

اِنَّ الشَّعْرَ كَمَا وَانَّ مِنْ لَبَّيْكَ سَجْدًا

باز کلامی که عند لبیان خوش امکان مخوری و لبیکان نوا ساج
معنی سحر می ترسم آن نایه اندوز بلند ناسیجی مستند اعنی

کائنات جای

از بردی ایستام قوج نام طبع کرای داسان سرای طستان
خوش کلامی حضرت عابد الرحمن جانی قدس سدره النامی

شعر طبعی می باشد و این کلام از شعر طبعی
است و این شعر می باشد و این کلام از شعر طبعی

اطلاعیہ۔ اس مطبع میں ہر علم و فن کی کتب کا ذخیرہ سلسلہ وار از وقت کے لیے موجود ہے جس کی مطول ہر ایک شائق کو چھاپہ خانہ سے لے سکتی ہے جس کے مطابق اور ملاحظہ سے شانہ ان اصل حال کتب معلوم فرما سکتے ہیں قیمت بھی ارزان ہے اس کتاب کے ٹیبل بیچ کے تین صفحہ جو سر نہیں آئیں بعض کتب و دوائیں و تصانیف وغیرہ درج کر کے ہیں تاکہ جس فن کی یہ کتاب ہے فن کی اور بھی کتب موجودہ کا قدر و النون کو سماجی کا فائدہ حاصل ہو

کلیات و دوائیں و تصانیف	کیا یہ ہر اس مطبع میں موجود ہے	دوائیں و دوائیں و دوائیں
کلیات و دوائیں و تصانیف	میں حل و حالی اشارہ و تذکرہ	و مقطعات۔ و صاحبیات
کلیات و دوائیں و تصانیف	جلد میں چھپا ہے۔	تنبویات و قطعات۔ و رباعیات
کلیات و دوائیں و تصانیف	کلیات و دوائیں و تصانیف	و مفردات و نہر لیاات و زین
کلیات و دوائیں و تصانیف	چار کتاب ہیں ہیں۔	طبع حضرت مصلح الدین رحمہ
کلیات و دوائیں و تصانیف	۱۔ دیوان بیدل۔ ۲۔ دیوان	قول فیہ فیہ۔ بہت عمدہ
کلیات و دوائیں و تصانیف	سب ردیفون کی۔	کلیات و دوائیں و تصانیف
کلیات و دوائیں و تصانیف	۳۔ رقعات۔	انتخاب کتب و دوائیں و تصانیف
کلیات و دوائیں و تصانیف	۴۔ رقعات بیدل۔	۱۔ دیوان چار و دیوان ہیں
کلیات و دوائیں و تصانیف	۵۔ نکات بیدل۔ ۶۔ نکات	۱۔ دیوان شمس و دیوان حضرت
کلیات و دوائیں و تصانیف	نکات و دیوان بیدل۔	کلام ہے۔
کلیات و دوائیں و تصانیف	کلیات و دوائیں و تصانیف	۲۔ دیوان وسط احویات
کلیات و دوائیں و تصانیف	جس میں مسائل و دیوان ہیں۔	عنوان شباب کا کلام
کلیات و دوائیں و تصانیف	دیباچہ کتب و دوائیں و تصانیف	اور باندہ اوق ہے۔
کلیات و دوائیں و تصانیف	بوستان۔ تصانیف و دیوان	۳۔ دیوان غزل الکمال
کلیات و دوائیں و تصانیف	و مرثیہ و ترغیبات۔ طبعیات۔	چالیس برس کی عمر ہیں

الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسمًا من موسمي القرآن الكريم

والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم
والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم

والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم
والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم

والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم
والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم

والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم
والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم

والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم
والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم

والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم
والمصطفى الذي جعله موسمًا من موسمي القرآن الكريم

بسم الله الرحمن الرحيم

سوز و ناله‌ی کلامی که غزل سرایان بجز آن نس و محبت و قافیه‌نمایان نشین
 و مودت آبادی آن زبان بکشایند و تمامی دایمیت که نظم سلسله آفرینش
 از مطلع و مقطع آرسه صنایع قدرت و بدایع نکت اوست علت کلامه
 و علت عظمه جلاله و شیرین ترین مقالی که طوطیان نگرستان شعر و صناعت
 و بلبلان بهارستان فضل و بلاغت بربیان آن ترنم نمایند شجاعت و درو و رانایان
 که انتظام سلک جمیست از بابش آتش و بلیش از مبدی با رسته بیشتر از این
 و درو و بطریقیت اوست معلولات الله و سلامه علیه و علی آله و صلوات
 میشود که خالص ترین فضیله و فاضلترین خالصیه که افراد و فروع انسانی از اینجایی
 جنس خود بان ممتازند و خالصیت نطق است و فضیلت کلام و آن با کثرت از این
 تعدد اقسام در دو قسم منشور و منطوق محصور و منقبتان این شعر انکس است و

این البیان لیسر بر قسم دوم مقصود آنچه ازین قسم مستحب طبعهای سلیم و مستحب
 بهای مستقیم است محبوب غریب است چه اکثر وقوع آن در بیان منازل عشق محبت
 و کرم مقامات توحید و معرفت میباشد و چون این بنده طلیل البصاعت و کمینه ^{میکند}
 بهیم الاستطاعت را ازین مقوله غلطی چند دست داده بود و تسوید و رقی چند اتفاق
 افتاده و جمهور را نام از خواص و عوام از اشیع رضا استماع مینمودند و بحسن اصفا تعلق
 یفمودند مناسب بلکه وجب چنان نمود که قلمت قبولش بطراز عرض بر جناب شهباز
 طرز شود و خطه کمالش بخت و نام بتیغ فرجام حضرت سلطنت شعاری مشرف به غرر گردد

ز آنکه نعت سخن درین بازار	گر چه باشد چو زر تمام حیار
نزد و بچو نعت باسی روان	تا نباشد بر وز سکه نشان
سکه آن اگر نیز آگاه	نیست الا قبول حضرت شاه
شاه روشن ضعیف دل	حاشی حق و حاشی طاهر
بنیع فضل و معدن انوار	مخزن عدل و مجمع الطاف
شاه سلطان ایلو سیدی که هست	آسمان پیشی قصر قدرش پست
پشت بر پشت شاه و نشان	چاه و نشان ز جاده شاه و نشان
داود و شاهان ناجور ابریس	خان خانان کشیده تار شش
دست جویش چو زرقین گردد	کیسه پر داز بحر و کان گردد
تیغ خورش چو در مصداق شود	زهره تیغ دلاان شگاف شود

تیغ تیرش چو آسمان گیرد
 نخل محشش چو بار بر آرد
 هر طرف کرده رو سکنه روار
 اهل غیشش منتهمای امید
 فیض حاشش ز عالم جبروت
 کرده نص حق ز عدل رافت آرد
 من چو بیکم کزین جمال جلال
 هر چه اندیشه را بر دست است
 نوان گفت بچ ازین شیش
 حق بود همچو شخص و ادسایه
 هر چه در ذاتش شخص موجود است
 روز منظر کن دران دخت بلند
 هر چه بینی ز شاخ و برگ و برش
 همچنین هر چه این دمتعال
 پر تو طویل او بود پید
 گرد ز اطاب ترسم و تطویل
 لیکن آنجا که فکریت صفائی است

در دامن آشیان گیرد
 با خصم از میان بر آرد
 بوده قهر بین طفر زیار
 داده دوطن مثال نوید
 بوده تسخیر ملک با ملکوت
 همچو دابر خلافت آرد
 باشد اندک و ناطقه لال
 پیش قدم ادب است
 که خدا خواهی خویشش
 سایه از شمع سپرد مایه
 بے تفاد و انحصار مشهور است
 گر چه بر غایت سایه فکند
 همه در سایه است اثرش
 دارد از نفع جلال جمال
 از دل و دت خسر و دالا
 کتم آن را بیکان تفصیل
 این اشار میر و دکانی است

چو آنیاد و تو شکست می دم	تاب اشراق آفتاب قدم
شد اشراق نور خود نازل	گشت نازل شکل سایه و ظل
تا که تماش از بشارت دور	کند از سایه تنهاضت نور
کیست سایه شده ستاره پاه	آفتاب سپهر حشمت و جاه
نیست قفاش فاش گویم فاش	خلق در مانده در معاد و معاش
گر زنی طلای سل شاه بود	که جهان را جهان پناه بود
دین و دنیا همه خلل گیرد	آفتاب صلاح پذیرد
تا بود و بلبند می ریشی	سایه و آفتاب را هستی
یا رب این سایه را که را	آفتاب سپهر شاهی را
بر سر بر لبها ممکن دار	بر سپهر خلود روشن دار

نامول انمول کرم انبی و مستول از محوم نعم امتیاهی آنست که جلوه جلال این
مخبر در اجلاس هایون حضرت پادشاهی در روزگار روز افزون جناب
خلافت نبوی فرخنده و سیون گرداند و بر دیوان عمل و صیغه خدا و خلل
پایه شکسته ترا دیته خمول و گناهی عبدالرحمن بن احمد الجامی که لسان
حالش بن کلمه شکست و زبان مقالش بدین ترانو مشتم بر یا عیسی

آوده بود و بی زبون فتاده	سایه و سی زره بدون آفتاده
از نعل دهنه داده چهل سال زود	در نجب پنج هم کنون فتاده

بسم رحمت و غفران زنده در قلم مغفرت در رضوان کاشد در با عیسی

یارب کردم بکلم دیوان از دل	دیوان عمل سیه چو دیوان غزل
دیوان غزل چه سود قالی ز غزل	ناشته باب عفو دیوان عمل

ایضا

را بهیست ز حق بخلق بس دشمن و ست	را بهیست بخلق سوی حق بس کم و کاست
هر کس که از ان ز منش رساند رسید	و آن کس که درین منش نگذارد نخواست

ایضا

در صورت آب و گل عیان غیر تو کسیت	در خلوت جان و دل نهان غیر تو کسیت
گفتی که ز غیر من سپرد از دولت	ای جان جهان رو و جهان غیر تو کسیت

ایضا

یارب بر ما نیم ز حرمان چه شود	راهی و بهیم بکوی عرفان چه شود
بس گبر که از گرم مسلمان کرد می	یک گبر دگر گنه مسلمان چه شود

و لذكره علی

بسم الله الرحمن الرحيم	اعظم اسماء عظیم حکیم
------------------------	----------------------

محنت بران حسرت من انس را
 نوزده حرف است کہ ہنزدہ ہزار
 بسم نہ حرف است کہ گوید بسم
 بیش کہ کم نیست زود بین و کون
 آرزو سینش بسہ دندانہ کرد
 چشمہ ہمیش زلال حیات
 شاہد معنی چو زلاش نہاد
 ماشطہ نامہ ز تشدید ساخت
 باش کہ بابای ہویت یکیت
 ہست دوری دردی و ہر یک درک
 غنیمتہ حایش نہ کشادہ دہان
 بہر توفیق دامن رحمن گرفت
 یاش کہ عشرت در و عرش و شمع
 از برکات و حرکاتش رود
 رسم سکون از سکناش برد
 نجم بدے گشت ہمہ نقطہ ہاش

مازہ حدیثی ست ز عبد ستدیم
 عالم از ویافتہ فیض عیم
 حرز تو در درطہ امید و بیم
 فقط صفت در کفایت و تقسیم
 فرق عد و رازیاست و نسیم
 سیکند حیا کے عظام ریم
 طرہ شہر بنگ بروے چو سیم
 شانہ آن طردہ غیر شمیم
 فہم زد کے النیبہ فیما بینیم
 حقہ آن در دل عشرت عظیم
 با تو کند خد ریاقت نسیم
 میطلبد رحمت و منیض حیم
 دیدہ عیان ویدہ عفتل سلیم
 سالک رہ بر پنج مستقیم +
 ہر کہ شود نیرم بہتار اندیم
 ہر یک از این را جسم و جو ریم

جامی اگر ختم نہ بر رحمت ست

همسر چه شده فاقه بر آن رحیم

<p> سبحان من ضحی سر فی قوای سواه از مایه ساخت قدش بود چنانکه بر و حدتش صحیفه لاریب محبت است عمری خرد چو چشمه با چشمها کشاد لیکن کشید عاقبتش در دود دیده سیل طوبی که بهشت ردفه پراز شمع و برگ آتش شبهه های تار و رنگن نقره کوب چرخ تقاریر منازع و غفار بے لال بر غیر دو صفت شاهی بود چنانکه آنرا که سر فراز کند از کلاه مستر و آنرا که تاست از کشتش و شود کمان بر یاد اوست عیش جوانان میسده نه امید بر دباری او پشت پاچو کوه چامی که نامه غلش رانیاده مردی سیاه را به هوس میکند سفید مالش تب خجالت و آه ندمت است </p>	<p> فهم خسر و بکند کمالش خبر در راه سوری کند مساحت گردون فقر چاه اینک نوشته از شهد الله بر آن گواه تا بر کمال کشته آید انگشت نگاه شکل الف که حرف نخست است از آنگه بست از ریاض کز نش دسسته گیاه ر دشن کند ز مشعل نور رشید شمع ماه دیوان بے معادن سلاطین بے سپاه بر یکد و چوب پاره شطرنج نام شاه از فرق سر کشان جهان در کشد کلاه مندی دولت انگند از یک خدنگ آه وز شوق اوست نعره پیران خانقاه وز خوف بی نیازی آوردی پاچو کاه عنوان بغیر نظم مضمون مجسمه گناه رو س سفید را زنگنه میکند سیاه هرگز بنوده حال کسے انجبین تباہ </p>
---	--

<p>اور باد چرخ گشت پیچ سیم گاه از عدل تو قنصل قومی آورد پناه</p>	<p>گاهی که بیکه بر عسل خود کند خلقت باد بفضل کار کن ای مفضل کیم</p>
<p>ز نیان که فصل دوست نهاده زبان عدل ز انجا که لطف دوست تو خود عدل را در بخواد</p>	
<p>کنش تو بهر آن ز مهر ابراک هم از تو بشتد قصه اطلاک پیوسته است تمام ذره خاک در آینه نیلگون زنده چاک بهمون گل و لاله نهار و خاک از روح قدس شکار نقره اک انجا ره زمان به پاک توان شد ازین ره خطرناک بر کوه جان طراز لولاک در برزم مجروران چالاک</p>	<p>ای ذات تو از صفات پاک هم از تو میر شمع انجم آدم جوشد مکرّم از نه از بهر تو هر سفیده دم خریج پیر و ده ابر رحمت تست در سیند گره دلا درانت راهبیت پر از خطر و عشق به بدرقه ضایع تو یارب بکمال آنکه دارو کز جام صفا و حشم وحدت</p>
<p>آن باد و هوای کن به جا می کز دست ریشش کند پاک</p>	
<p>ای خاک ره تو عرش را تاج ایک یار ز قدر تست معراج</p>	

پرتز بهمه چو درة التاج +	تو در تیشمی و ترا چاسی
آورد ده بعنرق برورت باج +	فصل تو بفتد و تاج داران
نور تو شد سراج و باج +	در تیره شب لال و خدلان
چون شبگون خط ز صفی حاج	آیات تو در زمانه روشن
با جود کف تو بجه مو آج	بر روی زده کف خجالت
در زیر قدم سریر و دی باج	مشتاق ره ترا مغی لان
شد حرم من طاعتش بتاراج	جامی که ز تنه باد عصیان

اکنون ره معذرت گرفت

مسکین بشفاعت تو محتاج

مقرص تر به جز دست تو گشته شوق	ای برده ز آفتاب بوج حسن سبق
صبح اذ آنفس لیل اذ غسق	تا بانی ز عکس طلعت و قاری ز طره ات
شد سحر خروسی در همه آفاق چون شفق	بر هر که تافت پر تو انوار مسر تو
زیرا که بود گوهر پاکت ز تور حق +	جسمت نهشت سایه و انحق چنین نبرد
با منطق تو ناطقه را که رسد منطق	ز نسیان که شد کلام تو دیباچه کمال
در مبطع نوال تو افلاک نه طبق	در نبرم احتشام تو سیار هفت جام
در مصحف کمال تو انجیل یک ورق	بر دست بر جال تو توبیت یک قسم
بر عکس این زمانه که بگیرد ز گل عرق	گلزار مانده از ورق عارضت گرفت

<p>جامی کہا وقت تو را با بگلک مشوق بر لوح صدق ز درستی کیت ما اتفق</p>	
<p>جبل متین ر بقعہ و لاسی محمد خلقت نوع بشر بر امی محمد برۃ نعلین عرش ساسی محمد ریشہ از گور شہ روا می محمد جان من و صد چون فدای محمد نیت مرا دیگری بجای محمد من کہ و اندیشہ شناسی محمد</p>	<p>ما و معین چسیت خاک پای محمد خلقت عالم براس نوع بشر شد سودہ شد قدسیان ر جبین ارادت عروہ و ثقیبست دین و دل را جان گرامی و رینغ نیست ز عشقش جان محمد درون خلوت جانست حدثنایش بجز خدا کہ شناسد</p>
<p>لیس کلامے یفہ نعت کمالہ صلی اللہ علیہ و آلہ</p>	
<p>پردہ آن نور خاک آب محمد رتبت امکان مذہبت تاب محمد چون زمین بر قد نقاب محمد از شرف دولت خطاب محمد نقش سوی کی شود حجاب محمد ہر کہ شد شد از روز باب محمد</p>	<p>نور بقا آمد آفتاب محمد بست نقابے ز خاک و آب و گرنہ چشم خدا بین بجز فدای نہ بند خسر کونین گشت کاف بمرک چون شب بسمی کشید در زار غ دولت فردا ہیج باب نیاید</p>

هر چه بود درج در حقیقه هستی	منتخب باشد از کتاب محمد
لیس کلامی یقی نبعت کماله	صلی الهی علی النسبی آله
گر نبود پرده صفات محمد	خلق بسوزد ز نور ذات محمد
شاه خوانش که کج دست پوزین	هر که درین عرصه نیست مات محمد
ساخته چون ز زباب نابوده مس را	پر تو اکسیر التفات محمد
سته او از شراب ساقی باقی	سته باقی ز باقیات محمد
سایه نهان شد چو آفتاب حقیقت	آفت عیان از همه جهات محمد
در صف همجا بوقت صولت اعدا	کوه نخل مانده از ثبات محمد
من که زخم در سخنوری دم عیار	عاجزم از شرح معجزات محمد
لیس کلامی یقی نبعت کماله	صلی الهی علی النسبی دارک
چرخ که ختم شد پی بسجود محمد	هست جایی ز بحر جود محمد
مطرب دستان سرای ندم صفارا	غیت سرود سبزه از درود محمد
پایه شد مستر بان لا ینک	با همه رفعت بود فخر و محمد
جز لغات جمال اقدم اقدس	نامه در دیده شهود محمد
بولب آساز آتش تب تبیت	سوخته باد آتش حدود محمد
شمسوره مد یقینان وفا و محبت	عادت بو جلیان جود محمد
بهر نقیض درک سبوط مخالف	فوق صعود و فلک صعود محمد

صلواتی علی انبسی و آله	لیس کلامی یثی نبوت کمال
الایمه بالا گرفت کار محمد کرد و روان تیر شب نثار محمد لیک لبقت آمد از فتی محمد غیرانی بگزیدار عشار محمد برد از آن تار پیر دودار محمد نار و خسی آرد از دیار محمد با کسم از ابیادگار محمد	حق شب اسرمی چو داد و بار محمد گوهر سپهر ذات و مخزن تابا خواب کی کائنات داده خدایش بعد حق اندم کر کس بود و یاورش شد دوستاری که غلبه و تفتیش گرچه از باب شوق باد بهار سی بچو نره برد و دیده تا وجه منشر
صلواتی علی انبسی و آله	لیس کلامی یثی نبوت کمال
از آدم و عالم کن قیاس محمد بار و گرسر زوار عباس محمد هر که شد ابر و زحق شماس محمد دین تویم قوی آسای محمد منهزم از هیبت و هراس محمد داشته از پان خشم پان محمد حق نکند رد و التماس محمد	است شده تاج ز فیض کاس محمد و عدت مستور در ملامدی کثرت یکسر نواز حقش بدانشناس تا بقیامت مصنون بود ز تنزل بیش عد و گشت باد و فور جلاوت حفاظ حق اندر لباس نسخ عناکب هر چه کند التماس و رحق آست
صلواتی علی انبسی و آله	لیس کلامی یثی نبوت کمال

<p>ماه بود عکسی از جمال محمد در چین تا ششم قدم نهاد حرف شناسان نقش کلک قدم را یافت چوروی تیان زغال معبر چند شینی درین سراج ظلمت روژه بکشا که تافت بر همه عالم دست بد امان آل از آن که نباشد</p>	<p>مشک شیمی ز زلفت زغال محمد منور روانی باعثد ال محمد خندد و آید ز سیم و دال محمد دین بدی ز نیت از بلال محمد مجتب از نیت بر کمال محمد پرتو خورشید بی زوال محمد جسد محمد آل آل محمد</p>
<p>لیس کلامی نییے نعت کمال</p>	<p>صلی اللهی علی النبی و آلہ</p>
<p>حرر زبان چیت نعت ذمام محمد بهره نیابی ز ذوق با همه مستان چرخ برین با همه مایع نعت پیک نیم شمال ای شده محرم بهر خدا چون بغر عرض رسانے شرح کنی فقار و عجز رسی را بوکه در آیم بدین وسیله دولت</p>	<p>صلی اللهی سید الانام محمد مانه چینی حبره ز جام محمد بست کین پایه از مقام محمد در حرم جاو و اجترام محمد از قبل بیدلان سلام محمد با کرم خاص و لطف عام محمد در کف نطق استقام محمد</p>
<p>لیس کلامی نییے نعت کمال</p>	<p>صلی اللهی علی النبی و آلہ</p>
<p>مہبط دے خداست جان محمد</p>	<p>کاشف تر بر اے بیان محمد</p>

شاہ نشانان بارگاہ جلالت	خاک نشینان آستان محمد
گشت نشان مند بهی نشانی	مخونشانها بود نشان محمد
هست بهمان سرای نعمت هستی	عالم و آدم طفیل خان محمد
با همه اشجار چیست روضه عنوان	چند نهالی ز بوستان محمد
گرچه بر اصل ز عرش ارشاد علی	نیت علو در علو شان محمد
شد صد فکوش و شامی و عمار	پر گهر از لعل در نشان محمد
لیس کلامی یغی نعمت کمال	صلی علی النبی وآله
صبح همی یافت از جبین محمد	عرصه دنیا گرفت دین محمد
گشت یغی ای مار میت بود ا	سرید الله ز ستین محمد
از پس از پیش هر چه بود باشد	ویده ایمان چشم نیز بین محمد
طوق نکردن بهر آن جهان است	حلقه آگهی سوی عین محمد
نقد همه کائنات آمده قاصر	از تن گوهر نرسین محمد
تخت نشینان تن سخنش کشید	باج گدایان ره نشین محمد
غیر جهان آفرین کسی نشاند	در دو جهان خدا آفرین محمد
لیس کلامی یغی نعمت کمال	صلی علی النبی وآله
هر که نه بودی آدر و دبراه محمد	که بودش راه در پناه محمد
کو که حسن آفتاب نکست ست	شعله طلعت چو ماه محمد

<p>هست بر دین از دو کون اگر چه بظاهر و از زخیل مسوین بدوشش یقین چون که دعوت کشاد زبان بدعوی با کنه همچو که چشم شفا عت حذر من شود و شد تمام بشیر را</p>	<p>خاک دین است تکیه گاه محمد نشسته چو شد لاحق سپاه محمد بود حجب را شجره گواه محمد باشد من از عفو گواه محمد نیم شرابین ز برق آه محمد</p>
<p>لیس کلامی یفیه نبت کماله</p>	<p>صل آتی علی النسبی وآله</p>

<p>مطلع صبح صفاست روی محمد سلسله کائنات را نسبی نیست با صبا اسرار رسول شیری و طلی بر رخ از خون دل دور دروان مین چشم بر دیده بر رست کرم کن مریم راحت براحت و گرا ترا دولت تجاری پس این که میگذازد</p>	<p>نبیع اجماع و لطف خوی محمد جز مشکین زلات مشکبوی محمد خیزد قدم نه بخت دجوی محمد تحفه رسان این روی دوسوی محمد کحل جلای ز خاک گوی محمد جان من داغ آرزوی محمد عمر گرامی بگفت و گوی محمد</p>
<p>لیس کلامی یفیه نبت کماله</p>	<p>صل آتی علی النسبی وآله</p>

الهیات

<p>محل طلت بنیدای ساربان شوق را زودتر آهنگ ره کرج از دوی او را</p>	<p>میکشد هر دم بر ویم قطره های خون طهار برده است از سینه صبر ز دیده خواب و قر</p>
---	--

قطع این اومی تبرک اختیار خود توان شتر مستم که بخود میسر دم در راه او پای کوبان میسر و شوق جال و مرا هر کسی بر ناله میسر تحفه باری میهند هر نشان پاک می بنیم ز ناله در رهش	مینهم در قفص حکمت ز نام خم تیار نیست در بینی مرا جز زشته مهر شمسار زیر پایم چون حریر دگل بود خارا دشت بار من ناله است و من بن تحفه شتر زیر پا مینماید چهره مقصود را آئینه دار
---	---

محل مشب دیر می جنبه حدی آغاز کن
لی نوایان را تو ای دیگر از نواز کن

یک طرف بانگ حدی یک جانب دانه درای ناله چون ذکر حبیب و منزل و شبنود لیل اندر می چو گل بکشا دگونی پیر بین حال دو جهان فرو د از بوی جان افرا می منزل جانان در کان لطف جهان ست نجد لاله صحرای او بر چهره گل داغ نه دایه آن دادم که بنیم خبر را دای خوشش	اگر آنجانی بدو آنرا که ماند دل بجای گرچه باشد در گرانی کوه گرد باد پای کز نسیم نجد می آید نسیم جان فزای سوی نجد می ای صبا بهر خدایا ای نمای آب و خوشخاک و دلکش هوایش در کشای سبزه اطلال او بر عهد منیل مشکسای اگر نیایم دای خود دای من صبا بار دای
---	--

نجد سیکویم و زان قصد زمین تیر بست
کاف آب بود و خورشید کرم را مغرب بست

برگزار دجله ام افتاده و دراز خان مان	وزر دودیده و دجله تنوخی رکنان
--------------------------------------	-------------------------------

پا پرون کی کردی برنجاک بغداد از ملک	اگر پیچیدی هوای شیرین آنسو عیان
جنت ایشرب که تا یکدم کنم آنجا وطن	عمر با ترک اقامت از وطن کردن توان
مخ جان را آتشان صلیبت آن می خدای	ز بهای این مرغ را روزی سوزی آن آتشان
خوابگاه حضرتی آنکه گری بودی بفرص	مرقد پاکش چو مدر عیسی اندر آسمان
فرض بودی بر همه بزیارت کروش	صرف کردن عمر را در خستجو می زرد بان
صرفه او در زمین پیدای می حران کن	پایزه مرا کرد و نشینم ز طوقش کز بان

کی بود یارب ول از فکر دو عالم کرده صاف	
گرد آن خرم حرم گویم خردشان رطواف	

استلام ای قیمتی تر گوهر دریای جود	استلام ای تازه تر گلبرگ صحرای جود
استلام ای آنکه تا از جهل دم منافات	نور پاکش کس نبرد از قدسیان در وجود
استلام ای آنکه زنگ ظلمت کفر و نفاق	صیقل تیغ تو از آینه گیتی زدود
استلام ای آنکه نام در همه کون مکان	تیر بنیان را بجز نور تو در چشم نشود
استلام ای آنکه برترین بهت یافت دهر	اطلسی را کش ز شب کردند تا از روز بود
استلام ای آنکه ابواب شفاعت از شر	جز کلید لطف تو بر حلق نتواند گشود
استلام ای آنکه تا بودم درین جنت سر	در سرم سودای در جانم تمنای تو بود

صد سلامت میفرستم هر دم ای محب کرام	
بو که آید یک علیکم در جواب صد سلام	

<p>بر درت این بار پشته آواره آورده ام اگر چه از شرمندگی روی سیاه آورده ام هستم آن گره که اکنون درباره آورده ام این همه بد دعوی عشقت گواه آورده ام زین همه با سایه لطف پناه آورده ام کرده گستاخی زبان غدر خواه آورده ام سوی فردوس برین شمشیر گیاه آورده ام</p>	<p>ایشان المذنبین بارگناه آورده ام چشم رحمت بر کشا سوی سفید من بگر آن نمیکویم که بودم سالسا در راه تو عجز و بی خویشی دور ویشی و دلریشی دور دیوره زن رکین نفس هوا ادا می بین اگر چه روی معذرت گذاشت گستاخی مرا بسته ام بر یکدگر غنچه ز خاستان طبع</p>
<p>دولتم این بس که بعد از محنت رخ دراز بر حریم آستان می نهم روئے نیاز</p>	
<p>با قیصر طبع خوبی از نیرد خوان تو ام آرزو مند نمی از جبر احسان تو ام گردن تسلیم زیر طوق فرمان تو ام گرناید سنگ رو از دست فرمان تو ام من بوی گشته خرسند از گلستان تو ام عند لیب مدح گو مرغ ثنا خوان تو ام اگر شفاعت نامه ناید ز دیوان تو ام</p>	<p>یا رسول الله نیکویم که همان تو ام بر لب فاده زبان گر گینگی آتش جان گزیدارم خیر شاهی بهر این یک بهت سند عزت نهم بر صد رایوان قبول شد گلستان از خوی خسار تو خاک جانا در بان از گفت و گوی زاع طبعانم کین دفتر می دارم سیاه از مصیبت چاره من</p>
<p>آل و صاحب تر پیش قومی آدم شفیق</p>	<p>چون بود غر شفاعت راجای بس منبع</p>

حق آنانی که عمری در هوایت بودند اند	دین زمان در ساختن قرب خوش آسوده اند
حق آنانی که راهی را که خود پیموده اند	پای از سر ساخته ایشان همان پیورده اند
حق آنانی که از راه خلاصت خلق را	جز بصورت شارع شرع توره نموده اند
کز گدائی بے نوا حجامی عنایت و ایکو	کش عنایت ل زکات نفس هوا بر بوده اند
از سحاب فیض لطف جام خود رخی بریز	بر دل و جان کش از لوث گناه آلوده اند
کحل بنیائیش در زمین در که عمری زمین بوی	مردمان چشم او تنون جگر پالوده اند
کن قبول در طفیل آن کسان که بختجوی	هم تن هم جان بر ایت سود و آسوده اند

باشد ازین قبولت فارغ از فلد و تبسم

بر صراط سنت و شرع توامه مستقیم

ایضا

با کب چیل از قافله بخت خیرای ساربان	ختم نیر بر راحله آتشک رحمت کن و ان
بندش نه ز انور کشا بهر حدی برکش نوا	ساز از نوای جانفزا بروی بسکبار گران
ناقد از احکان عرب آسوده از پنج و تب	طی میکند با صد طرب کیر و زره و دیر زمان
جز قصه سلی گو تا زره شود از ذکر اد +	کوته که آمد پیش رو بیدای ناپیدا کران
تیی بنایت پر خطر خالی ز راه در آهیر	نی در روی از جیتی اثری در روی از نشیمن
بست از سرباب تو بوی بوی شکوف و سوسو	صد شتی از ناله و در و جاری شده بی باوران
بسته بهر یک نعلی نبسته در روی مقبل	ز پئی حدی کن بدلی خوش نمید و شیرین بان

چند

من هم بقدر وفا خوش تر خیال نشان کوش	تا که کش تا ناله و شانه بدست دل عیان
نی بیج جانمزل مرانی دل کس مایل مرا	من ناله را و دل مرا سوی حرمیم دلکشان

یارب بدینست این حرم کز تاختن آید بوی جان

یا ساحت باغ ارم یا عرصه روض الحبتان

بادش نسیم شکس آبش از لال جانفزا	خاکش بو و گل جلاد در دیده اهل عیان
چون کعبه آمد قبله گریه طائفان بکشد دهره	هر سنگ از و سنگ سیه برگش باش تا و دان
جانها قدم کرده ز سر بهر طوافش ده سپهر	قوتش مطلقش که ده پیر مرغان عشقی نشان
خرم از ان باران تم کاید ز صحرای قدم	روید از خاک و نرم گلهای حسن جاودان
گلهای حسن معنوی عشق کس از ان نومی	گر شبنم زان شبنوی چون لیل آبی در فغان
سنه که بر مه نافته مجیب خود بشکافند	در جنت از دمی یافته سر مایه خیرات جهان
مشمیه آن حسن اگر خواهی که یابی ز دوتر	تا روضه خیر بشهر مکی ز بهت کن و دان
سلطان اقلیم و شاه سر به طهنا	سرو قتر صدق و صفای سر مایه آن امان
دریای امکان و قدم بودند و طیفان بهم	او در میان نشان از که دم شد بر رخ این عیان
بحرست جان از تو شمع اهل لیجان پرورش	باشد طفیل گوهرش محصول کان کز فغان
قرآن که با آبی و سوره دار و ذرا عجز از نش	از مثل آن عاجز شمر فکر همه اهل بیان
هر حرف از ان خوش تر نه شد بهتر لطیفین همه	بهر آزل را تر جمه را ز ابد را تر جهان
از رشک آن گنجینه بر خاک خدایان ریخته	قطعه که بود او بخیه در کعبه بهر اتمهان

می ساخت و شن او را و دولت کمان بدو داد
 روزی که با طلق و قاشق لطف او بر آن نما
 خانه آمد و چنین از فرقت آن نازمین
 اشجار را بهر گشت آواز داد و از هر طرف
 شد پیش آن عدا اگر کم تر پیش او از حال سهم
 شد بدو در غار بمن بهر غناک پرده تن
 بر نعم بدو آن این شد پیش تریغ تکین
 با فرق از دین بری و در معنی تمییز
 میشد بوفت رومی او در ره کین مولای او
 گفت بر نری کش از کبرستان نبود از شیر تر
 زانک طعامی در دمی اطعام کرده عالی
 صد شنبی آب رو بود از گشت او آب جو
 میفت یا نش تیره شبنا دشت گفت چو بی عجب
 سایه نبودش همچو خور وین طرزه ترکاند سفر
 در حرب خصم بد نهاد از دپنه دفع فساد
 هر گز نهاده پا بردن از تنگنای چند چون
 آن شب که میزد از حرم به مسجد اقصی علم

بشکست قرص ماه را بر گوشه این گرد خوان
 از ارم تخت راجه شد در گشت تبسم خوان
 اندم که شد منبر نشین بر سامان کوه قیام
 پیشتر و ناز و دهعت شد در قفاصف نما
 بزغال سموم دم کرد می نیالاید و بان
 تا از حسود پرقتن بر جان و ناید زیان
 چون بیهامی آهمنین بطن شش با سان
 چون دم از دعوی گری شد و بفتاب بران
 در سجد پیش پای او نهاده سر شیر زیان
 مالید و شد پیشتر پستانش از میش جوان
 و آن طبعی بیش و کمی باقی بجایش نهان
 از رفو آگشت او شد آب جوشان شیرین
 شد چوب شمع بی لب یاخود چراغ بی دمان
 از تاب خور بالایی سر بود از سماش سایان
 از ارمیش تیر او را قاپ تو سینه کمان
 یک کام او بوده فنون از عرصه کونی مکان
 میر اندامک قدم کیران همت زیران

نی جان بین و منج تن اسیر خانان وانامی بنیکر و منظر گویای بی کام زبان گزندگان و خنده پی پائی شفاعت در میان تا طلعت خورشید و شش نهاید از بر دیوان ظاهر کند آثار جبر از معجزات اودمان ماشاکه در عمر ایند ظاهر شود این آستان زین کلمه تجامی بس کن آتای اری می توان	نشد قرین جان تن بارگاه فردا المن گفتش مگو شش موش در بر سر مرغی مسر براست گستاخ وی گرد و بلا ط لطف ط از رنگاری خفته خوش کی شتر گرد و پر دوش هر خرق عادت کاویا بر خلق عالم در بلا اوصاف او پیش خرد ویردن بود از مدد و عد نبود درین دیر گمن از لغت او خوشتر سخن
--	--

نقش ز بس فرخندگی جان بد پائیندگی هست آن لال از رنگ میاش از اهل بیت الحسن	
---	--

منزل سلمی و اطلاش نمایان شد ز دور برعبیر و مشک فادست پند اری مجبور انیکانیک زان طرف لامع هزاران برق نور منزل جانان در شکل تو ان بودن صبور نیست جز غیبت ز خود سر باید ذوق حضور پیش آن در یاسی شیرین قطره چند آب شور	ابشر و اذلاح من نجد مقامات اسرور باو آن ربع و من خوش میکنم جانرا مشام گوشت برقع ز طرف طلعت رخشان کشید ز دور تر آنجا رسانیدم که چون نزدیک شد غالب ز خود نماند چون پیشام حاضر شوم شک ریزان میروم آنگجا باید روان
---	---

بر درش تجامی چه خرسندی و بیکره طوف تا تسلیها و لطف ا لے یوم النشور	
---	--

سلامت علیک ای سببه کرم
سلامت علیک ای زآبای علوی
سلامت علیک ای زآبای فطرت
سلامت علیک ای زآسمای حسنی
سلامت علیک ای ملک رسل
سلامت علیک ای شناسا بصدور
سلامت علیک ای زابر نوالست
بهر اران بحیث زحق با وفا نص
بخصیص آنان که هستند با تو
اگر فیض نورت بنودی نمودی
و گره از خلد از تور دشمن گشتی
ز سعی تو شد فتح ابواب مصلحت
جزاک الذی عسم جود او را
توئی یا رسول الله آن بحر حیرت
جاکز نشکایم از روبرو دیده
در و نه با فکاریم و دلهایر است
کشادیم زار سفر در دیارت

مکرم تر از آدم و نسل آدم
بصورت منوچهر معینه بنقدم
طفیل وجود تو ایچ بسا و عالم
جمال تو آینه اسم اعظم
تر افتخام المسلمین نقش خاتم
که روح الایمن ریگی نیست محرم
در اکتش ز ابراهیل بنبر و محرم
بر روح تو دآل و محب تو هر دم
یکجا ز جنبیت تمام منضم
یکی نیست کفر و اسلام با هم
که رستی ز ظلمات فقر و محرم
ز لطف تو شد کشف اسرار و محرم
در رضاک عنا و صلی و سلم
که باشد محیط از عطای تو یک نم
ترحم علینا ایما و ترحم
ز لطف تو داریم امید بر هم
چو جامی ز بارگنه پشتهایم

<p>که این بار با گرد و از پشته تهاکم</p>	<p>رجا و اثنی آمد بفضل تو مارا</p>
<p>گشائی تجلیص باللب که آمد ترافتح باب شفاعت مسلم</p>	<p>گشائی تجلیص باللب که آمد ترافتح باب شفاعت مسلم</p>
<p>مطبخ نور رخ آن مریبان بود است جای تو شد آن مهر خرامان بود است پیش زین سست بجایش گل در میان بود آنکه صد دست تماشای بر امان بود است که نصیب خنجر از خنجره میوان بود است هر کجا اعل لب او شکر افشان بود است اگر چه برت گشت از خاک خرامان بود است</p>	<p>این زمینیت که سر منزل جانان بود است این زمینیت که هر شب فرازی که دور بود این زمینیت که هر جا خورشید خاری بود دامن نازکشان رفته بهر جانب از دور مید بد خاک ریش خالصیت آن آبم باید نشانند زهر نوک شره خون جگر جان جامی حقیقت زمین آب بود است</p>
<p>الیه</p>	<p>الیه</p>
<p>به زمار قدم نه نشاند جان بگفت روی امید سوی تو باشد هر طرت در دیده اشک عذرت تقصیر ماست فرش حریم قبر تو باشد ز من شرف باشد کنم تلانی عمری که شد تلف تا گیرم ز حادثه و هر در گفت</p>	<p>صفت زائر الک یا شعله البخت تو قبله دغان و اهل نیار را می بوسم آتشی قصه خلال تو گر پردا که چشم مرصع ز گوهرم خوش عالم از تلافی خدام روضات رو کرده ام ز جلا اکناف سوئے تو</p>

دارم توقع این که مثال رجای من مربی کلفت ندیده کسی دین عیب که هست بر روی عارفان تو مفتاح گشته است چرخ گوهر و لاس ترا در شش نداد خضم تو سوخت در تب تبست چو بولسب نسبت کنندگان کلفت جو در تو بنجیسر رفت از جهان کسی که نیی برائی تو رفت و دهان آدینه نمود در محالفت ز ان پایه برتری تو که گشته کمال تو تا جیس را چه حد که زندان حبست تو جنیست است عشق و درالات رباب مشکل شود ز خوان نوالت نوالیاب بر کشف سیر لو کشف آنرا کجاست دست تجایم بر آستان تو کاخ پای سجود	یا بزرگک فضل تو تو قسیم لا تخف خورشید و راه جمال تو بے کلفت ابواب گشت کنز بفتاح من عرفت هر کس که بافتای در دن او چون فتن نا دیده از زبان قمرت هنوز قف از بحر جو در تو نشنا سنجیر کف لب پرنفیر یا اسفا دل تراز اسف سیر بد که یافت ز فرزند نا خلف و اند شدن سهام خیالات را بدت او را بود بجانب موهم خود شغفت حاشا که جنبس گوهر رخشان بود خزن جز سیر تے که دیده بر آب ست در علف کز پوست پابدون نهادست چون کشف هر صبح و شام بهر صفای گنذ صفت
---	---

گردمی بدیده رفت و عیب جیانهفت
ابدمی استعجب است شرف التحف

قد پدا مشهد مولای اینخوا حبیبی
که مشاهد از ان مشهد امیر عسلی

رویش آن نظر صافیت که در صورت اصل زنده عشق نه مردست و نیر و هرگز در جهان نیست تاعی که نثار و بد لے چشم از دیدن رویت بخدایا باشد چون ترا چاشنی شهید محبت نرسید	آتشک راست از و عکس جمال از سسے لایزال بود این زندگی دلم نیر لے خاصه عشق بود منقبت سبب بد لے جای آن دار و اگر کور شود معتبر بد لے از شیر نخل چه حاصل ز لباس سسے
--	--

جامی از قافله سالار ره عشق ترا
گر سپر سندی که آن کیست علی گوی علی

کردم ز دیده پای سومی شهیدین خدا مرقش بمرم گرنند پاسے از قاف تا بقاف پرست از کراتش آنرا که بر خدار بود جعد مشکبار کعبه بگر در دهنه او میکند طواف	هست این سفر نذیب عشاق و فاضلین حقا که بگذر سرم از فرق فرق دین آن به که حیل جونی کند ترک نشید و فین از سومی مستعار چه حاجت بر بیستارین که باجم این ترو عون این این
---	---

جامی گدای حضرت او باش تا شود
بإراحت و حال مبدل عذابین

سلام علی آل طاه و یاسین سلام علی روضه حل فیها اباسم بحق شاه مطلق که آبر	سلام علی آل خیر النبیین اباسم یلایی به المکلف الرزقین حریم درش قبله گاه سلاشین
---	--

<p>درد و رج امکان مہ برج ملکین رضا شد لقب چون رضا شد امین اگر نبوت تیرہ پشیم جان بین بنبار دیا رش مکیوئے مشکین برود امن از هر چیز اورت و دیرین</p>	<p>شکاخ غویان گل شاخ جهان علی بن موسی رضا گز خداکش فیض و شرف نبی اور اہمانے پی مطر و پند حوران جنت اگر خوابی آرمی کفت دامن او</p>
--	---

چو قیامی پیشہ لذت تیغ قہر ش
 چه نغم گر مخالف کشد خنجر کین

<p>چو پیوند بادوست میخوایی ایدل کن شہر عرش پر د از خود را ترا زرد و اوج عزت نشین ز آئینش حیرت آویزش کہ جائز البذلک است از تن ندانی کمالات دہمی در احاطت سے بود غین فاحش اگر مانع آید بر اطراف گلشن کشتہ جام روشن مغرور قدالفت کہ در کام عیشیت بنطار و روی شاہد کشائے</p>	<p>ز چیرہ کبر دست پیوند گیس درین دشت آباد لودہ از گل تو خوش کرد و در مرکز خاک نزل چنان گشتی از گوہر خویش غافل ز بے فکر حاضر ز بے جہل کامل میان تو و مقصد افتاد عامل ز لذات اجل ترا خط عامل بسجع قمار سے و صوت عنادل وہ عاقبت تلخ زہر و سائل منظر کاین بود مہر و رامشائل</p>
---	--

یکی پوست در خطا و در خون کشیده
 گشتی عیش خود ملخ و در شبت جویش
 ز زلف خم اندر خم چپ چپش
 نیندانه آیا که آگاه بسختی
 گراول بری بود آسنه نماید
 گشتی کسب فضل و هنر تا نشو لے
 چه دیر در فضل که محروم دارد
 گرا ز شعرا و اشعار داری شعرا
 گشتی بدست رانے نام ماتم
 و گر خامه در دست گیری ز خامی
 گشتی نامر خود سیه چون لیلمان
 قلم بادوستی که از جنبش او
 گرانایه عمر تو شد صرف تا کسے
 مگو حال هفتی که هرگز نبودے
 چه جوئی ز افعال خود رسم صحت
 ز خردان ز نیکو ست لاف بلاغت
 گرفتیم کند در بیان معانی

بر و صبرت از جان آرامت از دل
 که شکرد دانست و شیرین شام
 تنی پایی و دست خود را سلاسل
 از و گشته آن خوبی و لطف زائل
 بچشم تو چون پیکر دیو باطل
 ترا از فضولی کند نام جهل
 ترا از شناساے فضل مفضل
 بود کيسر از علیہ صدق عامل
 گشتی ماتم را کشتی و صف مدخل
 نویسه سر اسر سخنها بے نازل
 ببح ادا نے دو وصف از ازل
 بود بھرہ مر و غرض انامل
 نشینی ز تصریف ایام ذابل
 یکے بخط بر موجب امر عامل
 چو در حد متعل بود جمله داخل
 کن یواقصو لانه ذکر فضايل
 کلام بدیع تو نسخ و سائل

<p> بود و سحر حجابان که از راز باطل و گشتی باطل خود از فرع و اصل حدیث او احسن کلام او اهل دلی نیست و اب تو جز منع سائل بجز بدم اوضاع و عقل لا انا مل تشد مل ز اشکال ز پنج شکل نه اجاس عالی نه انوار سافل ز دمی آتشی ترا گشت شاعری ز تحصیل علم ریاضی چه حاصل بخوش گئی بازل و گدا آفل قمر اچہ پڑ سے شمار بنازل جز آیات فاطر خواندین پر اکل بہین نور فاعل عیان تو اہل بہم بر شکن دام و بند شواغل بصوب اعلائی اگر امی از اسافل بہین عرش را قدسیان گشتہ مال گردے مسیح گردے محفل </p>	<p> نہ آخر بنیان دوران دوران اصول و فروخت مسلم شد آما نشد کارگر بر تو از سر و غفلت ز آداب اہل کرم بحث کردے ترا و طریق بدل نیست کار بے ز منطق مکن نطق کا نذر و گستی بین گشت از عدد و دور سوش ز مکت نبود این کرمی طبعی چون نفس ترا نیست رو در ریاضت بین بنیات چرخ گردان کہ بشد فلک را چہ گیری حساب و مارج غلیل اللہ آسا بتای فطرت اگر قابی فعل خود یک طرف نہ بمیردی ہمت بزن دست و پاسے ز اجرام و جہام سفلی چہ جوئے بر آرد سر ز جیب گردون گردان زہر سوتادہ صغوف ملائک </p>
---	---

یکی فوج در اوج قربت بهم	نذات جلیل و صفات بجلال
یکی جوق در طوق عزت مکرم	در ایصال فیضان ارباب سائل
چو می گشت تیره حوادث از انجا	بلک قدم ران بیک حلقه محفل
دران تلخزم نور شو غوطه زن	فرو شوی از خویش تن ظلمت نطل
ز قهر محیط دم نبسط بین	بودی امکان هزاران جد اول
بود بجز وجود دل یکی فی تحقیق	دوئی خاست از حوالان سوا ل
یکی خوان یکی دان کی گوئی که جو	سوی الله و الله زور و باطل

بهر حقیقت کشف شده جای

فیما خیر قول و یا شکر قائل

معلم گیت عشق و کج خاموشی و بانش	سبق نادانی و نادانم طفل سستی خویش
نه هر کس ناید این آستانه گری نه هر کوی	بدخشان باشد و هر سنگ پاره دل رخسارش
زبان خبری زبانی نیست این ناد و معلم را	درینا در همه عالم ندانم کس زبانش
کجا در جمع نادانان تواند کسب جمعیت	کسی که ز فکر نادانی بود خاطر پریشانش
دل کو ذوق نادانی چند هر دفتر دلش	که بند نقش ملک عقل شود یک نیشانش
طویل لذیل هوا ریت شرح علم نادانے	که در عمر ابد نتوان رساییدن بیایش
شهود الحق فی الگوین یک نکته ز صفتش	سواد الوجه فی الدارین یک نقطه ز غفلتش
تصور کی توان کرد از کسی تصدیق این مننه	اگر نبود معرفت کشف محبت ذوق و وجدش

ز خاک تعدد کوی ارادت ساقم کاخی
 نیایی ساحت درگاه جز میدان سلاش
 درون ای از در و دلبسته طی کن با عیان شیخ
 در اندر کاخ و بتانیت ستر سار گل ریاض
 ز بهر جانب و ختی شاخا پرمیوه حکمت
 چنان بانیست روی ره که بر دیوار پیرین
 بیابانیت باطل کسب مقصود را در ره
 گز آری رود در آن کعبه چو ریگ گرم زیر پا
 شود هر خار قلبی بقصد جذب جان تن
 نشاید بارگی این راه را جز ناله شوق
 رستی از شیر این ناله سوی مقصد ولی تفت
 خد که محنتی کز سست فقر آید نهال آسا
 که دامن عاقبت گردد و ختی بار و زنیان
 چو صونی دهن همت کشد در طارم وحدت
 و گرد و جستجو به قرب آرد و گرد گریبان
 تنی کس نیست رجا و جنبش دی جادوی دل
 بود هر در و در و مان عین رست بی در و

که کم گوی و کم خواری و کم خویش را کش
 نبینی صفی و دلبسته جز ایوان پائش
 ز با هم در و در ناله ناله خورشید خرباش
 رضای دل گل خندان طیب خلق ریاض
 خورشان نواشی شکر مرغان خوش الحان
 نهاد از خافت با لکاره دست و پائش
 که بلی قطع امید از خود بریدن نیست پائش
 پیردن بادت صد گونه آتش و ریاض
 اگر دلتش با لیلین نهد زیر مغیلاش
 که باشد یا وحشت پای دکه در و کواش
 که یابی ز خفا صفت اند داغ برانش
 کین سینه بزخم ناخن اندوه و نباشش
 که پیرامون خود جاوید یابی میوه آتش
 اگر یابی کند و دوش فلک ز عطف دانش
 نهد زه بر کمان قلاب تو سین از گریانش
 که داد و نقش به و از طبیعت شکل نباشش
 که نهاد و خرد و در حقایق چرخ درانش

دوشاخ لا شود در کف سر غل کردن پاک
 میان لا و ال ایک الف فرق ست نبود
 خواهر چون گس که دند غوا بر دل از هر
 چه امکان جانشی زان شه پو پنج گس در
 زرد و کوری نفی بود واقعی نفست او
 چون خواهی در عرفان دلش جا که غوغا
 چو باشد پشت خم گشته چو چوگان بر کوع او را
 چو نقش تنش چو پلان کند این تو ده غمرا
 شعله گشته کی آنگیزد که جولان عیار آنکس
 نیایی سر فقر از جو اندوی که دست دل
 سر این رشته گر خواهی زرد و کپیر زالی جو
 ز جهانان لعن عاشق باز گون فعالیت تا اگر
 چو در شود خود فانی شود مهر دم از آن
 به حصیان طعن بر آدم ز دندی قدسیان دل
 کجا آدم شمس مرآت کامل گزینمزدوی +
 گوهر ساده را عارف که مشکل گوهر افشاند
 سبب دیده صاحب دل چهیم از فوت اسبابش

چون کشاید در آلا بوجدت چشم غفایش
 در آلا ان لف بالاشمار و عقل کیافش
 چو گفتار لب از شهد شهادت ساخت نهش
 نگشته آستین صولت پیران گس رانش
 زرد و نیست جز خضری که با خضرت پیانش
 که دارد در طلب نبوغ گزیر از غوص عانش
 نماید فلک مرگشته کوی پیش چو گانش
 بود شتی عیار آنگیزد در وقت جو لانش
 که باشد شهیر روح القدس چار و بیدانش
 بود کاه نثار حاصل کونین لرزش
 که باشد کمنه چرخ پیش از اوج گردش
 بگرد و پرده دیده حجاب قرب جانش
 شود دیدن فایار دیگر ز اسباب جانش
 دلی آخربان آید برایشان رسم رجانش
 جمال غم سجدی ز حال ذل بهیانش
 بخار بارگی هر چند خوانی ابر نیانش
 زور یافته میلو خرچیم از خطا بارانش

رسد صد تیرگی از بار تو شد مردین دورا
 حریفان ز بهر یک لبان نهاده کوه عم بر دل
 مخور خون بهر طعم از کلاغه کم نه کورا
 ز نشان بهر دلی باید گدایی که از انسان
 چه بچسب کج نامه نهی و جیب از آن ترسم
 ز پناه طبع بالا کی رود زر دوست کز بهر
 ز حرص گنج گنج حرص شد دنیا پرست انیک
 چه ز خواهی بد ریوزه گدایست از در آنس
 بزیر خانه طینت ترا گنجیست پنهانی
 مزن از شتهای دل آراشتههای گل
 نشاید ترخ پیش از هر جوان ستار خوان کردن
 خور داب از خم شیم میان میوه باغش
 پنهان بست غفلت راه عبرت بر دل خوا
 نه قصای جاه و مال عیب خوشیتن پوشد
 بگشایش مزن کافور بر کتان که نه ماند
 بسیمین ساد شاهد میر دست موس چندین
 نظر کشا بشیر او بباد موسی افزون

اگر خود قصص مهر و مهر نه بد گردون را با نش
 چه حاصل گفت و گوارا نشان کوه لبانش
 تو کل چون درست آمد بر آمد یادش
 اگر نه نام نان باشد کی آمد از زمین با نش
 که یابی ماری اندر جیب خود بر خوش چاش
 سوی لبستن کتان محکم میان گدازه میانش
 بگرد گنج حلقه کرده میان همچو ثقیالش
 که از نیست کشاید گداز بر روی درش
 که بر کرد و ز کان کنت کنت افضل نریش
 که ناید حاصل گنجت بگفت اگر ده ویرانش
 ز مرغ و میوه بر خوان گر چه هست انواع انش
 چکه خون لب میوه زنان ز مرغ بر پانش
 که هرگز دل برگ خود ز رفت از مرگ ترانش
 زهی رسوائی آن ساعت که سازد مرگ عیاش
 ز گرمای قیامت هرگز این کافور و کتانش
 که ترسیم شد آخر پنجه مقل تو و تالش
 و در چشم خیالت از خیال موسی مرگانش

بهی که جز سبب نجیب و کاخ اندر دل
 بایک کور باشد چه چو چشم حاقبت نیست
 و بزم که گوید از مهرت پسند نیست برایش
 جمال دل طلب کن بجای گال که چون
 نمایشناست از اجاودان آئینه هست
 بهشت از پایت از نفس و در عالم کن
 چرا از خوشی تن پرور و دعای تاشارا
 ز زنگنه گاه معنی هر که آرد روی و صورت
 و خست علم کم نه از جمالت نام آن دین
 بدین ارمی بساط افکند هر جا دین بر اندازد
 چه داند رخت اسلام بستن تا مسلمان
 در خلوت سرور ویش بر سلطان از ان بند
 اگر پاپر بخواهی خود نهد ره و از ان خوشتر
 امیر نفس باشد بنده در ویش را بنده
 شد آتش دان آتش گیره این مثنی عوان خس
 سحر کن ای عوان از نو به مظلوم و شکو
 ترس از نادک آنچه که بسیند و بلا بر تو

هزاران قطره خون بینی گره انداز پستانش
 ز شهوت کوه گشته پیر عذر باش از زخم دلتش
 مشو غره که صندل درج باشد در سپندش
 جمال ل شود با مان شوند آفاق حیرانش
 و زان اندک نموداری بهشت خورد و فویش
 که دوزخ نفس است خوبای نیست نیرانش
 شکفته در درون از غنچه دل صد گلش
 بود آید روان نجیر و سخن باغ زندانش
 کتیج و تیرد باشد در غلاف ادراق و غنچه
 که از دین دیانت بهره کم و اوست نیرانش
 که آتش رخت در اسلام اگر خوانی مسلمانش
 که مرغ آنس می پرد زهای دهری سلطانش
 که باشد در هوا زیر قدم تحت سلیمان
 اگر خود بنده فرمان بود ایران تورانش
 که بهر خان مانا سوختن باشد اعوانش
 که به تیر سم کند کار دعای نوح و طوفانش
 کند غریب چرخ جنبیری راز خم پیکانش

رود و لقب دغایی ظلم کش با ظلم خود در خود
 شد از شکسته که دارد کوشش ز خوئی چه سود او را
 زهر سوکامدی کسیری در ایوان ساختی منزل
 چون بد چشم نصرت بی در شاه سپه کش را
 جهان چون زلبست زر و پیش سنگ آتجا
 مجوبی فاقه کام دل که محنت دیدگان کفان
 فلک آینه رنگ آمد کن عصیان که تیرم
 سر شک افشان که از بهر زنا مجلس سب
 بود سفله سفالی شک مشکل زندگی باید
 چه حکم کل سر جا و زالا نین میدانه
 کس از کتمان راز خویشیان کم شود لیکن
 ترا هست نامموری مد خود غنیمت آن
 کم کن بر ره نفس نفاس خود فلان که هر گوهر
 ترش و باش با بد خویش بر لب که صغری
 هنوز آزار مردم خوی توانسته زان گسل
 چه دار و فاق نادار خیر دین و عقله
 بگوئی کن که از راه ضعیفان اگر کسی شکسته

بود خندق محیط حرج و قلعه اوج کیوانش
 که خواهد دست گرگ خرنادون بر نملاتش
 بیا کامر و کسیری بنی از هر سودا و اوانش
 بود گرد سپاهی خوشتر از گل سپاهانش
 که از کون ایران صدار پیش او و شیطانش
 جمال یوسفی رزدنی تشد بی قط کعبانش
 نماید صورت عصیان توانا گد غفیانش
 به چشم خویش بنی عاقبت در ایام اندیش
 و گرسازی ز علم و معرفت بر آب یوانش
 میا در بر لب سببی که ناپاست کتانش
 بود بسیار کز افشای آن بنیشتیش
 در شقیهای دور حرج راگان هست سوانش
 که باشد قتی جز بخود نفوذ شد ز رانش
 به اسبب مقامانی بود از رخ گیلانش
 چون خوار علم گشت توان کندن سایش
 بود خستنی چون کد اثبات خسرانش
 ندیکه شود فردا گردان آن سنگ میرانش

برای خلق باشد طاعت زاهد نه برحق	چو بینی در برون چالاک اندر خانه گسلاش
چه باک آنرا که از آب نمود پاشنگان افتد	که باشد چو باری هر شکان از بحر طغراش
دل و نامی آن بخت رویان جانی	چو آن شیشه که باشد بامیان شکسته اش
کمان شمشیرت تو ای پیر و هرگز خود نمی آتی	که خواهند از او بیم خاک روزی ساخت تراش
که این ماند از درد اهل نقد روان آنرا	که باشد زخمها در شهر به تن زند افش
بجق کی ره بر دامن و پرست انسان که راه دل	زند اکنون از فرزند فردا خورد و دلداش
شکم پر و در بدنی بارکش کابل نهاد آرسه	کم افتد خبر که ناید توبه خوش تر زیالاش
حسد و از چربا و شیرین گفت چشم خود بین کشتا	که باشد خرده الماس یوزینه پنهانش
چو قرآن حفظ قاری کرد از بهر ناپسندیده	پسندیده کی افتد پیشخندان حفظ قرانش
خیال زیر کی با خود میر پیش خدا و انان	ز بند و بازیره هر که باشد عنم کردانش
چو حکم عقل نافته نیست فی ازادگی باشد	که داری چون غلامان غل گردن تن تراش
هر عقل است و بای شیخ در روز معوض و عوی	که شد بر عقل زین معنی بیکش خط بطلانش
قلم نه سوده انگشتش لی بر لوح ثبت	خطی باشد محقق از برای نسخ ادانش
دکان شرع را آمد دکان دار احمد مرسل	که باشد عقل سازد دکان آقا دکانش
از شد عقل گل دانا چه امی تا خواندنا	که خوانند ابجد ابراهیم و آدم در دبستانش
بشیر با کن طلب بر شیر حرکت که شد غرقه	زنج غیرت افلاطون یونانی و دیوانش
چو القاسم بود بای که باشد بوحی بارسه	که از بهر خلاص خویش جوید راه طغیانش

مشتوقید نجات ادا که مدخولست قافله نش
 گذر بر بوستان شرح و دین کن ایهر گانی
 قدم در خارزار دالتش خود رستگار بزم
 چه گوهر بخش دریا نیست طبع و در غور زین
 بود از خوان حکمت نامر شعری آن لقمه
 چو دنیا نیست از نقش تکلف ساده نظم من
 خوش آید در سخن صنعت ز شاعر لیک چندان
 خیال خاص باشد حال ردی شایسته
 و گر گیرد بسیار که همه ز خسار شایسته
 سخن آن بود که اول نهاد و هتا و خاقانی
 چو در سیر معانی یافت خسر و سو آن خوان
 گر امر و زار دین فادم ز بحر شعر آری
 بخاقانی از آن بجز از سرده شمع بر آگیزد
 و گر خسر و سفاک اندر نمی یابد از آن چشمه
 بشکر من چو طوطی روح او شکر بشکر گردد
 اگر چه نام مرآت الصفا شد گفته ادر +
 جلاد الروح کردم نام این چنین هیچ مرآت

کاش پنج شغالی ادا که معلومست برهانش
 گلی چون شامعی بالا ایمنی چه نهانش
 که باشد سر زده و هر قدم صند فارغ دالتش
 که لفظ و معنی پاکست و ز گیس و در جانش
 که پیوست به قوت با نیا دوست لقا نش
 چه غم که سادگی خواند فلانی نقش بهمانش
 که زرد در کمال مغنی مقصود و نقصانش
 چو خال اندک نقد بر برج و دهن خردانش
 میان ساده رخساران سیر و رسد زانش
 بهمان خانه گیتی بی دالتش و آن خوش
 ملاقاتهای او آنگونه شوری در نکدانش
 پیوست و دالتش ستن از آنها چیت ادا نش
 چو سوسن تر زبان تجیس کنان از خاک سر دالتش
 شود سیراب فیض عین فان جان عیشانش
 چو بفرستم بهند این تنگ شکر از خردانش
 چو بود انوار خورشید صفا از چهره تابانش
 ندارد از جلا چاره جو ساز و تیر و درانش

کلمات پائے

مفسول میگویم که ترا بطلعان قدر آن دارد
 چرا از شعر لافد کس خصوصاً قالیه شعرے
 خدا را ریز بر جامی زابره فیض بارانے
 که آرد در مقابل کشته با سحر سحر کشتن
 که در قالیه باشد از دم روح الامین و پاش
 که از بهر چه آن نهریت سازد پاک دیویش

ایضاً

نگار ایوان شه که کلخ کیوان بر ترست
 چون سلامت یابد از تاراج نقد این جها
 چیست ز زربان بنگین گشته خاک ز آفتاب
 گرد از دسیمم و زردا نامنه نامش گدا
 زن نه امرو می کنی دست کرم بکشا کوزر
 کیسه خالی باش بهر نفوت یوم الحباب
 عاشق همیان شدی لافرمیانش کن بل
 نیست شمع از اصل کو بهر تنگ ز رگوبیا
 زربود در چیل و میل او در جان فیل
 بگذر از ویرانه گیتے سلامت گرچه هست
 هر کجا بینی در گنج و پودر حلقه
 حرص کار مور باشد در روی با آن بگو
 شد دمان حرص سحر پولی از خاک مد

ز خنداوان کشت بدیوار چهار دین درست
 پاسبان خواب بر هر زنده دودی دیگرست
 هر که کرد افسر ز زربان خاکش بر ترست
 در برش دل بگردانش او نشه بجز پست
 مرد را بهر کرم زن را برای زیورست
 صفر چون خالیست از ارقام عدد بالائست
 حسن معشوقان غنا در میان لاجرست
 بهر دایغ غل کیشان کرده سرخ آذوقست
 لعل آتش رنگ در کف لعل در دال انگرست
 گنجا دروی که بر هر یک طلسمی نکرست
 حلقه مار حلقه کرده در دمان نر دست
 خشمور خوشی تن بیته که موریه مرست
 این سخن بشنو که مردی از دمان نجرست

ز قتل کز روز و ترک دنیا بوز دست	نفسه ز ترک یودی مقبله که بر دبو
دید باشی قفل ز ناز بهر قیج استرست	از بهر دوزخش اولاد از ارباب بنید
بهر ابراهیم تر نعلین پای آرزست	اگر چه باشد ز خوش ابر کن ز دیگر ستاج
میوه کی آمد و زنت خشک کوباران ترست	از ریاضیه مجو حاحت که جودش عاقبت
در غور و ندان انجم کرده ماه و خورست	لب نیالانید اهل بهت از خوان حسان
قانعان را غنده بر شاه و وزیر کشورست	طامعان از بهر طمع پیش هر نفس سزنده
توقه بر کوه و بر دشتیده کبک ترست	ایمان از بهر طمع می بر دهنر ز کاه
خوش گیسوانی است لیکن دمنور کون ترست	نفع عاصه را اولیت آری دم خر
بزمایه های نفس و نعل سوبان گرت	مرد کاسب که مشقت بیکند گفت را در ترست
وقت آنکس خوش که هست یافت زین باجست	ساخت راحت بود از کسب بر کف آبل
فاغست آنکس که قوت او زمان سقرست	فرج را بنواز گلو کمن که زمان سقرست
خود نینم خورده و از آن نیم خردل هم ترست	هر که از ساخت شہوت نیم خردل گوشت
بیخ را ور دیده توان کوفتن از دست	سنگ را مثل ز تو ان یافتن گنج خوب روست
در کانت طامع بقصد مال مردم غفرت	شایدان ز طلب اعار غل بر خط و مال
شب به روز و ناخمان قاده عصا پر گرت	روزگار کتیر دشت غالی و دل پر چرت
بجای عصا نگذرد راه تو صد جوی و چرت	در ستاده باستان قطع بستهای طبع
کرده محکم در زمین غر غر نیم صحرست	باش ز دین ابستا ز رسی ز قهر حق که پاک

راستی در جدول زرگر چون مسطرت	یکلی آموز از همه زکم ز خود آخر چ عیب
قصر شه را پاسبان بر بام و زبان بر دست	نیست قدر عالی و دودن جز نقد از منبر
قصه و عطا ز جبر اصحاب کعبه بر منبر است	حکمت اندر پنج تن تهذیب عقل جان است
انچه از شمشیر آید نه کار خنجر است	کامل و ناقص نه یکسانند در قطع و بر
گاه موج آرام گشته را ز نقل لنگر است	چون کنند اهل مسدوفان طوق علم گیر
کشتن آن آتش که اندر سنگ آتش مهر است	با سودا ان لطف خوش باشد دل نتوان بیا
یکسایع ابر اے اکبر که دود گیر اعر است	گر نه همکار بایگان ز بهمن نامه چه سود
شیر حکمت نوشد آن کام الکا آتش ادر است	خوی نیگان گیر دآن کز نیک یاد تربیت
مشق اندر صورت و معنی بوفی مصد است	فعل نیک از نیکو زبان جو که در تصرف دهر
معنی آن کز برای شک بود زان و کدر است	خار غار شک در دین جان بود دل با چو کر
آن ان جادو که از جنس سفید شمع ادر است	هست مر و تیره دل و صورت اهل صفا
رخه کاند ز قهر یابی از قصور قیصر است	هر خلل کاند در عمل غیبه نقصان است
رشته خورشید بد بال مرغ شب پرست	نفس ظلمت رو و سبیل اندر جنبش باز ماند
سر زنش که دین ز بهم عالم دانشور است	بیکنا به را بجرم دیگر از دی حمل
گر بر غم مردش ام انجاست دختر است	کرم را کشتن بتیان عین کرم خواندن عیب
طعن و بر نقد هر نامی مستنکر است	هر چه می یابی زدی آن خلصیت کاش حکمت
نیست شمر از بهر جوانی که گوی ابر است	نیست کوه از بهر بهرامی که گوی مژ است

سقلا گر خجلیت کشد ز آثار فعل خود کشد
 گویش حکمت کس طلب نمی دیر بصورت پرست
 چون نهد ز آهنگ صحت تار گ بر عود تن
 نقش هلو نسوخته تفصیل رنج شب بیدست
 خوش بود خوش چون بهر صورت که باشد خوش
 کوسن موسی از زنی از چرخ انجم برگذر
 سومی معنی رد که گماند بصورت با سپند
 کم نشین ز ایشال خود ایمن که باشد در دم
 طعنه از کس خوش نباشد که پیشین گو بود
 کندن بنیاد دولت را بود سیل عظیم
 گر عروج نفس خواهی بال همت بر کشا
 نیست از مردی مجوز دهر را کشتن زبون
 راه غلت جوی و فرم زری که چندین نهفته
 حبس نیل گنبدی از گریه میشو غرق آب
 منکر از ادوات عارفان نبود قبول
 فقره فقره از کلام شیر مردان گوش گشت
 نکته های پست کامل مستطاب را بلند

کفنی را رود سیاه از دود یا خاکستر است
 خطا کو را ز نشاء بد ان خوش فو ایش از گریست
 زخم بهر ساز آن آهنگ زخم نشتر است
 جامه چاک را که تا صبح از حیثین تیر است
 کشت سپه دار غافل تصحیف خواند بستر است
 چون دنیا رسوائت این بر جلال حشر است
 کی کند دفع گزند آن نقطه کاند مجرب است
 مثل خنجر خنجر اما بهر قطع خنجر است
 زخم زنی بر دید سخت از همه نیک تر است
 رشوه کاکب عوانان گر چه بس مستحقر است
 کاکه در درو از دارا اختیار اول پرست
 زن که فائق گشت بر شوهر یعنی شوهر است
 کبک از ان ار دو که در از خلق مکرده دور
 شب چو مرغی کاشانش غنچه نیلوفر است
 کافران را معجزات انبیاء که با و است
 زانکه بر بوسل حمل آن زن انفا حید است
 نکته های بیای حید تراج فافه قمبر است

خاک یا مان شو که نیت بکینیت شکستند
 لشکر انعام نادیده باگی تفرقه است
 ناپسندی اگر رسد از یار روشن دل به پاک
 دل بپرور بهر فیض نوبتو که نخل خشک
 کاهری دان نفس هر کشاکش را که لازم یابیش
 ساغر عشرت مزین با زن که گریست از دست
 بهره از غیبت افزاید که چون رخصت
 دل مکن بازنده پوشان بد که با سوزند
 چار در دفع خواطر صحبت پرست و بس
 جان پشمرده ز فیض پیر باید زندگ
 بوی درویشان نداری خرقه پیشین بوی
 ناز پرور و هوا با نفس تواند غذا
 در جوانی سعی کن گرچه خلل خواهی عمل
 عالم عالی مقام از بهر خود خواهد علو
 مفتی تر دامن از هستی تو از و همچون
 سفله را چون اکثرش آمد سقیس کل آن
 فلسفه از گنج حکمت چون قبلیه رهنیافت

کحل انجبر ششم نصرت را بخوار لشکر است
 دفتر شیراز را کرده یاد می است
 نیست عیسی اب صافی را که ناشاکان دست
 یسوز و خرمای ترمیم که عیسی پر دست
 سرگشته چون سرگشته کافی که اندر کاخ است
 راز دار متر عفت آخر از ساغر غمت
 نهر عریان باشد از وی خط و میان دوست
 بهر جاسوسیت شه کا ندر لباس جاگرت
 رخت بریا جوج بستن فاضله اسکندر است
 خضر از آن خضر است کردی سبزه مشکال خضر
 چند بچی اشک در ناف که مشکال دوست
 زن که باشد لائق معجزه مرد مغفرت
 میوه بی نقصان بود چون از دست نوبت
 چون عکاکش معنی ستمکار و کار و جرت
 دفتر خود را دفن تر دامن می دفن تر است
 هم سفا باشد که دارد حکم کل بچه اکثر است
 نمی دانم دیگر را سوسی آن چون است

حکم مال منطقی خواب ز مال منسفی
 آن میجم کشن بد اختر گفته چون هر اثر
 اختیار بی نیست او را اختیار از وی بپای
 چرخ و انجم من مردم هر یک بنجا مضطر
 نور توحیدست در دل مشعور دراک حق
 معنی شعر معیت با شتر آمد زان سبب
 حکمت یونانیان پیغام نفست و هوا
 نامه کش عنوان قاتل شد یا قال البیست
 نیست جز بوی نبی سوی خدار پیر ترا
 دست گیس از شقایق او که دستور شفاست
 صاحب علم لدنی را چه حاجت خط و لفظ
 جامی هست این شمع بلوغ ضیاء و فقه
 در سواد خط آن انوار حکمت مخفیست
 همچو فکر کبر خسر و نادوست از لطف طبع
 اسی بسا خواهر که با خواهر جو گردد جلوه گر
 نوبه الامیر اگر سازم لقب ترا سزااست
 حجه الامیر اگر هم ضم کنم با آن رواست

کون قیاس آنرا که اصغر مندج در اکبرست
 پیش دستد با ختر شد فدایش اختر است
 اختیار جلوه گم در اختیار داورست
 اختیار جلوه پیش من بحیثیاض مضطرست
 مشعر اختر پریشان را کجا آن مشعرت
 نیست زمین معنی کسی بی سرگر پوششت
 حکمت ایان سر مود و پیغمبرست
 حاصل مضمون آن خسران در عشرت
 از علی جو بگو که بوی بو علی مستقدرست
 پامی کیسوة ز قانوش که کانون شمرست
 صفی و دل منصفحت آنرا که قرآن از برست
 کاندرو هر حرف نطفی از شراب کوثرست
 هر شب تار یک آستین بصبغ انورست
 در کمال خوبی این کی خواهر آن یک خواهرست
 در جمال اکبر بود هر چند در سال صغرست
 زانکه از امیر ار دین مجری لبالب گوهرست
 زانکه بر مطلوب هر ازادان حاجت گسترست

در صفای محلی شاید که گویم مر مرست	هر یو و پناه و چون آمد و در ایات آن
ترا که سال از دولت تاریخ اوج فرست	سال تا رخسار اگر فرخ نویسم دور نیست

ایست

دین ز رخت همین میوه نعمت بزم	سفید شد چو رخت شکوفه دار بر سر
شکوفه را گویم بر دخت دیوه خوم	همه شکوفه دیوه که دیه سر قد کن
که دم بدم ز زانه شکوفه ناک ترم	شکوفه دیر نباید سنگت از ان دام
کنون شکوفه کنان به رفیع آن خرم	ز شیر مادر و هر مهر رسیدن نفع
بروی داشت نخواهم کردی دیگرم	ز بسکه آئینه ام عیب شیب موی بگو
بیاض گیر دیگر سیاه بهرم	چگونه بنیش آینه که گاه دیدن او
اگر بود ز نظر در بیاض موجد زم	بیاض موی بود آفت بصر عیب
کنون ز دهر بود صد تصور در نظر	اگر چه نیست مراد تصور و در نظر
بروزی نهد دست در فرخ خوم	تلاوتی که شب کردی بر تو ماه
هنوز لب نبود در تلمات سوم	و دیشم کرده ام از شیشه زنگ جواهر
دیده و شب بشته سپهر عشوه گرم	برفت گوهر بنیش ز چشم و طفل صفت
چو بودی دو گوهر همان بقدرم	فشانم چو گوهر حرف را ز نوح آن
جناسه صیغ تبارخ حقه نگرم	نگر فشانم ابرو ز مشکل ست کرداد
حدیث نفس که آن اشقی بدل گذرم	ز تیر کوشی بودم چنانکه از ره صبح

نیشود ز مقالات همدان خبرم	ز دست فتنه کنون گوش بی شارسد
که در صفای بیست ازان شود گذرم	ره جو اس اگر چند بسته شد حاشا
عروس معنی جیرون ز حجاب صورت	چو پنهان باد احسن چو راه نمود
چو باطلاوت خود بسته همچو نیشکرم	نخواهم از تی زبور کام دل بشیرن
عصا گیرم دست پای راه سپرم	خمیده گشت قدم همچو لام و پاچولن
که نفعی میشود از تخت بقا اترم	چو لای نفعی بود این دو حرف را اترم
اگران شود شرم از خواب بنگند کرم	ز صفت تن شده ام آینه که گزینش
که بختستن بر خاستن بود ظفرم	اگر دست شود یار پای ممکن نیست
ز پشت حلقه شده مهره مهره بشرم	چو سحر ساخت مرا حلقه دهر دگر خورم
انداوه بر سر زانو ز شام تا صبحم	بهم بود سر پا حلقه را ازان سر نمود
که بست بر دو بهم از تراوش جگریم	بدا چو گویم گسستم چو زانو از زانو
که همچو حلقه بود بر درون رقمم	اگر چو حلقه شدم آن گمان بر زنا
بسان حلقه باند خاک بر درونم	چو حلقه بر در غیبت مدعی نشستم
بجنبه صفت هست حقیر و محقرم	میید کون نماید که حلقه بذا بابت
که باز رسته ز دام طبیعت بشرم	فرز کنگر و حدت نشسته آن رقمم
غبار عالم بیکان زبا و بال و پریم	چو در هوای قدم بر زخم رز و بخت
و گر ز چشمه سحر شید باشد آب و خورم	اگر ز تیره شیرین و همدانه مرا

من آن نیم که کنم بال شست ترا ج بلند	سوی حفیض کنین آب دانه بهر درم
بقصد کسب غنائی ز طلب چسکنم	چو با تو آگری دل غنی ز گنج زرم
فروغ یافته شکیست ز زتابش خور	اگر بسنگ کنم روے عابد الحرم
عجوزه است جهان سحر ساز و دهنوگر	که ساخت سحر دی از سر کار کور و کمر
نتیجه ندهد جز خسارت ار چه شود	تضا بقض محال ز زفاف او و طرم
چو مایان پیله دانه زبون او پر شودم	بر و چه مقدمه زن و ز شب چو کبک نم
چو تیغ تهمت و تیر جفا خورم ز عشود	بست ترک خودی خود نیستی سپرم
ببین که مصلحت خیر و کمال شد دل تناس	چون نقصت سدا ز طعن اهل شور و سرم
پرست گوش من از سحر ملک چو مسیح	کیا مشوش خاطر شود نهیق خدم
شمار حقائق عرفان دلم خرمیزه راز	گزاران فلسفیان کی بنیم طلس خرم
پر فرشته مگس را ن من شود چو نهند	ز خون علم لایسته چو خضر با حفرم
بهر شمع اگر فکر من شود دعوی اس	بهاے یک گهر آید خرن بحر و برم
بباغ نثر و اگر کلک من کند جنبش	ز محل خشک و دهر بار میو باے ترم
بوستان ارادت اگر بود شجره	که آدر دهر معرفت من آن شجرم
دل چه سود که در کام ذوق تیره دلا	همیشه چاشنی تلخ نیاید به شرم
خمش کنم که بدعوی کشیده شوق کلام	بغیر معنی خود نیست معنی و گرم
چونیت لاف نه خبر دلیل بے برتری	چرا دلیل اتااست کنم که بی هنرم

زبان زبانیه آمد برمش در نه چو کرد بر دلم ابواب فیض اسما نبرگوار خدا یا بجز نیست حق گرم روانی که پامی کرده بر سر که باش یاد من تا نیردی آیت زهی نامی که چون چاه می از زمینش دران سفر فخری جز خیال شمشیت	کشد نه رزه در آئی بجانب مرقم چه سود از آن که کند در سخنوری هم که دل نصیر کش آمد شوق آن نفهم طریق پیروی پیر و آن شان سیر لباس بستی مو هو هم خوشین بزم قد نصحت اقلیم نیست سفرم لفض شامل خود دور از آن خلام
--	--

البیت

قاصد رسید و ساخته معطر شام من آن ناله نیست بلکه چه تخته باغبان هرگز نیده و تر گس شیشه مباح دهر ننگان غم نیست چه پدید و غیش تختیست نه خوش راج که صفت صف نشسته ایشان انا نیست بگویم سخن صریح انبال نامه ایست با خلاص پیشه شاهی که حد من نبود مدتش آنچنان چون قاصد است ملک ز بانم ز مدتش	در بین نامه داشت گران در حق چید از زمین نقشه و چید در من زمینان دید و سبیل سرین نشین همچون دمان غنچه و دمان پارانمن بروی باز مند یگان برهنه تن وزیر و یقین کشتایم نقاب طن ازلیت بن غصه فریقوب بن حسن گو خود بعدل وجود کند مدح خوشین آن به که چون دوات نهم مهر بر دهن
---	--

پاکیزہ گوشت و گوشت تو سفتہ اند
 آویزہ ایست در خور تو دارم آ تقدیر
 تو یوسفی بلک بملالت نہاده تخت
 یعقوب داشت بیت حزن بہر خود کی
 دادست عطیہ ملک و لا بلکہ چند ملک
 باید زبان حال و مقال تو روز خوب
 تو بر درختی از چمن عدل و باغ ملک
 باش از شکوفہ کرم و عدل زیب باغ
 تا زان شکوفہ روح فرزند شیخ شتاب
 آن گونه زنی کہ رشتہ آمال را بود
 ز انصاف ملک را طرب آباد کن خیال
 عالم کہ نور علم فشانہ کن ستوار
 بے نور علم او شود او تیر گے جہل
 آنرا شناس صاحب علم و عدل کہ هست
 نے آن سفید را کہ ز تبلیسین کرد یو
 بہر کج قلم کند خویش غم پیش ایران
 دشمنش پیچ ساز قلم تارحم کنند

و رہا ہے شاہواریہ از لولو عدل
 چشم از تو مردی کہ نہی گوش بر سخن
 من غائب از جناب تو یعقوب تخت
 من دارم از برای تو صیدیت بے حزن
 بے منت سپاہ و چشم فضل و الامتن
 باشد بشکر گوی این فضل مر تن
 تیشہ کن نظم و آن بیخ خود مکن
 باش از تار جود و عطار و نوق چمن
 تا زین شمار کام بیامی نہم دوزن
 عدل گرہ کشای نہ ظلمت گرہ فکن
 کاخا غیب را رود از دل غم وطن
 پائیش بزر چو شمع کش اندر کئے لکن
 ز انیسان جهان کہ در شب ظلمانی انجمن
 زان مفتی شریع و زین مجی سخن
 تہانہ ہا ہے حرص ہوا راست بر سخن
 آرد دست مال فقیر بے بکر و فن
 آثار عدل و داد تو بر صفحہ زمین

<p>از مرده شوی پیر بن از مردگان کفن کا زرده مردنش به از آسوده بستن از بهر دست بختش این بهتر بن چندان طراوتی ندهد سبز دهن بالا پرند مرغان است از تابرن از اعارت دل ویرانه بودن یمن سپیل شد سند دولت یمن قرن او یس شد سبب دولت قرن خود کار من و عاست چه در هر چه در علن گاه بی مفیض رحمت و گاه شمر محن بر خشم تو سهام و بر اجاب تو یمن جز آنکه خشم خشمه چو در عیش بود بدن</p>	<p>در جامه نهان زده اند از کر می کند آزار جوی را کمن آسوده زاینه بدگوی را بکش ز گ جان زبد کن هست مشغوف آن مشک که ز پاکست اصل او عالی شود لیم و لیکن ز چون کریم معمور خانه ایست دشمن سرای خلد یک خلق خوش زهر که به بینی پسند کن یک لحظه هر که نیک شود مقتدر شمار چون شد سخن در از کسم ختم بر دعا تا باشد آن دعا که رود سوی آسمان با و از اهل صدق دعا بایستی باب بر خشم تو مباد پی آن سهام و رع</p>
--	--

با و اینچنان مین که رساند بجان خشم
 ز اجاب تو چو صرف کند ناوک فتن

<p>جاه داری جاهل ساد رسه کامل م نام خاص خویش عالم کردی آما عالی چه حرفه کسب نام نیک کن کان نام را</p>	<p>جاهت خوانم نه کامل چون جاهت کام کشت بد روی از لیم بد اینا بر ای کام چون اجل کوته کند باقی نماند غیر نام</p>
---	--

آرد در تمام اردین که نیست اہتمام	کابلے بگذر در وی ہمت خود از ہمہ
آہ ماند حاصلت زان اہتمام ناتمام	گر تمام است اہتمام دین نگر دو عاقبت
در دل شب آہ دل باشد شہابان فلک	ظالم نفس ظلامست از پریشانی خویش
چون بجای غل کلاہ خواہگی بنید غلام	بندہ فرمان شو کہ گرد و خام گاہ بندگے
ما در ہرام حریم کعبہ یابے احترام	گریدہا بنیہ اندر بادۂ صبرے بکن
از تو اتل تھی زین حرف کم باشد کلام	از کلامت غیر لا در کم نشد حرف دیگر
چند داری چشم دہم لیلیان چون غم	خوست با نقد کمال دل ترا بھونج ام
از ہلاکش مرد تو س نفوس را بر سر خرام	یا دیکن از ابل فر از انقلاب و کہ است
خون ایشان را کہ میریزی تیغ شہام	عاقبت از ہمدان بنید عیشیم خود ہمان
جمع سازد سبیل گلین بود دین را تو ام	ظلم کشان خصم دیندار تو انی ان قوم
در میان نشین چو حیدر تخت سبست عہد	نام حیدر خواہی آزادی طلب چون مصطفیٰ
طعم طعام از شامے کی حشی طعم طعام	چند بہر خوان زان گوشہ گیری شام و چای
عودہ و ثقت است ہر تازی از ان انصاف	روز مردان مجبور و دای فقر از انکہ
بھو سیم رخ از عمان کوہ را کم کن مقام	فقر بے فقر و نیست جز قات نفاق
خاصہ کوزر شان بود فرق تاج ہشام	آنکہ میخوانی اقارب جز عمارت نیستند
بہر مانت لزان با تو خاشاک کی تمام	ایں کہ خود را در اخوت بنیت گوید چون دلش
غم بر دے آفتاب جان ماہ دل غلام	رو بہ پای از حال و غم چون غلام و غم بہر غم

دیده دل گوشتیا دارشام از بجز دل
 از شاه میر جهان گر شاه رفت و میر ماند
 بهترتی و در دو صورت دل عارف فرغ
 حال کرم آتش معجزاناید هر دوروی
 هست در کوی فنا هر جا زبستان مجبی
 ز اول صبح ازل تا آخر شام آید
 صد کرم کرده رای می بیش و ترک ریا
 نین از بهنگامه گیتیه رود از سلک جمع
 مفصل دریا نامل هر کجا بکشد دست
 مدعی راسا زو انفس صلاح آموزد دست
 چون بود همسایه را دیوار کوه عیب ان
 صوت اربا شد خشن بهست اهل معنی را
 خرقه اندر اراچو دریا بهست باشد باقر
 بایسته تا تاثر باقیات جمع گوهرهای
 به آینه است از بهم دوات فضل را
 این معنی به نیست قید در پاک روی
 از معانی و قیود این تفسیر فیه عار و در

گزشتون عدل بر پائین نایب خدام
 میر را بهم نام وی آید ز حق روزی پیام
 گر چه اهل میامد از گونای سیسم
 صفوی از آرام گیر باشد از وی آن جرم
 هر که گذشت از سر و پا ندان مجام یافت جام
 دل زیاد غیر لب بست ست بر قصد صیام
 اگر بران حرفه دو افزاید شود صد کرام
 گزیند یک اهل دل بیرون زان بهنگام
 زان انا مل بر کنار لجه خود ندان نام
 مارا اگر داند افسون فسون پر دازام
 دید و با عاقبت بین و شستن بر طوق بام
 می نفیقه رنجه از دندان سین بر حرام
 دامن مفلس ضرورت پایی دارد وزیر دام
 نیست جز نامل جو باید آن گهر با تقسیم
 دوست باشد عجب گریه آخر التیام
 دل زنده مان یافته در سلک ان قید و تلام
 هست دامن و پا در لایحه افتاد و بدنام

کرد و دل زین و تخمین نظم ارکان نظم	جامی آفراسازی در خود بود و معجز نظام
شعر بود چشم عقل از جمل در سر دقت	چشم عقل از جایی در سر بود و دوزی بردم

آفت از خوشیست پس باشد درین غربت سحر
گوشه بخونیش و کج سلامت و سلام

مرحبات قاصد ملک معانی محبا	اصلا که جان دل تزل تو کردم اصلا
ناله مسرتبار می گویم نامش	هزنگانی بر مشام جان زنده بوی وفا
نمونه کشف است از گلبن فضل و هنر	در بهار شان و انش یافته نشود نما
نظم پیچیده است از خوان لقان آمده	تا شود جان دل حکمت شناسان اعذا
بود مونس را عصای پیش ازین که کت که خود	سحرهای ساحران چون شد معجز از دبا
گشته بر انواع سحر این امری گویا که هست	بر کف و انشوران یک سحر را نوزان عصا
لف او را اگر کنی نشد از بدیع نظم و نثر	پرز صفت یا پیش از ابتدا تا انتها
از میاض مندر جبین السطور او بود	نهر سیمین را نه هر جا فاسته تشکیک کیا
سوی مخرج حقایق عقل جان را هست	شکل ترتیب سطورش کاره سلم نا
سلست اما در و خیر تزل نیست و اب	طرفه عالی کان تزل هست عین نقل
پایه پایه عقل از ان سلم چو آید فرو	کس نه که کوه زهر پایه و از عرش پا
تنظیم و نثرش بین که پنداری و پیر حق کرد	نظم پروین را در آشنای نبات نقش جا
یا خود افشا دست مخزومات گنج پر گهر	بر با طعنه بعضی متصل بعضی جدا

نقره است نثار وقت ده پشت هست
خویشم گیرم دوات آن سیاه از طلا
یا کنم انشا جواب و دیر چرخ گفت
ز آسمان جو و چون خشنده گرد آفتاب
در ریاض دهر چون بالا کشد سرو سی
در سخن آنجا که باشد طبع سحر سی
در ضرورت باشد این معنی طریق شعر گیر
چون دیر عقل نه دیر من این بنجیده را
جز تر بود قاصدی بی قاصد آنرا می رسد
عرضه ده آنجا سلامی از سلامت شعب
سینش از دندانها پیوسته دندان کرده
لام باردل ز نوادیده و خم گشته پشت
وان الف وال آمده در وی که پانها دیده
حلقه امیش بود شاگرد بران معنی که کرد
بعد تبلیغ سلام ازینده جامی غنچه کن
کار زوی من بدیدارت بیه کابل است
تشنه را و بادیه روزی که باشد از سموم

کشتهای نظم او و روشنگر تیغ ذکا
خامه ز تیر و بیاض ز تخته شمس لطفی
بر مدار از چهره اندیشه جلیاب حیا
در مقابل سهوا باشد بخشش نور از سها
از بنفشه نیست لایق جلوه ایش و قوا
کی پسندد عاقل از طیان که گرد و آفتاب
نار و اسی غیر شاعر است شاعر اراد
سوزد از خاطر بوق ایش این مطلع را
نیز و بگذر سوی آن مقصود جانها قاصدا
بلکه چون اسم سلام فایان با لبتجا
آیا شاید از رگ جان عقده رنج و عنا
ای پشت خم کشد او را بر سر حد ادا
نیز لوامی تنگامت در در عشق و دلا
ستر افلاص و محبت ساقه در گوش ما
گر جمال گفت و گو باشد ویران محضرت ترا
باز زوی عاشق محقق بر وصل کیمیا
گرم چون انگیزه بین سوزد چون آتش هوا

میل دل انی چسان باشد بسوی آستان
 غرق بحر شوقم ارسویت نویسم شرح آن
 نیست در شهر ترا از بهر منع زاران
 از گران جانی نیارم سویت آمد و ریم هست
 هست جنبانیدن از جا کوه آهن به محال
 شد فضای ملک هستی بر دلم چون نای تنگ
 بر جبین دلغ لفاق از یک طرف مشتغل
 دوستان این دشمنان آن می ندانم درینا
 چند گروم گرد شهر و روستا و راکر نیست
 در دهنای گریبان گیر من شد تا بدود
 پاکبازانی تن بر ساحل حبس وجود
 مستقر چون قطره در دریا اگر باید گذر
 گم شود چون قطره در دریا اگر باید گذر
 از نواز شهابی شیرین ز نصیحتهای نرم
 ساج و تحت سلطنت را خواب بنمید و خیال
 یک نفس ز اوقات شان عیش مخمدر سبب
 ردی شان در دفع ظلمتها مصایح از ظلم

شوق من افزون بود سو تو ای بحر عطا
 نیست آن جز غنیش دست بقصد آشنا
 شهر بے در را چه سان در بست بر رویم قضا
 جذب شوق از پیش روی دفع خدا و از قضا
 گر چه گرد و دهر صر شوق خست آهن ربا
 میرسد هر دم نصیرم بر فلک زین تنگنا
 بر زبان لاف و فاق از کلف من معنی فنا
 تا یکے باشم مذذب لاسی و لالی
 هم زمانی یافتی در شهر و روستا
 دهر انخوان از کف و دامن خوانان نصفا
 ایک سر جان شان مستغرق موج فنا
 مر تقاوی هست ایشان حریم کبریا
 بر دل ایشان اوج عرش تا تحت الشرا
 حشنگان را مرهم و آزر و گان امویا
 شب چو آسانیده سر غشت تن بر بوریا
 یک گمرا افاس شان ملک موبد را بها
 رای شان در حل مشکها مفتاح الهدی

مانده زایشان در و در صیحا به صورت کرده لیک با جمیع بردن از کسوت نوع بشر فیض ایشان چون سیدست از قلم پیوسته و خشیان حرف را که هم که زبان آمدند پوست پوشانی فردیت لب از گفتار لیک آن کی که از جمل برتر در علم و مرتبه وان دگر از بهر دور افتادگان و اولی آن کی که ز اسرار قرآن برقع شبه کشا	غیتا گوشه تجرید و گنج انزوا عقد صحبت بسته ام هم در خلا هم در ملا مانده محفوظند لوح آساز نقش هر خطا قید کردند در شکن سلسل عمر بر طلب گاران بایند سینه مشکل کشا چون میسر باطن و مبطوحی خدا پرخبر با صمیم از بارگاه مصطفی وان دگر ز این سینه سنت طلا نم کشا
---	---

آن کی که از جنبش مشایان روی اثر وان دگر از تابش اشراقیان بر و خیا
--

آن کی که دوشیزگان سرود حدت از رخ وان دگر تشنید خاطر با نهد و دریا از فزونی شیشه چشم خود به کرده چهار گر شود و ابر شامت بر رخ معنی حجاب پای از سر سازم و کرسی ز زانویش نهم سر ز جیب تن به آرام دیده جان نکلنم لکه از نور و ظلم برتر که هر کجا نجا رسید	بر گرفته در حضور با لغان ستر خفا گاه ترس و لغزب و گاه نظم جان فزا کرده رود در روی این نم نشسته دانا یا بر دگر و طلال از دیده فکرت جلا پای بر کرسی لکه ارتق الی روض العللا بر جهان به چو صحرای اهل بے منتها گفت ایس ضد ربی لامبیاع لا مسا
---	--

	نے در و بغض و عداوت نے در و حرص و امل نے در و کبر و در عونت نے در و رزق و ریا	
آہوی دشت و سی از میان حیرت و چرا خواند و لای لاله اش در لایقے ماسوی قید آب و گل کشد باز مہ و رین محنت سرا بہر قوت جمعی از خوان و خالق نا آشنا میکنند از من و سلو امیل سر و گندنا کوی جبرگر نہی پیشش کجا بوید کجا جز دمان بستن دوات آسانی بنیم ودا	لالہ باغ وی از بازان صفوت و رنو دادہ ہوی آہوش جان از نشان انکہ عیب شاہ مبارز دل ہنوز اندر ہوا ہشیج زنان زان شکارستان ہزاران صید معنی آدم یک غرق حیرت مہن کین ہودی تیران نیست مقبول بعل جز انچہ خود گر آورد محرے چون نیست پیدا از انچہ دارم ضمیر	
	در شوم مضطر ز خامہ بر ترا شوم محرے در زیان وے کنم در نامہ عرض اجرا	
بہر نسیم ہر و فرستم سوے خدام شما راز دار من در ابے گفت یا گفت الورا نلت سر الفکہ لکن تحت ستار الفا دار و از آدای زانمان طوطی طبعم ابا چیت و انبشیاں تلقین القاب و کتا کم عیار آید بمعیار قبول اذ کیسا	مہر سپانم تجو ناب جگر و داغ دل از جو اندران کہم معرض از اغیار نیست ہم جان را خوا جاہسم فقر ادا چہ مدح تو خواہسم نہ ہمچون شاعران فشیان چیت کار شاعران تنیق و صدا و نقوت وین کلف در چہ زردہ وہی باشد بغرض	

خوشنما می خویش کن یعنی سوی معنی گری پای جانی نه که دون پای قدرت بود غرقه شود در لجنه بصری کش افاده بردی	در حد مدح گرفتار ان صورت بر ترا در بود برتر ز گردون پای مدح و ثنا نیست بیش از بزرگی از نیلوفر این نیل و طای
قطره پیش از بحر کنجد و زانا کن چو شد متحد با بحر تاب و س کجا آر دانا	
آنچنین مدحی که گفتم چون نه ندیدم تا بود سر مایه صوفی فدا از بود خویش تیر زین باد از چشم اقیانوس تا نجاتی	مدح گور از اقصار ادله نماید بر دعا باد از ان سر مایه محال بود تو گنج بقا کش ترقی مقنع باشد پس از کشف غطا
الیه	
دین سراچه که پر خست کینه طاق به است چگونه شاد زید آ که بهر مردن او باعث بار دین کاخ زر نگارگر سپه شاد هار از با س نهان	همیشه قاسم از بار دل جوی طاق و است بخانه که پی انهد ام کرد و نباست که هر نظر که نه از روی اعتبار خطاست رخام و مرمرش آینه های داده جلالت
چرا چو شنگ اساسش بستی ماند که بر ترانور و دیوار یار رنج و عناست	
عروج ده دل خود را که روزن باش بغیر هر که سر افراخت بر کنگره اش	در می کشا ده بر دیت ز عالم بالاست فتد زلزله حادثات در کم و کاست

<p>جرآن فاده که چون خشت فرش او است کشیده بر هفت دین دل خدنگ بماند و لے دیرغ که برق زوال آن پدید است بیتر گے درون هر که در نیت سحر است که صفه را چو در بسته نیست جمله منفاست</p>	<p>نبطع خاک مرغ نشین نشد بفراغ کمان مرحم طاقش که هست خورده فروغ شمس او آفتاب تابان است درون خانه شود تیره از در بسته کنشای بر همه کس را اگر صفا خواست</p>
---	---

چو تاب و ان بر ریاضت لطیف ساز حجاب
که چون کثیف نماید حجاب اید صفیات

<p>ز مطر لے که درین بزنگاه فقه سحر است منه که درین پرده گرفتار است جز این قصیده که از سر کار پرده کشاست بدین کتاب که مبراج گفته شعر است فرد و نسلت مدح خرد و اولاست زده طبایخ تشویر بر رخ دریاست سیم عالم نقش روضه جان است صبا و قاف لطفش نهاده در صحر است فلک خصائص جوشش نموده در غار است گذشته که زمان گذر کند اجد است</p>	<p>نفیس در جدائی رسد بگوش آذر ز بے نوائے خود پرده و گر گیرد ترا بسته پیش پرده راز کشاید گذشت پای شعر مبرفت از شعری و لے هنوز عکس مدراج قدرش سپهر مرتبه سلطان حسین که کف جود شهنش که چو باد بهار بستان را بشت آن همه گل چیت دانی و سیره بکوه آن همه کان چیت دانی و گوهر اگر در نظر آیت بس تنگ تنیش</p>
--	---

زگردن آب گذشته و نشسته می میرد	بلیه چنین بود آنرا که علت استیفاست
عصای جمع دمی اعجاز موسی دارد	کرد و ز معرکه در چشم خفسم از دور است

بدین نشین قیس دنیا ز کس نگرود
چنین که هست او در مقام تنهاست

تسلیست ز اوج جلال و جاه ترا	که منزل تو درین خاک توده غیر است
قیاس ملک جهان با عجم عت تو	مدیث خاند چندی نشین عنقا است
تو بزمین تبواضع نشسته ایکن	رواق قدر تو برتر ز گنبد خضر است
درین حسد ایهامان امارتے که کنی	فرض ز خط خود آسودگی خلق خداست
که باباید دیوار تو سپاه آرند	که چرخ کینه در روزگار حادث ز نیست
جنب تو ضمیر تو آفتاب بود	چنان حقیر که در جنب آفتاب است
ز خسروان تو کس را قیاس نتوان کرد	درین قضیه که گفتیم دلیل تنقیر است
بود دل همه مشغوف عشقش امروز	بجز دل تو که مشغوف دولت فرد است
بلج ز دولت باقی امید ببردن	برای عشرت نانی ز شیوه دناست
عنان بارگی خود کشیده میداری	ز هر ربه که شریعت یافت اینهاست
فروع رای تو آثار شریع روشن کرد	ظلام توره یه غور راه دین برکاست
مهارت تو محبت است در دقت نفقه	که میدعات نسیه تو حیرت الفقه است
نفاذ عدل تو بردشت از میان خلق	رسوم کج که با ناکم شرع باشد است

<p>نشان نماند ز تمنا بغیر آن داعی اگر چه شوق سخن بر سیاق حکمت و پند درین قصیده پیروم خلاف مذہب شعر</p>	<p>که در درون طمعانچه از غم تنفاست مذہب شعر ابل و ذلیفه حکماست بوفق امر تو کار انفا و حکم قضاست</p>
	<p>و گریه بچو من را به مجلسی که رود هزار نکته حکمت زبان پند کجاست</p>
<p>سخن نه برین اختصار رفت آن به همیشه از فلک و انداین قدر دانا</p>	<p>که طی کنم دگر این نامه را که وقت دعاست که هر عمارت او را خرابی ز قضاست</p>
	<p>مباد شغل تو را لا عمارت دلما که در عمارت دلما عمارت دوست</p>
	<p>الین</p>
<p>این مقام خوش گوی بخشد نسیم وصل یا فرخ آن محفل که شاهی را بود در وی نشست بمیرا را این را بدید آید قرار دل از او از فروغ آفتاب شمس دوز را نقش دیوارش اگر صورت گیرین بین بگرد از ثبت نقشها دیوار و نقش فصل بین نگارین خط زرقطاس مقطع کرداد</p>	<p>خیر دار حل فیما خیر ارباب الدیار روشن آن منزل که ماهی را قند بردی گنگ جای آن دار که باشد نام وی دار لقا دیدہ اعمی تواند دید در شبهای تاریک رو بدیوار آورد از صورت خود شمسه بچو صحن یانغ ز الوان نباتات نیست ممکن مثل آن قطعا ز کلک خاک</p>

<p>باشند از هر رنگ خطبر کاغذ آهنین بکس چون ل صوفی در ویدیت صورت های</p>	<p>کرده از کاغذ خطی بر لوح زگین اشکار بیکه مصقولست دیوار و درش آینه دار</p>
<p>که بود هر چوب باب آنگه دی را در شود کو درین آرزو طوبی بر دے خود بر آرد</p>	
<p>تا در آید آفتاب دولتش در می زرد گنبد غنچه است در باغ جهان آرمی هر کاغذین خانه است چون نانوتن درونی بی باسن عیش است چون فردوس تا در دی کشد</p>	<p>آبدان را مانده بر درختی مایه انتظار کز در قمارت ملوان باشد شش نقشت جدا شمع ملک این زیاده احوالات رذر گار نوع و دس ملک در بر شاه همیشه قهار</p>
<p>خضر و غازی معز ملک و دین سلطان حسین شهر یار کامیاب کام بخش و کارگار</p>	
<p>آنگاه که عزت آفتاب قدر و جاه صبح او چون شام عیان خواهد گویم لیکیت نقش بر خط زبانه خیر و شاید بهر صبح در پیشگاه آن پادشاه که در محتاجش بخش کند یکه از لیل و نهار از دم که بود هم نشان نختر از حد لعلش رخ میوه امید بر نختر از حد عادل و چه کس بان نشایدش</p>	<p>بهر چه دو کمرست کان سخا که در وقار پیش ارباب ذکا و فطنت آنرا اعتبار مهر هفت تن از خرف خوش نیست بهر گوشوار عدل وجود خود رقم بر صفت ایل و نهار باشد آنرا جادوان منشور عز و افتخار روید از جودش تنال دولت جادید با روز خشر از راستی عدل گردد رنگار</p>

در نیاشد عادل و خوانند خلق عاقلش بسی بسا دیوان مدح شهریاران که کرد لیکست چشم اعتبار از دوازده بر دشت شهر نایا کامکار میکنم پیش تو عرض سعی در تعمیر صورت پیش ازین نهاکه است	در شمار دم بر آید مدح شان در شمار ثبت بر لوح زمانه شاعر دیر حجت شمار عقل عبرت بین چنان گشتال از تقویم پاک چند نکته بر زبان نیکو آهسته گوشدار پیش معماران دارالملک معنی عیب عا
--	---

خانه دل در منزل خانه گل سر بلند	خانه دین در منزل خانه طین سبزه
---------------------------------	--------------------------------

کار طفلانست کردن نقش دیوار و دور شاه میاز بهت خود بر پرانین خاکه ان فصاحت منزل اگر بودی ز کارار بابل تنگ بودی چون بل جهالت تیره خیر	بالغان رازینهار از کار طفلان زمینهار نما کند بر شاخ سدره طاهره قدسی شکار کی ازین فیر دزایوان سر بر آوردی نیا خلوت لقان که بود از خوان حکمت آفرین
--	---

فرقه اش یک نیمه ماند می خشک نمی آرزندی چون فراز کلبه ادب گشتی قطره بار

بهر قبوله دران مغیله چون مفتی خاک کس نیارستی قیامش فرق کردن از کو بسکه در وقت سجودش سر بر دیوار آندی برافشولی نقش آن بر کتیبه آسودگی	شیرش سایه روان بودی فروغ خورشید چون دران کاشانه محنت شدی طاعت تارک آن سر بر آسبان سجود فکار منزلت بانعت و نر بهت نالی اختیار
---	---

	گفت آنکس را که باید بار بستن زمین سراسر نست خانه ازین افزون نمی آید بکار	
راحت خانه چو سودا و اینها چو خواب عاقبت پای نیست زمین نفاکت تنگ بالانه که چرخ	ممنبت همتا نمی پیش آمدن مامور و ما نقد انجم میکند زمین شیوه و پایت شمار	
	توفیق غفقه مست و هر شب از بهر پاس چشم بر تو دیده بان را ازین نیلے حصار	
از اخبار تن بفتیان این جان پیش از آن در کنار کعبه چو پند آرد وی این جهان همه از انبیا طبع شاه را گیر و ملال نمی و عالی که خدا خواهم محالے بهر او نمی دعا کنی که قهر و رحمت اندر وی کنم بلکه میگویم خدا یا ابقا مسکن بود	کز وجودت بادستغاب را گیر و غبار خوش کسی که از آرزوی این جهان گیر و بر و عاونا هم سخن را بعد ازین کرد و خصار چون نبردش سال در عالم بقا با صبر بر حصول دولت قبال فانی بقصر بر بقایش با و ملک دین ملت را مدار	
	دولت باوش قرین مسند شاه کز آن پایه او نه نسید تحت ملک پا مدار	
<p>شم القضايد بعون الله وحسن توفيقه وتيسره الغزليات ونسال الله ان يرزقنا بجمع السعاده وسبحي محمد خير من ينطق بانفع الكلمات</p>		

کتاب غزلیات

یا من بدامسالك في كل ما بدا سے ناظم از خدا سنے تو دم بدم جوئے عشقست پس کہ در دو جهان جاوید یکہ صوت بر دو گوئے ہے آیت بگوش بر نیز ساقیا بکرم جسر علیہ زان جام خاص کہ خودیم چون بر خلا	با دامن ار جان محبت س ترا خدا وین طرفہ ترک از تو نیم یک نفس خد گاہ از لباس شاہ و گہ از کسوت گدا گا ہے ندائے نہیں نام و گہ صدا بر عاشقان غمسم زوہ از جان غم زوہ در دیدہ شہود نساند مجبر خدا
---	---

جامی ارہدی بند اغیر عشق نیست
کفیتم و السلام علی تابع الہدی

سہ ز جانناست نام دلیرا نام او گنج نامہ لاہوت ہمہ ہما مظاہر ذاتند لا ارسے فی الوجود الا ہو ہستے مطلق ست حدت عرف من وادو تو از میان بر نہات جان جامی ز نکتہ وحدت	ما اعتراہم و ما اعلم گنج پنهان و نام از و پیدا ہمہ اشیا مظاہرہ ہما موشد نام غیر نقش ہوئے این ہو این انت این انا سہر حدت شد از مہر کیت نشد چو ما ہے از دریا
--	--

<p>که قرار با کلبه پیرانه سر را مارا فرغشت از دوجبان عاشقان شیدا را هوای تندر و لارا و روی زیبارا کباب ساخت همه جوان صحارا خاک میرم ابرو ز این تنگسارا برنگذار تو جانمست بر زمین پایا</p>	<p>خدای خیر و مالون جوان رخسارا گرشهای غزالان مستم می خنبد چشم و پند کسان چن لمیروز و لم شمار سینه مجنون ز آتش لیسلا سجود خاک رست بر دتم مناسا بود پریه سومی تو آیم که از سر پاکان</p>
<p>۱۱۱۱۱۱۱۱</p>	<p>ملک تجامی دختت خوشتر است کار است بشکل و شیوه سواران سر و بالا را</p>
<p>که داده خرده وصل تو هر که دید مرا که آن رسیده بدیدارت از میدم را بیک نفس لب تو روح در دیدم را که کحل دیده ز خاک رست کشید مرا بر دل ز تیر تو جانم که می خلید مرا ز قطره قطره خون که ز بکر حکید مرا</p>	<p>چه بخت بود که ناگه بسر رسید مرا رسیده بود دل ز هوش و صبر شکر خدا فتاده خرده تنی بودم از جمال تو دور کشم بریده بیه منت از نسیم صبا گل مراد بر آورد دور ریاض امید همدولایت عشقم بود بر زیر نگیس</p>
<p>از عشق تو بجز مقدمه در من بود تجامی خدا چه بر من بدین کار اندرید مرا</p>	<p></p>

کرمی خشنده صفائی الهی فروغ خلوت لہا کو انداز طلعت مستی درون پر دہ شکلا چون بود قریب روحانی چو سودا از قطع منہ لہا کو خلق تشنہ لب مرند بر اطراف ساحلا چو باشد برق ستغنا زند آتش مہلہا تو خورشید جاناتابی پر کردی شمع مہلہا	جملی الراح من کل تصفی الروح فاقبلہا المنی مسبرۃ منہا در خنہ ساعد عتہ بجان شو ساکن کعبہ بیابان چند پائی بر آرای بھر بے پایان جو دیکران موجہ مر انظار ما محل ز سلے باز میدارد تو سلطان فلک قدری چہ باشی با کد لہا
--	--

صفائی بام می بجائی بروز نگیم از خاطر دل
از املق من ہم فدا دہا دنا دہا

کہ شد از عکس رخس نور ہمہ طلعت سا رفت بر چرخ برین کو کعبہ دولت ما کہ بر آمد گل راحت ز گل محنت ما کہ پس از مرگ خرا آمد بدتر بت ما این لقب در دو جان پس سبب عزت ما کہ نیضا و قبول کرد مش خدمت ما	کیست آن سحر کہ در آمد بد بر خلوت ما آفتابیت در خشنده کہ از طلعت او می سر شیم گل محنت از آب مرہ شکر جان ز کف رفت چہ سازیم نثار قدش سگ او خواند ز قیبا ز سر خواری مارا جانفشنا ندیم خباک قدش لیک چہ سود
--	--

نایت ہمت او صلح می آمد بجائی
ہمتے دار کہ کارے بکنند ہمت ما

تا یک شبے داریم با این مہ کو کیمہا	ز نیم زمرہ کو کب بے ماہ رخت شبہا
------------------------------------	----------------------------------

چون از دل گریم من بگذشت نذنگ تو از بسکه گرفتاران مرد و مذکوسے تو از تاب و تب بهران کفتم سخن همت آدمت برآوردی زان غزه بخونریزی شد نسیم خطایا قوت اکنون همه رعایان از بونہ پیکانش شد آبله ام لبس	بادش بهر جان باشد خاکش همه قابلها بود این ندیان روی خاصیت آن تنها بر پنج رود و هر دم از دست تو یار بها تعلیم خط از لعلت گیسو مذکیت بها
---	---

جامی کرے مذہب اطراف جهان گشتے
باز مذہب عشق تو گشت از پے مذہب با

اے با تو ز گل سداغ مارا در باغ گل از تو میر دیوسے دارد شب جبر شعله آد دل رفت و نشان ز هر که پرسم کنجے وز غفلت خیالست ماییم و صغیر عند لیان	گل بے تو بسند داغ مارا بوسے تو برد و ببارغ مارا در عشق تو بر حیران مارا سوسے تو در سداغ مارا چا ساختہ در داغ مارا خوش نیست نیر زان مارا
---	--

مشغولے عشق داد چا سستے

از شغل جہان سداغ مارا

چون از دل گریم من بگذشت نذنگ تو از بسکه گرفتاران مرد و مذکوسے تو از تاب و تب بهران کفتم سخن همت آدمت برآوردی زان غزه بخونریزی شد نسیم خطایا قوت اکنون همه رعایان	که بوی دوست می آید از آن پاکیزه نذر چو می بودی یلایه فسد و زبال محلا
--	---

ولی من پر مهر یار و افانم نبودست رسید اینک زهره ملی و من انصاف تن نیان	اگر میگویند راهی هست و لمارا سوی ولما فخذا یا صلح روحی تحفه منی و اقبلما
مرزای ابرو دیده آب حسرت بر سر پیش مرا از هجر او در دل گره می بود و مشکل	کرد و را ولی سم پیش ز آسب چنین گلهما چو دیدم مشکل و فی الحال حاشه چله مشکلما

ز جور و در غم فرجام چاه می تقصه ما دارد ولکن خوف اطلال الهی منی لم یطو لهما
--

جن شوقا الی دنیا رقیقت فیها جمال سلمی بودی غم غم فدا و زمانم حکمت ز دست	که میسر سازد از ان نوحی نو یطی فی برانیا ز بخت یا در نه عقل نه بر تن آمانه دل شکلیا
هری جمال تو قبله جان حرم کوی تو کعبه ز سر عشق تو بوسا کن لبان با شمع	توان سجده الیک تسجد و ان سجده الیک نسبی ز بی زبانی غم نهانی چنانکه وانی شد آشکارا
بخت عیونی علی شیونی فسا حالی و لا ابالی اگر بجورم بر آدمی جان گر تنیم بنگین	که دادم آخر طیبیت مصلحت مریض و را کند ما قسم بجان که بندگان مرا در دست خاک کنان
بناز گفته فلان کبانی چه بود و مال نهین بر آستان کینه قجانی جمال بودن یاران	رضت شوقا دست بجز اکیف شکوه الیک شکوا

کار ما جسته فکر مردن نیست دور از یار ما روی در دیوار غم شبها بسر بردن پیچود	بر آستان کینه قجانی جمال بودن یاران بکنج فرقت نشسته خردن بکوی محنت گرفته ماوا
--	--

کار ما جسته فکر مردن نیست دور از یار ما روی در دیوار غم شبها بسر بردن پیچود	و دو که یار ما ندارد و مسیح مستکار ما کرده آن صبر بر زندیک شب سر از دیوار ما
--	---

<p>میکند پاک از شرک سرخ روی قیاس گرچه شد سر حلقه اهل معرفت را شیخ نشین چند خود را پیش باقیمت نمی آید طرد کن که گوشه و ستار خود زاهد گشته</p>	<p>وز حسد دیدن نیار دزنگ بر خسار سر نه آرد بدون از حلقه ز آزار خود فرشی را روا بجه نیست در بازار در دپالای حریفان گوشه و ستار</p>
<p>گفته از بوی تو شد باوصیا عطا گفت تمامی از انفس خوش کنه بن توان عطا</p>	
<p>ای برده رفت رونق کما دانه گر میرد چون قد تو باشد توان برد سحرای عدم لالستان چون شهید مشکل که بود روی خلاص دل بار بالذات آوار گئی لذت عشقت</p>	<p>دار و دران تنگ تو در غنچه تنها چون آب بر بنبیره بر اسوی چنبا بادان تو فرستند بخون غرق کنها از زلف تو با این لب خفا و شکنها غربت زدگان را نشو و میل ملنها</p>
<p>چون خامه بر صف رخ او مشک فروماند قاجامی که شد انگشت نادر همه منها</p>	
<p>یارب الصافی به دآن شیخ و عویدار شرع را از ارباب دل تصور که دوست بلع بر گنج حقیقت قفل و شرع آید کلید بهر که بنیان کلید شرع را بر دقت طبع</p>	<p>تا بخواری نگر و دندان روی خوار زان گرفته پیشه خود شیوه آزار آودان گنج بیرون گوهر اسرار بلع بکشاید بر دلش جز و را بار بار</p>

منکر اہل طریقت را ز عرفان بہرہست سر وحدت منطق الطیر است قیامی بند	نہست جز جبل جبلی موجب این بکار را جوسیلانی نشاید فہم این گفتار را
	بوی عشق از گفتہ عطار عالم را گرفت خواجہ مژگوست از ان منکر بود عطار را
بہر شبہا فروختہ از آتش من ل مشعلہا دلہم از بچہ تو خورشید زنت قدی است شیخ اسیر از خرابات نذر اندیمہ کس ز رہ فقر و قنایہ بدو عشق مرو گفت و گوی خرد از حد بگذشت ای ساقی ساعتی گوش رہنا سوی من دلشدہ نہ	روی از گوی غمت سوی عدم قافلہا از سر زلف تو آدینختہ با سلسلہا ہم گر پیہر معان حل کند این سلسلہا کہ کین گاہ عواذ بود این مرحلہا بادہ در دہ کہ ندارد و سر این شغلہا کہ مشبای دوست تو ہم پیش تو آرم گلمہا
	واقف از سر خرابات جزان ست شدہ کہ بینانہ بر آورد چو جامے چلہا
شد برقع روی چو مت زلف شبایا با کے زخم سودوزیان رنجہ توان بود دین نہ متاعیست کہ از روزنہ اسے اسرار نے از فہم کنے جملہ سماعت راہیست نہانے ز تو آویر معانے	سبحان قدر جعلی للیل لباسا اسے خواجہ بیاسا غرے گیر و بیاسا با خصم مدارا کن و با دوست موااسا لا یکن ان یدرکہما العقل قیاسا جز پیہر معان نیست درین راہ شناسا

خواہی کہ درین راه خدا پائس تو دارد
در خسارہ بنماک رہ ہر بے سر و پا رہ

اصناف شد جامی از اوصاف من

اصادق من راح مصافکت کا سا

شرف کعبہ بود کوئے ترا ترا کوئے تو از کعبہ گذشت	زاوہا اللہ تھائے سحر فا سر کوئے تو کجا کعبہ کیا
ساخت بچون مر نوا شد پیر مرہن غرقہ بخون افتادست	ایل ابروی تو ام پشت دو تا افتادست ز تیغ توجہ ا
بے تو با جان و گرم باقی نیست ہر کجا در دو دوا نیسز بود	جان اگر رفت ترا باد بقاء جو تو بے در دفا دی چہ دوا

دشت و بیت من جامی جا

باز نامک بشیر فغبا

ہر چہ باب ہا است رخ خوب ترا بعد عمرے کشت گفتم و من میرم	مہر بردہ کمال ست کمالا نیغے ا
بس کہ ز اہد بر یا سجدہ دانہ شمر گر تیغ تو جدا شد سرم از تن عجب	ہر دم از عنم کہ مبادا کند عمر وفا
خو اشم خواہم از ان لب بدعا و تنائے طلب بوسہ از ان لب نبود حد کسے	در مہر شہر بین شیوہ شد انگشت نما
	غم آنست کہ از تیغ تو افتاد جدا
	عاجت من چو رو انگشت چہ حاجت با
	در سر ہا ہوسہ است دلی زان کہ با

<p>جامی آخر سیر زلفت تو زو و در دست نخستنه الله تعالی بزرگوار</p>	
<p>کی شمارم بخت و وضع زاهدان خام را همه مراد خویش یابم گردشش یام را کم شدم در شاگردی بر تنایم نام را در لباس خاص ظاهر شد فریب نام را شاهبازی کو که از بهر مرد و و این نام را میهن زمین فصل شکر رونق سلیم را</p>	<p>نشد خدایت کرده ام ز دانه زرد شام را تا شدم فارغ استغنائی عشق از بهر مراد زند و صوفی عارف عامی یابم زین نام را شیخ شهرت جوی رعنا تا شاکن که چون یکشد دامی پنهان گنج جنان بکبوت معتب منع می از حد تجاوز کند</p>
<p>هر کس از مقام فطرتا قسمت خود یافتند ز بهر و زان جامه سالوس و جامی یابا</p>	<p>۷۵ مطالع</p>
<p>فرخ آن ساعت که یابم دولت دیدار را ز آنکه یابا دشمنش که ده ام اختیار را نامش تعوید جان طی کرم این طیار را مادهم بیرون بخرج دوری آن زار را در برج در گفتار کم در ولی ربیای را خندتی زمین به دیوای گویان نقد کار را همه مراد او در این کتب جود و تبار را</p>	<p>چند بوسم دست و پا میکوب و یار یار را یار اگر طعن فراتش کایم زود و نیست نخواند می طو مار غم بجا و ولی چون شد عار دیدم آزار از آن رخ دور منجو ابد لم یکسانا زک باشد آن خاطر ندانم چون کنم بنده جامی و دعای او که پند ز دست چون مراد نامزدان مدا و همواره یاد</p>

ایسا

و وہفتہ شد کہ ندیدم صد و ہفتہ خود را	کجا روم کہ گویم غم ہفتہ خود را
دراز خواب خوش ای بخت بدگر کشایم	بردی مہوش چشم شب تہفتہ خود را
خدا یرا کن ای باغبان مصافقہ چندا	کہ یک نظر دکنم باغ نوشگفتہ خود را
مرزا لشک من ای چشم خون گرفتہ کز خواہم	کنم نثار ریشل این در نسبت خود را
ریمد دل ز من از زلف دام بکہ خواہم	بجز شکار تو مرغ ہوا گرفتہ خود را
ز ہر چہ غیر تو خالیست دل بیا دیارا	حریم منزلم از گرد غمبہ رفتہ خود را

ایمین بس است با دامنہ قیامیا کہ نویسے

بخون دل برش این دردناک گفتہ خود را

ترا ای نازنین ہر سوز دلہا صد سیہ با دا	بہر جا بگذری سد جان پاک خاک با دا
ہے ترسم شود آذر دہان تن نہ نیگفتہ	تر ہر شب درون دیدہ من جاگہ با دا
از حکیم عقل سے بختہ فراغت عشق تو مارا	ہمیشہ عشق تو در کشور دل باد شہ با دا
سیر و خود اندر ہم دامن مجسمہ مرغ زوشہ	سر حوی اگر گویم خطار و بیم سیہ با دا
ملینیل دیگران باشد کہ اہم لذت یافت	ہمیشہ خمی تو خونریزی ہر بے گنہ با دا
کھنک کرد ویتنامی سمنہ و غلہ مسکونہ	خدا ہمدار و یار این سوار کج کلہ با دا

دل قیامی کہ شد بجانہ از مہر بے چوت تو

نہ دروسے فکر مسجد نہ ہوا لے خانقہ با دا

آتش آتش من جانم طوز را سیر و شعله آن رنگ شب یلدا را از مرده و جلوه بقدا و کسبم بطهار تا صبا شانه زو آن طره عنبر سارا بجدیته بکشا آن لب شکر خارا لالا غرقه بخون میدمان مهر ارا	شد سحر قاید اقبال من شهید ارا ای خوش آن آتش رخساره کز آئینه صبح اگر نیام ز سر کوی تو در کعبه نشان نگفت عنبر سارا همه عالم گرفت طوطی ناطقه را قوت حدیث لبست بسکه رفتند شهیدان غمت سکو عدم
--	---

جامی از عرض سخن چسبیت ندانم غرضت چون ویرین و دور کس کم خرد این کالارا	
--	--

دور فراموشان بیداد آن فراموش کار را مرهم دصلی که از دل چندان آزار را حق گزاری چون کفمن این دیده خونبار را دید که لائق نباشد و دست و پا را شد چنان بر سال کافور خاک جویم پاره را چون پسندم بر بشمار و دولتش این غار را	کیست که عشاق پیغامی رساند ارا شد دلم آزرده ز غم غم هجران کجاست شک خونین سرخ رویهاست پیش رویم خون از آن گرمیم بجز آنکه در خون غرقیم یار گفت آن مبرایم با تو خوش سال دیگر بهر خود نام سگهان نه ز خواهم عاریت
--	---

سیر یالین جدائی دید جامی را طیب گفت جز مردن علاهی نیست این بیمار را	
--	--

یا طاقی و مسکیر این پیر ناتوان را	رحمے بدو خدا یا آن شکدل جوان را
آورد و زیر نسران ہم پیر و ہم جوان را	بختم جوان و عقلم پیرست یک شمش
پیر مردگی بسا و آن تازه در عنوان را	گوزر و شد گیاهی در تشک سال حیران
سروی نشسته بر لب این چشمه روان را	خون میرود ز چشم آن بخت کو که بنیم
عاشق گرفته قبله آن طاق ابرو آن را	زاهد که بکنج محراب آورده رو بطاعت
کز آب چشم ما شد ره بسته کاروان را	عمل مند امر و زای ساربان جان

قاسمی ز عشق جان اگر گفت تو بگو	این نکته بشنو از من ز نهان شود آن
--------------------------------	-----------------------------------

که ساخت جلو که ناز بنده خانه خود را	منم ز جان شده بند و میگانه خود را
هزار بود ز تخم خاک آستانه خود را	قدم بجای آم آن سر داناها و بهر دم
بپای آن صنم این اشک انداخته خود را	زاد دست بزیانم که زینتم زد و دیده
نمیداد خس فاشاک آشیانه خود را	کبوتر حرم او شاخ سدره در طلوع
کجاست یار که کویت کنم فسانه خود را	گرفت قصه در دم در از می غم حیران

چو پیش یار بگفتند شرح عشق تو بجای	رسان بعرض می این شعر ناشایسته خود را
-----------------------------------	--------------------------------------

شاد کن آخر گیسو دلهای غم پر دوده را	ای سحر که نشین از رخ بر انگش پر دوده را
جان و بد در تن صدای سم سمایت مرده را	گر بگورستان ششاقان سواره بگذری

کلیا استاجا

سوی

چون سید زینت باشد ز هر قافل رقص اند نظربا مرغ بسمل کرده را آب لبیایم ایجان بلب گوده را دولت کعبه بجز رخ بیابان برده را	شربت اجمران چشیدم فکر جان کنده را گر خون غلظم چه باک واک طفل خرد را جان لبیای و رده ام لب لبم یک نفس بے طلب توان صالت یافت آری کی سده را
---	---

جامیایا که دلتو نیستد آبریا دوست جامیایا که دلتو نیستد آبریا دوست
--

بریدن از تو تو انیم قطع درا اماه من و اینا انفرما بهر دم گفته ام این نکته صد جا وگر ز اندازده بیرون میندیا برابر کند و حسا شاد کلا بلایه دود و توان بخت علوا کرم کردی جبراک لند خیرا	اگر هر دم زنی مستیخ برما جفا با خواهمت فرمود گفتن بود بانی خیالت خانه چشم بگوشت میسر دسر زلف مشکین منه بے مغر ز اهدا توان کرد پرم با آه دل زان لب خیالی بقبل جامی اسی در رخ گشته
--	--

الصلی

هر دم شکفته بر رخ زان بخار با گلزار با اشک آمده تا دامنم از هر قره چون تار با صد چاک کرده پیر من شسته خون بختار با	از خار خار عشق تو در سینه دارم خار با از لب فغان و شیونم خشکیت مگر گشته شمر با ره جانب بستان فلک کز شوق تو گم گشته
--	--

آسوی یلغ آری گد ز سر و دمنور را گر	غمی پئے نغاره سر بر کرده از دیوارا
زاهد بسجد پر دہ پی حاجی بیایان کردہ	آہنجا کہ کار نسل و سے بیکار است این کارا
ہر دم فرد شرم جان تر ابو ستانم دریا	دیوانہ ام باشد مرا با خود سے بازارا

تو دادہ بار ہر سے من مردہ از غیرت بے	یکبار میر دہر کسے بچارہ قیامی بارا
--------------------------------------	------------------------------------

سیمین و قنا سنگد لاسادہ عذارا	خوش کن نگاہے دل غم پر و دارا
این قالب فرسودہ گرا ز کوی تو دوست	القلب علی بابک لیسا و نہارا
آزردہ مبادا کہ شود آن تن نازک	از بہر خدا چست کن بند قبارا
چون برگد رم از سر کوی تو کہ آہنا	یارا سے گزشتن نبو و با و صبارا
خوش آنکہ ز بے مست شوی بیخبر رفتے	پہنا ز تو من بوسہ زخم آن کہ پارا
گر بہت چو بخر نفسم گرم عجب نیست	او جبکہ قد او قد نے قیلے تارا

جامی نکند جز ہوس بزم تو لیکن	در حضرت سلطان کہ دہ راہ گدارا
------------------------------	-------------------------------

چند سہوی چین آیم ہوا بیت چو صبا	یکرہ اسی سر و سہی قاست خود را ہما
بتہ کرتی نیلے سوی بتان بخرام	ساگل از شوق کند خرقہ پیر و زہ قبا
باغبان کاش کند سوسن گل فرش بیت	زانکہ بر روی زمین جیف بود آن کفن پنا
ہچو بلسل ہوا ی گل رویت نالم	نیست این نال و فریاد من از باد ہوا

<p>الله اندر چه تفاوت تو کجا سر و کجا گر چه رو این همه جویان تو اند اهل صفای</p>	<p>سر و را جالب جویت تر از گوشه چشم ز آب صافی مگر آن ردی چو گل نادان</p>
<p>باتو جامی هوس گشت گلستان دارد یک چون هر سه سر و کند شلح گیا</p>	
<p>گوش کردن کی تو نم قول نیکان بدیش را در نه هرگز کس چنین سوا نخواهد خویش را یا نیکوید کسے حال من در ویش را از کدام تها و شکین دل گرفت آن گیش را ز آنکه جز داغ تو نبود سودمند این پیش را با که گویم یارب این غمهای پیش از پیش را</p>	<p>منکه جا کردم بد آن کافر بکیش را تا صفا سودای بد خوئی چنین بیدارم رسم دلجوی نذار دار چه آن سلطان حشر کیش بر تیر جفا دار و کین بیدلان دل فگار تست کارا و میفکن با طلب ور و تو پیش از زعد و غمهای تو از درویش</p>
<p>سینه جامی که شد پیش از تو توان پیش ز آنکه آه سوزناکش میگذازد و فیش را</p>	
<p>جام می بستان و شکن پیشه ناموس را بود نقش کاسه ز این سخن کاوس را زیب و فرا می زیر خود بود طاکوس را بر فردا از نو چراغی این کس ناخوس را نیست دست بر ریش عشق جالیسوس را</p>	<p>بر کیش ای صوفی ز سر این فرق سالوس کاسه می خور که خواهد کاسه سر خاک خور حسن عنایان ز بعد غیره می جلوه یافت رنج بی حاصل سپین در رض عاشق ای طبیب رنج بی حاصل سپین در رض عاشق ای طبیب</p>

صیت عتقت کی نہان مذکر چوتھ داینام
پرسر بازار سوالی زویم این کوس ما

دست بوس دست جامی بر بنی آید ز دست
پایے در راه طلب نہ دولت پایوس

بخرام و باز جلوہ وہ آن سر و نازرا
بگذارد یک نظارہ و ران و کہ اہل
خوش آنکہ تو نشینی و من پیش و می تو
حسن تر از عیشی من آواز و شد بلند
ای شمع سوز و در دمن ای بان گدخت
جولان مردہ سمند ہر عقل و دین ما
پایاں خویش کن سر اہل نیازرا
گسندہ کیا نطفہ پاکب از را
سازم بہانہ بہر ہودے نمازرا
محمود ساخت شہر عالم ایازرا
پیش گویم این الم جانگد از را
بگذارد شہسوار من دین ترک تازرا

جامی گرفت خاطر آن مرد ز شرح حیر
کو تہ کن این فساد و دور و درازرا

کاش و جوان شود از سیل فنا خانہ ما
چرخ فیروزہ کہ بنیہ شفق گلگونش
ما و پیمان مے ای زاہد پیانہ کن
طرفہ مالے کہ بیک حرف زبان بکشادیم
شیوہ زہد برندان چہ فرو شیم کہ نیست
سایہ رمتے اسی شمع چگل کا فادست
ناکشد گنج بقا رخت بر ویرانہ ما
در دالودہ سفالیت ز رخنہ اند ما
دور باد آفت زہد تو رہیسیانہ ما
قان قانات جہان پر شد از افسانہ ما
ترخ یک جرمہ مے سہ صد داند ما
بال پر سوختہ در پائے تو پروانہ ما

<p>تجائی این ناصه کشائی ز که اموجت که معطر شد از انعام تو کارشانا</p>	
<p>شعله در خرمن بیشتی نسوخت پرو دھیرت بنده ویدہ اوراک را صدہ ہزاران آفرین جان خدین پاک را کز نپاں شستہ تو من بہ نیک کرد این چاک را در نہ خواہد سوخت آہم ز گرد افلاک را کز غیم لائق کہ آلائے بہن فتراک را</p>	<p>ہر دم افروزی چو گل ز سادہ تشاک را عقل را روشن شود ماہیت منت اگر جان پاکست آن تن زہر پیرہن جانہ جان پاک شد تازی زہر پیرہن دامن خرگہ بر افکن ای مدخر کہ نشین کترین صید تو ام پیش سگان فکین</p>
<p>خاک شد بر رکذارت تجائی و ہر گز یافت آن شترن کز سادہ سر و تو باشد خاک را</p>	
<p>خواہم از شوق کھم جانہ جان پاک را دو دینہ و نہ سرا این جس نہانت گرا انگہ از دید خدا را کہ شوم خاک را کز خنیز غریبان بود پاک را کہ بزرگان ز خصم خار کھم پاک را آچسان میگردد دل نونگ را کہ نہ بند ز چنین سید نبتہ را</p>	<p>بہر کجا جلود کند آن بت یا لا کہ را مزن آتش بہن ای ماہ و رای کوی بہا پیشہ پریم نہ سیر بہتر از کھم را شدم آوازہ شہرتی بہ تازی اول پایہ بانائی کہ ہند کاش کند اول دور از ان مد کند از ہم ز فلک پاک را تجائی از خون خود آلودہ کن صیدش</p>

<p>نیاز پر در عجب قسم نیاز دار مرا و لم و سیر تو باد گیران چه کار مرا درون جان تو صد گونه خار دار مرا که کشت زنگس مست تو در خار مرا به پیش حکم تو ارامی اختیار مرا و گر نه عزم رحلت ازین دیار مرا</p>	<p>خوش است ناز تو ای سر و کف زار مرا گو بظرف چمن جلو دریا مین بین ز کشت باغ چه خیزد ز گل چه بکشیاید ز جام لعل لبست جرعه کرم فدا گو بسب چه کنم خیار ده که نازد کند زلف تو ام بند و میند بر پا</p>
<p>بدر دو غصه داند و از ان خوشم جامی که صاف عیش و طرب نیست خوشگو را مرا</p>	
<p>آتش و دگر فروز این سوزناک تنگ را دل بدر آرزاه و ناله من تنگ را ساخت دریا گرد من فرسنگ و دیر تنگ را چه زرد و دیر تنگ از غوانی تنگ را اندک آهسته تر بند آن قبایم تنگ را تیر دیگر سوی جان انداز و نشان تنگ را</p>	<p>مطرب آتش ساز کن بزباله من چک را بسکه نالیدم ز درد دوری آن سنگدل و درم از یار و یارم سوی و فتن چو تنگ ده که رازم فاش چه باشد چنان چشم نعلق هست آسب بخت از آرد جان میدان بهر تیر تنگ دارد جان دل لطفی نا</p>
<p>جامیا طغرای دولت خواهی از سلطان عشق خط رسوائی یکبش منشور نام و تنگ را</p>	

<p>می ده که ز حد سیکند ز دشمنان صد بادیه کعبه و یک محصلان گر با بگ و رانی رسد از قافله در خرقه بزلت تو رسد سلیمان شد نور ده شمع فلک مشعل کردیم گل گدش نکردی گلها</p>	<p>ساقی سجدل مل نه شود مسلما در راه طلب بادیه کعبه چه باشد در راه در آیند همه هزاره و ریان پیشینه سیاه از سبب لطف تو کردیم ز دزدان شعله بر افروخت فلک آتش مارا گلده از خوشی توانست که هر چند</p>
<p>جامی مطلب دولت و صلح که بر دست تحصیل خنجرین منزلت از حوصله</p>	
<p>چون کنم جامی دیگر خاطر سپاسید مرا گرچه باغ خلد باشد دل فرو ناپسند مرا از همه نظاره روی تو می یابم مرا دیگری را خوب رو گفتن نیشاید مرا هر که بنده روی تو معذور فرمایم مرا نیست غم گر جان دل از غم بفرمایم مرا</p>	<p>بسکه می آیم کویت شرم می آید مرا از سر کویت من بی صبر دول هر جا روم هر طرف صد خوف رود و جلوه از نزدیک دو چه گفتم من که بنیم گاه گاهی روی تو بی خودی من عشقت گرچه از حد در گذشت گر ترا باشد می پردای غم فرسودگان</p>
<p>گفته جامی سبب از خاک پای ما بستی ازین تفاخر شاید از سر بر فلک سایید مرا</p>	
<p>کجا دانست یار تیغ و در و دلفکاران را</p>	<p>گذشت از حد خروش و گریه بر نو بهاران را</p>

<p>کروید و دور دست از ویرگه امیدواران را کبر و ادو دیا نیستی چون من هزاران را چو عهد من شکست تو به بر بنیر گاران را چه دانی محنت جیو ابی شب نده داران را تبه کو بستانه ختر اک میند شهریاران را</p>	<p>بیار ای ابرو در گشتن چاک داران را ازین عشق جگر خوار و چه دارم خشم سپید را ز جام نیم خور داد و کجا یک جرعه تابینه چنین گزیده جگر شربت خوابستی شبها سر دگر کی کسی چون من غمان دوستی بچم</p>
--	--

سند باز جوان و دور و کو آتش شوق جامی
 اگر ضایع شود موری چه نقصان شہسواران را

<p>در دین معنی نباشد مردم بی دره کلین نوید عیش باشد جان خیم پر دره اگر گشتن کے رسد خورشید عالم گرم چون برم با خاک شکر سرخ در روی توده جز خیانت خوابی کجا لالہ بود این خود را از سر ریش سوئی دیگر نبر دین گرد را</p>	<p>عشق پای کز دو عالم فرسازد مرد را دعدہ خشم میاں بار و دندان این قدر پر کجا کرد ز زردیش حسن آنگار گرم لایمی تصریح دینے ز در ویدان کلم بیخود و ناساوم چو خور و م شربت جویان بچم اگر چه گشتم خاک را و بوجد آتش کباد</p>
--	---

و جامی را بگویش میں غم آما چه سود
 در خیانتستان پیروز فنا خاک آید و بڑ

ای نعمت خشم شادمانیما

رو اہم کم کوئی عشق قدور

میسرم کو ہمای غنم بر دل	زورت میسرم گرا نیہا
ہوای قد تو از سر سر و	کرده مرغان بلند خوانیہا
کلمتہ جو یان عشق را شہر است	سادہ بودن ز گنہ دانیہا
بقعہ خیمہ راست گوشہ دیر	لیس فی الکائنات ثانیہا

عیش جامی درود ام خوش است	
لب لب اللہ عیش با نیہا	

چہ سو گرہ خون چشم شکبار مرا	کہ نیست مسیح از گریہای زار مرا
بر گداز چونم کہ ققادیہ بان می نخت	بدین طرف برسان نازنین سوار مرا
منی برم ز غم این بار جان برای خدا	نہ برید ز من یار غمگسار مرا
نگہ کہ خاک شوم قابلم میاود مید	بود کہ جانب کوشش برد عیار مرا
بہ پیش زخم خدنگ تو ذکر مریم رفت	ز تیر سخت تر آمد دل فگار مرا
ببین خراجم از عشق ای کہ داری یا	بہد عافیت آسودہ روزگار مرا

میار بادہ کہ قحطی خار خود بکن	
کہ جہنم شراب بت نشکند خار مرا	

طرف باغ و لب جمی دل باست اینجا	ساقیا حینہ کہ پرہیز حرام است اینجا
شیخ و رصومہ گریست شد از ذوق سماع	من و میخانہ کہ این حال بد است اینجا
لب نہادی لب جام و نہاتم من است	کہ لب لعل تو یا بادہ کہ است اینجا

بسته حلقه زلف تو تنم دل را است می کشی تیغ که سازی دل ما را بدو نیم پیش از باب خرد شرح مکن مشکل عشق	هر که مرغ دلی بسته دامت اینجا تیغ بگذارد که یک غمزه تمام است اینجا مکنه خاص نکو مجلس عام مست اینجا
--	--

آگاهی از بوی تو شد دست ز می و میره نه جا بزم عشقت چو جامی می و باست اینجا
--

لب لعل تو کام اهل و صفا در و نوستان جام ورد تواند کی بروی تو خوش توانم زیسته یار می کس نخواهم زنده عشق گر چو یوسف شوی ز ما ناب بجفا داغ دیگران میسند	لیل لعل تو آتش فیه شفا صفت نشینان بارگاه صفا چو یوسف تو خوش توانم زیسته جمی الله و صفا در و صفا چو یوسف تو شایسته ما تو را است صفا چند میوه داریم به داغ صفا
---	---

جرم خیامی مراست خواب است غفرت الله و نبه و عفو

ساقی بیا که دور فلک شد بجایم ما گلگون می و در آرمید ان کون کجاست آن ترک را بیکه و قبح مست کن چنان آورد آب رفته بجو باغ حسن را	خورشید را فروغ ده از عکس جام ما رخش سپهر و تو سن ایام رام ما کز گردش زمانه کشد امتقام ما سره بلند قامت تلویح احرام ما
--	--

طاووس دار طوطی جان جلوه میکند	از مندر این هائے که آمدید ام ما
گایه می شبانه و گه بادله صبح	بگر و نطفه سحر و در و شام ما

جامی بوصفان لب شیرین نکر شکست	
خامش مباد طوطی مشکر کلام ما	

عمری ز غمت بودم با خاطر خوش جان	و دوست و او دعوت فی الحاضر اشجانا
دام مهر زلفت را اگر خال بود و اند	صید تو شود و انهم صدمع دل دانا
گفتم که بهیر از دل شوق تو شود زایل	فی الهی یعنی عمری و الشوق کماکانا
شد و در قیاس صهبای عکس ز رخسار پیدا	قدرا شرفیت الدیاس کاس میرانا
از در سه بر گشته بر سیکه بگذشته	شد در گرداده در اعلا مولا انا
صد گشته هجر احیا یا بدیده هر جا	کر گلشن وصل تو پوی رسد ایانا

ان سر و سبی قدرا شد خاک قدم تاجی	
مار فست در اما اعطسه شاننا	

صبر از دل و دل ز من و من از وطن جدا	سناست اگر نباشم از ان ستمین جدا
ساز در غصه مهر قبا حبیب خویش چاک	اگر یک زمان کند تبست پیر هن جدا
در بیستون ز ناله من اگر صد افشته	تا لاله زور و کوه جدا کو کهن جدا
هر صدم ز شوق قدت ای گل سمن	منع چمن جدا کند افغان و من جدا
زارم کیش گوی کزین آستان برو	مردن بر توبه که ز تو زیستن جدا

زنان حال که پیش من آمدند از تو	اکنون فسانه است بهر آن حسن جدا
و آن که پیشت جامی از این نشان زد و	آشفته بلبلی ز سر سیم چین جدا
گر بانی قیمت یکباره موی خویش را آمدی باروی چون گل تازه بر دوشم خواب آنگاه و گل ز شکم زین بمبطل کز زبان باغبان در چشم من نگسرخ و زلف تو دین ظاهر ز آرایش زهریانی شد ملول ای که گویی خوی از ان بت میتوانی باز کرد	کی دمی بر با و زلف مشکبوی خویش را آواز دگر دی در دل من ز روی خویش را سیرانی ترش سنگ ناز کونی خویش را لاله و سنبل نشاندا طاف جمعی خویش را یکدکاسه در دوشم شست شوی خویش را رو که من بر می شناسم از تو شوی خویش را
میدهم گفتم بهای خاک کویته آید و می	گفت رو جامی نگهدار آب و می خویش را
من ز تنها خواهم این خوابان شهر آشوب را ویری جنبه بشیر اسی باد بر کنعان گذر دل نهادم بر جانا و دیدم آن قد بلند گو گمن در دوی من کاتب نذر اندر دج چون صفت دلها سکته زین کن زخمش جفا خواب ناید پیشتر تر رای تو شبها عجب	کیست در شهر آنکه خوابان میت و می خواب مرد و پیر اهن یوسف سیر یعقوب را بر وقت آن یک که منید و عاقل چوب را مطاعت این بار بود و اصل بگذر بیا را شهر طنور و خنور از پشته اشکر مغلوب را گر چه باشد خواب تا آب مردم مغلوب را

	<p>وہی تھاک پاش باسند و قشایو دم شد گفت چای کی گردش آہستہ زن جاوے</p>
<p>ز شکر کز آنکہ بیتم با همی را لبت ای لبت ای تو خراشد سلطان قشایو کتبت بوسیداری کجا آیند و گیر سو سے قالیہا اک کسار اطل و رتجہ از غوغا سید یار ہیا خدا را ای اجل بھی کہ با ہم سوزان سعا و شندی روزی انیمن سیرا کو کہا</p>	<p>چہ شکر کہ تو شین علم میان خاک تو شین شکر تو شین شکر آسان کجھو شکر تو نیز آہستہ بر دت یا بند چایا زان تو شین شکر شکر شکر شکر شکر شکر تو شین شکر شکر شکر شکر شکر شکر تو شین شکر شکر شکر شکر شکر شکر تو شین شکر شکر شکر شکر شکر شکر تو شین شکر شکر شکر شکر شکر شکر</p>
	<p>ز ہفتاد و دو دولت کرد چای کی را و شوق تو چے عاشق زار و رتجہ چہ ترک نہ ہیا</p>
<p>چہ چشم از نالہ خود خونین جگر است اورا منصب شاہی زرین کمر است اورا سہ فہ سید صاحب نظر است اورا نظر لطیف جمال دگر است اورا وہ کہ خاصیت عمر گذار است اورا چشم جان بجانب لیلیٰ نگر است اورا</p>	<p>اک کز آنکہ ز گدش گران مست اورا اک کز آنکہ ز گدش گران مست اورا اک کز آنکہ ز گدش گران مست اورا اک کز آنکہ ز گدش گران مست اورا اک کز آنکہ ز گدش گران مست اورا اک کز آنکہ ز گدش گران مست اورا</p>
	<p>زاکہ دل و کف تیرین پیر است اورا</p>

ای مهر تو از جمیع ازل منقسم باقا ماند کعبه عشق من که رفت ست آن بوی مستقیم که دور از گل و دشت از دود و دلا با مندرای شعله شوق خود آیم یک جرعه می از زلفش هرای می آلوده لبها نمی چو پسته	کو تا هزد و امان تو دوست بهوس سراسر آفاق صدای جریب این گلشن نیلوفری آمد نقش آتش زده در خرم ناشاک خوس ازیر معان نیست جز این بلغم دیند لاککس به پیر خود گیس
---	--

چاهم و بر دین این کیش بهست بهست
چینه نرسین تخت میوه دوست بهست

ز شکر که به قصد جان من دیو را نختم مهره از این دود و دل میگویند خیز که مشاطه باشد زلف مشکبست میکنم سینه با خنجر که دود و کوی تو ماقت تو اجم ز تو بیکانه گشتن خون کنم عشق گیرگی آقا غنا میکند این جوشن است	دراز می مهر کالاسی شکافد خا را بشیر ازین نعلک کبر و رشک غار او را بیکد و ما شده گره راه گدشتن شکر را میگشایم روزنی سوی تو ای پیرانه را ز آتش لبش تو قدر افزون بود بیکانه را در نه شیخ آتش چرا زو میجو خود پرده را
--	--

جامی از خود رفت زان بت قدم گواهی
مستیم در خواب شد کو تا ماه کبریا

برفت عقل دل و دین برفت جان تنها	چو آن غیب که ماند کاروان تنها
چو خوان درون نهدی خیال را برفت	که نشان نشانند میهمان تنها
مدیث موسی میانان چو در میان آید	تو در خیال من آئی از ان میان تنها
ز زلفت وصال خطت چون سم بجای عقل	گرفت از مهر روز و شبان تنها
بسان خامه و بودی زبان من گش	که شرح شوق تو توان یک زبان تنها
چونے چگونه ناله که شد زنا و ک تو	هر روز ز نام و هر استخوان تنها

مرد بخلد برین بے خیال و جامی
که لذتے نذر گشت بوستان تنها

میفرانی خط مشکین عارض چون سیم را	میکنے بر صفحہ امید حرف بسیم را
رومی تو در حسن التقویم اگر دیدی حکیم	کی نهادی ز آفتاب مہ رقم تقویم را
کشور خوبے مسلم شد ترا در گوش کس	حلقہ خدمت سمرقند از ان مہفت و تسلیم را
عاشقان را خاک پای خود کنی هر دم خطا	با فردستان ز عبد بیرون مہر تعلیم را
اگر حسود از فتنه آتش زده باز باک نیست	آتش نمرود گلزار آمد ابراهیم را
حکمت آموز دل پاکت مهر و رخسار پس	کو معلم بر شکن هنگامہ تعلیم را

تیغ میرانی که جامی نقد جان تسلیم کن
هر چه فرمائی بجان تشاود ام تسلیم کن

خال و خط با نفراست اینها	یا آفتاب جان باست اینها
--------------------------	-------------------------

در دور تو خود گریست اینها	مهر و خورشید در غم چه جوئے
ای شوخ چه قدر تهاست اینها	چشم تو هزار است ز اینک دوست
یک سوی ترا با است اینها	برج تو دو کون چون نمک تر
کز چو تو گئے و نماند اینها	از پیر و پیراست توشت عالم
یار بزدل گرفت اینها	کوسه تو ز دو و ان ترست
<p>کونی گریست قتل تجا سے و انگہ نکشے رویت اینها</p>	
بر غریبان گزری نیست ترا	بامیزان سفاری نیست ترا
کز طغیان با و گری نیست ترا	چون نیاز ز با کیم پیش نطق
گزر من و مست تری نیست ترا	قوی و مست من و مست تری نیست ترا
چند نول جگر است نیست ترا	خون دل پر فروم بیوت جگر
از وفا چون افریغ نیست ترا	در ولست ناله مار پیچ ترا
شکر من و در دهم نیست ترا	مهر از خاک در دهم نیست ترا
<p>قبا لبر از عشق بر جان مارار نچو از یون تیر نیست ترا</p>	
رفع القدر مست در دهم ترا	زیر قمار خوش قدش در دهم ترا
چیز و زلف تو و افسان ترا	تو بادی و غیرت شمشیر ترا

گر کند غنچه با تو دهنی لطف ریدد هر دیر به ایم جا دروسے تو بلائی خدا سے و حلقے آیند از خون نئے تابد	بر دوش ز ندیم صبا تا ز روی تو نازده اند جسد به نما خواهد این بلا ز خدا تو داند روی اهل صفا
---	---

هر که در باغ نظم جامی دید
گفت نقد در تامل و سب

نگاه در دل سازد که در دیده بیا طوبی آید شد تو وقت خرام تا بر چشم ز راست سر میرد من نگویم بنده خویشم شمار خواهم از دل پر کشم بیکان تو پرده بکش چون نمودی آن زلف	هر دو جائے تست یا پدر الدجا که خراسان سوسه ماطوب المست چشم من دار و بنجاره از صفا نیست حکم بنده را بر پا و شاه لیکن از دل بر کشی آید مرا تارخت بنفیس بعد از عمر
---	--

گر کند جامی جدا سازی تبیع
به که سازد زستان خود جدا

معلّم که بدو تعلیم بیداد آن بر می رود مرا چشم نکوئی بود از آن بد خویشم ز عیسا چون بر می کشیم افاده می کن	که جز خوی نکو لایق نباشد روی نکو که خواهد گوش کردن حق من لایق یکی ز نیو خندان بگذران آن که دود بخور
--	---

اگر پای شکست میبوسم ای صاحب فرزند	کس من زوی بکوی آشنائی دیدم دورا
بجای هر سه موبتن من با بد نشتر	اگر خواهم ز دور و دست خالی گیر دورا
نیستادی میان خاک خون دم اگر بودی	براهش وی افتادن شرکست بر دورا

چنین آشفته در سوا بکوی او مرد و جای	
مبادا که ز تو فاراید سگان آن سر کورا	

بکعبه گر نمائے جمال خود مارا	ز خون دیده گنم لعل گیل طهارا
بدور حسن تو از مهره و ناپر دست	مشهد فلک این جقه های مینارا
ز شوق طوق سگان ز تو گرد و بند	سبحان فلک بسجده ثریا را
تیرک عشق تیر مرد چون گنم که کس	نمان نشود از من جیات فردارا
مریض آن لبیم ای ناله چون سی فلک	بر پس شمع مداوی من میسجارا
کناره کن جهان تارای با من عشق	بکوه تان طلب آشیان عفتارا

حرم سیکه جای مقام پاکان ست	
ز دماغ زرق بشو مندرقه مصلّا را	

با تو یکدم بخت بد هم نیسازد مرا	در حرم وصل تو محرم نیسازد مرا
دیگران آشاد دای دل بوصل خود کن	عاشق غمخواره ام جز غم نیسازد مرا
نیست بجز عشق را بر صبر چیزی سازگار	آز مودم بار با آن هم نیسازد مرا
بهر تسکین دل افکار من بسکین طیب	ساخت صدمه هم دلی هم نیسازد مرا

<p>ہستم مہجوری و اندیشہ دوری ہستم ہر نفس جامی ادم برین فہم غایت</p>	<p>ہستم مہجوری و اندیشہ دوری ہستم ہر نفس جامی ادم برین فہم غایت</p>
<p>خواہم اندر عالم دیگر زجہت خانہ ساخت دیگر آب و خاک این عالم نیسا زومرا</p>	<p>خواہم اندر عالم دیگر زجہت خانہ ساخت دیگر آب و خاک این عالم نیسا زومرا</p>
<p>ما اعطی شانا ما ارفعہ شدرا در قید تعلق کس را و اح مجرور میزورقم ہستی این لوح ز جہدرا ہر لحظہ ازین غصہ خواہم کمیشم خودرا یکسجہ از غمرہ خون زیر زدن صدرا چون شکر گزارد کس این دولت مسرورا</p>	<p>شد خاک قدم طوبیہ آن سر و ہستی قدرا ای پیکرہ و جان از زلف بندہ ام من نقش خطت بستم روزی کہ قلم با خود من زندہ و تو فہری خون گران ریزش مپسند ز قتل من آزار بران ساعد و ر دست ز ازل آید تار و زابد باید</p>
<p>در وصف خطش جامی آہن سخن نو کرد دو قے و گرت آرمی اشعار عہد درا</p>	<p>در وصف خطش جامی آہن سخن نو کرد دو قے و گرت آرمی اشعار عہد درا</p>
<p>خون ہے گریم اگر کیم نے بیستم ترا چون بنائی دوستی ملک نے بیستم ترا کاذبین جلوت سرا محرم نے بیستم ترا چون بخت مار سید آن ہم نے بیستم ترا جنس آب و خاک این عالم نے بیستم ترا</p>	<p>گرچہ ہر روزی از صدر ہم بیستم ترا ہر بنا حکم ز سنگت امی دل چون سنگ گشت عشق شد در دل مقیم امی عقل در و ہر ہر قتل عاشقان میدیدمت نہن پیش غم طیفیت پاک تو گوئی ز آب خاک دیگر گشت</p>

از چشم محراب ابرویش بالا نماند
 آیکه هرگز پشت خاصه نمیشد ترا

از تو هر مو بر تن جامی نمی دال و دال
 در چشم او یکسر مو چشم نمیشد ترا

<p>بام برآ و جلوه ده ما و تمام خویش را تشنه دل من در تهر جو انیم حبه با تو هر سر غمت رقصت بند و هم بد بر دشت باغ بستیش زود کبشور عید در ورقتی که کرد و ام نام سگانت را بر سر خسته دل من بلعه نیام بگوین بر تو سلام یکیم که چه سر و دیا فتم پشت زلفت غم و لم خام هستوز کارن</p>	<p>سطل آفتاب کن گوشه بام خویش را بهر خدای فقد سپیر غلام خویش را خاصن دیگران کن حست عام خویش را هر که بدست عشق تو دوزخ بام خویش را نیز ترک نوشته ام از همه نام خویش را صیه کسی دیگر بخوان ای موسی از تویش را با شرف جواب توفه و سلام خویش را پیش تو غوغه میکنم نیمه و خام خویش را</p>
---	---

جامی تشنه لب که شد خاک شوق لعل تو
 با ده خور بردشان جرم جام خویش را

<p>ای درابر و گره افکنده چه مالست موجب حسن تو تهنه خط و خیال فنا تشنگان را بدمی آب تفقد می کن بر دل از غصه مرا رخ و بلا نیست عظیم</p>	<p>گوشت از صحبت اجباب ماست ترا عشق را نیز از اجباب ماست ترا اسی که مثل لب آب زلاست ترا آیه سینه سدر غنچ و ولاست ترا</p>
--	--

بے تو گشتم چو خیال و بنماطر نگذشت نیست ره سوی تو ام جز یرو بال آید	هرگز این نکته ات آخر چه خیالست ترا نمشکن بال و پر هم را که دباست ترا
جامی اندیشه ساعل مکن از بجز عشق که بزدن رستن ازین در طالع است ترا	

زلف تو بر سر پریشان کرد مشک ناب را از در سجده و رآیا آن و ابروی به بین	شاخ شاخ افکند ره بر گل سنبل سیراب پشتن سوی قبله رود روی خود محراب
پسته را نازان بان لب رسانیدی بکام باو شبها خاک پایت زیر سر خواهم حرام	دل تنگ آمد ازین معنی اولوالالباب اگر ندانم دولت بیدار خود این خواب
نیست از قتل مجبان غزه ات هرگز ملوک در سینه آید و لم را راحته از هیچ باب	کی دلات خیر و از خون ریختن قضا بر روی از پیکان روی بکشای فتح باب

نیست دلکش تر سر دوی جهانی از نظم خشت وقت خوش میکن بدین دلکش سرود جاب	
---	--

زبان همی دریم مرشک لاله رنگ خویش را می چنین گل رنگ و گل بویت یا گل پیش تو	تا ز خون گیران سونی خدنگ خویش را خشت آب خال آب ریگ خویش را
میگذارم همچو زرد در بود بس که آه گرم سیم را در رنگ جا باشد تو چون جا کرده	میفرزدم کلبه تاریک رنگ خویش را مدر بن دل صحت چو رنگ خویش را
ساخته مقدم چو خفاک آن طره از و شمش بهراری بے نوا پس خنک خویش را	

زود رفت ویر آمد صبر می دل یاکون	آن مج لعل ویر صلح زود جنگ خویش را
عشق سوانست قیامی راینهوان بل بد	یا بکله کی طرفه ز نام و نمک خویش را

باب اسرار

روحی فداک می صنم الطلی لعلب	آتشوب ترک و شور عجم فتنه عرب
کس نیست در جهان که ز منت عجب مانده	ای در کمال حسن عجب تر ز عجب
هر کس نیافت بجزه از جام و خنجر	زین بزنگا و تشنه جگر رفت و خشک لب
تا زلف تو شست و رخت آفتاب چاشت	دالیل و الضعی است مراد و درویش
کامی ز لب عیش که عشاق خسته را	صد خار خار و در جگر افاده زان لب
ز فتن بی سر طریق ادب نیست و رست	اما شایتم دست نیاید ز ما ادب
دل با و منتزل غم و سر خاک متقد	کاین موجب شرف بود آن مایه طرب

مطلوب قیامی از ظلم گفت که چسیت	
مطلوب او همین که در جهان درین طلب	
چه گوش مسر رسد آذیناریم بهر شب	مے تو نیز بگوش تو میسر رسد یارب
از بهج روی تو روزم شبست و این شب	پدید نیست بغیر از مژگ من کو کعب
خست بچاره دو سال این جمال خوبی یافت	کجا رسد بیواه فلک بچاره و شب
سرم چه لائق فتراک سبتن است این لب	که در هست شود آرزو از نسیم رعب

<p>بجاست آفتاب رشتی چنان لطیفه را ببخشد چنان من ای طیب دست میار</p>	<p>بجای خویش که آهسته بر زبان بوی لب که آن تنی که تو دیدی گدخت ز آتش تب</p>
<p>بزم بر سر جامی سفال در وی فرد که نیست در خور او جام صاف عیش و طرب</p>	
<p>چند ای معلم هر روز تاشب شد فرش دیبا از سبزه صحر تعلیم آداب او را چه حاجت هر تیاخر آمد بسره و عایش در دور لعلش منع از شربیم وی ترک عشقش زنب گزفتم</p>	<p>باشند غنم الم مجوس کتب ارسله معاتیر ق و لیعب کو خود ز آغاز آمد موذب خسند در جانها فریاد یارب ای خواجده درست از لطف شرب چون دیدم آن رخ گشتم ز زنب</p>
<p>جامی از آن لب چون صراحت دار دورونی از خون لبالب</p>	
<p>لے روی تو اختر جهان تاب من تاب نیارم از تو تو به عمریت کبر در تو ادم من خواب اجل از تو غائبم برد چون چشم تو خواب ناکستی</p>	<p>شد تیره بشتم ز بجز در یارب من تاب من الحیب ما طاب کیا رپر من علی الباب من غاب کما یقال قد غاب صاحب نظران ندیده در خواب</p>

سرمه بر دوش و بچ مخرب	ز ابد خیال آن دو ابرو
در وصف زنت ز منظم جامی از یک کبریت می یکد آید	
همچو نیست پوسن مشکلی از دست قیام شعاع چون شمع ز آب نیم گشت طیب نیت ممکن که مودب شود از پند اویب خطبه سلطنت حسن بنام تو خطیب پر شود و امن و جیب سمن و غنچه ز طیب نیست از منصف پیران مثل هیچ نصیب	میز ز مشت بر دیم که بین سومی مہیب گر نهد دوست به نبض من محروم ز زند هر کرا عشق تو آداب سحر و دیرمزد روز آدینه بمقصود و آ آ آ خواہد برچین گر گذر و نگشتی از پیر منت ہر کہ با صدرت شیرین پیران عشق نبات
جامی آن بہ بغربان تنہد گوش کمن بیش ازین در سخن انگیز خیالات غریب	
برزبان اہل دل نام تو محبوب العلوب مصریان از شہر خود کردہ پذیر و نش چوب خانہ را اول ز گردہستی خود گوہر و ب لیس بدیرے سر قلبی غیر غلام العیوب تبالی مول جلیل العفو غفار الذنوب توبہ را من ہوا لے فائے لا اتوب	اسی تراقہ خوب و ابرو خوب زلف چہرہ تو بالب شیرین تو زولاف شیرینی نیات بلوہر کس را ہوا سے دولت ہوا کیست بادامت در میان اردو دلم سرری نیان گفت با چہن کس کاسی و رگاہ عشق و عرق گفت چہن کس کہ ہوا می لے لے یکسکم

جامی بربش و دوستان برقص نشنند سلام

ز عمر زاید را تو هم دستگیرن بامی بکوب

دروندم با بزم بیا ز تنها و غریب
هر شفا و رحمة اعلیٰ است آن در دوست
پوشش در بامی فتنه نیک بدر اوقات
عاشق بیا را وصل صیب آمد علاج
با تو دست آور ز تنای و غریب
عشرین پیش خوش از دولت وصل بود

والی خود مشروح گفتند که لایق است ای
قد کشا و کراست کن شفا می غریب
گرچه از بزم با شاکه مانم بی صیب
ز استانت چون دم چون طبعی
با فریاد لطف و رحمت نیست زخمت
لا یقائے بعدہ معلوم ولا عیشہ یطیب

بندہ جامی را بسکینان این درگاه بخش

استجب لهذا الدعا منی شانه یا سنجیب

بد ابرق بلبل و الد مع ساکین
خوشتر آن برق رشتان که از کوی جان
نگار که در بد و بران جسته
و نم سوخت از شوق او گرچه گویم
ایا عاده الیس باند شمر
از ان منزل خوش و زان به لکش
لکن حبیبه انداز می توانی

ز به عشق مستولی و شوق غالب
در خشد چو بر آسان عبیم شاقب
خمار و یارش بشکین و ارب
نیال رخس است در جان به صاحب
تقطع الفیاض و طے السحاب
کز و نیست یکدم دل خسته غماض
ازین پیش صرف ز نام نجیب

سلام من اقامه موی العوارث عسل روخته مل فیها عجیب بلبل که جمع ست در بزم دلش فیس که در جست آوج نعلش	سلام من اقامه موی العوارث رفیع العارج جنبه المراتب فتون مقاصد منقوش تارها رموز نواد در نکات خراب
--	---

باقبال در دو بخش دست بجای
از میل و ادا و نیل مطالبه

ولا بطرف مین با هم خوشگوار طلب لطیف صحبت یا رست نظر باد و بیا ز موج حادثه کز اوج آسمان گذشت سخن بصفوت صوفی و در بدر چید فلک برشته امیدت از اندر گریه بهر و یار که روزی گذشت محل دوست	عریف سر و قد یا رگنده اطلب چو برگ نیش سبزه ای نیت اطلب کشته نیش گلگون رد کس اطلب و نامی صفوت رزاق و خوا اطلب کشادگان گریه از زلف مشکبار اطلب دل ز میله مار اوران و یا اطلب
---	---

ز جامت چو تراقت خوش شود خجانی
در چشمست مشاه جسم اقمه اطلب

چون نصیب با نشد وصل عجیب درد و درمی زان باین بر کس اگر چه از نزدیک خدایت است	ماور و در بیه نصیب یا نصیب منست ز بستاند از بجز غریب در بهر باشد از چشمه نصیب
--	---

<p>ترکین باغولیا کن ای طیب گردن دعا عطا بشیر خطیب کاش بودی این سعادت غریق</p>	<p>کی توان سودای عاشق را علاج شده را اگر درودین بودی زودی روی خود نهایت گفتی ز دور</p>
	<p>ناله جامی ز شوق دور نیست ز آنکه تو برگ گله او عند لیب</p>
<p>حسن طالع بین دیدم آن رخ چون آفتاب دم بدم چشم تر می زند نقشه بر آب عمر بگذشت و ندیدم هرگز این دولت بخواب ست رفت از دست دارد همچنان قیصر دو در روزن میدهد آگاه از سوز کباب خانه ام خواهد شد آخر در سیر می چون جباب</p>	<p>آفتاب حسن طالع شد چرا گندی نقاب در نیال خطا شکین تو با عارض جسم خاک آن در زیر سر شهاب غودن دولت میکنند هر دم دل بهیوش آن لبها هوس دلخ و دل راه باسی آتشین باشد نشان ننگه در میخانه بار دی کسان همخانه ام</p>
	<p>گفته جامی بگیر و چون زر خالص دلج جذب بگیر قبول طبع شاه کایاب</p>
<p>بیدلان از ریشه جان ساختند از اطباء نیمه باور دین مردم نماید چون جباب پیش پیش خیل و پاشم زابر دیده آب دست او گیر و عثمان یاپای او بود در کباب</p>	<p>هر گماز دخیله چون او سپر آن آفتاب بسکه در هر نترس از ز چشم سیل اشک مانشاهم گردا پیش هر طرف تاب جان او در جولان سمند و من آن غم گرچه رو</p>

پیش ازین که آفتاب از من بازگردد ز آفتاب آن رخ چسان پوشد کسی که زانکه	و اینی بر کشم از دل که سوز و آفتاب آبانی نازد که بروی سایه اندازد آفتاب
	جامی از عنعم مرد چون تاثیر فلش که دیار آه که سخت وی این تاثیر شد عین شباب
هر جمع کا آفتاب رخت مرز زنجیب چون گشت سانی آن بیکون میجانب پیران سرمه هوای جوانی ز رفته فکند بر مار زخم ز عشق ز دوان دم که ساز کرد آه که سن از عقیق من مید بد نشان سیراب کن ز بحر یقین جان تشنه را	گر من چو جمع چاک زخم جیب جان عیب گر بلباس ز حجب به باد و جیب آنجا که حکم عشق چه جای شباب شیب ای باب جلوه شاد بخله تر است غیب مخیت حجاب ایمن العذیب زین پیش خشک لب نشین بر سر آب
	جامی بزی خرقه خود یافت دوست را زان رو کشید پای بد امان و سر سجده
بهر من که رساند که من دل شده شرب موان بوسه ز دوان لب کنم آهوس آن مهر من گر چه نشاید که به تر اک به بند چو مراد به و ملت هم شد و سر و کارت سخن ظلم تو گفتن بر سلطان که توان	ز عنعم بجز رانم به فلک نفرو یارب که بوسم لب جامی که بدگاه آن لب چه شود که گدازری که نیم بر سبم مرکب چه زخم لانت ز ملت چه کنم دمنی شرب که در انحرافت عالی چه تو کنی است تقریب

نه اگر دشت معلوم بوس گشتن خلق	تو این ناز و کرشمه ز چو آموخت بگشت
نشود مهر تو از دل عینای پی پله	ز دو سوز تو از جان بد عای می بجز تب
تب بجز آن تو یارب چه بگر سوزی شد	که طیب ز تو باشی نبو جان کس زین تب

بشر ایام ز نفروشم سر و دستار چو بختی	
کنم در صف زندان پس ازین عوی شمشیر	

ای دیو ای مهر تو ذرات کائنات	و اوقت نه از کما چه فاست تو هیچ فاست
شد چشم عقل خیره چو در سدا ازل	حسنت نمود جلوه در آینه صفا
هر نشستی از گشت شود کعبه دگر	گر بر تو جمال تو فست بی مونات
هر جا که یافت بر تو انوار غسنت	عز می ندید غم و قدر می ندید لالت
و بیکر کبرای تو آنکس که شد فدا	چون خضر برده راه میر چشمه حیات
پر کس بکعبه طلیت رو نهد نخست	از کل کائنات کند قطع ایفادت

تجاری بخش جامی لب تشنه را بطلعت	
ز ان باد که گذرست جلیش در نهو نجات	

ای صفات تو نهان ز تنق و دغد ذات	جلوه کرد ذات تو در پیر و کاس و صفات
لاکرمه جیت از تو تیمان چون یابیم	ای لبرده اجدال تو بر دلت ز جانات
از ندامی تو در افت و صدای بجرم	خوبست صد فقره لیک اهل عرفات
اندر ایم مشاعی که تو انیم شنید	ورنه هر دم در داز گشتن و صلت نجات

مرد بہ عشق کجا جانش عشق کجا
آن کی ملک افواج آمد دین غم فبات
با وفا تو در آسخت خیال آب و گل
کہ در بعد وفات از گل من بوی وفات

مرد جامی بہر تربت او نویسد
بذره دشت من مل بہ عشق وفات

اے واضح و الفصحی عینیت
طرحی ز داستان
چت اثر سے ز فیض مہر
اہمہ ار وجود را کما ہے
پیش تو سپہ چون زمین ست
تو صاحب کان کنت کنز
واللیل نقاب عنبریت
ایں عسلی بر آئینت
دوزخ شہری زلف کینت
ویدہ منظر خدا بہینت
عالم ہمنہ روی بر زمینت
ایمان دل قراہہ چینت

چون بر توحش آفرین گفت
جامی چہ سیرا آفریت

یار خطی کہ بر عذار نوشت
والضحیٰ را کہ در ضمیر ترخت
خط بہر دشت خط رخت
لب او پرشکر ز شک و گلاب
بر بیان رحمت محرر شک
یونج الیل فی النار نوشت
سورۃ الیل بر کنار نوشت
سیرہ بر طرف لالہ زار نوشت
مرہبم سینہ و گار نوشت
قصہ درد و انتظار نوشت

کاینده نطیم آبدار نوشت	قصه شہرت بود تجامے را
	بہر حساب بر صیقل و صبر نکست چند یادگار نوشت
خوشا کیسکه دیرین گفت و گوی محرم است بفرق سنگ ملاست نگیں خاتم است بساط عیش ملوکان پلاس ماتم است علاج ما بستم اولی اگر ترا غم است ز ناله پرس کہ آدقت صبح ہدم است اک ز غم عشق کند با چوبای مجرم است	حرم منزل جانان برون عالم است ز بار صدم قدر معلقہ گشت چون خاتم جدائس و قدان فرش سبزہ را در باغ مزان خستہ دلان را بجز غم تو نساخت درازے شب بار اگر گئے دانے طیب ریش مرادید و گفت در جگر ہے
	بہر ہم ماسخن از جام جسم گویا سفال میکده جام و گدای او جم است
کہ باز کار جگر خستگان غمزدہ ساخت بر غم اختر من بر خلاف قاعدہ ساخت کہ قوت جان شہید خواہ شاہد ساخت طیب شربت تلخ از برای فائدہ ساخت حرم صومعہ را آگ و دوقطہ میکده ساخت حریف مردم بدست را بعد بدہ ساخت	بیا کہ چرخ شہد ہزار شہدہ ساخت اگرچہ قاعدہ چرخ کار سازی نیست من و امیدہ شہادت بتبع آن شاہد بہر کوش دلار و زہر فائدہ نیست بدور آن لب میگون نشاند زاہر شہر بجنگ بویہ شہیت خوشم کرے باید

چون نقش خط و زنت بخت در غزل جامی بیاض صفور خورشید را مسوده ساخت	
<p>بگر بر در و دل پر خونم ای دوست رساندی باز برگردونم ای دوست ز ره بودی بیک فسونم ای دوست که فغان از می گلگونم ای دوست چه سود از گنج افزیدنم ای دوست ولیکن در وفا فرونم ای دوست که دور آید آن لب بگونم ای دوست</p>	<p>چگونه کم کز فراق خونم ای دوست بزیر پای خود کردی سرمست میان رهروان بودم فسانه پنهان از لعل سیکون توستم ز نقد عشق اگر نال بود حجب کرم در شمت و جاه از سگانت کن با من حدیث از جام و باوه</p>
<p>مگو جامی سگب این آستان نیست کمن زین دانه بیرونم ای دوست</p>	
<p>باز آگه کی زان همه نشسته است بجا ای غنچه خندان یکشاید بجا جائے پیر حیدر و باجم سترایت چون دسترسم نیست که بوسه کنم پاپ هر جا که روی روسته تا بزم ز قضا یار بچه بلالی تو که جویم بدعا</p>	<p>صد شمع گل تازه نشانم بهوایت بجاست پیر این تو خرقه ز دم پاک ترنج ز گل که ز پس مرگ بازند سایم تیر نقش تو بخ بسر تنه هر چند بهر روسته قفایم خورم از تو هر کس بدعا دفع بلا کند از خود</p>

	نر انسان که گل از خار و در و در و دل سپید گلهای سبزه و فامید مد از خار جنایت
در تگونی که لاشریک نه است رویت افزون ماه چاره است تا بوصلت هنوز نگیرد است بر زخم خون بسته تیر است هر که آتش زود و دل سپید است حشمت بادشاه از سپید است	روی خود را گوشت یکدم است نارسیده چاره ده سال است نگذاشته تنم سگ کرم تا نوبتی نقاب تو بر تو سکه پذیرد در شمع شعل نور و پاسبان عاشقان نگه میدار
	خانقاه میکده است چای را با واکست پیر خانقاه است
چو جای پیرین در روی زمین نیست که در غم عشقت او را بر چین نیست چین بسته ز طرب با همین نیست گس به آرزوی انگبین نیست چرا ز عشقت علم بر آسین نیست تصور کرده اند با یقین نیست مکن با نا که شرط یاری این نیست	غزال پرتو در صحرای چین نیست بنیم لاله زهاری درین باغ بنفشه هست چون زلف کجاست زلف از زبان تناسلی لب تو چه سودای زاهد دلچشم و باستان او جودی خرد بیان شدی بر زعم جامی یا رانگار

پیش بل دل و دل یل و امن پاک نیست کاین عین با آب و رنگ از چشم ناک نیست آری این آتش لبها زمار و فاشاک نیست انچه در کام کسان زهر است ترا پاک نیست آتش زهر سر ز این شکران پاک نیست یا دیگر از ناک پاک بدخوس ای پاک نیست	هر نشان که خون دل بر دهن پاک نیست و بدم ای غنچه زعفران زگره ام عشق او گرفت بالا تا دل جانم به نیست چایچه شربت مرگم را ناز و غم شد تخم فرسود و زهر شکب بید او بیان ترک هر گوییدان کاین جراحت بر دل
--	--

گفتش بر دمی ز تو تا تو دل بر لب خویش
گفت هر چه بدیدم کنیا لا اله الا انت

ویرانه مار و شسته از بر تو مهر و است از بخت کجاست که دل خفته و است نور و انوارم و گرا ز گریه و است باشت شبامی که سنا ایان سپهر داشت از هر طرف چشم بران طرفه داشت گویند نالان گلچینی از نیشده داشت	شب باز زلف و در دل بران دوره داشت دل داشت زان لک سینه نازین پیش سیل خرو بر بود مرا چو خصل ز عباس وی جلوه کسان میشدی از صدف خواب طرفه کله از ناز شکسته و جاست افراد مرا با تو همان قصه که مردم
--	--

چایچه که بشیر ستم رخشش خون
جز دعوست عشق تو ترا نم چه گنه داشت

آمین مهر و رسم و فارانگم داشت	دروا کار با نسا مارانگم داشت
-------------------------------	------------------------------

<p>شد خاک پای در راه و صد قد اشک سهم حوادثش مرصاد ارچه غره اش هر جا که نشسته چشم ورت حیرت نیانت در تعمیر خم ز یاد که از چشم مردمان صد بی صدای دل بغم غیر و سخت</p>	<p>فانخ گذشت در راه خدا را نگه داشت از سینه ام خدنگ جبارا نگه داشت چون در صف سگان تو جبارا نگه داشت چون سر مرده ها کن گفت پارا نگه داشت آئینه انداز من را نگه داشت</p>
<p>جامی پس از دقایق وصال نهی بخت نسوس ازین دعا که بارانگه داشت</p>	
<p>آنکه بر گل گره از جبهه سن بوی تو بست طعنه بر طوطی طعنه من از کم سخن شد الحمد که جان متکلف حضرت تست هیچ شب دیده نه بندم من غم دیده جواب خانه صبر من آن روز بر اندخت فلک نافه که خون جگر پر درون آهوی چین</p>	<p>رشته جان مراد شکن بوی تو بست که بر دراه سخن لب سخن گوی تو تست گر چه تن بار اقامت ز سر کوی تو بست چون کنم خواب مرا ز گسج دوی تو بست که بدین خانه طلاق غم ایروی تو بست در ویش خون گره از گسج گیسوی تو بست</p>
<p>مید بزمیت باز از سخن جامه را نخل نظی که بوصف قد و لجوی تو بست</p>	
<p>صلای باده ز دیر خرابات من دستش و ذوق می پرستی</p>	<p>بیاساقی که فی التا خیر آفات چه کار آید مرا کشف و کرامات</p>

<p>ملی دلفست در دامن شبی روزه جهان مرآت حسن شاد برباست سلوک راه عشق از خود ربانیت سعادت خواهی از عادت گذرن</p>	<p>بنام از دیر می آید و اوقات قشاد و جبهه کفر و فتنه است یعنی قطع منبر و سبک مقامات اگر ترک عادت است پس سعادت است</p>
<p>مزن بهیوده افق عشق جفا نمی خان الله ان الله یسمی عطا است</p>	
<p>بر درت با کنند اهل نجات گر تو خواهی زکات خوبی داد هر که دارد و وقت این سبک تا تو شوئی نه به لب چو شکر خطر نیز تو زیر سایه زلف مروم و زلف تو بطلع من</p>	<p>رفع اندر تو بر چشم در باب است تا قیریم و مست کن زکات باینده الودود شاد و شاد است ز به شاد و شاد و شاد است خضر مسام جو از مقامات فما صیت بین کرد و در باب است</p>
<p>توبه کردی شراب خود جفاست اتب السیات بالسناسات</p>	
<p>خطبتی کردی آن مشکین بنایت بهر کس دارد آن چشم القاف براد کینه و صلت دو چشم</p>	<p>که است به لب و به لب است بمال با چرا به القاف است یکه چون و بید و دیگر فرات است</p>

زکات لب بدو ای مسلمان	که یک زر کن از مسلمان زکات است
قتل من براتی دارد از شک	زنت کردی ز امکان نجات است
لبت آمد نگین لعل کز خطا	سیر کردی مهر بر است

از سحر نیست تا جامی جزین فرق
اگر کثیر شعری طیب است

چشم ز غمزه تیغ و زمرگان جنگ ساخت	با عاشقان غمزه بنیاد جنگ ساخت
بر من زجورت این همه سختی که میرد	می بایدم تنه چو دل تو ز رنگ ساخت
په چون بشهر وصل بر دبار گیسو	کش سنگ لایح مرطبه بجز رنگ ساخت
عیسم کن چون گلی دل چون غمت فرد	هتا و فطرت از ازلین غایت رنگ ساخت
مجموعه ایست هر ورق گل حسن تو	ترغیمین حرا بهین بوی در رنگ ساخت
سنگ جفای عشق تو در کید گزین است	هر خنجر عقل نشسته ناموس رنگ ساخت

جامی گشت رشته تبیع و زبیرا
خواهد بزم درویشان از خنک ساخت

قدم بطرف همین نه که سبزه نوخیز است	شکوفه در قدم دوستان رزم ریز است
مده بیا در انبایه عمر بیهوده	کنون که باده فرخ بخش دبا و گلبر است
سره و مجلس تو صورت غنای است	با باک چنک محو ز می که محبت پیوست
بخت پیاله اعلی است لاله را نیست	پایه گیر که از همه نه وقت پر بهیر است

چو جامی بسند جیشد و تحت پرویز دست بست زهر و جبینان عجب آذین دست که شیل خیز حوادث کدورت آنگیز دست که پنج و نخت عشاق راحت آمیز دست	که اسی عشق تو گیر و بعد بر مصطفی جفا هوای مطرب گلچهره کن که گیسوی چنگ نور شراب غرور از ده فامی بسند عیش ببین بچشم ترشتم بحال ای خواب
---	---

لطیف گفته جامی به نرسان را

خود گرفت چنین در حرف و نرسان

ز بعد نامه گویت هزار فرشت است که شید از آنک و چه پاک میزد شکست و اگرش جلیب یا این بر بر شمشیر شکست و فی کفیر و ش از بحر گلرخی شکست ز باکم مسه صلیح و ز باکم شکست و یغ کاینه مانعفت در شکست	ببینم کوی ترا دست بر صم شکست در لافیه و زهر بر زبان شکست آنگو جلقه نا ذکر شسته لب شکست ببر صم چمن و صمن بار شکست و صلیح و جنگ کسانم خم تو فارغ شکست بقدر آینه حسن تو می نماید روی
---	--

ببین و وز گی رخسار و اشک جامی را

که در طریق محبت همیشه یک رنگ است

که این غ حسن را از آنک نهالیت بعد اسی خدین هر جا غزالیت هم عالم بچشم من خیالیت	دلهم بر این پیر با حسن و سالیست شکار آهوی شیر انگار دست خیالش تا چشم جامی کرد دست
--	---

نشان از شہر اسینہ ماست ز کیوان بترست ایوان وصلش بہر سپاہ کوگرد فل چو دستہ	برویش ہر کجا افتادہ خالیست خوشا آن جمع کو را پر و بالیست بر حرف غم فرخندہ مالیست
---	--

نہ شہرست ایکہ جامی سے سراپ گرفتاران دل را حسب الیست
--

لبت قوت جان از شکر خندہ ساخت دل پارہ پارہ مرا حسیع بود چہ رویہ حلاصے بود بندہ را نیک تارہ مویت کہ تا پا رسید برازندہ بود قبا بے لب بنو دم یک بوسہ شہر مندہ انت	بیک خندہ بندہ رکتہ رازندہ ساخت وران زلف بادش پرانندہ ساخت کہ عشق تو صند شاہ را بندہ ساخت پے ما توان عمر پائیدہ ساخت جز آن زندہ دل را کہ بازندہ ساخت بخواہم لب و دوش شہر مندہ ساخت
---	--

لبت دید جامی کہ بخشید جان بے دست را بادہ بخشندہ ساخت

بر خاک دوش از خروش من لاف بر بخت روشنم شد کہ چہ روبرو با دین شکست زاد از سوز غمت لب خشک صوفی دیدہ و اعجاز افسردہ سوز عاشقان را شکست	شعاع آہم جو پر دہانہ لکند را پر بخت خانہ را از آتش آہم چہ با ہم و دو بخت آہ ازین آتش کہ چون دہشہ شکست خواہمش و زمی ز پرتیہ یا بشیر بخت
--	---

هر که را دل سوختی تنهانه او را سوختی خواب چون آید شب چرخان چنین چشم دو	بلکه از سوز دلش صید بیدل دیگر سوخت شد مرا الین سخن آغشته و بنتر سوخت
جامی از در و جدالی شش لی می نوشت از قلم آتش علم بیرون زد و دفتر سوخت	
با خیال آن دهر گم خواب بدست هر کجا حال شب بخوابی خود گفته ام ره تو عید سبب که بر عقل از رخت گر ترا غصه وفا باید بشیر عشق چو بے بکه رخت از دل گرم با لالتن محن خانه ما را بخواه شش چراغ غاریت	خوابگاه و سن چو شیت طاق محراب بدست زان بنانه تعلق را رعم و ترا خواب بدست چون زلفت بست زنجیر اسباب بدست کمان تعلق اندر دیار حسن با خواب بدست از نم آن سیر زایو چرخ سیر با خواب بدست کز در و دیوار این دیرانه مهتاب بدست
هر که فشر دست جامی دلش تر و دامن جیش جامی آب از دامن او با و ذهاب بدست	
دشمن در و جود آلاکی نیست در بجه جزئیة کان این را ندانند جمال دوست با بان در نه بدون زنجیم تو فیض و ساغریم که بے فیض عطای عشق بسیار است در و ا	درین حرف شکر و صفا کمال نیست در یغا زیر گردون زیر کی نیست دل ز مردان دل هر کو کی نیست بینهایت بزرگ و کوسه نیست کز آن بسیار بار اندکی نیست

مجو کاین تلج بر ہزار کے نیست	بار بار سجدہ عمارت معنی فقر
کبھی نیست چاہے نہ درد کہ رالک را ازین پس کلی نیست	
بار فغان حدیث من میگفت نکتہ چند در چمن میگفت وصف آن دی با من میگفت گاہ از ان بوی پیر من میگفت گرچہ با دیگران سخن میگفت ہر چہ آن شوخ غمزہ زن میگفت	دی کہ آن نازنین سخن میگفت صیحدم باد از ان شائل خوب لطفت آن قد ز سر دی پرسید پیش گل گاہ از ان لطافت تن سوی من بود اشارت غمزہ تکب ریش دلفکاران بود
مال شبہای خوش میگفت	بہر رخسان صبح جامی نیند
گوئی از جان مہر شد شد بہت من کہ مردم ز بوی پیر بہت در لطافت نیرسد بہت از ہنسہ یہ گرفتہ ام وقت نکتہ از لب شکر شکنت ذوق آواز و لذت سخت	بوی جان یافتہم نہ پیر بہت آہ اگر نازنین تنست بی منم برگ گل گرچہ نازک است و لطیف میوہ امی بہشت اگرچہ خوشست ای خوش آدم کہ گوش میکردم ہرگز از گوش من نخواہد رفت
بیج کامی ندیدہ از دہنت	داد جامی تلج کامی جان

شاہد بیتان کہ پیش تر کس در ویش گل است	سایہ بر برگ گل اکر وہ شاخ سبیل است
مجر فیروزہ دان ہر غنچہ را کہ گل دران	آتش افزوختہ از بہر دماغ بلبل است
کوہ و صحرا بسکے خورند از جام سماں	لالہ با بر و نشان آتش فادہ گل گل است
بسکہ از سبزہ زمیستا سبز شد ہر پستہ را	چوک کردہ تہہ ہی دان کہ سقر لاطیش گل است
طرہ نشاد کش لبہ گروہ دست سبا	آمد و بر ستر خوان حین چون گل گل است
تا کند بلبل بزم گل مکر تر قول خوشیش	از تہہ امی نیستان قاتل کہ کراہ قتل است

از سماع شعر جامی بسکہ در وجہ بند و حال
در مین افادہ از آواز مرغان غفلت است

باز این خمار در سرم از چشم است کیست	وین نادکے کہ خبت دلم را زشت کیست
دل شد ز دست و باز نمی آید امی صبا	آن مرغ آشیان و فاپامی بست کیست
راحت شمر ز دست و لاز حسرتیغ را	توتیغ را بسین بگرگان ز دست کیست
در دل خیالی دست دلم باخت بگریم	کاین فائدہ خراب مقام نشست کیست
عمری سرم فادہ دران کوی دگلف	کاین مہر چو خاک گشتہ درین اہ کیست
آتشکدہ است سیدہ یگویم کہ دل درو	از محبت تیرہ ہندوی آتش پرست کیست

مست است جامی از غم عشق تیان و لے
کس پے نے برد ز حریفان کہ مست کیست

نشور دولتم کہ ز عشقت میترست	طغرائش آن غلیبت کہ برد و سامانست
-----------------------------	----------------------------------

<p>عز زانم از خط چرخ و اختر است پیری که رستم قدش مشک کوثر است در دست آن حریت که مرگش برادر است بیرون ز مهند پدر و چار مادر است آنرا که نشسته لعل تو در سر است زهد مرا اساس چو سدر سکندر است چون ملکه از نشین آقبال بر دست</p>	<p>با من ز سعد و محسن زنم که خط جام بودی بنجواب خوش که رسید از حرم در گفت ای پسر دروغ بود نقد زندگه برخیز و باده خور که ترا خواهد عیش ساقی بیا که عشوه گیتی ز ره ببرد در ده زلال خضر که رفت آگه گفتی جامی مشغوفت کاین مرجع کوزه پشت</p>
---	---

در نخل او گریز که عفا کس بهمش +
 بر باروی بیخاک فلک سایه گستر است

<p>ز بسکه خاست بلا عذر خوست صنوت که بوسه بر باید ز لعل خندان است که مهت باز می من پاره گریبان است که بر لب آمده است از چیز خندان است ز نیزه ای بلا خار بست بستان است که دست شعله آه منست و دمان است</p>	<p>تو حور حبستی اما ز چشم فغان است سحر بیان گذشته کشاد عین دمان چو دست طوق تو سازم وضعیت نشاند شد آفریده لب زان زلال بحیات ز شاخ وصل تو چون بر خورم که گردن زده کش ز اشک نیازم بجهش و امن باز</p>
--	--

حدیث عشق و غم در و جامی انیمه صیت
 اگر ز دست بر احوال است دیوان

جان تن فرسوده را با غم جبران گذشت تیسر تو آمد مندر سینہ بسے تنگ بود کعبہ رو را کشید بنزد خاک و درت گریه چرا غم بکشت گریه دل بپایان ترک دل آشوب من کرد و درو بهر پا طرف کله بر شکست رخسار بخت را ند	طاقت صحبت مذشت خانه بهمان گذشت دل بعد هم رونما و جاسی بر پیکان گذشت را مله وز او را زیر معینان گذشت آتش بید انشاید سوزش نمایان گذشت برد و بخت چو باک سکر که ایوان گذشت هر قدمی صد چو من ایله و میران گذشت
---	--

جامی بید یافت داد و در خوابان
را در سفر برگرفت شهر بایشان گذشت

باز بر شکل و گریه مینیت پیش ازین بودی چو غنچه پردگی جز کر چیزے نہ بینم در میان چون نی آئی چو جان اندر برم رفتے از پیش نظر عمرے و من تیرا بے گرسد سویت چه پاک	ز اسبج بودی خوشتر می مینیت چون گل کنون پردہ و در می مینیت زان میان کا ندر کمرے مینیت همچو عمر اندر گذرے مینیت همچنان پیش نظرے مینیت سینہ پاکان سپرے مینیت
---	--

جامی از جام که خورد می می که باز
از دود عالم بے خبرے مینیت

چنین زخمی که تو واری حکایت گل چسپتا	فتان من چو شنیدی حدیث لیل بیت
-------------------------------------	-------------------------------

نذرانم این همه آتشکے سنبلِ حیات	بہتر نہ از خطِ بہر تیر بودہ، مسیح اثر
نجبتِ ماہِ جو رسید اینمہ تعافلِ حیات	بہر شکستہ ولی می کنے بلطفِ نگاہ
کہ چارہ غیر شکیبائی توختلِ حیات	بلائی بحسبِ گذشت از مددِ نیکدام
درین معاملہ لعلِ ترا تعادلِ حیات	بہامی بوسہ ترا میدہیم نفتِ وجود
کہ سترِ دورِ جو دہنئے تسلسلِ حیات	نزد و می دوزلف تو نیست عقلِ خرد و شناس

شیدہ ام کہ جو نیز تاجِ می آسودہ
بیاویند کبش موجبِ تاثلِ حیات

در زمین بوسی ہمہ عمر دراز من گذشت	بر سرِ کوی کہ روزی سر داز من گذشت
وی چوست ناز از پیش ناز من گذشت	قاقتش اسجد بر دم چون بہانہ یافتیم
چون مسجدِ قصہ سوز و گداز من گذشت	سوغتِ شمع از آتش اندازہ مہر تابائی گداز
کو شبے از کوی یاد لواز من گذشت	چشمِ گریان من خاکِ کفِ پامی گداز
ناز آن بدخوی با من ناز من گذشت	بو و پیش از حد نیازم با سگانِ دوزخ
عمر من بزاغہ در وصلِ یاز من گذشت	شاہِ عزیزین جان ہمد از غم و میگفت و نیست

تاجِ مایہ در حقیقت من معینے بر و راہ
ہر کجا افسانہ عشق مجازے من گذشت

عمری از تیغِ تعافلِ خاطر م انگار گذشت	یاز نازک دل کہ بمیو جینے من گذشت
با من نازش نیدانم چرا بسیار گذشت	داشتیم بسیار درد و حسرتِ آزار از دست

کار و آن بود کار و عاشقا ز دل بست دید و بخت من از او دیدن و تیر و باز اگر از بیداری بهشامی من دانی کیست میگذشت آن سرودی مردم ز غیرت گریخت	چون مرا افتاد با دو کار و دست از کار داشت روشن آن چشمی که مینائی از آن فشار داشت آنکه بے روی چنان با همی شبی بیدار داشت با وجود چشم من بر خاک روز افتاد داشت
--	---

بود جامی با سگانش یار یکسان شکل گر گیسو ترا بقافای داشت یا نیا داشت	
--	--

خوبان هزار از همه مقصود من کیست خوابم بهر هر قدمش تحفه و گد شتم چنان ضیف که بی ناله و فغان ناموس و نام ما تو شکستی ز نیکوان خوش معیست انجمن دلبران لے آنجا که لعل و گلش شیرین و دهر فروغ	دمد پاره گر کند به تیغ من کیست لیکن مقصودم که جان و بدن کیست ظاهر نشود که درین پیر من کیست آری ز صد فیل بهین به شکل کیست ماهی کز دست رونق آن انجمن کیست یا قوت و سنگ و رنظ کو کهن کیست
---	---

جامی درین چمن من از گفت و گو به بند کاخانو اسی بلبل و صورت از غن کیست	
--	--

مرا عشق عزیزی خوار کرد دست نیامد ز دل بے عشق کار سے بروز وصل بس آن سان بود عشق چنگویم عشق امین بسیار کرد دست مرا این نکته در دل کار کرد دست شب بهر شش چنین دشوار کرد دست	
---	--

نئے بنبد رقیب از این سر کو در آغوش خودت در خواب بیدم عیادت می گشتی بیا خود را	رو عشاق را دیوار کرد دست فلک بخت مرا بیدار کرد دست مرا این آرزو بیا کرد دست
گدای است جامی لیکن از تو همین در یوزده دیدار کرد دست	
ای ترک شوخ اینم از و عتاب چیست دارم قطفی تیو آهسته ران سمند گفتی شبی بنواب تو ایم دل چسود از در سه کعبه روم یاب میگد گو من نه غرق آتش و آیم ز عشق تو بے تو ز صفت تو ت جنبید نم نماد	با دل شکستگان بستم بے حساب چیست ای سنگدل بر غم منت این کتاب چیست چون من بجز خویش ندیدم که خواب چیست ای پیر و بگویی طریق صواب چیست این سینه پر آتش و چشم ترا پاب چیست در جبر تم که در دلم این اضطراب چیست
جامی چه لاف میزنی از پاکد اسنے بر خود تو اینمه دغ شراب چیست	
باز هوایم چشتم آرزو دست نکست گل را چه کنم ای نسیم تو بزمی کردم و آمد بهار من کیم دوزم تو لیکن ز دور	جلوه سر و دسم آرزو دست بوی ازان پیرم آرزو دست ساقی تو به شکستم آرزو دست ویدن آن انگبسم آرزو دست

<p>بے تو اگر زیت نم آرزو دست کاین سخنان ان منم آرزو دست</p>	<p>زیت نم بے تو میتر مباد پیش گو تو جامی ازان لب سخن</p>
<p>پرستش اگر نیست بگو ناسزا کز دهن یک منم آرزو دست</p>	
<p>بغا و هر چه رسد از تو دلپذیر نیست بناطرت گذر دکان گدا سیر نیست چو نیست از تو نهان آنچه در فیه نیست چه القات برین تحفه فقیر نیست سر زبیرم فلک ناله و نفیر نیست بیان خوشم که مگر بستر حریر نیست</p>	<p>توئی که در دوخت یار ناگزیر نیست همین سعادت من بس که چون مرا نیست ز خون دل چه نویسم به لوح فاطم زویش کشم به پیش تو جان یک چون شای نیست چونو دلب که خورم گوشمال غم هر شب بجار و خس که دران کوی شب نیمه ملو</p>
<p>اگر ز پایی فادم چو جامی از غم عشق چو پاک چون کرم و دست و سنگ نیست</p>	
<p>از غم نیمه شبی را که در دین گلست لوح صورتی گری فامه زمان چکلست سایه ناز و ان و بید بهم متصلست هر که چون غنچه درین قفل ارباب است گر نه در دور گل ز ساغر خالی خلست</p>	<p>صبرم عزم چین کن که هوا معتدلست تخته خاک ز لب گل که دیدت نگلست اگر گو سایه میندازد که گرد لب جوست بسته در شاخ گل غم و خندان لبت بر لب کشت چو اسب رخ بر آمد لاله</p>

بوستان دلکش و باغ عشق و یاران سرخوش	جامی از زهد خود امر و در عجب منتقل است
مقتب گزیند بر خم سے سنگ ستم پہ جہانے کہ کند در حق مستان بھل است	
<p>مرا کار از غم عشق تو زار است اگر از سینہ پر سے دردناک است تو گشتے از قرار خویش لیکن بعذر عشق و دین را خطی بس مہر گرد از رخ زرد من ای شیک در دن صد غار غار از محنت بھر</p>	<p>دلہ منت و جان تو دیگہ راست و گر از وید و گویم آشکار است مرا آن بقراری برقرار است کہ عذر از از خوب بے بر عذر است اگر از چایک سوہر یا و کار است اگر پر و اسے گلشت بہار است</p>
مجر دور و غم خوش باش جامی کہ صاف ہمیشہ بارانا گوار است	
<p>ساقی شراب لعل بگردان بنام چسپیت فرخان آشیان غرائب عشق را گر نیل برکتے چو ہر اسے ز گوش ہوش گر پیرانہ دوش نہان جرمہ ز دست امی خواہ چند نقل کرامات شیخ شہر اولی بہ تو بودی از خرمہہ توسل</p>	<p>تا گویت کہ حاصل این کار خای چسپیت مردوب تر ز باد و دقل آب و دای چسپیت دانی کہ ستر نالہ چنگ و چنانہ چسپیت در ز گشت خار شراب شبانہ چسپیت فقدی از وقت خویش یار این فسانہ چسپیت این لافہ ہستے و گر ان میانہ چسپیت</p>

<p>جامعی اگر نه زمزمه تو دار دبت از که این خون تازه رفته بدین آستانه چسبیت</p>	
<p>چو یار دور چه سود از بهار نزدیک است و یارم آن مهر که ریت و یار آن مهر کو خدای رازم سر سایه دور و دراز است تا از بهر دلمه مر عدو وصال رسید بسوخت ز آتش دهری دلمه دل دهر بکار شاهر و شمشیر جو و لادشیر</p>	<p>بهار صحبت او گل بخار نزدیک است خوشا کسی که به یار و یار نزدیک است که روزم از توبه شبهای تار نزدیک است شکست گشتم اما کنار نزدیک است این خیال تسلی که یار نزدیک است نیشخ شکر که او هم بکار نزدیک است</p>
<p>رسد نظم تو حاتم بکوش یار رسد بکوش شهادت و شهادت و نزدیک است</p>	
<p>دو تر بر باد و تو چشم و مبدع تو میگردد گرچه تلخ صراحتی نیز به چیز می رسد مجدد یار با کوه که بهر یار از پیوست چون نسون گردید در دشت این دشت آن زمانه آن بود که کوه سیلی بر بار دان دان منزل شیرین بجوی شیر بود</p>	<p>سوز من میباید شمع و از من افزون میگردد غالبه از شوق آن لبهای سگون میگردد این بهر دور و دور من شیم گردون میگردد دور بهر موجب چراغ گاهیم خدای میگردد روزگار بشکند بر حال منون میگردد بلند بر غبار و بسکین کوه ها مون میگردد</p>
<p>شیرینان حاتم شمع از منست و کوه</p>	<p>سین شک ز خانه ییروشن و چون میگردد</p>

<p>سہ کوئے تور و ضحہ الشہد بہت در بہت جان پاک خاک بہت آن زمان نیست یک نیست بہت نیست دانا کہ خدا دانا است وزہ بے آفتاب ناپید است در میان نہار کس نہا است</p>	<p>عاشق تو شہید تیغ بلاست جان پاکان نثار مقدم تست ہست از نیست گفت گوی محال بیانت کہ سہر غیب آمد بے تو عشاق را وجودی نیست عاشق تو بکس نگیرد انس</p>
<p>نظم جامی از شوق سہر و قدت دمی نازل از عالم بالا است</p>	
<p>خونخواری آکا فربے پاک نہا نیست چون دو عشق برین عیگر چاک نہا نیست شہد کہ قدر عقل نہا نیست مترل بحرین سینہ غناک نہا نیست کہ نہر کشش لایق قمر اک نہا نیست اگر قدر مرا نیست ترا زہاک نہا نیست</p>	<p>کش شیوہ آن دیر چالاک نہا نیست زان کس کہ مرا دوخت گریبان پر کشا آن سہر و کہ پاک ست چو گل اسخشی سہر و دغمی کاہ ازین چرخ جزا کشی افتاوہ سہم در رہ خونخوار سوار کہ چون سایہ ہماک افکنہ آن سہر و نہا</p>
<p>جامی کہ خویزنی آن شوخ دعاے جز سلک اللہ و اہلک نہا نیست</p>	
<p>خبر و ہید مرا کہ ام سورفت ست</p>	<p>بجانب سفر آن ترک نہد خورفت ست</p>

گشت یانغ عنوان باغبان بر این پیش نزدکش خبر از عمر رفته خویشم شمار دل کند از شهر صبر آواره چه آب و در بگرم باشد این چنین که مرا	کشم بدیده بخار بر می که اورفت است کلی جان می از باغ رنگ بود رفت است اگر چه عمر عزیزم صحبت و جورفت است بهر دیار که با آن رخ نگر رفت است هم آب دیده ز جوشن هم آب رفت است
---	--

بروز خشرگر سب بر آرد و جامی
چنین که از غم حیران بخود فرو رفت است

بے تو مرا خانه بر گوشه ویرانه نیست ترخ بر دل ترا و دل دوست قوت گر ز شعله کشد خنجر بیداد شمع خرد و پشیمین بر می طلبد سیم وزر ماهی و سنگ سیاه زانکه مرا بوسه گاه عمره زندان کن و واق این شیخ شهر	خانه چه کار آید میار چو هست اند نیست حوصله سوراقت این دانه نیست روی و نا آفتن عادت پر دانه نیست کسوت مردان چه سود کار چو مردانه نیست جز لب معشوق مست یا لب پناه نیست صحبست صابج دلاں مجلس فساد نیست
---	--

چند دیوانه گشته طعنه چاک می زند
از غم تو اسی پری کیست که دیوانه نیست

مهر شمع شبانه روز در خفته نور تجلیست نما کس آن بر روی و در آئینه نظر کن	اورا بجمال آید کجا نه پره و عیون است زان ره که تا شناسی خست هم توان است
--	--

<p>رضوان ہو اسی قدر غماں تو ای سر ہر بانفسی میگذر و زان لب شیرین گفتے پس عمریت کسے و ہم از وصل ہر گل کہ بر آید ز گل تربت عسکون</p>	<p>با دید وطن ساختہ در سایہ طوبی است انجا چو خیال دم جان پر در عیسی است عمریت کہ اربابین وعدہ نقل است بوی خوشش آمیختہ با گمت یلی است</p>
	<p>در کسوت رندی قح آشامی تجاے ہر زان میل و زرق کہ در خرقہ صوفی است</p>
<p>نید شد کید ل نمی بینم کہ کنون نیست کے تو انم بہر عید سے باتو گستاخی نمود چون کنم قصد سخن تارم تو آید ہر زبان ای فلک ندوہ شیرین بر دل خسر و مند گرم ہے بینم بہر خود دل آن مردے گر رسد صد زخم از و بر جان لاغیان کن</p>	<p>جز دل میں کین ان ہم اوخت از اویت چون مرا پیش تو یارای مبارک باویت چون کنم جانان کہ جز نام تو ہیچم باویت کاین بضاعت خریداری بہ از تو باویت مہر خوابان اچو صبر عاشقان بیاویت ز انکہ خوی باز کش اطاعت بیاویت</p>
	<p>بہر راجش فقام دی کہ داد من بہ گفت جامی خیر کا زردین خیال اویت</p>
<p>باز در بزم غمت نعرہ نوشا نوش است کسوت خواجگی و خلعت شاہی چہ کند بہر بہر بہتر اندوہ و ہم جان احسہ</p>	<p>عقل حیران خود و والد و جان ہوس است ہر کرا خاشیہ بند گیت بردوش است چون مرا شاہد تصور نہ و را نوش است</p>

<p>عمر باشد که مرالذبتان در گوش است بسکه از آتش سوزان لب این درخوست اگر چه جام لب لعل تو لباب نوش است</p>	<p>میگذشتی و بخود زمره می کردی شکم گرم از لعل خون لم آمد و چشم نرسد تشنه لبان را ز تو جزینش حبست</p>
	<p>تقصه عشق تو جامی ز کسان چون پوشید چهره گویاست اگر حید زبان خاموش است</p>
<p>عشق و آب و گهر تخم ثمنای تو گشت طینت پاکت نذر آب گلن جان لب شست طاعت ازینان مسجدت پرستان گشت بر در و دیوار کویت شرح شوق با نوشت بهر گور گشتگان خاک بن سازد خشت چون بساط عمر آخر خراج در خواهد نوشت</p>	<p>پیش زان و زیکه گردون خاک بود می شست پای تو سر حلقه لطفی گوی استاد ازل روی بجا آبطاق ابرویت آرد دی ایچ باور نامت هر چند چشم خون افتان مگر گشتم کشته تو کاش باری بعد برگ خیز و خوم ریز و فرش لعل گستر زیر پای</p>
	<p>در بهشت نیل غلته بسته دل لیکن بر لفته هر کجا دیدار بست آنجاست جامی شربت</p>
<p>گیش از خون لب تشنه لبان سیر است شده در سایه هر خار بنش در خواب است قوت زانان همه از مغز اولوالالباب است جذب جانرا زن خسته دلان قلاب است</p>	<p>دادی عشق که خود تشنه در و نیاب است خواب مرگ است دران بیدار و دلس مهربانیا سر خود گیر که این دادی را خار باخم شد ویر شاخ منیلان هر سو</p>

<p>جمع جمعیّت دل تفرقه اسباب است کو تفتی که دلم طالب فتح الیاب است دور به هر که نه از دایره صحاب است</p>	<p>جمع خواهی دلت سیاب جهان تفرقه کن صورت ابوات فوق مست صدک و جنگ در فرو بند زبیکانه که از دور سماع</p>
<p>منع جامی کن از چاشنی مشرب عشق که گلس دایر فروخته درین جلاب است</p>	
<p>هر جا سرست خاک ره باد پای مست هر سو هزار سوخته دل در دمای مست سرایه حیات امید بقای مست شد در بهت غبار و هنوز منجمی مست باری دگر غنبد که جان هم برامی مست آب و گلم مرشته بهر دغای مست</p>	<p>ای شمسوار حسن که جانم فدای مست خوش بلبل و ده سمت که بهر گزند را مشتاق وصل را که ز هجران به لب رسید پیچیده عاشق تو که باد در تپان رسید یک خنده که دمی و دل باشد از آن تو دل چون تو انم از تو بریدن که در ازل</p>
<p>جامی گر آن صنم ز تو بیگانه شد مریخ این بخت بس ترا که سگش آشنای مست</p>	
<p>که بحر فقر و میطفا خراسان است که قطب زندان لای خدا شایان است ستاده خرقة کفایت بهر یه لباسان است که عشق در پے آزار ناپاسان است</p>	<p>دلم ز هجر خراسان از آن هر اسان است سخت گوهر از آن شاه بطلامیست کفش لباس عونت که شیخ خرقانے گویا سپاس مهین عارفی که در مهنه است</p>

که شکلات طریق از بیا نش آسان ست	گوش جان بشوئیکه با می پیر برات
نهاده باد و پرست شکسته کاسان ست	چو کاس خویش شکسته بیا که ساقی جام

گدائی دریشان پیشه کرده خایه
بجز تو گیت گدائی که پادشاهان ست

خوش بایر چشم من نشین روشن نظر است	سینه تنگم نه جانی چون تو زیاده لبر است
کاین برق در سبیل رودندان تیر است	بر تیرخ زردم بین غلمای خونین شرک
در گمان افکنده مردم کاین منم یادگیر است	هر شبی چندان ز درد بجز بگذارم که روز
بر گل آتش پای و دهر لاله سوزان افکار است	بچه خست و زبانه و محراب و دغ جان من
دورنی وردک این عشق بهشتی بکری است	دوست داران سوخت با تمام کبی دارم نهان
شریت آبی که اندر سلبید و کوشری است	من که دوا دی جنت کز گنگان کجی تو

نارید از فعل میگوت بکام خویش جام
دیدۀ جامی ز رنگ آن پراز خون ساغر است

گرفته برگ سمن را بر که پیر من ست	تخته سیم زبیر قبا که این دهن ست
رو و باب تعالی الله ایچہ لطف من ست	اگر کند به گل از زمین منش نسبت
گذشت عمری و آن شکل پیش چشم من ست	که شکسته کمر است بر گزشت از من
مرا بر از شکایت جان خویش من ست	چو در نظاره آن وی متیان برون
که شرم داره دختر از من لب دهن ست	چو گفتش سخن تلخ چند گشت بسان

ببین ز پیر بن اندام نازکش نگر | در آب گشته میان عکس لاله و من است

اگر بکوی تو جامی کند تعان ای سرو

گیر خروده که او عند لیب این جمن است

<p>از کوی زهد ساخت یغایه خوشتر است یک دانه نقل از کف زردان و نوش تا که میان انجمن نشای سحر عشق پیان زهد اگر شکست متعجب به دیوانه چه خوش سخن گفت که غمش بیگانه وار آیم ازین پس بکوی تو</p>	<p>وز در صبح نعره دستانه خوشتر است در دست باز سیمه صد دانه خوشتر است این گفتگو بگوشت کاشانه خوشتر است پیش من از شکستن پیمان خوشتر است دیوانه شو که عشق ز دیوانه خوشتر است کز آشنای پیش تو بیگانه خوشتر است</p>
---	--

جامی عمت به سینه صد پاک خود نهفت

نیست مقام گنج بوی دانه خوشتر است

<p>تا ز آتش تب شمع رخت تاب گرفتست بیار تو شد دل ز لبت پاشنه نجش در دیده دگر خواب خیال است که بنیم هر سجد که در غر خود آرد همه سهو است کو شمع بجایه بنشین کز رخت امشب هر جاز لطافت سخن رفته دانت</p>	<p>بس شعله کزان رول عیاب گرفتست کش از روی شربت عیاب گرفتست ز میان کز خیال تور خواب گرفتست عابد که جز ابروی تو محراب گرفتست کاشانه مارا همه متعاب گرفتست بس نکسته که بر غنچه سیراب گرفتست</p>
---	--

جامی که هست جام می ناب گرفته آودید دوست ترک می ناب گرفتست	
قربان شدن بتیغ جفای تو عید است آنرا که دید شکل خوش است با عید صد بیان فدای تو که ز جوباد حسن در دیده خاکپای تو که ز انکه است حیف شب داستان همی فردیست شک من جامی درام غمخیز نیست نکلد لباش	جان میدهم هر چنین عید عمر است پردای عید و ذوق تماشای او کجاست هرگز نیکی نهال بدین نازکی نخوشت بر آگیزه کاین گند از جانب صباست لعلش سجدان گفت که باز این چه باجرا کز غم چو لاله بر دلم این دهنها پر است
تا بر فروختست رخ آن شمع دل فروز در هر که نگری بهمین داغ قبل است	
نمت روز مرا رسم شب نیست کن در گریه هر دم عیب چشم ندیدم هیچ ذهاب خوشتر از عشق ستادان نیست اشکم را چه گویم دلم دور از رخ تا صبح دم دور فردشوی اسی معلّم لوح بیداد نخوید جز شراب لعل حجامی	دلم را تاب جانم را تابا نیست که این گوهر نشانی زبان است خوشا آن ابرو که این شب نیست که این سیر از که این کوکب نیست باده و زهره آه دیارب است که یار این چنین پیش از کتب نیست از آدم کز لبست این مشرب نیست

در صورت تو ستر حباله که بجل است هرگز حدیث زلف تو کو تنه نشود حسن تو از تصرف مشاطه فارغ نیست کحل بصر ز خاک و رت بیدای کشید بهر تو پای بر سر عالم نهاده ایم لب بر لبیم نبه که سخن مختصر کنم +	در خط و خال و عارض و زلف متصل این گفت و گویی با بامت سلسل مرآت آفتاب چه عیان صیقل است کش چشم و دل به کجای بصیرت تحمل است وز شاه را و عشق تو این گام اول است کافسانه تطاول بهر آن مطول است
--	--

جامی سواد شعده تو کاندز بوز عشق مستغنی از تکلف تدبیب و جدول است	
--	--

در همه شهر ولی کو که نه خون کرده است پرده برداشتی از از من ای چرخ فلک حرص ز گیسو گرامی غنچه که با آن روسیم از نسیم گل دمن دین و دلم رفت باده شکر فیض تو چین چون کند ای ابرو دل زمرگان تو نیست و تن از غزه گلا	یاد رونق که از زخم غم آلوده است آه ازین بوی عجب بیا که پس چه دلت روز و شب چشم توان دوخته و خروده آفرامی باد صبا این همه آورده است که اگر خانه و گر گل همه پرورده است هر کرامی نگرم تیر خا خورده است
--	--

اگر رسد ناوک آه ز دل سوخته جامی سوخته دل سینه سپر کرده است	
پرتو شمع رخت مکن بر افلاک نداشت	قرص خورشید شد و سایه برین خاک نداشت

بر تے از شعله طلعت رختان تو مست خوش بران رخسار عشقت فلک پر کشا می خرامیدی وار و اح قدس می گفتند ذوق مستان صبحی از دود بزم تو دیدہ طلوئی نا طلقہ راستہ خط و عارض تو	شعله در من مشت عشق فاشا کز دست طوق در گردن زان حلقہ فقر اک بدست ای خوش آن پاک مسرورہ این پاک انداخت صبح در اطللس فریذہ خود پاک انداخت زنگ تشویر در آئینہ اوراک انداخت
--	---

جامی الہیت اندیشہ عشق تو نہ داشت
ہفتش رخت ویرن موج خطر ناک نہ داشت

ساق بیاد باو دہ اکنون کز نصبت چشم بروی شاید و گو شمع با بک خنک جان مرا ز مرہم راخت تبارن سپر پیکان آبدار کہ آید ز دست دوست ہر سلسلہ پے کینج قناعت کجا برد ز ابجانی و ہر وقت کسی خوش نمے شود	مطرب بزن ترانہ کہ فرست غنیمت ست ای پند گو برد کہ نہ جابے نصیحت ست کز عاشقے نصیبہ او دل غنیمت ست بر عاشقان سوختہ باران رحمت ست این نقد و خزانہ ارباب بہت ست خوشوقت آنکہ متکلف کینج عدالت ست
--	---

جامی بہت جو تران وصل دوست یافت
موقوف وقت باش کہ این کار دولت ست

بر دول شوقی ز من ناخوہم گفت کیست
اگر بزدان تن سرم قطعاً نخواہم گفت کیست

<p>اُنکے مارا اور جُدا کی سوخت ستر پانچ شمع گرچہ دریا شد کنار از اشکِ این ہر چار سید وہ دم پیش رقیبان کیست گئی در دست سینکوان بسیار در چشم من آئند و رو سیر و بالایان پسے بنیم انا اُنکے نیست</p>	<p>اگر مر اسوزند ستر پانچواہم گفت کیست گوہر مقصود ازین دریا نحوہم گفت کیست ترک نہاگو کہ من اینجا نحوہم گفت کیست اُنکے دار و در دل جان مان نحوہم گفت کیست کس حسن و لطف از دوا نحوہم گفت کیست</p>
---	---

یار گوید ہست جامی ہونا دستگدل
 باز پندار و کہ من اینجا نحوہم گفت کیست

<p>روز میدانت ترک شمسوار من کیاست عاشقان ہر یک بروی یا خود خندان شاہ تا برند از جلوہ خوابان خیالت نکوان چند کردم پیوار و صبر ہر سوا پسین داو کردم را عشق باو آن بدو گفت نیست خوش بردا من پاکش غبار چون شمع</p>	<p>چشم ہر کس بر تیغ یارست یار من کیاست من چنین غمگین چرا غم نگسار من کیاست نیم جو لانی زمر و گھزار من کیاست آن شکیبای موز جان بقوایار من کیاست اُنکے عمری بو خاک رہگذر من کیاست بیدے کر گرہ بپشاند غبار من کیاست</p>
---	---

ماند جامی دور از ان ر وہ پہ باشد گر کہے
 باز پرسد کان غمید چرا کسار من کیاست

<p>بیا کہ روی تو خورشید عالم افروزست تیغ غمزہ اگر چاک سے کئے بس گرم</p>	<p>بسم ز روی تو چون دوز و دوزیم دوزست چغم چنواک مرثگان تو میگردد دوزست</p>
--	---

شد از جمال تو فیروز و زمرین آن روز شبم ز شعله اشع و چراغ مستغنیست چنین که عشق تو ز راه پیرو افتند رنج چنین خوش و انگاه خوی بد جاشا	که خود استم شب روز از ندای امر و دست پیشین که شعله آه من شبها فرد دست چه جای طعن جو زان پیش از دست معلم تو اگر گفت سلم بر آسوز دست
---	---

تو مرد عاقبتی جامی از زبان کبک
که عشق شیوه زندان عاقبت سوزت

چرخ را جامه گون آن کمی عشرت نیست مرد باطل چاه گیت رالقب دولت بند از بقا گردون قبالی بر قد یک تن بدخت نیست شاخ میوه و دار این ز سنگ گمان راه بس باریک شب یک زردان دیکین خوش بر ابا قطع دوصل باغبان چون نبال	باوه از جامه گون مستی جان ابله نیست همچنان کا ما من بنید طفل گوید نه به نیست خلعتی بس فاخره و عیشش کو تبت نیست خوش تبتی که آواز و چون سبب نیست بے دلیله غم رو کردن لیل ابله نیست اگر تر ازین باغ پر آسیب امید به نیست
---	--

هر کچون جامی دین ره شد ز اوست
اگر بصورت مبتدی باشد بیغی منت نیست

درب بر سین دل که سخت تر از سنگ نیست از خروش دل خراش اطلب کن بهر عشق ماند از شکب با چو خور گل قیاس گدل	هرگزت رے چرا بر عاشق و دلنگ نیست ز آنکه این سرور صدای عود و صوت چنگ نیست در ره عشق تو را را غیر ازین فرنگ نیست
---	--

از نوای بلبان بگل چه مایل خون باغ	جام گنگ درین عندلیب گنگ نیست
بے سر سگرشته با خاک و خون آغشته	در میان غمت یک شنگ یک غمگینیت
چون بنام از تو یک نامه تأدیر	اگر ترا از نام نادر نامد مانگ نیست

بے لیش یک دم تپه سپند جامی جام	
از سر شک لعل پیکن گرمی گنگ نیست	

آن سفر کرده کش از مادل گرفت	جان فدایش مسه کجا منزل گرفت
جان که باقی جو و یارب از چو رو	رفت و خوبه عتبه مستهل گرفت
تن فاد از پای چون محسل براند	جان برید از تن بے محل گرفت
تا دلش تأید بر داند سال	خویش را از حال با غافل گرفت
گرد و باد باشد از سیل سر شک	یار از آن در باره سنا حل گرفت
سن قیتل یارم و خوش آن قیتل	کو تواند امن متاقل گرفت

که تواند چای از بے رفتنش	
چون ز گریه پائے او در گل گرفت	

گران بے وفا عبد یاری شکست	خدا یار او باد هر جا که هست
نیزین شهر یار سفر بست وقت	که از کوی مهر و وفا رفت لبست
مزن بر دلم زخم و درم من	که چون نتوان چو شیشه شکست
دره غره عظیم شمشیر موج	در قیخ در دست ترکان مست

<p>خضر بر لب آبجودان نشست که شد خانه من ازین سیل است</p>	<p>ز نوشین لب سبز و خط وید میفتان شرکهای مژه ویدم</p>
<p>میدین لعل میگوشن اسی پارسا که جامی از ان جام شد می پرست</p>	
<p>که کوه های بارکیان بیابان است که سایه بان در وانه گان معیان است که پیش مرغ هوا کوه دوست کیان است چه چاکما که ازین حسرتش بیابان است که برقی منزل لیلی قومی درخشان است ستار عشق چو در کاروان کعبان است</p>	<p>که که قطع بیابان عشق آسان است مهریست چتر صبح همیشه فک گوشت فراز و شیب روز هر دو ان گرم پیرس ازنا چون کشیدی کعبه دامن وصل بید وید و گشت نیست قوت معجون چه سود و ستانده حبس پیر یوسف را</p>
<p>براه عشق تو جامی ز ناز بس نکند زبان او چو درای از برای فغان است</p>	
<p>به که باشد روزی بر جان خست از بهشت چون شیتامی حور و شاک دیت بمنبر ده که حجت تیز گردین شتر کو آه شست گر ز شمع رویت فروزنده قندیل کنشست خانه دیوان شید ز باران که خرم گشت گشت</p>	<p>گر بود در خاک پیش ویم از کوی تو نشست گیسو اندر پاکشان قوی برون آنا شود رشته مهرست ایوان و دالت کند بست پرستان راز دول مهر بزنند و یقین چشم از غم کور شده تا دور تو تخم مهر است</p>

بستم آن خط نقش در دل طلی کنی طوار عشق | چون نوشتم نامہ را نایار و باید نوشت

نامہ شوق است از جامی عیانی بن غزل

نام خود اینک بخون دیدہ در پائین نوشت

آن کیست سوار کہ بلاسی دل دین است | صد فغانہ بر انداختہ در فغانہ زمین است
 باہیست در نشندہ چو پر پشت سمنہ است | سر دیست خرامندہ چو بر روی زمین است
 آشوب جهان است اگر اسپ سوار است | آسایش جانست اگر بزیم نشین است
 در آتش و آہم ز دل و دیدہ چو دیدم | کافروختہ رخسار و عرق کرد جبین است
 بر تافت زمین روگرہ انگلندہ و بارو | اینک سر و شمشیر اگر بر سبکبین است
 گرفتہ خود عوضہ رایش نتوان کرد | صد شکر خدا گویمہ دان و ہمہ بین است

گفتم ز سخن رائے جاسے ز لب است

از پند شکر رحمت کہ آری سخن این است

گر چہ سلفی ز تو و رد ام افاد است | ہیکس رافقا و انجہ مرا افاد است
 ولم از جاتیم از پایہ فاد است بہین | کہ مراد غم عشق تو چہ افاد است
 ہمہ جابر قہال تو در خشد و لے | شعلہ آن ہمہ در سہرین افاد است
 ہر کجا در چین از شوق تو آہے زدہ ایم | بال و پر سوختہ ترے زہوا افاد است
 زخم تو بر گران آمد و من مردہ ز رشک | این عجب تیر کجا مید کجا افاد است
 حال پاک بگریش چہ داند شوئے | کش بہین پاک بدمان قبا افاد است

گفتہ جامی منست زده بے اپچون مست
چون بود حال کسی که تو خدایا فادست

کسی از زبان و فاهرگز ندیدست نشد ناویده آن بد خویش ختم خبر از آن مه چنانم دان که تن را دل از آن چشم جادو شود با وید خوش و دل بگویم کان گل اندام نیاید جز کسے را دجله و رچشم	جزائین جفا هرگز ندیدست که پنداری مرا هرگز ندیدست کسی بیجان تبا هرگز ندیدست کز آهوی خطا هرگز ندیدست ز خار آزار با هرگز ندیدست کز آب چشم با هرگز ندیدست
---	--

بلا باشد منست زبان و جامے
انلاصے زین بلا هرگز ندیدست

این همه خوانا که در چشم گریان منست آه زری کا پذیر جانان بهر قتل و گیران چند و اندام دلم چون نیچه بر خواهد گرفت میشوم ناک بست ای باوگر و سن تو بید و بیم و ترکان لب میگرم اینک تن هر شب از قیاس و خروج ملک مانند باز از جگر جانان که در خون دل شراب	گشت پید از جراحت های پنهان منست قاصد جانان گو که قاصد جانان منست چاکما که شوق و اندر گریان منست هر کجا جوانا که سر و خرامان منست در لیش مانده نشان زخم و ندان منست بسکه بر اوج فلک فریاد و افغان منست کار شبان خونخوار و پست جهان منست
--	--

<p>دور از رخ تو چنانم ای دوست صبر از بنی کس که ان تو انم خواهم که بروز وصل پیشیت پیش تو هنوز نارسیده گفته ز غم من دل تو چو نیست دامن نشان من که خواهم</p>	<p>کز هستی خود بجانم ای دوست لیک ز تو نیتوانم ای دوست نم نامه هجر خوانم ای دوست از کار رفت ز بانم ای دوست دل پیش تو من چه دانم ای دوست جان و قدرت بجانم ای دوست</p>
<p>جامی سر خود نسوید بر در پیش گشتانم ای دوست</p>	
<p>از ان دین گوهر تکلم خوشست چو مورم کن پانال جفا چو پیجوی از من نشان ریب خواهم جدا از سگان درت منه کوفک بالش ز کشم بر دد غم از عشق خوش میزیم</p>	<p>دزان غمچه تر تبسم خوشست که بر زیر و ستان تر حم خوشست نشان قیاس ز جهان گم خوشست جان را که دینی بگرم خوشست سیر من بخت میر خم خوشست چو اسباب باشد تنم خوشست</p>
<p>کن با رخ جامی از ناله بس که بر گل ز بلبل تر تنم خوشست</p>	
<p>این چرخ را در چرخ دین چیست</p>	<p>دین چه تنم خوشست خال محبت</p>

نقطه خال تو بالاسی لبست بنده را غایت حسن طلبست که ز نوشتن لبست آنرا طلبست و ز با من که سید ز شیبست فریب عشق مرا مرا لبست	زیر لب نقطه بود رسم چرا طلب حسن عنایت ز رخست تمنای ای تو شیرین غلبست بے تو نماز شبست سیاه ناید از بے او بان شیوه عشق
--	--

سکب این هر خون شد جای
عمر باشد که هینش لقب است

ز شادی جهانم دل گرفتست که عقل این عقده را شکل گرفتست کزین دریا به ساحل گرفتست مهر شکم را بر محل گرفتست که صیادش بے بس گرفتست اگر او ز بد بے مایل گرفتست	نمست اور وطم منزل گرفتست چیز را ز من شمار نشد گرفتست تو دریائی و ز باد شکل توان گرفتست بنده این ساربان محل گرفتست ولم با چشم نو زین تو می دید گرفتست یکو به عشق از این کس حاصل گرفتست
--	--

ز بات بر عا خورده حاسی

چون خور است لایصل گرفتست

خال شکین تو بر رخ دانه زین خرمست نقش خالش چون سیاهی زده در چشمست	آتش از دفر من باز دوستی ز دشمنست آن رخ آرد که چو آب از دیده رفت آهونست
---	---

تو مرا چشمی و تا بر بام در وزن آمدی	چشم من که بر کنار بام و که بر وزن است
گر چه می پوشد ز ما لطف تنت را بر من	کی توان پوشید آن لطفی که در پیر من است
شب بیهانی رخ بپایت سوده ام نیک نشان	قطره ای خونِ تشنگ من ابرو دامن است
دل سیر دام و جان مرغ حریم تبسم	داغ حرامان و غم بحر ان سراسر بر تن است

بے رخت گفتم نگوی رے کسم دامن تشنگ
گفت جامی کار نیکو کردن از پر کردن است

مرا که خال لبست تخم مزاج امل است	نیال خط تو ختم صیغه عمل است
اگر زرقه قتل من آرد از تو رسول	رسول قاصد جان قعد نامه اجل است
زکات آن لب میگون بمی پرستان	قبول خیر محال است اگر در محل است
مے شبانه خار سحر نه از زرد	خوش آن حریف که مست صبومی از دل است
بغیر کبر که تھی شد ز خود نه بسینم	درین زمانه حریفی که خالی از خلل است
حریف باد و گسار و ندیم نکته گزار	صراحی می تاب و سفینه غزل است

بوصف آن گل عارض مدام جامی
چو غنچه دفتر زنگین نفقه در فعل است

باز چشم در قشبان از لعل گوهر بار کیست	تشنگ من ز نیا و نه گلگون از گل خسار کیست
ترید دیوار تو بر تشنه از نالم و تا سحر	بر لب بام آتش کاین الهامی زار کیست
چشم میدارد ز غلغله دیدن دیت خواب	تا خود این دولت نصیب دید و بیدار کیست

من نیکویم تو کردی پاکباد جان من	هر که بیند جان من داند که اینها کار کیست
کوی تو صد جابجوان آغشته شد آغز پیرس	کاین همه از سینه ریش و دل و فکر کیست
گشته ام بیار جوان چشمت چه باشد گر گئی	گوشه چشم انگنی سویم که این بیار کیست

نام جامی ملی کن این مطرب نندار ازین عزل
ترسم آن نه نشود و گردانند این گفتار کیست

که هرگز نشود ز لعل کجبت بامار است	کار مار است شود چون تو کنی بامار است
مانتا بیم زروب تو نغض گر چه شود	از مرده چشم تو صد تیر جفا مار است
خلعت لطف بقدر تو بریندای سرود	تا بد این جامه بقدر و گرمی قطعا مار است
رستم با تو علی زعم همه کج نظران	گر چه فرقی نبود پیش تو از کج تار است
می نیارد بزبان خامه بجز وصف قدرت	راستان را بزبان کی گذرد و الا مار است
ویده ارست سز و جای خرام چو تویی	رنجه فرما قدم امی سرو که کردم جبار است

خوست جامی که رسد بر دل و ناوک تو

لقد الحمد که آورد حسدا آزار است

ابروی خوش که ماه نیست	انگشت نامی اهل دیدست
از روی تو عید عاشقان را	صبحی ببار که دیدست
هزار کیست عید روز	مارا همه روزه از تو عیدست
شد عید من از زنجبسته	زین عیب تیر که دیدست

<p>عینک ز تو اُمِ مہینِ سستید بر قافست دگشت بریدست</p>	<p>گفتی ز نعمت بجان رسانم نیاید ز مانہ خلعتِ لطافت</p>
<p>بے وعدہ وصل مژدہ عید بر قافے خستہ دل و عیت</p>	
<p>ترکِ متلع خانہ متلع سزا بست پہلو منقش از اثرِ بوریا بست ز منہم کہو دیلے غم بر قاف بست از اثران متعلقہ باگ در اہ بست آزاد باد پاندہ دست پا بست مار قبول ہل نظر کیما بست</p>	<p>درویش را سدا سر کوئی قاف بست کوہِ گزم ز منہش منقش مباد بست گر دوی ز زمانہ از جامِ عیش مرغ گر حنا زن خرم ز نند نعرہ در آہی توان شہستن از تنگ پودر طینِ عشق عمرِ مہر یں در طلبِ کیما گذشت</p>
<p>جامی بلک و مال چو ہر فلولہ دل بند کینج فروغ و کینج قافست ترا بست</p>	
<p>سرشک ز دیدہ پر خیمِ فرو رخت دل صد بیدار ز ہر خمِ فرو رخت چو فیضِ عشق بر آدمِ فرو رخت کہ بر جان و دلم محرمِ فرو رخت چو ریشہ دان کرانِ ہم فرو رخت</p>	<p>دلم چون دہتانِ غمِ فرو رخت صبا آن لہ پر خیم را برا نشانہ للاک را چو سودا ز حسنِ طاعت ز محرومانِ نیابی ذوقِ آن درد دلِ چاکم کز دیکانتِ فستاد</p>

ز دردم هر که دم زد و شمع آرزو	در شنگ لعل من در دم فروخت
اساس عشق محکم باد قیامی	اگر نبیاد ز ابد از هم فروخت
من پس ز انوی غم مایه بزم انوی کیست	خاطر من سوی او تا خاطر اد سوی کیست
من نشسته روی بر آئینه ز انوی خویش	تا کنون آن راه چون آئینه بزم انوی کیست
میرسد هر لحظه مشک منیر با صبح خیر	گر ز برشکین غنچه ال من گذشت این بوی کیست
سوی محرابم خوان ای شیخ نگر کاین مان	نقش بسته در دلم شکل خیم ابروی کیست
گر ز شب خواب آن مرد روان دیده ام	ماده چشم خیال قامت دلجوی کیست
ای که فایه گویم زان شگدل باری بین	که بشم با خوشین تا روز گفت و گوی کیست
شد سگ کوی تو قیامی چون نش داغ کن	تا بداند هر که بیند کز سگان کوی کیست
بهر منزل که جان من آنجاست	آتم ایجا دلم بان من آنجاست
من ز دردم حیدر الله که بارے	دل بی صبر و سامان من آنجاست
مرا اگر نیست جابر طرف ایش	خوشم کا و از افغان من آنجاست
در ان کشور مسلمانے مجوسید	که شوخ ناسلمان من آنجاست
بی تیغ آن مدو لم را میکند خاک	بانه آنکه پیکان من آنجاست
چه حاجت ادا تا بان در و بارے	که خورشید درخشان من آنجاست

<p>نزان جامی جز آنجا گفته خویش که محبوب سخن دان من آنجاست</p>	
<p>یا قوت لب تو قوت جانست زلف تو بر آفتاب تابان + بسته لباس کج کلاسان راندے به لب شکر دہان در سر آئے توئی بشانے هر چند بهر زبان عشقت</p>	<p>وصل تو حیات جادو نیست از شمشیر سایه نیست بر موی کمر که این میانست در هیچ سخن که این زبانست یا عظم شاک این چرخانست هر لحظه هزار داستانست</p>
<p>ز ان دم که ترا شناخت جان مهر خندیش بر زبان ست</p>	
<p>ای درت کعبه از باب نجات بر سر کوکے تو نا کرده وقوف رفته آواز دقت تو بهر غم عشاق تو آهسته نشود گر عبارت کند از سیم دہانت می کشی هر طرف آن حلقه زلف جامی از درد تو جان دو گفت</p>	<p>قبلے و جبک فی کل صلات ما جیان اچو وقوف از عرفات کوزہ خود زده بر سنگ نبات انزل اللہ علیہم برکات آید از چشمه سیم آب حیات بس کن ای باد صبا زین جگات خود من گستم عشق نبات</p>

مرا از دور تو بر سینه داغیست گو دیگر نخواهم سوخت جانت من و دیرانه بجز آن خوش آنکس پناهی عند لیب محب دریده	که با آن داغ از مرهم فراغیست بدان خوشی تن کاین نیز داغیست که چون تو گلی بر طرف باغیست که باغ وصل همیشه نگاه ز غیبت
--	---

کمن جامی ز آوا آتشین بس
که شهبازی غمت را خوش چراغیست

یار رفت از چشم لیکن در شب خاطر است عاشق ز اندک ظاهر و باطن بنید غیر دوست در حضور دوست هر جانب نظر کردن خطا خاطر خوش نیست هرگز بر زبیر بار عشق داشت در ویش تا دانست فوق عشق آن باز را ترغیب الغیبه آن که شرح آن	اگر بصورت عجب است از آینه حاضر است پیش اهل باطن این معنی که گفتیم ظاهر است یک زمان حاضر نشین اید که با آن حاضر است پیش عاشق هر چه جز عشق است باز خاطر بر جفا با می تو مباد روز بلا باشد که دست هم اشارت مانده عاجز به عبارت حاضر است
---	---

آن بر می بخ را با فنون سخن تسخیر کرد
از آن سبب گویند ساحر نیست نهایی شاعر

گذر ز ما و بس در وقت گشتگان غمت نقند سر و دقت بر من از کرم سایه بیک نگاه تو رستم ز تنگ بهشی خوش	هزار جهان گرامی ندای هر قدم است بیاد از مرمن و در سایه کرم است خوش آنکه سوی وی افتد نگاه و بدست
---	---

نایب از توستم درستم کنی لبش مگر خجسته لبه انج کلان حرم سدره شدست آشیان مرغ دم	زرخت و گران خوشتر آیدم سببت شکست شوکت شاهان ز خجسته جشمت هنوز شک بر دوبر کبوتر حسرت
---	---

بنامه روح کن شرح شوق خود جامی
مباد شعله زنده آتش انی قلمت

صدف از جفای تو دور پای دل بست پرواز گاه مرغ و لم شاخ سدره بود هر کس که هست جرعه کش جام لعل است ز اوراق فضل و دفتر دانش و لم گرفت دارست می پرست بیک جرعه می ز خود ماز آستان می که گشتیم سر بلند	در گلشن وصال تو نماند گله بدست از شوق دانه تو درین واکه نشست گر شیخ پادرساست و گرد می پرست خواهم نهاد برین می لعل هر چه هست بیچاره خود پرست که هرگز ز خود نیست یار بزم من فتنه مبادش اساس است
---	--

جامی بیای منم چو سبزه بند که چرخ
خواهد لبیک حادثه این کاسه را شکست

در گنج غم نشستم خرمند با نیالت این لب که سوزیم جان هر دم بدایع حیران نیغم بفرق راندمی در فرقه رانده دور از لب تو مردم لب تشنه جان پیروم	خوشوقت آنکه بنید هر ساعتی جمالت من کیستم که باشم شایسته وصال جان بادوست نزد تن بادایالت هرگز نخوردم آب از چشمه زلال
--	--

<p>یزا نگار یو باستم دزن بود ملالت هم جان خود قدایت هم خون خود ملالت</p>	<p>بودن پنج فرقت با صد ملال محسرت شیخه بگیر و مردم ز حسیه زن که کردم</p>
	<p>چاهای خموش کم شود از گفت و گو چو شد نو ذوق غزل سمرانی از شوق آن غزلت</p>
<p>موی بامید کردم باروب آستانت مشکین کمان کشیده من چون کشم کمانت آب گریه نیار و از ناز که میانت بنشین و بگو که بادا جانم فدای بخت یار بخت بد بخت بد جبری بدین زیانت هستم خلد به سینه خاری ز بختانت خود لطف کن و گرنه بشانم از ضمانت لوح مهوری از دل رخسار خو بختانت</p>	<p>پیر از سر کشیدم سرور و بختانت لے از بلال ابرو بر آفتاب تابان کم زن گریه میان را بر قصد من که ترسم لعل تو جان من هم دارم رسیده بیا سودم جبین بر اوست گفته بموزیانم من که یتیم که چشتم بر گے رنگین تو یک بوسه و عده کردی لعل لب ضمانت خرو پا کس کن خدا را از رخ که شست را</p>
	<p>دشنامی از زبانانت باشد مراد فای یا از زبان آنکس کو گوید از زبانانت</p>
<p>خون ریزم از دود دیده که خونم گردنت تشریف ده که بامی کنم پیشم روشنت دردا کسیت یک سهر مورحم بر منت</p>	<p>تا که ز دید آمدن و ز دور رفتنت باید تو نیست سینه تا یک تکیه من دارم تو بسیر موی جز اردو</p>

<p>ہر شے کہے جدا از فعل تو سنت ناکردہ فرشتہ از زوری و دوست کز آرد و پود پیرین از رده شد منت</p>	<p>آہستہ ران کہ میزند آتش بجان من کو باغبان مخوان تماشای گل ترا می بایدت ز رشتہ جان جامہ بافتن</p>
<p>داسن کشان بہ جامی اگر گنبدے شود چون گل ز خون دیدہ او سبج و دوست</p>	
<p>گلپانکے نام مرغ چمن مطرب گویاست پے سہی من تو ہمہ سیلاب میاست ز گس بہ تن چشم شدہ بہر کاشاست خاری کہ شکستہ زخم اندر جگر است پیرامن خورشید میان عقد تریاست کز ہر سویش انگشت چوسیم آمد و پید است از جیب ہر دن کردہ چو سوی بد بخت است کز سبزہ زیر قندش سبز مصلحت است تیر گوہر و درگشتہ ہمہ داسن صحت است شاہ از پے بخشش زدہ بر طارم بیت است</p>	<p>لالہ قدح ابدہ و گل شاہد رعناست بخارام سوی باغ کہ شادی و طرب را تا گل تن غنچہ ز رعنا رکش دست سبزہ کشد از سوزن رنگار گرفتہ بر صورت ز گس بکش چشم کہ گوئے یا بر کفت سیمن بدنے جام ز رست آن بہر قبسے ز آتش گل شاخ شکوفہ سر کردہ فرد خرقہ کہو دیست بختہ این ابر بہارست کہ در سایہ جودش نے نے غلط بلکہ سر اپردہ عشرت</p>
<p>جامی کذا از تورقہ شہر ہبارے از بزرگ گیا ہے چمن مدح شہ آراست</p>	

ترا صیبت ترک و فصاحت لبست	ملاحظه که میان عجم چنان عجیبت
صیغه ایست وجود تو پر لطیفه حسن	که از اصول صفات کمال شایسته
صفت پر شد و خورشید جد تعالی اقتدر	ترا میان تبان این چه رفعت و نسبت
کجا رسد تو کس چون ترا بر موی	هزار خوبه موردش و لطف ملکیت
تو آن زلال حیات که داد و جان از شوق	بودی طلبت صد هزار نشئه لبست
نه ایم با سگ تو در مقام ترک و با	اگر چه ترک ادب پیش و ستان دبست

ز شوق لعل تو صد جام و خم راجاع
ز باره ساخت تبی و هنوز طلبست

مرا چو قبله گرد و بید گردیت	زمید که کنم آهنگ کعبه کویت
تو صید خلق و قربانت آنکه مردم را	کشد بغیره خونریز چشم جادویت
اگر چه نیست درین عید بهم دین	نیز و در ضمیر خیال ابرویت
گذشتم از بوس کعبه و طواف حرم	ببین لبست مراجع که گذرم سویت
ز تاب بجز تو می سوختم بجهت الله	که سایه بر سرم انداخت سر و دجوت
بضبط ملکوت و لبر کثاوی است	دعای خسته دلان باد جز بازو است

برون خرام و مترس از گزند کزیر سو
بزار بنده چو قیامی بود دعا گویت

لاله بی روی تو داغ دل ماست	داغ تو لاله باغ دل ماست
----------------------------	-------------------------

دلخ خون این همه برداشتم	برنج خوابه دلخ دل باست
طابق محراب حسیم ابرویت	سینه از دو چسبند دل باست
چون بسوزد جگر از شعله شوق	بوی آن عطر دلخ دل باست
دل ما خاک درت گشته عنیم	در بدر گرد سرخ دل باست
و اعطای لاف بلاغت پیر زنی	و عطا تو لایه و لاغ دل باست

طعن مشغول جهان جامی چیست	شغل او بهر فرغ دل باست
--------------------------	------------------------

و ده که باز از گفت من دامن مقصود گرفت	یار دیر آمده از پیش منظر زود گرفت
تن که آذر ده تیغ ستمش بود نماند	جان که آویزه بند کمرش بود گرفت
و عده میکرد که دیگرم ز دم راه فراق	تا چه کردم که زبیر موجب موعود گرفت
دل که از خون خم اندوده بود که خوشم	که باز از عنیم آن قلب را اندود گرفت
بود خشنودیش آن که ز غم او جان بدیم	لقد الحمد کریم عنیم زده خوشنود گرفت
خبر گرفت او داد و شد آواره رقیب	زد بویرانه با آتش چون دود گرفت

مگری شد رخ جامی که ز عنیم کای بود	بس کش از دیده رشک جگر آلود گرفت
-----------------------------------	---------------------------------

بمداشته که باز دم دیده روشن شد بیدارت	کز غم قوت جان از حقه لعل شکر بارت
چهار آلوده می آبی و چرخ این آلوده	کز آب چشمه خورشید شوید گور خسارت

کلاه و لبر می کنج ز سمند باز جولان ده کند چشمم در خم گرایان انگلی بنیم چه حاجت با سبان گردد در دایم تو گردین اگر چون آفتابم نیست ره دور و زشت این	که باشد هست نیکان ز چشمم نگهدارت همه گردن کشان ملک را آخر گرفتارت چو روزی دشت از شعله آهیم شب دارت که روزی سایه دار از یاد افکنم بر دیوارت
--	---

چو مرغان خزان دیده خمش بود از سخن جامی
دله در گفت دگو آرد و بازش بوی گلزار است

صبح دولت را فروغ از آفتاب می تست ردی نیکو از من بدر روز پوشید دله دبدم عرقه ده خوبان شهر آشوب را از همه یمن پردی بز در پنجه دست لب گزنی چون گوشت از ار جان من محو دل بعد شناخت در بستان منور را چون یک زمان پیلوی مالک محط پیلوی ریا	قبله زندان مقبل گوشه ابروی تست چشم نیکوی منورم از رخ نیکوی تست کز همه عالم هین میل دل من می تست تا توانی راجه تاب ساعد بازوی تست جان من از ار جان جستن هاناوی تست گویا دل داده سر و قد و دل جوی تست راحت در بنی که مارا هست از پیلوی تست
--	--

نیست جامی را سرودی جز نوای عشق تو
تو گل نرسته اور بلب خوشگویی تست

ردی خوب تو هوش افتادست چشم بد دور حال بر رخ تو	فال مشکین بده خوش افتادست چون پسندی بر آتش افتادست
---	---

<p>چهره زرد از شکر آشک مشفوعای پند گوشتوش سا</p>	<p>در تن بس منتش افادست حال با خود مشتوش افادست</p>
<p>هر که در می فتاد جام کشید بند جامی سبوکش افادست</p>	
<p>سودای عشقت از دو جانم بگانه خست شمشاد را ز زلف تو کوتاها بود دست از خانه گمان تو هر صبح تیریز پر گر کاغذ پیش ساخت شد از خشت بر خشتان چون سوخت شمع سوز دلم شمع ز زبان آه چو برستم از عقب آن سوار شیش</p>	<p>واندو گاه گاه مرا جادوان ساخت دستش مباد آنکه از آن چوب شان ساخت کامد درون سینه من آشیانه ساخت خواهیم بایشته ازین آستان ساخت از بر آن زبان که از تو زان ساخت بیوده بهر تو سنم خود تا زیاده ساخت</p>
<p>جامی شکسته بال حمایت کین سهر از جام عشق و نقل بلا آبی دانه ست</p>	
<p>تا عشق تو ام زبون گرفت دل را بقیه نیست آن حسن از شمع روزگار سارا در دور لب تو ساقی بزم زان سان که بود سکون افرا</p>	<p>دل قاعده جنون گرفت که خط رخت کنون گرفت لعل تو خط جنون گرفت دست از می لاله گون گرفت در جان قد تو سکون گرفت</p>

آتش بهت درون گرفتست	چون لاله از دغ عشقت
از مهر و مهرش فزون گرفتست	ساروی تو خفا نه دو حاسے
<p>اجر را بر صل بگزیدیم درفت</p> <p>از همه بر خود پسندیدیم درفت</p> <p>گرد کوی دوست گردیدیم درفت</p> <p>روی خود بر خاک نالیدیم درفت</p> <p>پایان را پای بوسیدیم درفت</p> <p>آن در و دیوار را دیدیم درفت</p>	<p>ما امیدم دوست بنزدیم درفت</p> <p>دغ بے یاری و در و درجے</p> <p>شب همه شب گہ بہلو گہ پرسد</p> <p>چون نریدیم آب روی خوش را</p> <p>پای بوس دوست برادر دوست</p> <p>دولت دیدار چون روزی نشد</p>
شد گریبان گیر جامی در عشقت	دامن از وی نیز د - چیدیم درفت
<p>تعل خیال اکس ازین غم تر نیست</p> <p>از دود آوار او نفس بر حسد نیست</p> <p>آن مرغ را باشد را بال و پر نیست</p> <p>صدوقی که جز عمامہ تقویٰ لبه نیست</p> <p>بر سالکان کریم در لطف و رز نیست</p> <p>بے زار او قاصد بار سفر نیست</p>	<p>چشم خیال قدر تو جز تعل تر نیست</p> <p>نگذشت در غم تو شبے کاتش ولم</p> <p>بر داشت وصلت از سر ماسایه که گفت</p> <p>زار و دبر و لعل تو بر سر جوی سے</p> <p>لعلت چو دید شکب سن از خنده بس که</p> <p>جز با عت زلفت زرق جان بیدلان</p>

	<p>جامی که بسته بود که در طریق زده باشد اسیر عشق تو دیگر که نه بست</p>	
<p>ایک حرمش فیسیت بجز سنگ سلامت در بادیه کس نبود جای اقامت بر خاک شهید غمت نیست علامت اگر نامه طاعت نرسد روز قیامت با معقده ان میکند اظهار که است قد قامت و پست شود از ان وقت</p>	<p>عشق که بود کعبه ارباب سلامت شهری که نه جای تو در خانه گیرم از آتش دل سربلک ده علم بین ذوقی رسد از نامه اور و زرقم ناجسته و دیر سخنان باده بندان اگر وقت نمانی گذری بوی بون</p>	
<p>یارب چه رقصهای غیب در قلم دوست این عیش که امروز مرا در قدم دوست هر دل که نه در طر و چرخ و خیم دوست جان طوفان کمان گرد و خیم حرم دوست میجواری بانی زینت بر کرم دوست خوشوقت جری که شناسای دم دوست با کثرت الطوار که در زبیر و دم دوست</p>	<p>نقاش ازل کان خط بشکین بر قلم دوست خاک قدیم دوست شدم نیست کسی را بیرون بود از سلسله اهل ارادت تن گر چه بعد مرله دوست ز کعب آن از کرمش بود که میانه بن کرد جامی دم تو مید زینت به دوست آواز خوشش برفت حدت خوشیت</p>	

دل خست از روشنی میگفت هر که دریافت نکند دهنست پیش سر و بلند تو طلوعی گوشه ابروی ترا شب عید و عده یک بوسه بود و ده شام نیست مشتاق کعبه صوفی شهر	سخنی رویت موجبه گفت عقلش از سر غیب آگه گفت سخن سدره گفت گوته گفت هر که دید الملال و الله گفت لبت آن یک نداد و این ده گفت سخن کعبه گز در ره گفت
---	---

دوش جامی حدیث زلف و رخت
زا دل شام تا سحر گه گفت

کیست آن شوخ که همان تهیدت است مجلس از رشک خست و اغچه گلزار است تا لبش چاشنی در صبح با ده فکند عیش را داد و بده کام دل از میستان بگسلم طفل و شان زوایه لطفش هر چند خضر سر خسته اومی طلعه خیز و بگو	کز مر تا بقدم شعبده و دستان است خانه از مهر و قدش طغنه زن بستان است رفته بر چرخ برین زمره مستان است کز هر گوشه صلا می بده و لیستان است کسیه کرده زنجیرت سیم بستان است آن خطیر دلب لعل که گزشت است
--	--

جامی از خاک خراسان چه کنی قصه حجاز
یونان ترا کعبه مقصود بزرگستان است

لطافتی که زنت را ز جعد خم خم است	هزار عاشق اگر باشدت هنوز کم است
----------------------------------	---------------------------------

بیا کہ عمر عزیز و حیات مفتسم است نہا دور وی کنون و ولایت عدم است مرست غم کہ جدایم ز تو ترا چہ غم است نصیب اشق بسکین جرات الم است ز در عرب چو شیرین زبان در غم است	زلف عمر لبها حیات اہل دلے ولم نیافت نشان ان بان ملک وجود ز صجستہ تم تو ملوے عظیم و اشتاق ہزار مرہم راحت اگر بود حاصل لبت بلفظ عبارت ز عالمی دل برد
---	--

سدریم خاک درت را قیم شد جا
مزن بتیر جنایش کہ آہوی حرم است

طو افتاندی کہ زیر گرد شک نابخت بوی گل بر باد رفت ز رنگ و در آب بخت گو سفندی را کہ خوش خنجر قصاب بخت با خیال طاق بروی تو در محراب بخت سیم با پولاد و در یک قالبین غلاب بخت وقت گس خوش کدو جام من این غلاب بخت	لب کشودی تا سخن گوئی در سیراب بخت بادہ گلہو بادہ گلگونست یا از رشک تو اگر اکتے چہ غم کی باشد امکان دست نیست جامی سجدہ عابد را ز لب کہ دیدہ خو در تن پاکت دل سخت از سپہر ہویا است وقت من از پاشنی شربت دردت خوش است
---	---

گلک جامی غل مریم شد کہ چون پیش نمود
تا زہ دتر میود با پیرامن احباب بخت

بر بیاض صفہ خورشید رشک نابخت دفتر گل را صبا بر ہم زد و در آب بخت	خدا تو در دامن گل سبل سیراب بخت یک درق ادراق سنفت خواند بیل و پنا
---	--

<p>کز کف نر با و صاحب سجده در محراب ریخت قطره ای خون بود که گشته بر قهاب ریخت نقل نیم شب لمانی اولوالالباب ریخت با و صبح غار را در بستر سحاب ریخت</p>	<p>خامه ایت در خم ابرو چو مشکون انماست اشکها کز چشمه نو بارم با ناست مشکید پسته و بادام سوی لب میرکان چشمست غنچه بودم بر خوسن خاوردن از لاق کل</p>
--	---

بود چو جام دل جامی از جلاب طرب
 عشق تو بر جام اوز و سنگ آن جلاب حیت

<p>گر زانکه گیر دولت از ما بجایی نیست کافا و چو من غرق و خون تشنه لبی نیست سویت کشتن خاطر ای سببی نیست کاسال دین باغ نوا می طری نیست کاین دولت بیدار شبی هست بشی نیست اگر از طرب دست نهان طلبی نیست</p>	<p>نومی تو بے نازک دمارا اولی نیست بنود قدی در رهت اسی پیشه میوان هر تار زلفت سبب جذبه عشقست از نموده غم بس مکن ای مرغ سخنینه سر بر در تو خواب غنیمت بودا شب پیدا است چه خیزد ز طلبگاری عاشق</p>
--	---

کردی لقب جامی بیدل گلشن کو
 در مجمع یاران باز نیش لقبی نیست

<p>ظاهر زلف و دمان و خط کثرت لغات شرح بطون ذات و نامو تعینات تفسیر آیت خلق الموت و الحیات</p>	<p>ای آفتاب روی تو عکس مرقع ذات زیر نقاب جعد مسلسل رخ تو کرد چشمت بفرزه لب بشکر خنده می کند</p>
---	---

زنان تیغ غمزہ می برم از جان دل مید کردم نماز و رخصتم محراب او برویت زبان خارها که بر دل من گشتی زینفا	در ویش اچہ چارہ ز قطع تعلقات فرت تورو و جبک نیناسے فی الصلات خواہد گل دفات دمیدن پس از وفات
---	---

در دام طردہ ہائے تو جامے اسیر شد مشکل کہ انگنہ پس ازین دام ترہات	
---	--

ابر نیسان سایہ بان بر طارم گردون برد شاہد رعناست لاله کردہ گلگون پیرین فی خطا گفتم ز زیر خاک بعد از دلتے کہ وہ یا قوت طبعہ تار از زرب ناب پر بر حریر نیلگون آب حیرانم کہ باد گرچہ عکس سبزہ بر جو رنگ بر آئینہ است بہر آب بخور فلند ابر و زبر سر ہای شاخ چون رسد بر لاله زار آیدم زان سنگ یا	لاہ چتر لعل بر فرش زمر و گون دست یادم قتل مجبان اسن اندر خون دست آتش دغ شہید نش علم بیرون دست گو یا ضحاک گل برگنج از دیون دست صد ہزاران نقش ز ایدست بی فسون دست زنگ غم را منقل از صد خاطر محزون دست شب ننگوفہ یادری کو قرض صابون دست کز تحلف لیلیش بر کاسہ مہجون دست
--	---

گفتہ جامی بود بنجیدہ در میزان لطفت عاسد از طبع ز دست از طبع ناموزون دست	گفت تا کی گوئیم در روی خند خج دست گفت در عاشق کشی مانیر جا لا کیم دست
--	--

گفتش ای سنگدل عبد تو سست از دست
گفتش در عاشقے مارند و بے باکم دست

<p>گفت زین تخم وزین خرد از دست است گفت عاقبت نیست آن کرد دست کام خویش گفت کرنون دل غنچه ز شکم مهره شست گفت این برشته گرا بل دل در دست</p>	<p>گفتش در خاک محنت اندمی آیم ز شکم گفتش عریست سحریم ز علت کام دل گفتش گل را با باغ این مهر خرونی از گشت گفتش برشته خواهم بگفت سوت کشان</p>
<p>گفتش شک جفایت خاطر جامی شکست گفت چون برشته آید شک کنی ماند درست</p>	
<p>بے تو آگه نیم از خویش خدا آگاه هست آه ازین عمر گرانایه کس کوتاه هست بهت ست اینک ز دل های سود لمار هست شاهد حال من این واقعه ناگاه هست دو بر ایام نه بر قاعده دلخوا هست روی بنا که فراق تو قوی جاگاه هست</p>	<p>ای که جان دل آگاه ترا همراه هست مدت صحبت تو عمر گرانایه هست نغم تو از دل مادر همه دل سارو کرد واقع نیست ز من غمزه تر کنس جهان دل نمیخو است جدائی ز تو نا آهنگنم رفت بر باد چو کاه از نغم تو عسریز</p>
<p>جامی از دست بشد کار ز تاثیر نقص چاره کار صنایع اقصا است</p>	
<p>غیر با جان کند تاباورد و میران خو گرفت آزاران بر دو کمان باز غم بیکان خو گرفت آسوار شوق من باگوی چو گان خو گرفت</p>	<p>دل که روزی چند بادیدار و جوان گرفت یاد مرهم بر دل من سخت می آید چو تیر تا ستم چو گان سرت گویست میدان شست</p>

بی رخ لیلی مخوان مجنون حیران بجز خوف در خون دلم از چشم نناکم پیر پاک بجو جامی در دسر بنید زبالیں جری	ز آنکه او سرگشته در کوہ و بیابان خو گرفت نکر باران کی کند آنکو بطوفان خو گرفت ہر کر اسم بر دوت بانگ بران خو گرفت
--	--

نیست یل زیم وصل ز کلبہ ہجوم کہ چہند کہم رد دوسوی عبادت چون بویران خون گرفت	
---	--

جفای تو کہ بسے خوشتر از دغابی من است و نا کہ با ہنس کس سے کنی نے خواہم چو قدر دولت وصل تر اندازم کے کیتخ ز نے دست وہ کہ بوسہ زخم خوش آنکہ رحم کنان با رقیب می گفتے مرا بہر تو آہست روی سایہ صفت	ہمہ عنایت مطلق است چون جامی است من و جفای تو کان غاصد ز برای من است بدان جگر کہ میوزیم منرا سے من است کہ دستبوس تو آن خطہ خونہای من است مرا نش از سیر این کو کہ مبتلا می من است رقیب رو سیلہ قادی و ر قفای من است
--	--

گو کہ شیوہ بیگانگان ست جامے را کہ عمر است سگ کویت آشنای من است	
---	--

خوش آنکہ وقت گل لب جوئی گرفته است از جنگ داشتے کسان سے رد دلم بعد نقشہ را کہ چین مشکبواز دست کس راہ عند لب تہ در میان باغ	در پای سر دوست سہوی گرفته است ما خو بیک عیدہ جوئے گرفته است بر بوی زلف غالیہ بویے گرفته است بز گل کہ از تو رنگی و بوی گرفته است
--	--

<p>اگر طلبت تو فال نکونی گرفته است راه خلاص از بهر سوئے گرفته است</p>	<p>جان را بگست باو بشهر عدم سمنه چون تا بم از توروی که بر من لایعشوق</p>
<p>جامی چه مرگوشه عزت چسپین که باز از دست داده دل سر کوی گرفته است</p>	
<p>یار بس سبب پیچید که بسیار گم نشسته اکنون که کرد و عده وفا کت و مینشست آن بسکه خار بادید ام در قدم نشست آن که مرغ روح بیابان جرم نشست در سینه بسکه تیر تو پهلوی بهم نشست چون سایل که بر در اهل کرم نشست</p>	<p>آن سنگدل که پیش اینم نشسته خواهم نشست با تو شبی گفت یک دوره گرفت و رفتم گلے از رفته حرم گرفت زیر بزرگ بیابان قشچ پاک شد بر دلم محال طعید غلیم نگ میل سر شک من خرد و ز آستان تو</p>
<p>جامی ابروی خود چو در وصل بسته دید در کج صبر و دسے بدیوار غم نشست</p>	
<p>در زیر فلک اسباب منعم چه کم است قوت عاشق ز میان همه رنج و الم است حاصل غم ز غمناز بهین کی دهم است از که بایان نسر و نهج خلاص کرم است سلطنت که هر یک نقطه بود مختتم است</p>	<p>خوش از عشق تو ام پاشته در دو غم است هست بر انده حسن بیه نیست ناز می زیم شاد و می با تو دمی ایادت و عده لطف و کرم را کن بدوست خلات ز شش و دودست و دل تو چه بسیار و چه کم</p>

قدیم گزغم عشق تو غم شد چه عیب	باز عشقت کز وفاست افلاک غم است
پاکبازان هست در سیکده محرم گشتند	غیر جامی که بفتویا در ع مسم است
پیش از آن دم که دهم جان من بل غمت رحمتی کن که من تشنه جگر می میرم خوش بر آن خوش که در جلوه کجاست ناز چون شوم پیش تو محرم من محرم گشت هر چه خواهی بکن آید دست که می یابم نامه رخصت جاوید من این پس که مرا	قدم نه که شوم مناک بنیر قدمت چشم بر شمع آبی ز حساب کرم است با دشت است تو دغوبان همه خیل و شمت باد از بهر اجرام حریم حرم است لذت چاشنی لطف و کرم از شمت دوست حرفی رسد از خانه مشکین
رغمی میکنی از حال دل خود حایم	جای آن در اگر خون بچکد از غمت
آن سرو از بر لب بام ایستاده کیست بگذارد ذکر جور و حدیث تصور را گویند دل برای چه وادی بهر او هر جا گئی پیاده کند گشت و گه سوار ای شیخ شهر چنبد طامست کنی مرا نا دیده اند جام لبش در بل صومعه	بر طرف آفتاب گلج نهاد کیست بالای قصر آمده آن جور زاده کیست آنکس که دید شکل می دول زاده کیست آنجا گل سواره و سر و پیاده کیست بی ذوق جام با ده و عشق پیاده کیست آنکو که در قرق خود درین با ده کیست

<p>از یافتن جامی و آن شوخ سنگدل برگزگفت بر سر این کو قیاد و کیست</p>	
<p>چو شمع روی تو آفتاب پر تو نیست بیای که مرهم آن جز جراحت تو نیست بخش خط تو ای درین قلم رو نیست بجست بوی تو چون من کسی دو نیست تا که خرمن او در حساب یک جو نیست دلایین درمنش و ز وجود خود شو نیست</p>	<p>بخونیه خشم ابروی تو مه تو نیست بهر از خشم کهن در دلم تیغ تو هست تلم به نسیم خط مو شان کبش کامروز دو دم پرا غمت که بخار غیرت نیست چپ شد که سر زده خرمن تو روی گندم گون چو روی او توان با حجاب هستی دید</p>
<p>نمکتهای سخن جامی این کلمات بس که ساز نظم ترا جز نوا سه خسر و نیست</p>	
<p>نقد و کون در ره یار گاه باخت خوش آنکه هر چه داشت درین کارخانه باخت تبسم و خرقه در ره و چنگ چنان باخت بیچاره و مرغ جان تنهای دانه باخت این نقش بن که با من پیدان باخت بسکین یکم سره درین آستان باخت</p>	<p>صاحب که ز در و فغان شفا باخت کوی قیاد فقر عجب کارخانه باخت بر بود شیخ صومعه را لذت سماع دل زار روی فمال تو در دام غصه شد زان غدار ساد و نقش زخم بخون با خاک آستان تو عشاق را سریت</p>
<p>تسلیم بایغ تو از ان نابانه باخت</p>	<p>چون بر باد وصل تو جامی نیافت</p>

دلم از خیمه فاجام مصفا زده است	بر شتم شنگ برین ساغر مینا زده است
نقد عرفان ز مثله مطلب کان مسکین	دست در آرد وی نسیم فردا زده است
ز رویه که بران خواجانه نظر دوخته است	مشت خاکیمت که بر دیده بیا زده است
بر نشان بیا که خار قدم تحریر است	نیم سوزن که سر از جیب میخا زده است
دوست را باش و بساط عمل خودی کن	بس مصطفی که بر پیش نقش مصطفی زده است
بے بخار می بجرم کعبه روی پی برد است	کاب را و حرم از آینه پا زده است

گرچه تنگ است بسی حاشیه صورت جامی
کم کسے غیمه ازین حاشیه بصر ازده است

ترک گل چهره من خیمه لبهر ازده است	درد لاله رخسار آتش سودا زده است
شده چنان پایه آو من از ان ماه بلند	که سر ابرو ده برین طایر مینا زده است
تبتل که مکرست ندانم که مرا	سیکند گوشت دانا نش که بالا زده است
چنانم اسودز بوسیدن خاک قدش	خرم آنکس که گیس بوسه بران پا زده است
هر غمی که صحنه خسته دلی خورد فرو	همه سر از دل جان من شیدا زده است
میدو خاک درش غایت آب حیات	بسکه هر نوش لیس بوسه بران پا زده است

جامی افتاده ز پایر لکد کوب جفت
سایقتر آک تپه دست تمنا زده است

بیا که شاد بستان ز رخ نقاب اندخت	نسیم در سر زلفت نبشته تاب اندخت
----------------------------------	---------------------------------

مبا شیم گل و بوی یار گلرخ داد پنهان قلم گل از شکوفه نسیم مشتبیم سحر غنچه باده و پیگاه توان بر آبرو خروشد و طعنه زد و بخون درون ساغر لاله چراست مشک آلود	ترا دستخ چین را در نظر آب انداخت بصحن باغ در همای سیم ناب اندخت کشا و پیرین از هم بر آفتاب اندخت زنگ زاله که بر شیشه جواب اندخت اگر ز مشک پُلیب در شراب اندخت
---	---

چکیده هم ز هوا یا ز منظم تو حای
بگوش شاو گل لولوی خوشاب اندخت

در مانده بحکم قضا از بلا گرفت چون از قضا گریز تواند کس که بود بس اهل معرفت که زیگانه آفت گرفت از سبب به سبب التجار و سباب چون مظاہر فعل مستب اند ای پیری فروش که در در تو کرد	ز د طعنه جالی که فلان از قضا گرفت دست قضا بجان کش او هر کجا گرفت جاس کرد و در کف آشنا گرفت خیر البشر ز که به شیرب چرا گرفت هر کس گرفت هم ز خد ادر خد گرفت هر کس که اند که درت خود در صفا گرفت
--	--

جامی گرفت در تو ز عجب دیا می خویش
زان عجب هم که در تو ز عجب دریا گرفت

اگر دل از عشق تو دم چاک شود باکی نیست اگر دل ازین که درین بنغ غلی شکفت نیست	نیست کیدل که در عشق تو دور دیا کی نیست که بدان می آویخته خا تا کی نیست
--	---

پے سری بوزمنے حلقہ دشت کے نیست در میان ہسکین چو چالاکی نیست خوار تر بر کوی تو ز من خاکے نیست سر زانو می غم از دست تو غمناکی نیست	شوق فتر اک تو ام گشت ملی رخت ترا خو بردیان ہمہ در پردن ل چالاکی اند شدنم خاک و تو از عار بران پانہ نہی در شہر کیے خانہ نہ ہینم کہ دراد
---	---

اہل دراک ہمہ بستہ فتر اک تو اند
جامی دل شدہ ہم خالی از دراک نیست

امی متب کن ز حلال و حرام بحث باشد میان اہل نظر صبح و شام بحث تا منع وارد دست نگر و تمام بحث از کتہ ہامی خاص کن بیش عام بحث ہر دم رود میان مراحمی و جام نیست از مے رود مجلسستان مدام بحث	در بزم ماکہ میرود از نقل و جام بحث زبان زلف مرغ کہ حجت و در تسلسل است منعم کنے زنج کہ گو ترک بحث و مسل باز اہد فسردہ گو شہر عشق زبان ماجرا کہ بادہ فردرخت از لبست از لعل تست این ہمہ غوغاے مایہ
--	--

جامی حدیث لعل لبش کو اگر کند

نامنطق تو طوطے شیرین کلام بحث

چو نقد وقت شود فقر خاک بر سر گنج نیکبشت مات شود شاہ عرصہ شلر گنج کہ زناغ لغتہ سرراگشتہ چند فانیہ گنج	دین خرابہ کش ہر گنج غصہ و رنج کبشت و کار جهان تیغ میار کا خبر کار لقصر عشرت دیوان پادشاہان مین
--	--

که هست چاره کارت برون این پیش منج	گر ز رنگد و سه روزی ز مجلس حسن و محبت
که آن شکنجه و بندست مرد را نه شکنج	شکنج طره خوابان گیر و عشق مخمر
که لاله بس کند از لال و غنچه ز غنج	بسه نماز که آید خضران عس و زر

ز محبت تیرا خود بخ می کشی جامی	ز جنبش فلک و گردش زان مرغ
--------------------------------	---------------------------

بر آن رخسار و عارض باو نمی بست نمی گنج	سهر زلفت که هست از باو نمی راست نمی گنج
شود چون باغ گل از باو نمی بست نمی گنج	چو درستی خرامی قدرت از خا میست باو
که میخواند اقامه اذراو نمی بست نمی گنج	خیال قامت محراب را بروی تو می بندد
که چون می پردرد و شمشاد نمی بست نمی گنج	در آن بالا و زلف از باغبان صنع میرام
بباشن مژده بید او نمی بست نمی گنج	رقیب گنج نهادت باو خرم امشب کار و
شوم بر عادت ز باو نمی بست نمی گنج	تا ز من نیاز آید چه حاصل زانکه در مسجد

خیال قدر زلفت بست جامی در سخن زان	رویت شعرا و افتاد نمی راست نمی گنج
-----------------------------------	------------------------------------

روز باشد بچرخ استیاج	نیست شب وصل تو مرا در واج
از ده ویران چه ستای خراج	زین تن لاغر چه بری نقد جان
داغ جدایی نه پذیرد علاج	در دنیا و طبیبی که گفت
سخت دلی همچو تو نازک مزاج	رنج شدی ز آه و فغانم که دید

<p>دا دفرخ از ہوس تخت و تاج خوش نہ نماید زکرمیان لہجہ</p>	<p>خاک درون شکبہ خای تو ام چند کنے بر سر یک بوسہ بحث</p>
	<p>عکس است از دل جاسے نمود چون می ز لکین زد درون لہجہ</p>
<p>ات مفتاحاً لا لبواب الفتوح ام بریق البرق ام بد یلوح ام شمیم الریح ام مسک یفوح انت روحی کیفت ارضی تروح من ز تو به تو به دارم نصوح چند خوانی قصہ طوفان نوح</p>	<p>آہا السامی اور کاس البصوح پر تو جاست یا عکس مدام نگہت گل یا نسیم سنبلیست رفیق و گفتی بہ ہجران دور رضا تصح از سے تو بہ فرماید و لے گر نیہ مابین عیش و سرور از</p>
	<p>جان فدای دوست گن جانی گدست کسہ بن کاری درین رہہ ندل روح</p>
<p>کردہ چشمت ہزار خون صبح پر ہنہ نیکو ان ترا تر صبح گل شے من الیچ یل صبح وام کردہ زوایہ صبح گل فصل من القیچ قیچ</p>	<p>ای ز لعل تو ز ندہ جام صبح بنیم از خط سبزہ و خال سیاہ از لبث شور ناخوش است آری زا بد شہر ما عجب تر غیبت کا بر نیک از رقیب چون آیہ</p>

خوش حدیث است که چو نیت صحیح	خبر و وصل کرد و او رسول +
خون جگای چو غنم که خور دلبست	یاد و باشد سال نزد سیح
یاد و چون لعل مباحست زهی نعل صحیح توسبت دست نگیرد بقیامت بسیح شکر نکر خرد و باش که انجمن بسیح بانتارت طلب یوسه بسے بز سر تر یکه بر سوی برابر همه خوان تر جسیح خاستان چشم خوش و آن لب جان بخش طبع	دارم از پیر معان نعل که در دین بیح تسحف لائق جانان بکت آراسے زاهد شیوه علم غنم در زکاء علم حسن پیش نعل تو نهم لب لب جام آرمی آن دیوان کیست بر لب زلف تو هست هر که با شوخ طبع است دلم کشته دوست
دار و صبح نه صوفی طلب و در و صبح	جای و جام صبح از کف ساقی صبیح
سرخ گرفته نامه قبال در جام خونش بود لب تو بکس پیر معان مباح یا موثر الاجته حیواسط علی الفلاح از هر که خواست ساقی مکر و فلاح این لم کن تباد لها من ید الملاح ای هم صبح باز تو فرخنده هم روح	زایوان دکن سیکه آمد علی الصباح ضمونش آنکه هر که می را احلال داشت سرمایه فلاح جاشد شراب لعل صدر و صف نعل نباشد بزم عشق ابتداح راح راحت روح تو کس شود خال ندایم از تو صبح و روح هم

جامی بہ بنیم اہل صفایمیر دی تخت	
دل پاک کن زد سوسہ توبہ و صلاح	
<p>نیست از شتر طره آسودن فیہ هیچ سود و کلاخ گوش جان در دو لم بہر دوزن کاخ صماخ سخت و شوارست با شیشہ در ہ سنگ گلاخ بہر سود میخورد از دست مشت سفید شاخ میرد و گنجے چنین ہر لحظہ بہر باد آخ بشہ اسم با فقر محمدی تحصیل لاف سلاخ</p>	<p>شش مہبت تند و ملک فقر را میدان فراخ بہر آوازی ز کوس خستہ یا آواز د شیوہ نازک دلاں تہو و سلوک را فقر بہر بہ داری چون شکوہ بر نشان بر اکہ سنگ ہر دم از عمر گراے بہت گنجی بے بدل نیست ممکن ترک فقر از من کہ در مہدزل</p>
آنگامی شہر صورت نیست جامی جامی تو	
سوی صفی رود کہ ہست آن ملک را میدان فراخ	
<p>در کام جام بے می لعلت شراب تلخ شد در مذاق عیش مآخورد و خواب تلخ ترسم کہ آیت بر بان این کتاب تلخ کز دست چون تویی بہر دوز ہر تاب تلخ تہو و طریق لطف کہ گوئی جو اب تلخ بہر گز گئے ند از میان گل و باب تلخ</p>	<p>ای بی لب تو ام بہ بان قند ناب تلخ را ندوم کہ دہر ز ہر سراق تو ام شیانہ از دل کہ سوخت ز آتش غم چاشنی گیر خیرین کن بقل و بانم جوے دہے کردم سوال پوسہ بشیرین از لب بہر دیت گشت و گریہ تلخ از د کلاب</p>
آری زیاد از لب شیرین صاب تلخ	می یابد از صواب تو جامی حلاوت

پیش از آن روز که این طاق بفرس کردند رخت آن مشعل نورست که اندر شب طور در دوش نشان غمت خرقه پشه بدوش پیش ازین شیوه پیشمان تو خویزی بود زاهد اچاک کمن خرقه که مستم غمش فیض غامش نگراسی شاید گل خرد گدازد	قبل از آن روز که این طاق بفرس کردند روشن از آتش دادی مقدس کردند بیکه تعظیم برین طارم اطلس کردند و در آن اندازین شیوه چرا بس کردند ز آنکه این جامه نبر قاست هر کس کردند که درین باغ چرا پرورش خس کردند
--	--

جامی از دامن آن گرم روان است مدار
که هر مرد را صد قافله واپس کردند

نشسته دل ز بهر که از دیده خون دو از کشته گمان بکوی تو شد خون و آب هر که زلف سلسله بر طرف مه سے آن گرم رو بعبق مسزد که کمال شوق ماد بنگ در اثر آه کو هر کس طعمان ره نشسته بامیدی شیر	از نشسته تا درست بود با ده چون دو پسند پیش ازین که بکوی تو خون دو بس عقل زد فنون که بقید جنون دو پر دانهوش آتش سوزان درون دو کز خود نشان تیشه است از میسزون دو عارف محبت و جوی می لاله گون دو
--	--

جامی حدیث شوق لبست گفت عاقبت
آر که چو جام پر شود از سر بر دون رود

بسم در ماتم هجران و در خیال آمد
بینه هر کجا ناخن زدوم شکل ملال آمد

<p>پس زمرگ می‌هایون زراغ انگن استخوانم را روم در سایه دیوار آن خورشید رخ میرم نشان لعلهای مکرش جوید سرشک من نیاید جبهه بنو ناسب جگر در بر خندنگه او زشت شاید از پایش نیاید بر زمین زنیسان</p>	<p>در آن صحرای قتی بوی آن مشکین رخسار آمد چو خواهد آفتاب عمر او ز سر زوال آمد بله سائل همیشه مائل صفت نعل آمد که باغ سینه دبستان جان با چون نعل آمد که سرهای عزیزان در رواد با نعل آمد</p>
<p>بوصف آن بان تنگ گفت اکثر سخن جا از آن روم عاشقان تنگدل را حسب جان</p>	
<p>گر نماند آن غنچه لب با من چنان خندان که بود ای رفیق کوی زهد از من هر دو سالان که بود اشب افتخاتم زچرخ اگر بگذرد معدودا چند سوز و جان من آتش و کلبه خست گر شد ایمانم بکفر زلف شبر نگش بدل مهاجر آید آخر از درد دلم مسکین طیب</p>	<p>شد مرا از شوق لعلش گریه صد چندان که بود خاک شد در راه و خواب هر دو سالان که بود چون نه ضعف تن نماند آن قوت فغان که بود یا دگر تیر و درد سینه هر یکان که بود ظلمت این کفر از نور آن ایمان که بود اگر چه کرد از رحمت تدبیر هر دو سالان که بود</p>
<p>آه جامی از دلم چون چاک کردی سینه اش عاقبت شد آشکارا آتش نهان که بود</p>	
<p>تا که از بهر تو باغم همتین خواهیم بود تو حریف دیگران ما از غمت جامه دران</p>	<p>با سرشک گرم دوا آتشین خواهیم بود تا تو باشی آتچان یا غنچین خواهیم بود</p>

در کان ابرویت بنید نهان هر کج نظر سبیل زلف تو چون خرمن بند بر گلن شک	بعد ازین هر جا که باشی در کسین خواهیم بود اگر دوان خرمن گدای خوشه چین خواهیم بود
تا قدم بیرون نمی بر آستان عمر با چون تو از اندوه ما شادی مغور غم زانکه ما	ایستاده نقد جان در آستین خواهیم بود از تو دامنم بادل ندوده کسین خواهیم بود

ای نشانه بر بساط عیش خلقی تا بکس
ما بکوی غم جو جامی بر زمین خواهیم بود

دران کوه سیروم هر خط باشد یا پیش آید نیاید هر گرم پیش آن بلای جان و دستان	ز به دولت زهر صد بار اگر کیمار پیش آید که میگونی عاشق را با بسیار پیش آید
بوصف حال خود صد داستان بر یکدیگر بنیم چنان بجود شوم هر که نهم سر بر دوش پیش	همه از هم فردی زد چو آن خوشوار پیش آید که از دریا ز نشاسم اگر دیوار پیش آید
دلهره بر کار عشق انکار دارد و دیکر میدهم دران کج از خان و ناله غم میرگان هر کس	ز خوی او که صد رو دیگرش آن کس پیش آید که پیش آید مرا بادیده خوشبار پیش آید

طریق عشق جانان جامی اودن نمود آسان
چه دانستم که آخرا این همه دشوار پیش آید

وی چون آن سر را از راه گردیدن چه بود بار فیهان گریه زمزمی و دشت از زمین میان	دان و آن بگذاشتن انگه باز پس دین چه بود آن اشارت کردن نهان خندیدن چه بود
بیدار میگشت می کان ماه را خانه کجاست	من ز غیرت سوختم کان خانه پرسیدن چه بود

من نیا سو دم ز ناله دوش و آن بد گفت	شب بر شب بر سر این کوی نالیدن چو
بر نشان پای او سازم بهانه سجده را	تا نگوید کس که رخ بر خاک مالیدن چو بود
گر نه آخر در ویش جا کرد قول مدعی	بے گناه از عاشق چاره رنجیدن چو بود

جامی آخر زان جوان باز چو طفلان شک

خود بگو پیرانه سر این عشق در زین چو بود

تشنه ز آب حیات میگوید
عجلو ابا الصلوات میگوید
خرد از مشکلات میگوید
کافر سونات میگوید
صوفی از ادوات میگوید
حیل و ترهات میگوید

لبس از خاکبایات میگوید
هر که محراب ابروان تو دید
عقد زلف پیچ پیچ ترا
ز اثر کعبه را تقسیم درت
زاهد از دروغش می نازد
مست عشق تو در دودار و را

جامی از ترهات لبسته و بان

سخن از طرهات میگوید

بلبل بے خانان را جاسی جز گشتن مباد
ده چو روز است اینکه دارم گنجینه تر مباد
همچو زین ره گذر کردی بران دامن مباد
هرگز نم از کوی عشقش راه گشتن مباد

جز سر کوشش من آواره را مسکین مباد
برورش شبها گنگان را بار دمن محروم مباد
گر چه هر دم خاک گدازد در پیش صد جان مباد
صد بلا گزینش پیش آید بهر گام مباد

<p>غیر نوک بستر شرکان من سوزن مباد جز بروی آن پری رو چشم من دشمن مباد</p>	<p>گر گانش را فلد غاری بپا از بهر آن دیگران را دید و روشن گرچه از مردم بود</p>
<p>گر بود روزی معاذ الله که نتوان دید زشش جامی بچاره را آن روز جان در تن مباد</p>	
<p>مده میش عاشقان آن پرده بیرون بسته اند پیش آن بعل فسون حجاب لبافسون بسته اند گوشت از دانه های اشک مجنون بسته اند لبلان رشاح گل دلمای ریخون بسته اند بر خیالت مردم از اشک جگرگون بسته اند طاقتا بر گداز بروی جیمون بسته اند</p>	<p>قدسیان کاین پرده های سبز گردن بسته اند آن فسون خوانان که در تنها بانسون بسته اند نوعروس حسن لیلی را بجلوت گافراز پدیت دانی غنچه های ناشگفته در چمن در دل از پیکان درمی بکشا که راه دیده را از خیال آن و او برود مردمان چشم ما</p>
<p>کس خیال نخل بالایت به از جامی نبست دیگران نخل سخن را گرچه سوزن بسته اند</p>	
<p>انجبین در چشم و اندوه مرا مگر آید بر شما باد که از حالت مایا آید یک بیک محنت و اندوه را بشمارید یا دگارسه به سگان در ادلب پارید چه شود یک خس و خاشاک و گرا کا ری</p>	<p>ای کسانیکه در آن کوی گذاری دارید ناگهان گرسوی آن ماه گذاری بکنید سر بر قصه غمناکے مرایا دو مید میردم سوی عدم جان مرا بتانید تن فرسوده من بر سر رانش فلکنید</p>

بعد مرگ از من محروم کی یاد کشید جز گیاه غم و حسرت نبرد از گل من باغ خلد از شودم جای هنوزم باشد	شکر آن را که نه محروم از آن دیدارید هر چه تار و زار بر سر خاکم کاریه بر شمار شک که در سایه آن دیوارید
--	---

رفت آغشته بخون چاهی از آن کوی جناک شاید از بر سرش از دیده دل خون بارید

تو طفلل خرد سالی و پاپیر سا خورد چشم سیاه سرخ چه سازی بخون ما یکشای بند زلف که افتاد صد گره لقه نکو تر از خط زنگاریت ز لبست چندین چه سود گر می ده عطی چو شمع تعویذ عمر زلف چو طومار تو بس است	با این که عشق تو پیرانه سر چه کرد موی سفید من نگر ای جان در دوز بر رشته امید من از چرخ تیز کرد کلبه قصه که زد در قسم این لوح لا جورد آفرید از شنیدن این نکته با بے سر و کونامه سعادت من سخت در نور و
--	---

زلف تو دید جایی دوستی بران نیافت عمر در از یافت و لے هیچ بر نخورد
--

چنین کان که عاشق کس حسن خویش نازد همه خوابان بویگان با خشن یارب چه پر کرد ز جام نیستی بر نیازی اهل یک جرعه در کاهم ره و رفتار اگر نیست لطف قد و بالا این	سز در کنه غایت حشمت جمال ما پر دازد لے آید برون ما و من بویگان نمی بازد که بیاران مجربان اجر این شربت نیست سازد نشدید سر در ادیکر که در لبان سر فرزند
---	--

<p>کز رسم تو منش از آتش من نعل بگذارد دل من هر چند از پیر مرکب بدیش می تازد</p>	<p>بر آتش خاکم ای دیدن بر آتشم آید عجب تندست ز شعله گر دش در تنی یابد</p>
<p>کیم من جامیا کو آشکارم پیش خود خواند نهای یک نظرای کاشکے سوی من اندازد</p>	
<p>جان سوخت ز غم آن بت و لحواہ نیامد این لطف جز از باد و سحر گاه نیامد چون ز چشم تو جز بردی آگاه نیامد بر دم بسیرا دلس شاه نیامد کز خاک شنید غم تو آه نیامد کم دوخت که بر قد تو کو تاہ نیامد</p>	<p>یار چه شد امروز که آن ماه نیامد از خاک و دوش بود مرا چشم غبار سے از لذت تیغ چه خبر مرده دلازا صد قصه پر غصه من ظلم رسیده هرگز بسیراہ شنید آن نگل شستم از حسن و لطافت دل من غلعت و صفی</p>
<p>جامی من و جام من و قلاتی مستی چون زبد و صلاح از من گمراہ نیامد</p>	
<p>هزار خست و لش خاک رهگذر شود که تبر عشق می رسم آشکار شود اگر چه قالب فرسوده ام غبار شود ز گرید دیدن من ابر نو بسار شود که یاد غمزه او چون کنم فگار شود</p>	<p>بغزم گشت جوان نازنین سوار شود رسید جان لب و دم من تو انم زد بنجاک پات گزین آستان خواهم رفت بیاد روی تو هر گداز بوستان گذرم چنان بفکر زخمش نازک ست خاطر من</p>

پے لشکار چورائے بردن دود آمو	نہ پیش سیر تو از دور تا شکار شود
ز جام شوق تو باشد دمام جامی ست مباد آنکه ازین بادد ہو شیار شود	
ز خاکم چو چنین گیا ہے بر آید چو آتش مشوتند و سرکش مبادا ہوئی تو از جام جہم سستہ نمود بگو گوش کن کان منم گرد کویت روم پیش چون شکم حال تو پریم بلعیا کیے دفتر خویش یکشا	زہر شاخ دبر گے تو اے بر آید کہ دود از دل مبتلائے بر آید زہر سو کہ آواز پائے بر آید چو شہما فغان گدائے بر آید ز کوی تو چون آشنائی بر آید بود در و بار دوائے بر آید
بے بایاد ویدہ خون نیت جانی	کہ کام دل از دل را بے بر آید
خاطر خوبان بصید اہل دل مانہ در دیار خبر دیان در بانی یافت نیست عشق را باطل شمار در ابد حق ناشناس ماند مد مشکل درین روز ہمہ کل تر آنکہ جام صافی و گیران خوردند و محفل شکست قصہ کوہ چلہ غرق بحر ستغنا شدند	یاد دل بے حاصل با عشق را قابل مانہ یا بشہر مشبق از ان سیح صاحب دل مانہ دانش آموزی کہ تنہا سہ حق از باطل مانہ کامل العقول کہ داند حال یک مشکل مانہ کا سہ دردی نصیب از ان محفل مانہ آنکہ داند رام در رسم بحر بر ساحل مانہ
باز کش جامی ز دمام دل نقش آنگ	ہیچکس را قیامت چو دل رنگ مانہ

ولم در حلقه زلف تو شد بند بران لب خالها بس خطیفه ای چو سود از پند گویان بیدل را بخدمت نگار بے سر و بلندت ز بنده لاف عشقت گر گناه است ز دست من کشی هر دم هر زمان	ز من گسل که محکم گشت پیوند بلا بر جان من زین پیش میبند اگر گیرد عالم از حال او پند میان صد جا که رسته نئے کند گناه از بنده و عفو از خداوند ز پا افتادم ای جان سر کشته چند
--	--

زنگ کمتر می مقدار بجای

و لے هست او بدین مقدار خرسند

کسے کوشب ببالین من بیا میگردو نغم من غور خدا را بشیر زان دم که گویند نیت بنا که بر من جان سپردم در دم از خوش آن دزی که گفتی با حریفان چنان دیدی آبل من نیست گوی بهر خوزیر دل افکاران بر مقصود من از مطاع دیدار نماید بگویت خاک شد عاشق دل باند هم محنت	دلش از ناله های زار من افکار میگردو فلان دیوانه گشته گرد هر باز میگردو ز محرومی دیدار این چنین دشوار میگردو که این نسکین کبوی ما چرا بسیار میگردو که با آن داغ هجران تو اکنون یار میگردو بر نغم من چنین کاین پیغ کج رفتار میگردو هنوزش جان گردان رود یار میگردو
--	---

تو خوش بختی سبب راحت بخوابی دخی

بگردو کوبی تا تو بصددم بیدار میگردو

<p>چو شد یارب که آن سر و خرامان بر می آید ز هر سولی سپاهی از پر و دیان سدا آید ز جانم یک تن بخت تنیش آرزو دارم بنمید انهم چه شد که ترکش آن ک عاشقش بروای زاهد خود بین مجوسان گارزما سوسوم بجز عالم سوز و ابر و لطف ادبی نم</p>	<p>سوار چاکب من سوی میدان بر می آید چه حاصل داد و پانزاد چو سلطان بر می آید بقبل من درین آن ناسلمان بر می آید بجانم تیر زهر آلود پکیان دیر می آید که رسوا گشته خوبان بسامان بر می آید درینا گشت باشد خشک باران بر می آید</p>
---	---

چو صبح وصل و خوابد میدان بخت جامی

مخور غم گرشب بجران بیاان بر می آید

<p>چیت میدانی صدای چنگ عود نیست ز هر دوگان شوق سماع آه ازین مطلب که از یک نفرش جای زاهد ساحل هم و خیال هست به صورت جناب نفس عشق در لباس حسن لیلی جلوه کرد پیش روی خود ز غدا پرده بست در حقیقت خود بخود میبخت عشق عکس ساقی دید جامی زان فساد</p>	<p>انت جسی انت کافه یا اودود ورنه عالم را اگر گفست این سرود آمده در قص ذرات وجود جان عاشق غرقه بحر شهود لیک در هر صورتی خود را نمود صبر و آرام از دل مجنون بود صبر و غم بر رخ و امق کشود و امق و مجنون بجز ناس نبود چون صراحی پیش جام اندر سجود</p>
---	---

ای از روی جان وین از گفتگو میبند	بر عاشقان خسته در آرزو میبند
خار تیز و در قدم اهل دل مرید	بر طالبان وصل ره جستجو میبند
در زلف تو مجال گداز نیست شاد را	چندین دل شکسته بهتر تا بر میبند
گر در عمارت دانه عنبرین مکش	بر آفتاب سلسله مشکبو میبند
جز نیستی نشان ندیده در میان کمر	بهر خدا که تحت هستی بر میبند
جان شد ز رنگ بوی میم تازه ای لعل	رومی قبح پوشش دهان بر میبند

ببیل گفتگو غم دل به بر دایره
جامی جو غنچه بادل خونم در میبند

اگر از و فریب چشم شوخت ای چنین اند	عجب گریه یکس را در جهان دل بکدین ماند
نخستین تیر کاغذی نلگن بر سینه بشیم	که ذوق آن مراد سینه آرد و ز پس ماند
کفن در آرزو غم ای پاکد این اشک خویش	آبرسم و اعنای خون تو را بر استین ماند
بدین در گریه چو باد صبح راز اهد گذار افتد	آنگاه در خاطرش زیشه خلد برین ماند
خطا شکین تو بر لب صفت نورست پنداره	که اگر وقت رفتن پای شان انگبین ماند
گهی گاه سوار روی خود الم بره شایر	که از خاک تم سب تو گردی بر جبین ماند

اگر جامی بر دوز قبله روی ترا سجد و

از ان شهر سندی تا حشر رویش بر زمین ماند

چو ترک سر خوشم از خواب ناز بر میبند	بهر از قفسه زهر گوشه بر آگیند
-------------------------------------	-------------------------------

<p>بناؤ آنکہ ہجر خون عاتقستان ریزد طفیل صید بقعر اک خویشم آویزد کہ از غنخت نہ ہر غمش نیامیزد زخنگ عقدہ دل من چگونہ بگریزد گئے کہ بخت شود رام یار بستیزد</p>	<p>بخون غیر نیست تیغش آلودہ میان صید گمش زارم افتادہ مگر فلک ز جام طرب جز عہد من نہ دہد چنانکہ بخت بدو یار نیک خصم من نہ گئے کہ یار دہد کام بخت نہ گذارد</p>
---	--

اگرچہ دعوی تقویٰ ہمیکند جامے
 بدور عسل تو شکل ز بادہ پرہیزد

<p>بادی از جانہای تشاقان سیاهی بگذرد ہر کجا چایک سوار سے کج کلاہے بگذرد نام من ہم پر زانش گاہے بگذرد دای بر کلے کہ عالم بادشاہے بگذرد وہ چہ باشد گر چہ خون بگیاہے بگذرد دای بر جان من نہ سالی دایہے بگذرد</p>	<p>چون سواران خسرو جوان برہای بگذرد یاد آن سکل دشمنان جان دل سوزند باند نامش بر زبانم وہ چہ خوش باشد اگر شکل آ باد آن شود در ہر دلی کان گذشت دم بدم ہجران غور ز نیم کشد تیغ ستم شک از یک روز ہجران انجمنین بقمزدست</p>
--	---

ہر طرف کان شوخ راند جامی بے صبر دل
 از طلب حقان کنان چون داد خواہے بگذرد

<p>عاطل من بہ بیان ستم اندیش کشد خون گرفتہ دل من جانب دیش کشد</p>	<p>لعل مردم سوی جوان فاکیش کشد ہر کراہے دشمنی و بد گیش کشد</p>
--	---

یکستم تحفه جان پیش چنان شکسته مهرم نبوت وصل اندر همه محبتشان هر چه بخش ز پیکان جگر ریش مرا زخم مرگان تو بر دزدل من رنج فراق	که قبلم ز بهر تیغ جفا بیش کشد محنت هجره بین عاشق درویش کشد تاکی از دست بلبدان الم نیش کشد ای خوشن نیش که آزار ازان نیش کشد
--	---

جامی از آتش دل نعل نیم ریش لبوخت
ناز سر دل غنایت بر رخ خویش کشد

پناه دوست کزین سوار دیگد زید موی شکار شد آن ماه و سن برده ماند بنواریم گذارید برده افتاده آقا دوسگ کویش بگردنم ننگسید اکرم کنید و ستانید نیم جان مرا اگر شمار غنیل سگان خویش کنند	ز روی لطف بسوی قنادگان مگرید خدا می را غنیمت حال من شکسته خورید که پیش چشم من از جان دل عزیز ترید کشان کشان ز پیش تا شکار گاه برید نجاک بنم سمنده سوار من سپرید را بسو هم از سلک آن سگان شمرید
--	---

مگر دور دل تان جامی ناله جاسی

دیرن کز غنیمت ارباب در و خنجرید

بگذاشت بهارین خاطر ناشاد گشتاید چه سود از روضه بنت اگر شیرین معاداید و آید به کرا می زوریاری و غمخواری	از گل سبزه روی تو جز ناله و فریاد نکشاید ز کوی خود دوری در روضه فریاد نکشاید در محنت سراسی ناشقان جز باد نکشاید
--	---

خون زین پسین رخسارم از گوی گر شد در دلم زلفت چه کردم گردنستانها اگر مقصود نه آزادی سر و قدت باشد	که مشکلمای عشق از دشت آستانه کشاید چو دانه ام این گره از دشت شمشاد کشاید میابند از زبان سوسن آزاد کشاید
--	---

که بجای جان من که غم عشقم رها کنی ده خلاص رخ دام افتاده از میاد کشاید	
--	--

گرنه یار از زلف بقیعیش روی خود کشد من ز سر گوی ترا شدم ز به سر کشد خاک کویش بر تنم باشد ز رخت خط کشد عشق بازی خون و خونین دلم شد با تان چون تو میخوانم دل از سنگ لیک آهن با چون میگری بر آید تشنه لعلت ز سر	جلد و لیسار ابد ام آرزو کنی خود کشد گر سوار من چشم چو گان ز گوی خود کشد بعد قلم غرق خون چون گرد گوی خود کشد این همه پیدا و بد بخوان خوی خود کشد آه چون تیر گلی پیکان بسوی خود کشد همچنان از بهر یک جرعه گوی خود کشد
--	--

لب فرو بند از سخن جامی که طوطی این همه بے نوا می در نفس از گفت و گوی خود کشد	
---	--

میرسد باد میاد از یار یاد میسد شاید گل می نماید از نقاب غنچه رو می کشاید ز گیسو منمور چشم از خواب باز میشود در پرده هر دم گل با و غنچه لب	ز آن زمان سر و خوشتر قرار یاد میسد نازکی آن گل خسار یاد میسد شیوه آن ز گیسو جای یاد میسد عفت محرومی دیدار یاد میسد
--	---

<p>سوی تبتان میر و مکر گریه آسایم دل شعله ز آتش بحران و دکان رفیق سنگدل</p>	<p>باز اربابان گریه های زار یادم میسد چند ازان شوخ فزاش کار یادم میسد</p>
<p>نغم خود گویند جامی صرف کردی در سخن چون کنم پیش وی این گفتر یادم میسد</p>	
<p>خاست هر سوختن گونی فتنه جوی من رسید شک غمین بر رخ زردم نشانی نیست ز آسمان هر سنگ بید اوی که در بر زمین ای خوش آن ساعت که گفتی چون میاید تیغ او را داده اند آب ز زلال زنده گس باو جبر بود پر شد گردن شکیب من بهر بیت</p>	<p>بر خنجر از ترک تند خوب من رسید ز آنچه در شهبای تنهایی بروی من رسید کرد و بخت برسد دکان بر بسوی من رسید ایک آن یوانه ز ولیده موی من رسید جان گیرانم کان بر گلوی من رسید گره از صحران غراسه شکوب من رسید</p>
<p>همچو جامی سه در چشم جان بین ساختم هر بخاری که ز بیم سپید تو سوی من رسید</p>	
<p>ای دلدتم مساعد و قب اینده بود سر قدش فلک نه پسندید در برم بازنده همو ابرازان گشت چشم من بر شان گل که پیش قدرت لاف طعن زد چشمش مجبور اطللس شاهی که دست شوق</p>	<p>کلان آفتاب سایه بجا کم فکند بود دور نه بیلغ عسره بنام سبده بود آلایام وصل یار چو برق جنده بود فند میه غنچه در چین و جامی خنده بود این جامه پرست که نشان زیر زنده بود</p>

آخر خون دیدہ روان ساخت کو کهن	آن جوئی شک را کہ پئے شیر کند بود
جامی ابن خنجر عشق عسکر گذراند خوش داشت خویش را و سر دوزی که زنده بود	
چشم از گریه چو در در طه خون می افتد گذر دیدہ شد آغشته بخون دل زان خلق گویند بکن صبر و لب از آه بیند شعله آه من ایسان کہ ز گردن گذرد بے تو کم شد اثر دم و ز عسیم تو در عسیم بجسم آن لبنا گونست مرا در ره عشق	را ز پنهان دل از پرده برون می افتد پارہ ہای جگر آلودہ بخون مے افتد چون کنم صبر کہ آتش برون مے افتد بوش را دم بدم آتش ببتون مے افتد کہ صبر وقت من دل شدہ چون مے افتد ہر چه می افتد از ان زلف گویا افتد
جامی این نوع کہ سرشتہ مقصود است آخر الامر بنجمیدہ خون مے افتد	
دل ز خوابان نکشد جز سوی آن سر و لبند بج بیفانند و چندین کشای خواجہ حکیم چندہ غم بود وقت گل از گریہ ابر ہر درختی کہ دلم در چین عیش نشانند خط شیرنگ تر و دوست کہ آتش بر فاست من نسیم آنکہ کشم از خطر سودای تو سر	وہ کہ خون شد جگر من زین دل و شور سپند کے بود مریم و غ تو مرا فائدہ مند گریہ من گراے غمخیز سیراب بخشند تند با و کست آمد ہر از جج بکشد چون پے چشم بران حال سیر بوخت بیند گر چه سازند جہد اچون ظلم بند ز بند

<p>کے رسد دست بیکسین رسنت خاسے را ہمتش گر چه براوج فلک ز دخت کند</p>	
<p>دان نوشکفته غمچہ نشتدان من نبود کان سر و پیش ویرہ گریان من نبود بزخون دل یکیدہ بدمان من نبود کش طاقت شنیدن افغان من نبود واغ غے نمود کہ بر جان من نبود جائتم ز رشک سوخت کہ جانان من نبود</p>	<p>رقم جبار سر و فرمان من نبود چون ابرو بہار بہر سو گریستم از جیب غمچہ کاب لطافت ہمی چکید مخ چمن گرفت سر خود حقان کنان کشت اول ز لالہ مارا ز انکبے زرش ہر جانم و جملہ بتے بر سمنہ از</p>
<p>جائی بگوئے بہر پہمانی ز د دست باز من چون کنم کہ غمت بفرمان من نبود</p>	
<p>لالہ ہار و دہ از خاک و زان خون بچکید وانہ شک کہ از دیدہ بھستون بچکید خومی خجلت بہ چین مہر کہ دون بچکید کہ ز نوک شرہ ام نولوی کنون بچکید دز بردن سبزہ اندوہ دم چرن بچکید خواہ ماند بر دن خود از پیر و ان بچکید</p>	<p>آشکم از دیدہ چوبی آن رخ گلگون بچکید جز گیا و عشم و اندیشہ ایسے اند چون شو گرم ز رخسار تو نگار حسن بخیال دور و ندان تو گویم چہ عجب در درون پایہ غم گردہ اگر فغان کند اور ہم از شک بجا گواید ہر کسی خرقہ بپوشان</p>
<p>فقہہ می کہ ترا از لب میگون بچکید</p>	

چو ترک سمر کش من پایی در کباب کند من از تصویر نادیدنش می میرم فرزخانه زین جان کرده گرم هنوز چگونه لذت تیغش چشتم که در دم قتل خراب شیوه آن تند خوے بر کشتم باد بهر حرفیان چو مجلس آراید	گر شمه پر مه و جولان بر آفتاب کند نفوذ بالند اگر روی در نقاب کند هزار خانه صبر و حسد و خراب کند از خلق تشنه گذر تیز تر ز آب کند که گاه عشوه و گداز و گد عتاب کند نخست ز آتش غیرت دلم کیاب کند
---	--

اگر تیر جامی بسنج جام رسد
کجا بدور لبش توبه از شراب کند

در داک عشق یار بدوانگے کشید این دو چشم حسن دی افروخت در ازل ای من غلام بهت آن زنده پاکباز نه نه نه جز بگوشت دیران کج عشق هر کو کوی عاشق از خانان گذشت چاکن دردن پاک ضمیری که عاقبت	خطا چون برفت فرزانگے کشید بر مار قم به منصب پر دانگے کشید کو در دودل غش بمر دانگے کشید معمور خاطرے که بویرانگے کشید با او حبیب زحت بهمانگے کشید زمین شیوه کار قطره بر دانگے کشید
---	---

جامی در آشنای و یارے نمود سے
چند آنکه طبع یار به بیگانگے کشید

وقت گل ز انگونه که گل سبزه تر میسد کشته آن غمزه را از خاک فشر میسد

<p>میر تیغ قدرت در باغ باغ سر زده است کس نیاید بوی راسته ز دل نداشت در پیش پای حور و در پیش پای دگر ناله و ناله و ناله و ناله و ناله از سر به سر و سر به سر و سر به سر</p>	<p>بیدار آن بهیجی بر گشت خنجر میسزد از آن چنان ازین بر آید گشته میسزد از آن آن منو خارش زبیر میسزد اشک یکس با می که غم صد جامی و یکسید بر دل من میسزد گوی و را غل میسزد</p>
<p>دختر آن ترک بر پیگر را دیوانه کرد بهر سلامت که شکل آن بت بگشود آنگاه پا قضا مجنون و ایستاد نواز ایستاد شوی و میوشه نه خدا بود عشق تیغ آمد لب لبب خانه و پیرانه چو این عشق خار و زهر از شرف و آتش</p>	<p>زنده شو چنانی که جانبازان تیغ جگر از فرغ روی جانان صبح محشر میسزد آشنا نمانده از قفل و خرد نگانه کرد پشت در محراب سجده می در خوانه کرد چون که دید احوال ما ترک آن افسانه کرد باور یگان به چه کرد آن ترکستانه کرد آشنایان گنجی کجا منزل دین و راز کرد آتش مال بپستی ذوق آب و دانه کرد</p>
<p>آن تو هم که از نام میرا تو بکنند هر چند که هرگز می و پیروز اند میدانند</p>	<p>جامی با و دهی با صبر بلا لب باش خوش چون ترا ساقی عشق این باد و پیرانه کرد تا من نهادم بر آبست شمع شمعند تا روز شوق لب میگون تو شمعند</p>

خوشحال شهیدان فراق تو کباری ز نسیان که ترا دوست گرفته مجربان از دایم علایق نعیم عشق توان جفت منبر شکنان را چه ترقی شود از وعظ	رقند و ازین دل عجز سوز بر بسته نرسیم که ازین پس نجات پرستند خوشوقت کسانی که ازین دم محبتند ز نسیان که فردا ندورین پای بستند
--	--

چون جام تک بود دل نازک جامی
کز سنگ ستم سیمبرانش شکستند

پیش تو جانیتوانم کرد میتوانم ز خویش قطع امید سو ختم ز آتش نهان هنوز سرد خواندم قدر ترا در شرم بے تو گفتم که صبر پیشه کنم خودم کرم کن بوسه سو عود	وز تو خود را نمیتوانم کرد وز تو قطعاً نمیتوانم کرد اشکارا نمیتوانم کرد سرد بالا نمیتوانم کرد گفتم اما نمیتوانم کرد که لقا نمیتوانم کرد
---	---

جامی از من شکیب و صبر محب
که من اینها نمیتوانم کرد

با آنکه اهل دل ز علایق مجسودند سرکشگان کوی تبار را توئی مراد پیش من ای فقیه بزرگواران مگو در ام زلف سلسله مویان میقدند مقصد کمیت کعبه را از اگر صدند جان و دل من اند اگر نیک گردند

کو دل مهر در آتش عهده شان مباش	این شیوه بیک لاله عذار و سیه قدند
چون پنجه در قبا همه روح مجسمند	با پیرین چو گل همه جان محسوسند
توسه که کام دل طلبند از شکر لایان	شک نیست ماستند و سیه عاشق خودند

جامی حدیث بنر خطان کو که اهل شوق
بنسوده گوش بر سخنان مجسمند

از بار کهن نمیکنی یاد	این پیشه نو مبارکت باد
فریاد کس نمیکنی گوشش	پیش که نسیم از تو فریاد
آن سونته یافت لذت عشق	کز و عمل نشان نهید دجان داد
بادولت بندگیت هستیم	از خواجگی در عالم آزاد
شاید که ترا فرشته خوانند	کاین لطف ندارد آدمی زاد
از شکر جان فزای شیرین	پرویز یافت ذوق فریاد

منج چمن وفات جاسی
در دام عنم و بلاچه افتاد

مرا گوئی تو باید که حنا باشد	برای آمدن آنجا بهانه باشد
من آن نیم که عیان گیریت توانم کرد	مرا دم از تو بهین تازیانه باشد
حکایت تو بهر جا که در میان آمد	حدیث یوسف مصری فسانه باشد
چه بهم ز آتش و دوزخ گفت و خطا شهر	که آن ز شعله شوق زبانه باشد

<p>گذاشتم دل صدپاره بر آن خاک است که پیش تیر تو از من نشانه باشد</p>	<p>پیش عارض و خال ز دل رسیدن که مرغ زنده بایه و دانه باشد</p>
<p>گیست جامی و جایش همیشه خاک است ز آن سگ که هر آستانه باشد</p>	
<p>بهر پا پوشش جان خمیده تن سپردن زرد دل بیزم غم از آن جام می گاهگون زرد فضل بقوت چو در درج در کمون زرد کاین رقم بر ورق ماقلم همچون زرد که براه تو ز مایک دو قدم افزودن زرد کونه در نیگ غمت ناله بدین قانون زرد</p>	<p>لب نه از شعل دل ابله پر خون زرد مر جابای که ز خونا به چشم بر ناست جوهری را لب و زبان تو آید بخیال چون رود نقش خطا بر تو از خاطر ما سیر یا دکم از خاک نیز بر قدی رگ رگ که از تو مالان بود آن کیت گو</p>
<p>جامی حسنت که در نظم عجم نو کردی آن نوار که در شعرا عرب مجنون زد</p>	
<p>نه بادی که روز سلا مش برد که بخود شوم هر که ناشن برد که مردم بصد ایتما مش برد خوش آن کوره بد اش برد فلک رشک از طرف باش برد</p>	<p>نه پیک که از پا پیش برد مرا طاق دیدن و کجاست بود سر مرده ز دیده آن خاک راه چه نیکو است بودن گرفتار او چو آن که کند جلوه از طرف با</p>

<p>مرا سوئی سر زوہی چون صبا ہو اسی قد نوتس خراش برد</p>	<p>مرا سوئی سر زوہی چون صبا ہو اسی قد نوتس خراش برد</p>
<p>بیمانہ جاسے نمود چون رود گر مہبت شیخ جاسش برد</p>	<p>بیمانہ جاسے نمود چون رود گر مہبت شیخ جاسش برد</p>
<p>سود اسی سمع از مہر پردانہ کے شود شہانہ قدس ساکن دیرانہ کے شود در انتظار طاقت خانہ کے شود بے ہای دہوے نور و متانہ کے شود پیان زہد و سر پیانہ کے شود ادب و مخ زہر کست بہر دانہ کے شود</p>	<p>مہر بالمش از دل دیوانہ کے شود ایں دل کہ رختہ رختہ از غم نہ جاسی آو شہر سو گشت آن مہ و سن ساکن پیش آجہا کہ بے یاد لب او کنند نوش در بارہ گز پاشنی باشد از لبش دل داسیہا بے کشد بہر نواں او</p>
<p>قجائی اگر شامل یسے نہ بندش مجنون ہفت بھاشتے انسانہ کے شود</p>	<p>قجائی اگر شامل یسے نہ بندش مجنون ہفت بھاشتے انسانہ کے شود</p>
<p>زہر گہر گوش سوی داد خواہی ہم نکرد ہرگز آن بد خو گذر بر خاک ابھی ہم نکرد خورد صدہ رقم بلا بر جان ابھی ہم نکرد آہ کر من اعتبار برگ کا ہے ہم نکرد کے تو از صبر از و سالی کہ ماہی ہم نکرد مائل مالی نہ شد سودا ہی جاہی ہم نکرد</p>	<p>او کہ ان سلطان منظرہ مانگہ ہی ہم نکرد بہر چوہی بر آتش سالما بودیم خاک کمیست عاشق بیدی کہ تیر بازان جفا بر در دیوار خود گذشت سانم روی دل کہ میند طاقت صبر از و سالی کہ ماہی ہم نکرد کہ بارہی جو ز گشت از گدایان رش</p>

	<p>می ندانم از چه شد جامی چنین بے آبرو دے گر چه از دی نامہ احسانے گناہے ہم نکرد</p>
<p>مرا تیسر بلا بر سینہ اندوہ گین آید دیغ آید مرا کان پای نازک بر زمین آید معاذ اللہ اگر گاہ بر آہنگ کین آید مرا صدر خنہ در جان صد خلل رکاردین آید چہ می آید رقیب دسیہ یارب ہمین آید بلا می جان من نیست کربلا می زمین آید</p>	<p>چو ترکش لبہ از راہ آن سوز نازنین آید چو از قوس ہے آہے فرد بر چشم منج پا گئے کایہ چنین خندان خوش خلقی شو گشتہ بہزاد کہ سوی بیدلان اندازی از غم نہائی با تو رازی داشتہ کنون کہ فرصت بلا گویند می آید زبالا راست است آرسے</p>
	<p>ز بے خوابی نہما اینچنین کا ند جانجامے چہ خوش باشد کہ آن ہر روز را خوب آہسین آید</p>
<p>کہ از شوق تو گل را چاک دہن بے افتد عجب دارم کہ مہ را شغلہ در زہن بے افتد کہ ہرگز نہ تو می زان درین دوزن بے افتد کہ صدر و سپکیم افغان بجال بے افتد نیاید در میان این باہر نگر دہن بے افتد اگر عکس ز علت بر می روشن بے افتد</p>	<p>ترا ہرگز نہ بر جانب گلشن نے افتد چنین کز سینہ ہرق آہر گردون دوشہا چہ حاصل گر مرا از خم بیکان سینہ روزن چنان مست می نازست آن ترک فہایشہ سرم دور از دہریت برگردن کز غیتہ لب نہ جام و پس در دہ کہ عیشم مشو تیرہ</p>
<p>کہ آہو اینچنین خوزیز و در دہن بے افتد</p>	<p>تاہر نسبت ان ترکش جان دوکن جامی</p>

<p>دلم از قید حیارانه در قید مستون آید نزاری که منیر آن کوی خیزد بوی خون آید شد آید از ترپ آید درون با آن مجنون آید صدائی تا اکنون نمر و گریه بدون آید نیز گریه و دیو بی روی تو شکم لاله گون آید تو خود طلع ز سر پایی اینها از تو چون آید</p>	<p>چو در شکون لباس آن گشت نشین آید از بس خون غریبان بخت آن ترک بنیاد آید بریزی دید و خون آن با و آن غم بیکانش چنان گوی که در دشت باد از غم آید شد چون لاله زار غم جانی شایع کل بازگشت جناسی که رسد از سن و از تو گویا شاست</p>
--	---

خدا را چون بعزم پیش نهستی بگو کرد
طفیل و لیران بیچاره خیامی هم درون آید

<p>در شمس چو ماه نوم انگشت ناکرد توان تن رنجور من از موسی جدا کرد آن کرد که با خانه تن سیل فنا کرد بس خانه عشرت که درین دیر بنا کرد از گردن او تیغ توان دام ادا کرد گل اطلس خیزد ز زلفت قبا کرد</p>	<p>میل خم ابروی تو ام نشت و تا کرد از موسی بیان تو جدا بس کشم رنج با دیده غم دیده من اشک دام دوران ز گل دلائی می و خشت سر خم جانے ز بخت دشت تنم دام گردن تا شد لقب اسر و قید ناز تو مال</p>
--	--

سجای که شد از شک ستم بر تو بنا کرد
مرغیت که از برگ گل آسنگ نوا کرد

مرا بر هر زمین گردیده اشک لاله گون آید
و در زانجا گل سرشت زان گل بوی خون آید

کسی را که چنان دودماند خواب چون آید صدای ناله بس فریاد را که بی ستون آید ز زبان برده خوابم کان تعجیز و فسول آید نهروم گزیده دروم از غم مجنون فرون آید که تا آن قامت عجب جان دل درون آید	نشی خواهم بخواب آید مرا آن با هر دلیکن نوائی ساز عشرت نبرم خسر و راد و دلائق خدا را می فسول خوانم در سرم و دگر بجز اگر مجنون بهم سجد غم مجنون در دامن خرامان می رسد و ز شوق خواهم سینه بشکافم
---	---

منج از جماعی از خاک درت آوار گس جوید که نخت خوابناک او را بدینا ز بنسول آید	
--	--

رام گزیده با من و اگر ام جان من شود جای آن دار دگر باز از کف جهان من شود جای آن ارد دگر باز از کف جهان من شود باشد آن به واقف سوز نهان من شود آقامت آن سخن در زبان من شود شیر گردون خواهد از کتر سگان من شود	بسی که بی غم که آن به مهربان من شود آشنائی شدتم از لاغری و آن بهم خوش اینچنین جولان کنان گانش سوار آید بر دلا آتش افکن در من ای آه و زتر پایا بسوز زان لب شیرین تکلم یک سخن گزینم گر گنگ خود خوانم آن آهوی مردم را
---	---

گفته آن رزمی که خاک آستان من شود	گفته آن رزمی که خاک آستان من شود
----------------------------------	----------------------------------

کام هر خسته دران حقه نهان ساخته اند همه در صورت خوب تو عیان ساخته اند	حقه عمل تو از جوهر جان ساخته اند هر لطافت که نهان بود پس برپوشیده اند
--	--

<p>شکلِ ملبوس تو زیبا تر از ان ساخته اند فقتہ عالم و آشوبِ جهان ساخته اند بیماشاگر عشاقِ روان ساخته اند در مندانِ فراقِ بہان ساخته اند کعبہ وصل تو بے نام و نشان ساخته اند</p>	<p>ہر چہ پر نور اندیشہ کشد ملک خیال شونے دنا ز کرمسہ ہمہ آور و ہمہ آن نہ بالاست نہ الیت کہ از در قدس محنتِ ہجر و بد چاشنی شربتِ شوق تا براہِ قدمت بے طلبانِ پی نہ برند</p>
--	--

<p>بسکہ جامی صفتِ حسن تو نیکو گوید عشقا زان سخنش در زبان ساخته اند</p>
--

<p>چہ فقتہ کز پئے آراج عقل و دین خیزد بہر زمین کہ رسد سر دیا سین خیزد تہال مہر نشانم درختِ کین خیزد ز ضعف تن نتوانست کز زمین خیزد چو لالہ دلغ جفا کے تو بر جبین خیزد تجہ کہ در تن محروم از انگبین خیزد</p>	<p>ترا چہ مشک تر از برگِ یاسین خیزد اگر در آب قتد عکسِ قد و عارض تو ز بلغ وصل چہ سان بر خورم کہ رسد با مريض عشقِ بکوی تو تا جہانہ شد اگر چہ عقدِ بنون فت عاشق تو بجا ک ز شوق لعل لبست خواست ردل گرم</p>
--	---

<p>بزم گل چو سر ایند نظمِ جاوے را ز بیلان ہمہ کلیانک آفرین خیزد</p>

<p>عیدت و چون گل بہر کسی خندان بے دایر خلاقے شدہ در حبتِ مجوہر سو کہ ماہِ عید کو</p>	<p>او ولی چون غنچہ خون کج بسر و گلزار خود عید من آن کان ہر و نہا یم دیدار خود</p>
--	---

ماہز آتش می آورم آب بردی کار خود	ماہ چند خون دل خورم کوسانی جان بدم
عشاق را ہم حالتے بانالمای زار خود	بہر کس پنج خلوتے با مطربے در عشرتے
کاشم ندادی باغبان رہ جانب گزار خود	بے روی آن بہر درد آن دہر گل آتش جان
بودی بگلشت مین دامن کشان بایا	چون گل در انم پیرہن یارب کجافرت انگہ

جامے نثار دھرے کر غم بر آساید دے	
ہر لحظہ گوید عینے ہم بادل افکار خود	

زندگی جامہ برد خود چاک لبیں در فغان آید	گر از پیراہنت بونی بطرف گلستان آید
کہ بردی سایہ گلبرگ ہم دامن گران آید	بران اندام نازک چون سپند ہم با پیرہن آید
مرا تیغ جفایت برگو خوشتر از آن آید	بملق تشنہ آب زندگی دانی چه خوش باشد
کنون گردم ز غم صد نال از ہر استخوان آید	چونے ہر استخوانم شد ز پیکان تور و زہنا
کہ بر تابہ زمین گرسد بلا از آسمان آید	مکن خورشید من از تیغ بیم فاکار خود
مباد اکا میں بہا جس من را ہر گز خزان آید	و ہانت غنچہ عارض گل ہر نفس ز غنچہ تہ

ہمیں بس دولت جامی کہ خاک آستان شد	
کران عزت نے آید کہ در سلک سگان آید	

باید ز شمع فاقہ ما استدا کند	حادثہ کہ بہر فاقہ سلسلے حد اکتد
گم گشتگان قافلہ جور اندا کند	دانے براہ بادیم بانگ درامی صیبت
کہ خون دیدہ شربت از غم خدا کند	بانیسمہ طبیب چه کار آن مریض را

آزاد رسد ز سر مغان غلبت قبول صاحب دل کجاست که بر زخم زاهدان دل یافت نشد وصل جو جان داد غم خرید	گذرد شیخ شطرس را ز رو کند میخانه بیت رندان بسپا کند تا بر همیشه سود رتیغ و شتر اکند
--	---

جامی چو نیست کار تو غیر از جفا گشته باری جفا به آن که کشیدن کر اکند	
--	--

بهر که خواهد سوی آن ترک مستمگر گذرد کاین جان گسلد از تن که مگر مسرور باد آه از آن شیخ که بر سر سر راهی که روم ناگهان که گذرش سوی من افتد روزی در چمن چون بوی اسی قد او گریه کنم به نشینا نفس پیش نظر حاصل شو	واجب آنست که اول قدم از سر گذرد که گئی جانب آن سر و سنبه گذرد بهر محرومی من از ره دیگر گذرد تا به بنیم رخ او پیش روان بر گذرد آب چشمم همه بر سر و صنبور گذرد طاقتم نیست که آن مرز برابر گذرد
---	---

او بکشتی که جامی از سر خود بگذرد من درین غم که مباد از سرم در گذرد	
---	--

پاکبازان همه نظاره آن روی کنند غمز بار املن انگیز پئے غارت دین چون شوم خاک سرم بر سر کوش فلکنید سالکان بکشتش دوست بجای از بسند	راستان میل آن قاصت دلجوی کنند کافرانند مباد که بدین خوی کنند باشد این کاسه سفال سنگان کمی کنند سالها گرچه درین راه تنگ و پوی کنند
---	--

من که از قبله جو با خاک برندم ز تهار	هر کجا منزل در وی من آن سوی کند
چون خطابه توانازک تواند نوشت	خوشنویسان بشل گر قلم از موی کنند

وصف آن روی چو گل کو گلستان جامی	بلبلان چند حدیث گل خود در دس کنند
---------------------------------	-----------------------------------

خرم دل آنها که بینه نشینند	از دسوسه خانقاه و مدرسه رستند
چون جامه پاره تقوی بدریند	چون توپ ما خانه تقوی لشکریستند
غم یار و بلا مونس اندوخته است	ای دل تو کجایی که ریغان مستند
بر تنکده بگذر زلف کشاده	تاروی تو بیند و در گیت پیرستند
مستان چه عجب گو زمین جریختند	خون دل با جرعه چشمان مستند
پیش تو چه گویم سخن سدره و طویل	نجرام که با قدر بلند همه پستند

جامی حرم کعبه مقام همه کس نیست	این بسکه در ویر بردی تو نیستند
--------------------------------	--------------------------------

جان بخش از کشته را و آنکه بخون مانده	خونخواری آن شوخ بین که بر کشتن جان
خاکم پس فرسودگی ریزید در میدان	باشد سمنه خویش را و ز می بران جان
جانم فدای ساقی کو آشکارا می خورد	آنکه که در در مار سد خواب پنهان
گر سایه بر خارا افکند بر سینه گلعدا	آن خاشاک گل شود بر غنچه چندان
بر ترکان شوخ افکند بر سینه با صد ذوق	کاهش چو جان در بر کشد که بوسه بر پیکان

چون هست ندید وصال دور از قیاب تنه	آن که عاشق خویش را خواب غم حیران بد
گرایی شد سردا هوش زبان در چشم جامی این زبان	آرد پدانشها گمرازه دیده تا آواز آن دصد
سحر نسیم صبا فروه جیب آورد	نوید مقدم گل سوسه عندلیب آورد
بعید نیست که صد جان شمرده بستاند	بدین بشارت دولت که حق قیاب آورد
گذشت باد بدان پیرین که سوی من	بر امن سمن و جیب غنچه طیب آورد
بلاست تیغ فراق و جیب میداند	که این بلا بر من همه رقیب آورد
طریق مشق چگونیم که بخت تیره مرا	ز قسمت ازل ندوده و غم نفسیاب آورد
غریب شهر تو جامی ندشت دشت رسته	جز آنکه پیش تو این گفته غریب آورد
بهر زده در دهر خویش داد و رنج طلیب	کیکه بر سر بیچار دل طلیب آورد
انچه در آتش غم بادل غناک رود	گر بر آرم دم از آن دور بر افلاک رود
بنده ام پاک روی را که درین دین کین	تا نید پاک زید چون برود پاک رود
زیر هر تنگ قیادت سر سر هتک	پر دلی کو که درین راه خطراک رود
سرفرازان جهان گردن تسلیم نهند	هر کجا قصه آن خلعت فخر اک رود
دید و تافرش نسازم بزین و عزام	حیف باشد ز چنین پایی بر خاک رود
لذت تیغ غمت باد بران گشته حرام	که با عهد درست و کفن چاک رود

<p>کلیات جاسه</p> <p>جامی از خط خوشش پاک مکن فوج ضمیمه کاین نه خویشست که بر صفه ادراک رود</p>	
<p>صبح بشیند هاندم نفس مهر و کشید که بینخانه مرا بهمت آن مرد کشید دور دره اوز چهره رود من ازین گرد کشید گرد خورشید خط غایبه پرورد کشید رستم بخشن چرا بر مذهب گرد کشید کاین همه جدول خونین رخ زرد کشید</p>	<p>شب دل سوخته آید زهر و کشید من و جام می و شکر گرم پیر مغان دارم از دست بخاری که چون گرد کشید ماه و رخت شود از رشک تو زینسان که خست روز باز از رخ خوب تو چون دیدن فلک شده خواهد که کند قصه هجران تقریر</p>
<p>جامی ادا لبم دور و نه اندر و عشق ک نشد مرده آن کس که ازین گرد کشید</p>	
<p>بهرای او صد کاروان جان برون آید که بر سیارگان رحمی کند پنهان برون آید نشانید کاروانی را که در باران برون آید مرا هر قطره خون که دید و گریان برون آید خوشست از صبا بخت که با همان برون آید ز خاک جامی سبزه لاله در میان برون آید</p>	<p>چو محل بسته بر عزم سفر جان برون آید ندارد و هیچکس تاب و دل او بگویندش بند آن ماه که محل که میگنید صیدیل چو گرم برگشتاران دل سیل یار گردد ز سینه با خیالش رفت جان آری که رفتن من بیدل چو از شوق غبار غبار او میم</p>
<p>برای آن بود که زوی همین افغان کن آید</p>	<p>زانه بزلفان جامی ز بانفش چون جرس</p>

<p>عاشق بینه بہر تو پیکان فرو خورد عیسم کن کہ جب مہورے فرو درم بند و درون غنچہ ہمہ تو تو گرہ سازی عرق بد اس از ان چہ وہ پاک نیست خواہد چو چشم اشک نشان چشمہ سار شد باشد عقیق لعل لب سنگ پارہ</p>	<p>مانند ریگ تشنہ کہ باران فرو خورد تاکے کسے بدل عیسم ہجران فرو خورد خوناہ کزان لب خندان فرو خورد زان رشوحیات کہ دامن فرو خورد از بسکہ خانہ ام شرم مرگان فرو خورد زان خون کزانفعال لب کان فرو خورد</p>
	<p>شبهای ہجر بر رخ جامی نہد سر شک خونے کہ روز وصل تو نہان فرو خورد</p>
<p>خاک کویش را پس از مردن خونم گل کنید خون بریزد خون من این بیت کز بعد قتل میفت باشد خون من در گردنش بہر خدا من ندارم طاعت دیدار ادا تا ب نظر تن اگر ہمار شد بر سر میاریدم طبیب نیست پیش اہل دل دروی زبیر دی تبر</p>	<p>خانہ سازید و جانم را دران منزل کنید گاہ گاہ نسبت خونم بدان قاتل کنید پیش از اندم کو کشد خنجر را بسمل کنید پیش رویش پردہ بہر خدا حاصل کنید اسی عزیزان کار تن سہل ست فکر و کنید چند تبریر و دادر و دلے حاصل کنید</p>
<p>چند در دہ کشد جامی ز گشت گوی عقل</p>	<p>ای حرفیان بارش از یک جہہ ادا عقل کنید</p>
<p>ہر آہ جگر سوز کہ از سینہ بر آمد نزدیک بدون رسد از بسکہ چید دل</p>	<p>دودیت کز دلو سے کباب جگر آید چون شکل تو از دور مراد نظر آید</p>

من بندہ روئے تو کہ ہر بابو گیسیم	در چشم من از بار و گر خست بر آید
از خون جگر و گذر ویدہ بنیدم	از آن روزہ گر غم خیال تو در آید
بگذر بسر عمر کسے تا فلنم سر	در پامی تو زان پیش کہ عمرم بسر آید
پیوستہ دعای تو کنم چون کنم نیست	کاری کہ دوست من در پیش بر آید

جز ناله کن کار در جہامی ازین پس	باشد کہ ز صند ناله یکے کار گر آید
---------------------------------	-----------------------------------

بازم کند شوق بسوسے تو سے کشد	خاطر عجب دست سگ گوی تو سے کشد
دل کو دوا سپہ از غم جانان می گزشت	عشق عیان گرفتہ بسوی تو سے کشد
از جعد حلقہ حلقہ منبیل مرا چو د	چون خاطر م حلقہ بسوسے تو سے کشد
پس پر خرقہ پوش کہ در دورہ وصل	از سر نہادہ زہد و بسوی تو سے کشد
بوی تو یافت از گل تو رستہ باغبان	چندین جہامی خار بوسے تو سے کشد
تہمت چہ بر زمانہ نہ دل مجور کین	کاینہا ہمہ ز تندی خمی تو سے کشد

آشفۃ بلبلیست جد از بہار و باغ	جہامی کہ ناله بے گل رو سے تو سے کشد
-------------------------------	-------------------------------------

کہ ام سر کہ برین آستانہ خاک نہ شد	کہ ام دل کہ بیخ نعمت ہلاک نہ شد
کہ ام پیر میں ناز و دخت شاہد گل	کہ در ہوا سے تو چون جب غمخیز جاگ نہ شد
گذشتہ ناکہ گشت از جان عمر با گزشتہ	ہنوز نہ نقش جان در خاک نہ شد

بجرم عشق مرا غم هزار بار به سوخت برات حسن جزا کے شود قیتے را تو را می پاک دل شو گسست ذوق شوی	جسب ترا نگه گناهم هنوز پاک نشد که حرف مهر تو اش فتنش لوح خاک نشد که آب باد نشد تا خورای تا ک نشد
--	--

زفت بے مهر ویت شبی که جامی را شرکت ابلیسک ناله آساک نشد	
--	--

ساقی بیا که میگردد رافسح باب شد دوره مشرب اب اب که جان دل حور از باد و خوش براه که گفت نیست خیر باد تو می دعا می براه و جمال تو گفته ایم به را فروغ عاریتے ناپدید گشت خیر خانه طرب که بنا کرد و در می	پر کن قدح که دور و شه کامیاب شد از بزم غم بر آتش حیران کباب شد آنکه جام عیش تھے چون جباب شد منت خدایا که همه مستجاب شد وقت طلوع گو کبے آفتاب شد سیلاب غم رسید و بیکدم خراب شد
--	--

جامی بگوش شاه رساند آن مدست اگر خردز لطف نظر تو در خوشاب شد	
--	--

دل با خیال آب لب میگویند دست تو آن بخت صبر شستن چنین کیا از طرف باغ ناله بلبل نیرس آن بت نمود عکس رخ خود و آینه	ای عاقلان کناره که دیوار هست نیست بر خواست و باز فتنه اهل نشست شد میکن گم برام گلی پائے بست شد من بت پرست گشتم و او خود پرست شد
--	--

چون یستی ست عاقبت هر که هست شد این بسکه زیر پای تو چون خاک پست شد	بگذرد لایق کرد باش ز بود خویش از تاج سلطنت سر اگر نشد بلند
	جای شکست شیشه زلف تو سر و کار او در مانتی درست همه زان شکست شد
کجا آب آرد که در کز پیر من نازگشت بنید نیخو ابد که فردا دست کس بر دانت بنید مگر چون مردم خشم من از چشم من بنید از من ز دانه جان عاشقان بر پست بنید که خود را گشته پیش غمزه صید افگشت بنید اگر در دیده زیر لب تبسم کردنت بنید	کسی کش نیست طاقت کز قبا پیر همت بنید جای تو همه بر خویش خواهد داشت بدل بنید سر حسنت را کس ز میان کس منیم نیار و گشت گردش رویت دل چرود او گر آهوشید و چشم تو بنید از حد خواهند نیاید آشکارا خنده بر لب غنچه را دیگر
	پای روزنت جای چه آید بهر نظاره چون بود زهره اش کز دور سوی روزنت بنید
ز آهیم بر فلک کو کب بسوزد که ترسم جامه از قالب بسوزد خیال بوسه بندم لب بسوزد چراغ از بهر آن تا شب بسوزد مبادش زان سرمه لب بسوزد	شیم چون دل ز تاب تب بسوزد چنان از سوز دل شد قالم گرم لبت هست آتشین لعلی که هرگاه بروز بجز از آن ترسم که باشد بهر خاک ترسم از زهرش ای باد

زیار بهای مایار بسوزد	ز قیام هست از بخت کی دور	ز قیام هست از بخت کی دور
	چو بر جامی شود سوزد تو غالب	متلعبتیش اغلب بسوزد
سروین در سایه نبل سخن پرورد باغبان گریبان رخسار و خط اندر بایستش اشک غماز آمد از نوای دل پیر گناه غم که سر بر زور خاک میخست وز پیر گلگشت شیرین لاله راه میتون قوت مجنون غم پرورد وادی لایلی پس	سبزه تر بر کنار سترن می پرورد زان گل در میان که بر طرف سخن پرورد دشمن خود را بخون خویشش می پرورد عشق تو آن آب چشم من می پرورد گردش گردون خون کو کهن می پرورد ده که مسکین طعم زراغ و زغن می پرورد	
	گوش کن گفتار جامی را که در وصف لبست	میگذارد جان شیرین و سخن می پرورد
آهوی چشم تو دل شیران دین برد گرد ز آب مهر تو زخنده اختر می دعا عطا که وصف خلد می کرد شرم داشت نیزند نیم حرم بعد سال از بد کیست تا هم پس از سجود بهت دی از صبا آتش بهشت چرخ زند تیر آه من	آهوی که دید که دل شیران چنین برد بر پاره دل که آه و جیسین برین برد پیش لبست که نام می داد بگین برد کاین قصه را براه خلوت نشین برد ترسم که خاک پای تو ام از جبین برد اگر نیم شعله از جگر آتشین برد	

	جای خیال خال تو با خود بختاک برد چون مورد انداخت نیز بر زمین برد	
شب هر شب منم خاتم خیال یار بود انقدر زین بخت نوار یا لود هم بسیار بود الله الله آن چه بهای شکر گفت ارد دربار چشم من از گریه گوهر بار بود گرچه کاه من همه شب تا سحر بگرید بود ای خوش آن دوی که چشم من را غبار بود	دو چشم چشم من خواب بخت من جدا بود دیش در خواب چون بیدار شد بخت من لذت شیرینی گفتار او در جان نماند صل او در خنده هرباری کشتار گشت و که رفت از خاطر در خواب من بخت روز و شب تیره است بی خسار	
	خواب خوش بادت بملازی دیده چون قاجار بود دیده مشایخ عمر سپهر آن پیدار بود	
جویای آینه تشنه لب اندر مراب مرد خون بگر یکسید جو دامن خود نشود بر تن رگه که هست مرا میتوان شمرد در ویش خدای که توانست پیش برد و در از لب تو جام می لاله گون سپرد اگر چه جو جام از نفس مهر من نشود	دست نیافت دل بجای تو جان سپرد یاری که پاک کرد بد امن بر خیم ز شکر لا غرم چون جنگ چنان که بر دل پرست عاشق نهاد جان بکف اندیش تو می چون خورم که دوش چساقی بسته بر تن که جام منجر به نودل گرم من که نیست	
حرفی که بر دهانی تو از پند من میرود	جای که کند سینه با سخن سبب چه بود	

خیزد ز خاک و بار در جان خدا کند مادر ناز خویش با آفتد کند در کتب تولد محبت همیا کند گر چشم از پلاس ملامت واکند با او گوید ویر جان را حبل کند هم خود است گوید و هم خود پلا کند	خورد که دست کشته خورد اند کند بشد روی و دست قبله با نام شهر بهر چهره ال خورده چون طفل خورده حاشا که من لباس سلامت کتفم بدش سبک تنه بکنند از کار وید دوست آورد میانه تیغ نه بر چه هست است
--	---

جامی ببرد و غنیم یاری که بهر او
اگر صد هزار باز بپسری گرا کند

بهر از نشتند و شوار از نام بر خیزد بود خیال دوی از میانه بر خیزد گیاه غنیمت از بام خانه بر خیزد خوش آن زمان که پیش این بهانه بر خیزد بهر از کشته ز بهر نشانه بر خیزد رقش چو سوخته شد که زبانه بر خیزد	چو مست من ز خار شبانه بر خیزد آستان من بخیال میان و کم باد زلف خون و لم بس که میرد بالا بود بهانه منع نظاره برقع زلف چو تیر جز نهد بر کمان ز میدانش آثر ناز من زان نشسته شعله آه
--	---

گمان میرد چو گرد و وجود جامی خاک
پس با دے ازین آستانه بر خیزد

دل بدام عشق خونخواره سے قباد	دوستان باز هم عجب کار سے قباد
------------------------------	-------------------------------

از قفس مرغی به گلزار حسن افتاد بهر میانه راهش پیرایه ای افتاد دامن گل در کف نهاده افتاد ساده و در دامن نهاده افتاد نخسته را بخت پیرایه ای افتاد	جان رسید از تن بگوشش رسید بالاخره ایسم و ز ابرو عافیت در حسدیم و صلح محرم شد رقیب عقل شد مفتون مشکین طره اش چشم پوشیدم رخسارم بزم بخواب
---	---

عمر اجامی وفا در نرید و محضر کارش آخرا بجا کاره افتاد	
--	--

طوطی از شکر روایت میکند زان لب نشین کنایت میکند بشمار از نه چون حکایت میکند از دایره ایها حکایت میکند و از لب او را عافیت میکند عقل جان طعنهش هدایت میکند	جان زان لبها حکایت میکند هر که میگویی حدیث سبیل دو را زان لب جان مالان نیست زان لب همچون شکر مانده و بیا از رقیبان میکند مایل و تنگ چشمش رخسار میکند تیغ جفا
--	---

عقل اجامی را چه حاجت زخم تیغ غمزه او را کنایت میکند	
--	--

بسته بسته گشته در کوی به هم ریخته ریخته اند از تو مطبوع ترکم ریخته بسته چشمان تو خون خلق عالم ریخته صد نه هزاران صورت اندر طالب حسن جمال	
---	--

هر چه در عالم جی بینم نیاند به تو نقش بندان کاه تصویر لب و دندان تو بیه لب لعل تو سرستان شراب را سینه ریشان خرق از خاک پایت ساختند	تکلی تو گوی از ازارگان عالم گشتند وز دمان غنچه تر عفت شبنم گشتند از قبح خوردند و از شرگان جهانم گشتند خشک دار ولی که بر بالای مرهم گشتند
---	---

اول چامی چه سان روید گیاه خرمی چون دران میرانه تخم محنت و غم گشتند	
---	--

وی که بودان کافر کش که کش لبه بود کیدل اندر بر نیسیدیم همه نظاره را خزمن تقوی و صبر اهل دل سالم گشت رشته ها بود از گدبانها جیها هر طرف شده دلم صد شایخ و با هر کینه پیونداخت او گذشت از ما و ماندیم حیران چون کنیم	تیر ترگان در کمان ابروان پیوسته بود کش آن ابرو دمان از تیر ترگان جسته بود ز آتش کز نعل سم با وایش بسته بود تو بخش را چون عیان از سر کشی بسته بود شایخ حیران تش کز بزرگ سرین بسته بود مرکب اوتامده مارا بار گه آهسته بود
---	--

وید چامی ناگهان آن شکل شهر آشوب رفت آنکه روزی چند از سودای خوابان بسته بود	
---	--

هر شب ز محنت نسک و دلم ز ابرینا لد آه از دل سخت تو که کیره کنگنه گوش گر گو کهن از عشق بنالید عجیب نیست	از ناله زارم و درد و یوار سنا لد گر عاشق دل سوخته صد بار سنا لد گر گوه بود و اند ازین بار سنا لد
--	--

کازرودہ دلے درتہ دیوار بنا لہ	برقصر طرب خفته چه آگاسے از انت
چون ناله مرغی کشت تا رہنا لہ	افغان دلم آید از ان طره بشیرنگ
چون مرغ قفس کز غم مکرار بنا لہ	بہ روی تو ناله دل زین سینہ صد جا

جامی مکن از یار فغان گزستے کرد	
یار آن نبود کزستم یار بنا لہ	

یار رفت از چشم و زول خار خار دہانہ	بر جگر صد خست یا دگار ادبناں
روی گرد آلود و بر خاک سودم ہر کجا	از تنم رب نشان بر برگزار ادبناں
گرچہ پر گشتن ز عمر رفتہ نتوان دشت چشم	عمر با چشم بر او انتظار ادبناں
گرد خسارش ز غطست آنکہ چون نفس زیاد	عینہ افشان گشت گردی بر عذر ادبناں
سروں بگذشت جہولت چمن دامن گشتن	شاخ گل با آن لطافت شمر مسار ادبناں
ذوق مریم نیست مجروح فدا کرد دست	زخم سیکان بس کہ بر جان فگار ادبناں

دور از ان لہما می میگون اند خامی تلخ کام	
راحت سے رفت و تشویش خار ادبناں	

دلم میں کیے سر دہے کرد	کہ در وصفش عبارت کو سے کرد
اگرچہ بے رہی کردن ز حد برد	بجہ افتد کہ تنہا بارہا برد
دل من ان ان دور عدم دست	چو جان دانست عزم ہر سے کرد
مراہی با وجہ و عاشق ز غم	و لے برداشت از ساعہ سے کرد

<p>ہو اسی خلد کرد و ابلجے کرد از ان سبب قن میل بہے کرد</p>	<p>حریم آستانش دید ز اہد دلہم خوش بود با بیماری خویش</p>
<p>بصحرائے عدم زد خیمہ حیاتے چو سودائے بتان خرگشے کرد</p>	
<p>کج نہ گویم کہ راست مے گوید دیدہ را تو تیاست مے گوید در دتوبے دواست مے گوید بہر من جانقااست مے گوید انچہ در ول مراست مے گوید قتل تو عار ماست مے گوید</p>	<p>دل قدرت را بلاست میگوید ہر کردیدہ شد بخار ورت در و خود بے تو ہر کہ گفتہم ب تو خطا فرود مے گویم تیر من گفت در ولت حیست قتل من کارست مے گویم</p>
<p>ہست ہر روز زلفت او عمرے جائے این عمرات مے گوید</p>	
<p>شاخ طوبے را درخت دادی ایمن کند مہربانے کو کہ اکنون فکر حال من کند کاش کہ نگہ برگ تر تریب پیراہن کند گلخنے بستہ ہم از خاکستر گلخن کند نیکو ان راستن چرا از سیم دول نامن کند</p>	<p>ہر شبچہ آہم حریم سدرہ را روشن کند شد پریشان حال من از نگہ آن نامہربان شد نقش ز اسب تار و پود پیراہن نگار دل کہ از غم سوخت ہم در آتش غم نہا گر نخواہد سستی حال گرفتاران خداے</p>

از آسمان آید فرو خاک درت مسکن کند	گر بودی از ذوق خاکسازانت لک
چون رخ جامی بودی در دیت از دوزخ در	گر ز روضه خازن اندر قبر اوروزن کند
چون رخ خوب تو بنیم همه از یاد رود عمر صد دل شده میسند که بر باد رود شادمان سوی درت آید و ناشاد رود که خیال خورش از خاطر فراد رود که گرفتاری من میند و آزاد رود چند از آن نیست که در منزل آباد رود	پرسن از خوی تو هر چند که پیدا رود گره از طره مشکین کشتا پیش صبا تا که عاشق دلمته با امید وصال نقش شیرین رود از سنگ دل مکنست خاک بادا سر من در ره آن سرور دل جز بپراشد غمم با کسند مرغ و لم
دل آن غمزه خور ز کشت جامه را	صید را چون اجل میسوی صید اورود
چنگ افتاد از نو چون بار او گشته شد آبروی این کس باغ آن گل نرفته شد عاقبت از لوح دل نقش صبوری شسته شد زخم تیغ محرم جان من دل خسته شد تا نمودی آن و بار و میل او پیسته شد بر رخ جامی در اقبال دولت بسته شد	چون برید از تن نگ جان او دل آهسته شد بے رخ جانان تماشای جهان لطیفه نداشت بسکه چشم زخمیت در محبت باران شوق شد نگار از رنگ طاسد اول جان چپو که گیمه دل جانب محرابا میشت میل تا ز حیدر مشکویش دور رخ بسته نقاب

<p>میفرم آمد که حدیث چو منی میگوید هر کس بهر دل خود خنجر میگوید شرح دل و دل خونین گفته میگوید حال پرده بهر خنجر میگوید بلکه قصه سر و دهن میگوید کس چه تبیج بهر دم زدن میگوید</p>	<p>یا تو آنکس که زهر جان خنجر میگوید بچرخ ستر و دانت حقیقت شناخت بر سر خاک شهیدان تو هر لاله جدا شمع را شعله ز آتش زبان بس بوز وصف رخسار قدست اگر در حسنه من پیام تو خوشم ذکر زبان باد خنجر</p>
---	--

گفته جامی ازان خوشتر شیر نیست
 که ز ذوق لب شیرین دهن میگوید

<p>پیش جان قصه فرسوده میگویند بهر تکیه دل من خنجر میگویند ذکر بالاسی تو در هر چینه میگویند سخن عشوه گری غمزده میگویند شمع ابرو اگر کوه گفته میگویند پیش یوسف سخن بر خنجر میگویند</p>	<p>یا تو آنان که حدیث چو منی میگویند من نه آنم که کس پیش تو گوید ششم عند لیسان سر سر و باد از بلبل همشده خاطر من جز تو بهر جا که زبان کوه غمهای ترای کتم از تیشه همبر یا تو از ک بدن آنها که ز گل یاد کنند</p>
---	---

سوز جامی نشد ای شمع هنوز روشن
 گر چه ز قصه بهر خنجر میگویند

شد خیال آن خط از دل آن خنجر جان
 دور زود از خانه بیرون رفت یک آتش جان

تا خوشیها دید مجنون باز غم لیلیا دلے	بهر از بابل از دے قصاصی خوش بماند
سست میراندی میان مهر دی ابرو سوار	بس عزیزان را که نه زیر هم ابرش نماند
کرده بودی دعدہ تیری ده کمرین بنشینم	انچه بایست مرا در دل دوران کش بماند
در لطافت مهر و بگدشت از سر فرازان باغ	یک روز فار خوش زان قاست دلکش نماند
پاک شد لوح دل ز هر نقش لیکن همچنان	ذوق یار سادہ و جام شے بنیش بماند

دشت جامی دین دینی ز دلقوی صبر و دهن	
دولت عشق تو باقی باد کن هر شمش بماند	

بجز آنکه رخت با بحیریم فن کشد	بست ز طاعتی که تعب در پاکشد
هر شب ز بزم عیش نهم و در راه زب	بازم کند گیسوی چنگ از قفا کشد
کو جام صاف و دامن معشوق سادہ گیر	آنرا که دل بصحبت اهل صفا کشد
بر سنگ استخوان نشو دهم غبار زد	هر مس که سر ز تربیت کیب کشد
زین گوید که قصه و قدر در کشاشم	در حیرتم که کار من آخر کجا کشد
بجز آنکه پیکس منہ انگشت اعتراف من	آن نیست کلب صنع که خط خطا کشد

جامی ز خوان رزق چنانی کفایت	
آزاد بار منت و دمان چرا کشد	

ماه نو بر نیکل جام آید نماز شام عید	یعنی از جام طرب خالی مباد آیم عید
کر دیگبار و گر عید از منہ نو جام دور	شے پرستان مهر خوشد شب ز دور جام

خون کم خوران ماہ روزہ رابر و استند گفتہ بودم شکم همچون ابرو ان پستان عید پر کس کشادہ از میکده ابواب فیض میر ساندے کہ ماہ روزہ صامت کشت بود	بادبانی مجلس رندان در دآشام عید ساخت ساتے تازه ام از شمع انعام عید زادہ مغرور و محرومے ز فیض عام عید از لب مطرب بگوش عاشقان پیغام عید
---	--

وام کن جامی بزم عید و جمعی کہ هست
طوق خشم گرون اہل کرم را وام عید

ساحے چٹل حیا م زرا دہلال عید قلعے کہ روزہ پرور عیش و نشاط زار من بعد ما عید و من بعد عیش نقد عید نوست و ماہ نوست و بہار نو شہر پر مزید دولت ما ز دعای شاہ عہد بعید شد کہ ز منے تو بہ کردہ ایم +	سے وہ بغر و دولت سلطان ابوسعید شکل ہلال عید زور ساختش کلید نشا و مان بوعده و نہ خائف از عید دار و زہر جدید دلم لذتے جبرید باوش ہمیشہ دولت و اقبال پر مزید بنو و بعید نقض حشین عہد ما بعید
--	--

جامے شکر لبان سحر قدر اشدے
از جان مرید لیسرک اللہ مایہ

ہاکی آن سخ مرابید و مایہ کند چون گریم بر او فاش ز من نہانے دور زینے کہ شود دیدہ نشان قدش	بشنو و نا از ارمن دلش بندہ کند در رقیان نگر و خندہ و ز دیدہ کند ہر کہ اہل نظر آنجا قدم از دیدہ کند
--	--

هر چه با من کند آن طره زرد لیده کند کت خراش دل من با پی خراشیده کند ایاتان چند نظر بازی پوشیده کند	من ندارم گلزاران گلستان زده یز خراشیده و لم برگد زرا که مباد پردۀ زاهد سانس بر انداخته باد
--	--

جامی از یار پسندیده چه ربی عاشا کان پسندیده بجز کار پسندیده کند	
--	--

گر کار دل عاشق با کافر صین افتد جانی که بود تا بان خورشید مکن جوان هر جا که جبهه برقی از آتش عشق تو عشق تو میر و کین هر چند که زور و قوه محراب حضور آمد مار احسم ابرویت هر خط زخم آسم باشد که ازین تا و کی	بزرگه بید خونی بے رحم چنین افتد حیف است که زان بالا سایه زمین افتد صد دل شده را آتش در خون من افتد شکل که بنام من جز ورقه گین افتد دردی ز خطائی ما پسند که چنین افتد سیاره او دارم از جیح برین افتد
---	--

جامی چو سخن راند از لعل شکر ابر است درد آتش از دیده درهای شبنم افتد	
--	--

زبان یار جنگبوسه و نگار جفا پسند انحال با میرس و بر احوال ما خستد اکنون که بند عشق تو می شد چه جاکند هر جا که میر ویم بعشقتیم سر تابند	اخته خاطریم دل انگار و در دست ای ناچشیده چاشنی دروید لان سیکره و جان باطر ما پسند پیش ازین نارامیان اهل وفا عشق بر کشید
---	--

بستم بجا کبوس درش رشته امید	بر کج عرش میفکند هستم کند
بس نازک ست نما طرزان در دوش	ای دایه غصه فسوده دل برام تا بچند

جامی از نقشها سوسه بیه نقش راه برد
خود را نقش بست بران شاه نقش نبد

آن کیست که شهری همه دیوانه اویند	مفتون شده تر کس مستانه اویند
زان پیش که شمع رخسار فروخته گردد	مهرغان اولی از نیمه پیرانه اویند
زاندم که بچمان لبش چاشنی ریخت	جانها گسان لب پیمانه اویند
هر کس که ز نقشش زده دم از تره خوابان	جار و بکشان در درو کاشانه اویند
چشمان منش خانه و سن ده ز میرت	کاین مرد مکان بهر چه بماند اویند
زلف از کبستم می تند کاش بخشد	موی دوسه گبسته که در شانه اویند

افسانه جامی مشنو خواجه که حسیلقه

در خواب ابل رفته ز افسانه اویند

دل بچنگ غمت آهنگ سرودی کند	که روان بر دهم از هر مژه رودی نکند
شکل محرابی نعل سم رخسار تو بر آید	ایمچ و لدا ده نه بیند که سلجودی نکند
چون مرا سوخته از غم مکن اندیشه راه	کم فتنه شعاع بجا شاک که دودی نکند
دبنت را که خرد جوهر فروش خواند	جز بطن لبث اثبات وجودی نکند
بایدت پیرین از رشته جانها که تنست	صبر بر زحمت هر تازی و یودی نکند

چند گونی که عذر کن زرقیان مسود	انچه با من تو کنی هیچ مسودے نمکند
قد رجائی که بجان مهر نو روز دلت ناس	پیش از آن روز که بشناس و سودی نمکند
تیر تو افتاد و در حسان من فگار کرد پیش رخت وقت گل لاله شکفتن خوشست ابر چمن را ز گل روے تو آید بباد مهر که دیوار دور پر تو در ویش گرفت لعل تو آمد سیح کز لب جان بخش خویش طعنه بخوار سی مزین ز انکه عزیز جهان	بر برف آمد و لے در و ل من کار کرد سینه زار از شوق پاک زان خود افسار کرد نفسه بسیار زد که یار بسیار کرد روے تو آید جاد پس دیوار کرد داش فایر که چشم تو میسار کرد بودم ازین پیشتر عشق تو ام خوا کرد
تجائی از آغاز نظم وصف جمال تو گفت مطلع دیوان خویش مشرق انوار کرد	
مطلب آهنگ تر تمهای شوق انگیز کرد در خیم بزم رندان پای تواند نهاد کو کهن کو تیشه بیاصل مزین چون در چمن شیر و نو خاست گرد گل ترا از شکستاب زلفت مشکین تر از رباب بر هم زد صبا دشت ازانی خیالت و شش تشریف قدوم	دزد من آتش صاحب دلا ز آتیز کرد جر حریفه که بسوی باد و ست آور کرد لعل جان افزای شیرین از می بر دیز کرد با سیران هر چه کرد آن شیر نو شیر کرد جد سبیل را عبیر افشان و عبیر کرد مردم چشم نمش از گریه که هر ریز کرد

دعویٰ پر ہیز گاری نیست جز آلودگی
وقت جامی خوش گزین آلودگی پر ہیز کرد

خط قوت از ان لعل خندان شد	حضرت چائے ز آب حیران کشید
بخونم نوشت ست فرمان لب	تو اہم سر از خط فرمان کشید
نیارست چشم دلم از تو دوخت	اجل کرتنم رشتہ جان کشید
پے مقدم تو ز سبز صبا	بساط ز مرد بہستان کشید
دلالت این بلکہ خونین فے	بدل بہر تو دل غنہاں کشید
نہ غنچہ است برگین آن بلکہ گل	ز شرم تو رد گرد گیان کشید

ہین حاصل جامے از سیریں
کہ میکده پا بدمان کشید

آہ جز ان عمرو را گونہ زرد کرد	بر خاطر مہوا ہے گل ولالہ سرود کرد
آہو گے بجا پندید آنکہ کتب گاہ	از گرد باشن فلک تیسرہ گرد کرد
غہ شد کہ خواجہ بنیکے ستایت	بد مردے زمانہ تہر اٹیک ہرود کرد
فردست یار و میل دلش است سوی فرد	خوش آنکہ خاطر از ہمہ اغیار فرو کرد
ندان آفتاب بہرہ جزان گرم رویت	کو بار گے ز ہمت گرد و دن نور د کرد
گر گرد خون دلم چو زبان از سخن بیست	با او کہ احبال سخن ہرچہ کرد کرد
جامی چو نیست مئے ز گین مسودہ	ترتین شعر خود بزر و لا جوہر د کرد

بے تو عاشق چو نظر در قبح لاله کند کو کهن تیشہ چو پر کوہ زندان چو صدات دیدہ و بنال تو دل نیز خدا را پسند منه توان خواند بان خطای زیبای ترا انچه بازنده دلی کرد چو خضر آب حیات عشق بے جلوہ معشوق میسر نشود	کز آب چشم دوم سروش قلع زاله کند آه جگر سنگ ز در دل اذنا کند که رقیبم ز سر کو بے تو دنیا کند گر فلک کردم از عنبر تر بالا کند لعل جان بخش تو با مرده صد سال کند عقل و دین کیج برد آن صدف که دلا کند
---	--

لافت ہر ناخلف از جانب دہجہ را
راہ سوئے نرنگ بانگ چو گو سال کند

بساط ز رکش شاہی چہ نقش دارد بکش ز نطع اہل یاکرین عمل عیسے پرست راحت و اقبال و بہر غرہ مشو بنگ سر نہ و آسودہ زی کہ در دہرے حضور دل کشہ از ملک مال حبث نیت کیکہ بر چمک تمہش بود زروس	تن بر بہشت مالقش لور یادارد ز گزناش خورشید تھکا و ارد کہ ز حسن سیلے او باز در قفا دارد کہ ہر تاج گران سنگ یاد شادارد بکنج مصطفی بے جست و جوگہ اوارد سک عیار چہ حاجت کیمیادارد
---	--

ہر پشت پازد و حاسے دو کون را و ہنوز
ز فقر چشم خیالت بہ پشت پا دارد

ای درین کاخ اماتی نغمہ و شادی بند	نبدہ نفس خودی دعوی آزادی چند
-----------------------------------	------------------------------

پیش و آنا چو بود ملک همه دنیا بسج رشته سے توی کن کہ رسیدن ان عالیہ راز تو نپست کہ در بند خودی لب بہر طمع میا لانی کہ دندان شکند سنگ آزار مرثن بر دل ارباب صفا	لان دانش چه زنی ای کہ بھی خرسند بسر نگاہ مقصود و جو بگست کند تا بکے بہر خلاص و گران گوئی چند بر سر خوان فرمایہ ز پالودہ قند کام آسان شکن شیشہ و مشکل ہونہ
---	---

تا پسندیدہ قند طور تو حامی ہمارا
ہر چہ بر خود پسندی و گرانرا پسند

یا دآن مطرب کہ مار بہر چہ بود از یاد برد عمر را در کوی دانش خانہ میساخت عقل لذت غنمای عشقت ز مذاق جان اگرش بہ افسانہ گردون منہ گایں کو نداشت تو استم فرایہ از دست ہمیش تو یک چہ گل لای می و شست منم نمی توان	بادی اندرنی و مید اندیشہ را با دبرد موج زوریای عشق و خانہ از بنیاد برد آرزوی شادی و عیش و لذت ز ناشاد برد لعل شیرین را با قسون از کف فراد برد حیرت دید ارت از من قوت فراد برد باطن معمور ازین دیر خراب آباد برد
---	--

جامی از شاگردی پیر معان شد می پست
شد عمر در ہر کہ ریخ خدمت استاد برد

آن کج کلمہ چو کاکل کلبوسے شاہ زرد تھاوار امیت بر لیم این آید کہ جان	از رشک شاہ آتش از دل زباہ برد نیمہ زرد و دواغ و رون پر کہ اندہ برد
--	---

چند گوئی که مذر کن زرقیان مسود | آنچه با من تو کنی اسیر مسودے نکند

قد رجائی که بیان مهر تو در دشت ناس

پیش از آن روز که بشناس و سودی نکند

تیر تو افتاد و در حسان من نگار کرد پیش رفت دقت گل لاله شکفتن خوش است ایر چمن را از گل روی تو آید بباد مهر که دیوار دور پر تو در ویش گرفت لعل تو آمد مسیح کرب جان بخش خویش طعن بخواری من را که عزیز جهان	بر برف آمد و لے در و ل من کار کرد سینه زار شوق چاک دایع خود از غبار کرد نصیر بسیار زد و گریه بسیار کرد روے ترا دید جادو پس دید ار کرد داشغاب هر که چشم تو میباید کرد بودم ازین پیشتر عشق تو ام خوا کرد
--	---

جامی از آغاز نظم و صفت جمال تو گفت

مطلع دیوان خویش مشرق انوار کرد

مطرب آهنگ تر تمهای شوق انگیز کرد در خریم نرم رندان پای تو اند نهاد که کهن کو تیشه بیاصل من چون در پیخ سیر تو خواست گرد گل ترا از شکاب زلف مشکین ترا در باغ بر هم زد صبا دشت ازانی خیالت خوش تشریف قدوم	دردم نه آتش صاحب دلاز انیز کرد جر حریفی که بدوی با ده دست آور کرد لعل جان افرا بجی شیرین زنی بر دزد کرد با ایران هر چه کرد آن سیر تو خیر کرد جهد سبیل را بعیر افشان و بعین بر کرد مردم چشم منش ز گریه گوهر بر کرد
---	--

دعوی پر بنیر گاری نیست جز آلودگی
وقت حرامی خوش گزین آلودگی پر بنیر

خطت قوت از آن لعل خندان	تضرع چاشنی ز آب حیران کشید
بخت تو نوشت ست فرمان لب	نخواهم سر از خط فرمان کشید
نیاست چشم و لم از تو دخت	اجل کز تنم رشته جان کشید
پای مقدم تو ز سبزه صبا	بساط ز مرد و بهستان کشید
نه لاله است این بلکه خونین لعل	بدل بهر تو دل غنمان کشید
نه غنچه است بر گلین آن بلکه گل	ز شرم تو در در گریبان کشید

ببین حاصل جامی از سیر بس
کو میکده پادمان کشید

آه خزان عمر مرا گویند زرد کرد	بر خاطر من هوا ہے گل و لاله سرود کرد
اسود گے خواب ندید آنکہ کتب گاہ	از گرد و باشن خلک تیسہ گرد کرد
غیر مشو کہ خواجہ بنیکے ستایت	بد مردے زمانہ تیرا تیکہ مرد کرد
فردست یار و میل دلش بہت سوچی فرد	خوش آنکہ خاطر از ہمہ اغیار فرد کرد
ندان آفتاب بہرہ جزان گرم رویت	کو بارگے زہمت گردون نور و کرد
گر گرد خون لم چو زبان از سخن بہت	با او کہ امحال سخن ہرچہ کرد کرد
جامی چونیت معنی رنگین مسودہ	ترتین شعر خود بزر و لا جود کرد

بے تو عاشق چو نظر در قبح لاله کند گو بکن تیشه چو پر که زند آن چه صد است وید و بنال تو دل نیز خدا را پسند مه توان خواند آن خط رخ زیبای ترا انچه بازنده دلی کرد چو خضر آب حیات عشق بے جلوه معشوق میر نه شود	از آب چشم دوم سرش قلع زاله کند آو جگر شک ز در دل او ناله کند که قیسم ز سر کوسے تو دنیا له کند کز فلک کرد مه از عین تر باله کند بعل جان بخش تو یا مرده صد ساله کند عقل و دین کج برو آن صفت که داله کند
--	--

لا ف ہر نا خلف از جان بر دھامے را
راہ موسے تر ندازد بگ چو گو سالہ کند

بساط ز رکش شاہے چو نقش دارد بکش ز نطع اہل یکرین عمل عیسے بدست راحت و اقبال و ہر خورہ مشو بنگ سر نہ آسودہ زمی کہ در دہرے حضور دل کہ شد از ملک مال حسبت نیات کیکہ بر حکمت ہش بود ز دوس	تن بر بہتہ مالقش بوریادارد ز گراش خورشید تمکا دارد کہ ز حسم سیلے او باز در قفا دارد کہ بہر تاج گران سنگ پادشاد دارد بکنج مصطبے بے حسبت جو گہ دارد سیک عیار چو حاجت بکیا دارد
---	---

بہشت پازد و دھامے دو کون را و ہنوز
ز فقر چشم خیالت بہشت پادارد

ای درین کاغ امانی لغیم و شادی بند	نبد نفس خودی و دعوی آزادی چند
-----------------------------------	-------------------------------

<p>پیش و نامچر بود ملک همه دنیا بسج رشته سینه قوی کن که رسیدن آن عالمی را تو نپندست که در بند خودی لب به طعمه میالای که دندان شکند سنگ آزار مرغان بدولت ادب صفا</p>	<p>لاف دانش چو زنی ای که بهیچي خرسند بسر کنگره مقصود جو بگست کند تا بکے بهر خلاص دگران گوئی پند بر سر خوان فرمای ز پالوده قند کاه آسان شکن شیشه و مشکل پیوند</p>
<p>تا پسندیده قند طور تو حامی همه را هر چه بهر خود پسندی و گرانرا پسند</p>	
<p>یاد آن مطرب که مارا بر چوبه از یاد برد عمر با هر کوی دانش خانه میساخت عقل لذت غمنا می عشقت در ذوق جان گوشت بر افسانه گردون منم کاین کوشت آنچه استم فریاد از دست آیم پیش تو لیک چه گل لای می دوست زخم می توان</p>	<p>بادی اندر نمی میداند لیشمارا یاد برد معوج ز دریای عشق و خانه از بنیاد برد آرزوی شادی و عیش دل را نشاد برد لعل شیرین را با قشون از کف فراد برد حیرت دید ارت از من قوت فراد برد باطن معمور ازین دیر خراب آباد برد</p>
<p>حامی از شاگردی پیرمغان شدی پست شد بهر در هر که رنج مذمت استاد برد</p>	
<p>آن کج کله چو کاهل گلبوسه شانه زد بخار نیست بر لیم این آید که جان</p>	<p>از رشک شانه آتش از دل زبانه برد خیره تو در دو داغ درون بر که اندر برد</p>

شد و در فاشانه دل باو چشم تو اقبال پایوس تو این آستانه یافت پشمت دل ز عسل و مهنر برین بود آرد در سماع عشق تو مطرب ترانه	از غزه صد خندگ و خابرت آنه زو مقبل کیک بوسه برین آستانه زو عیار پیشه بین که چه بر گنج خانه زو صد چرخ شک گرم روم زان ترانه زو
--	---

جامی چو روانه از تبریز و عراق
شوخ ز فارس راه دلش در میان زد

لش آنکه وصال تو میر شده باشد رزم زخیره اشک و مادام که بشویم با هیچ برابر نکندم آنکه سرین زمین پیش کن سرکشی ای راه و بیندیش	چشم جمال تو منور شده باشد گر غیسر جمال تو منصور شده باشد در پای تو باناک بر ابر شده باشد زان لحظه که آهیم بفلک بر شده باشد
شد قاست من حلقه دران فکر که و شتم هرگز بوفایا و کرے عهد نه بندم	در حلقه آن زلف معین شده باشد اگر خود ز جفا عهد تو دیگر شده باشد

جامی کن اندیشه که تغییر نیاید
در حکم ازل هر چه تقدیر شده باشد

پیران با شیخ غم تو خانه نسیم بر کاغذ و صفح منهن تن در یک رخ من غمست نزد با خود آرد و دلم نامه شوق ز ازل	اگر داد اشک من و خانه بهیم تر کاغذ نورست از صومی قلم ز ورق ز کاغذ آستان که سفر و در به تو کاغذ
---	--

قاصد تکر و دیرون بهر من از سر کاغذ	شاخ آقبال من آرد و سگوفه جز لعل
ناو کے کوپے رفتن بودش بر کاغذ	آه من سوس تو بانه بهم آدرست
خانه ز ندانست گس را چو بود کاغذ	سست بهت تواند کند خرق حجاب

کرد جامی صفت خط سیاه تو سواد

شد خیر تسلیم او و معطر کاغذ

اصل تو شهید ناب را ماند	روی تو آفتاب را ماند
درج در خوشاب را ماند	چون کشتائی دهان بخندان لب
ز گس نسیم خواب را ماند	ز گس تو ز خواب نیم شده
پارهای کسب را ماند	پارهای دل ز آتش شوق
وعدایت سرب را ماند	پیش لب تشنگان راه طلب
زان کتاب انتخاب را ماند	شیر گلستان کتاب لطف و رست
ز منم ناصواب را ماند	خطبران لب خمشت گرد و تن
کنج کج حشر را ماند	نقد عشق تو در دل ویران

نظم پر دین چو روشنیت بلند

شعر خایه جواب را ماند

صد جهان بهاستاد اگر پای بستم	خاک که زیر پای خودان سر و بسیر
ریگ حریم که در تپه پهلوی بستم	شفاق که بر راز بیا طحریه

کاین موی بپایا کے تجسید بستر و گر باشد آتش از دم سروشن بنفیر ایام مرگ را حسنه و از عمر نشود صد بار اگر خوش شرم و از تن برد	موی شده ز فقر و فتنه کو فاش گرست مجو بجلوس و اعطاس بر من بر دوزخ جز بان نیست نیت من آن نیم که سسر کشتن از حکمت
---	---

تجانی حریف اہل درین بزرگدنیافت
بر دے گیر حسرت دہ اگرے نے خورد

دل مراد و انگشت خطا بست آورد رسید و بر وصف اندوہ و غم شکست آورد ہزار نقش عجب زان کشا دو بست آورد ز شاخ سدرہ درین آسگاہ بست آورد کہ دل ز عشوہ آن شمیم نیم بست آورد زمانہ رخصت تاراج ز پر بست آورد	میں کہ حسن بخش بر تیان شکست آورد غلام متا صد ادیم کہ یک سوارہ ز راہ کشا و طرہ و بر طرف ماہ سلسلہ بست ہو ای دانہ آن خال صرخ جان مرا نہ بے ولی مزنا ای خواجہ طعن من آن گشت زری کہ هست بھئی دہ کہ خواہد آخر کار
---	---

چرخ و شور کہ جاسے کشید پنج سال
کہ صید کام ز بحر طلب شبت آورد

از جا ہمیں چو ناگہ آواز در بر آید آری روان شود خون از رگ چو شتر آید پہلو نسیم بہ بستر و دم ز بستر آید	از بکہ چشم دارم کان نہ ز در آید ریم سر شکر گلوں ز زخمہ معانی گر مہ ز آتش دل زانہ ان کہ درین تب
---	--

این اختیار گشته و بار دیگر آید شهادت پاسبانست شکی که بر سر آید هر چند گل خوش آید بر باد آید لیکن تشنه باز گردد و دست سکنه آید	آن گاه کن بگویت کرد اختیار کرد الین خواب راست سازم ز آستان از او رخ ناز کم ده و اسیر کشی که بر کت هست آنگاه آن نشانی از آب جگر کرد
--	---

بدل تو نشانی با من در ترا نشانی
خون کز دلم صراحی و چشم سماع آید

وز عجب ز غم و حسرت و دلم در چنگ اسیر ایامیم داد تا داغ تور و دشنامیم داد تعلیم گرد کشایم داد آهین خندانم سایم داد از تهمت پارسایم داد از شمت پادشاهیم داد خامیت مومسایم داد	دل با غمت آشنایم داد شب بزم موم خیالت آید آبرو در دلم آفتاب با و میر لاف از رگ بان کرد آینه رخت تجلی بدنام عشق تو خلاص در یوزا کوئی تو فراغت سنگی که زدے پی شکستم
--	--

شوق تو غزال جامی اسما
از بنگ غنل سدا یم داد

خوش آنکه غم عشقت ایام می آید
بر یاد تو شمعیت ز شوق آید خیر

چون قبله شود رویت از سجده نیاساید	در جام دہ لعلت از بادہ نپر میرزد
دل بشکندم چشت چون نردم از دید	ستنت عجب نبود گرشکند و ریزد
گر سر و دلا دیزیت طرقت چمن آید	کی خنجر دل پر خون از شاخ گل دیزد
شعریست سیزلفت بدلیست شعراں خط	کش باوصبا بر گل آن شعریہ بیزد
چون صید کنی شکل حاجت کہند اقد	در تیر زنی آہواز پیش تو گر نپرد

گر شعر خوشت باید خوش کنی لجامی
خاطر کہ حزین باشد کہ شعر آگیزد

رخ خود بخون نگارم چو نگار من نیامد	نغم ادبشت زارم بزار من نیامد
بکار جو ندیدم چو قدش بیخ سر دے	کہ از آب دیدہ جوئی بکار من نیامد
خطا سبز کاہ از گل کہ پے رسید اینک	چکتم چو این بشارت ز بہار من نیامد
بکہ ام کا سر خوش نغم از شراب است	بسر چو زخم تکی ز سوار من نیامد
برش چو خاک گشتم چو بوقت بود گریہ	کہ بہشت پاش بارمی ز بہار من نیامد
چو دہم باد دے را کہ خراب از ست گارم	بچہ کار آید اورا چو بکار من نیامد

ز چہر و ساخت جامی ز دودیدہ سخن نیغہ
کہ ز کار عشق نقش بکار من نیامد

چو لب بکوزد نہی کوزہ نبات شود	ز کوزہ قطر و چکد چشہ نبات شود
ز زشک آنکہ چہ کوزہ لب نہد بہ لبست	مراد دیدہ ز نغم و جلد و فرات شود

از ان نزال تبکا کہ ستم نور و کشت	چو خضر بر که نور و امین از مسات شود
مريض مشق تو چون ابل شفا گردد	اسیر قید تو کے طالب نجات شود
ز کعبہ بو نشان و لم چه دانستم	کہ بہر چون تو تے دیر سومات شود
نہاد و بعدم دل چو تخم مهر تو کشت	چو آن حریف کہ آگہ ز کشت مات شود

نہاد چشم بر او تو منقطع جاسے	کہ گزریے بسر او خاک پات شود
------------------------------	-----------------------------

نیو اہم کہ با من بیج یارست ہنشین گردد	کہ می تو سہم دلش ز اندوہ من ماند و بکین گردد
چو اندوہ دل مخروں من تسکین نیگردد	چو حال آنکہ چون من نگیری را دل تنہا گردد
سوا و دیدہ و ابردم تو بودی کی بود یاب	کہ این دنیا نہ یکبار و دگر مردم نشین گردد
پس از عمری و خوش گرداید و لم بماند	بایا آمدہ و رسیدہ آہ آتشین گردد
از ان شیرین بان ہر شب بجا آرد و میخیزم	چو آن مومنی کہ ہر دم از دھان آگین گردد
بقدر کہ بد تیغ ہجران خلعت دردی	مشرک لعل من آن اطر از آستین گردد

از ان گم گشتہ و زیر زمین چاہی کجا یابد	نشان گرفی المثل گرد و ہر دوزی زمین گردد
--	---

ہر شب ز زلف تو حال من چنان بود	ہر دم از لعل تو چشمم کہ ہر افشان تر بود
گرچہ نتواند ز باغبیدہ من و جو سباز	بر قدرت از شاخ من و ریاخ لرزان بود
گفتیم یک بوسہ خواہی یا دو دسام از لہجہ	ہر چه کمتر جان من دانی کہ آسان تر بود

مهرت اند جان جان دل لاند برینا	کردم دزین نیز میخواستیم که پنهان تر بود
چاره حیرانی خود زیر بار عشق تو	هرگز اسیبم ز من صد بار حیران نبود
ز آتش دل پرین برین بسوزد خرقه هم	گر نه هر یک در بر من از آب شکران بود

بلبل خوشخوان بوضعت گل سراپد و چین
گفته چاه می که خواند هر که خوشخوان بود

آدام آن تاز گل زد دست بردن شد	چون غنچه دلم به آغشته خون شد
گفتم نه کنم میل جز آنان چو شوم پیر	فرای که چون پریشدم حرص فزون شد
بکشاد صبا تازی از آن لاف مسلسل	صدخته جگر بید زنجیر خون شد
از بس که مرا سوخت خط غالیه بوی	از دو دلم روی هوا غالیه گون شد
صد بار شد از عشق تو ام حال در گون	یکبار نه گفته که فلان حال تو چون شد
جان سوخت غم عشق تو ام شاد ببادا	آنگس که برین در طهر اراهنون شد

منخ دل چاه می که کس راننده می رام
در دام سر زلف تو افتاد و زبون شد

گر چه پیش تو ام اینج رو در روی نماند	روی من جز بپایه قبالت تو هر سویی نماند
خانه بود بکوی طرب از وصل تو ام	نقد خراب از غمت آن خانه و آن می نماند
بسکه از موسی میان تو جدا نمیدم	تم از موسی چو موسی شد و آن دی نماند
چو که چشم ز خیال زلفت آبادان بود	تا تو رفتی ز نظر آب درین جوی نماند

خنازود تو اهی کعبه مقصود جمال پیر گشتم من بدروز دله وردل من	که درین ره دگر تم تاب گ دیوی نما جز تناسی جو انان نکور دے نسا
--	--

لب کشا اے گل رعنا سمن جامی که درین باغ جزا و بیل خوشگونی نما	
---	--

مرزا مایه سودا امید سود نسا چو بافت عشق لباس از پلاس دلام صدای تیغ تو آمد بزم زنده دلان مرید عشق تو نسا و پابند بر عطا نشان مجوز دل تشنیم آه دگر از ان زمان که مرا قبل طاق ابروی تست	کیا ریا من شیدا چنانکه بود نسا چه غم کز اطللس اقبال تار و پود نماند کدام سر که درو ذوق این سر و دماند چو شیخ شهر درین پای فرو نماند کز آتش که تو دیدی بغیر دماند بقبله دگر م طاق سجود نسا
---	--

چنان بچشم عزیز تو خوا شد جامی که هیچ غصه از دل مسود نماند	
--	--

آن ترک شوخ بین که چستانه میرود هر جانب که جلو کمان دی می نهد جانم ز تن رمیده بسود اهی خال تو از صبر رفته پیش غمش می کنم گله حاشا که شمع چهره فروز دیان جمع	شهری اسیر کرده سوکے خان میرود با صد هزار عاشق مردانه میرود مخ از قفس بریده سوی دانه میرود با آشنا حکایت بیگانه میرود گردانده آنکه با دل پروانه میرود
--	--

ز راه پند نامل و عاشق کوی دوست	لبس باغ و چند بویرانه میرود
جامی ملول شد ز رفیقان کوی زید	پیمان شکست و بر منبر میان میرود
صبح با از غم تو شام بستم گذرد تا زین طبع ترا از گلچون زنجارم کیست آگاه از حال دل و بهم شدگان لذت ز حسن خندنگ تو ندانم هرگز جو بیابان بر رخ افتاده من گویان کن افسانه آگوش که این بایه حسن	صبح و شام کس از عشق چنین کم گذرد هر چه کردی بگذشت آنچه کنی هم گذرد جز نیستی که در آن طره در هم گذرد هر که در سینه اش اندیش مرهم گذرد بسکه از دیده بر وسیل و دامم گذرد هیئت باشد که بران خاطر خرم گذرد
گر بود جای گذر که دورت جامی را	جای آن دارد اگر از همه عالم گذرد
چو خجسته صبحی که از آن گل رخسار خبری رسد تردم دی بهوای او که مرا ز خوان عظامی بزلال وصل خود از دلم نشان جم است شوق خجسته ای جفا می تو چه بیاخوشتم که هنوز از آن همه را همیشه نظاره میسر است خوشا کس نکشم قدم ز ره طلب من بیدل ز چه بود	ز شمیم جعد عبیرش شام جان اثری رسد نه حواله ای رسد نه نواله ای جگر می رسد که مباد از آتش آه من تو بیاخت شری رسد ز دلم نکرده کی گذر ز تقای آن گوی رسد که گئی ز چشم عنایت تو بدولت نظری رسد که بدست مفلس بی نوا چو تو می گهری رسد

شب جامی از ظلمات بجز تیر و شد چه شود اگر ز فروغ صبح وصال این شب تیره را سحری زد	یاربستم که غم از خاطر عکین ببرد دل سپردم به تبی تا شود آرام دلم نگفتم که به ز شوق چه کنم بترسم بگذر سوئے چمن تا ز لطافت رخ تو من در آن غم که دل ز دیویم بختانم گر دهم خمی تو صد غصه دل تلخی آن سخن چمن بزرگت تو مستور خوش نست سپل شکم ببرد سنگ لی ممکن نیست
نقد جان در عوض خاک درت چیزی نیست سود جامی ست اگر آن دهد این ببرد	کو صبا تازه بسود خوش خرام من ببرد دو بیان شوق او هر خط چون دراق گل تا نه من کے تواند برد قاصد پیش یار شده دلم چون نافه خون آرد آن بود بام از خدا خواهم ز سولی در دعا هر صبح و شام
که سلام اورساند که پیام من ببرد دقیر ز گین ز اشک لاله خام من ببرد چون نثار دهر گز آن یار که نام من ببرد دای من گر عشو و دهرشن دای من ببرد تا بیا ر من دعای صبح و شام من ببرد	

شد ز جام عیش کام صبر من تلخ اطمینان
شر تبه خرا که این تلخی ز کام من برد

ساقی بزم خیال آن لب آمد جسم کجاست

ناچو جامی جرعه عشرت ز جام من برد

حلقه بند گنج عشق تو در گوش کشید

حلقه سان کار مرا نیست سر و پای پدید

جای آن دارد اگر ناله مار آشنید

گرچه بسیار از آن برون شد طلبید

نتوان گوهر وصل تو بهین جو خرید

حلقه گوش ترا دیدن حلقه رسید

حلقه گوش ترا هر که بدین لطف بدید

حلقه گوش ترا آتشده ام حلقه بگوش

گوشت ای سیمبر از حلقه زنگشت گران

ماند و حلقه گوش تو گرفتار دلم

ز رشد از حلقه گوش تو مرا چهره دلم

هر کجا حلقه زدند اهل ملاحظت چو دلم

گوش کن گوش که از بار غم فرقت تو

حلقه شد قامت جامی دیگر پشت رسید

سرسنگ مرغ ز لعل تو ام و دادم

ز بسکه دیدم من شکست بیتم شد

عقیق تنگ بر دیم نگین خاتم شد

سکاف تیغ تو اورا بجای مرهم شد

نه آنکه شوق لقاسی تو دور دلم کم شد

بشارت بر قیاس پده که آن هم شد

ز طاق ابروی تو پشت طاقتم نم شد

بوقت گریه ام ای دل خون بد فوط

قدم چو حلقه خاتم خیده بود ز غم

هزار زخم کهن بود بر دلم زبتان

زیم خوی تو سوسه تو نگذرم بسیار

سری براه تو ام مانده بود نا شده خاک

	نزداد زہد و سلامت قدیم کبش چاہے	
	کہ طور عشق و لالت ترا سہل شد کہ بر دیم رستم از شک شوق گون نکشید کہ کف ساقی شستم قمع خون نکشید پای از دارا عشق تو بیرون نکشید کو کین بار دل خویش بامون نکشد انچہ من میکشم از عشق تو مجنون نکشد بکشید دست ترا دل سوی من چون نکشید	میچ شیبے تو دلم نالہ گردون نکشید کس حریف من میخوار نشد بے لب تو دل چو پر کار شد از دست تو گشتہ دل کہہ ریافت ہم آواز خود اندر غم از ان جان کہ من میکشم از عشق تو فراد نکند میکشد دل سوی دل کی دلم بزبونی
	دست نکستہ سنجیدہ چاہے نکشید طبع موزون چو بدوش سو موزون نکشید	
گفت از تو بر دلم ہر دم کم از خدمت مباد گفتش سر رشته کارم شد از عشق تو کم گفتش ہر دمے ریزم زہر تکان زہر شک گفتش شد قائم چون حلقہ شکم چون گفتش از ہجر نبو دانستے دلسوز تر گفتش دارم دلی پرورد بے یگانہ گفتش از عشق خالی نیست در عالم کسے	نریب خندید و گفتا بیش باد و کم مباد گفت کار کس چنین آشفته و درہم مباد گفت یارب ہرگز این بار کم بجہنم مباد گفت جز حرت و فایم نقش این غاتم مباد گفت بر جان چہ جان داغ این ماتم مباد گفت یارب ہیکس بر اور و بے مرہم مباد گفت چاہی ہر کہ عاشق نیست در عالم مباد	

بہ چنگ غم و لہذا رنگ مے آید	کہ تا زلفت تو دیرم بہ چنگ مے آید
ہو می آشیت جان ہمیدم ہر خند	کہ آشتے تو ام بے چنگ مے آید
ہر عشق بستم ز کام دست امید	چو کام سے بکام تنگ مے آید
نہ شمیم ز خون دل آب دیدہ ام	کہ با خیال لبست سرخ رنگ مے آید
نہیر نذر بار بباط قرب تو نام	بلے تو شایہ و ازات تنگ مے آید
شد م ز سنگ لامت بزرگ دم نذر	بخاکم از کف اجباب تنگ مے آید

بر دست پر از خون چنان دل جانے

کہ تیغ وار بہر جاست تنگ مے آید

آن سر دوی بقصد سلام قیام کرد	شرط وفادار رسم نفقت تمام کرد
جامی جواب تو آتش جان ہم چو اد	دست ادب بسینہ نہاد و سلام کرد
ہو دم چو خاک بر سر ران شبہ حقیر	خاک حقیر را ز کرم احترام کرد
دل رفت و جان ہم از پی سرور دان	از پیش من چو بہر گذشتن خرام کرد
یکدم نہ کرد و زلف من مقام لیک	ذوق سلام آید دل جان مقام کرد
شکر خدا کہ از شکرین خندہ سعی سخت	شیرین لبش بکام من تلخ کام کرد

جامی بوصف آن لب لعل شکر شکن

طے حدیث طوطے شیرین کلام کرد

زان بشیر کہ میکده از ماتھے شود	پسند جام را کہ ز مہبای تھے شود
--------------------------------	--------------------------------

زان غم غور کہ خانہ زکالاستی شود ہر کسیہ کہ پر کند آسختی شود ہایک دور روز شہر ز غوغا ستی شود صد بار تھا سے داوا ستی شود کے تا جھڑ دا من صحرایہ شود	ترکین سب ہر چہ توان بہن باور ساخت خوش مضربیت میکہ و کاین جوج صبر نے نکھتا گشت نہتہ توان بستان شود توان علاج عشق تو گر خود طلب را زان شکما کہ کاین از غم بیدہ کوفت
---	---

حاجی بہت نیکو تو گر زانکہ گوش سپرخ
از گوشہ رعت شریا ستی شود

صحرایہ شہر بہر دن تاباک میکند کز گفت و گوی نام نش تاباک میکند عنوان این صحنہ خون زنگ میکند زادہ نشہ پر شش و سنگ میکند چون مے بریم نام صفا رنگ میکند منع سماع و تاباک و ف و چنگ میکند	آن بہ بجانب سفر آہنگ میکند ای نامہ بہ مجاہد و نام من بہر شیخ کمال شوق بہن لیل شہم من عاشق نشاند جان بہر کہیہ مراد صد رنگ میکشم بامیہ یک صفا نشیدہ بسع قبول اور چغتب
---	--

مچائی کند نہشت و سہ یار اعیاب
دیانہ رنگ محلول با سنگ میکند

کہ دیم نالہ و رول ششش اثر کرد از سر گشتہ نیاز و رانخبا گز کرد	گدشت دیار و سوی اسیران نظر کرد خاک رہش شہر کہ چہ سبب چہ پی او
--	--

<p>چون برگزالتفات بدین سیم وزر نکرد جای که روئے خویش بجائے دگر نکرد روشن دے نزدیک کحل نصب نکرد جان خود چنان برفت که دل بغير نکرد</p>	<p>مارا چه سود اثنک چو سیم و نغ چوزر آدر زخشن نظر کنستم هرگز نم ندید بر خاک ره نشان کفت پایی نازکش میخواست دل که مهره جان ز پیش و</p>
<p>شد خاک بر درش سر جامی ولی هنوز سود اے پاس وے از سر بر نکرد</p>	
<p>نور نازل شده و ماه فرد آمد بود از سر بر شرف و جاه فرد آمد بود آیت بود که نگاه مستد و آمد بود نیل اشکم بسیر راه فرد آمد بود هر کجا و دوی ازان آه و فرد آمد بود پیش درویش هوا خواه فرد آمد بود</p>	<p>دوش در بزم گرا شاه فرد آمد بود باز نینه بصف خاک نشینان نیاز ز آسمان بر من محنت زده از محنت لطف عمر با بهر زمین بوسه خیل و شمش کردم آنچه ز غمش آتش صد غیر پیش گر چه شاهان بهوا خواهی خواسته اند</p>
<p>در چمن بے قد آن سر دسمه جائے را خاطر از همت کوتاه مشد و آمد بود</p>	
<p>نفحات نظرا ز گلشن اقبال وزید حاصل نامه مرادے که و لم می اللبیه بشام دل و جان را تحفی و مید</p>	<p>باز صبح طرب از مطلع امید و مید نامه لبته سر آمد ز مراد دل من فتح تا کرده چو نامه سر آن نامه هنوز</p>

چون محنت شد همه تن گشت که آن مشغول آمد آینه ز پیر بر ده تقدیر پدید خجسته گشت که حسرت در جگر او نخلید	هر که بود و پیر از گوهر اخلاص درون شد آینه که آن نقش که خاطر خویش خامه هر کسید که بدخواه بر او نهند
--	---

دومدم جامی از اخلاص کند هر باد سوی تو فاخته قاصد و ابواب مزید	
--	--

بنا که خط آینه گمان باغ رسید هر وصل که در دست جگر با من غصه خلید ز بار منت او گردن بنفشه خمید اگر نه صبح به دزدان شبنمش گزید خوشا کسی که می عیش از آن پالایشید گل از تو هم آن در شکاف غنچه خرید هر از درون آمد و یک خنکید بسوی او چو نسیم قبول شاه وزید گل ز باغ معانی بدست خویش خرید بر آستان تو دزد دید جاسی خواهم کرد برای دیده خود دهر مه سای خواهم کرد غمی که ز ادره آن سرای خواهم کرد	ز بنبره گرد لب جوی خط آینه و مید کشید بنبره نگار خورده سوزن خوش ز لب که فیض عطر خیت بر مین باران چراست گرد لب غنچه گشته غرقه خون زالا شد همه صحرای از پایا لعل چون سنگ حادثه بسیار شد زلال باغ چون خون کشاد گریه خوان به نشر برق ز نوک خامه جامی هر از گل شکفت کی که گشته نگین ز دفترش نوشت شبه بسوی تو از دیده پاسی خواهم کرد برسم سجده جبین را بنام مقدم تو درین سر انبخت تو گرفته ام نیرست
--	--

بهر طرقت که روی در قفا سے محل تو	بنالک منصفی یاد را سے خواہم کرد
فرزد و غمستہم از دل براغ وقت تو	منرا می این محنت و زاری خواہم کرد
بر بندہ بوسے از آن لب حوالہ کن در	حوالہ لب تو با خدا سے خواہم کرد

در آب میکده جامی کہ حل شکل عشق	
بجام بادہ شکل کشا سے خواہم کرد	

بوقت گل چوبے تو آرزوی گلشنم گیر	نرفتن یک قدم خار سے زہر سودا سہم گیر
چنان شب بیدار گرد و زارتش دل خاںم شہا	کہ ہمایہ اگر خواہد چراغ از در و زخم گیر
دل تیرم من من ناشدہ و شکستہ و غم	ز خاک دل مباد اشعلہ و پیرا سہم گیر
بسوی من رہ آمد شد یا ران شود بستانہ	ز بس کہ ز گریہ ہر شب آب گیر و سہم گیر
ز آب چشم و دود دل ز دیدار تو مہر و دم	کہ گاہ این گاہ آن پیش و چشم رو سہم گیر
جانم بستاند از کف عشق تو سن و رندی	کہ بنید خفت عجز من عیان تو سہم گیر

نہنداری ز بیدار و سیت کم نالیدن جا	
کہ اشک اندر گلو راہ نغان و شیونم گیر	

خندہ زود ہمت رشتہ دندان نہود	وزر کہ جان گرہ غصہ دندان کہ شود
ہست گوئی ز لطافت ہمت و ز خوبان	کس درین عرصہ چو تو گوئی لطافت بود
جیب جانم کہ شد از دست غمت خاک و در	آرامے اندر شکن زلف تو انکار نہود
ہمہ کس کشد تو میدرد و بخت نگر	کہ دلم مہر و خاکست و غم دور و دور

<p>کمر آردش در آغوش خیال تو نمود چشم گریان که شد از سنگ جفائے تو کیود</p>	<p>بستم از مر و کس دیده خود غرقه بخون رو و نیل ست روان سخی تو ای مضر جان</p>
<p>بسمه جامی بے پاپوس هم سوس دودید پایے از سود دے هر کف پایے کو نه شود</p>	
<p>بید لان را گره از رشته جان نکشاید گر به آزاسی آن سر و زبان نکشاید جای قطره گهر از ابرو بان نکشاید بید آرد گراز مشرم دکان نکشاید تیغ آن شوخ ره آه و دفغان نکشاید بره لم تیر خجائے ز کمان نکشاید</p>	<p>ماه من تا کمر از موسه میان نکشاید چون نبشته ز تها با زبان سوسن را گر به بند صدن آن عقد گر چه قید آن دل لب هست دکان بکر از شمد فز در گنجوگر به گره گشت بسوزد دل اگر تا اشارت نکند از روی و چمن فلک</p>
<p>پیش افسر ده دلاں عزیز سخن جامی چید و فخر خویش گل ایام خزان نکشاید</p>	
<p>نورم از آمدن او به بصر باز آمد لاله و سنبل اوتاز و تر باز آمد خون شد از عتم جگر م تا بطر باز آمد بهر غریزی من بست مگر باز آمد در سپاه علم مشغ و ظفر باز آمد</p>	<p>نشد الحسد که آن سر سمر باز آمد از خم دیده صاحب نظران می چین آن جگر گوشه که چون شک برفت از نظم بندم از جان مکنید گے او که بلطف لک و دلهام هر گرفت و زان لطف و راز</p>

شیر چو پداند دل از نصیر دهر و سانه بر	سوی آن شمع دلم سوخته پر باز آمد
چای ای افتاده بنزدان غم از شوق لبش	طوطی آرزو تقبلس بهر شکر باز آمد
شد و لم ریش از غمت از ریش دل خون میرد جایم از زمان غم تران خسته پیران میرد مینمزد در دامن آه دیگر دون میرد کوه کن در کوه و شیرین گشت با سون میرد در حریم حبه بهر شکله که مجنون میرد لطف آن قدیس کبر و زمین چین میرد	بر رخ زردم نه شکست نیکه گلگون میرد کردم شد رخ از تیغ بخت باک نیست بر تن ارم ترین شد بیه تو نگامی کاش نیست ایمان بارانده و تو با آسودگان پوست بهر غیر پوشیده و نه لیل و دافعت نیست خوانده دانه که به جو میرد و آب بهشت
چون سخن در دهان دندان و دانه لطف	نظر جاسی را سخن دور در گنگون میرد
ز غمت ساخت گردن پند و جوان سفید بقیه کافور را ماند زمین یکسر سفید ساخت از سر کوه خارا پوش را چادر سفید مقدس را از تار سیم بام دور سفید قطع خاک از سو و گیاهای بلور از سفید چشم عبرت بین کشتا می آید و قمر سفید	خیز شاقی که فروغ صبح شد خاور سفید صبح کافور سے سما باز آسمان کافور بار دی که گرد از دشت طی دیبا کسیر سهره را چون کریان بر گنج سیم در کشتاد و ساخت چرخ حکاکست پنداری فلک نیا کشت بود از ادراق خزان لبان ملون فتری

سبز پوشان چمن را جامه شد در سبزه باغ دی را این گل سرخست آن گل سفید لعل گردد گر چه باشد فی اهل سبزه ساخت بر تشن بود ز افشان گل سبزه	بیکه آید آب و حلال آن بر دم از باران بر فروز آتش گل میفتد بر آن هوا جامی امروز آن می گوید غم و غلغل یکه بر باد شمنش است که در باران بود
---	--

شاه ابوالغازی که باز از فیض نور سر بر عزت جاه و جلالش تا دم محشر سفید
--

از همه خون از لب لعل تو دل چمن میخورد شیخ شهر ما که بودی شهر در کم خوار گه جز گل حسرت نیار و بار در و آغ امید دل پرست از زخم شمشیر بار و در فراق بیل اشکم در ناله آید بشم آن ماه را میکنند هر دم زمین رخورد زخم بحر خون	آگین تو آن چنین گردن آه و خون میخورد از همه درد و در لعلت باده افروغ میخورد خوار تر گام که آید از اشک گلگون میخورد بمحو آن پر دل که زخم اندر زمین میخورد گر چه شب معج آن با وج گردن میخورد تشنه گوی و م آب ز جیون میخورد
--	---

جور تو جز بر دل لیلی نه آید بلی نگ کنز لیلی رسد بر جام جمون میخورد

هر شبیم در سر خیال آن لب میگون بود چون رسد بیکان تو بر سینۀ فلک بگذرد آن غزال تو که از اثر شکایت عالمی	داس از مرگان مرگان دلم پر خون بود از رسیدن مرگ گذشتن بیه افزون بود اگر اندک کوه یا سرگشته در مامون بود
--	--

بایسم بگذار و شادی دیگران ده گزین	عاشق غمخواره ام شای ندانم چون بود
دو دایره آتش انگور و دل در برم	آمد آن حکمر که دو دوش فتنه بر گردون بود
هر گیسو که در حرم میست لیلی و دهر	خورده آب باز پیشه سار ویده مجنون بود

صحت تنگ است بجامی جان و آبش
عقل محرم نیست که تا یزنان بیرون بود

بخت آن شد که فلک زین محال گسند	رشته پیوند مهر از مهره گل گسند
محال بین بیرونی چون همسر گسند	زنگهای انجم از فروز و محال گسند
چون در بر سینه او فتنه تنگ را ظهور	نسبت تاثیر فاعل را از قابل گسند
سکات نظم بسته آمد عاشقان با سلسله	فتح این ساعت که مجنونان باطل گسند
یکه تواند ز دل نذر و امن مقصود خیس	کر عقل و دهر بگند و این دل گسند
گردد در ظاهر و در حق تیر باشد تیغ عشق	رود روان را بیدار از شمع منازل گسند

بگذر و مرغ دل بجامی ازین تیر تیران
گر زبال متشش نبند شواغل گسند

فرخنده عیبه گان جان از پیشه بین گان	از غدا خبر زمان عشاق را قربان کند
زخمش جفا انگیزه خون سیران کند	هر روز سهری او عیبه بایر سهریدان کند
چون ز دل غرقه بخون زنده یگان کند	ناله از خاک درون از غرقه بپیکان کند
زین گوهر بر چمن باشند گلخانه دین	آن غنچه لب با چشم من از رنگ خود خندان کند

آن خاک را در یک نظر هر چه جوان کند	گر خونی چکان آن شکست بر شوره خاک آلود
سپیل بلائے کو که این غمخانه را دیران کند	بر جان من آرد و عین من آید زین آلودگان

ز نسیان که بجای تو نشان هر غمخوار	در پای خونی دوزی روان ز جود ز یوان
-----------------------------------	------------------------------------

چشم از بزم تره خوان به نشان خواهد شد	باز خون دلم از دیده زوال خواهد شد
هر چه مقصود دل تست چنان خواهد شد	هست مقصود دل آنکه بپریم ز غمت
همه صحرای عدم لا نشان خواهد شد	بسکه خونین کسان جان تو بر دل تستند
فتنه عالم و آشوب جهان خواهد شد	دید و کرد و گیت پیری و گشت این روزگار
در و لم ز او که دور سینه نشان خواهد شد	شکل بالابناگر چه شب تنه سالی
کشته اقم همه را بر تو کمان خواهد شد	خون من جای دیگر نیز که چون در کویت

هر که دید از رخ تو خرم و خوش جامی را	گفت کاین پر درگاه جوان خواهد شد
--------------------------------------	---------------------------------

خط ز سنبل تر بر بمن نقاب کشید	زخت ز غایب خدا کرد آفتاب کشید
ز مشکنا بپای بر آفتاب کشید	معه راز دل بر دی و لکتهای تو خوست
برشته تره چشم در خوشاب کشید	سگ تو خوست برای تلالوده عقد گهر
بساط ازرق بپای منم شراب کشید	پلاس میکده زاهد ز دلش پشین خوست
کرین دودیه ندانم بخون ناب کشید	تنبه خیال تو دامن کسان به ما بگذشت

از خواب ناز چو بکشاوه دید ز گسست	چہ ناز با کہ ازان چشم نیم خواب کشید
زور دجبر غذا بے ست ناله رمی کن	اگر در فراق تو جامی بے عذاب کشید
رسید قاصد و در پی ز مشکناپ آورد ز شب نوشته شامی بگرد و صبح خراب بود ز طلم فراق کشور دل سخن درست گویم که شاه مسند ناز غلام مقدم آتم کزان لب و غمره تفاوت خاصه سر از شرح جبر و حیرانم شب از شانه وصلت بر دزمی آم گزشت پای نفی ز آسان جامی	چہ جامی در پی که در پی در خواب آورد پیام در دگر گشته ز آفتاب آورد نشان لطف سوئے کشور خواب آورد نیاز نامه در ویش را جواب آورد توید مرمت آلوده عتاب آورد که نامه نصیحه مارا چگونہ تاب آورد اگر چہ بخت مرا این فسانہ خواب آورد چو بے بختاک در شاه کامیاب آورد
شهنشے کہ چو راه سفر گرفت طغنه	بہم عنانے ادبایے در رکاب آورد
ساقیا اطراف باغ از سبز تر تازہ شد گل بوجہ ساغسہ در میان در و در بزم گلشن را زلالہ جام لعل آید دید بلبلان جان بوی صحبت گل تازہ گشت	جام می در دہ کہ روز عشرت از سبز تر تازہ شد در سر ز گس ہوای ساغر ز تازہ شد افسر گلزار از الہ عقد گوہر تازہ شد قمریان را میل دل کو صبور تازہ شد

سرو را بر طرف جوی از فیض آب و درختان از ریاض کرمات آمد نسیم رفته نقصه کرده چاشنی ابل فضل را گشتن باید خسرو غازی مهر ملک دین سلطان برین	حلقه بنیر زمر و رنگ در بر تار و تشنه جان عالم زان نسیم روح پرور تازه شده از من به با طفت شاد و دل گستر تازه شده آن من خلیفه کرد آثار حمید تازه شده
---	---

با دهر دم روز نشین هر روزی دیگر کرد رسم خیر روزی درین فمورده منتظر تازه شده
--

اگر هر شبانه در بستر نم از چشم نیم افتد چه در جانم نه دلی آتش بودن آن در خون نشت اندر سرم سنگ جفایت گزیم او نخواهم گشتن کوی ولی با آن لب غمزده چو بچه تو میخورم ساعتی ناکش پیر کرد تبر از قادم از عشقت نمایم بود اما شکفتی	نه پاک بیدنه چو آن آتش چه در بستر نم افتد جهاد او در حریم محبت ناکشتم افتد فتد بهتر که ازین تاج کراست از سرم افتد اگر تو نخواهی از خود خیزد این سخن چو آن با دهر دم افتد ز قطره قطره خون که بر فرو در ساعه سرم افتد اگر عشقت تو ز دیگر خوبه و آن بهترم افتد
---	--

بهر بهر بانیست که دم هوای آید آن عالمی چو دانستم که در دهر دم بلاست دیگرم افتد

اصل لب لب طفت حکایت نمیکند صدر بارش پیش تو گفتم در دلی و از با سنگ تو شرح و در غم تو قیاس	چشمم خوشه شست نظر عبادیت نمیکند در د که در دل تو مهر است نمیکند از دستمان به غیر عبادیت نمیکند
---	--

<p>باشیخ خرقه پوش چه کارم که کار من از لوح قسم و اعط خوش به چه محبوب مشتوق را رعایت عاشق محبت لیک</p>	<p>جز پیکر فروش کفایت نمیکند بهزکت که کز لب تو روایت نمیکند یا من این طریقه رعایت نمیکند</p>
	<p>جامی بنبد لب که حریف سخن نپوش ادراک رزمه قسم کنایت نمیکند</p>
<p>شب ماه عید را ز شفق چرخ جلوه داد خونین دل که بود جگر بسته اشک او نئی که نعل زر به پا طے که یافت رنگ شاه که در مقام غلامش ماه عید جان رسیدگان بمواید لطف او روزش بود همیشه ز بخت سعید عید</p>	<p>برکت حریف نعل قبا جام زر نهاد پرو می زردیکه ناخن جگر کشاد از خون دشمنان ز سم سپهر فدا غم کرد پشت خویش و پیکر خدمت ایستاد چون طبع نارسیده با سید عید شاد چشم بد زمانه ز عیدش بعید باد</p>
	<p>جامی چو ماه طلعت او دید عید کرد حاشا که هرگز آید شر از ماه عید باد</p>
<p>آتر آشک بر نیسان ساختند قدسیان تصویر قدرت خواستند ز بر رحمت قطرامی لطف نخت تیر مرگانت ز جان چون نگذرد</p>	<p>بهر مردم آفت جان ساختند شاخ طوبی را خزان ساختند گر در دزدان نمدان ساختند کشش نوک غزه پیکان ساختند</p>

<p>دُر آشکم را کہ غلطان ساختند عاشقان ز دیدہ میدان ساختند</p>	<p>بہر غلطیدن بنجاک پای تست بہر کجا جولان کنان اندی سمند</p>
	<p>خوبت حامی کریمان بند و نظر آن دورخ بازش لیشان ساختند</p>
<p>رشتہ جان را بہر سوی تو پیوندے دگر ہر زمان دیوانہ میگردد و خردمند دگر ہر خمی صد حلقہ و ہر حلقہ بندے دگر بر زمین ناید بخون چون تو فرزند می دگر خوش نہی آید کہ حاکم گوش در بند می دگر وہ کہ میاید شکستن باز سو گندی دگر</p>	<p>امی ز مشکین طرہ ات بہر کجہندی دگر زلن تو یارب چہ زنجیریت کز سو دگر چون رہبر سبکین لم زان جہنم و جہنم گہست گر در خورشید و ماہ راہ باشد فی لیل تا سماع قول مطلب و او پند من مکیم محتب سو گندم از می و او دھند گل سید</p>
	<p>دل گرفت از جامہ حامی رہ میمانہ پیرس تا پئے معشوق دئے گیریم کیچندے دگر</p>
<p>بصد پارہ دے وار دھنوبہ تو آن شاخ گلی اسی شوخ دلبر کہ آرمیت آب ویدہ در بر چہ سنگین دل کسے اللہ اکبر شراب سلسبیل و آب کوثر</p>	<p>ز رشک قدت امی سر و سیمبر باغ خلد اگر شاخ گلے ہست نہال حسن و ایشم داریم مرا کشتے و کبیر می نہ گفتی کنایت زان لب آید پیش عارف</p>

از ان در بزم خود میوزش پر	نخواہد رفتن پروانہ را شمع
خوشست از باد تو مویشہ جامی دلے ایندم بید از تو خوشتر	
کارم از دست رفت و تنم گیر ورنہ ہجران نیکند تقصیر نیست کس از جان خویش گزیر گر چہ بادش کشیدہ در زنجیر گوشہ گیر از کمان بنیگن تیر شرح شوق تو میکنم تفسیر	تجاستم بیدلم غریب و اسیر بابا و تو ز زندہ می مانیم چہ عجب کن تو ام گزیری نیست آب جویای سر و قامت تست ابروی و غمزہ بس ترا پے صید ہر دم از اشک سرخ بر رخ زرد
تجائی آشفۃ جوانی شد سود کے واروش نصیحت پیر	
نخواہد شد تمنائی تو از سر خدا را سر و من زمین فکر گذر شہر لخط مرغ شاخ دیگر زوی ای شک آخر سکہ بزر سک کویت از دود بار بہتر	نخنم گر کشتی تیغ ای ستار خرا مان بگذرم گفتہ بنماکت مکن باقدش ای دل یاد طو بلا برخ نقش خیال اد کشیدی قیب احوال در دم نیک داند

نہنہ گری و گل در خواب دیدم معبر شد بدان زلف مغنبر

چه خوش باشد بزم عشق چای

مے اندر جام و لب در برابر

عید است و دور و دور کسے غم تاشان دگر
صد خوب پیش آید مرا خاطر نیاساید مرا
سے رہم اور خانے نے جایی در کاشان
بگرفت از غم جان تن چندین غم ہم نشین
از من چہ پیسی ہیں آن اہی بخوان اہی
ای فاختہ دل سینے بر قامت سر سبز
مارا نباشد خیر تو در دل تپنا بی دگر
ز اینا چہ بکشد مرا چون عاقلم کا دگر
ہر لحظہ خون دیوانہ گردم بصحرای دگر
می بین برخت سوسن امروز و فردا بی دگر
محکوم فرما ختم بجان بیوہ دارائی دگر
گوئے نداری آگے از قد و بالائی دگر

کجایم بخوابد از تو دل زیرا کہ در چین و چکل

بچون توئی اسی جان دل بود دلارائی دگر

ز دہر عیار قدسم ز سر سدرہ صفیر
قدسیان بہر تہ آراستہ عشقہ نگہ انس
و دکان دار میان فج و مقصود رہست
گہل از دل ہر از جان گزشت از ان
ہمچہ جانست کہ مکتس رخ اوید نیست
ختم دیر چہ سچو نر نیست اسے سالتے
کہ درین داکہ حادثہ آرام گیر
تو درین عکدہ چون غمزدگان ماندہ ایہ
خوش را بہر چہ انداختہ دور جویتہ
دل بران شاہد دل نہ از نیست گریہ
جرم آئینہ بود گر دیند عکس بندید
ہر دم نفس دگر میرسد از باطن پیر

بادہ لعل بر غصہ یام زول	بدعی گو بر دو کو بر د از غصہ پیر
زیر این بر د از نگار کسے محرم نیست	پردہ کشا ز رخ پردہ نشینان ضمیر

عامی آن را ز کہ در پردہ مخفی نیست	نے کلک تو ادا کرو بالہاں سیر
-----------------------------------	------------------------------

روزہ چنان میداری ای شیرین	کز دلبینم و بانٹ پر شر
ماہ روزہ گر خوری شکر چه پاک	نیست روزہ ماہ من بر باد و خود
مردان در روزہ و عشاق	ہر دم از دیار تو حید سے دگر
روزہ داران بین ہر شتاق	من بوصلت از ہر شتاق تر
تا دیان لبتم بر روزہ از حسدا	نواہم آن خلوا ی لبشام و صحر
روزہ داران را یا ہر ماہ عید	با وجود ابر و است در نظر

ہر ناز شام چاہے بے لبت	میکشاید روزہ از خون جگر
------------------------	-------------------------

امی ترا از گل سیراب تنے ناز کتر	برق از برگ سمن پیر بنے ناز کتر
نیست ہر میچ بدن راست بدین لطف بقا	نیست در میچ قبا ز من بر بنے ناز کتر
ہر شهید می کہ بشیر تو خود داشته دای	گر نباشد ز خورشید کفے ناز کتر
منہ از دست کمان ای دل جانم ستر	کہ زیر ہم تو تو ادا کسے ناز کتر
زمین مہمہ نازہ نہالان کہ بر آردہ اند	نیست کسے ناز تو پیشہ ناز کتر

اگر کشد غنچه خیالت بگذر سو به سپین	اگر کشد از لب دهنی نازکتر
تا ز گیسو سخت و صفت کند جامی بس	ز آنکه گفتن نتوان زین سخن نازکتر
ز به ز فتنه ترا هر طرف سپاه دگر کجا روم که ز دست غمت کنم فریاد چو جان و بهیم ز عزم غیر خار و میوه نگه که بر سر راه تو نشسته بهش حدیث شوق تابان تو چون کنم روشن اگر چنین زند از سینه شعله آتش آه	ز طلم چشم تو هر گوشه واد خواه دگر که نیست جز تو درین ملک یا شاه دگر ز وید از گل با بسید از آن گیاه دگر کس بر عزم خدارا گذر بر آه دگر که جز خدای ندامت برین گواه دگر جهان بسوزد اگر بر کشم آه دگر
کمش بیتیغ تغافل کمینه جامی را	چو سود از آنکه شود کشته بے گناه دگر
اندک قدر ز کجا میرسد آن غیرت حور میخیزد ز سر پرده اجمال بطون میکناید ز سر گنج گر انایه طلسم هر کجا سایه ز نقش همه و است و زیبا همه دل داده او نید چه پیش از دست هر حیفائی که کند صبر بر آسان ست	بچو خورشید فروخته به رخ برقع نور تا ز جلوه کنان خیمه بهر اسرار تا دهر حاصل آن گنج بهر غفلت عور هر کجا پر نور و لیش همه تعیش و سرور همه دیوانه او نید چه نزدیک و چه دور شکل نیست که بے او نتوان بود و بهر

<p>بجز عشق ز غش بروز خود بجایم را باد آسوده درین خوابگران تا دم صبح</p>	
<p>که باد آفت چشمم بر از جبال تو دور بگرد خاتم توصیف کشیده و شکوهر بیکد و جرم بختناک بر من منسود فلک بگرد زمین با هزار شعل نور ز ذوق در دستان بزمند مست غرور که خاک روی این در کند بگیسور از جام ساقی بزم صفا شراب طهور سرای عدل ز محار عدل او معمور</p>	<p>خفیه تیر گل از دیت ز شک مسطور بلک حسن سلیمان توئی و لب ساقم نهار چشم تو دارم ز جام لعل لب تو در میان دلی تو هر شب گردان مجوی نشود زندان شمع شکر نیست مریم میکده خوش اینست کور فغان بدور عاطفت شاه میکشد بجایم سپهر مرتبه سلطان ابر سید که شد</p>
<p>صدای نوبت جاد و بلال و بادا درین مفرس زنگار خور و تا دم صبح</p>	
<p>خفیه دارم هر دم از شوقت گریبان چاکتر نیمت شومنی از تو در عاشق کسی چاکتر جهد آن دارم که باشم هزاران غمناکتر اگر مرا کشته چه پاک می از همه بے پاکتر چون شود از خون من آن علقه فتر اکتر</p>	<p>ای نرادران ز گلبگ بباری پاک تر نیستی صد بے گن را خون که نیست کس نبرد اول از غمناک خود ستوان دیدم ترا نیکیوان نیست پاک ز خون عاشق بختین شویم از آب حره سازم زلف سینه خشک</p>

برود خاک آتاش از جناب غیر پاک	شد زشت مسوی آب چشم اکنون پاک
بخش بیرون ران که بر پادوس مکتب شد جهان بر سر ره خاک خامی خاک	
شد عید از شفق چون جام زرباز آتش چرخ با قندگون صالی کشد و این خون نغم عشرت ز آب می رود بجا یکده نشد لب و دم ساقی جود بر ما قشایان شیشه صاف از نباشد کوهستان ز دبال حال ما در نوم زندان نمی و صاف خوش	یعنی از آب شفق گون جام زر خالی آتش از دینین فرخنده ناسیم و کنا ای که داری دست منی درین مزاج بجا خشک شد گشت ای صاحب لطف بارانی بیا رند و در و آتاش اما این تکلفها چه کار محنت بر خدا مار باحال خود گذار
سر فرو بردن بولق زهد جامی تا بکس عید شد رویای خم گیر و بفرست سر را	
اسی و هاست لب لب و دهان شیرین نرسد بال لب تولا ف سخن طوشت را درد و تنگ لبست بهر شکر شیر نیست کاک تصویر اگر خود زنی قند جود نه شکر گر چه ز سر تا قدم شیر نیست جامی از وصف لبست که بشکند عجب	خنده شیرین و سخن گفتن زبان شیرین تر گر چه هست ز همه شیرین سخنان شیرین تر لیک در دیده خواند نشان شیرین تر صورتی از تو کشیدن توان شیرین تر نیست از قد تو ای سرور و ان شیرین تر نکته آید از آتش زبان شیرین تر

<p>از ان دارد ز گل صیقلی پر بر پیش باغبان کالحر بالحر تراغ آید آرسه حق بود مر بدندان گیر دگشت تحیت که بس در سج و تابست از کسر نشاید از فردوستان تکبر</p>	<p>کنند گل چون رخت خود را تصور من آزاده را کشت از رخت سر چگونه جبر عداست حق است برستم هر که بیند ساعد تو کشت آن زلف را هر جانبا می باد تواضع میکنم پیش گانت</p>
<p>شد از گریه تن چون حوی جامی نهان در اشک همچون رشته دور</p>	
<p>رب سسل علیہ کل عیر انچه دارم من از قلیل و کثیر ستفیم ز فیض باطن پیر کز غایبم ز پیش ضمیمه بر من خسته کارنگ گیر تحفه جان بلطف خود بپذیر</p>	<p>شد برفت دل شکسته امیر صبر اندک غم فراوان ست پیر من چشم با دوه کمن است رفته از چشم و عافست خدا و عده بوسه باد بان معنگن بنده جامی اگر کشد پیشیت</p>
<p>نیست بر طبع نازک نهان نکتہ تحفه الفقیر حقیقہ</p>	
<p>بے نورانده چشم جان بین کجاست یا</p>	<p>عزیت نور چشم جهان بین است یا</p>

خورشید اوج گنگره گبر است یار	بر خاک ره چو سایه فادیم و پیمان
آب ارباب قیام همدم دار من جد است یار	در وی جد است همدم هر تار موی من
با من درین مقام ندانم چراست یار	حکیم با کز دبا من بچه خان مان مقام
کز چهره صبح دولت اهل وفاست یار	چون تیره شد ز خلعت پیران شبنم بود
یاری نباشد این که بر بنجد زار است یار	گفتم بوجده ربهست نه بر بنجد زار من

حاجی تو وصل خواستی از یار و ادوار
گر عاشق موزده بجز آنکه خواست یار

فانتم چون خلقه شد زین رنگ و خنایم چو زر	حلقه در تا بگوشت جای کرد ای سیم
بس لیل من چون بر بیکسین از انجاره بدر	ایستاد زین حلقه استاده خلاص از هر خطر
از خیالش نیست خالی چشم ارباب نظر	ایمانان کز حلقه بود گوش تو هرگز نسته
سیم کوفی کنن بین پیش لاف از صیبر	زیر کف از شیشه پیش نا گوش تو گوش
می نمی از حلقه های خوش و غم بر جگر	دفع بران مکان از حلقه باشد رسم تو
سیم بر بالای زر زیم مدام از چشم تو	تا تر از دیده ام از حلقه بر بالای سیم

نظم حاجی را بصدف حلقه خود گوش کن
گر چه نبود در خور آن حلقه زین گهر

دل صد پیر و جوان هست بوش تو اسیر	گر چه پنهانی و نه بخت شکر آلوده شیر
بهن افند نظرت چون نگری از پستیر	هر چه تیر خودیم ساز که باری بپستیر

<p>ره زن اهل طریقت شدی ای تازه جوان اگر کنم بر سر کوه تو ز غار با بستر جذبه عشق تو ام طور خرد و بیم زد چند گرم ز غمت گاه کزین رشتخورد</p>	<p>و ای گر نه دگر شود هست پیوسته اندر پلوی من آن زوتر آید ز حریر اگر کنم پیودی بر من بجای ده گیر اتوان نقش جفا شستنت از لوح غمیر</p>
	<p>جامی آمد بر کوی تو جان برکت دست گر چه این تحفه بود پیش سگان و حقیر</p>
<p>گل خوش است عید خوش نه هر خوشی در بهاران غنچه را دل فرم و خندان بیناید لاله زارم عشرت اسالم پیشم آرزو دارم که گیرم در که از کشت ع و امن افشان از غبار غم که از باران نا آب صاف می کند و بر چه کسی کار آینه</p>	<p>خاصه بعد از محنت هجران در در انتظار غنچه دل چون ل غنچه است از این باب و انهای نیست وری که بول بود با ای خوش اندم کار ووی خویش گیرم در چون دل صفا بدامن صفا صفا شاید گل زان کشاید رخ لطیف جویبار</p>
	<p>آن سینه قد گر کند بر مشند جامی گذر بهر پایوس و می از گل سر بر آرد سپهر دلا</p>
<p>بر کنار و علیه دور از یار و مجاور و یار چون سواد و دیدم در یکد بعد ادرا گیروی آرزوی شیرجم از کف ز نام</p>	<p>دارم از آنکه هر کون جلیه خون رکنار سیل چشم بجله دارم که شود با دجله یار که فتادی بر خراب با و بیدارم گذر</p>

ایست جز ای باب دل را دل ز غار افکار	ایک
تا کی باشد دل از بند دایانم زیر بار	
میکشد بر روی زردم قطرای خون قطار	

پشت خم کرد و چو گردون ناکه را در باد	
گر شود با پارهای دل بر دجای سوار	

همی سر و ترا سنبیل مشکین بر سر	حکلم از سر بر بودی و دل دین بر سر
است سنبیل بر چمن شاه ریاضین لیکن	آمده کاکلت از شاه ریاضین بر سر
آترا دیده ام از حسن جهانے بنیان	میکشتم پیش تو سر خشم جهان بین بر سر
شاه دوران اگر این شکل دشمنان بنید	تخت جاہت و دہانہ کلین بر سر
هر شب آہم فکند شعلہ بالین و بود	تا سحر مشعل از شعلہ بالین بر سر
سین و دندان به قیسم نثار و زینین	کاید آن خوشترم از خواندن یاسین بر سر

جامی این نظم خوان تا فلک از بهر نثار	
و انهار یزدت از رشته پیر دین بر سر	

خوشا گل کاد است از نینان من بر سر	بساط سبز زیر پا و چتر نارون بر سر
زیار می بای لین سر نوا ده گرسر عنا	پے بیمار پر شش آمده سر و چمن بر سر
ہانا لالہ شمع مع نور خیزان باغ آمد	کہ دار و شعلہ آتش میان انجمن بر سر
معانیست پس مشکل کشای اندر چمن غنہ	کش آرد دست شاخ گل بطین خوشین بر سر

بے فکری شاد و سوسن شمشیر زن بر سر شاد و صحنہاں لعل پر در عدن بہر	نبشتہ سر فلک دست و در زم بر جلاں جو گدا درخت گل نیا زبان سحر بر قبح نوشتان
---	---

توانی بیخ مرغان گوشتش باشد در کستان کہ جامی آیدست از جلد در لطف سخن بہر	
--	--

ایکھم بار دگر ویدہ بدیدہ ار تو باز کہ ترا چہرہ بود باز و مرادیدہ قرار ہیچو ششم مہری نیست بجز سوز و گداز زادہ یغیر از عشق بہ محراب نساں کہ ہم روی ادب پیش تو بہ خاک بناں ہر کہ اور اک حقیقت کند از حرف مجاز	تد الحمد کہ بعد از سفر دور و دراز مرہ بر ہم نزم پیش تو آری نہ خوششت تا شد از عشق تو سر رشته کارم روشن باد جو دہم ابروی تو ام سے خواند لیک در شرح و فانیت نازی بہ ازان پے توحید برد از الف قاست تو
---	--

جامی از شوق مقام تو توانی کہ زند بہر عشاق رو راست بود سوے جواز	
---	--

خط فتنہ است و لبھا فتنہ انگیز ولی آونجہ زلفت زہر موسے ز شکل قامت شد کشتہ خلقے تو چشمی بود و دآفت چشم خوشم با محنت درد تو آری ہے	دلہ زان فتنہ خون و دیدہ خونیز کہ ابا شد چنین ز لعل دلاویز ترا گر میل قتل باست بر غیر زود و آہ مشتاقان پر سیز یو دینج محبت راحت آمیز
---	---

الا ای ماه تبریزی که چون خور	انشاید کرد در رویت نظر تیسر
	چو مولانا است جامی مست عشقت تو بار خایه رخشان شمس تبریز
پیر شدیم و بدل دغ جوانان هنوز رسته و ندان کشا در خنده حیران من تن شده موسی و مگشته سفید و دولم مرد و صد ساله را اثر دغ تو جان و ده فاک تو ام و ست من بر کایت رسد لب ز سخن بسته ام غنچه و ش با چو خار	ماندن از کار و جان طالب جانان هنوز کام طلب از لب تنگ و جانان هنوز موسی کنان از غم موسی میانان هنوز لب نکشاده بان مشرود رسانان هنوز کردی نمایافته باد عثمانان هنوز تشنه ز لیش مندی تیر زبانان هنوز
	جامی اگر چه نماند نظم تر از دلف سخره طبع تو اند سحر بیانان هنوز
از عزان برگ زان زان شد ای گلچهره تن شد ز رافتان فرشتان زنگ میساز و سپهر باغ شد بے برگ اکنون هم خوش آنهگان بنده سو قوف بهار آمد ز بزر گل بیله هر گل رحمت که گلشن اوست از بدست سروان از آوازی بے که گلزار رسید	یاد کن از برگ زیر عمر دمی در جام تن ز ابر پر دین که گرد بر سر ز سیم پیر میکنند آهنگ یک از باغ آهنگ گریز خفگان باغ دارند انتظار رستخیز مینند در راه شان امروز صد غلہ ستیز پادشاه سروران کور و باد این زیر دین

<p>زود خواہد بود کار و خار بہر اہل راز بچو جامی صد گل بنے برون از طبع تیز</p>	
<p>تو مرغ زیر کے از دام دیو دود بگریز یکے بگوش ز ہمتان بہ بگریز کہ ذکر اسکن از گفت و گوی جدا بگریز اگر صفای دسلے داری از حسد بگریز بہخت دوسہ روز از عشم ابد بگریز نہر قبول کن اقبال دسلے زرد بگریز</p>	<p>ولا ز قید حریفان بے خرد بگریز قبول صحبت نیکان اگر نہ بارے بست زابجد عشق اسی پست تر این چہ اگر خستین ز حسد تا بکے ز اہل صفا دہہ بہر احتیاجانی حیات باقی را چونست غایتی در قبول درد و کشتن</p>
<p>خمیر نایہر نیک و بد تو لے جامی خلاصے از ہمہ می بایدت ز خود بگریز</p>	
<p>خندیدہ بارخ و چشم من از گریہ تر ہنوز باشد ز آہ سر و منش صد غم تر ہنوز چون آن جمال تازہ نیامد سیر ہنوز زان سر و گلند اندام خم تر ہنوز دامن کشان نکرد بہستان گداز ہنوز چشم و چراغ مردم صاحب نظر ہنوز</p>	<p>آہ بہار و گلخشن در سحر ہنوز شاخ شکوفہ از خطری محبت یک آہ بہر درخت گل آہا چہ فائدہ از سر و گل چہ سود خبر گفتن کہ من بابا دیو می کیست چو آن نور سید گل کشا نظر بہ لالہ و رنگس کہ غایب ہست</p>
<p>جامی چو لالہ عرق بخون بگریز</p>	<p>آخلقے بعیش خند از نان زچمن چو گل</p>

یاد بادت که زمن یاد کردی هرگز کردم آباد بعد خون جگر خانه چشم گوشت اسی سیمیر از حلقه زنگشت گرن بارها از لب خود عشوه شیرین اوی یا فتنه بر سر من منصب شاہے لیکن مستن ارشاد مہین بیکہ در اطوار سلوک	دلِ ناشاد مرا شاؤ ذکر دے ہرگز جاوہرین منزل آباد ذکر دے ہرگز یا تو خود گوشتش بفریاد ذکر دے ہرگز فکر جان کندن فراد ذکر دے ہرگز کار بر قاعدہ داؤ ذکر دے ہرگز جز بحسن خودم ارشاد ذکر دے ہرگز
--	---

بندہ جامی نکند از تو جز این آزادے کز بند خودش آزاد ذکر دے ہرگز	
---	--

خرا مان بگند راے سر و سرافراز بازم چشم مست را کہ باہن ز غم کفے مسوزان مہمان ست رقیب کشتہ شد از غم و شد نسا زو بے تو مارا سپح چارہ چو پر کشاد مرغ جان پر دیز	چو سایہ سرور از پا در انداز کند صد ناز پیش از ہر یک ناز کز آتش شمع را گویند گداز خوشت اسیر را بسیل ز آغاز بیای چارگان را چارہ ساز بابم قصر شیرین کرد پردا
--	--

جد امان تو جامے نالید ز کشتہ بر نیاید ہرگز آواز	
--	--

تیر مرزہ تنہا بدلت تنگ میسند از زین پیش میان دل جان جنگ میندا نیا	
--	--

وقت غم و در دست دلای بایہ ہشت	رہ جانب این عکدہ تنگ نیستند
سختے دل خویش گموش ریفان	در حلقہ شرفان حرم سنگ نیستند
بر غراض چون سیم میفر خط شکنین	در آئینہ صاف دلان تنگ نیستند
ہر چند بہ قانون خود نالہ زارم	چنگ تو ام از چنگ خود این چنگ نیستند
من شستہ ام از آب خود دست خود ای تیغ	در کوزہ دیگر جز سے گلزنگ نیستند

جہاں بقدرش شعر تراست شد آہنگ
این زمرہ شوق ز آہنگ نیستند

رسختے دمن لازم این منزل ہنوز	ز آب شرہ بکوسے تو یا در گم ہنوز
رانہ می چو برق محل خود گرم دمن جو بہ	در گریہ و فغان زینے محل ہنوز
گہست چون زام سر شہ میات	دست از دال محل تو بگم ہنوز
ای کشتہ دل ز تیغ جنای تو ام و نیم	باسن و دل مباش کہ من یکدم ہنوز
سوز تیغ نیم بسلم از شوق تیغ تو	تو تیغ ناکشیدہ پیے بسلم ہنوز
نمود میسم غرقہ بخون زیر خاک من	مستغرق مشایدہ قاتلم ہنوز

جہاں نہاد چشم بلاق مزار خویش
ہیے بشکل ابروے تو مالکم ہنوز

دیدہ جز خاک درت خواب نہ بیند ہرگز	تشنہ در واقعہ جز آب نہ بیند ہرگز
چشم قلاب تو بہر کشش خاطر ما	چون نسیم زلف تو قلاب نہ بیند ہرگز

سیری از صحبت اجباب نہ بیند ہرگز راحت از بستر سنجاب نہ بیند ہرگز خانہ ام پر تو معتاب نہ بیند ہرگز عابد شہر بحر آب نہ بیند ہرگز	ہر زمان لیبک کوی تو مشتاق بہرست ہر کہ دور کوی تو پہلو بہر فاک نہد دو دوسن گر شب از نیمان روزن بند نور طاعت کہ دل ز سجدہ ابروی دہد
--	--

جامی آن صوفی صافیت کہ بابویت
خرقہ جز رہن مے ناب نہ بیند ہرگز

زخیل عشق تو سلطان سپہ نیز کہ دار و دواغ عشقت پادشہ نیز چو کشتن میوانی بی گنہ نیز نکردی سوئے مشتاقان نگہ نیز فدائیش باد مسجد خالتہ نیز خدا را بر تنگن طرف کلا نیسز	زہے مہر از رخت شرمندہ نیز ز دست عشق تو دوا داز کہ خوانم کمن بے مویجہ ارا گنہ گار گنہ شستہ دی بعد نماز و کثرہ چو خوشن آ باد شد کوی خرابات کمر بستہ ہلاک جان من شد
--	---

قدم کے بنیے بر چشم جامے
کہ کتر در لیش از خاک رو نیز

خزیم بیتے متزل گم بس دل ہشیار و جان گم بس و اتوفیقے الا باللہم بس	درین رہ خضر بہت ہم ہم بس حریت کین خلوت خانہ فقتہ طراز استین دلق تجرید
---	---

<p>چرا منت کشم بہر چراغے مرا گرد دولتِ شایانِ شمشیر نیست زیر و نگر لباس تو بتو نیست جگر لبہ ز خون تو در تہم نہیں</p>	<p>چرا منت کشم بہر چراغے مرا گرد دولتِ شایانِ شمشیر نیست زیر و نگر لباس تو بتو نیست جگر لبہ ز خون تو در تہم نہیں</p>
<p>چو حجامے گزہ کو تہ استینم ز مشتِ سفید دستِ کو تہم لبس</p>	<p>چو حجامے گزہ کو تہ استینم ز مشتِ سفید دستِ کو تہم لبس</p>
<p>عید آمد عید می آمدید آن دی تو میں ہمچو عیدِ مبارک نیست عیدِ بچکس ہمچو صبح از صہر دل با آبر آدر کنفس ز غباگل ہمد و بلبل گزہ قافض دو دخیز و لاجرم ہر جافند آتشِ بخش عید شد آن وعدہ را دیگر نیکن مشن نہیں</p>	<p>عید شد ہر کس یاری عیدنی دار و پور عید مردم دیدن مہ عید آمدید از تو صدق با چون و شنت شد آفرامی شید ما ایسر ہجر و خلفے محرم بزم وصال سوخت جان من اگر آہے کشم معذرت دار پروہ گفتی انگنم لبس روز عید از پیش رخ</p>
<p>میرسد فریادِ جامی بے رخت ہر شب بسا ای مہ نامہ را بن روزی بفریادش برس</p>	<p>میرسد فریادِ جامی بے رخت ہر شب بسا ای مہ نامہ را بن روزی بفریادش برس</p>
<p>در چشم ترسم نمائے چہ کند کس آن خطہ اگر نیستہ نیائے چہ کند کس گردید کشد در وجدائے چہ کند کس از سنبل تر غالیہ سائے چہ کند کس</p>	<p>گرد دی بدم نمائے چہ کند کس آئے برم آندم کہ شوی از ہمد فارغ ہر روز جہا از تو کشم محب و روسے چون زلف تو بردا من گل غالیہ ساید</p>

<p>ہوش از برائے و خرد صبر توان کرد جامی اگر آن شوخ نند اندوہ وصل</p>	<p>گر صبر جم از دل برائے چه کند کس زان خوان کرم غیر گدائے چه کند کس</p>
<p>گفتے کہ حذر کن ز یلای چون تو بلا جوے سر تا قدم آشوب دلبائے چه کند کس</p>	
<p>ہام لعلش نگہ از بادہ گل رنگ پیرس جلوہ شاہد گل بین سحر از جلد ناز ننگ و ستان ترا کام دل نذر غیبت عاشق کام طلب راز غم و درد گوی نام من مایہ ننگ ست بجائی کہ منم با دو پایان تو اسند رہ عشق سپرد</p>	<p>نالہ من شنو از زمرہ چنگ پیرس موجب نالہ ترغان شبانہنگ پیرس میر این نکستہ بکار از دہن تنگ پیرس مطر سبزیم نشین راز صفت جنگ پیرس قصہ نام گو تا عہدہ ننگ پیرس قطع این مرحلہ از بار گدازگ پیرس</p>
<p>جامی امید وصال حرم ارہست ترا راہ سے بین و قدم میران فرہنگ پیرس</p>	
<p>رفت عقل صبر و ہوش یل لایان پیرس تا بود یار زرقن از وی عارض نہایت پیرس از دم شوق تو خیز و زولت سہر قیام پیرس یک نفس خواہم بر آرم یکستہ تو چراغ کیم چون تم گو بودی اندر صفہ من از ننگ پیرس</p>	<p>کہ روان چنار روان شریب فیرا پیرس پیران زینہ آید و اندر مرغ نسکین و قفس پیرس از گل آبرائی نالہ در رنگ بار غار و خس پیرس تو سہر و اندر و پیران بر آید آفتاب پیرس از ہوش گداز پیرس و پیر و بال گس پیرس</p>

گر تو فریاد من از ضعف نتواند رسید	ای همه فریادم از تو تو بفریادم برس
بر درش حرفے نوشتم از کمال صنعت فل	گر بود در خانه کس چاهمی همین یک حرف لب
ای باد صبح آن گل سیراب را بپرس از ما که کرده ایم چو دیوانہ گریه چشم کوئی کمسم حدیث ز زندان پاکباز اجباب را ز فرقتش از دیده نور رفت دل را بسین سحر و کنان پیش ابرویش جان کو زخم رسید ز نوشین لبش بجوی	و آن ماه شب فرد ز جهان تاب را بپرس آن دُر تاب و گوهر سیراب را بپرس یار دروغ و عده قلاب را بپرس آن نور بخش ویده اجباب را بپرس آن بت پرست گوشه محراب را بپرس از حال طولی آن شکر تاب را بپرس
تجاری خواب دید که در کنار دست	تعبیر خواب عاشق پیو اب را بپرس
آن قوچ را جامع آیات زیبائی شناس حال پاک سینه کا نذر خرقة میدادم نهان پاس نفاس است بگویم طریق راه عشق مزرع عمر را نشید گویا وقت درو گر نبائی تو به ویران شد بجز الله که هست بالیاس فقر ناید خلعت شبانه درست	خوبه دیان کرده را بجاییت حسن افتباس فانش خم احم گفت ازین پس چندیم در لباس جان ندای را هادی کاین نفس را دوست یاب کز خیال ابرویت تم گشت پشت من چو پیش محکم از خشت بر ختم قصر عیش را اساس بیشک باشد جانی می طمس نیکی پلاس

<p>کم شفو آواز ماطاس فلک سجای که بود آن مهر سوانی کفایان ز آواز طاس</p>	
<p>گردش جام که ز دهن ازل پر کارش سرد در میخانه که از رفعت و قدر نیست وجه من محمود جز این حق کهن بند پایر معنم که در اطوار سلوک خیرستان طلبد هر چه کند با دودش گسل کفین از صحبت علی نفسان طبع گویای من آن طوطی شکر شکست حجامی شهار و لا ویز تو جنبه است نفیس</p>	<p>سهرت چید ز خط این دایره زنگارش سایه بر بام فلک میفکند دیوارش وای من گزنتان بگردنم رخسارش کار یافت کشاد از گردن زارش بتر آن کار ندانسته مکن انکارش نقد انفاس عزیزست غنیمت و ارزش که ز خوان بدولصل بود منتقارش بود آن حسن او لطف معافی تارش</p>
<p>مهر قافله مهر روان کن که رسد شرف مهر قبول از ملک التجارش</p>	
<p>زنت که خط شکیب شد مزین صفت همیشه فتاد اندر کشش در چشم و ابرو و خنوت متاع جانم خواهی ز من که خود ملی فی منجم حکم فتح ابواب اشک تا رسم میزد اگر که در میانست که شود چون میم خود خلقت</p>	<p>همانا در جفاکاری نوشته بود طبع تعلیمش بیخ غمزه کن با بایان هر دو نصیبتش زنت از لب سلامی تا کنم فی الحال شیش روان شد سیل فغان جوی جد و کما نقوشش بود آن حلقه درنگی فروان ز حلقه همیشه</p>

(اجازت دے خدا را تا جو سم بہر تعلیمش)	بست قفس سلیمان است و بر روی آہم عظم خط
نہادی پاکبوی عانتی قہا می از سر گلید زمر و صحر کہ است آنکس کہ از کشتن بودیش	
سہیل ماہ را کردی ہم آنخوش نفس در ویدہ جا کردم تو در گیش چنان لعلی کہ از جان میرد ویش کہ کردی لعل شیرین افزاموش بلو لعل را گیری کہ خاموش از ان خوبی کہ در دل نیز نہوش	نہادی لعل رخشان بر بنا گوش در شکم شد از عکس لب لعل ترا از ہر طرف در گوش تعلیت چہ بودی کوہ کن لعل تو دیدے زلعلت گر کنم در یوزہ کاے مرا بر ہر تہ تعلیت آسا
زلعلش چون نداری رنگ جائے ز خون دل شراب لعل مے نوش	
بر سر عقل و صبر و دین میر سپاہ سازش تا رسید بکام دل از ترہ را سازش تا رسد و چشم خود چتر سپاہ سازش یاد تو بگذرد بدل ایہ آہ سازش کفتم اگر برونے افسر چاہ سازش من رگ جان تن کشم رشہ سپاہ سازش	رو چونند بلبک دل عشق تو شاہ سازش و کہ بید گشت خون از غم پای بوس تو سوخت ز تاب خورشید کاش بریدہ جاہ خواہم اگر دے زخم بی تو بخت و طرب چون بصف نال تو از پے سجدہ منہم از چہیم اگر دہد رخصت آہم آن وقت

<p>بر سر جامی از روی تیغ و شمشیر گشت تیغ و گرز بن که تا عذر گناه سازمش</p>	
<p>که جلد شیخ تراش آمد و شیخ فروش آینه زوین و خرد خالی از بصیرت هوش نه در درون وی از شعله محبت هوش که کاش ازین بنیان زد و تر شود خاموش ز بار سر نبود غیر در گردن و گوش ز شر رزق ریا پیشگان از رزق پوش</p>	<p>فغان ایلمی این جوان بی دم و گوش شوند هر دوسر و ز می بر باد آن از بربودن و س از لعل هدایت نور گم که در سخن آید هوس کند سامع و گر خاموش شود حاصل مراقبه اش نگاهد از دایم دام چای را</p>
<p>بگوشش بر شکان از حرم میکده اش صدای نعره مستان و باگ نوشتاروش</p>	
<p>نیست بنز ررق و ریاقا عده اسلاش یز از آغاز و توقف و نه از انجامش نیکند و دل خاص قبول عاشش که فدا طائر فرخنده اورد و اشش میرد روح قدس فیض حیات از جامش هم کس نیست بدون از رزق قماشش</p>	<p>شیخ خود بین که با سلام بر آمدنش خویش را واقف بر اثر شناسد لکن جز قبول دل عاشش نبود کام دلی دام نرویز نهاد دست فدایا پسند جند اسپر خرابات که در مجلس انس گرچه از حاصل خود دفتر ایام شبست</p>
<p>بیشمار دختران در دایره افلاش</p>	<p>هر که بر نعمت او شکر نگوید چای</p>

خون غلطان ناوکهای چشم مست کاش	خرامان میرود آن شوخ و صیدیل در بازش
بیشان گرد او با من از دامن رقباش	زمن من کشان بگذشت تا بیابای صبار
که نیم خوشی را روزی طغیل موی پاش	چو موری گشته ام از صفی کوان قوت ختم
که بندم در میان نامه خود را بر پاش	شدم به از موی زارتر کو نامه بر سر ختم
کجا در دل کند جان پیران کن باش	جوان شوخ و خود کامست باد خویش در سر
نشانده تخم آن ریحان بغیر از دانه خاش	نخستش نو بسته ریخته گشت در چشمه حیوان

خون دیده صورت بخت شرح حال خود جامی
که بیگویر آن سلطان خواب صورت حاش

تا طغیل دیگران بنایم دیدار خوش	هر دم آیم بر دلت بادیده خونبار خوش
رومی حرمان آورم در گوشه ازار خوش	سما که ازین بخت بے اقبال دیدار خوش
چون کنم پیش که گویم قصه دشوار خوش	دیدنت دشوار و نادیدن از این شوار خوش
چون سگانه بجای ده در سایه دیوار خوش	بریم و صلت بجا پاکانست من از این نیم
تا کیم سوز بر ای گرمی بازار خوش	ای ز سوز عاشقان حسن تر بازار گرم
تا دهم کیم بر دلت در دلت فگار خوش	از خرد گمان خود چو نه معر انما کن حسنه ام

کار جامی عشق خوابست و هر سو حال
در پی انکار ادا و محبتان در کار خوش

هر چه میرسد از صاف و در خوش میان	والا نامزدان در دشت می باشد
----------------------------------	-----------------------------

کمن تعلق خاطر بعیش منزه و حصر خراب سادہ عذاران کج کلام من دو کون در نظر من یکے شد ای خواہر چہ غم ز منقصت صورت اہل سخن را منہ ز جام می ای شیخ غرق آب حیات	جریدہ وار ہے زمی سادہ دیش میباش اردای اریب تو دشمن شیش و قش میباش تو در شمار سے دیار پنج و شش میباش چو جان رخ روم بود گوشت از جش میباش تو ماندہ خشک زبان لب از عطش میباش
--	--

خلاصی از خود و از خلقت بابت جامی ز جام پر خرابات جرہ کش میباش
--

بنامی رخ و رشک پری نانہ چین باش با مابل و جان کین ای جان جهان سلج پیوستہ چنان خوش بنو و بلکہ فانی سنہ چون من نشدم بسکہ بدل نقش تو بستم ایم و امین عاشقے ولدت دیدار ای سوختہ صدرہ دلم از داغ جدائی	باروی چنان ماہر روی زمین باش دل بروی و جان نریکون پری دین باش کہ بر سر ہر اسی دگے در پے کین باش خواہے تو بعد از تو ز من خواہ قمرین باش ز اہد تو برود و طلب غلد برین باش با عاشق دل سوختہ خود و ہر ازین باش
--	---

جامی قدم از تحت حجم و مسند جمشد بزرگ و در کوی تیان خاک نشین باش
--

قلاش شدم یدم تہی ای وقت آن قلاش خوش طوبی از قدر خود خجل ماندہ صبور با گل	کو باخت نقد دین دل معشوق قلاش خوش سروی بنایت معتدل بالا خوش و قلاش خوش
---	---

<p>صوفی دشان صفت خوصانی دلاان روکش ساقی زکیسو داد جان طرب کیو کر خوش افتاده در چین خطا سیکر غریبی از حبش من یک واداد از گرم خنده سپاریج خوش</p>	<p>سند بی جام و سبوست لب میگون زان لب میان عاشقان آید سید و بیان می نیم آن لب دو تار طرب رویش حال خوش که خواهم زان صتم و سبک لبکین غم</p>
<p>جامی صلاهی باده ده که هر چه گوئی باده به بر سر سبوست باده تیرا چند ازین تاروش</p>	
<p>بهر خط تو شد مهر ناله عیش چو داد باده ازین جام ساروش که عقل خند و زور در از می امش کجا رسد زخم چشم عاشقان خلش کشد پای از حبیب و صراحی از غلبش بس انیک یافته ام همچو عمر بے لبش</p>	<p>دل که شوق لبست و ادشربت عیش چسبسی طعن و لم رابستی از لب تو که ام شیفته دل در کند زلف تو بست چون گسب ساس جفا حکمت ازان دلی خوشامرق صوغی که محتسب هر دم اگر چه در همه عیش بدل نیافته ام</p>
<p>چو راند جامی ازان چشم آهوان سخن سر و دیزم غزالان مست شد غرضش</p>	
<p>کاش موی چشم از زلف چون بخیر خویش شیر و جانهای شیرین به است با شیر خویش پیش و پست بر زمین ز دانه تصویر خویش</p>	<p>زان میان گم کرده ام هر رشته تدبیر خویش ده چه شیر نیست لعلت گویند آینه است نقش بند چین که در تاجان صورت می نگاشت</p>

تیرت آید بر دل و من نیم گشته منظر	مانده ام باشد که آبی از قفای تیر خویش
همدم یاران تو خوش در عشرت آباد وصال	مانده من تنها درین غمخوار و لگنه خویش
خوارستم محسوس گویم نذر تقصیر و نافرمانی	همچنان شرمندم پیش تو از تقصیر خویش

۰ منده جامی پر شد همچون غلامان بر دوش

رحمے اسی شاه جوانان بر غلام پر خویش

من بیدار بودم و او بیدار دیده و دیدار	در کون ای اجل تل زار میرم زیره و یار
ز دیده و ز دوش جا کرده و دل درون پنهان	هنوز این نیمه ستم که بینیم چشم اغیارش
چو دستش آید آتش که خواهم دیده و در	کنم خاک ده آن ساعت که نیم لطف فگارش
نه دل دارم بهست کنون وین بسکین سلطانی	که او با کفران شکدل افتد سر دکارش
نشد چون گل خوش لیکن این جوانی میگردد	که یابد روزی این دولت که شود گرد و جارش
تو و گلزار خویش می باغمان با دمر کوی	که آب و می و گلزار می خفته عشق و عارش

چو مرغان خزان دیده با این پند ز من جان

کجا آن غنچه خندان که باز آرد بگفتارش

دل من که بس بیلا بسینش	ز عشق تو در صدد بلا بسینش
شب تیره هر کس اهل کس و دمن	دران غم که فردا کجا بسینش
خوش آن که کیزد فرسندیم	نباشد اگر سالها بسینش
بر چند سالییم مرغ آباد بود	که روزی بران پشت پائینش

<p>آنکه عجب دلزبا بینش خدا یا که ایشان بعد آبینش</p>	<p>و آن رزوی که دشتین شکل است رقیبانم از وی خدا ساختند</p>
<p>از آن گشت بیگانه جامی ز خویش که باد در عشق آشناینش</p>	
<p>هزار دل شده شده خاک بهر گاش فروغ صبح دگر از صفای انداش بگرم خانه عرق بر عذار گلش گرفته کیسه بخت بهر فقره خاش چه جای آن که بود زیر آغوش شد این نیت و دیهای سنگ گاش</p>	<p>پسیده دم که شد از خانه عزم خاش چو کند جامه زتن جامه خانه را فروخت چو برگ گل که بود در گلابخانه نشست تنش چو نقره خام و هزار غلس و حور مرست چشم و بر دانه ز چشم آرام کاشت استره کیو بکام خود سرش</p>
<p>رقیب کو کشا ز که جامی مبدل ز چشم آتیک نشان دادیم خاش</p>	
<p>کاش که بارم نیرادی اول سکو خویش کس نمی در همه عالم تاب روی خویش خون ریزی و دامیزی بنای کوی خویش کرده ام پوسته دل را جامی و پهلوی خویش بریندم سر از آئینه از انوی خویش</p>	<p>چون بخواری خوشی را اندازم از کوی خویش آبرویم تاز خاک پای تست ای سر دانه با تو وصل بامین باشد که از تیغ خفت چون بیکل ابدی هست استخوان پهلویم تا خفت را در صفا آینه میدارند خاش</p>

گر چون موی سیات باشد از راغری	اگر بکسانم بشیر جان از تن چون موی خوش
دل تجمی غمزه را از بادست خود کن	رحمت او دور از ساعد و بازوی خویش
چند فرزندم چراغ از علم آه خویش بدر به از حد گذشتن سیاست کش سر که بیم دانت چشم کشاید چو به شیخ مهر خیز یافت دوی شراب صبح و گرفت و دشمن رفت بباغ بلند دل ز بهر دورت مرتبه قرب یافت	بزم خراده فروغ از رخ چون آه خویش در دسر عاشقان در کن از راه خویش میل کشم دیده اش از الف آه خویش ساخت دمای قبح در دهر گاه خویش سر و خجالت کشید از قد کوتاه خویش بنده از خدمت شود دغا صلی شاه خویش
روی نکوی تو خواست جامی بیدل ما	دور ازین خاک در روی تو خواهد خویش
آنگی کشم بهر مودر جهان بهجت خویش بیزرق کرد در دجا کدورت خوشم گل نیست این ز شاخ در خان آتش است و در بیم بار شیشه و خویان بنگ ما تشریف نرفته ز ابد بهجت را و دهند بنامی لب که صاحب هیچ و طلسان	خرم کیک بر بویانه رخت خویش جمشید دلج او و سلیمان تحت خویش کش اجمان ز رشک ز دور درخت خویش در بر گرفته شک ز دلمای بهجت خویش بیوای عشق و پیرهن بخت خویش در وجه قتل با دو کند ز خفت خویش

<p>جامی بشیر عشق شود منہوں ما از مودہ ایم درین شہر بخت خویش</p>	<p>آرزو دارم گردم خاک را و تو سفش آمد آن کافر برون شمشیر سبتہ دی ہوا کیک تیر سم زمیں گردی رسد برداشش ای بسا خون سلطان کشد در گردش کے بھید اوسمی من بنید چو میدار و دریغ گوشہ چشے گرافتہ ناگمان سوسیش خواتم گویم لباس از برگ گل مبادش ہر گشتن منیم قبا پوشیدہ بیوشن تو قسم ای صبا با او عدیث شعلہ آہم بگوئے باز تر رسیدم کہ آزار دازان باز نکش دوی من دوی کہ نیم باتر پیر سنش آشود سوز درد و رنج و دمنده ان روش</p>
<p>شاید آن برخو کند رخصتہ دارا ای اجل بریز خون جامی ویر خاک آن کو انگش</p>	<p>من خیال تو شبہا و کنج غامد خویش بخون ہی طہم از نالہای خود بہ شب سرد و بخودی و آہ عاشقانہ خویش کے کرچہ من رقص کر آئہ خویش خیال خام تو بر دل من ضعیف بجاک چنانکہ دانہ کشد مور سوی غامد خویش ز چشم سخت و لالہ درد و عارض و حال بنگ خارہ کن ضائع آب داند خویش سخن بقاعدہ محبت آید ای واعظ من دھون محبت تو دھناؤ خویش خوشم بشعلہ این آہ آتشین بہ شب مرا چو شمع سری بہست باز بادہ خویش بر آستانہ تو خاک شد سر جاسے چہی گشتی قدم از خاک آستانہ خویش</p>

آن سفر کرده که جان رفت مراد ترش	ہست ماہی کہ نیاور دین کس خبرش
آزینے کہ کنون خواستہ از سندان	چون بود طاقت رخ رہ و تاب ترش
گر چه از رفتن او میر دوم صبر و یکب	ہر کجارت خدا یا سلامت بر ترش
میر اسد باو بد انسو نفس سر در	کہ بہادر سد آسب بگبرگ ترش
ماندہ وابستہ گل بلبل غافل در باغ	ماریت کاش تو ام شدن بال و پرش
چون بہریم سبہ راہ دیم دفن کنسید	کہ چو آید سبہ خاک من افتد گذرش

شد چنان ز از غمهای جدائی جاہی
کہ مدیست کسے ہرگز ازین راز ترش

سرم کاش بودی خاک ز آتش	گر گشتے لکد کوب سپاہش
بجان دادن اگر کردیم تقصیر	کنون مستیم از جان عذر خواہش
منہ بزاہدی دل تھمت عشق	کہ می بینم از نیابے گناہش
منور از باد شب سہر گرانست	و گز چہیت خواب چاشتگاہش
شم شہ روشن از روشن آستانہ	کہ روز بہ تیرہ از زلف سیاہش
تشکل اولال خوشش خواہم	رقیبان بیگن طرقت کاہش

چہ شد گرد کرد و بجائے دعوی عشق
دو چشم خونفتان اینک گواہش

آن قباہی بیلگون بنیدہ سیمین برش	بہو شاخ گل کہ باشد خلعت از نیل و فرش
---------------------------------	--------------------------------------

<p>دیکھو دی فلک زنیان میں پیدا ہند جان فدایت بادای دربان کو قلعہ شو یکر مش ویریم عقل و دین دل برباد ہند سو ختم شہا ہے چون شمع پیش دہلے عاشق ثابت قدم آکسں دگر کوئی دوست</p>	<p>کلیا چنیں باشد لباس آسمانی در خوش تاج پرگز و خود سائیم بر خاک درش ای جان ماگر نیم بار دیگر شش ہمیکہ سوز و رون من نیا در بادش رونگر داند اگر شمشیر بار و بر ہش</p>
---	--

<p>سخت جامی ز آتش جہر و ہر آند سالما پیمان بوی و فامی آید از خاکش</p>

<p>شوخی کہ تاج و ارمان بوسند خاک ز آتش من کیستی کہ خواہم پہلوی او نشینم فرسودہ قالب من ہموار خاک بادا در گلستان خوبے برگ و فاجوید ہر کس بھر آن خط مبرور شد بہ جہش من او خود چہ خواہم زان کہ ہرگز نیست</p>	<p>سوی چو من گدائی شکل فتد بکا ہش این بس مرا کہ نیم از دور گاہا ہش بر ہر زین کہ باشد آمد شد پاش کز خون بے گناہان پروردہ شد گیا ہش صد گونہ مسخ و روی از نامہ پاش چون بادشاہ ظالم پروای داد خواہش</p>
---	---

<p>جامی ز کوی ہستی بربست رخت کوئے کز بیخ سونامد دگر فغان و آہش</p>
--

<p>نامہ کز جانان سہ تعویذ جان میخویش نقطہ سرشے کہ منے آید در ان نامہ تبشیم</p>	<p>وز ہر غم نامی دل خطا مان میخویش نقش آن خال و خط عنبر فشان میخویش</p>
--	---

بر بیاض دیدن خورشید و ان میخوانش گاه خواندن مرهم داغ بنان میخوانش یک زمان میبوسم آنرا کی زمان میخوانش جای آن دارم اگر گریه کنان میخوانش	مردمان هر دم خون دل سوادش می کشند چون استخوان نامہ از مرهم پی دفاع نهادن سوسن جان دل من شدند از مرهم صبر از آن میگه بوی از آن برگ بگل خندان مرا
--	--

دوستان گویند جیامی نامہ خواندن تا بکے
در دیان و عزایا نیست از آن میخوانش

ای ناخدای تبرس تبرس از خدای خوش اگر بیند ابروی تو مانند سیاهی خوش از پردای ویرانه من خاک پای خوش یکتای میبخش ز زلف و دای خوش لبیل چو گل ندید قناد از نوای خوش آودیده ام گمان ترا آشنای خوش	گفته مر از همی رخ جاقق زای خوش زاد که جایگوشه مهرباب میکند صفت ست بر زمین کف پای تو فرش کن گفته قناد ریشه عمرم خدا ہے را ویرانه رخ تو ماند دلم ہے سر و عشق از خوش و آشنایا میگه گشته ام
---	--

تو پادشاه شنی و جامی که اسے تو
اسے بادشاه مرمتی بر که اسے خوش

بست شانه مدہ طرہ مغیر خوش که ترک کرده ام از خون ویدہ ساغر خوش نمود عاقبت آن ناشناخت گوهر خوش	نمود آینه را در صفایا بر خوش دور و ام بے فعل دست بی لب خوش ترتیب گفت ترا بد که شناختہ ام
--	--

بچار بالمش عزم چو را نیست مرا	پراستان زلفت نهاد ام سر خویش
گران پری گزرونی نیش بروخته دهن	فرشته فرخ کند زیر پای او پر خویش
چو هست پاینده اعطا چو هست اولیت	از ان چه سود که سازد بلند منبر خویش

مجموع عشق تو دیوان ساخت جامی را	
نسکست کلک بر آتش نهاد و قهر خویش	

هر که رزمی در نظر آن رو گلنگ آیدش	گلشن فردوس اگر خستند از تنگ آیدش
سینه پر شد عاشق و خسته را ز درد و غم	آه اگر در دو گر در سینه تنگ آیدش
در ریش صد میمن شد بادل چون سنگ خا	کاش نخرام مباد پای در سنگ آیدش
پهستان در گانستان و غوغای آن شمع را	اگر در دل هر زمان از نیش تنگ آیدش

هر که آید و چو جامی خنک رفیقش	
عاقبت سر رشته مقصود در خنک آیدش	

کسی کا نند نظر شکل آن سر و قیاسش	ز سینه صبر و دل طاقت از جان پرده پوشش
بلای جان من شد یاد آن بزنجیر انم	چه سازم چاره که خاطر کنم کیم فراموشش
ز دور آن لب سبزی میزدند و کشید کوی	که گیر و سبزه نورسته گرد و چتر تو نشنش
خیالش از دیده جامی در دل سنگین شها	نخواهم مردمان دید در خفتن او نشنش
ز رشک نادمی میرم که من در گوشه تنها	همی سوزم بباغ غمخیز و جاگرد و در گوشش
مراره نه که در کوشش نهم پهلوی او ای	قیبان سیدل خوش نشسته و دینش روشش

<p>نمودی رخ مکن منع از سر و دست و تن جامی را چو بلبلی جلوه گل و دیز توان ساخت خاموشش</p>	
<p>دردا که تومی آئی دمن میر دم از هوش از در ز پیر و فتم آشفته و در هوش پیش آئی که چون جان گشت تنگ در هوش گفتن تواند مگر آن حال بنا گوش بر طبع لطیف تو همین لحظه خاموش ز نهار تو در پاس دل خسته دلاں کوش</p>	<p>نهار ز کجا میر سے ای سر و جفا پوش من لذت دیدار چه دادم که هنوزت هر چند برون غیبت از خاطر شکم در گوش تو یک نکت زنجب سیب گویم سخن با تو اگر چسب که گردد خواهی که خدا در دو جان پاس تو دارد</p>
<p>جامی ز خرابات غرض با ده ششست خواه ز بسو در کش و خواهی ز قبح نوش</p>	
<p>درد مندان تویم از حال نا غافل مباش آفتاب بے زوالی شمع هر محفل مباش هر زمان چون شاخ گل سواد گراں مباش گوهر از خون هستی جوی حاصل مباش منع مخون که تواند کار ز پے حمل مباش ای اجل سرعت کین عمر مستعمل مباش</p>	<p>دایا را چنین بچم و شگین دل مباش خضر فرخنده فاله ماه هر مجلس مشو پای بر جافچو سر دم در هوای مست تو زانه حال تو ام بر و گندم گول بست ساربان چو محل لیلی زنی بیرون بود چندر و زنی بر و در یارم اقامت آرزوست</p>
<p>بیش ازین میران و نقش آب گل مباش</p>	<p>لیسیر جان آن جامی از حسن بیان</p>

چرخیت نیست که با دم دی خلوت خاص دعای مردن خود سبک نم گریام ترز قتل اسیر کند خویش چه پاک بجست نبوی تو در خون شست مردم چشم	بر آستان اداوت نیم سر اخلاص ز دوری تو نزدیکه رقیب خاص شکار پیشه ندارد ز صید خون قصاص در آرزوی گهر غوطه میخورد و خواص
---	---

ز شوق ماه رخس بس کنن جاسے
کزین سر و دشنود زهره بر فلک قاص

ساقی بده زخم صفایکد و جام خاص باشد بقدر لطف سخن در سخن لطیف بر خضم جو پیشه بکش تیغ انتقام لطف عیسیم دوست مرا خاص خویش خواند طے کن بکام صبر و توکل طریق فقر بر گوش شیخ نعرهستان بود گران	تایامم از که درت خود یکد و دم خاص از گفته های عام جز نکته خاص در کیش عشق حضور قاتل به از خاص ورنه مرا چه مد که زخم لان خصاص خواص زین معالیه شد قد و خواص لیت الزمان تفرغ غنی اذنه الرصاص
--	---

جامی بقید حلقه آن زلف سر سینه
از لای اخلاص منه بحال و لاسناص

ای کرد و چه پاک من از اهل عشق نص بس و کیش است قصه نو بان زبان میان رقم معزم حصت پا بوس دوست گفت	جان در تنم ز شوق بوکای طبری لقصص تو یوسف و قصه تو احسن لقصص یا صاحب الغزیه ایام و الرخص
---	---

کس نیست بر در تراز و مطلق است احص در ملک است هیچ نوشته نه تراقص	چایب است بخت مساوات باسلکت گر صاحب فصوص بدیدی لب ترا
	تین تو بهر قتل کان نص قاطعت چایمی چگونه سر کشد از تقضای نص
اصل تو مقصود بالذات است جوهر بالعرض بلکه میگویند میسر به تیر ترا جان در عوض چون پند است جان من علاج این مرض ازین سخن امید میدارم که من باشم غرض	کی کنم پاکان جبر هر دو چ طاعت را غرض نیست مردن آنکه اندر غوغا خون تو صید تن مرخص تیغ شوق تست بگذر پر سرش گفته خواهم اسیری را نشان تیر ساخت
	نیست بی جوهر عرض چایمی مکان بود اصل جانان جوهر آمد جان ششاقان عین
بقول پیر معانی محبت است از او اثرش دام فیض رسان باد آن کعبه فیاض حکیم با همه بحث جوهر و اعراض اگر ز غفله سر شمع میبرد مستر اعراض که عابث است غیب از علاج این امرش ریاضت است عهد از تو نقشش بر ریاض	چون عرض تو بگردد تو را بدستش تام فیض بوداده خاصه از کعبت یار ز جوهری و کیفیتش دق و نیافت گرفت پیش رخت جمیش اسیری محبت تو خود معالجه کردی در دین ریشاک کن باید رفت روغنه رنگی و در میتم درست
چو از مسوده میبرد این کمال بیاض	چنان بر نیاید و نیست در بود چایمی را

<p>بر خلاف عادت فداست پیش از خط نقطه موجب شهرت نشد یا قوت را بر حسن خط جان من نشنیده لاخیر الا فی الاوسط در رو آنگذر دسوی تو شک من نشد</p>	<p>خال شکن چسب برنج کردن با رسته خط زان خط نیکو لبست در هر زبان خواهد فدا غیر منج ای مکن جاجز میان جان من گز بعد اوم رسد پیغام است ای ممل شین</p>
<p>خوبست جامی خواند الحمدی بران رضی چون کشادی پرده درسم الله افتادش خط</p>	
<p>لذتی می مست اندوهشیا ران را چه خط غیر تو میدی ز تو امیدواران را چه خط در نه از لطوف همین باو بهار ران را چه خط بر سر کوکله تو شبها خاکساران را چه خط از بهار خوبی آخر گلخانه ران را چه خط ورنه از آرزو زان سواران را چه خط</p>	<p>از لب بیگو ن تو پر پیتر گاران را چه خط ایست امید را به تو بگویند سے پر ل یافت با نعل ز جود مشک سایت خنده خاک پایت گرباشد جای بالین زیر سر گره هر سو پلچله چون نند و تان شوق من نیست خود لکده کویم بر آه آن سوار</p>
<p>دیدم به خواب جامی گشت زان رخ بهره از فروغ مدیگر شب زنده داران را چه خط</p>	
<p>هر کس از شام اجل رسد من زور و دروغ آدمی آدمی گل بر جا و زلا شین شمع بسکه بر وزن فدا از شعله آهیم شمع</p>	<p>پارتی قتل من از دین مع انقطاع زین چشم غرقشان فدا و زول بدون بر بهر حسایگان حال شب من دشمنیت</p>

عزم میدان کن زلف عجب زین چوگان بدو آفتاب آن زمان کشت حجاب زلف کن بهریکان تو جان بادل خصوصت میکند	گرم شود کرده ام بهر تو کوئی خست سراج جز بند کشت عنوان یافت بر غیب طالع بهر کالای چوبست از خرد یا ران تراغ
--	---

دل بخون کردید جامی را چو کرد آغاز راه
بود صوفی گرم دازک نمده آمد در سماع

حدیث راه رخت شد تمام در طلع بجست روی تو یک بیت اگر هم بند ما بس این که شوم قتیق ز مشرب عشق بهین چشم حقاقت که پیر دهقان گفت مرا پیش بر افکن چو قصد جلوه کنی گرفت رنج و من سیل تاب که گریم	کشید قصه زلفت در از دو مقطع + شود کشاده ز رمت در می بهر مهر فقیه مدرسه و کتب علم لایق ترست شایع گیا به بحث درین مزع که نیست روی ترا جز وجود من برقع عکس لواح برق من الحسے یلیح
---	---

کنج میکرده نماز دست صفت جامی

بنواد معنی جمعیه درین مجسم

کی به عوی تابان رو چو در د چراغ میرد و با آتشاک دل در زلف تو از شگاف سینه بر دل مفید زان خنود ساقی را بنمودن شمع بنشین گوشه	باید مشب پائین خود را نگه دار چراغ همچو آن ره رو که در شب پیش ده دار چراغ خانه ویران بله از نور مه دار چراغ ز آنکه این نیم از فروغ صبح که دار چراغ
--	---

در زبان فتاده آتش زمین گند دار چراغ	شع رخسار ترا که گیرد بد عوی در زمان
از سحر روشن کینج خانقہ دار چراغ	وقت پیر بهر باغوش که در شبهای تار

شعلہ های آد جامی نیست جز آیام حیر	
هر کس آرد بهر شبهای سیر دار چراغ	

ماد دلی ز ہجر تو چون لاله داغ و داغ	خفتے چو گل شکفته و خندان بطرف باغ
آہے بر آرم از دل آتش زخم بی باغ	در باغ اگر نہ بوسے تو یا ہم ہیر گلے
آبوی اد چو گل نشود عطر ہر داغ	پوشیدہ دار فنجی صفت پیر ہن ز باد
کاشب شہر ارسینہ من بس بود چراغ	حاجت مہر بخانہ ہمسایہ اے رفیق
لیکن خرام کہکبوری نیست کا زراغ	در چاکے طریق تو در زندہ نیکیوان
چون بر گلوخ می نشیند مرا کلاغ	کے سایہ بر سرم فلکدان ہمای قدس

فصل بہار و بستہ جہانے بعیش و ل	
جامی دور و عشق در عیش جان فراغ	

رود از گلر نہ زلف تو دادم پید باغ	بہر شب از آتش خسار تو سوزم چو چراغ
ہر کس از داغ غم سوز و دامن زخم داغ	سوزم از رشک چو سوز کسی از داغ غمت
بر گل دلالہ ز پر پیر سیہ رختہ داغ	سایہ بر عارض گلرنگ تو اندختہ زلف
غمیہ نیست دل من کہ کشاید در باغ	موسم گل در باغ غم چہ کشاید بروی
آبیاد تو نشستم پس از انومی فراغ	پای برداشتم از امن ہر شعل کہ بود

<p>بوی پیراسته از باد صباست چشم</p>	<p>بگره بیان گل و حبیب سمن و او سرخ</p>
<p>چایمی از نطق زبان بست چو شاد کس</p>	<p>کلمه طوطی شکر شکن از لایح کلاغ</p>
<p>گفتم لایسته هم تو نه نیم پیام می آرکت خالی زد دستت نبود هیچ پوسته نیا بود که صفت تعالی بر آرد بشناس قدر خورشید که پاکیزه تر تو مهر تو گنج و هر نفس از وی سبک تر پای تو بر زمین اثر لطافت و رحمت</p>	<p>مطرب زو این ترانه می نوشد لاف بر صدق این سخن و گوشت چنگدوف چون بر بساط وصل مندا بل قریب دری نداد و درش این آنگون مروت کنج چندی نفی من کن رایگان لطف آزاد وید و درش بهشت شد ز بهشت</p>
<p>چایمی چنین که میبخت از دل ننگاره</p>	<p>خواهر رسید عاقبت الام بر بدت</p>
<p>با ده صاف و متب با باد و نشان صفا دم بدم که خون دل با لایم از رنگان چه شاد هستی دور و ن پرده غمت کیست وین با عشق است ای زاده رده میوه چو بشیر ازین تاب با است نیست در عشقت مرا هرگز از سر میانست کیمر موصی بنبد</p>	<p>با میا شایسته غنیمت خنایا شایسته چون خوشتر است از من چو ز میا شایسته در لباس صورت آقا رسیده چو بنین خنایا با تو که درین خود نشان ترا هم از گران روسی خود و میا شایسته از راه مراد و مراد اگر چو عقل و عقل و قافیه و قافیه</p>

<p>بازگشت از کعبه شریف شهر جامی بجهان جامی می در کف بگریزید و نشان بگرفت</p>	<p>قل لبم ان یتھوا فخر لبم با قدر سلوک خاک آن بر خون اربابید و بار و ثروت گوهر مقصود را دلای پاک آید صدف چون بزم دور و تو نشان جام می گیر کعبه بعل جان بخشش بدینان نوید آفتاب آپوشکین زلف و زان نقد باشته هر طرف</p>	<p>نقد عز ابدان در توبه از دست تو رفت چرخ که سبب غم اهل صفای ز دنیا گشت نکته عرفان جو از خاطر آلودگان عشوه ساقی بد و از لکن عیان جمل و پیش خمره نوزاد چون تیغ لایم گشت آه زان تیغ فتنه در غمهای دل کوش</p>
<p>که نظر باز می تواند ایتان غمزدن هر که چون جامی نشد سهم حوادث را بخت</p>	<p>در هر دلی زمانه گشت خار خار عشق مار که جان سید لب در خار عشق هر کار و آن عینم که رسید از خار عشق و الله که کوه پست شود زیر بار عشق باشد جامی سدره فرد و ترشکار عشق این خوش لب عشق کار بود آن بکار عشق</p>	<p>ای که محتوم از هوای رخت نو بار عشق هر چند صبر خوشی ز می حسن آید کن همی بچینه ویران باکشاد هر که گویند ز جامی در آید چه جامی طعن هر که گویند غمزه کشان ز شست از و نه بیان ز ابد و عابد نه ساد و اند</p>
<p>جامی در در خجسته دل ز کار عاقبت</p>	<p>حالی بقدر خوش گذران روزگار عشق</p>	<p></p>

بود عقیق مرشدی که ریزم از غم عشق هنوز صبح وجود از شب عدم طالع مزن زگره اختنه کتاب ویدها پیرک عشق خرد بهد میکند سیکره سپاس جوش دوزخ را گرفته راه گریز دل که جای ریا بود و زرق شکر خدا	بچشم اهل محبت نگین حنا تم عشق نگشته بود که بودم چو صبح بهدم عشق ترشیمت بان شوق و شب هم عشق بجود او نشو دست عهد محکم عشق نگارن مبر که شود ملک دل مسلم عشق که جلوه دگاه تبار شد بین مقدم عشق
---	---

های بیت جامی مجتبه فرغیت

کشاده پر بهوای فضا سی عالم عشق

ای سر عقل از خلعت برخلافان عشق نیشه هجران نوشت بهر لاکم نشان رفت بهر دای از خزه ام سیل نون جو رکنه بر درت ساخت مرا سر بلند باد که جنبید از دسلسله زلف تو چاک کن سینه ام ترسم از یزید روزنه	کوی دل ز طره ات در خم چو گان عشق مهر زده دل صاحب یوان عشق تو نه خنوم هنوزم رگید بیا بان عشق آن فرق نیست لنگره ایوان عشق شد دل دیوانه را سلسله جنبان عشق بر عهد روشن شود آتش نهان عشق
---	---

نام که چمپیده شد گفته جامی در او

هست چو اهل دل لقمه از ان عشق

روزگار ساخت چون سبزه آن از فراق	چند روزیم از فراق آه از فراق از فراق
---------------------------------	--------------------------------------

آنگونه از راه تازی که هر شب میرود وصل جانان نامدم روزی شود پیش از وصل محنت و درمی پیر من ساکنان کجاست تا یکی سرگشته گردم در فراق ای برق وصل روز وصل یار بار اغیرت عیار گشته یک چشم تابایی آه آناه از فراق یکدور روزی جان غمیده آناه از فراق تا ز پرورد وصال آخر چه آگاه از فراق نورده یک لحظه تابیر و نبرم راه از فراق پیر وصال من غصه و دلوش افسانه از فراق	
---	--

دیسبوری گر چه جامی بود پا بر جا چه کوه
گردش گردون بادش و چون کاد از فراق

هر خون که خور دے تو دل ز ساغر فراق پر چون خوریم از تو که تخم امید وصل در باغ عشق سرودی اگر هست و سوز لاغر تخم بسند وصل تو چون رسد بر خاست ز آب دیده ما هر طرف جاب هر دم مده بوعده نسیم که فارغست	بکشت از رنگ مرده ام فشر فراق در کشت زانند چسب زبیر فراق آن تاوک بلا بود این خمیر فراق این رشته هست دوخته در بستر فراق ز دخیمه در نوا می مالش فراق از نیست وصال بلا پرور فراق
---	---

جامی ز دوست نامه وصل آرزو کن
این بکه هست نام تو در دفتر فراق

ره روی خوش سخن گفت بر این طریق طالب صحبت زندان شود توفیق ادب	کاولین شرط دین راه رفیق است رفیق از خدا خواهد که داند دلی التوفیق
---	--

چون بظلمت ساحل گدازی خنده زان چسبیت آن شسته که او غینت خود از خطا شکار	دامن عاطفت خود کفش از دست غریق یعنی اسی ذره بردن آبی ازین جا به حق
بجز این نکته نشد حاصل از قوت فکر اصل سیر آب تو رخسده سیلیست که داد	که بدان ستر میان ره نبرد هیچ و حق گوهر اشک مرا خاصیت اصل تحقیق

بر معاشر بر فیقه دم یک سنگی زد جامی و جام شفق گون که نیکویت	
--	--

ز بهر خجاک درت چشم خونفتان مشتاق تو میرد ز جهان جهان فارغ	لب تو جهانی دمن بند جهان مشتاق تساوه بر سر راهت جهان جهان مشتاق
بیایا که پشیمانی مقدت هستم پیام دلکش تو کار زوی جانست	تو میزبان تو اگر میمان مشتاق دلچسپ گوشت بود گوشت چون جان مشتاق
برین شکسته افتاده که کنه سایه منم بخانه خود غائب از گمان رت	های سدره نباشد با تنه جان مشتاق مسافری بلاقات دوستان مشتاق

بجز آگاه گمانت کشید جامی رخت چو آن غریب که آید بجان دامن مشتاق	
---	--

حدیثی شکل و سریت مغلق حقیقت واحد است و وحدت است	که در کون مکان کس نیست جز حق بود مرد محقق را محقق
ولیکن از اختلاف اعتبارات	گویی باشد مقید گاه مطلق

<p>اگر جلیب بستی را کنی شوق ترا مصدر نساید عین شوق و لے عقلش نیدارد مصدق</p>	<p>مجزو باش از طلاق و تقید چونیدی از تصاریف شیون چشم کنده مردم باین نکته را عشق</p>
<p>نخستد جان بجای را خلاص ز قید عقل جز جامه مروق</p>	
<p>که نه باشم بسیر کوی تو آشفته عشق چه عجب گردد از عشق مرا منصب است کاین فن انوار یافت طیبی چو تو حادق که مزاج من بچار از عشق است موافق عشق را شتر نخستین چه بود قطع علائق نیست بر صبح درین قصه مرا شاهد صادق</p>	<p>چون بود در شهر می از من دل داد و ده پند آنکه یار وی نکوداد ترا یاد حسد را گشتم از عشق تو بچار گذر کن سیر من گو طیبی بزم ز عزم عشق تو پر نیز مغرور دل و جان بسته زلفت برخت مهر و جزا جیب جان بر سحر میبدرم از مهر حیات</p>
<p>جامی از صدق و فادل نگاری ده دل ز حریفان بریائی و رفیقان متافت</p>	
<p>هم خود بگو که چون کشم آه در دناک کا قاده ام ز هجر تو در بستر هلاک دامت را که خاصیت این در عشق پاک آخر به بین که میرم این آرزو بجاک</p>	<p>دل خون جان نگار و جگر زینش سینه پاک بیار پر یسے بکن اسے یار مهربان آلوده گردد ز انهم از خون دل سرشک عطر کفن ز خاک و رت کردم آرزو</p>

پوٹ ٹہنیدہ غنچہ و گل ہم کہ میکنند	این جامہ پاره پاره و آن مخم قہ چاک چاک
گر پرتو جهان همه از راه منظران	والله لست انظر طوعاً اے سواک

گفتم کہ جامی از غم عشق تو مرد گشت	
گر بچو او ہزار بہ میر و مرا چہ چاک	

ز ہجران بر لبہ مد جان غناک	الایلیت شعری این اتفاق
بہر جمعیتہ وصل تو جو نیم	لعل اللہ بجمعیتہ و پاک
نعیم خلد اگر گرد و مسیر	لغری لایطیب العیش لو لاک
کسان را مرد و دل از دیدہ خیزد	و قلبہ کان قبل العین ہواک
جنان غم ہر سونی کہ تابے	سوی قلبہ البیتہم لیس ما واک
شدم خاشاک وہ دہن کشیدے	ز سچ چن شاخ گل جاشاک جاشاک

بہ قصہ قتل جامی یکیشے تین	
کر دھا سیکنے اللہ ابلتاک	

راشد جامہ جان از غمت چاک	بیای امی آرزوی جان غناک
ترفٹ ز لوج دل ناست اگر چند	ز لوج آب و گل شد نفس من پاک
بیک رفتار بروی صد دل زہرہ	تعالی اللہ عجیب چستی و جلاک
نہانے ہر شب ایم من کہو بیت	گر بیابانے و ریدہ دامنے چاک
لکھے از درد و ریزم خاک بر سر	لکھے از شوق مالم روی بر خاک

الایا بر سکه این سلاک	ز خست باد و دیوار کو کم
ز بجای گشته سرچیت تدبیر تو شاخ نازکے او خار و خاشاک	
بر آگینه از باب هست آید سنگ از ان نشسته بنجا کند را بتان چون دنگ بکام میرسد آتش بد بکام ننگ که شب کمین تو خواهد گرفت نقش لپاک بود چو دانه میسم بر دل ماتنگ برون ز مسکن بانوس خود بعد فرنگ	درین مفرس زنگارگون نیازنگ نهاد چرخ مقوس کج است همچو کمان کیکه گام درین بجرے نهد پئے کام مبین غزاله اگر دون مهر او هر صبح محیط دور افتی گر چه قاف آفاق است ز کس نشنوم بوی نس کا ششم
بشهر نیست نوازی خوش آنکه راست کند در اسی محل جامی سوی حجاز آهنگ	
سهم خود جوید از من کالبد ایامت سازی از مرگان جراحت یزیدی از لبت روی زرد خود دران لیم چون بچک تیر آهم میل چشم ویدر بانان فلک در دسر خیزد سیحار از تسبیح ملک زیر آن لب نکته فرمای بهر دفع شک	چون تاو که فکشی سویم دل جان یک سوختم صد بار تا که سینه زلش مرا پرسد مگر تو بهر امتحان شگفتی زنی تا نهان آیم بطوف کوی تو هر شب شود گر دو بر چرخ ذکر دانه اسے خال تو در دجود آن دمان آیم شک بحر خدا

خواند جامی پیشتر آن غرض شد شعری وقت صبح ساخت کرد و آن نظم بر دین را به تیغ مهر ملک	
بمچو گل چند دور و باشی و چون غنچه در رنگ با همه صلح کنی با من دل سوخته جنگ ده که سر رشته اقبال برون رفت رنگ نشود پاک شستن ز رخ آئینه رنگ گر چه شد بار گه صبر درین بادیه تنگ چون مکان ساخت ابروی تو ز غم و خدنگ	ایک چون غنچه دلم دارم از آن ده تو تنگ جنگ من اینهمه باخت از آنست که تو سر زلف تو بدست دیگران می بینم گوئی نقش خط سیر تو بر داند دل من عاقبت دادی محبت به پایان آید گریه پیدا ز دل خواست شکار دل ما
جامی دل شده را جام دل نرد و شکست که در آید لب کو که تو اش پاشی بنگ	
باد و در و ده که صبح شد نزدیک یکدم از غفلت شب تاریک چون رود زان میان سخن با یک گشتی ترکان زبون تر از با یک صاحب ملک را چه جامی شریک معنی نازک ست و لفظ را یک یاد لیل من تحمیر نیک	فلاح یحیٰی الصبا و صلیح الدیک جام روشن بیا تا بر همسم نفسم را کم شود سر رشته پیش منبندی چشم خونریز جز تو ز دل کس می نگیرد سر عشق و عمارت دعا عطا جامی از حیرت توره گم کرد

چگونه جان منش گشت جزو انیسوگ	چون لایحه زیست آن دمان بے شک
ہزار بار زن آرا شمرده اسم یک یک	تہیت سجدہ زہد زگوہر حلال
ز غرہ کاش ہم دوزیش بیک ناوک	نعت مہا ترشح کنند ز سینہ پاک
ز روز نامہ عشقت حکایت ماحک	تہیج حادثہ گردن کبا تو اندر د
گرم رسد پیش از تو تیغ بترارک	من آن نیم کہ شوم تارک سجدہ
بشک ناب کہ احسن الملاحہ لک	ویر صنع نوشت ست گرد مارض تو

بشوے دل ز قوانین عقل و دین جاسے
کہ سر عشق پرینہا نے شود درک

دامن مشوق اگر آلائیے وار و چاک	جان عاشق چون بود از آرزوی طبع پاک
دانش نہ ان پاک تر باشد کہ ماگوئم پاک	عاشق شد چون رسد مشوق دامن کفان
گر بود براون گردون بود بر سطح خاک	صفوت و پاکیزگی لازم بود خورشید را
بر سر آن کوی خواہم رفت مست ماحاک	شوق غالب عشق مستولیت بر بدن بزم
کہ نواری فی قباب القوس حق لازاک	بانگ خواہم زد کہ امی در پردہ عرش تہم
کہ چہ آید بر سر من از تو صد تیغ بلاک	ز آسانست سر تنایم تانہ بینم روسے تو

نالہ کن جامی کہ دامن عاقبت کاری کند
در دل سنگین یا راسن نالہ می دردناک

اہل یقین را افغانہ در شک	سر دہانت ناگشتہ درک
--------------------------	---------------------

<p>صبحی ہمایون شناسے مبارک حرف و قافیت از لوح دل ملک المان سیکے والور دیشنگ از دام عشقت پیران زیرک بار اقامت سے بندم انیک</p>	<p>از روی دزلفت دارم ہمیشہ صد تیغ زانے عاشا کہ گردو بر آب چشم میخندے آرسے طفلی دنا دوان لیکن تربتہ دسی با سگانت گفتم کزین در</p>
<p>دل شد مجاور آنجا کہ حواسے ہذا سراق بیسنے و بینک</p>	
<p>ز تو آندوہ من باکوہ ہم سنگ ز پیکا نہاسے تو بر سینہ تنگ مباد از خون بی در دوان براننگ دلیران چون گریزند از صفت جنگ کہ آرم تارے از زلف تو در چنگ ایک تیغ غلامے وہ ازین سنگ</p>	<p>ز ہے اشک من و لعل تو کز رنگ بر اورج گسہ این بسکہ دارم ز تیغ چہ مقصود پیدا است خذر زان چشم و شرکان تاکے آخر قدم منم شد چو چنگ و دارم امید رقیب از کشتن من سنگ دارد</p>
<p>بان قامت خوش است آہنگ جامی بنام ایروز چہ مرغ خوش آہنگ</p>	
<p>باغزال الحے باطلے الحے مالک متفق گشتند در تفصیل انسان بر ملک</p>	<p>ز رشک خندہ لعلت بر دل بشیم نک آتش ہی ظاہر دین لطف جمال بابین</p>

چون پری نہبان شو اسی ہے تو بیانی محال	نرا کہ مردم را چو چتے چشم را چون دیک
نقد احلاص مرا ہر بار یا بے پاکتر	گر زنی صد نوبت از سنگ بخایم بچک
موجب تنگ ست نامم نامہ محبت ترا	کاش نامم را کند تیغ اجل زین بار چک
دل کیے وارم منج و لبر کیے آن سخت کو	تا گویم قصہ دل پیش و لبر یک بیک

از فلک بجای چو نالد کہ باو ہر چہ کرد
دور خورشید جمالت کردنی و دور فلک

بر انم از عتب کوچ کردہ خود بوک	زند جازہ اسیم بخیمہ گاہش چوک
کجا بخیمہ کہ اور سد جز آن رہو	کہ کام زن چو جازست بار کش چون بوک
ز آفتاب رخس دور ماندہ ام شاید	اگر کہو دکنم جامہ چون فلک مین بوک
ز فرق ساختہ پامی و ز تاج ز نفعلین	بلوک ہر بلوک ہر شس بلوک بلوک
غرق لچہ عرفان فموش چون ماسے	بجر نعرہ زمانہ و اعلا از کنارہ چو نوک
از کف مدہ سر رشتہ کہ پیر زن داند	از دست گردن چرخ و ز پرچم جنبش دوک

مکن مبالغہ در شرح در دل بجایے
بباد کلک ترا خون فرد چکد از نوک

بادہ پاکست و قبح پاک عرفان پاک	عمر اگر دورہ پاکان شود م صرف نیم پاک
بر اطنافہ مزین سپیر مغان را کہ بود	ساعت محبتش از دوست این بار ضہ پاک
رفت در کوی تو صد سر کہ گسیختن ز پی	پر دے کو کہ نہد پای بیدان بلاک

<p>گرنیا دینیه در دامن گل خار غمت روی بجا که روم ذره صفت رقص کنان تصبر کنش از لب خویش که بیاران را</p>	<p>نخ چرا شده چو خباب گریان زده چاک آب سر منزل خورشید ازین دیر بختاک شربت از دست مسیحا نقد فایده ناک</p>
	<p>سایه بر تربت جفا می فکن ای سر و بلند نیست از سر و عجب گر کند سایه بختاک</p>
<p>دل شد جزو از تیغ بیداد تو و هر یک ز تو سر رشته کارم کشد روزی بحیرانی ز بار کی میانت در کمر تیریت لایق فهم چه غم گر اندک اندک شد غم بسیارم اندر دل بکش کیار گه بر با خط نادانی ای خواب اگر بزارم سنگی رسد از پاسبان تو</p>	<p>بود پیوسته اندوه و غمت اجز و لایق درین جفتی بدارم جز میر زلف تو دستم ز پنهانی دمانت زیر لب ز بریت لایق همم فیض نوال تست اگر بیا که اندک که در کار جهان گویم و در عشق بتان نیک بشد تقسیم و حوت از مش حق بتان بر تارک</p>
	<p>قدش طوبی بود جامی اگر بیا د فردا کنی در پاس طوبی جا خطوبی شرم طوبی لک</p>
<p>جان میدهم بیا و غمت میبرم بختاک پاکه تو دزد پرده عسرت تر اندید هر شب بخت و جوی خیالت و ان گنم زاهد کجا و سوز دل کو که اوز زرق</p>	<p>طوبی لک میوت دنی قلیه هواک جز دید ای پاک خوشا دید ای پاک آب دودیده تا سبک و تاله تا سبک پشینه چاک کرد و من از شوق سیند چاک</p>

دو دانه را مهر زلفش کو دکان چرباک	نزدیشخ نارسیده ز عشق تو طعمه ام
بادا سعادت تو اگر من شوم هلاک	خاطر در رنج ز فکر عبادتم

جامی که داد جان قیمت بهر اهل درد	
بگذاشت یادگار غزلهای دردناک	

چراغ عیشم زد و درین سراچه خاک	بجوهر سحرستان که از زبانه پاک
ز خوشه گهر و لعل تاج تارک تاک	بحسن صنعت مشاطه که آرا ید
کشتاکش اجلم گر کند گریبان چاک	که من ز دامن پر معانی ارم دست
ز سنگ بنجر دان شیشه خانه افلاک	مکن مزاحمت اهل دل که محفوظ است
توقع از حسن و خفاشاک میکنی حاشاک	نگی که بهر کلیم از دخت طور نگفت
بدقت نظر ابرام عشق را ادراک	ز عشقم اینقدر ادراک شد که توان کرد

قدم زدی بخش جامی از ملامت غیر	
که گر بپر رسیدی ز طعن غیر چه باک	

اگر چه پیش خود باشد این سخن مشکلی	حق آفتاب جهان بچو سایه پستی دل
چو از صرافت اشراق خود شود نازل	وجود سایه و خورشیدنی الحقیقه یک
میان شان چو کسی نیایش شود معامل	لقب نهند بچو آفتاب را سایه
مباش هم چو دی از مغزین سخن غافل	فروغ مهر روی زمین بود سایه
	حکیم خود و دم گفت سایه را همشدار

وجود قابل شرط و کمال سمانیت تبول و فعل و منفذ ناشی از ذاتی زروی کثرت باطن چو کنش لغبت زروی وحدت ظاہر کہ مجلس صفتیت	دگر نہ راہ نباشد بعینہ مستکل کہ ہست جملہ شیون و صفات را شامل بود ہمیشہ قبول و تاب ترش حاصل بود شمارہ در اعیان موزون و فاعل
---	---

خدا ہی در دو جهان بہت جادوان لٹامی و اسوہ خیال مز حسن و باطل	
---	--

دیدم ترا در رفت ز دوست اختیار دل ہر نخل آرزو کہ نشاندہم ز دست تو ترکیبت چشم مست تو کہ ز ہروی مژدہ دل سوخت ز آتش غم و پیکان بیتیہ اند دل داومت کہ گر بوشن مقیارے تو غلسار تاشدہ بروے قرار از د	آری ز دست دیدہ خرابست کار دل در باغ جان نہاد ہری غیر بار دل تیرد کمان کشیدہ بقصد شکار دل ہم یادگار تیر تو ہم یادگار دل از جور روزگار شوے غلسار دل با تو چنین بنود ز اول شہار دل
--	--

سجائے پردہ دل خود سافت ہامی تو یعنی در دل پردہ تو نے پردہ دار دل	
---	--

سردیست قامت تو ز لبان اعتدال روح مقدسست کہ سلطان قد ترش نے نور اقدسست کہ از موطن بلون	سرتا قدم لطیف ترا ز سپیکر خیال تشریف دادہ حلقے از عالم مثال نمود در حبیل ترین منظر جمال
---	---

آن نور پاک ظاہر و مخفی منظرست	باشد میان ظاہر و باطن وونی محال
قرتے بجز تقبیل واطلاق یافتن	نہ توان بیان ظاہر و منظر بسیج حال
زانت برم بحد کہ آن نور لم یزل	لاح بود ز لوح جمال تو نیو ہال

غیر از تو کیست مقصد جامی و مطلبش
یا مقصدے مسلم یا مطلبے تعال

کلانی الکن و ہم او خیال	او عکس نے الما یا اد طلال
لاح فی ظل السوی شمس المیک	لاکن حیران فی یہ الظلال
کیست آدم عکس نور لم یزل	چسیت عالم موج بحر لایزال
عین نور و بحر دان این عکس و موج	چون و فی اینجا محال در محال
رہ روان عشق را بگر کہ چون	ہر یکے را بر دگر گونست حال
آن دگر آئینہ برستے عیان	دیدہ منشورات اعیان بر جمال
آن کی بر جلد ذرات جہان	دیدہ قابان آفتاب بے زوال
خرم آن عاشق کہ با سلطان عشق	می خرامد در نہایت الوصال
کھینے یا میسر اگر وہ ورد	بال شیرین کن شیرین مقال
وز ہلال زلفت پر آشوب و	گفت با فاش از سنن یا لال
بند انم گوہر بحر کہ کرد	گوہر از لعلش سوی لب انتقال
عکس را کہ باشد از نور انقطاع	موج را چون باشد از بحر انفصال

نقطہ ذاتم مراد آمد ز حال حال می باید چه سود از قیل و قال	فلت کو غم غرض باشد ز زلفت گنگو تا چند بجای لب بند
گردون سینه داری گویا چون صدف در تھر نشین گنگ و لال	
کس گرفتار مباد اگر فراقی دل گوش بر سینه بمن نه شنو از زاری دل که دین واقعه صعب کن دیاری دل جز جفاکاری دلدار و فاداری دل نیست مطلوب جز انیم طلبکاری دل	دوستان چند گم ناله ز بیاری دل لے کہ بزاری دل میکنے انکار بیا دلت عبیر ز مد میگزد و صبر کجاست خوانده ام قصه عشاق بے نیست ران گر بولست ز رسم درد طلب نیز خوش مست
عمر باشد کہ دل بجای ازین غم خوست کہ کند با تو دے شرح بگر خوارے دل	
با خود از ان ہر دو مرا صخیال چہرہ کشادی و کشید انفعال تشنہ بے بر لب آب زلال پیش تو گفستیم نکو وصف حال با چنین صد برہت پایال شد نقبش طوطے شیرین مقال	چشم تو صا دست و سہ زلف وال خوبت تصور کہ کشد نقش تو ہست دل سوختہ پیش لبست حال من از وصف جہالت بگوست اگر مرا خاک بہت شد چہ پاک جای از ان لب سخن آغاز کرد

یافت کمال بخشش تا گرفت	
چاشنی از سمنان کمال	
<p>پیش دستی کن که بجو پیشین بادل خللی از بکیت بود یا او درین معنی بدل گر نباشد نیت خالص چه حاصل ز عمل آقا قرار دیدم آن اندام نازک ز غفل کی فتد در احقاق من ز بدگویان غفل ای ز سر پای رحمت رحمت کن در عمل</p>	<p>قتل من خواهد ز کیو غم زد دیگر سو اهل فیلسوف عقل را آداب بحث عشق نیست قصدا بر روی تست از سجده و در محرابها میکنم مردم چو گل بر این جا ز اقبایا نیکو انرا بستم از صدق و ارادت مقصد دل کشد جامی غم عشقت محل رحمت</p>
یافت جامی دوش در نیمه فیض از پیر جام	
شدی لعل از لب لعل تو در کاشش لعل	
<p>دفعه اندخیزد لعل شد غم داند و تو نعم البدل چند لعل بصبی و لعل کید و سه و ششام بدو لا اقل پیش رخت قبل خضار لاجل عام کالایام بود لعل منسل</p>	<p>دل بزین بوس ورت شد شل زان همه شادی که بدل و آجاست بوسه از لعل تو کردم سول بوسه گر نفتم که نه حد نیست با دقت طاعت چهل ساله ام خاصه گنج خاصیت عاشقست</p>
گلشن آباک و طول لایل	آجاست بامید سر زلف تو

<p>اگر کسکم از زلف تو پیوندم تا شام سبیل کے شود سو دایان عشق را یک عقد عمل بیدلان یا خاست از دل نغمه نعم ابدل نیست مطرب را رواق قطعاً بقول عمل کے بطوفان غم وسیل بلایا بدخل بردرت ہر چندے جویم نے یا ہم عمل</p>	<p>اگر کسکم ہر عارضت میوہ در زم از صبح ازل اگر بدست باد و جل و عقد زلف تو شد قریب دار و دایان شب کویت گرفت محبت قول و عمل تو را گوید وے در و لم زنیان کہ حکم شد اساس عشق تو دل عمل تست تا گم شد بحبت جوی تو</p>
--	--

ہست از وصف خست از گفتہ جامی درام

گلزاران افغنیہ سان بگین در قمار غمبیل

<p>لیس تے الی سو اک ییل کو کند دید در و شن از دو میل نردم از دورت بہیج سبیل لیک الصبر غمک غیر جمیل ہمہ ذرات کائنات دلیس عسکو کہ شمر ز خوان جنیل</p>	<p>اگر چہ گشتم بیتخ ہجر قسیل نیست از کمل خاک راہ تو دور صدر ہستم خیلہ بنا سے ہمہ چیزے بود بمیل از تو آفتابے تو دوبرین دعوی اگر جالت ز خال سادہ فتاو</p>
--	--

دل بجامے لب کرنگس تست

کل راہ من العلیل علیل

<p>ہو درج کیست برین ناخ ازین خلخال</p>	<p>اکش فتادست موصد قافلہ جان و بنال</p>
--	---

<p>کوہ دودای شود از نور رخسار گامال بانگ ز دیر ساک و بنال ره خود که قنال گفت کای عاشق شوریده با کیت الحال گرچه عمر سے بود عادت حمر استیجال تا این با من جاننا بر سے فارغ بال</p>	<p>ہو و ج آنکہ اگر بگنجد طرب نقاب یا در دوزے کہ پئے حمل و میر قسم پیش رستم بخل او کہ کم خندہ زبان گفتش سو ختم از شوق تو بخیل کن گفت جامی بکشا بال جهان پیارا</p>
--	--

<p>در تراجعت آن نیست حیا در سے باش در کمن مندر لیاگر دوسر یا اطلال</p>	
--	--

<p>نغم سر و دست پیش خرد امر حال حاجت و ماہمہ و انتہی چه حاجت بسوال عشرت و عیش جان نیست بجز خوابال پر تو حسن زل و دید بقتش خط و حال حسن از حسن تو را نیم ہے حسن مثال بس معانی کہ نمود از حق غیب جمال</p>	<p>ای بوصف لب شیرین سحنت نافقه لال پیش را باب کرم شرط ادب نیست طلب گر خوشم از تو بجز اے و خیال چه عجب روشن آن دیدہ کہ در آئینہ طلعت دوست صفت لطف تو گوئیم زے لطف سخن چون قنادیم بوصف بخت از فکر و مان</p>
---	---

<p>دیدم آن رخ کن از آہ و فغان جامی بس ایافته وصل گل سے بہل شوریدہ مثال</p>	<p>میں نے دیکھا سو ہیبتان شاہد رعنای گل آخت ابرازیم شہ سوزن از در رست</p>
--	---

شیوه گل را بود چیزی در آن رنگ بوی وقت گل که بگير از دل باز است خط نیمستان را بارای از گل ای ساقی کشد بر لب چوئی ای و گل را بین بعد در عشوه	نیست بی چیزیکه بلبل شد چنین شید ای گل پیش از آن دوزی که بینی عاریا بر جای گل نیم بلغ آرسه از روی نیم آرای گل ای که چون آب در دانی لب لباب چو گل
---	--

وصف گل تا چند جامی هرگز از آن لاله مرغ چون تو باشد داغ بر دل که کند بر داک گل
--

آن ماه رو که چشم منت و چراغ دل خاطر بکند غیر مجر از لب غمش هر غمچه کان بهینه ز پیکان او مید عزیت برگز از نسیم غنایم گم گشت با نشانه و غمش دل ز بزم تا بسته ام خیال خط و عارضش مرا	در داک شو شستم ز غم افش بر داغ دل عشرت کجا تو ان چو نباشد فراغ دل از انگشت هگل راحت بی داغ دل باشد که بوی وصل رسد بر داغ دل آزاده ام برفت می اکنون بر داغ دل در میان و لاله مید از داغ و بارغ دل
--	---

جامی بدان امید که آید خیال دوست هر شب بکنج سینه خرو زده چو سراغ دل

لعل جان بخش تو لاله غل فیاض بعد عمری لب از و ده گاه و بدهم قصد تو خایت جویست و دنیا چو منته	چشم خورشید تو لاله لعل عافیت غمزه شمع تو گوید ز کین لاله غل غیر تو یک یا غایت قصد من اجل
---	--

بود صد نخل بوس پنج قزو بر دو بدل	هر عشق تو کرد آن همه را است مثل
مشر به عشق چو باشد چه غم از طعن مسود	بجز زلف از دهن سگ نشود ستم
گرچه هر جا دلم آویزش آینه شش کرد	قبله عشق همان است که بود از اول

در سخن کوش ز در نیست دیوان حاکم	
شهر ایوان بود آب چید سود از جود	

سلمان چنانم چار با آن رخ نگین دل	که حکام از لبش نصیحت هم صد از ترش شک
اگر تن و فراق او هم عریست بهوده	و کرد دل برده حال از نغم فکریست چهل
ودای عشق گویند از سفر خیزد چه دانستم	که در دل مهر آن خواهد افزودن شد به منزل
اگر نه آب بر آتش زدی باران شک من	ز برق آه که هم سوختی هم ناله هم محل
بدان دگر گمانی چه گویند بهیرم چون شد	ز آب بریده و ریای بیان او او حاصل
شکسته کشته امید در گداز بستم مارا	تو ای نامحزون سنگ لایت بار از مار

شراب خوشدلی ارباب عشرت را داد اسی دوران	
که هست از ساغر غم خیامی اکبریت و لایق	

چو گویم که زشت چون می پدید دل	چو چرخ غرق در خون می پدید دل
ز روی لطافت دست به و لم نه	پسین کرد دست تو چون می پدید دل
چو ترغی کافه اندر و ام صیفا	مرا در لغت افزون می پدید دل
چو آن است که بیرون افتد از آب	ز نیم وصل بیرون می پدید دل

خستین بخشش آید بخشش عشق | حرفیان راز اکنون مے پید دل

پئے تسکین قمار مے بوسہ بخشش
کہ در دزش دگر گوئی پید دل

شترابا بسند ابرو ز محفل	مرا بارے چنین میسند بر دل
نیشاید کنون بار سفر بست	که شد راه از سر شک عاشقان گل
نه پانی رفتن و نه رانی بودن	بباد اکار کس زمین گوی مشکل
جیبے راصل والقلب دایم	وروی ذہب والجمع سائل
تن از ہمارے اور اند محروم	دلے جان میر و دمنزل منزل
الا اسی باد شبگیرے گزر کن	علی ملک المنازل والمرحل
گوباد لبہر محل شینم	کہ اسی نوشین لب شیرین شام
زرنج رہ بادت ہیچ آسیب	بکاست ہر چہ خواہی باد حاصل
ہنوزم قبلہ جان صورت تست	بصورت گر چہ رفتی از مقابل
سحر گو چون شود عزم رحلت	مباش از مالہ شبگیر غافل
ییا کز درد و غم ہستم فسادہ	بنہاک و خون چو مرغ نیم بسمل

توے نوشے بطون دشت و جامے
بکنج منت و غم ز ہر قاتل +

برون آذ نقاب غنچہ اسی گل | کمر از شوق جالت سوخت بلبل

چو گرد و موعده دیدار نزدیک گشت باغ رستم تا بر آرم من از شوق تو کی یابند خندان ز بس نالیدن از فریاد مرغان جدازان سر و قدم بسبیل زلف ندیم قدم سر و زلف سبیل	نایب دیگر از عاشق محفل و می چون لاله خوش باغ گل که شد پر خون ز شکم دامن گل ز اطراف چمن افتاد غلغل نزدیم قدم سر و زلف سبیل
--	---

چو مطرب لب ببت از نظم جامی
بر آمد از صراحی باگ تلفت

زوشیخ شهر طعنه بهر اهل کنید کرد پیر معان را و گریه محضر خون اهل صفا میزد رستم آئین صدق در رسم مودت نگار است ساتی بیا که ذکر کرد درت است آن جام می بیا که از لوح عتبات باشد که مرتفع شود از آفتاب می جامی بزم پیر معان بارخواست و ش	المر لا یرال عسود لما یجیل بوی ز کفر او شود از دین خود خجل این رقص بر جالالت وین و سبیل از طبع منحرف مطلب فکر مقدر آهست ممل با ده صافی ز کف ممل ساز و غبار هستی موهوم منحل آثار طنلستی که نایب از مدخل گسته دل هنوز زیورند آب و گل
---	---

ستیزد این ترانه با و از چنگ و دف
یا طالب الوصل را تجسس و لگه فصل

میر سی خندان میگوئے جا پیم چشم مال از طلال مجر تو شد چشم خونبارم چو جو سے پیش رویت خطاب گوئی ز آب آفتاب کرده ام در ره نشان پای تو محو از سجود چون شوم از حرف سوخته تو خالی کان و زلف شمع مجلیغ است در آتش آتش زدن پروانه را	چشم عالم عباد این حج اب باشد یا خیال بر لب این جو دمی نشین بے دفع ملال سبز و پوشان پافرو کردند در آب لال سرخ یارم بر آردون و گزین انفعال نقش سبزه در سو او دیده من چون و دال ساخت آتشگیره آن شعله مسکین پر دبال
--	--

الحامی از شیرین لبان دارد سوال بوسه
نعل نوشین تو میداند جواب این سوال

آمدی سوی من از شک خودم مانده بمل خوشید از رشک کلم دل نشین پیش چشم میل سوئے مرده ام میکنی ترکه باشد جاو و کین مرا هیچ گزندے مراد جان از ان پاکتر آید که بگیرد و دزدے ایقدر لطف لب از جانب لیلے که گئے	که بره پای تو چون سر شد آلوده به گل که بشویم کلت از پای بنو ناب و دل طبع از باب کرم جانب سائل مل چون بسر وقت گدایان گذری مستعمل دانش را چه کند و رتن خاکی منزل بسر تربت مجنون گذر اند محمل
---	---

تا غلام تو شد لے خسرو خوبان جامی
قاضی عشق باز دمی ادبست ساجی

ساقیا زین مهر و فضل ملویم ملول	ساعتی ده که بشویم زول نقش مقبول
--------------------------------	---------------------------------

مشکل عشق چو حل نشود چند نیست سحر از کوسه خرابات برآمدسته	گوش اوزارک بر فسانه ادبم عقول لایح از ناصیه اش بر تو انوار قبول
گفتش عاشق در مانده چه تدبیر کند گفت این مسئله از پیر معان پرس او است	که کشته رخت از اوست بقایات حصول واقف جمله مراتب چه فروع و چه حصول
در ره همت او خاک شود و همت خواهد	آشود غایت مامول تو مقرر در حصول

شیخ شهرت طلب مستشرق هلاک
حایم دزدانیه نیست و کج حصول

زوز غنچه بار دیگر خمیه برگزار گل غنچه هر برگ طرب کز شوکت می نیست	دوستان را بعشرت گاه مستان را گل کرد با باد بهاری یک سیکل عطار گل
بگل زرد امان طرب چنگ کز مرغان باغ غنچه را خون شد دل از کم عری گل زنده	بر سر هر شاخ دار و دوطرب به عطار گل میکنند آن خون دل گلگوه رخسار گل
ز آب صافی شد مثنی شاخ گل پر کار و ز امتداد جو بطوار مجد دل ماند آب	شکلهای ستیر انگشت زان پر کار گل گل درون جو بود و باجه طومار گل
رست باز است پنداری حیر کنی رنگ و بو در شمال مانده در باغ زمره و گون ز باد	شد در آن باغ از هم صباغ و هم عطار گل همچو حیرت سل سلطان خاک مقدار گل

خانه حایمی که شد در وصف گل چون غایت
خاست زان حدیث رنگین چنان کز عطار گل

من و کشته پیر دم بهر آن بازگ بر آن میم	که از رنگ قباگاهی زبوی پیرهن میم
چو سایه از سرم برداشت آن سروردان باری	روم بر یاد او در سایه سر و چمن میم
شید عشق را جزو من کسی مایم نمیدارد	که خواهد نام من داشتن روزی که من میم
گر از پیرهنش یک رشته پیوند کفن تنیم	ز نم پیرهن جان چاک و از ذوق کفن میم
چنین که نشید غم سینه ام صد پاره شد آخر	از ان شیرین دمان با داغ و در و کوه میم
روای میم تو در بر دم طرب باد و ستان خوشی	مرا بگذارتا تنها درین سبت احوال میم

یکی دم تگسله جامی و لم زن شوخ عاشق کس

عجب گر با چنین دل من برگ خوشین میم

از هر که نامت ای بت غماز بشنوم	خواهم که باز گویند ناباد بشنوم
صد ره حکایت تو بپایان اگر رسد	خواهم که یار دیگر از آغاز بشنوم
تقلیم غمزه تو بود هر کجا که من	قانون سحر و قاعده ناز بشنوم
صد بانگ ارغنون نبرد و دم آنچنان	کاوا از سم اسپ تو در تار بشنوم
هر شب پای روزن میام تو جانم	باشد که چون سخن کنی آواز بشنوم
خواهم نبرد عشق تو فتنه و دگون جفت	تا که فنون عقل دعا باز بشنوم
هر چه دم ز شوق قدرت سوی پستان	آیم حدیث سر و سرافراز بشنوم

جامی نهفته دار عشق در درون جان

بپند که زبان کس این را بشنوم

دردی که سر رشته امید دارد و بجز دست نمی بینم	از زلفت تو که با جان خود پیوسته می بینم
ببارا که از ان لام و الف پیوسته می بینم	قدم لاسی بالایت الف زان دست میدارم
دشداوی رحمت بر دل جان پیوسته می بینم	ببیند زخم تنیت تا فراهم آمد از ترسم
براق برق سیر آه را هسته می بینم	چنان شد گرم رو گلگون اشک شیبش او
جگر جاک و دلهایش جانها خسته می بینم	بیا ای میهم راحت که از شمع فراق تو

کجا جستن توانی جایی از شوخی که ز نقش را
کند گردن مردان از خود رسته می بینم

ز دل جز حرف عشقت تیر آیدم	بناخن سینه خود میخراشم
به نسیان مهر ویت ساخت قادم	بیس گم نام تر بودم ز ذره
به بین ای پندگو حسن معاشم	نباشد عیش من جز یاد آن رومی
چنین از ان شایع قاشم	دو عالم گفته از زنده زنده فتر
بیا یاد قدم با سه تویشم	ز دیده کرده ام پر دامن از دور
خروش از آلهامی دل خراشم	فقد در ساکنان سدره هر صبح

مروگفته سگ با من باش خامه
سگ تو گر نباشم پس چه باشم

به دهان گنجیند و من ان گل پیچیم	ندارم وقت گل طاقت که در وی تو گل بینم
که در پای گل بنشاند پیش تنبشیم	نشسته دوستان را پیکر گل من جوس دارم

پس از خواب چیلن بین خاک ساز خشت ہائیم	بہر دیم بزرگان او تو باشد ہوا خواہے
بجشا ان کے جانا کہ من بسیار میکنم	ز کاتب من خود گویند می شبی میکنان
خدا را دست رحمت بر کشا از بہر میکنم	چو مرغ نیم بھل ہے چشم از عشق تنگ تو
روای نفع تو می باش از چو پیروای کہ من انهم	مرا بر عشق و فطاشی و دیوانی نے یابد

گوشت سر شک خود کن ہر غزل جامی
اگرین خوابہ در درنگ معینہای میکنم

یک بیک امیر اخست را تامل میکنم	ہر زبات پیش چشم خود تمیل میکنم
میشوم چہ میزان کبی تو چون تمیل میکنم	چون بین خوبی کہست نقشے بندم ترا
گر مدیت سر دیا افسانہ گل میکنم	نام تو گفتن نیارم فاش مقصودم تو نے
نے براے جان اگر ناگہ تعلل میکنم	چون زنی تنگ کہ جان وہ بہر تیج دیگر است
دوصد دروی کثان عرض تمیل میکنم	میر دم دامن کثان بادل ہر از شراب
نعم انیسے ز گفت گوی بلبل مے کنم	سہر عشق از دفتر گل اندم و دوتور نیست

گفتش جائے اسیرت گفتا گم
لیک بہر طعن بدخویان تغافل میکنم

کیا یاد کن بد انگشت کاغذم	ای دل زدست بردہ بیشکین خط خودم
روز سے کنی عزیز یک لفظ مغرورم	حمیت من از تو شکنے شود اگر
گر خط و لکش توں از دمقدم	کردم بہر خواہم جہان از دست تو

تشدید دار اگر چہ نئے آرد ام بفرق شستم کتاب عشق بقدر عقل و باز دل آرد و خیال ز زلف اگر چہ بخت	یایے در اتحاد و چون شد دم خطا تو می برد بس در سل بجم دیوار اگر دوسے قوراء شد آدم
--	--

سجای عشق کوش کہ این شیوہ قدیم
تجدید یافت از سخنان محبہ دم

نادیدہ رخت عمری سودای تو در دیدم آساخت برادر دل مهر بخ تو منزل ہر جا کہ بزم می بر خاست فوای نے ہر خار غمے کو دل خواہم کشم ای گلرخ از ضعف شدم مو گدشت دی برن تو کعبہ مقصودی عیبہ بنو دبر بن	فراغ ز تو چون بہم اکنون گم رخت دیدم دل ز ہمہ بر کندم مہر از ہمہ بریدم دمساز شدم بادی از شوق تو نالیدم زان خار گنم سوزن کو خاک در پتہ دیدم کز آتش عشق تو بر خویش نجیب دیدم گرد تو آ در دم یا گرد تو گرد دیدم
---	--

زدنی در گشت انبار اشعار ترا جاسے
ہرگز زنی کلکتہ این زمزمہ نشنیدم

مان آن ماہ نہ انم نہ نامش پرسم صد سخن بر بہر راہش گنم اندیشہ دلسے ہر در پیش و پیغام ہنیش پیک صبا ہرگز آن سر و چو سویم نہ امید اطلعت	در دلم ساخت مقام از کہ مقامش پرسم چون رسم ایچ نہ انم نہ گدایش پرسم ای خوش کن روز گری پیک پیامش پرسم روم از سر و چمن لطف غرامش پرسم
--	---

دست کز خال دل زہد بر آتش پرسم	رو بدان دانه خال ابرم کاش وید
-------------------------------	-------------------------------

کند آغاز سخن زبان لب بیکون جاکمی
من بخور جو وصف می و جانش پرسم

<p>جان با وفایش که از دوسے تو یابم چون نیست رہا که گذر سوسے تو یابم کش بالمش راحت سر زانو سے تو یابم کامے که من از ساعد باز سے تو یابم آدم بدیش لبه پہلو سے تو یابم در سایه سر و قد و لحو سے تو یابم</p>	<p>بادے که گذارش بپر کو سے تو یابم حکم برده هر که گذر سوسے تو یابم زیر قدم باد بزم چون زہد دست جز ضربت تیغ نستم و تیر جفا نیست خواهم کنم از رشتہ جان بند قبايت فیضے که بدل میرسد از سدره و طوبی</p>
--	---

جانی نبرد سجد و در جانب محراب
زینسان که دلش مائل بر دوسے تو یابم

<p>هرگز نروم جائے کا بجائے ترا یابم در خواب ترا بینم در خانه ترا یابم مشقہ ترا دامن جانانہ ترا یابم گر میرا و گردان پر دانه ترا یابم در دست می آشنایان پیانہ ترا یابم در هر صحنه پنهان در دانه ترا یابم</p>	<p>هر جا که کنم خانه انخانه ترا یابم گر خواب کنم شبها در خانه روم تنہا در بیم تیغ نشان چشم و خاک نشان در صحنه پنهان کا قریب شد شد گر آن شب بیدار آنیم پہ پیسانہ از سر کبشیم نرق در بھر شوم نرق</p>
---	--

	<p>از خود بگسل جاے میزن در کم نامے کا در متن عزت بیکانه ترا یا بزم</p>	
<p>اگر چه پاره شد از غم ہزار بارہ دلم چو شد بخون جگر بستہ روزن میدہ ستارہ ایست شکر کم کہ در شب ہجران بدور ساغر علت درست کے ماند ہوا سے وصل تو باز آردش اگر صدیا اگر شمار اسیران زلف خویش کئے</p>	<p>گرفت خود بفرق تو پاره پاره دلم ز چاک سینہ رخت را کند نظارہ دلم برویشہ عدم راہ ازان ستارہ دلم اگر بود چه دلت فی المثل زخارہ دلم جہد ز آتش عشق تو چون شہارہ دلم مباد آنکہ بیاید در ان شمارہ دلم</p>	
	<p>لمکو کہ قطرہ خون در کنارہ جامی نیست چو دیدہ موج زدا فتا و بر کنارہ دلم</p>	
<p>فرای زمرغان شباہنگ بر آرمیم تار و زنب نام و در رنگ بر آرمیم تاشور و فغانے زنے و چنگ بر آرمیم ابرسہ پیکان تو صد جنگ بر آرمیم کز مہدئے تیرہ دلاں رنگ بر آرمیم صد گوہر کافے بود از سنگ بر آرمیم</p>		<p>ہر صبح خروشی ز دل رنگ بر آرمیم ساتی گل مار ایزن از جام می آبی مستے و نموشے نسزد و مطرب ما کو چون صلح کنان بر صف یاران فکشی تیر آئینہ طلعت باریم شاید فرا و شائبم کہ گرفت علت</p>
<p>باشد کہ بابے گل رنگ بر آرمیم</p>		<p>جامی سوی مہیائ کشن جلائے ارزق</p>

عشق تو در دل داشت طبع عشق ویزیم ام	منزل نکرده دل منور اندر جسم سینہ ام
یکسر بر دما پای خم از مسجد آویسند ام	وقت خلیب شهر ما خوش کو بر غم مقرب
است از پلاس میکده آلوده تر پیشینہ ام	از بسکه جر عبد بر سرم ریزندستان لب
صنعت گویا بر خستیم غالی نشد کینه ام	در گریه ام آمد سپرد شوق لعلت سینہ ام

سجای نبیند چشم جان جز عکس ساقی ازل
 نهاد و پیر می فروشن از جامه های آئینه ام

چشم ترک و لعل ترکی کوی اورا بنده ام	نیست چون دیار ترکی کودی از نده ام
پیش آن لبها زبان خوشتن شرمندہ ام	ریزم از شیرین زبانی در سخن شکر دله
نقش لعل تو سنش بر سینہ خود کنده ام	نیست این شکل بالائی زخم تاخن بر نم
تا اگر دو مانع تیرش سپرا فکنده ام	خیلقه افکنده سپر از سهم تیر او من
باشد این سمل از لیل و لعل پاینده ام	گرد و دستم که یابم دولت پابوس او
و ده کس آید چرا بر آری خود خنده ام	آتش شوقم ز آب دیده افزون میشود

یار اگر گشت جامی کبوت فقرم حرام
 گرد و یک جنبه یک پیوند او بر زنده ام

حرمان چنان لعل من خون خورم	چو می دور از آن لعل میگون خورم
خورم غم که دیگر غمش چون خورم	شدم ناتوان از غمش و من زبان
بے عشرت از غم گردون خورم	چو من سر خوش از جام غم خورم

چون بادہ از جام مخون محرم	اگر مست لیل شوم و در نیست
گل آن در بخت جام خامے چه عیب که در پائے گل جام گلگون خورم	
بچه سبز و صیدم از خاک بر میگنیم دامن گل را از خواب بگریزیم میردم نظاره سرود و منور میگنیم گرچه از خیل غلیظ کم کار از میگنیم یعنی اکسیر و جودم خاک و آذر میگنیم گرچه هر دم صد سخن باخود مقرر میگنیم	لبیک شبها و درازان گل خاک بر میگنیم در چمن خستم از شوق رخسار پای گل چون نمی بینم قدش را در چمن با یاد او بسته ام با آنکه ز اهل طعم دل و زبان در دشت سیاحت رو خاکساران چو زر چون پویش آن زبان با توت تهر نیست
ساده گویی بین کاین ضنون را از تو باور میگنیم	میکنم مشوه که جامی خاصه من آن تو ام
که نهاده لقب در و کش مصطفی ام شاه ستیاره خجالت بردار کو کعبه ام هر دم از سنگ جفا بر ملک سحر برام بر همه خلق جهان بخش غم یک شبه ام	بر همه کوسه جان بسج دین مرتبه ام گر کند بهر دست اسی ماه مرا کو کعبت من چو ز پاک عیارم بو فایت که مزین کس نبیند پس ازین روز خوش از دل کند
جامی از بخت سیه نیست جز انیم هر سه	که کشد پهلوی آن دانه در چون شبنم

زهی دژت نهال گلشن چشم بخراب آباد دل دم نشین نیست ز خون دل چنان پر شد درونم ز کویت هر خس و خاری که پسیم ز گریه تا بگردن عنسرق خونم یک غمزه کن صد شیر دل را	مهر رویت چرخ اردشمن چشم فرو دای ای بری در نسکن چشم که میریزد بدون زردون چشم خشانم چون شره پیراهن چشم چو میرم خون من در گردن چشم شکار آهوی شیر افکن چشم
--	---

چو گرد و در فشان وصل تو بجایم

ز لعل و در کند پیر دامن چشم

هزار دایغ بدل لاله زار را چه کنم کنار دشت و لب جو یار را چه کنم در دین جان دلین خار را چه کنم بلا و محنت شبهای تار را چه کنم بجز تعبیر کفن آن غبار را چه کنم تو از شر خزه اشکبار را چه کنم	هزار لاله ترخ خود بهار را چه کنم ز خون دیده کنارم پرست بے لبر یار گرفتم آنکه کنم دیده را بگل مشغول بطون باغ غم روز را بهم ببردن بخاری از ره آن مشکبو غزال رسید شکاف سینه توانم که بنیدم از مهرم
---	--

ملولم از دو جهان شیشه جانی او بجایم

چو یار نیست هست این یار را چه کنم

پیر دم ز تو بر سینه صد داغ جفا خواهم	یاد در تو خود دارم حاشا که دو خواهم
--------------------------------------	-------------------------------------

ہر کس ہو اسی دل دار و ز تو مقصود ہے	ای جملہ طفیل تو من از تو ترا خواہم
تو توان بجز و رفتن از رکذرت گروے	آن بہ کہ من این سر ملز باد صبا خواہم
نبود چو رقیب با ہم در حوصلہ پیوندت	لیک از تو رقیبان را چون خلیش جدا خواہم
وی از تو وفا جستم دادی بجفا و عہدہ	باز آمدہ ام امروز کاغذ عہدہ وفا خواہم
دستم بپیر سر و دست چون می نرسد خود را	در راہ تو چون سایہ افتادہ ز پا خواہم

گفتے کہ مرا خواہی از خیل تیان جاتے	
چشمیت مرا آخر غیر از تو کرا خواہم	

گھر کز وصف آن لباسی شکر خند میریم	نگو ہر بلکہ شکر میشتا ہم قند میریم
ولم دریای خون آمد بدیش چشم من گشتے	کش از می ترا دو خون دل ہر چند میریم
بنے آید چو تو ہر چند کا نذر قالب فکرت	ز جان اند تو صد شکل بے مانند میریم
ہمہ خوابان فرزند و من آن مہربان یریم	کہ نقد جان دل پای ہر فرزند میریم
بخون پیوند باید ہر چہ بد چون تو بید یریم	ز دل خون ہر حکم کردن پیوند میریم
مدہ در دہ سرم اسی بند کو کر آب خاک من	گیادہ عشق میر وید چو تخم بند میریم

چو تمل غامہ خلیش یافت دستی بر نشان جاتے	
کو تزل خوردان مشتاقان عاشقند میریم	

عشق کیشور وفا داد تو یثیسا ہم	نوبت شامیم نزد آواز صبح کا ہم
گر بجز وقت از تو ام ملحق گئے زندگے	چہرہ بخون گار من خستہ پائی گناہ ہم

جز تو خواہم از جهان آرزوی دیگر دے	خواہش من چه فائدہ چون بے غم خواہم
دعوت هر اگر کنی روشنم از کجا شود	دل چه بصدق این سخن بے زبده گوایم
تو شمع و تباہ سپهر چه کشم ز بند مشر	من که بر قند و فانی بندہ هر سپایم
حرفی اگر ز در غم حال درون خون شده	از سر خامه خون چکه سرخ شود سیاهایم

لابه کنی که بجایم از آب غم مگر کند
تاب غم تو فی المثل تاب و من جوایم

من آن نیم که زبان را بر زده آلایم	بہج و دہم چہاں نوک خامه فرمایم
حدیث سلف خریف عقد گوهرست سخن	ز بے شبہ کہ من این بیدان بیارایم
بژاثر خایم از دست رفت نایہ عمر	کنون ز حسرت آن پشت بست میخایم
ز شمع کزین پیشانی یافتیم امروز	جز آہ و دیدہ و خون جگر بیالایم
فغانی ملک سخن گر چه قات قات است	ز فکر قاتیہ ہر لحظہ تنگ سے آیم
سخن چو باد من از فاطمات منقول است	ذراع کردہ شبیہ روز باد پیایم
سحر باطلہ گفتیم کہ اسے بے غم نمود	بکار گاہ سخن گشتہ کار و سہر نامیم
کشم بلیغ سخن رخ بخت و ہر	اکم یہ حبیب خوشہ کشم بیاسایم

جواب داد کہ قیامت تو گنج اسرار است
رد داد کہ زین گنج غفلت کشایم

وقت آن شد کہ رود یہ مغال بر گیرم	سجہ از کف ہنم رطل گر ان بر گیرم
----------------------------------	---------------------------------

میرد و عسر گر انما به بوشم کچند	مایه دولت ازین گنج روان برگیرم
رسم هستی که مجابست میان من و دوست	بدو کارے ساقے ز میان برگیرم
هر چه اطلاق توان کرد بران رسم وجود	دست از ان باز کشم خاطر از ان برگیرم
بیچ ناگفته بهر تو شد مشهور شهر	آه اگر مهر خوشه ز زبان برگیرم
میخیزم خون دل ز جام غم آن و دما	که من این ساغر عشرت ز دمان برگیرم

جانی از جمله جان دل برد شاد بخت
گر نقابش بسبر انگشت بیان برگیرم

نیایم سوی تو هر چند سوز و شوق ایام	که با غیار همدم دیدت طاقت نمی یافم
ترا اگر در حق یاران قدر اندیشه قلم	بحق دوستی یار که با آن تیر هم یافم
ز شوق آن لب شیرین دیده با سحر شب	حقیقت آب یزیدم شراب لعل یافم
از ان لب نیم جانی عاریت دارم ای جان	بطلب بر لبم کان عاریت را با تو یافم
کوشش من عقل در صلاح کلام من بین	ز سودا بگیری روی صبر و پودگی دارم
بچه نیم به لبان سر و قوتست بگویم	بچه تا بزرگزدن دور روی نیست چندانم

سوی خود خواندم از کوی تو دل گفت و جان
که من اینجا به ام عشق بدخونی گرفت زخم

ز خرقه تو چگویم چه ناتوان شده ام	ز قضا آب حین چون شود چنان شده ام
زبان من چو زود بجز برق گذشت	ز نوک هر خمره من آب خون چنان شده ام

ز بسکہ گشته ام از گل آن میان باریک سموم حیر تو ام بی بر سخنان گداز گشت بر آستان تو کاند سر بر عزت من طغیلس خیل سگانم تفتدے میکن	ز چشم مردم باریک بین نهان شده ام پی سگان رت مشت استخوان شده ام بر آستان که کم از خاکستان شده ام بکوی تو دوسه روزی که میمان شده ام
--	--

گو که پیر شدی ترک عشق گویا
که من نعلیق تو پیر اند سر جوان شده ام

خیر مقدم عیسی نفسه داد نسیم آشده آن ماه مسافر ز سر عشرت و ناز یار را بمن دلخسته قدیے عهد است ایچ پر شک من بی خاک رت آرمی هست غنجست را چکنم وصف که در خوبی و لطف	که توان کرد خاک قدش جان سلیم با صد حسرت درویم درین شهر مقیم آه اگر یار فراوش کند عهد قدیم بر سر کوی تو با خاک برابر زرد نسیم هست با کوی ز خندان سیبے بدو نسیم
---	---

دست بردم که کشم زلف چو شتر سبیش
گفت جامی مکش افزون قدم از حد کلیم

زار می نالم و کس نسبت که گوید حالم غنی که ناز کن هر دم و گل نیز که من هست هر برگ گل بی تو مرداغ و لے آن درخ در نظر از عوی میان بیج گو	چش آن ماه که از دوری اومی نالم بلبل باغ تو ام از همه فارغ االم و ده که باغ و چمن آتشکده شده االم ز آنکه این نکته و قیق و من مسکین االم
--	---

قرہ وصل زدوم یا زرخ پرده فلکند	قدر الحیدر کس خوب بر اندر فلکلم
لطفت او گفت کیمن بندہ امی جاے	رفت بر خرخ برین کو کبہ اقبالم
از چشم خوابناک تو بے خواب مانده ایم آودیدہ ایم گوشہ محراب ابرویت بر چون دہر نہال امید انجمنین کہ او ہر جا کشیدہ ایم نہ دل آتشین گر چشم ما گر یہ چو دریا شود چو عیب پہلو کہ مانده ایم دران کو بخار و خس	در جعد تاب دار تو تیاب مانده ایم چون عابدان گوشہ محراب مانده ایم از جو یار لطفت تو بے آب مانده ایم صد داغ از ان بسینہ اجاب مانده ایم زینان کہ دور از ان گل سیراب مانده ایم گوئی بیار بارش سحاب مانده ایم
جاے حدیث خرقہ و سجادہ تا بکے	ماہر چو بود رہن بے ناب مانده ایم
جان دل تو دار و جگر فوقہ بخون ہم بس عشق کہ آن کم شد و بس حسن کہ آن کما کز شکل و لا دین تو نیست با کس انجمنین سب چشمک در با درخت علم آلا عمریت کہ خدایند و بالی من پرور آن باد و جانمانہ چنان ز درہ چا	تاراج غمت شد دل دین صبر و سکون ہم عشق من و حسن تو همان بلکہ فرون ہم در قید بلا شدہ در بنجر جنون ہم شیر لک نہت کہت پروان فرون ہم آن ماہ بلند اختر و این جنت گون ہم کش چارہ توان کہ دین و دین گون ہم

<p>کون کون میں غصہ چون دیوانگان بوجھیں درخسک کہ بود کجا جز غما ہے اور اراد دل تنگ کہ از دست دل سخت تو آید پای و در تنگ دلی من بچان رو دعوی عشق تو کی نہ کم اگر سخت فکند سر رشته وصل تو در تنگ شد از ہر گوشاے تیر ز سوز تو آہ تنگ</p>	<p>شد دم دیوانہ دامن طفل سے پیکر تو دستک رو کشا دی خدا را جانبار باب عشرت شو تنوا ہم خرقیاست خوشتر چون کون نیاں دوزگی میکند رخسار زرد و شک سبب من چو چنگ ز ہر دم صد غمہ عشرت فراخ زد کشیدم بچو د از چنگ غم صد گوشال ما</p>
---	---

مہینہ میں ای نام کہ تجا سے نیکنا سے جو
 کہ من بدنام عشق آید از نام نکون تنگ

<p>بلبل تو ز سبب لعل نام چون گویم حدیث طوطی شیرین کلام چون گویم کہ شکر این کرم مستدام چون گویم چنان شوم کہ نہ انم سلام چون گویم اگر ز دست تو باشد حرام چون گویم</p>	<p>بعارض تو ز ماہ تمام چون گویم بت گئے کہ در آید بشکر افشانے جفا سے تو ہمہ وقتے رسد نید انم خوش آن زمان کہ ترا نیم وزیر اسنے شرباب را کہ ہر جا حرام سیدارند</p>
---	---

چو تجا سے از ہوس می پرست شد باد
 بجز حکایت مہیاد و جام چون گویم

<p>زین گن ازندہ ام شرمندہ ام استخوانے پیش سگ افکندہ ام</p>	<p>ماندہ ام از یار و روزندہ ام بزدہ ام لاغرتے پیش رقیب</p>
---	---

بندگان داری سگان ہم نیز من	بندگان را سگ سگان را بندہ ام
ماچشیدم لذت غمہا سے تو	آید از تشادے عالم منہ ام
بر نیارم کند از ان لب بوسہ	اگر چہ عمرے در طلب جان کندہ ام
راطلس شاستے اگر عورم چہ عاد	خلعت من بس لباس ژندہ ام

گفتہ حامی نے ارزدہیچ

ہر چہ میگوئے بدان ارزدہ ام

اگر کوی تو یک شب سری بخت نہم	سرم مباد اگر پاسے در بہشت نہم
ز فرش سندس مستبر تم نیاید یاد	چو تن بیاد تو بر خاک در بہشت نہم
ز وضع زہد نیایشیم نیز آن	کہ نقد صومعہ بر آتش کشت نہم
کجا بہ کعبہ مقصود رہ تو انہم برد	چو گام سے نہ برو حق سر توشت نہم
ز لوح سادہ توان خواندہ سر خط خوبان	چہ البغیہ دل حرف خوب زشت نہم
ز کشت زار جہانم بسین کہ مجلس عیش	پیای سر و لب جوی و طرف کشت نہم

ز دست رفت سرشتہ و فنا تبارے

عنان چہ در کھت یار جہاں بہشت نہم

چند روزی میر و بخت ہزار کوی تو ام	باز قلاب محبت میکشد سوی تو ام
دور ازین رہم منت گویم دعا ہم جان دل	ہر کجا ہستم بیجان دل دعا گوی تو ام
سوی خود میگویم چوں آدم میر انیم	می ندانم چون کنم در اندازہ خودی تو ام

باز اگر افتد نظر بر طاق ابروی تو ام زین کند تا زنده ام شرمند فردی تو ام مازه سردی چون نهال قدر بجوی تو ام	گذر زین صفت زنگاری ایوان عیش رخ تفتے تا میرم بے توسن خود زیستم در چمن گشتم یسے چون آب نامد در کنار
---	--

خون جامی اگر بریزی آن بود لطف عظیم
لیک مے آید در بلع از دست بازوی تو ام

سنگ بر سینہ زان از دل چو رنگ ام کہ بدین گونه ز شوق رخ گل رنگ تو ام کشته آشته دسوخه جنگ تو ام ردی در باغ جهان کرده با رنگ تو ام تنگه عیش سید از دهن تنگ تو ام مید بر روی زائنه بپز رنگ تو ام	سنگدل ماند بفکر دهن تنگ تو ام گر شدم لاد صفت غرقه خون عیب کن گاه جنگ آشته دانتیت خون بر لیت منم آن بلبل شوریده که از گلشن قدس داشتم حصن عنایت ز رخس چشم و لے ز خطا آن چهر دیدار می که صد گونه صفا
--	--

تار چنگی شدم از ضعف چو جامی دهنوز
نیست ممکن که خلاصی بود از چنگ تو ام

صد در رحمت کشادی بر دلم پر تو رویت فنا دے بر دلم گر نه خود را جلوه دادی بر دلم گر نه من دستے نهادے بر دلم	هر دم از تیرت فنا دی بر دلم چون فروغ آفتاب از هر درے سر حسنت پاک بودے آئینه دل بفریاد آدمی از دست تو
--	---

سینہ از غم چاک شد خیز ای قریب دیدہ عدا البتم از خوابان و لے	آخرو یک لحظه بادے بردلم نیست چندان اعتمادی بردلم
تاراد من چو جامے یاد تست شد فراش ہر ادا سے بردلم	
من غایبان عاشق آن وی خوشم شوق تو شد فرون تماشای سرود گل	بے منت نظر نیالے از خوشم بالا گرفت ازین خس فاشا کاشم
عشق میکنم بیاد لب لعل و لکشت وصلت ہمیشہ نقش میزند شد مرا	کز جام دور میرسد بادہ بے غشم صد بار چہرہ گرچہ بخون شد منقشتم
چشم امل بچشم کوثر پرانسم جامی زرد و گوہر اگر جیب من نیست	از جام نیم خورد تو گرچہ چہرہ چشم ہاشاکہ فکر پیسہ دار و دشو شتم
این لب مرا کہ شد صدف در شاہوار گوش زمانہ از گہر منظم در کشم	
عزیزیت کہ دل بہر و دغای تو بست ایم رہا دو خلقتیہ و ادب باش و عیش نقد	چو ز باتو کردہ و انتو کہ بستہ ایم ما خود بہ دولت غمت از ہر دورستہ ایم
بارچہ در حریم وصال تو را نیست با خود خیال آرزو سے بستہ ہر کے	دل پر امید بر ہر را بستہ ایم ما دیدہ از دو عالم دول در تو بستہ ایم
گفتم شکستہ دل جامی بعبودہ گفت آخر چہ شد نہ جام مرصع شکستہ ایم	

شب تاب بحر گرد سیر کوی تو بودیم چون لاله اگر خاک شوم بی گل روی حیف است چون دلم آلوده خدنگت تاروی تو دیدم منم و اشک دادم پایم بخت سود و کون در پناه آباد چنین گشته از پیر بهشت یافت	با آن در دلو دار غم دور تو گویم باداغ تو بار دیگر از خاک بردیم بر چشم ترا نداز کش از گریه بشویم آنکه که جهان میرسد از دید و برویم کز دیده کنم پاس و ز سر راه تو بپویم بوسه تو دهم هر گل و نرسین که بپویم
---	---

و در دل حامی شود اخوان دادا

ایمن و در اگر گویم در زمان ز که بپویم

من بنده حقیر تو سلطان ششم بر جهانم از تو هر چه ایستاده است سرکشگان بادیه پای عشق را شد سینه ام شکان شکان از خنده روز که من نوشت قضا آمد آیل	گر در چشمم غبار بمیرم ترا چشم لکرها و کجاست در خنجرستم تو هر چه در دلم بود به منزل اهدم و ز شکان آتش دل میزد علم آتش مرا به تیغ بقای تو زدستم
---	---

عزیزت میرزا خوار سفال گانیت

حامی که آب جگر نخوردی نه جام جم

کز دیوی صحبت تو نسیم چون منجم غنا تو دیدم ستر	لکتم یاد حسنه و ز کز نسیم رستم به ز صغی و تقویم
--	--

چند پر سیم نقد گوهر وصل	کرد از شکستین پر سیم
گر کشائی برفت سیم دمان	جوشد آب بقا از چتر سیم
بچو آب حیات اگر گذرے	بر سر خاک کشتگان قدیم
منکر مشر را شود دشمن	متر سیم و اعظام دهن سیم

چای از خانه بیکه و زنت

این بود مقصدا سی طبع سیم

سینه شگافم هر چه کایه صبا زان من سیم	باشد خور و زان بگذر یک خط باوی بر سیم
چشم ز خوان نقشان لهرم او و نقاش	طبع بنام چو زبان باشد برایشان نام
بستم ز مرغ بسته بود و آواز نقش بسته بود	بسم نقد نیکو تیغ اگر خواهم چو سیم
ز میان که دیدم دیم و سیم ازین چشم طوفان	مشکل رسد ازین غم گشته بسوی سیم
بود در بان گوهر از سیم و سیم	ای کاش ازین سیم سیم اگر دهن سیم
و انهم ز جهان نگلد سیم و سیم	آتش جان سیم و سیم و اما سیم

خواص و صفات و فرود لای سیم

دست سیم و سیم و سیم و سیم

سینه شگافم هر چه کایه صبا زان من سیم	باشد خور و زان بگذر یک خط باوی بر سیم
چشم ز خوان نقشان لهرم او و نقاش	طبع بنام چو زبان باشد برایشان نام
بستم ز مرغ بسته بود و آواز نقش بسته بود	بسم نقد نیکو تیغ اگر خواهم چو سیم
ز میان که دیدم دیم و سیم ازین چشم طوفان	مشکل رسد ازین غم گشته بسوی سیم
بود در بان گوهر از سیم و سیم	ای کاش ازین سیم سیم اگر دهن سیم
و انهم ز جهان نگلد سیم و سیم	آتش جان سیم و سیم و اما سیم

<p>جای ادھین فرسودہ شبنم آئین بنیم شد اکنون غمرا کز عارض خورشید عیان بنیم چو مردمان بکسرت جانب تیر دکان بنیم</p>	<p>پایش آن همه عشق که در دم هر که اجمیم پس از عری ریاضت آنچه سالک شود رسیم تو آمد بر کمان تیر از پیکر سپید و سبکیم</p>
<p>کسان شبها بکسرت و جامی درین سودا که چون فردا کنم آن آفت جان را چنان بنیم</p>	
<p>حق القدر دم تو گسرد اندانم از لیک آب دید و گرفت ست خانم نیکن نواز شے بسر تازبانم خواب طرب ز چشم حریفان فسانم بالین بست خسته ازین استانم رقص چنین اثر دبو آرسے ترانم</p>	<p>پیشم منے دغا نہ تو چشم خانم چون مردمان خانه چشم میال آب آنکون که زیران تو امست خوش خانم خواب آورد و فسانه عجب قصه که برد روزے که بر امید تو قالب کسند تے زاده زیل چشم ترم دل ہے پلید</p>
<p>جامی منم که خسر دو قسم بلک عشق نخور خسر دے غزل عاشقانه ام</p>	
<p>رخ بر کف پایش منم جنبه منم ترسم که شوم بنود و در بگذر منم امروز مباد که بجایے دیگر منم بنود عجب از غرقه بخون جگر منم</p>	<p>خوابم که دے در قدم آن بسر منم و گیر بنظاره نردم بر سر آتش هر چند بحد خواریم افتاده بر آتش زین گونه که از دیده رود آتشک دام</p>

شاید تجربہ کند آن شوخ نگاہ ہے | امی غم بردی کن کہ ازین زار تر اہم

جامی گر ازین گونہ رود سیل سر شکست

چون خانہ نگل زود ز بسیا دبر افتست

ہر شب دم گرم از دل غنائی آرم | روز تفت جگر و روز افلاک بر آرم
آگے ز غمت خاک بسر بر زم از آن روز | اندیشہ ہے کن کہ سر از خاک بر آرم
بے رومی تو بالاد لاکھ چوں ہم از آہ | بر شعلہ چہ سان را روز خاشاک بر آرم
و مگر دن از بخت بودم طوق سعادت | روزی سر از آن حلقہ فقر اک بر آرم
آلودہ بخون تیر تو حیف ست ندانم | تا چون ز دل زخمی خود پاک بر آرم
صد جای بسوزم لبم از بوسہ پیکان | چون تیسرتا از جگر چاک بر آرم

جامی صفت غرق غم از یاد بخت | رخت خود ازین موج خطرناک بر آرم

ہر شب بیا بیان تو جان در میان بنم | و آگہ رخ نیاز بر آن آستان بنم
گفتے زخم بین و بجان در میان بنم | و آگہ رخ نیاز بر آن آستان بنم
پاسے مرا بقید وفا استوار کن | زان پیش کہ جہاںی تو سر در جہان بنم
ہر غم کہ ایام از تو بدل سازش نہان | و آگہ بر آن ز دغ تو میر و نشان بنم
شب از شوق رومی تو با چشم اشکبار | بنشینم و نظریہ آسمان بنم
پند کہ تو صید بودی ہر مند و من | محروم دار چشم بہ تیر و کمان بنم

جامی ز شیخ صوفیہ کشو دگر عشق | اکں بہ کہ رو بخت پیر معان بنم

تو شاه بسند خنّه و من گدای گینم سواره رفیق و سونم چین برادر تو خندان اساس زبهر شکستم ز نام و رنگ برستم بهر کجا گذرم دولت کو حال تو جویم چو خاک روی آن یون و دشتی ازین	مراسعادت آن از کجا که با تو نشینم که شد نشان نیم سپ و داند نقش چینم میان مهر تو بستم کمر بند بکینم بهر طرف گذرم جلوه جمال تو بینم گذر از اخس و غار بهت بدید و بینم
---	--

پیچ نیم مفرنا که خیر جامی ازین در نه
که عمر است درین آستانه بهر بینم

بسیجده که منم ابروی ترا نگیم اگر بگویم تو باشد مرا مجال گذر ترا چو هست بجال شکستگان نظری ز دست خضر چه سود آب ز تندی مارا باستخوانی اگر چینه یادمان کنی بهر سیبهر انیم چه سود کرد و چور	نازد اگزاریم و سجده تو بهریم بناک ما بنگر که همه شکسته تریم بجال ما بنگر که همه شکسته تریم اگر ز ساغر لعل تو جرعه نخوریم بهر از شکر که باره ازین سگان دریم نه بخور سادو دلال در هوای سیم و دریم
---	--

سگ تو دوش به جامی فغان کنان میگفت
خمش باش که از آزار است بهر و دریم

کس شکریم کوی از اشک لاله گویم از بار دل تن من باشد چه کوه و دره	باشد هنوز تشنه خاک درت بخورم در موج خیز گریه مشکل بود و سکونم
--	--

<p>من باتن کم از نوآن خمیر افشونم کاین سوز دآن گد از داز آتش در بنم توان کشید بیرون از در طبعو نم آنکے تبرک خوان بر سر دے فونم</p>	<p>ز داز جاب خمیر گرد من آب دیدہ چاکم چو در دل فند سوزن چو در شتہ گرتار ہای مویم بر تن شود سلاسل نامح چراغ عیشم شد کشتہ از دم تو</p>
<p>بے پیہم کہ جامی باد و عشق چوسنے من بے خودم چو دامنم ہم خود ہمین کہچونم</p>	
<p>ہنوزم آرزو باشد کہ یکبار در گہنم برون آئی چون عمر عزیزت در گدہنم کہ تو پیش نظر باشی و من در ماد و خورہنم بود کہ بر تو رخسارش آئینہ را سحر بنم زمانے بہر فرسندی در این دیوار و در بنم کہ وقت جان سپردن آں تانہش زیر بنم</p>	<p>چہ حسنت اینکہ گر ہر دم خستہ نظر بنم چنین شوئے کہ من ارم چہ یکسین بزم از آنکہ گودر ماد و خور بنم آئینہ چون بود گلشن بتاریکی بچراغ کشی غم دے دیگر چو محروم ز دیدارش بکوی آوردم آراک سر بالین ندارم لیک ز بخت بقدر زوارم</p>
<p>بچرخ محنت داندہ جامی جان دہد آخر چنین کند در دہجہ ان ہر زمان طالعش تیر بنم</p>	
<p>آن رخ فرخ دآن صفت سوزون بنم شر مسارم کہ در روی تو چون بنم ہر شبے بر سہ خواب شبیخون بنم</p>	<p>بود ای کہ من آن شکل ہمایون بنم ز سیتن در روی تونہ از طور و ناست تا گرفت مست غمت لکے از زخیل شرک</p>

با د از خنجر کین تو بصد پاره دلم	اگر نه هر لحظه در دهر تو افزون بسیم
شربت وصل کرم کن که ز بهار سے مجھ پر	جاسے سوختہ را حال و اگر گون بسیم
دے نگذر و کر غمت خون نگریم	از وصلت جدا مانده ام چون نگریم
بہنیم بطرف چمن ہر و ناز سے	کہ از شوق آن قدر موزون نگریم
نیارم گئے سوے لب جام بادہ	کہ بر یاد آن لعل میگون نگریم
ز لیسے امر ایچہ گد یا دنیا بد	کہ بر غمت دور و مجنون نگریم
ز خون جگر ماند و نے آب دیدہ	نہ از بے غمے دان کہ اکنون نگریم
بہنیم گئے گریہ بازار جاسے	کہ از دیدہ دول بر و خون نگریم
کہ بود کہے کہ ازین سوز درون باز ہم	یا ازین درد غم روز افزون باز ہم
چند طعن خردای عشق خدا را مدد سے	شاید از درد سر او بجنون باز ہم
مگر زلفش بلبان نہ زد از سر من	کاین ناریست کہ از وی بجنون باز ہم
این مہ عشوہ دوستان کہ ترا می بسیم	چکنم یارب از دست تو چون باز ہم
جامیا جرعه از جام قیامی خواہم	تا بد آن شربت ازین خوردن خون باز ہم
ہر شبے گزناہ مرا فرزند خود یاد آورم	از فغان و ناخوشی را بفریاد آورم

شیوه شیرین اگر نیست کان بدخوی است من چو نتوانم که از دل مرغ دل ارم نگاه خواهم از حسرت بگویم پیش را کشت	در جهان من نیز روزی رسم فریاد آورم کی توانم کاین زمان ز دادم صیاد آورم بایه عشرت سوی دلمای ناشاد آورم
--	---

باز گوید غیرت عشقت که جامی لب بند دور بر جانت هم مستیغ بیداد آورم
--

شبهه که دل غم فرقت آن ادهی کشم ز ان نه نیکنم که کین محنت و بلا جان می برم تجده که ایان دوست ما از عاشق نصیب من این شد که در دوش	تار و زریه میکنم و آه می کشم از بخت تیره و دل گمراه می کشم نقد حقیق در نظر شاه می کشم چو بر رقیب دلمه پید خواهد می کشم
--	---

جامی چو کاشد تنم از ضعف من بنوا که در غمت بقوت این کاه می کشم
--

یه صبر آن که از خاک سیران می جویم چنان در مهران خورشید جو کردم بهمانی هوس دارم که ریزد خون من امر و زیا خود علاج خویش پرسیدم طیب عشق را در دوا نمیخواهم ز غیرش در جهان بار از ان هر دو چو فرادم از ان در سینه باشد که در دوا	نه روی آنکه بنشینم سگش آب دریم که گردستم و از سایه خود نیز بگریزم همان سازم آنرا دوست را دانش آورم بهر حکم عجب سودای و بی دوا و بهر زیبایا پیر شه چون عطر طوفانی بر آئینم کزان شیرین بان بود میسر عشق دریم
---	---

لگوئید ای نکو خردمان کز ان بد خو بر جاے
معاذ الله اگر از دوسے ہر دم با کہ آمیزم

باب بنجوری و مہجوری و دوری و ملتیم	بزم وصل و دست را با دیگران پر ملتیم
نقد قلب باشد رنج باز از وفا	ناچو ز در بوئے غم صدرش نگد آیتیم
قامت باشد چنگ شد از سماع اہل درد	جز بمضرب غمت این چنگ را نتوانم آیتیم
ہر دم آلا بد بخون جای خیالت از شک	گرچہ صد بارش بدین جرم از نظر انداختیم
کوس دولت را کیوی نیکبختان ن کہ ما	بر سر باز از رسوائے علم افرختیم
تا بشویش نظر با آن روح بدویم و دست	دوختیم دست نقد دین دل را باختیم

جامی از ساک گمانت و نیر ز در شرک
کاسے درینا قدر ایلان کس نشاختیم

ندمانہ کہ در آفتاب نشان نام تو یابم	نذر قحہ کہ در ان خط مشک نام تو یابم
سلامت من و خستہ و سلامت تو باشد	زہے سعادت اگر دولت سلام تو یابم
بہر زخم کشایم نظر ز صفویں طر	ہمہ سلام تو بنیم مہر پیام تو یابم
حجاب نامہ و پیک از میان دخت بستان	کہ در سلام تو خاصیت کلام تو یابم
چہ دام بود کہ بر رخ نہادی از خط کین	کہ آہوان خط را اسیر دام تو یابم
شمالیے کہ شیندم بفرخیش ز طوبی	ہمہ معائنہ در سر خوش خرام تو یابم
از شوق جام تو جامی ہم لقب خود	بدین سینه گر چہ عہ ز جام تو یابم

<p>افس از دور و دل و دوزیر و ناز و زهر دارم جهان جهان گنہ اسی شرم و زهر افتاده ام بچاہ ہوا دہوس کر است جامہ ز عنعم کہو و کنم چون نیر سد با خلق لا فائتوبہ و دل بر گنہ بصرہ گر بر دلم ز دغ نہ امت و لا است یاران و دو سپہ عازم ملک یقین شدند از من پیرس نکستہ عرفان کہ جاہلم</p>	<p>از کمر این دورہ زن پر چاہی و زہر چور و ازین جان بچانے و گنہم جبل ہدایتی کہ بر آرد این جسم جز نیل مصیبت ز خم صبغت اللہم کس پے نیر و کہ دین پایہ گرم کو گریہ شہانہ و آہ حسہ گرم آکے عیان عقل بدست کمان ہم با من گوے قصہ الوان کہ اکہم</p>
--	---

چامے میاش غافل زان ازوان گفت
 از جملہ راز ہاے نہان تو آگہم

<p>ہر زمان گویم کہ از دل مہر ابدی و نکتہ بر لب بکارے کہ خلتے و پے در مان جای تبکیر و دعا خواہم ز لیلے قصہ خند خلق را در مجر عنعم دل سوزانم جو عود</p>	<p>لیک یا خود چون می آیم نہ انم چون کنم من فیکر آنکہ ہر دم درد خود افزون کنم تاکہ از روی گذر تربت مجنون کنم مالہ در جنگ فراقت گر بین قانون کنم</p>
--	---

نکتہ شد چامے ز ہجر افانہ و صلس پیہ سود
 مرغ بسل چون زید صدار اگر افسون کنم

<p>نہن کیم تار و پیران رخسارہ زیبا نہنم کاش تو انم کہ دیدہ بر کشت آن پانہم</p>

خواب چون گیرد را شبها چنین که بجز او چون سواره بگذری از فعل سم گشت دغ بر تو سن منه بگذر از بهر خدا رام شوای و هوای وحشی که ز دیکه است وصف جنت با قریب کور دل گفتن چو نمکه امروز از تو و شاه بگذرم و در شبت	زیر پهلوی خوار باشد زیر سر خوارانم هر کجا یایم نشان از شوق روانمانم آنگاهم سینه دان هم بر دل شیدانم کز غمت دیوانه کردم روی در صحرانم آنکه بهر چه پیش چشم تابینانم چشم چون ز ابد چو ابرو عده و روانم
---	--

جای از شوق لب تقست کاندز میگرد

خرقه و سجاده رهن ساع و صبا نسیم

سایه سحر عشق در ایمان علی الهوان کس را چو تاب سحابت دید از خود غافل مکن ز غفلت ایستایم ناکشید ز غفلت در تیر تم که این همه نقش غریب و پیوست هر یک نطفه یک ز آب آفتاب و در با ده نمان و جام نمان آند و بدید تو به جفت و کوسه که آغاز ما چو بود	کالبد رفته الدجیه و الشمس فی الختام بهر چه ده سووی اهل نظر میکنند حرام وزن بهر چه جلوه گاه ایمان مانده نام بهر چه بهر چه نشانه شهر و غافل نام بهر چه بهر چه ز جلوه اجسام خویش نام در جام بکس مانده و در با ده و گس نام چشم به چشم و ویوی که انجام ما کدام
--	---

کامیابی نهاد و مبداء و مودت و کس

باور میانه کثرت و هوایم و السلام

با غم دور تو گشتم دم و پا صبر کم و محنت و اندوه پتر پیش و پاست عدست آب خضر سیکند از مهر خط مستغ تر نشود ز اشک تو رحم رخت باد صبا حلقه زلفت کشید	شکر که با شکر تو دم و انعم کم صبر العاشق فی البحر کم باب لعل تو دوان کالعدم بیخبر از نکته جفت القلم دور بود چشمه خورشید و غم حلقه عاشق بر آمد بسم
--	--

گفته جایی که بحسین نراست
حسنة الله لطیب النعم

مازل بقامت تو بود طبع مستقیم بعد از وجود جوهر فرد دوان تو مارا بعد تو چه مجال سفر کشد کوثر یتیم گوهر دندان تست و لب خال تو نقطه ایست ز لکب و صبر بان و صفایت خطاست ای کمان دوان	مجهول بر محبت تو فطرت سلیم چون نفی جز دلائل تجزی کند حکیم هر جا مسافریت برین آستان مقیم بالای آن جوهر حسن و طلال بر شیم دور بود کشیده حلقه زلفت تو آتش جویم بهر لوزم و وقت بسر خفته میم
--	--

از بر هر قدم گذشت تحفه جسد
جایی نشسته بر سر است دل و نیم

خواهم از نیت پس از نیت استخوان و غم
تا کنم شرح غمت بر لوح خاک خود و غم

<p>با کیم دارے ز محرومی لکد کو بستم پشت طاعت کم کند دیگر لبو بی قبل هم غرقه خواهم شد درین سیر ادم و بدم جز بمن خون در دندان تشنه رکیان حرم زش کن چشم مرا بهر خدا زیر قدم</p>	<p>بر سرم ران روز می اندازم رخس چنما گر خم محراب ابروی تو بنید شیخ نشه از تره خواب ز دل خون ناباید مرا ریز خون ما بگرد کعبه کویت که نیست ردی اگر پسندم سودن لب پای خوش</p>
--	--

تنگ شد بر قحطی از هجرت شهر وجود
 وقت آن آمد که آذر و بصیر اسے عدم

<p>در شوق تو بے نغمه استانه نباشیم خود گوی که چون عاشق و دیوانه نباشیم کاشنا من دل سوخته پروانه نباشیم یک لحظه درین گوشه کاشانه نباشیم و ان هم بود آن روز که در خانه نباشیم جز در طلب گنج بویارانه نباشیم</p>	<p>در دور بست بی می و پیانه نباشیم در خیل بیان چون تو بری چهره نگاری هر جا چو تو شمع شود از فروخته عاشا گردانم امید قدم تو گیسو تشریف نیاری سوی من جز پس عمرے گنجی تو د عالم همه ویرانه این گنج</p>
--	--

حاجای اگر آن دانه عالم نزنند راه
 دست تے از سبزه صد دانه نباشیم

<p>بهر رسیدن چو تو ما به نشسته ام من هم در آرزوی نگاه به نشسته ام</p>	<p>در هر گذر که بے گداه نشسته ام گویا کین نگاه دور از تو ام سبست</p>
--	---

ہرگز چو پیش روی تو را ہم نغید ہند	بے راہ و روی بر سر راہی نشستم
پیش نورت ہماک مذلت فتادہ ام	گوئے بعد رسد جاے نشستم
چون نیست محرمے کہ زیم پیش ادوے	و ساز اشک و ہدم آہے نشستم
دور از تو زیستن گنہ آدمہ امان	کایجا براے عذر گناہے نشستم

جامی صفت گرفتہ کف عرض حال خویش

در شاہ راہ سوکب شاہے نشستم

امروز ز شوق ہمہ سوز دہمہ در دم	تا دیدہ رخت زین سر کو باز نگردم
بیہودہ بود ہر عزم و روی کہ عیشت	ہرگز من بدل عزم بیہودہ نخوردم
اگرگوئی ز دم زدم چہرہ اگر اشک	ہر لحظہ دگر گوئی گشت چہرہ ز دم
روی دل من سوی تباں بود ہمیشہ	چون بردی تو دیدم زہم رو تو گردم
گھما ہی چہن خطر از باد خزان مست	ای شمع گل تازہ تبرس از دم سوختم
گر تو بیشینہ بمن این بسکہ نشیند	روزی کہ شوم خاک بدلان تو گردم

جامی بہریت غزلے گفتہ دلا ویز

مضمون غزل آنکہ بسوداے تو فرودم

آنزوی دل خونین بگراست خوانم	مردم دیدہ صاحب نظرات خوانم
چون قہقہت کنے طاف کلبہ بر شکنے	پادشاہ ہمہ شیرین سپرانت خوانم
نیت حد چو شے پردن نام چو تولے	بہر روپوش بنام دگرانت خوانم

آنمودی بہر پیر بن اندام چسبیم	مازنین تر ز ہمہ سیرانت خوانم
تا بنی زخشی شیخ خیابان کہ چو کہ	پای تا سر خبر از بے خبرانت خوانم
بجو عمر از من و دلدادہ روان میگردد	جای آن هست کہ عمر گذرانت خوانم

جامعی از ہر چہ نہ دیدار تبار دیدہ ہوش

تا درین انجمن از دیدہ درانت خوانم

ز آرزوی تو سرگشتہ در بیا بانیم	بجست دجوسی تو در کوہ و در شا بانیم
تا در احوال سے با خوش آن ساعت	کہ در حریم وصال شتر بخوابانیم
چو ذرہ گر چہ حقیریم رخ متاب از ما	کہ بر سپہر وفا آفتاب تابانیم
حوالہ دیگر آن ساز طلہامی گران	کہ از ساعہ غلط تنگ شتابانیم
خبر چہ ما چو مہ چار و ہندی طالع	از قدر و منزلت مشب فلک جتابانیم
شراب و قتل بار باب ہم عشرتہ	کہ ماہ آتش حرمان جگر کبابانیم

حدیث روئے مکن جامعی این لبس مارا

کہ در سواد ہرے ساکن نیابانیم

بسکہ در دہر ز فریاد و فغان خود کشم	از دہان چون ناله می خواہم زبان خود کشم
جان بر آمد ایک ز دل پر نے آید مرا	کہ نول جان ناوک ایر و کمان خود کشم
میران شد ماہ من رودا کہ جز جان تھم	نیست در دہم کہ پیش میجان خود کشم
تا در آمد از درم آن سر دہر دم دیدہ را	کہ کل بنیائے ز خاک آستان خود کشم

میکشم از سینه پیکان خد گشت پوینیت	قوت انجم که پیکان را ستخوان خود کشیم
سنگه پاش میکشم عمری بدوش از بهر سیت	اگر نه روز سه در در سرور و روان خود کشیم

دختر جماعت است این از گفتنهای عشق پر	
سیرم تا پیش شوخ نکته روان خود کشیم	

مانه آن تویم که بار کس گردن کشیم	در کس در راه ما خار کس نهد و امن کشیم
میکشم از تیره خوین نروسی درد آنچنان	کز کف روشن جینان باد و روشن کشیم
توسن کین هر که انگیزد بقصد جان با	مازهرش نقد جان زیرم تو سن کشیم
هر که خوابد بهر باد و روز محنت حسلت	ریسمان از رشته جانهاش در سوزن کشیم
فیسم ارباب عشرت تا پوشیزه هر صباح	مفرش دینای رنگاری سوی گلشن کشیم
چون شب سحاب بگون آمد تو بهلوی نیش	بستر سحاب از خاکستر گلشن کشیم

دوستان از سر کشته اگر دشمن شوند	
جامے آن بهتر که اسر در در دشمن کشیم	

خیز از خست بسر منزل انصاف کشیم	با دلی صاف بهم جام می صاف کشیم
هر که از ما طلبد تو به نیل و زیم	در دهم جام می صاف با سراف کشیم
شکل عشق جو از درویشان گرد گشت	چند در در سر در و سر کشاف کشیم
پیر میخانه با کرم از انچه است	رفتم زرق چه بر حاصل و قاف کشیم
نقد بار امیرای خواجہ پیران که ما	این همه غین ز قلاب صراف کشیم

و آب اینست گلد خاصه بهر ناجیه
اگر چه انواع جفا از همه اصفاف کشیم

جای از خرقه پشمینه فقر آسودیم

ماشقند که در گراز قصب باغ کشیم

<p>صد بارم از فردوسی بگریزم و بیایم آن نام را بخوانم وین لطف را نشانم صد بارش آموزم و دیگر چه آرمایم اکنون بعقل آه آن رنگ میزدایم بهر لقا به عورت دست و عا کشایم خود را زخیل ایشان هر لحظه می نمایم</p>	<p>بهستم ز جان غلامت آناگریز پایم گاهم قریب خوانی گاه به سگ در خور دل را صبری از تو یک لحظه نیست مکن بست از تن دلم رنگینه و در گردون هر گم بقصد قتل تیر جفا کشایم هر چند با سگات خوش نیست خود نائی</p>
---	--

هر دم گو که حجابی تا که سخن گزاری

از شوق تست جاناکین نغمه میسرایم

<p>کرده از خویش تن فراموشیم محنت دور در اهرم آغوشیم باد و ناخورد و رفته از پوشیم رنگ لک با چو جنگ بفروشیم ما غلامان طعنه در گوشیم زنده اسب زلفت و دوشیم</p>	<p>ما بیادت نشسته خاموشیم بر سر بستر غمت شبها در قبح دیدم ایم عکس لب گر به مهراب غصه بجزاشی تا تو در گوش کرد و حلقه دش بودیم با تو دش بدوش</p>
---	--

دور دروت صلا زوم دل را گفت چای نبوش تا نوشیم	
نوید ہمدیت مید ہند ہر روزم چرخ عیش من از تند باد ہجر تو مرو بسوزن شرہ زان رشتہ میکشم از شک شہم ز وصل تو چون وزاگر سخا ہ شد ہو بہ سعادت و صلت کشود و سپرد ہجوم عشق تو بمیون صفت غلامی داد	تو فارغی ومن از انتظار سے سوزم بیایا کہ ز شمع رخت برا فروزم کہ دیدہ روز ملاقات درخت دوزم ز ہجر تو نشوم کاشکے چو شب دوزم چہ خود طالع سحر و بخت غیر دوزم ز عقل مصلحت آموز و نشاند دوزم
اگر کہ نظم تو چای لطفی دارد اگر من آوازی سخن از لب تو آموزم	
نہای ساعد آستین آندم کہ خواہی بسلم فایح دلان آوہ فروغ ای شمع عجب ازین چون مرغ طرف بام تو من می پیم بر خاک رہ تو بارہ بستہ و دل خود را از طرف محلت عمر نیست بپای تو ام در کشتہ تبخیر کن چشت بانمازی لب نقد دل ز من بہر گفتی کہ چای گسل از فکر کن ستیم ہوس	خونم چو خواہی بخن باری بہت آوردم کاین تعلیمی آہ بس شہا چراغ غفلت چیسے دے کہ آکند مرغ و گرز آب و گل تا کہ کنان آونختہ یعنی در آئے معلم زیرا کہ غیر از یق تو بود شقائے عالم و ان در کین شبستہ خوش دین کردہ زبون اگر رشتہ جان گسل من بست از آنجا سلم

<p>ز شوق دید بے غم نہ بینم اگر من بعد رومی غم نہ بینم کسے غیر از خود عالم نہ بینم من بے صبر و دل آن ہم نہ بینم برو کاین رفیق امر هم نہ بینم اگر روئے ترا یکدم نہ بینم</p>	<p>ز شوق سینہ بے غم نہ بینم غم رومی تو دارم جای آن هست گو از غیر من بگسل که من خود ز تو هر بید لے بنید جناسے طیبے را نمودم چاک دل گشت پیوستن آن مرغ مباد از غم بهیرم</p>
--	---

بر کس را ز دل کشای تجاے

که در عالم کسے محرم نہ بینم

<p>بے دل بے دین دلبر مانده ام لاجرم بے خواب بے خور مانده ام چشم برره گوش بر در مانده ام زنده بر متغ دیگر مانده ام بادل پر خون چو ساغر مانده ام رومی بر پای صنوبر مانده ام</p>	<p>عاشقتم بیچاره ام مانده ام عاشقے با خواب و خور نایر درست روز و شب در انتظار مقتدرست چون زدی غمی کن پس ناکه من آچو جام مے ز دستم رفته رفته ام در باغ ذر شوق قدرت</p>
--	--

جاے از من سجده طاعت مجوے

چون من اکنون پیش بت سر مانده ام

<p>خاک آن در که چو گل بصرش میدارم</p>	<p>هر شب با عشقه بخون جگرش میدارم</p>
---------------------------------------	---------------------------------------

<p>آرزوی بدل ز خاک و ترش میدارم صورت حال خود اندر نظرش میدارم بیلک الله که زبان دوستش میدارم تا زخم کند بسترش میدارم</p>	<p>آبرور که دران کو شرم بخیت بنام سوسه او بگزرم چسره بخوانه نگار گرچه دشمن تر از ان شوخ فرارم و گری مرغ وحشی ست و دم زان بلیا زشته بیدار</p>
	<p>تا چو جامی گشتم از گردش کل بهر چشم امید بهر برگزشتش میدارم</p>
<p>دز سکران گول و میران ساده هم زین مرشدان ره زن ازده فادهم از روی خوب مید پرو جام با دهم کو در س عشق افاده کند سفا دهم چو خوش دله نماز از ان خانه دادم عزم حرم سواره توان و پیاد هم</p>	<p>شکر خدا که شیخ نیم شیخ زاده هم مستغنیم تبریت پیرے فروش زان مرشدم چه کار کشاید که تو برام گشتم بے بدرسه با کس نیافتم زبانای فاذان مروت نشان پیرس منشین زپای اگر بنود جنگ بادای</p>
	<p>جامے بعیش کوش که کس را ز جام دور کم زانچه قیمت پشیمان زباده هم</p>
<p>سر خدمت نهاد چون بگلان بر آستان بشام بگرد کوی تو نوره زمان فغان کنان بشام نمید انم چنان میجویم تا آنجنان بشام</p>	<p>چون تو انم که بر خوان صامت میمان بشام ز خوشی نازکت ترسم و گردن تاسخ هر شب هر گونه که باشم از من بدروز نه پسندی</p>

من از تو نشاد کردم تو ز من گلین خج شاخو ابے	که تو باشی عیان رویه من من نمان پاش
کشادی پرده از عارض کن منع من از تھان	رہا کن تازانے بلبل این گلستان پاش
ز ناموس خودم مقصود نام و نکست از	مرغم نیست کر عشق تو ریوایی جهان پاش

طفیل من ہے دیدن رویت دیگران اکنون
شدم راضے کہ چون جامی طفیل دیگران بام

آبا تو من دل شدہ کجائے نشینم	گر سر بروئے لعل از پائے نشینم
بے رنج کسے چون نبردہ بسر گنج	آن بہ کہ بگو شمع تہنہ نشینم
آبا تو قیسمان تو تہنہ نشیند	کیدم زرقیسمان تو تہنہ نشینم
داوی زبان دگران وعدہ قلم	در کوی تو جز بہر تھا ضائع نشینم
ردی تو امرد و مہبت عجبیت	گر منظر وعدہ فسر و ادہ نشینم
عشاق ترا قدر از عشق بلندست	چون وصف شان از ہر بلا نشینم
چون مہر نہ ارم کنم از ہجر کنارہ	کشتے چو شکست بدریاد نشینم

گفتے کہ براہم نشین جامی ازین پیش
از پاسے من این خار کش تانہ نشینم

ایچنین کردیدہ دل غرق آبے آتشم	رخت ہستی را ز منج غم با حل چون کشم
صوت جان افزای مطرب گریبات گویا	از اکمن بانالہامی دل تراش خود خوشم
شہسوار ابے کسان را کس خود بخونہا	زار کش چون مور زیر لعل سم ایشم

	<p>تجاسیا بسکہ گنم و ز دل خونین شمع جاے آن دارد اگر خون بچکد از محشم</p>	
<p>وے ہرگز نے بستیم ترا چند اکے ایم کہ تا جان در تنم باشد بود خاک و رت جایم چرا ہما سے پیکان تر با ہر کہ نہایم کہ رخسار بخار آلودہ بر خاک رست ملایم چو از خواب بجا بل روز قیامت چشم کشایم</p>	<p>من بیدل دمی ز آمد شد کویت نیاسیم مرا زان در مران جوان با گانت بستہ ام شکم اگر بر زار و گوید جان ازین شکل توان بردن اگر بوسیدن پای تو نتوان کاشن گذارے نیا یہ چیز خیال عارضت پیش نظر چیزے</p>	
	<p>ز رو سے مرد سے کیرہ بگو جامی سنگانی اگر چه آنچنان ہسم غیثم کین نام راشایم</p>	
<p>کہ روش در نظر بکف شرا بہ اباب میدیم و مالش را کہ همچون کمیہ نایاب میدیم چو از عکس رخس عالم پراز ہمتاب میدیم چو خود را بر مرا و خاطر اجاب میدیم سرمی کش سجدہ کہ در گوشہ محراب میدیم وے کر آتش محبوبیش در تاب میدیم</p>	<p>خیالی بود یارب و ش باد خواب میدیم با کسیر سعادت یافتہم آہنہ بھرا شد چہ حاجت بود شمع افز و خنق در زم او یارب بر باغ امرادی جان دل میوخت دشمن را بسے بر خاک سودم پیش پای سنا ازستی باب زنگے بے برد از اقبال و صلا د</p>	
	<p>جہانے جان ہمید اوند ہبہر جر عدا ز جامش جاے لب شہ ز اسیر اب میدیم</p>	

چو آنم دست رس خود کرد و دشمنش گریم من از بار سفرم بدم از خاک و ریش بدارم پس از مردن بجایم که زیارت ای ای محرم چو عشق آن خود از در خون ای هم مشفق نه تابم بچرخه یارای وصل و چه مالست این چون اینجا بجان زمانه از سودا بگرد گشته	روم بگر بجزرت زیر پای تو نشنم تو باشی جانم خواهی از گناشتن غرضت مخوان جز نام آن بستانم که نه از من بکسیرم خدا را از آه من فعل سمندهش سازد بفریم برای زار مانده جان ز تنم گفست تیرم چه سودا قصه خوان افسانه خوابان کشیرم
---	--

گو جاناکر هستی جامی سلطان وقت خود
سگ کو بیه تو ام آخر کن زمین پیش تحقیرم

بیایم باشکسته تا بر روزگار خوشی تن گریم نذارم مهر بانه تا کند بر حال من گریه مرا هم در غیبه شمع خشنه آفت جان شد مهر و فراموشی دل چو در چشم ناز آید	چو شمع از محنت شهبای تاری خوشی تن گریم همان بقیه که خود بر حال زاده خوشی تن گریم اگر بکوی که ز غم یار و دیار خوشی تن گریم که خواهم مشب از بهر آن یار خوشی تن گریم
---	--

گو جاناکر ای که از بیداد و ره رویان
که من چندین ز بخت خاکسار خوشی تن گریم

چون خاک شوم که گدازم سوخته زارم چون رفته است از تنم این جان پاکش در گلشن جانم میگوید صد گل راحت	بوسه بگر سوخته بابی ز عیارم آن به که خاک بر سر کو به تو سپارم زان غمخیز که در سینه زپایان تو دارم
---	---

ہر دم کنم از خون جگر خاک بہت گل نے درخور تشرفیم دے درخوید آماروز نہ دل پنج عیسر بر آرم یارب من بیدل سبھان ہرچہ کارم دیگر نشود بر محک عشق عیارم	گر بوئے ہجران چو زرم کر بگدازے
--	--------------------------------

ہم لطف تو فرمود کہ جامی سگ مانے
درنے من بیدل چہ کم درچہ شمارم

چو نتوانم کہ با آن مد شبنم گئے کہ خاک کوشش دور آیم بچشم حسرتش از دور بینم مبادا جاے جز زیر زمینم کنم همچون مژدہ چشم خود جاے آب سایش غمخودن چون توانم خس و خاری کہ از کوی تو چنیم بلایے همچو عسبران در کینم	
---	--

گو جائے بروزین در نہ آخر
گانت را عسلاہ کشر نیم

بے سوز نذران شمع دل افروزی کہ من دارم مکھور و زہر آشباہم از ہی ای گردن دلے تاثیر دیگر دار دین سچ زمی کہ من دارم کہ بی آن شب کم نیست این دوزی کہ من دارم چہ رنجای طیبیم چون بود صد زخم زانم ہم من غمهای روز افزون توئی نشادی و حمت ز تو دینے ہر پیکان دلہ دوزی کہ من دارم انہی آساید این جان غم افروزی کہ من دارم	
---	--

شد شب خواب و خستہ دامن قنار کن جائے
مبادا دم کند مرغ نو آموزی کہ من دارم

<p> ہر چہ توشاہ ماگدائیم تا داغ غلامی تو داریم ہر جا الم تو مردور دیم در بستہ بروے این داینم کہ نکستہ عشق مے نویسم بودن دن رگے بے لیک از طوق سگان در محسوم گر لطف کنی بآن درغیم بے ماگفتی کہ در چہ کارے </p>	<p> و امن مفتان کہ مبتلائیسم ہر جا کہ رویم پادشائیسم ہر جا قدم تو خاک پائیسم نشتہ بگوشہ بلائیسم کہ نغسہ دروے سرائیسم آنکس کہ ترا شناخت مائیسم گر غلبت خاص رانفتائیسم در جو کئی بآن سزائیسم کس بے تو میان دروعمائیسم </p>
<p> جامے بخت و جور خوگیر دانے کہ نہ در خور و فنائیسم </p>	
<p> ز بے رسیدہ ترا ہر دم از خدای مایا خودہ پر تو روے تو نور مہر سپہر نقاب اگر گشتائے زرخ نہ ایس بشہر اگر گشتائے زلفش نوشین مہر ز خون غام تو ہر کس کہ فتنہ بہرہ حاصل کہ ام دل کہ زار باباطون دہل بیان </p>	<p> علیک الف صلوٰۃ و الف الف سلام شکستہ مہجر حسن تو قدر بدترام کہ طاعت تو کہ است و آفتاب کہ دم ہشتیان چہ شند از حق شکستہ تمام بقدر مرتبہ خوشین چہ حاصل مہر عام بست نبرد لطیف مقام حسن کلام </p>

<p>زلفین جام تو جامی مدام جبر کہ سست بے نصیب بود خاک راز کا س کرام</p>	
<p>از دوش منیم و روی نظم بزمین عالم گذارد و کاشکے تاروی خود بر آستین عالم بر میر گل کستم بر سینه اندر گین عالم کز داند زر کا بآن سوار نازمین عالم که مهر خسته را نا چند زیر پای کین عالم</p>	<p>چون تو انم که هر دم برکت پایش حسین عالم من بوسیدن آن سار سیمین محالست این دوای درد دل خیم از آن خاک سیم پیش پیش از من خزان می عمر و چند آن نامده بعد خشت سیمان از میرانی نیکو گسے</p>
<p>سرمین پس و خاک و پیر بخان جهان چرخ بر آستان از ابر خلوت نشین عالم</p>	
<p>بچه اند که با دست با خشم کام که آمد ماه من بر گوشه بام بالب گرد و از خون بگر جام بچه سر دے دے سر دکن فرام خشت روزی که گردم بند دام نزار و عشق ما آواز و انجم نام</p>	<p>ز لعلش کام خستم داود شام بر دای ماه گردون گشته گیر چو بر باد لببت نوشتم می لعل برنج با س دے دے ماه دل افروز همای سدره باشد کمترین لبید گو عشقت ز کعبه دوست تاسکے</p>
<p>سگت راکش جامی نام بودے که رفتی بر زبانت که گه این نام</p>	

<p>کے ہوا یارب کہ رود شرب و طعمی کنم بر کنار زمزم از دل کیشم یک زمزم صد ہزاران وی درین سوہ و ایرام و شہ یا رسول اللہ بسوی خود مرا ہے نای آرزوی جنت الما و ابرون کہ دم ز دل خواہم از سودای پاپوست نہم سرور چاہتا</p>	<p>کہ بکے منزلی دیکہ و در بندہ جا کنم کز دوشیم خوقشان آن چشمہ اور کنم نیست صبرم بعد ازین کار در زانو و کتم تا ز فرق سر قدم سازم زویدہ پاکتم پنجم این کہ بر خاک درتہ ما فر کنم یا بیات نہم نہم یا سرورین چہ داکتم</p>
---	--

ہر دم از شوق تو معذورم اگر ہر لحظہ
تو آسائے شوق دگر نشا کنم

<p>شکہ بیا درخت آن آستان بسکن کنم دیدہ روش عیش و از صورت زیبای تو غیر شوق جو زیم کشد تیغ جفا بسکہ لاف زنگے زو پیش سر و قامت انچہ زابہ میکند در خانقہ شام و صبح صحت یار و دوام عیش و ایام بہا جان چہ آرام پس کشکے کہ از با مشق و</p>	<p>کے ہجر زشتن یا دگل و گلشن کنم گر کسے از کار این معنی کند روشن کنم با خیالت نیم شب اگر دست در گردن کنم راستے ہر جا رسم آراوی سوسن کنم و اللہ از میخانہ اہم راند اگر آن منم از خوردن جو کہ اکنون ترکے خوردن کنم مع غشاخ سدرہ راجون دانہ از بنم</p>
---	---

کے ہر دم سایہ را چاہے شبان تیرہ خواب
بسکہ از داغ خدائے نالہ و شیون کنم

ای بے تو چو غنچه خون رزم	بنگر لبه شک لاله گو نم
زارم کش اچنین خدا را	هر چند که یافتم زبونم
انست ترا بجز ب روئے	آن کشت عشق را ستمم
هر بار بپرسیم که چو نم	هم خود نگر بسین که چو نم
یالب بکشا بسیرس عالم	یا تیغ بکش برین خونم

هر شب من و آه و ناله جاسم	
انست نوا سے ار غنچه نم	

براه تو پیش صد نازنین اخاک می بسیم	سهر چندین عزیزش لبه برترک می بسیم
ب تیغ غمره خواهد ریخت خون صد سلطان	چنین کان ترک کافر کیش را بیاک می بسیم
همه که دم بزرگان تاگرد و پایش از زده	بخاک پای او بر جاسم غاشاک می بسیم
ز شوق نکست پیر افش هر صبح در گلشن	لباس غنچه پاره جامه گل چاک می بسیم
مرا حال دل آواره خود یاد می آید	ز درد عاشق هر جادوی غمناک می بسیم

چه شدید پاره جاسم را درین شبهای غم آید	
که نام او ز لوح زندگانی پاک می بسیم	

زخه زخار و خط آیت لطف و هم با هم	امید و بیم عشقت مایه شادی و غم با هم
چه گویم وصف زخار و دانه گان گل غنچه	زستان وجود افتاده و باغ عدم با هم
بر دمطرب که در جنگ غم ارمین چو عود شب	دل و جان سازه و ناله کردم زیر و بم با هم

همی را از سواران شوق دانه هر جانیش جانها	که دوان گشته که دیت اینچنین تپا، و چشم با هم
تلم بر لوح اگر حرف نه نوشته حسب حال من	ز سوز من هاندم سوختی لوح و تلم با هم
بپر من ز شمع مجلس عالم ای خورشید و دیا	که میسوزیم هر شب در غمت اصبوحم با هم

چو جامی جان بغم باید سپرد آخرا سیری را	که افتد در ویش از پیش و صبر کم ز کم با هم
--	---

چو بود روی جانانیده روشن نمخواهم	چه جامی دیدار روشن جان تن نمخواهم
میفرزای قییب شیب چراغ این کلبه غم	که بے روی دلی ویرانه دار روشن نمخواهم
ز تار و پود هر جنبه نشن آزار میگیرد	بجز بزرگ گل سورشش به امن نمخواهم
غش آتش من زور میدارد دل قرار داد	که من شهاب قدسم گوشه گلشن نمخواهم
نشان ای باغبان شش خس و خامد کبی با پایا	غمی دارم تاختای گل و سوسن نمخواهم
شیم چون خاک که در دور ترش آبی زک دیده	که من بکرم و محنت را بران امن نمخواهم

بعد زار و صالت خواستم گفته برد جا	چو سود از خواش بسیار تو چون من نمخواهم
-----------------------------------	--

ایچنین دانه رشید که ز عشق تو منم	حاش تشنه که بوبی تو سر ز ستم
زارم از بجز تو کو بخت که همراه صبا	خویش را چون خس و خاشاک کویت فتنم
جان ترا نم که در گهای کجا خواهد خست	ایچنین که ز غم دانه ده تو بگذر خست
آرسید که بمن آواز سپاه تو گئی	و ده چه بود و بے سیر راه تو بود و بے وطنم

<p>رومی در کوی عدم کرده ام ای باد صبا آرمی از پیر منش بهر خدایکون آر سنگ در زندگه از خیل فراموشانم</p>	<p>یادگاری سخن چند رسان زان دهم نابد و زندبان از پس مردن کفتم چون بمیرم که کند یا دران انجم</p>
<p>چو عجب زانکه باشد خبر از خولیتنم</p>	<p>چو عجب زانکه باشد خبر از خولیتنم</p>
<p>خوش آنکه تو شب خواب کنی شنیم گاه به مقصور ز لب دست ز بایم باشد بکجا خانه ابروی تو ام چشم پویدن راه تو بهر گرد هم دست بابا و صبا بعد بحدوت کنسم روی خواهم من که داده خود از مهر تو جان داد</p>	<p>تا روز چراغی منم روی تو بینم گاه به بخیل ز رخت غالب حسینم چنان توانا کرده ز هر گوشه کینم از شادی آن پای نیاید بر زمینم ترسم که بر دهاک درت راز ببینم هر دم چه گشته خنجر بیداد بکینم</p>
<p>تجاسس مخور اندوه که جز بتان نیست دین ترک من در دوجان شاد بدم</p>	<p>تجاسس مخور اندوه که جز بتان نیست دین ترک من در دوجان شاد بدم</p>
<p>معاذ الله از آن شهاب که بد از حد بروی دم بروی این آن هم دم چو ساعه میزدی پری را چون روا باشد که گزیده یوم هر افرو منوژی انجمن در حیرت گرفته دلانی</p>	<p>تو با اختیار بخوروی می و من چو بخورم من از غم خون صراحی گریه خونین میگرم من بیدل ز غمهای چنین دیوانه میگرم زبان بخت فرود دول اندوده پردم</p>

چو جان دل عزیز می اگر قرار کن خوا چو شمع گل لطیف بر خنجر باطن ز دهم سر دم گیمشت آید از هر ذره من ناله و آه پس ز مردن برت گر آور دیا و صبا گرد	
بزم پیش تا از جام تو تم جود دادی بقلاشے دمیخواری چو جامی سر بر آوردی	
تند میر اندی و میوخت سیرا پی و جود بجفا دور کن روی من از خاک ره خود زیر لب می سخن گفت بن از پس عری کامین جان رو دست که صدر و کف آلود خاستم از سر جان بر سر کوی نوشیستم بخت بدین که ز بس غیومی آن هم نشنودم تو جو گوچه در دهم همه خون شست چو غنچه کاستم از دل و در غم عشق تو فرو دهم ر دے خوب نکلند عکس هر سو که گم زد بشکایت ز تو با هیچ کس لب نه کشودم آز آینه دل صورت اغیار زد و دهم	
دوش حاسے چو شد از جام غمت باقی زدن من آه سحرے لغت عشق تو سر دهم	
بناز بر مشکن چون نیازمند تویم سوار مردی بگذشت دامنوز از شوق بسوز جان و دل با برامی دیده بد که با بسله عشق پایی بند تویم عزیز زوینے و عجب قبول خاطر است ز تو غیر چه پاکست اگر پسند تویم نماده روی خاک سم سمند تویم کے نظیر جانے و اسند تویم	

ہنوز ماہوارے قد بلند تویم	نہال عمر ز باد اہل فاد از پائے
سجام ہم تکفیم التفات چون جائے چنین کست می لعل نوش چند تویم	
نقد الحمد کہ بارے چو تو یارے دارم یا دگارے ز سہم سہ سوارے دارم عیش من بین کہ چہ خوش باغ و بہار دارم چکنم زان سر کو چشم غبارے دارم کہ چو ایشان گزانشہ کارے دارم	گر چہ پر دل ز غم عشق تو بارے دارم گردم از رخ میرای شک کہ این عطر وفا باغ من آن سہر کویت و بہار آن گل و ماندہ ام دیدہ برہ برگذر دبا و صبا سر زانو می غم ماندہ و خلق بکمان
سجامی از نرم و حالش چمنے راجہ نصیب انقدر بکہ در ان کوی گذاری دارم	
بسر کوی تو ایم در دو یوار تو بینم ذرہ سان بے سرو پاکشتہ ہوا در تو بینم جان نہادہ بکشت دست خریدار تو بینم چشم خونبار کہ باری قد در خار تو بینم انقدر بکہ کیے خار ز گلزار تو بینم من در ان غم کہ چنان قامت رخسار تو بینم	چو مراد دولت آن نیست کہ دیدار تو بینم آشادی شہرہ خورشید ہمہ ماہ و شازرا توئی آن یوسف ثانی کہ غریبان جہانرا چون برادر تو شود خاک تنم باد سلامت منکہ باشم کہ تو انم گلی از باغ توحیدان زادان در ہوس طوبی و اندیشہ جنت
زین ہمہ عاشق تبدیل گرفتار تو بینم	نرمہ پیکس ای جان بگرفتاری جاکم

<p>دوینم آید اگر در گل و سمن بسینم سمن آستان تو بر هر دو جای بگزینم سمن و هوای تو جوهره این بودیم چو صبح باغ ز سمن عاشق ریاسینم چو شوق روی تو آشفته ساخت چنیم</p>	<p>بیدار که ز رام تو خار و خس چسینم اگر گسند بن عرصه دینے و عجبے سمن دوامی تو چوسته این بود کارم گو بلفظ چمن شو نظاره کن در گل مرا ز باغ چه آید ز گل چه بکشیاید</p>
---	---

چو پریم چه کسے این همه تغافل حلیت
 مگ تو جانی آشفته حال بسینم

<p>با عقل تو لاچار کنم چون توانم تیر مرد او چو کنم چون توانم پوشم نظرا تا چه کنم چون توانم آنگ تافاضا چه کنم چون توانم تا خیر لبر و اچو کنم چون توانم غم گل صحر چو کنم چون توانم</p>	<p>از عشق تیرا چه کنم چون توانم از درد تو دغے ست کن بر دل شیم از ناز کے خوے تو خواهم که ز رویت هر چند که بگذشت ز حد و عدو مسلم زو شعله ایمان شوق وصال تو امروز غاریم شکست بیا بر سر کویت</p>
---	---

من جانی مشهور لبود اسے بتانم
 ترک زنجیر بیکس چو توانم

<p>چنین کا قناده دور از جان خویشم بوصله گزندی زنده این بس</p>	<p>چگونه زنده ام حیران خویشم که بنیے کشته هجران خویشم</p>
--	--

<p>خدا و آب و آتش و زمین ربودی دل ز من جان خود تیر زیبا بستره شد خانه ام بستر سگم خواب و آتشی ده کیم من</p>	<p>کریم کن زخمی از پیکان خویشم وزین پس در غم ایمان خویشم نر آب دیده گریان خویشم که خوانی میمان بر خوان خویشم</p>
<p>بر آن در ناله کردم گفت جامی مرد در و سر از افغان خویشم</p>	
<p>ز جبهه بوعده وصل تو تازه جان جهانم غم فراق ندانم چه گزینش تو گویم بنفش منصب ترا شیم که آن گویا اگر کوی تو غاری غلبه پای سنگ است بجزیم عشق اگر گشتند که بکشیدم</p>	<p>بیای که بچه تو ز در و غم فراق بمانم که چون تیغ تو به بینم رو در کار بمانم بدیده خاک بر دیم ز گریه آب فشانم بسوزان شره میرون کنم بدید فشانم اگر من نه عشق این از پیش ازین تو انم</p>
<p>من آن نیم که شاد است مرا از بیک سنگ است همین بستر که داری گیسو ز نیل سنگ انم</p>	
<p>بسیار عید و شسته آنم تیغ از گشتن در تیغ قتل عشاق را چه بستی اینج باز نگه من</p>	<p>ای که ز غم تو فرستد بمانم که بر آید درین بوس جانم بروسته چنگ جان بر افشانم بچه تو ز در و غم فراق بمانم</p>

<p>عید خود خوانست و لے از عید هم خندان من از تو گریه انهم</p>	<p>شردا عید و دود عید عیس هم بے تو د عید عید انهم</p>
<p>جامی آن رخ نذیر عید گذشت عید اور انجسته چون دانم</p>	
<p>خوابم ز آتش دل سوخت خانه هم در سینه عکس عارض حال تو دیدم ز میان گشت خانه ام از خون دیده در کوچه تو نماند ز ما بسند فسانه سوخته تور و نماند مرا بے بهانه که دے نشاند بود بران آستان زما</p>	<p>اینک رسید و در وزن زبانه هم ترخ آب یافت در قفس تنگ و دانه هم سیلاب خون بدون رود از آستان هم ترسم که از میان برو داین فسانه هم و اے من آن زمان که نماند بهانه هم در واکه بر باد صبا این نشان هم</p>
<p>بجای پیش زلف و خست یافت آن لب ذوق صبح لذت شرب شبانه هم</p>	
<p>جز آنکه مهر ترا جان بجان خود کردیم مرا از چشم زده دیده کو خیال رخت چو دیده را بپای فرشته حرم در ست حد و منزل دل شوق و عشق و مهر و وفا بند گشت سخن چون بقامت تو رسید</p>	<p>تو خود گوی بجای تو ما چه کردیم که از خاک درت دفع آن رید کردیم نماند آب بخون دلش هر کردیم پای نزل تو و قفس بجا رعد کردیم چو ذکر قامت خوبان سر و قد کردیم</p>

نزدیم به ملک هتمان هران نقدے | که بے یار قبول تو بود در کردیم

بکنج صدمه جاتے دم از خرد میزد

بکید و جام میشش فارغ از خرد کردیم

رویت تو غایب از نظر کز آفتاب چون گنم | چون لاله دایم بر جاو گلشت صحرایون گنم
 مثل تو جویم هر زمان تا باشدم آرام جان | بمیشل بودی در جهان مثل تو پیدا چون گنم
 گیرم باب مهری خیم کز ناله و فغان هم | دل افسردی چون هم باز از شکلیا چون گنم
 سنبلی آو برگ ز سیرینج مرگ مریخ رستمن | اکنون بجای خوشیست حیرانم آیا چون گنم
 شاشاک من غیر تر اساندم در دین سیند جا | خود گویم ای آشنایگان را با چون گنم
 تن را دادا کردم طلب سود گشت از آب تب | اوارم بدل و انی عجب ندادا و چون گنم

گویند جاتے دسیدیم بیرون مده از دیده نم

زین گونه که طوفان غم شد دیده دریا چون گنم

بیا که وصل تیر از خدا سے میخواستیم | بیا که گوشش بر آواز چشم بر آسم
 ز مهر روی تو بادیده ستاره فشان | نشسته شب همه شب در نظاره آسم
 خوش آنکه من بفرقت نماده باشم دل | نوید دولت و علت دهند ناگاسم
 گذشت عمر دنیا بد بچنگ آن سر زلف | بین در از سحر و امید کوتاسم
 غلام پر مغام که فیض عاشق ساخت | بکید و جام ز انجام کار آگاسم
 بگو بشود که زمین خاک بر دجای | سگان کوی ترا کترین بخواهم

پیمان بهر که هم خود پیشین خویشین باشم و لعل آن سنگدلانی بر دامن ای که من باشم که چون دیوانگان پیوسته با خود در سخن باشم گفتم ایاد مجنون که بفر کوه کن باشم که کیدم گوش برگفتار آن شیرین من باشم اگر دقتی که زیر خاک مرده در کفن باشم	نیا ساید کس از افغان من جا که من باشم و هم تسکین خود بهر شب که فردا نباشم مرا بود ذوق لعلکوی آن پری زنیان چو هم در دی نمی یابم که گیرم در خود باد زنیان تلخ گفتن که چندان زبان در کش چنان بر بود خواب من که نای چشم من بر هم
---	---

چو شد در کار پیان قوی باری آن دل که پیا بهت با ساقی پیان شکن باشم	
--	--

ای دلم از تو غرق خون فیه اشکبارم دامن ناز بر زوی در سز کور آمد غصه هجر بس مرا و عده آمدن ده آب نیار و دست در ده پله لباس تو گر بود از گرانیم بار دله سگ ترا چند بجاک ره فتد سایه سر و سرشت	بے تو ز شک لاله گون چهره پر و کمارم آفت روز من شمع فتنه روزگارم بر سر آن فردن کن محنت انتظارم رشته جان بیدلان بود کشد و تارم بار بهتدم از دوت بلکه ازین دیارم سایه ز جنتی نکلن بر من خاکسارم
---	---

باغ و بهار ابلهان حلقه سونست دل خانه دل روبرو را باغ قوی بیارم	زلف تو عمر است میگویم این سخن عمر است میگویم
---	---

پہر خان دولان دور خارہ خط تو گفتہ اند مشک خطاست منع تاکہ ز نامنراے رقیب ورد فامی تو راست چون الفہم مے بری نام نیم لحظہ فراق	گوند گوند بلاست میگویم این حکایت خطاست میگویم ہر چہ اور امنراست میگویم جوفایت کہ راست میگویم طاقت آن کجاست میگویم
---	---

با حدیث لب تو جامی را
منع شیرین نواست میگویم

کنایہوں ذاکت فی وحدۃ الہیوں یک جلوہ کر و حسن تو بیرون نگند عکس آرا ز ذات و فعل و صفت پچ بہر نیست ساتے بیا دیو پے چند و چون بسیار بازم رہان ز خویش کہ در کار گاہ عشق مضطرب باز پردہ کہ عشق آشکار کرد	ہر ناسواک حیات تقلبت فی اشیوں ہر نفس دلکشاک نہان بود و در ورون جز آنکہ تو بصورت مازہ سے بیرون در بزم گاہ عشق بہتر از چند و چون کار سے نکر و مصلحت عقل و فہم راز سے کہ زیر پردہ نہان بود مکنون
--	--

جامی نشان ز منزل مقصود میدہد
ای سالکان راہ طلبا میں تہذیبوں

ای برخت ہر نفس مردل مافزون بر روی و قد خوش صورت نون لفظم	و جبک شمس الفہم اشمن لہ عابدون نقش خط و لکشت معنی مایطرون
---	--

<p>ماند ویک حرف خوش بر برق کاف و نون با حرکات خوش رفت ز جانم سکون من شدم ای شگل کز بهار استون جانے دھند گونہ در دیشمی صد طره خون</p>	<p>خانہ ابداع را چون الف قامت کس حرکت با سکون جمع نزدیک است از ان کو کہن را بے سکون ساخت بصنعت بنگ حاصل بیجا صلوان نیست جد از دورت</p>
<p>در ز صدف دور ماند شد گہرا ز کان جدا حسرت لعلت ز رفت از دل تھاجا برون</p>	
<p>کمان ابروانت قلاب تو حسین نے بندہ خرد یک موے امین دہانت گفت پنهان جیش لا این مراباد اگر بدن دایم این زمین</p>	<p>میا اسی اہل دل را قرۃ العین میان موی تا موی میان لب را گفتم اسی جان این قبتلی بواہ از میکہ بر دم سپوے</p>
<p>ز تھاجے گر تو سر خواہے و دیدہ برد فرمان تو بالراس والعبین</p>	
<p>گرنہ از ناک نشان بود و نہ از ناک نشان بے نشان باشد و از ایشان توان یافت نشان شان آن شاید جان جلوه گری در بر نشان میرود و کوی کہود آن اجمال کسان شاید آن مست بدنیو گنہ در جہر متھان</p>	<p>ہو دم آن و زورین میکہ از دور و کسان از خرابات نشینان چہ نشان طلبے ہر یک از ماہ و شان منظر شان در گزند جان فدایش کہ بد بچوی آن گم شدگان در رہ میکہ آن کہ شویم اسی دل خاک</p>

پیشتر ازین باد و پیش پاشی پس چنان	نکست بقلید گواهی و غنظ
<p>حاجای این خرده نژاد ویر بیند از کویار بدم بے سر دیا بیان شود درند و نشان</p>	
<p>اکشت حیرت گیر و بدندان از سر نهادند بالا بلندان نبود و صدره مشکین کندان صاحب دلان را بند دست زندان گر بخود بخوبی گردد و دود چندان رحمتی ندارد بر دور و مندان</p>	<p>هر کس که بیند آن لعل خندان با سر و قدت لاف بلند راه غمت را با آن دراز جعد بنفشه در باغ بے تو برگزین باشد مدینه تو در دودل من دانے ولیکن</p>
<p>حاجای پسند و صدر رخ بر خود جزو رخ صحبت با خود پسندان</p>	
<p>والآن ما عرفت علی ماعلی کان فاکل واجد تجلی کل شان تمام توغات ظهورش بود جهان فی حد ذاته نه نهانست و نه عیان سارے بود ز لطف در احوال جسم و جان گویا بهر زبان و توانا بهر توان</p>	<p>آن گان حسن بود و نبود از جهان نشان اعداد کون و کثرت صورت نهانست نوریت محض کرد و باوصان خود نور هر چند در نهان و عیان نیست غیر او فائز بود و جود بر عیان انس و جن و اما بهر علیم و میما بهر بصیر</p>

	آجائی کشیدہ دار زبان را کہ عشق رہزیت کس گوی و حدیث است کس ان	
نغم خود و در میدانم ز بزم شادی ایشان کہ راہ قربا بدلق گرداؤد و در ایشان کہ بود شیوہ آزاد و ردین وفا کیستان مباد این گہ آیسے از کید بد اندیشان دلہ آ آشنای عشق شد گیسو خوش بلے این فائدہ را می آید آب تیرہ از ایشان	نزد آید بر این ز بزم عشرت اندیشان بجای کا طلس شان نشاناید فرش ہا شا بہاں آن شوخ کو شرمندہ ز آئین جفا کو شے نہندیشم دہائے غیر ازین کان شاہ خواہزا مرا پیوند خویشے بود با صبر و خرد لیکن ز راہ دل رسد شک جگر گون دیدہ ارا	
	ہو آید دور حجامی گلگون دیگران آدہ بود خواہا دل بس مے لعل جگر ایشان	
سایہ ابرو دکنار سبزہ و آب روان ساتے گلچہ را بکف شراب را غوان در چنین جانی رہے پرہیز کردن چون توان قصہ جم تاکہ و افسانہ نوشی روان چند حرفے در بیان عشق آدرا بشنوان دیگر ان رخ از بدان بنید و من از نیکوان	موسم عید و بہار ان و شاہ جران مطرب خوش لہجہ را بلب نوای از غنوان ای کہ می لانی ز لطف طبع خود انھان بادہ نوشین روان در جام زرد زبای زبیم مطربا بہت گوش آن مست را بشنوزین شد خراب از نیکوان ہم دین ہم دینی مرا	
میرسد نقل معانی کاروان را کاروان	بہر بزم شاہ حجامی را ز شہرستان سب	

فراید ز خط حسن نازک عذاران شود تازه از خط ببار کوی	چونکیم بحسن الخط ای او ستداران بدان گونه کز سبزه عمد بهاران +
شد این تیغ مهرت دلم یار داره میا خون نشان بیچکان از تیغ و لب	چو ابر و از دهر مرز و شکباران بهم بر مزن وقت پر مهر گاران

قدح گیر جامے کہ جزے نہ بخشد
فراغت ز بدو سر ہوشیاران

یا فتن پیش تو رہے نتوان آہ کر آتش تو سوخت دلم	سویت از دور نگاہے نتوان وز دل سوختہ آہے نتوان
غم دل را کمن از چہرہ قیاس بانو از سر و چین چون گویم	کوہ را دزن یکاہے نتوان نسبت گل بگیاہے نتوان
دیدن روی تو کہ کہ چہ خوشست تا رام جز بسیر کوے تو نیست	ما خوش آنست کہ گاہے نتوان داد جز در شاہے نتوان

دوش جامے بخیاں رخ تو
گفت شرے کہ باہے نتوان

بیاد رعل لب جامم بگردان بکوی خودم خوان روی ارادت	دل زباده رعل نامم بگردان ز احرام بیت الحرامم بگردان
سکون نامم کردے درم فخر بنود	بدین نام فرختہ نامم بگردان

<p>زبان در جو اسبلا ممبر دان درون از طعنا ممبر دان خروشان کزین او ز ممبر گردان</p>	<p>علیک ارگوئے بر شنامے آفر نہان ساز دور استین سیم ساعد کشد محکم نعت از ان کوی و جانم</p>
<p>چو بالطف عام خودم خاص کرے چو چاہے رخ از خاص و عام مگردان</p>	
<p>گردی عنان ز پنجه بسیم بران بردن بر ما کن عبور تغافل کسان کون جز گوهر نیاز نیابے دران درون بر رویم از دودیدہ پر خون عیان عبون زان موطب طلبان زان قدستان ستون یککان نوودہ میل بعالے بران بدون</p>	<p>ای باب توطی شیرین زبان لبون با حسن التفات تو معاذ گشتہ ایم گر شکستہ لبنگ ستم حقتہ دلم لب تشنه میروم ز رحمت گرچه میروم خواہی و لا بپایے کنے خمیہ مراد در ملک عشق منصب عالی و درون نسبت</p>
<p>چاہے عالم بعالم دیوانگے فراخت چون ساخت رایت فرزانگان نگون</p>	
<p>از کفت بردن قد عنان پسند مارا پیش ازین بستان کن بود دست ریشی گدا را پیش ازین جاناگرہ محکم مزین زلفہ دو مارا پیش ازین باسر دہم بالماکن شاخ گیارا پیش ازین</p>	<p>ہر جو مرد و جوان کنان چاکہ سو ارا پیش ازین بہر شارت ہر نفس جانی بہت رحم دین خون دل صدمہ دوزن امدردون ہر شکن بر طرف بستان جا بکن در پامی گل ادا کن</p>

<p>از جنبش پیراهنت آزرده میگردد دست جان میدهم بهر خدا کردی دوازدهت مرا</p>	<p>بخصت مرده میرست باو صبارا پیش ازین هر چند میدانی بهالان تیارا پیش ازین</p>
<p>خامی بهر سیمین برے بانگ تو دار دوسر ضلع کن با دیگرے سنگ چهار آبیش ازین</p>	
<p>هر طرف آزرده مسرور کند او بهین کرده جابر پشت زین مسرور بلند او بهین غوغه در خون و دم نعل ستمند او بهین چون گیس پیراهن جلاب قند او بهین خنده شیرین نعل نوش خند او بهین خوشی شکیب کبر درخ و دود پسند او بهین</p>	<p>جلوه آن شوخ و جولان ستمند او بهین نقد ما خواهد بے تاراج عقل و دین او بهین بسکه خون گریم برایش چون نه نور مغف لب زمره کرده طاووسان باغ سدره را نمے که گوی گریخ تو چندین بهر حبسیت چشم در باغ تالش افشاندست بر آتش نشیند</p>
<p>گفته خامی سبکبارست در جانش درای کوہ محنت بر دل آزرده مند او بهین</p>	
<p>شدم رسوا ستم دیگر ز فرمانم قدیم بیرون که از شادی و عشرت در دلم زده علم بیرون ز خاک داغ داران فراق زده علم بیرون نیاید خوشنویسان الحجب حریف از ظلم بیرون بلے نهد زخم در و خورده باو که بیرون</p>	<p>مرو زین چشم ترا می شک خونین بدیم بیرون بر فرد و صلی خواهم چاک دل دوزخ زبکانت بعصر وقت گل در باغ لایلی که چون شهاب ز دی بر اوج سیم از مشک عجب زلم یعنی انگویم را زان لب که چرخم خون دل دهم بیرون</p>

نست از اول وقت جان تن بر دست	که میگفت غمت یزدول با جان هم بیرون
گرفت از تنگنا به شهر هستی خاطر جامے	چه بودے گردم نهادے از ملک عدم بیرون
صوفے چه فغانست که من این الی الاین ما الی الی فی البحر چه گوئے سفرے کن در دست ما دین بود پر تو هست در مشرب تو حید بود و هم دوئے کفر این وحدت محضست که از کثرت بکوار عین ست یگانہ که چو از قید تعین	این نکته عیانست من العلم الی العین چون خضر سحر این گهر از مجمع بحرین کو جذب فانی که مودعی شود این دین در مذہب تقلید بود نقل و دلی شین گد را بود گاه ثلاثہ است و گاه اثنین افزود بر دو نقطہ پدید آمد از دین
تجایم کن از نشہ ز نزدیکی و دورے	لا قرب ولا بعد ولا وصل ولا بین
القدر الله کیست بست بادہ نازینچین چند بار میر کشم خواہم فگندن درش قالب فرسودہ را خواہم شکستن در نفس راز عشقت را چو جان میجویم دام نہان زارے بندہ مراد آنکہ تعاقب میکند مری نمازم چشم بہ پو از کجا و اہم کہ است	کرده با خونین جلا نیت پی آغا ز اینچین گر رسد بار و گرسنت سر آمد از اینچین مخ جبار اگر بود سوی تو پر داز اینچین وہ چه بودی اگر بودی گریہ نماز اینچین از چه شد نامہربان آن ازین بنچین عشق بد خو دیار ظالم خرج بر ساز اینچین

	اگر سرِ قباے گشتے بہت زیرِ پاسے او کے میان عاشقان بودے سرِ فراز پنجین	
تلخ کلام از لبِ میگوں کو شیرین و بہان آن چرا جامہ دران مدو این نعرہ زنان جلو و تنگ قبا یان و تنگ پیر بہان یک ترنجم بکف از غنچہ سمین فغان ہست محروس ز سنگ ستم خم شکنان کاسے ترا خاتم دولت کردا ہر زمان کنج سیحانہ با جسہ وطن بے وطنان زیر این بارگراں بہت ہمہ پیل تہان	لے ہمہ سیران سنگ تو بر سیرہ زنان با گل و ببل اگر باد نہ ہوے تو رساند دلن سالوس مرا پر وہ ناموس فرید چون ترنجم کہ درین بزم طرب پسندید پیر سپیر خرابات کہ سیحانہ آو میزوم حلقہ بر آمد ز دلان آوازے ساکن مدرسہ و خانقہ میدباش کہ نیست لا توت مزنی ای پشتہ عاجز کہ شکست	
	قباے این نظم سن گرفتہ سحر فارس حافظش نام نہد خسرو شیرین سخنان	
مرد و کج کلہان خسرو شیرین پسران مردم دیدہ عیدیدہ صاحب نظران آکے ایم برت نعرہ زنان جامہ دران عنبت عاشقہ و دولت خوبے گذران کاسی شدہ مونس نہائی خونین جگران	لے شہ تنگ قبا یان ہزارین کمران مہم سیرہ لبے کینہ آشفقہ دلمان ہاکے آتم بر بیت آو کشان شک فشان گذری کن لبہ عاشق محو کہ بہت با خیال تو سحر معذرتے مے گفتہ	

آنگوینہ حدیث من قوے جبران	خویش را شہرہ بعشق و گران میسازم
گفت حاتمے چو دولت شیفہ ماست چہ پاک	اگر جلیبیس شوے شہرہ بعشق و گران
بر دی شاہ ابوالقاسم مغالدولہ بابر خان قدم بر تارک فرقد علم بر چارم کیوان کفش در یاد ساحلما ز جوش قلزم حسان ز قصر قد را دشتے ست این فیروزہ رنگ یوان گدای حضرت اویند اگر در دیش اگر سلطان منہ پای ال زین مبین بیرون از حد بکان	بیای ساقی مہوش و جام می ارشان شہنشاہ فلک مسند کہ ز دزد دولت سر رخش آئینہ ولہا لبش حلال شکلم ز باغ جاہ او گیسو این نگارگون گلشن چو در او خلوت در دیشانہ با آئین سلطان تنہاے کمال درخشش کردم خرد گفنا
ز نظم و کفش حاتمے سر و دہنم اودا دا	نواے عشرت باقی نوید عیش جاویدان
نشسته اند ازین در و مردمان خون مرا سید زور و توانا بر گردون گرفت چشم مرا در و چون نالم چون رسیده بود بدیدی چشم چویش کنون کہ و بدم کند غمہ تو خون افزون بدان امید کہ یکدم نہ قدم بیرون	زور و تاشدہ چشم چو شک انگلون بر در چشم ز گردون رسید چشم ترا مرا تو چشمی ز گردون در چشم من بست زور و اہل نظر پیش از نیست آنچه گوش اگر تو خون بخشی کم بر در چشم ای کاش ہزار چشم بر دین در تو فرس نیست

نوا گفتم قحطی من هر دور
دلی بستم تو شکر در آمد این من

خو احم از شوقش بصر او نهادن بعد ازین
مزد و بهر زودش خیمه در روی زمین
جلوه آن شهسوار آخر کشیدش زیرین
گر چنین آرد سپاه مجرب بر جانم بکین
چشم خودی بچپست بستان از دوش بین
خاک از پایش بجو خاشاک از کوشش عین

ترک شهر آشوب بن نسیان شد صحرانشین
هر کجا منزل کند شب گرتواند از آسمان
توسن عفت کز غیر بتان سر میکشد
آن سپاه را نه بنیم جز به لشکر گاه شر
زارم از دوری خدای که سوش میرد
کحل دولت خواهم از سیل سعادت فیده

کمترین بندگان قحطی بیا دوش داو جان
بچرخش بیا دوش نژاد از بندگان کمترین

سر من خاک ره او اگر آن کج کلاه است این
نه بت چارده سال که مر چارده است این
مشکن کوسه شه که شه صد سپه است این
که ز خون خزه بسته جگر به به است این
نه کنم ناله از آن مهر که ز بخت سپه است این
دل خود که در غم را شده آرام گه است این
قدم زنجیر کن آخر نه کم از خاک است این

توی از راه بر آمده که افزون است این
به حسن است طاعت هر لطف است حیات
شده بر سر را پیش راسی جمع ز خوبان
نه مرا بستر لطیف شب اندر به پهلوی
چو شب از بستر محنت اگر روزی شد
من دیوانه محنت که بشبها به جدائی
بر بت است قناعت هر جا بیدل

<p>ایک جمال ہمارے خدایت دین ہرگز نہ گفتیم ہم کس است از کجاست این گفتا بعشق سنگد لے مبتلاست این لے یوفا بشرح وفا کی رویت این زلف و دوتاگوے کہ دایم بااست این آخر نہ باسگان ورت آشناست این</p>	<p>نہامی کفرخ مطلع صبح صفاست این کردم بیسے طفیل سگان بر دور تو کوے بر سینہ میزدیم ز غمت سنگ ہر کہ دید ہرگز نہ کردی از لب خود کام من دا زلف و داست پیش زخم گفتہ نقاب بیگانہ دار میگذرے برگد اے خویش</p>
<p>میزد رقیب طعنہ بہ چامے سگ تو گفت ہیچش گلو کہ ہمدوم دیرین باست این</p>	
<p>خوش آنکہ میسر شودش روی تو دیدن زینسان کہ شومست ز نام تو شنیدن آغشتہ تیغون پیش تو ہر لحظہ دیدن دستش نزد با تو دین شیوہ رسیدن وان ہم تو ان پیش تو گسختن کشیدن خونایہ دل خواہم از بام چکیدن</p>	<p>چند از دگران وصف جمال تو شنیدن ترسم روم از دست اگر روی تو بینم از شک خود آموختم اے مردوم دیدہ لبک از چہ برفت رہے تیر نہد پایے مار ابو دحفہ بجز نالہ و آہ ہے از خون و دم کہ رود قف سوے بالا</p>
<p>چامے کہ بودا گلے از باغ تو چسید لے کاش تو اند خستہ از راہ تو چسیدن</p>	
<p>طرف کلہ ترسکن تلج سران خاک کن</p>	<p>پر وہ زرخ برنگن جامہ جان پاک کن</p>

خار و خس کوی دوست بگشت ای رفیق	نخل سر خاک من از خن و خاشاک کن
در غر صید تو نیست این تن چون کوسن	لیک اگر نگسلد رشته فراق کن
نالہ و فریاد من هست از سوز جگر	یاد ہنس را بدوز یا جگر ہماک کن
بر سر بالینم آہم جو رفیقان دے	حال و لم باز پرس شک خم پای کن

مردم بے درد و راز ذوق جہای تو نیست
ہر چہ کہنے بعد ازین بادل غماک کن

مگر دزدی سی ز سر و سیمبر من	کہ باز شعلہ بر آرد و آتش جگر من
خجستہ باو طلوع تو ای سیل شک	کہ روز گشت باقبال طلعت بحر من
بہم ز سوز نفس سوخت پیرہ از لعل	بسوخت آتش عشق تو جہا خفاک من
ہر گز یہ گفتن ازین در طمران لبہ خود	سجندہ گفت برین درد کرمیا لب من

ز دیدن تو کہ محروم ماندہ ام نہ ز دوریست
کہ چون برے ز لطافت نہانی از نظر من

عاشقان احوت جان از لعل شکر خند کن	سرکش از پای دل ز لعل مشکین بند کن
سوخت جانم و تمنای لب شیرین تو	تلخ کامے را بد شناسے ز خرد و خوشدند کن
گر گشت از دست مظلومان عیان نیست	ریشہ جان از تنم بر کش بدن من و زند کن
تا کی فارغ گدشتن از گر خاران دل	گوشتہ آتش جہاں نا توانے چند تن کن
عکس بر جام می نہای و آنکہ خوش نوش	شربت تلخست از آچا شستہ از قند کن

نقد جانستان ز من کفارت سوگند کن	و عهد وصل روی خوش کن سوگند نیت
مرد و ما جتمند یک دیدار جامی بدورت رهنه بر حال درویشان و ما جتمند کن	
خسته ترکمه تو پریشان دیدن که جز بزدی تو مشکل بود جهان دیدن توان زیباک گریبانم استخوان دیدن که جز خیال محالست از این دیدن که است طاقت آنست و آن غمان دیدن چه چیز گم شده را به زکار دان دیدن	ز فعل مرکب بر زمین نشان دیدن بشبه و بر در آفتاب چهره پیش از بسکه سینه بناخن می کنم ز غمت بجست و جوی میانش که بند اسی دل شدم ز دست چو آن غمان کشیده رسید خوشت دل بلاقات ره روان نیست
چنان ز شوق تو جامی گذشت کردل او چو می ز جام خیال بخت توان دیدن	
پای نفسش دار که آخر نفست این کش و سطر رمست جادیه بخت این بگذر سبلاست که نه جای دوست این در گوش تو گوئی نغمات برست این مرغ دل محنت زدگان را نفست این انکار فدا و دوزخین خار نفست این	بیار غمت را نفس باز بخت این بے واسطه گوش ز زبان پرش و کن ای بوالهوس از سر که عشق و ملاست از ناله ما فارغی ای صاحب محمل از گلشن فیر و زهر چرخم چه شاید گای که خراجه مهر من بر قدم کن

عسکری بدرت تجاے در ماند و بسیر یکبار گفتی که برین در چه کس است این	
کجی زینو خرام ای شاه خوبان فروغ عارض چون ماه خوبان حریم سینہ منزل گاه خوبان نهادم آن همه در راه خوبان	شدم بهر تو خاک راه خوبان ز خورشید رخت جزیر تو می نیست گرانے کو بهر جان ز آنکه کردم مرا از هر چه در عالم سکر بود
ز دولت خواہے است اینکہ جاعے بود پیوستہ دولتخواہ خوبان ۶	
مست برون تافتن خون کسان یختر گر ز نفیر اک خولش خواہیم آونختن از همه بگرختن باغت آونختن بر سر اہل دنا گرد بلا یخستن	چند ترا شوب مے فتنہ بر این یخستن خون مرا ریختے دست من دوانست قاعدہ عشق چسیت شتر حاجت کدام از تو بر این یخستن رخس در باد صبا
جامی ازان قید زلف نیست رہائی دل توت مجنون نبود سلسلہ بیک یخستن	
چو دید روی تو آمد ز آسمان زمین گداے تو ہمہ روی زمین بزرگین میوش چشم عنایت ز بندگان کین	کشیدہ بودمہ از حسن سیر سجح برین ز دیدہ بسکہ کینہای لعل ریخت گرفت کین چشم ترا بندہ ایم بہر خدا

<p>ز رشک نازد بصحرافگند آهوی حسین وگر ز من نشود باورت بیا و حسین نه جان بجای نه جانان دل پرست زین</p>	<p>شمیم زلف تو شد هدم نسیم شمال ز خود روم چو تو آئی و حال من بینی منم بمیکده عشق گشته مفلس و عور</p>
<p>بسیں حقارت جامی که از هوای قدت های همت اوطار نیست سدره نشین</p>	
<p>اہل بنیش را تماشای جالت فرض عین در میان من و آن موی میانت بین من پای تا سر شیخ شہرت جوئی با شہت زین زان مقام پیشہ دار و داغما بکشتین</p>	<p>ای ز خورشید رخت تا ماہ بعد از شتر قین روی تو چون معیان بہر دانت بنہان بسجہ در گردن عصا و رکف مصلی برکت استخوانم شد ز غم صد پارہ ہر پارہ</p>
<p>عزم مسجد کردم از میخانہ پیچہ فروش گفت یار اینیاست جامی این تیشی این این</p>	
<p>نوشت خبر سودای او در نامہ اعمال من خواہد شد از کف عاقبت سر شہتہ اقبال من آید رقب رویہ چون سایہ در دنبال من کافا دور دام بلا آن مرغ غایب بال من رفت آنکہ فتنی بر فلک فریاد قیل و قال من بر خاک رہہ کرد چو زاریست جاہ و مال من</p>	<p>زان خط کرام الکاتبین تا خواند محال من زینان کہ با من میکنند ہندی زلفش کہتہ ہر کہ تا منہاروم تا بنیم آن خورشید را در گلشن عیش از دگم شد نشان سحر نہاوشی عشقم را باز نشوہ بحث و جدل پیش سگان گوی او ما برای آب و</p>

قصیدہ کہ گفت آن سنگدل بر قل سجا قرعہ زد زین قرعہ قبال شد یک مبارک فال من	
تو جان پاکی سرسبزی آنجہ خاک ای نازنین باکان نذریدہ روی تو جان نازدہ اندر بوی تو ز قی جگہ گشت چمن گل مدیحت آن بدن گر شد چو لاله پیکرم غرقہ بنوک غم خورم دارم ز غم جاریہ بیار عشم را بارے با آنکہ در دم شد قوی خواهم قنایم شوق	دانشد ز جان ہم پاک تر روحی فدای نازنین اینگ بگردوی تو صد جان پاک ای نازنین از شوق آن بر خوشین و جا بجا پاک ای نازنین این بسکہ بر دل میبرم دانت تماک ای نازنین گر تو کنی غمخواری از غم چه پاک ای نازنین ترسم کہ بر من شوی اندیشہ ناک ای نازنین
جامے کہ دارد با تو خوبرگزشتاید از تو رود اگر خود نبی بر فرق اویغ ہلاک ای نازنین	
ای دیدہ مشہو گفت من بظارہ آن دو کن ای کز پے قطارہ رو بر کوی آن می کنی رویش بین ای باغبان شمی بدراز روی تو ای بختہ دل در میکوان باطن دشمن درو ہم یاد او میوزدم ہم گفتن خمیری ارد ایمن نے بنیم دے از چشم سحر انگیز تو جانی سبحان بدگش از نالہ و فریاد تو	من خود بہ ہجران کردہ ام دیگر مراد خو کن یا ترک دین دول بگوا خود گذر زہو کن پیش چنان رو پیش ازین صفت گل خود رو کن روی نگوی بایرت اندیشہ از بد گو کن رحمی نامی ہنشین چندین حدیث دو کن چندین نسو ن لبر ہی تعلیم آن بد خو کن شہاسی تمنائی دگر جا بر سر آن کو کن

<p>آہ براہ دید و زہر چشمہ جو سے خون ترسم کشد ز بانہ بردن آتش درون درد فراق را بهین میکنم فسون درد لبری نبوده کسی چون تو و فنون چون بخت تیر گشت بدین قصہ زہنون کاین آرزو تو حوصلہ ما بود و برون</p>	<p>دل چشمہ چشمہ شد ز خدنگ تو و کنون خو اہم کہ لب بہ آہ کشایم گدے میگویم از وصال تو با خود فسانہا ہر لحظہ دل بفن دگر میری ز غلق بول را بجرم عشق ملامت چہ فائدہ ہر دم کن منوس کہ روز رسی بول</p>
<p>در حق تجامی انچہ توان میکن از جفا مشکل کہ عاشقہ دگر افتد چنین ز بون</p>	
<p>کہ خوشی با ہمہ ہمن با من شد چہ اطمینان ز من با من خو شتر آید کہ انگبین با من باش ہر از و ہمنشین با من تاشوی سائے قرین با من</p>	<p>چہ کر بستہ انگبین با من چہ خطا دیدہ ز من کہ ترا کہ بکام تو ز ہر باد گران منکہ باشم کہ گویت ہمہ عمر قرنہا داغ انتظار کشم</p>
<p>کفے از کوی ما بردھاے رفتہم ایک نہ دل نہ وین با من</p>	
<p>پیرانہ ستر تلافی عہد شباب کن برایو العیش از دوسہ جام خراب کن</p>	<p>صوفی متاع صومعہ زین شراب کن مستم ز نشوے عشق پر پیوشی</p>

عیب ست لاف عشق جو زمان بعد شیب	موسی سفید از مے گلگون خضاب کن
بر نام شهرانده و رسوای عالمیسم	ای پارسا ز صحبت ما اجتناب کن
کسب کمال فضل قصولیت ای سپر	از عاشقان فضیلت عشق اقتاب کن
مغنی یکیت گر چه صور مختلف فتاد	این نکته را قیاس ز بحر و جاب کن

تجائی جناب پر معان قبلہ دعا ست	
ہر چیز کا لباس کنے ز ان جناب کن	

پیادہ سوی چین ہر دم گداز کن	بسیرہ و سمن ن پای را نگار کن
بخون نشست گل ز رشک سبزہ ہر غذا	کہ پا برہند و گر گشت جو نب رکن
گلست آن کف پا گل پیش و خارے	بناک بات کہ آزار گل بنجار کن
بنجہرستم و جو رسینہ ام مشکاف	چو لالہ داغ نہان من آشکار کن
چو خوئے تلخ تو ام نا امید خواہ گشت	مرا بعشوہ شیرین امیدوار کن
بر دم از تو بے لاف بر زودہ ام	مران بخواریم از پیش تر سار کن

ناند دل کہ ز درد تو خون نشد حجامے	
خدا ایرا کہ چنین ناہماے زار کن	

کس و صالت چنین بنجہرست کہ سن	در فراق چنین نکاست کہ سن
گفتہ بر زخم کہ عاشق تر	چہرہ ز رہ من گواست کہ سن
ہر کس مبتلاے تبت لے	اندید نیگو نہ مبتلاست کہ سن

<p>نہ چنان ازورت جدہست کہ من سرو بالا کشید راست کہ من کز دل و دیرہ عمر راست کہ من</p>	<p>دل کہ در اندو جدائی تست کیمت گفتم بر استے چو قدرت بے تو ہستم میان آتش و آب</p>
<p>گفت چہاے کہ میبر دسویں دست باد صبح از میانہ خاست کہ من</p>	
<p>میسخت ز آتش تو دلِ دردناک من پیوند یافتے جگر چاک چاک من و انغم سرایتے بکند عشق پاک من شد نامزد تیغ جنایت ہلاک من</p>	<p>رد زیکہ میشت فلک آب و خاک من مسرشتہ وصال تو گر آمدے بکف بہر چند دل زیاری خود پاک نیست کہ وزے کہے نوشت قصا آنہ اجل</p>
<p>چہاے مجھے خوفدلی از تنگہ در ازل آینختند با غم و آب و خاک من</p>	
<p>بین صد حرف غم ہر خط از لوح مراد من سگت را داغماندست بر جان یا دو گار من فتہ بردی روز این ایہ شہامی تار من کہ طوفان میکند در گریہ چشم تکبار من برت صد داستان غم فرور زوغبار من کہ شد کیا رنگے از کف زمام خنیا من</p>	<p>پس آں مردن بجا کہ من گذر کن نگسار من بکویت لیکہ آہ آتشین از دل بر آورد من نہ بیند کس فروغ مہر اتا شتر اگر ناگہ فرود آید شبہ این کلید غم بر ہرم زنیان بجا کہ من چو باد ارگندری ہی پس از عمر خدا را شہسوار پیش ازین جولان بدو قوس</p>

زیارت مرد مسکین حجامے و نامتزا در دل کو بود افادہ روزے بیدے بر گھڑا رسن	
چندین جفاکاری کن باور و مند خویشین حیف ست کالائے بخون نعل سمند خویشین تن ہمیدہ باد آجا کہ تو سوزی سیند خویشین بگذر بلاغ و جلوۂ دہ سر و بلند خویشین	ہر چند بنی عالمے صید کند خویشین چون کشیدہ افتد بر بہت چندین ان سپ جفا کز نیست آن ختم کہ جان سازم پسند خویشین ناکے بخوئے سر کشد سر دوسے در بوستان
حامی کہ گفتے کہے چندین مشویران او مسکین جو رویت دید شد غافل پسند خویشین	
زرب افادہ بالاسے ذوق مے نیم دانغے بجان خویشین رشتہ کم باش کو از پیر مہن جا کہا در سنگ کر دے کو کہن شوق خال دہنوز از جان من از دتر آئے بدین آتش بزین	ہمچو نقطہ خال آن شیرین مہن سیکنم زان خال لب ہر نقطہ یاد کم شد اندر پیر مہن لاغر تخم آہ عاشق گر نبودے خاہ سوز حرص دانہ رفت از مور و ز رفت سخت جانم ز آتش آہ سر شک
حجامے آن خال سیہ خوش دانہ ایست تخم مہر دیش در زمین دل ننگین	
مرا تا کہ ز گشتن بیم کردن خوشا پیش تو جان تسلیم کردن	

<p>بجز درم جفا تقسیم کردن خرد را کے توان تقسیم کردن مرا رسوا سے ہفت تقسیم کردن جہاں بایر کے تقویم کردن توان دی زمین پر تقسیم کردن</p>	<p>معلم چون تو شوخے را ندانست دانت ستر غیب آمد میان نیز گرفت از شش جہت عشق تو خواہ سعادتمند سے ماورخت را بہار وصل اگر خواہے ز دیدہ</p>
	<p>گو چاہے کم است از خس درین کو خستہ را کے این تقسیم کردن</p>
<p>کافر سوار سرکش زین کسار ان شیل زین بہر خدائیں کن آزار ان شیل زین پیشد بیداد دستم برد لنگار ان شیل زین بگذر کہ بود مور را تا بیدار ان شیل زین</p>	<p>ہم نگار کین مجبور دستار ان شیل زین آہنگ از و کین مکن تاراج عقل دین کن چند از تو خون دل خورم آخر خدا را کین باز سے سوار کج کلہ بر ماچہ میرانی سپہ</p>
	<p>لعل سمندش چاہیا افسوس کا لایہ گل بر رہگذر ادمر ز آزدید و باران شیل زین</p>
<p>خط سبوت رحمتہ اللعالمین تو سے قامت ہمانی ارمی ہین پام از شاہے نیاید بر زمین انشا نہ سے بنو گرو یا سین</p>	<p>امی زلفت کام جور و جلال گل لطافت دارد و سرو عہد ال در رہم گر گویا سر کن قدم گرد بنو کم نشیند باغبان</p>

گر زبینم ہفتہ ماہ رخت	بگذر و آہم ز چرخ ہفتین
تا کیمن کردی تو شیران کشتہ اند	آہو بے چشم ترا صید کیمن

رخیتہ در پاسے تو حامی ز چشم	
بچھو نظم خویش ز رہای چین	

تبارک تدانین شکل و شیوہ موزون	ترا رسد کہ بازی بسن روز افزون
چو زندگانی عاشق بوصل معشوق است	کیست فرقت لیلے در دن مجنون
گمان مہر و سکون دہستم بخود لیکن	چو از تو دور فادوم چہ جای مہر و سکون
ز جان سوختگان غمت برآمد و دود	ترا چو گرد شکرست خط غالیہ گون
بے فاد و باز غم تو حنائی دل	اگر تیر تو بودے در ان خرابستون
ز نقد عشق چو باشد تے خزانہ دل	چہ سود شمت جہشید و گنج افریدون

بتیج مہر چو آن ماہ کشت حامی را	
چہ جرم پرورش حیرت و گردش گردون	

ای فلک! کی دل و جان جانی سوختن	وزہ را در فراق آفتابے سوختن
گر شود زخو رشید رویش را ہم عالم حجاب	خواہد از تہے دلم ہر دم حجابے سوختن
صد ستارہ پیش گفتہ کردہ آن لب رنج کن	چند آخرو آفتابے جزا سبے سوختن
عشر تے باشد ہر جمع شمع رخسارے چو تو	کہ بازے مرون گاد از عتابے سوختن
دل زخو رشید جہا نہا بے گردش تا بکے	بچھو پروانہ ز شمع خانہ تابے سوختن

از جنون عشقت آمد شیوہ ارباب علم	دقترے برباد و ادن یا کسے سوختن
سوخت جاسے راول در حقے نکر دان آفتاب	مست را آخر چہ پاک ست از کبابے سوختن
من و فکر تو چہ بنیم بجال و گران غیر تم بر تو چنانست کہ گروست و دہ ہر چہ جزو دست بیرون سکینم از غلوت دل میسر دنامہ او دہد و مادر و رین نجیالات رقیبان چہ سنہ سح قبول روز و شب تشنہ جگر خاک ورت بوسہ نم ہم خیال تو مرا بہر دصال و گران نگذاردم کہ در آئی بنیال و گران کہ بود در حرم شاہ مجال و گران کہ پردین تو نسیم ببال و گران حال ما گوش کنے بہ کہ محال و گران من کہ لب ہر نگہم ز آب زلال و گران	
حال جاسے ز غمت زار و تو از سنگدلے	میکشائے نظر لطف مجال و گران
آدم در دل اساس عشق محکم بچیان از سیاہ ہجر تو معمورہ عسرم خراب از خم تیغ غمزہ را صدہ بہ پیکان وختے سخت جان بیدار از داغ حرمان و سب با غمت جان بلا فرسودہ ہدم بچیان ملک دل سلطان عشقت را سلم بچیان وان جراحت سرنمی آر و فرام بچیان در حرم خلوت خاص تو محرم بچیان	
عشق از ان یک بیک رسم صلاح آوردہ پیش	جاسے بے صبر و دل رسوا می عالم بچیان

برون آن آسوا شوخ و قلب پشیم گرفته کشور جانها بسلطانی علم برکش کشا و کار ما خواهی لبشکر بستان بکشا بجشن خویش ناز و مهر از بهر خدا ای به مر آن شکل قلا شانه گشت و من نیدم سرم خود را بر دشت باکوی توانا دانی	برنگین بقیع از خسار و قدر مهر و نه شکن ترا شد لشکر دلهما سپاد پادشاه شکن شکست جان باجوی سهر زلف پیشین پوشان غرض بازار او هر جا شکست شکن یکه فرو دوش که دهن برکش طرف کله شکن برن چوگان چون گیش جزای این گش شکن
---	--

ز جام لعل و طحی ازمین پس بازگور من
اساس زهر شیخ و عهد پیر فاخته بشکن

مشو سیکر لان مشغول چوگان باختن چند نظر برکوی داری انقدر گونی نیدانی مزن چوگان مباد انگار گرد آن گفت ناز ما از خنک فلک خواب و پای مرکت افتد چهارازی هر طرف توس خدا را بر بسایش دل جانم فدای آن رخ پر خوی که پند آید	یکی چوگان محالت کن بین جان بازی من بین که سرگردان ترا از کیم درین میدان میکن مران توس مباد آزار گیر د آن تن سیم چو با این عشو و دوتا کنج جولان پیش زمین فرو د لحظه بر دیده و گریان من نشین قران گردست خورشید جهان فرو ز بار وین
---	--

مینداز از نظر جانبا چنین کی باره حاسه را
که هم دل در سر و کار تو کرد آن تبا هم دین

کجا باشد خیانت شوخ کماندار و کند فلک	شکر گفتار و شیرین لب بر لب خسار و سیمین
--------------------------------------	---

سوار و هر کجا رفتی سوارم هم چرا نه فتنه شد هر جا شد طشت کشت ز کوه سحر چون گونی کیهان را کوچه کانی که سیرم سیه کرد و بهار آید و این ترن چو وار و شعله آه من این میرا در آتش خدا را آخوان من بر پیش سگانی شاد مباد از خون ناپاک من آلوده شود	ترا از هر کجا باشی مرا نکست آن پا پایه بکشد شیر بر گوشت نه بکشد پایه بخوابی مرا افتاد در میان ترن و این پخته شود لب ز آه می بند چهارا می فلک شهاب بود چه افروزی فدایت باد جان زاع چون میرم درین صحر چو گشتم کشته تو در بهت ز من گشتم گشاد
--	---

ز با من در مدحی از جان سیده جان
که قوت طار قدس نشاید و اندازن

هم بویست آن بان خرم خانی که از قه ناز تو ناز کشته نسای چون تو انم یارب سبای جان بست چندین تشنه از خط و خال چنان گل بر سر غنچ و دلا	گر چه تنگ آمد دل بفرح حال نگین نیت ایگان باغبان گلشن فردوس دوست دشمن بیت نافرمان فلک مهربان صورت جان هست ز آینه رویت عیان بکسل بچه مهر و دل شد خاک راز و نیاز
--	---

تجارتی از جنود که در طریق سوز و درد
ظهور او بود و خیال است که سال آن گنجشوق

در حقیقت از دوزخ و در دوزخ و می خاک پای توست از غمزه آردی من	
---	--

ہر روز بیکسر دگر خود را بر اہت انگشم زین گونہ کر نہ ترا قدم گرفت و روت موبو وانم کہ گرد عاقبت آلودہ خاک جل	باشند ندانی کان نغم مہنی پر حمت سوسہ من شاید کہ خیزد دم بدم صد نالہ از ہر سو من این سرکہ دارد در دزد شب بالین سہرا فو من
--	--

خوش آنکہ شب با پاسان گشتی کہ جامی را باز
با چند باشد تنگ از و جا بر سگان کوی من

ای ز تو کہ کوہ غم بر دل قبلا سے من ہر قرہ کردہ جوی خون بیک من و ان و مہر و فای من بہین ترک جفای خود کن گرچہ سگان دہندہ در پے محل تو ام تا مہ صفت سیاہ رودانم اگر نہ فضل تو باد ہمیشہ تابو دام و نشان ز بودا	نیست مراد خا طرت جز غم و جز بلای من کیست کہ یا تو دم زند از من با جوی من ز آنکہ جفای چون فی نیست کم از فای من چرخ بفرق سر کشد ہوج کبر یا سے من خامہ مغفرت کشد بر ورق خطای من مسند از جامی تو خاک نیاز جا سے من
--	---

تا بہر تہ گفتہ مردم چشم مجاہد
چشم سپر میرد سرہ ز خاک بامی من

این نغم یا رب بردہ عاشق زار بخشن ای کہ می بینم ترا اکنون جهان دل کف نہ زنجیم چشم یاری نہ زیاد امید لطف در خور مرد و فاگر نیستیم بہر حسدا	کس نہ باد اور جهان ہرگز گرفتار این چنین حال تن من دل بردہ از دست یکبار این چنین آہ من چون منیر نغم نبت آنچنان یار چنین از جہامای خود محروم گذار این چنین
---	---

<p>دل نہ ادم تا ندیدم از تو صد لطف و کرم تو چشم من چه واقع شد گناه من چه بود هرگز مروتی نپسیدی که احوال محبت</p>	<p>من چه دالستم که خواهی شد تنگداری من که نظر انداختی مرا بیکبار این چنین کی روا باشد که باشد یار بایار چنین</p>
<p>گر تیغ عشق جاعی کشته شد تیر بر محبت عشق اگر نیست خواهد کشت بسیار این چنین</p>	
<p>تر ہے ابرویت قبلہ پاک و نیان چه پنهان فتادست راز میان فونہا کے آن چشم جادو چه گویم ترادل خوش از خشت خبر دئے</p>	<p>بناز تو خوش خاطر ناز نیمان کہ گم شد درد کربار یک بیان کہ وہبتہ شد نطق سحر آف میان چه دانی عنہم دور داند و گمان</p>
<p>شد از عشق رسوای ہر کوی جاعی ازان رفت در سلک عزلت نشینان</p>	
<p>قبائی ناز در پوش و نیاز بادشاہان شب غمهای ناخواہی کہ چون فرت شود در زود و دل سیه شد روی باشمهای ہجرات شب ست باد یہ ہمراہ ناپید اود ہم رہبر چه کس را بار نبود در حریم حرمت بارے قدم در کوی عشق نمی ادل بیا جاک</p>	<p>کلاہ دلبری کج شکست کج کلابان بیا دنا لا شبگیر و آہ صبحگاهان ز کوہ حسن بار دزی سوی بن فیا بان بیا ای کتبہ جان محنت کم کردہ ربابان سمند ناز بیرون این حال دخواست بان تیغ بے نیازی کتہ ہر سو بگیا بان</p>

ای ز عشق صید بیا بر جان غم برد من سرخ از دم تاج بجز دردی خدا را غلب خاک کی شسته در بیت بگذر بس لیس سر و باز نه بکلام از دم در دهی او بباد ای باغبان	کرده آشوب نیست تا بدی جز آب خوردن مریخه فرا که هر دم پیش گرد و در دهن پیش از آن دزدی که آبی دنیای گردن تا زنگبار از آن آید ز آه سر و دهن
--	---

گفته حاتم ندارد رنگی از سودا سدا
شمر دانه از خزان شک سرخ دردی ز در دهن

بازم از شیشه یار است که گفتن نتوان از چشمی که نشد رام کسی ده که کنون از خونمایه بر دهن نقش نگار است چه باک چند چشمیت بدیدم که ز در کان آه بو	بر دل زودی غم و یار است که گفتن نتوان صید فیراک سوار است که گفتن نتوان کر درون ناله زار است که گفتن نتوان آنجنان شیر شکار است که گفتن نتوان
---	--

چند پرسید ز جامی که گوید تو کیست
گلخانه لاله خدا است که گفتن نتوان

ای بهر ساز چه می چشم و چراغ و گران یار و ساز کسان وصل چه داریم طبع دل چه بندم به دهر که این دیرانه تو ای باد صبا بوسه کس می یابم بجز ز آتش سر و تنم خاطر اسخه کس	سوختم چند شوی مرهم داغ و گران نتوان خورد بر آیه داغ و گران روشنایی پذیرد چراغ و گران مشو از بهر خدا عطر و داغ و گران ای تمیاز تو را بیا بفرغ و گران
--	---

<p>خدا سبزه کرم نئے تیغ خوابان که بهست</p>	<p>شهر باغ تو از لاله راع و گران</p>
<p>دو که افسانه جاسمے کشیندی بهرگز</p>	<p>و ایندو انخته از لاله و لراع و گران</p>
<p>هر باد او کاید آن مسواره بیرون آشکم خون بدل شد خون هم نازدین دم پیش رخت بتان را بنود مجال جلوه و نودل حرمین را باکوه اگر بگویم نامدار باشد ای دل بجای گس کشیدن شد آتش دل من جدا پاره و آید اکنون</p>	<p>آید ز شهر خلقی بهر نظاره بیرون می افتد ز دیده دل پاره پاره بیرون تا آفتاب باشد نبود ستاره بیرون آید ندا سے ناز از کوه خاره بیرون زیند آن که رفت مار از دست پاه بیرون باد و آد هر یک همچون شراره بیرون</p>
<p>میکزوی شماره خیل سگانی خور را</p>	<p>و احسن که حاجی بود از هزاره بیرون</p>
<p>نوبهاران که در شاخ کجای از قل من به تو ز میان که بجای دم از شیشه خوش نبود همسره چنانم سحبه اندیشه تو لطف فرا و کیش تیغ و کیش زار مرا این چه سود دست و چه سودا که باز از غمت زانچه سلطان خیال تو مرا تعیین کرد</p>	<p>غمتها پیش بود از غمت بیرون من ز رو باشد که شود کوی عدم منزل من چون بیند ازین ویر فاعمل من گر چه حیف است که باشد چو توفی قاتل من سیم شک و ز ر زخارد بود حاصل من و هم نقد شک و دوان پیش حاصل من</p>

جاسیاتا تو ان جامے سے از دست مدہ کہ ازین یافت کنشایش بگئے مشکل من	
باز تر کش لبہ آن ترک سوار آمد برون قصہ آن دار و کہ ساز و عالمی را صید خوش با کہ می نوشید یا رب و دوش کا ہر روز زنجین ہر کہ شد روزی بکوی اوز سوز عاشقان ور دوش گرفت کہ چہ میکند و رنگ کار دوش می گفتم بران و رشد با چار می سالہا برون بسر بر خاک آن دین نظر	امی فدائیش جان کہ بر غم شکار آمد برون ورنہ باتیر و کمان بہر چہ کار آمد برون چشم خواب آلودہ و سر پہ خمار آمد برون بادل پر خون و چشم شکار آمد برون نالہ و آہ ہے کہ زین جان فگار آمد برون ویدہ می سودم بران چند کہ خار آمد برون اد برون باندول جان انتظار آمد برون
این تن فرسودہ جامی خاک بودی کاشکے بر سر را ہے کہ آن چاک سوار آمد برون	
نگارِ شوخ چشمِ تیز چشمِ تند خوب ہے من برویم از مرثہ خواب ز دل خونِ آب آمد دمِ قلمِ حویج اوز سوزِ سینہ بگزار د تا شامی ز رخس را ہر سہر مگر شود و دیدہ در آن کو عمر کا شتم گفت آن یوفا ہرگز جنوبانِ شوق در زین مرغِ خویشت دیرینہ	نئے بیند یہ چشمِ محبت یکبار سوئے من چہ گویم از فراق ادچھا آمد برون من ز آب زندگانی خوشتر آید در گلوئی من سرِ مومی نگر و دم پر ویش آرزوی من کہ این سبکیں مہر گردان چہ بیجوید کوی من برودی کی توان کسے نپند گو صلاحِ خوبی من

گدھ جامی کران مشکین سلاسل پادشاه گیسل کی پیوندیت باد محکم از ہزار موبے من	
دختم ہر موی صد دل بلبائی خوش بین سر نہادہ زیر دیوار سراسی خوش بین از زخم ایک نشان بر خاک پاک خوش بین سر کشے از سیر نیوے گدھے خوش بین دامن پر این چاک تباہی خوش بین آئینہ بردار و کلن لوبای خوش بین	سفر شہزاد و جد مشکبار خوش بین بر لب بام آشیہ ہر سو چون افتادہ بر نشان پای تو رخ سودہ امشب با سحر از آرزوی یک نظر می میرم ای سلطان حسن بر گل دیدن جیب غنچہ کرداری ہوں چند سپہی کرین گو نہ چرا بیدل شدہ سے
میردے تند چو جامے صد گرفتار از قضا آخر ای بے رحم کردہ از قضا خوش بین	
سر شکہ گرم دادہ سر دمن بین ہمہ بر جان غم پرورد دمن بین ید امانت نشستہ گرد دمن بین خسوف خاشاک آبدار دمن بین	بیا جان اول پرورد دمن بین + غم مجھوری و درد صبور چو جان اگر دتن دامن فتانہ تتم راسیل لشک آرد دوست
گور کی ندارد چھامے از عشق شر شکہ سرخ در دی زرد دمن بین	
دوستا بجز صبا کہ رساند سلام من	ایا کو بیج کردہ کہ گوید پیام من

<p>من گفتم که بامد قسطنطین بسوی او جانم شد که در کیش شیرین چون من عمری از تنگ و آفتاب نشانیتم که چو بود ای صید پیش چار و پیر سازم قدر را تا که بوصل سیم غداران کنم طمع</p>	<p>در نامه گشتش نویسد از اتمین رفته آخر و گردان لا و برود و اتمین پیوان آمد آن کینه ز جنت با اتمین کان بومی رسید و شد و رسید و اتمین صدره مرا بویخت طمعی های نامت</p>
<p>جاسم گوی کاین بختی و حسرت دل بجان اندر و آن جان بجان با دیگران آنکه از خود دیدن جوایان در شکایم ای اهل بیتان من این بهار چه آرام جان با بازی نشاید وین عجب گمان با من از نامه این نیست غم غم زمان بود</p>	<p>کز خم عشق چو ترک افتاد و جام من من با افتاد و آن سرور و آن با دیگران چون تو اتم دیدن جلا کبان با دیگران تا که باشد آرام جان با دیگران یکرمان با نشیند کز مان با دیگران کش بر خم خویشش نیم حیران با دیگران</p>
<p>جان جامی اینالش و در دست گرفت و گشت جان آن در آنکه کشاید زبان با دیگران</p>	
<p>با سیرانی رقیب آغاز بخونی کن در حق ما که باشد رقیب از خود که بر ای خوش آن شهاب که بارت را کنم دیده جا کس نیست من که حشر چشم تو را بشویم</p>	<p>آنکه گوی پیش چندین ترش و بی کن تو رخ نیکوی خود من غیبه نیکو کن تکیه از نامین اراسو خود گوی کن پیش از این تو را تعلیم جا و بی کن</p>

	<p>رسم تو دہجائی آمد این زمان کا مہر مہر نقد دل کم کرد جامی ترک دہجائی کن</p>
<p>دیوانہ جمال تو خیل پری دشان روز گشت باغ کنی مست سر خوشان ہر جا ز فعل سپ تو مے یافتن نشان کز جام نیم خور و خودم چرہ پیشان</p>	<p>ای خاک فعل تو سن تو بلج سر کشان خواہند سر و دگل کہ برایت شوند خاک ومی پیشدی سوارہ دمن بومینر دما ہر دم ز شوق آن مے گلگون خدایرا</p>
<p>جامی کہ مرد شد لب ز شوق لعل تو مے نوش و جریہ دوسہ بر خاک او نشان</p>	
<p>از لآ لہ الا ہو پیش عارف گواہ وحدت او بینمایہ بصورت ہست او و ہو راج کسا ہو المر جو ہم خود انصاف وہ بگوئی کو چہیت پندار ہستے من تو</p>	<p>یشہد اللہ انما بتدو ہست ہر ذرہ بوحدت خویش ہیت با هیچ یک ز اشتباہند نہو تاج کما ہو المنجی گر توئے جملہ در فضاے وجود در مہر اوست پیش چشم شہود</p>
<p>پاک شد جامی از غبار دہے لوح خاطر کہ حق کیست دو</p>	
<p>این لکہ میکنم بزبان گفت دگویی تو</p>	<p>من کیستم کہ چشم کشایم بروے تو</p>

ای از روی جان نظری کن بآل من خالی نیم ز فکر میانت دے مرست هر صبح میگویم چو صباره سوی حسن ایم چو سوده شد برست بعد ازین چو تنگ من ازل خوان فصل نیم کاش چون سگ	از ان بشیر که جان بهم از آرزو سے تو پیوند دیکرت بهر پاره موسے تو باشد که یابم از گل نورسته بوی تو عظم خون و خاک کے چست و جوی تو سنگے خورم بهر زقیان کو سے تو
---	--

این نقش نو کشیده غزل نیست این غزال
طلو مار محنت ز جاسے بسوے تو

روی بر تابی ز من هر که که بنیم سوے تو گفتم خوام ازین پس ترک سوے بدرست دل چو طواریت در بر پیچ او صد حرف و حرف زیر پا افتاده و لہامی بتان سنگدل جان چه آرام در مقابل چون تو بکشتای میا همچو ماه نو کند از شرم تو پهلوتے	حیف میداری که افتد چشم من بر روی تو این گویا من که من نیکو شناسم خبر سے تو خواهش از رشتہ جان بست بر بازی تو باشد از ریگ بیابان بشیر در کو سے تو نیست نقد هر دو عالم قیمت کیوی تو گرفته خورشید تابان فی ایش پهلوی تو
--	--

قد جاسے گفته خم چون بلال ز بهر سیت
گر گویم راست از میل خم ایدو سے تو

ز چشم چشم جان بین دشمن از تو کن گو خانه ام روشن بهر نو	بچشم ما جهان چون گلشن از تو که پر ما هست بام و روزن از تو
---	--

<p>زبان گیر و تسلیم من خون از تو بزدی جان سلامت یک تن از تو نزار دو بوسے آن تر دامن از تو جگر همچون قبا پیر من از تو</p>	<p>ز بس دلداری آسود گشته ببت گریبانان دیو چو غمزد زندگل لاف با پیراهنت لیک بر زو جیب تا دامن گرفتند</p>
<p>گوهر دم چو خواهی بجای من که غیر از تو نے خواهم من از تو</p>	
<p>اسی دای آفرمان کن بنیم جال تو ہر خط و دیدے تیغ و خنجر جال تو حقا کہ نیست در نظم و خیال تو ناگاہ در بے و شود پایال تو</p>	<p>ز نیسان کو گرفت و لم با وصال مردم ز وقت تو کج برفت آنک من تارفتہ چو خوابی ش از چشم شبکار دارم سحر ندادہ بر بہت کہ بستار</p>
<p>جامے چه حاجت ست گفتن کہ زور قسم بر نوح چہرہ ہر مژدہ جال تو</p>	
<p>خاک باشد نصیبے جان پاک خاک او خوش را بستم بعد سالوں کی فترت او بر کنارے خیمہ کوثر نشاندی تاک او آتش من تیر تیر گشت از خس و خاشاک او قاصد ست از ستر این فہم نہان در رک او</p>	<p>جذبہ پیر میان کن فیض جام پاک او گرچہ ز شمع متشنج لایق دین بنجہ دست باغبان روحہ قدربادہ گر شبانختے رفتہ آن خاک دور از مرگانے پس کیں شوق باخوردانہ و دانش گرچہ آرام در میان</p>

چند لاف چستی و چالاک کی سرچشمی | ایست چست این جامد جز بقامت چالاک

و امن چاهے ز دست عشق ممد با جاگ شد
مے نزار و عشق دست از قامت صد جان

ای زار و انت متصل عشاق را محراب و
مقصود از ان بردان باشد چو درو تو
کشتای برقع زان درخ آیشتم نجم برین
تنہا کی دل چون کشم از تو عنان آتشین
و گلستان حسن از ان بالا و نثار جوین
جامم فدای ساقی کاظم کہ نوشم جام او
باغزہ و چشم تو دل تو بان کی قصاب و
قبلہ نباشد جز یکہ گرچہ بود محراب و
بند بکسر آسمان خورشید عالم تاب و
کز لاف شکلیں سودا افگندہ قلاب و
یکسا مثل و نازک بن کرد رستہ گل سیراب و
نقل از دہان و لب و دہیتہ کی عناب و

شد ہوش جامی زان لٹ مستی بلے زد او و
بزعمے کہ شد گردان در و جام شراب آب و

گر پامی سر و بجز آمد قدر مناسے او
بر سر باز اگل بے وجہ کو مفروش حسن
سایہ آن سر و بالا ہر کرد سر نہاد
آن پر پی و مردم چشم نیست این در نیست
وی خزانان بگشت آن نخل تر سوی ہمین
ریخت شیرین نخل و ادو این شیرین آن
سر و خود را چو سایہ افگندہ ریاسے او
چون نزار و کس می و در عافیتش کی و ای او
مطلوبے کے در آمد و عبت و الای او
جای آن در و کہ ساز و چشم روشن چاہ
سر و بر با خشک ناز و حضرت بالای او
کہ فانی خون بخین ہم خور و بر طواری او

شد سیر دایه حاشیه که وصل دست بود باز اگر از دایه او بازماند دایه او	
چون سجده بنیت ای قبله من روی تو در نماز دل بسوی تست در در قبله گاه روی تو پیش نظر حاشیه و دیگر در وجود بر مسلمان جغتائی و بین هر سو که شد گشته خلق از هر طرف مشغول تسبیح و دعا پست شد آنگاه قد قامت موزون چو دایه	پشت از محراب ایامم رسد در ابروی تو و ده چه خوش بودی اگر روزی تو کسی تو سحر یارم بر آردون شرم روی تو صد صفت طاعت خراب ز غمزه جادوی تو من نهانی میکنم باخوش گفت و گوی تو شیوه قد بلند و قامت و بوسه تو
هر که ایمنه بجای روی طاعت بر زمین حاشیه در خساره زردی و خاک کوی تو	
داری بجان من کین کین منند روی تو که بر در میخانه ام که در حسیم خالقه باد از زخم ناوکت در سینه صدر دزن مرا بروز و بیهوشی چاوشان شهبادیم پاسبان کیاره دل برداشتم از قال ویل در سه تاکلی جز زاهد بجهت آرمیم سوی قبله رو	خوی توست یخچین ای من غلام خوی تو القصه گمدم در بدر دایم جوی تو باشد که افتد پر تو می از آفتاب روی تو یارب من زرده جان که راه یابم سوی تو زین پس بکنج میکده دایم و گفت و گوی تو محرورم طاعت بسوی دما را خیم ابروی تو
سپاس کی از خاک رت محروم ماند ایچنین	اگر ابروی دشتی پیش گان کوی تو

ابھی پیر گشتہ بھڑوانان زورہ مرد	
موسیٰ سفید درپے زلف سید مرد	
بنگر بہ شباب خود اندر حقایق شیب	
زین پیش نظارہ روعے چو بہ مرد	
دنبال تد فراختہ طفلان بے گناہ	
باقامت خمیدہ ز بار گنہ مرد	
فکر حساب ہر کجے در ابستہ بکن	
پیش بتان راست متن کج کلمہ مرد	
دل پر ہوس مزاحمت اہل دل مکن	
تجمنانہ زیر حشر قہ سوئے خالقہ مرد	
خواہے لبوب کعبہ تحقیق رہ برے	
پے برپے مشتکہ گم کردہ رہ مرد	
وام حیات جز پے صید کمال نیت	
میدے نکر وہ قاعے داکہ مرد	
آن ترک نیم مست کہ خان شہنشاہ و	صد پادشہ خستیم ز ناز و عتاب و
پر طرف بام اگر نہ شب گرو بندیش	شرمندہ گرد و از رخ چون آفتاب و
من کہیتم کہ بوسہ زخم پای دود کاش	یا ہم ہین مجال کہ بوسم رکاب و

بودن بکوی اوتوان شب مشراق	از سیم خان من بردار دیده خواب او
گاه سوال بوسه بجانمے گفت: مسیح یعنی که نیست غیر خوشه جواب او	
من بخوانم دشت دل زمهراری همچو تو زنیسان کردی نازنینم با کج از پیشین گفتی برو در کج غم نشین صبوری پیشه کن صدر کاشم خاک بر تن و دیده ای باد بحر	از هر چراغی که ترک نگارے همچو تو نایبید ان بعد ازین چاکب سوار همچو تو از هر صبور چون توان از غمگساری همچو تو روزی بکوش که مرا افتد گذارے همچو تو
آواز آه آن خوب رو چون فت بجای هرگز آواز آه خواهد شد بیس از هر دیاری همچو تو	
تو آن مے که برو خجالت آفتاب از تو دلم که عشق بر و صد و بلا بکشد همیشه عادت فلان بود عجارت ملک عیان صبر شد از گفت درین مہم که گے مکن شتاب بر فستن که میرود جانم بر سلام مکن بنجہ در جواب آن لب	تو آن گلے که شود غنچه در نقاب از تو رخ امید تا بد هیچ باب از تو چو حکمت ست که شد ملک دل خراب از تو رسم بدلت پا بس چون کباب از تو اگر چه عمرے و نبود عجب شتاب از تو که صد سلام مرا پس کیجی جواب از تو
چو قتل بجای میکنی صواب میدانی چنان مکن که شود قوت این صواب از تو	

نامہ سرستہ آمد غنچه و مضمون او	حسب حال لیل و شرج دل پر خون او
قصه لیل باشد از جبهه مسلسل عرض سخن	زان چه غم دارد که گردد بیدل مجنون او
چون بمیزان لطافت نیست زنی سر	خند خود را بر کشد پیش قدموزون او
خضر را خواہے کہ بنیہ بر لب آب حیات	خط بنبره ز گلاب بین گرد لب میگون او
آن میخا دم شفای رخ مانند دله	نیست تدبیر علاج اہل لب میگون او
گرچه درستی و دانش از سر موسی است	کیسہ موکم مباد از حسن ز در افزون او

گوکش جامی در مہون سخن بہودہ رنج
کان پری رخ را فراغت بنہیم از انسون او

برینہ ای ہر غم چند برینہ خون من ہے او	مرصدا بار مردن یہ کہ کیم رستہ ہے او
نیسا سوی او کن او بر ہر اد جانم را	کہ جان بخارسد باری اگر ماند بدن ہے او
مذاق جان شیرین چاشنیہ ذوق او	چہ داند لعلی عیشیہ کہ دارد کو کہن ہے او
زہر گل میخندہ خاری بسینہ پی رخ خوش	چہ میخونی مرا ای باغبان کو چین ہے او
ہمہ آفاق را دہم کہ سوز من در دشن	ز بس چون شمع گریم زار دہ ہر اکہن ہے او
پہنزی ہمیشہ بران شرح غم حوران	زبان من زکار افتاد تو انم سخن ہے او

از ان مہ اند جامی ای اہل تاراج جانش کن
کہ آن مسکین بجان ست از حیات خویش تن ہے او

باین جمال ہدم مستان عشق شو
کیا راست گوئی دہراران بے شنو

در جام مے ز لعل تو یک شمشیر نسیم	اسباب علم و فضل یکتا شد مگر د
جز تیر آرزو سے تو دور دل کشته ایم	فرخنده ساعتی که رسد کشته اورد
گفتم تمام خرمن ز بزم بباو شد	لعلت مجذبه گفت که بر مایه نسیم جو
با این خسر و گئے نواں او عشق نیت	دستے بزن بدامن مردان گرم رد
خواہے کہ نقد مال تو گرد و حدیث عشق	این بکتہ مے شنو ز حریفان مے کرد

قیامے فسانہای کفر فوق وہ نماند	
مہر ارعشق تازه کن از گفتمایے تو	

لے بدم گرفته جا دم بدم از نظر دم	مریم سینه چون تویی دیدہ ہم تو شو
خرمن صبر شبہا دار غم عمر کاہ تو	لیک بود ہزار ازین بچو تویی بنیم جو
منکہ و فکر عافیت فافہ عشق چون تو	دل کبند غم زبون جان بکف بلا کر
چند ہرزہ صوفیا گوشن بابگ فی نئے	حالت وجد بادت نالہ از ارمن شنو

جامے ختمہ را کہ شد کشته تیغ غمزوات	
لعل حیات بخش تو داد مجذوب جان تو	

ای دل من صید دام زلف تو	دام دہا کشته نام زلف تو
بندہ شد در دام تو دہا نام	دام و بست آمد نام زلف تو
دام تشریف غلامے بندہ را	زلف تو ای من غلام زلف تو
رم کنند از دام مرغانین عجب	جان بے آرام رام زلف تو

زلفت تو بالاسے سہوار و مقام لایق رخسار گلزنگ تو نیست	بس لبند آمد مقام زلفت تو جز نقاب مشک فام زلفت تو
صبح اقبال طالع ہر نفس بندہ تجامے راز شام زلفت تو	
غمرہات کر سے حشمت تین مہر بیداد طرہ شہزنگ تو لیلے دل محسنوں د عشق در ہر دل سازد بہر دردت فنا بندگے نوشد و لم را از خط و ذرہ طوفان بارق شبگل خم زبانی دن چہ سود رہبر و پیر و مغان شد پیرا ممد و داد	درفن عاشق کشی شمار دست استاداد لعل شکر بار تو شیرین و دل فریاداد آول از سنگ بلاست انگند بنیاداد فتنہ دیگر رسد بہر مبارک باداد چون ازین میان نفیثہ رخنہ بر پولاداد بسر اہل رادت سایہ اردشاداد
بسکہ شہساز جامی از سر و قدت مالک بلند میکند رم مرغ شاخ سدرہ از فریاداد	
امی دل و دیدہ ہر دو خانہ تو کاش بر من فتد نہ بر تو سن ہمہ تن گوش میشود از شوق ہر کسے خوش بگوشتہ رطوبے ہر طرف نادک از چہ مے منگنے	سرمین خاک آستانہ تو دم بدم ز حنم تازیانہ تو ہر کجا میسر و دفسانہ تو من و غمہاے بے کرانہ تو دل مالس بود نشانہ تو

	جای میا بوسے دروسے آید از غزل ساسے عاشقانه تو	
وہ کہ جز محنت اندوہ نشد حاصل زد چون شود دوری بایش ہر منزل زد چند چون لالہ نشینیم بدایع دل زد کہ زیر و خصل این صورت آید گل زد	میر و عسکر گرانمایہ و ناماغل زد دل خوشے چند کہ ماہم سفر آن ماہیم خیر آداسن آن تازہ گل آریم بکف شد برون سیل سرشک زحد و نزدیک زد	
بہر جا بے بودم خرقہ سبھانہ گرد بیس بود تا ابد از شمع رخت یک پر تو شرح آن دفتر تنوشہ ز لبیل بشنو کو بد اش مہر نو خوشہ پر وین بدرد در کشم تاج کیا نے ز سہر کیخسرو چند روزی تو ہم ای شک بدان کوی بد	تا خم چرخ کنن باشد و کاس مہ نو صرصر تہرازل گویشان مشعل مصر ہر کس از جلوہ گل فہم معانی نکند دومہ روی تو خرم فلک از مزخ خویش ترک چشم تو اگر مہندی تویشم خواند دل بسے در پے مقصود و دیدہ رسید	
	جای میا بوسے دروسے آید از غزل ساسے عاشقانه تو	چرخ خضر کرد چشم خواست مبع خون زد شبیتہ سہرست داسم ابدہ گلگون زد

شد جهان از شک من ریادیت هم شود	غرقه از بار دل من زورق گردون رود
جادون دل گرفتگی چاکش از پیکان بدوز	آنیاد بره خیال غیر از میسرون رود
ریشه جان گرز زلفت نگلد چندین پیچ	جان من کو باش کینائی دگر افزون رود
عشق تو هو شمع ز دل بر بود ترک عشوه ده	باوه مست فنا دمر انگن کن افزون رود
روی میمون بود در لیل دل زد و عجز عشق	عاقبت موجی که گم شد لیل و مجنون رود

مخزن سلطان عشق آمد دل جامی نیست	
جز خیال اصل جانان گوهر معسرون رود	

گر سرم خاک گشت بر دور تو	با دانا سعادست بر تو
پست شد بچو سایه مهر و بلند	پیش شمشاد سایه پر دور تو
تن چون موسی من بود جانا	یا دگار از میان لاغرتو
سر زلفت بشمیر طاروس	مے پر اندگس ز مشکرتو
سادگی بین که آینه خود را	دارد اندر صفت برابر تو
لے بسا شب که خامه بر دبر دوز	با خیال خط معسبر تو

جای از جام جم نیار و یاد	
گر خورده حیرت ز ساغرتو	

چون نیست بخت آنکه من کیم شوم هم از تو	با دیگران میگوسخن آتش نوم آواز تو
چشم چو خصم جان شوی آب گو خندان شود	بهرک جان آسان شود بر عاشق جانان شود

خو اہم ز تو گویم غمے لیکن نہ اہم مجھے	کو بخت قبل تا دسے ساز و مرا بہر از تو
تا ز می کیج غمزدن گر چہ بد و بجا آتن	جان من صد ہیومن با د اندامی تا ز تو
تو طہار قدستے و کس من تو ندارد دست رس	گستر دہم ہوس کا نیسو فتنہ پر داز تو
صد دل شکار خود کند صد خنہ در جان کند	از غمزد چون باد کن نہ چشم شکار انداز تو

ہون پر دہ بکشتی از رو چاہے فتنہ و گفت دگو
تو گلشن حسنہ و ادب مع سمن پر داز تو

دو ز گس تو کہ مستند و ناتوان ہر دو	شدند آفت عقل و بلا سے جان ہر دو
میان باد تو جز جان و تن حجاب بود	بیا کہ ہجر تو داشت از میان ہر دو
چنان دو دیدہ غیور نہ برخت کہ کند	نظر پر دے تو از یک و گر نہ ان ہر دو
توان تو من قریح بالمال بس عجبست	خدا ترا نہ طاق ابرو ان ہر دو
شکار پیشہ و در کند خفتہ چشمانت	نہادہ بر سر بالین خود کان ہر دو
از ان میان و دہان قاصر نہ فہم و خرد	اگر چہ خردہ شناسند و زاردان ہر دو

ز کار دینی و عجبے سپرس چاہے را

کہ کرد و سر دکار تو این و آن ہر دو

آن سر د کہ نہ اند جانے بغیر او	ہر سو کہ حشر آمد سر او قدم او
باشد ستم از یاد کرسم شکر کہ بگذشت	در حق من خستہ دل از حد کرم او
بر لوح و لہ صورت خط تو رسم زد	آنکس کہ روایت خطا جہت علم او

آه از کشتن سوز و درون هست که آتش	آه نشود اگر چه شیند سلم او
هر دم رسد زخمی از آن غمزدنی زخم	شتر مسند و ام از رحمت دم بدم او
بیت الحرم هست و درش چند شینیم	محر و م ز اجرام حسیم حسیم او

جامی از غم عشق تو کمر و عجب نیست	
پیدا است چه میزد و وجود عدم	

زهر سو بد اندر دیت بگو	حاکم لندای دوست من کل سو
بخون جگر می کنم چیره تر	همین ست پیش تو ام آب او
رسان تیر تر آیه از تیغ خویش	که شد خشکم از آتش دل گلو
مگو عاشقتم بر فلان گفته	ز من خود چه لائق بود این گلو
منم آن گدابر در می کده	که سازم پرازشی نقد که د
اگر کوزا می شکستم چه شد	بجز باز گیرم بگردن سبو

بهر جا می چون تو منزل نداشت	
دل حایم اینجا پیدا فرو	

لای شک مسخ دم بدم از چشم تر مرد	هنگام لعل یار من از نظر مرد
نزدیک مرد نم زد تو دور از خدا برس	نزدیک اگر نیای به ازین دور تر مرد
آن عشوه عبوی فتنه بازار و کوی شد	لای پارسا ز کنج سلامت بدر مرد
تا که روی بقول رقیب از نظر مرا	بهر خدا که بر سخن او دگر مرد

	<p>قاجای درشن و متزلزل لودگان بود انجا چون شک عسره بخون جگر بود</p>	
<p>بر آمد نعره و از انجسم که آمو درین شیوه تو بگذشتی ز آمو که از خواهم این ایست که ازرد از وقت چند گریم سر زانو ندیدم همچو آن دو و هیچ جادو من بچ دین دول را ذوق آن کو</p>		<p>بشبه چون مر نمودی روئی نیکو رمد آمو ز مردم باگ تیسر برت هست آتیه از لطف دلخیز شکر کم خواهد از زانو گذشتن و چشم تو عجب آب جادو اند همه صاحب دلاان را ذوق کعبه</p>
	<p>عنت در عسره که گشت قاجای چه شد کم گیر ازین سپید نیو</p>	
<p>یل باست آمد بر سر عقل و دین تظه دشمنم آمده بر رخ یاسین یا صفت مور را شده پاک در آبگین دست نشان که ریزت مشک استین در دل تنگ نایدت خاطر ازین کاش میگذشته گیسوی عنبرین</p>		<p>خومی که ترا تا بگریخته از جبین عارض تست در عرق یا ز لطافت هوا سبزه خط عنبرین گرد لبست بر آمده گرد زلف کرده پاک بطرف استین جلوه که جمال خود منظر دیده سازاگر دشت دران چه دقتی از جلال فرات</p>
<p>کز دواش گرفت خون می همپون</p>		<p>جای خسته دل ز غم خاک سپان بس</p>

شاه خوبانی در کان خطا بند وی تو تا تو رختی آفتاب ز زر چسب تا به طایب در سنگ گیرم که چون نیندروین تن شود مهر که بر شکل کمان ز بر آید گاه گاه پرو عمارم دلی تو نیز دار آن هست قتل عاشق را چه بر ساعد شمع کمان	سرکشان اهل حق گردن خطا نگیر سوی تو تا ز ندان غیبه فیض سرور در در و دی که تو اندک است یک لحظه در در وی تو سیل آن دارد که خود را جاکند پیوستی تو کز گرج جان بندم این تو نیز باز وی تو ایک کرشمه بس بود از گوشه ابروی تو
--	--

بند و حیا سبب پاست مار شوق شد باد بوی
نامد شوقی که آرد یاد ناگه سوسه تو

گر خطا کنم نگیرم بر دوسه تو بودم از غمده خوان تو بر دانه کون گویند گدا خوشه گاه در من خدا خوشه ریشک در دوان بن بر تن نا توان من شب چو در آید ای صدمه شوم تیغ عمر باده گسار و عمر زن راه تبس فلک	باد امر ایدین گناروی سید چوسه تو هر دم شک لاله کون در دانه سوسه تو من خوشه و نا خوشه ساخته ام بخوشی تو گر شود اتخوان من قوت سگان کدی تو باز نسیم صمد جان بدم بوسه تو تا کشد آن سبوشکن بر سر خود بوسه تو
--	--

نازه خطا تو بر تهر در نه زم شک تر
حایه ازان نهاده مهر بر خطا زدی تو

یارب از جانم بر مهره رخسار او	یا بهر کجند روزی کن مراد او
-------------------------------	-----------------------------

سوخست جانم از سبوم بچو کو آن دو لقم رہ چہ پیایم کبوی زہر چون خواہد زدن	نابیا سائیم دے در سایہ دیوار او بار دیگر راہ من لطف قد و رخسار او
شادمان و در تنگاف از تنم نعل پوش عاشق و در بار رخرو آن لک شکیب	مرہم آن چہیت سم مر کپاہم ہوا او میر و دوخو نابہ از سینہ افکار او
کو کبریا را سبب ریت جان با فزای مطرب بیا کار خون سارست کود از تاتکار او	

کار چاہستہ و ایہم از کار اہل در و شد
ہامی بر خویش رہے کن مکن ہکار او

ولا کام ازایش با چشم تر جو پرست این چشم تران عارض لب	والا لم تجد ما كنت ترجو کسے کم دیدہ زمین بر آب ترجو
کشید یکبار گے سوے توام دل ترا سوی از درازی تا میان ست	اگر نباشیم کیبار گیسو خدا را این میان نیست یا سو
ترا بس نیست در زلف آن چنین خطست آن بافتندی جعد کین	کہ چین دیگر انگشت می برابر و نشت از شک گردی گرد آن

گو خواستے بردم سربان و زنا
من این دانم مرا چیزے و گر گو

مخ جان کردی آہو آد انہای خال و اگر توبہ بد جان فرستہ قاصدان مقصود و	اگر شبستہ رشستہ لا عترت من بال و دل کند فرشتہ گما جان برکت ہتقال و
--	---

بک بر دل خامہ باز غم نہاد از متوجہ مجھ	شد خنیدہ بچو نوٹ ز نامہ نام و وال و
خون کغم دل را و مالہم بر کاپا ز چشم	تا چو یا اندر رکاب رود شو د پال او
رویش از بند قشیر گزشتہ صد بیکناہ	یک گنہ بنویسد اندر نامہ اعمال و
صوفی دل عالما کر دست ووش از ذکر و دست	سینہم چون خج قہ چاک ایک گواہ حال

وصل جریان جامے وطن قیاب از تقا
در بدر درویش و غوغای سگان و بنال و

دی جاوہ ان بصورت ایمان بر آمدہ	اگا ہے نمودہ ظاہر و گہ مظہر آمدہ
از روی ذات ظاہر و مظہر کسیت لیکہ	در حکم عقل این دگر آن و گیر آمدہ
بے صورت عشق ولی عشق صورتش	غالب شدہ کسوت صورت آمدہ
معنی عارفان است بہر صورتی کہ هست	در چشم مسکران چہ غم از نکر آمدہ
و رموطن ظہور و بطون نیست غیر او	بہر چند کہ ظہور و بطون بہر آ آمدہ
کامش کشیدہ جاوہ عاشقے عنان	باداغ عاشقان بلا پرور آمدہ
کامش گرفتہ جلوہ معشوق استین	بر شکل دلبران پرے پیکر آمدہ
یکمانشتہ بر سر صدر جلال و جاہ	در جلوہ سرور ان جهان بر سر آمدہ
یکمانگندہ خرقة فقر و قنابدوش	علاج دار حلقہ زمان پر در آمدہ
بہر جایئے نظارہ ستادست منتظر	منظور ہم خودست کہ بر منتظر آمدہ
ہنودہ دی بہر تاشای عاشقان	وانگہ کشادہ چشم و تاشاگر آمدہ

<p>ہمراہ و جسے گشتہ روح القدس شدہ بہر بیست عشق کہ از اوصاف مختلف بیرون عشق و عاشق و معشوق بیخ نیست مشق چو نیک و ز گری میں مصدر نیست ننگہ بہت جز گل و حدت بیاع عشق</p>	<p>پیغام خود رساندہ فیہمبہر آمدہ باران و قطرہ و صدف و گوہر آمدہ ایں ہر دو اسم مشق از ان مصدر آمدہ کا ذکر صفات ظاہر و خور و منہر آمدہ ہر چند گاہ صفر و گاہ محسّر آمدہ</p>
	<p>جہاں سے نزدیک ازان گل عجب مدد کز عنبر کبود خروستہ چو نیلوفر آمدہ</p>
<p>منع سماع و نعمت لے می کند فقیہ نے وہ بیاگ نے کہ نہ ارم بغیر عشق و غط بطعن بادہ پرستان زبان کشاد بایم و تہ عشق تو اے چشمہ حیات تشبیہ میکند زخمت را بملہ و لے گفتے ترا بر شتہ جان آتش فگنم</p>	<p>بیچارہ پے سب و بہر نعمت فیہ پر دے ریش محبت بلسلت فقیہ یار تو لے پناہ من از شر آن سفید یارے بکن ز حال جگر کشگان تہ باد و بیسج و جبہ نے بیعت شبیہ چون شمع می کند دل من بین نشانہ</p>
	<p>جہاں سے حریم کو سے سفان کی صفات طوبے با کفینہ و بشرے لڑا تہ</p>
<p>چشم کشائے زما ز آخر چہ نازت انیمہ در خط و خال تو امیر حقیقت و لیدہ ام</p>	<p>برخ ازان تو ام شک نیازت انیمہ گر چہ در چشم حقیقت بین چہ نیازت انیمہ</p>

بلبلان را مایه سوز و گدازند با کب پنک و لی که در دالین ناله چشم بند پیاسه چرخ خط باز است در کفم سر رشته عجز دراز است	خوی تو بس گرم و لعل آتشین روی آفتاب پیش ساغر در سبزه آید صراحی گوش کن حقه در کشته چشم چون لعل بسته شد کرده ام با هر سر موی تو پیونده جدا
---	---

گفته ز تخمین جاحی بین و داغ دل درو
لا اله الا چیده از صحرای راز است اینهمه

خوش آن سحر که با جام گوید قرا که رود در خوابی نهاد این حسراب اگر بود و شست و مهر آفتاب که حرف بقا داشت بر کتاپ	حدیث جم و جام نراغ ست و لایه آب مے آباد کن کاخ عیشم نخواهم زور و قهر دست شستن بود قصر عشرت بے خوش چه بودی
---	--

کتب جاسی از جام خالی مبادا
اجب و عوتی یاد لے الا جابه

ز بس تشن و جمال جاودانه تو نے مقصود ما دیکر سبانه بخوید مرغ قد سے آب و در تو نے عشق مجنون جز فسانه چہ داند لعل طوطی مرغ خانه	تعالیٰ اندر ہے شاد و بیگانه درین تجا نہ ہر نقشے کہ بینم نہ بنید چشم عارض عارض خیال اگر خواہد ز عشقم داستانی مجوہر از عشق از شیخ قبلوت
--	---

کیا نہ تھا جسے	میاں را بہ خانچہ کرم در آغوش
کہ موسیٰ ہستم بگنجی در میانہ	گزر کن برسہ جہا ہے کہ دارد سہ خدمت بجا کہ آستانہ
چہ خوش گفت وقت صبح این گنجی بود مایہ دولت جادوانہ ز صومٹہ آغوشی در جام معانہ کہ پیدا است پایان کار زمانہ کہ روز و گزرنہ باشیم یا نہ تساہم سہ خدمت از آستانہ	منہ باو از چنگ و چنانہ کہ اسی خواجہ بر غیر کا نفاس عمرت درین بزرگہ چند غافل نشینی مباش از غفل فافل زمانہ غینت شمر روز عمرت کہ داند بہر خانہ کرد و دست یا ہم نشانہ
کچھ سرو چھا ہے از خانہ خود	کہ خاچے باشند از در چہ چہ خانہ
بر برق دھیل گشتے با طلیسان عمامہ کہ خاص طالب جام ست عام عاشق جام کہ میل افسر بہر کئے و طوق عمامہ نظر گردش پر کار دار و جنبش خامہ خوش آنکہ طے شود این طول معرقت مصادفہ کضو لاح برق یلوح خلف غمامہ	قبول خاص طلب چند بہر خاطر عمامہ نبوش جام مروق بیوز جامہ از رق ہما سے طائر قد سے زہمت تو نشاید بچشم نقص میں نقش کار خانہ ہستے ز عرض قہہ ما طول یافت نامہ قاصد فروغ روی تو تابان بود ز جہد سلسل

ز آتش دل جہا کی علم بچ کر کشیدی

نقدِ نصیبِ سیرِ انوسے غلیہ سلامہ

کشاو گنج جو اہر بوجہستانِ ثزالہ گست سبہ رو عایان کہ سوی زمین میان شاخ و شکوفہ خوش اجتا عجب بود گرفت بچہ طوطے بہد باب طربسمن دراز کرد و در اوصاف گل زبان سوسن گھر ز بھر شود زادہ عکس آن بسنگر چو تھائی کہ زندہ سنگ ریزہ بر معشوق و کان شیشہ گریست از جہا آب شمر چو بدتہ ایست شدہ منج لالہ کش ہر دم کلام مدعی و لہجائے آن زمان کہ شود	بفرق سرد و سمن شد گھر فشانِ ثزالہ فتد چو مہرہ تبسیم از آسمانِ ثزالہ کہ سنگ تفرقہ از اخت در میانِ ثزالہ چو طوطے فلک نہخت بقیہ سانیِ ثزالہ ز غیر تش گرہ انگند بزبانِ ثزالہ چو سیلما کند از ہر طرف روانِ ثزالہ بباغ شاہد بگر اکند نشانِ ثزالہ کہ سنگ نیفکند سوی آن کانِ ثزالہ پچے کہ از نسد سیم در وہانِ ثزالہ در آنجاں گھر نہشتہ بیانِ ثزالہ
--	---

یہ دو قطرہ نازل شدہ از فیضِ سما

کہ گروانِ شیشہ ز بابِ آدنِ ثزالہ

گویند نگار من چو ز جہد ان کہتم گکہ و اندھم کہ رو نہم بر و جہت و جہت و اسب عجیب صبر کشم گوید ہم بت	ان تات ماشیا نا آیتک ہر ولہ بر پاسہ سے مے نہد از لاف سلسلہ چون عینہ بدولت کہ مرا میکنے یلہ
---	--

یار بچہ موجب است کہ آن شاد و دلنواز طلک لباط کون کہ آن کعبہ مراد حق را بحق شناس از حجت و قیاس	بابیکہ چہ من کند ایشان معاملہ باشد در اسے کون و مکان چند منزلہ خورشید را چہ حاجت شمع است و مشعل
---	---

فیضہ کہ جامی از دو سپیانہ دریافت شکل کہ شیخ شہر سیاد بصد چیلہ
--

منم امروزد و اشک داندہ دانہ بخوید دل بجز آن عارض حال ز بس کافسانہ عشق تو خواندم سرود عشق ہم با عاشقان گوی اگرچہ سرور بالا بلند است گموا آن طفل را شوخت نادان	کہ رفت از غنیمت آن در یگانہ نثار و چارہ مرغ از آب و دانہ سیان عاشقان گشتم فسانہ چہ داند از ہا عشق این ترانہ نماید پیش قدمیاد میانہ کہ داند ہر بوسہ صد بہانہ
---	--

حدیث بوسہ تاکہ جامی این بس کہ بے بوسے بندت آستانہ
--

ای بوسہ بر حسن جم آئینہ کے شکوہ پیش درت بنہاک نہالت فادہ است بہتری کہ انوشہ ہم خواندم از رخت ای حبیبہ بل مشکل باز اہل صومعہ	از سنگ جور و بار غمت پشت ماچو کوہ گر تاج دولت ست دگر افسر شکوہ خط تو شرح داد علی حسن الوجوہ باز آ کہ این گردنکشاہ از ان کردہ
--	---

<p>جانی بسے خوش از جهان خیریت یا معشر انا حسنم یا قهر فیسر و د</p>	
<p>بشرقی شمس الفیض بنور عیاه سکه رسد آفتاب کیسے بہت کوتاہ بر غنوں ہی باد عباد امن خیر گاہ گفت صراحی اذان فاد و در افواہ کلبہ در ویش تاب کو کپہ شاہ آہ کہ عبد بار بونست جان من از آہ</p>	<p>حلقہ ز نقش کشاد و باد و بحر گاہ و صدف ہسی سر و بلند و قفا بہت چند گریبان نرم ز شوق جہان نش رازد دل غم پیشین جام دہن باز در دل تنگ نشین اگر چه ندارد آہ و دم بے تو بہت شعلہ جانسون</p>
<p>جانی بے صبر و دل سگان درت را بہم دیرینہ است و یار ہوا خواہ</p>	
<p>نامی غنی غزالت گنت آہو آہ کہ آن آہو کجا دارد چہرہ گاہ الایا لیت شعرے این مرعہ سازنا دیدن آن نازنین ماہ دان لم شک حاکست القاہ نشستہ گوش بر در حیشم بر راہ چو شد با خاک جانی طابرتو آہ</p>	<p>رسید آن آہوئی شکین نہ من آہ خدا را می صبا آگاہ ہمیں وہ ز باکریت چون شکین غزالے نیارم شرح کردن انجہ دیدم ز خوشین اشک من بے اند موم منہم در انتظار او شب و روز ز طیب بے لبت او عطر کفن برد</p>

بازم طفیل بیل سگان نام بردہ	ای من سگ تو گر چہ بنا کام بردہ
نکشاوہ دست بہر دعای تو من ہون	بے موی چہ دست بدست نام بردہ
میران سمند ناز کہ در سر کشے گرد	از خاک چمن و تو سن ایام بردہ
خود ساز نیست قدر یقین کن نیست کس	کار و خرے فرو کہ تو بر بام بردہ
در لطف تن کہ هست و ساعد پران ام	دست از سمبران گل اندام بردہ
رو داد و اسب باغ جالت نسیم را	از جعد خویش و جان من آرم بردہ

تیا مے سپاس لعل لیش کو کہ عمر ما
فیض کرم از شمع آں جام بردہ

آن شیخ چہ و دست کہ در فادہ خنیزہ	با خویشتن آمیختہ و خلق بریدہ
ہزار تعلق کہ ز اغیار بریدست	چون کرم بر شیم ہمہ بر خویش تنیدہ
خود خلق و تمنا کند از خلق رہائے	از خلق کے چون بہر از خود زہیدہ
یکبار بگروے ز رسید از رہ مردے	ز ہمار گمانش خبری مرد رسیدہ
از کعبہ و از قبلہ روان دم زند اما	زان قافلہ با بگ جے ہم نشیندہ
از کسب معارف شدہ مشغول و غافل	در رہائے شین داد و دھرمہ خریدہ

تیا مے صفت جام مے عشق پریش
کان جام ندیدست و از ان مے نکشیدہ

حسن خویش از دی جوان آشکارا کردہ	پس چشم عاشقان آزار تا نشان کردہ
---------------------------------	---------------------------------

ز آب و گل کس جال خوشی تن نمود	شعشع گل رخسار و ماه سرور بالا کرد
جرم از جام عشق خود بجا کف نازد	ذوق خون عقل را بجنون شید اگر دہ
گر چه مشوقے لباس عاشقے پوشیدہ	آکر از خود جلوه از خود متا کردہ
بر رخ از لطف نیشکین سلسل بستہ	مالے رابستہ رنجبیر سودا کردہ
مرکب حسرت نگنجد در زیرین آسمان	در حریم سینہ حیدر نام کہ چون جا کردہ

میکنے چا سگم اندیشم درم خویش	
آفرین بادا برین رسمے کہ پیدا کردہ	

رسید ترک من از آبی غرق کردہ	شکستہ طرقت کلا جیب جامہ شوق کردہ
صفای سینہ اش از چاک پیرین صبح	ہزار دل شدہ را اشک چون شوق کردہ
باتفاق جہانے گوشہ از دل دین	بہر کجا گذرے کیفیت ما اتفق کردہ
براستہ باوہ و تلاش صبا بچمن چمن	زلالہ کا سہ نہادہ ز گل طبع کردہ
نثارادہم جانہا کم ست و اور کوم	قناعت از من بیدل بیک مق کردہ
ز شرج دل رتہ بیش نیست پھر زرد	کہ قائمہ ترہ تھری آن ورق کردہ

اگرچہ بکویے بود سالتا جاسے	
کنون تلاسے انکار ما سبق کردہ	

منم جو صبح ز شوق تو جامہ شوق کردہ	ز مہر عارض تو شک چون شوق کردہ
ز لطف خویش بہر جا کشادہ گش کردہ	خط سبز خست نسخ آن ورق کردہ

<p>گل زیر اے سار تو بر طبق کرده شبنم گشت تو در جی عرق کرده چشم خلق جبال تو اش خلق کرده بگویم عشق تو آید آن رقی کرده</p>	<p>بصحن باغ گداز کاغذ دشت غنچه کرده ز شبنم بر رخ گل شبنم یازیم گل از چه خلعت خوبی تیار گس پوشید ز بهیم رقی اندر است که باشد</p>
<p>حدیث عشق ز جانی شکر که شام و سحر بکنج دروسته تحقیق آن مسیحی کرده</p>	
<p>هزار سیه جلال چو شمع شوق کرده نسیم فقر گل در قی درق کرده کز نیست ز لب نور ادای حق کرده غم ز سر ز سر ز سر ز سر ز سر کرده و قی که بیان کرده هر دق کرده که آب چشم برامش چون شمع کرده</p>	<p>رخت که هر گل ز تاب در عرق کرده ز لطف تو درستی تواند ز لب باغ حق ست بر تو را بوسه بود هرگز بد رس عشق و لم زان گرفت بهشت ترا چه بهره رساند حق چو دایه شهر ز عکس هر رخت هیچ رویم این پس</p>
<p>بنزدل خامه جاست که کاغذ مثل طبق است دمان کشاست که بر تو بر طبق من کرده</p>	
<p>شش و شکر که عین بهر جوان باشد گزینان دل چه آینه باشد هر آینه نقیصه زگر نو در رخت و در هر آینه</p>	<p>آینه باش و عکس رخش برین آینه گفته توان جبال تو دیدن بهشت و زان کون آینه با به جال است</p>

صوفی تو خرقہ پوشے و از زجر مرغوش	بایستاد بنیک الاسباب سئد
جایمے چو در تمام بحر قدم فستاد	فازغ شد از توج احداث کائنات
<p>ساتن بیا کردار و اکنون کهن پیاله از جام لاله میگون گشت غنچه رالب هر دم ز دفتر گل خواند بیایغ بلبل با دفتر زار ز سر بستیم تازو عید نمنه من بخود فادوم در کوی عشق دوستی میکنند نسل بعد از چهار و یک</p>	<p>بر طرب باغ زر گس بر روی شست پیاله یا خود بزخم دندان در خون گرفت زاله حرفی که شیخ دادن توان بصدر رساله محصول عقل و دانش کردیم در قباله از قیمت ازل شد اینم و لقم حواله هر در خطه و ریت سست آن باه شروعه</p>
عالیست قصه عشرت آن شاه عاشقان را	جایمے بلند تر کن آهنگ آه و ناله
<p>دلیم شبها کشد زان ام زلف آه بفکر زلف تو عسیرم سر آه توئی دلخواه من تا رخ نمودی گلج کج ز که تر که چون تو رعنا سمند تازو لایق ده کار و روز سرجامی و خاک رگدازت</p>	<p>بند اقبال زلفی دایم زلف آه ز بهر فکر و راز و عسر کوتاه روا شد کام من بر وجه دلخواه نمنه منیم درین خیر و زخرگاه سپاه خبر دیان تا توئی شاه چو خواهر خاک شد یک درین راه</p>

سنگین برہنہ زگر قتل سبندہ	کہ روزِ دگر را کہ مردہ کہ زندہ
بنو دم پسند یہ صحبت تو	بیدار سے از دور کردی پسندہ
از چاک گریبان تن نازک تو	مرا چاکِ دردِ امن جان نکلندہ
دل سخت چمن شگِ شیریں آگ	ز جاتے کہ فریادِ در کوہ کسندہ
من ابر بہارم تو کلیرِ گِ خندان	مرا کارِ گریہ ترا خوشے خندان

چہ دونے ہم دلق صیدارو جاے
نیابے دل زندہ از دلق و زندہ

کہ بود جانم نہ بندِ غم رہائے یافتہ	ویدہ از دیدارِ جانان روشنائی یافتہ
کہ بود جانِ فکر و سینہ مجروح من	مرہم وصلے برین داغِ جدائی یافتہ
کہ بود زان لعل جانِ فراہی لعلِ لکنا	سخت من فیروزی و کامِ روانی یافتہ
کہ بود دستِ ہن آں طرہ عنبرِ فشان	کز نیمش جعدِ نبلِ مشکِ مائی یافتہ
رفت ازین لبانِ نواہی عیش و برگِ خرے	خرم آن خرغہ کہ برگِ ازبے نواہی یافتہ
بلبلِ صبر و دل باخار ازان فرست	کز گلِ این باغِ بوے بیونائے یافتہ

باسرِ ریشائے و تاجِ کیا نے جم یافتہ
جامے آن گنجے کہ در کج گدائے یافتہ

ای نعمت ہر لحظہ جانِ ناتوانی سوختہ	برقِ عشقت خانہ بے خانِ نانی سوختہ
نیمین کز ہر درونے نورِ عشقت شعلہ زد	حاقیتِ نیم ازین آتشِ جہانے سوختہ

آتش درون آتشین نسیم و جانی سوخته	آتش در دل پر دانه را از شمع پر بس
----------------------------------	-----------------------------------

سوخته و آسمان آتش عشق آنجان کردی نما
جز گشته خاکستر و چند آتخو آتخو سوخته

آنگاه بالاسنه ترا افراخته	بهر جان من بلائی ساخته
سیل جانها میرود در کوه تو	لجک جان عاشقان بگفته
دست قدس طوطی با سحر کمال	جمع کرده شکل تو پر دانه
به کردیده لطیف چو گمان بازیت	ای کوه گوشت آنجا مهر خود بسته
نیگیزیم من دو اسپه در عقب	مهر بند نیل خیال آتخته
گوهر دریاست در آستین شک من	روح نقیشت در کنار آتخته

کم شفاست قدری صبر را از هیچ
کس بر از تو قدر و از آتخته

آتش در دل پر دانه را از شمع پر بس	آتش درون آتشین نسیم و جانی سوخته
سوخته و آسمان آتش عشق آنجان کردی نما	جز گشته خاکستر و چند آتخو آتخو سوخته
آنگاه بالاسنه ترا افراخته	بهر جان من بلائی ساخته
سیل جانها میرود در کوه تو	لجک جان عاشقان بگفته
دست قدس طوطی با سحر کمال	جمع کرده شکل تو پر دانه
به کردیده لطیف چو گمان بازیت	ای کوه گوشت آنجا مهر خود بسته
نیگیزیم من دو اسپه در عقب	مهر بند نیل خیال آتخته
گوهر دریاست در آستین شک من	روح نقیشت در کنار آتخته

پیش سے این کتہ بود مشتبہ	ہر کہ سر رشته وحدت نیافت
ہر کہ چو جاسے گر نہ شد	گر کہ سر رشته رود باز نہ
<p>بہم خوردے لعل از آبگون شیشہ بہمے قلع بید پر و ن شیشہ بلے شراب بریزو چون شد گون شیشہ چنانکہ جاسے پری گردد از فسون شیشہ بگ خار و نکر دست از نمون شیشہ خیال لعل تو از در در و ن شیشہ</p>	<p>خوش آن دیار کہ دل کردہ فنا چون شیشہ ز رشک لعل تو ہر خون کہ خوردہ بود کہون بسجود دست اندیدہ بخت خون لم دلیم خیال ترا جاسے شد ز عشوہ عشق دل مرا بجلالت میا ز ما کہ کسے ججای بادہ پر آب حیات شد ہر گم</p>
تمام شدے از ان لب فناء گو جاسے	کہ موج دیدہ ما بر کتہ ز خون شیشہ
<p>ایران بہار است کہ بر لالہ چسکیدہ کز رشک بروے من میکیں چو سپیدہ کش دیدہ در آئینہ ز خسار تو دیدہ گلرگ تر و لالہ اسیر اب و میرہ از ہر با گوش تو دور مشتبہ کشیدہ</p>	<p>انکے کہ ترا ہر گل ز خسار تو دیدہ ہشک رسیدت بروی تو چو کیم ہشکست بروی تو نہ نکسے نہ شک از چشم و رخست ہشک بہر جا کہ فنا دہ ہشک تو میان مرود رہاست کہ مردم</p>
زینان سخن پاک و روان کن شیشہ	در وقت بوقت گہر رشک تو جاسے

<p>تاجِ لبّہ غنبر نشانِ گرہ میکرد شانه شرح جمال تو سو بود ساقی ز جامِ بعل تو یک کتہ گفت دلی خوابد فریب مرغِ حین باغبان که زد با خون کشاده بهر سکر خنده اش ز چشم تابِ گرہ نیاد در داز لطف آن میان</p>	<p>عشاق را فادہ برگما می جانِ گرہ ناگہ فکند زلف تو اش بر زبانِ گرہ در حلق شیشہ شدے چون ارغوانِ گرہ بعدِ نبشته بر طرف بوستانِ گرہ و ادخوش بر غم مازده برادرانِ گرہ نفلکن خدا را از کس بر بیانِ گرہ</p>
<p>سوادیدہ قجائی آن گرہ زلف بر خندار صد آرزوست بر دل مسکین از آن گرہ</p>	
<p>ای طستہ تو خم خم دگیو گرہ گرہ خواہی ز پہلو سے تو کشاید گرہ ز بند آن زلف را بشک چسبیت کرین متاع شد عسیر ہا کہ پنچو صنوبر بود مرا چشمست بنبشہ ز برگ جان کیے زلف تو بر نذار تو گوئی فادہ است</p>	<p>در جعد پیچ پیچ تو ہر سو گرہ گرہ بندِ قبا کشاے سپلو گرہ گرہ در چین باد میدہد آہو گرہ گرہ در دل ز شوق آن قد و لچو گرہ گرہ بندہ بردوشتمہ مردم جادو گرہ گرہ بعدِ نبشته بر گل خود و گرہ گرہ</p>
<p>اگر گریہ شبانہ قجائی نشانہ است خونہا کہ لبہ بر ترہ او گرہ گرہ</p>	
<p>منم اکنون بسر کوی وفا خاک شدہ</p>	<p>ہر چه جز عشق تو ز آتش ان پاشدہ</p>

مریم ریش کسائی و ازین در دهر تند عزام و بین هر طریقی سوخته منکر عشق مشو خواجہ کہ بدنامی عشق شعله و رخسار پیر دین زده و خرمن باه چشم مست تو کہ میدشت برونم خط سینه مجروح و دو لفکار جگر چاک شده فتنه بر شیده آن قاست چالاک شده ہمہ زمین ہرزہ و دلی چند ہستناک شده شرعی کردل گر کم سوی افلاک شده دور آمدہ و خوشوار د و بیاک شده
--

ہم عنان باد گرانی تو و سبکین جامی ماندہ از دور دلے بستہ فراق شدہ

منم ز مہر تو شبہا بکرماد فادہ زہر چہ عیسر تو در گنج عدلیم نشدہ سگ تو ام بکنہ جفا نوازش من کن ولا مہند ہر دم شگافہاے خد گش تو خواہ رسم جفا گیر و خواہ راہ وفاد لشتہ شکفتان چشم بر سارہ نہادہ ہر چہ حکم تو بر پاسے خد نیم ستادہ کہ نیست بخت کہ سازی شرم قہلادہ کہ بر تو آن ہمہ وریا رحمت کشادہ منم عنان ارادت بدست حکم تو دادہ

خوش آن زمان کہ تورانی عنان فکندہ و جامی بصد نیاز دو و پیش تو سن تو فتادہ

زان تازہ خط سیر کہ برب فرودہ تضرست آن ز خط کہ ز لعل حیات بخت گفتند ما ستر اے تو میگفت دی تے ہوش و خرد نیاز کے از مار بودہ دیگر باب ز نگیش رہنمودہ امر و خوشدلم بگمان کان تو بودہ

برو سے اور سچے رحمت کشودہ	ہرگز لطف جانبِ اکروہ منتظر
زینان کہ خوش لبند راحت عنودہ	شہہاچ غم ز محنت بے خوابے منت

گفتے ہر کوئے قصہ حاسے چہ حاجت
روزے اگر فساد مجنون شنودہ

رسید از رہ آن شاہ خوبان چادہ	تباہست گرد و کلہ کج نہادہ
پے قتل عشاق زابر و دغورہ	کمانے کشید و خندنگے کشادہ
ز روی زمین چون قدم برگرفتہ	جانے بندست زمین بوسہ ادہ
سر شکم کہ ہرگز ستاون نہ اند	چو خاک پایش رسید ستادہ
پری دآدمے قاصد از جہاںش	ہلکا کہ از ما و دخورشید زادہ
سگستان نیازم کہ دارم	گمردن ز طوق دفائش تلاوہ

مزن ہر بیکانِ فال عشقش

کہ این قرعہ بر نامِ حاسے قادہ

گفتش اصل جان بخش از سیما کم نہ	گفت دم دگوش کہ تو شایستہ این دم نہ
گفتم از دست ربانی ایہ خرمیخ دل	گفت گویا و اقصائین جہنم در خم نہ
چند عالم گفتم از دست تو در عالم چو نے	گفت روئے مال پندارم کہ در عالم نہ
گفتیش مے بار و زبر نعمت باران شوق	گفت چون سیرہ ازان باران چہ حرم نہ
گفتش دل چاک شہر یگانہ از روی مرغ	گفت بازخم چنان در خور دین مہم نہ

گفتم از شادوم نسازی باز غم کم کن گفت اگر انصاف باشد لائق غم هم نه

گفت آن راز نهان با مهران در میان

گفت رد جامے که تو این اندر احمق نه

دی تا و گل که پرده ز عارض کشادہ
وز نوع جن و انس از که زاوہ
بر شکل سرور بخت از سیم سادہ
کز هر چه در خیال من آید زیادہ
ای شک خون گرفته تو چون استادہ
کیوشین چه در دم مردم فادہ
از میان جو غنائی ل از دست دادہ

ای سرور استین که کلج نہ سادہ
از جنس آب و خاک نہ از گوهر چرہ
باز کسے ز برگ سمن در نہ گفستہ
وصف ترا چنانکہ تو نے چون کنم خیال
رفت آن سوار و صبر و خرد و رکاب
خود را میان راه فلکندیم چشم گفت
بر خاستم کہ دست نہم در غنائش گفت

سر بر نشان پاش شادوم بعثودہ گفت

جامے برد چه در یکے من سر نہادہ

زندگی باشد وبال جان تو تا زنده
شادوی اسے آنکہ بر اسید فردا زنده
در حقیقت مردہ اگر آشکارا زنده
گر چه با مردیم دور از تو بیسے باز زنده
گر من اینجا رہم باری تو آنجا زنده

ای کز آن رام جاننا اندہ تنہا زنده
یا قتل عاشقان ابر و زیا فرود آگندہ
گر نہ ای ز ابد از عشق جو آنے زنده
اتر خاکی تو روح پاک اسی جان جهان
وصل ہم ہر آمیخت و مرگ کسی ل شکر کن

غم مخماری دل تو خودم بہرینہا زندہ	یار گوید ہر زمان خواہم ہمیں کشتنت
نیم مرده بردت عمریت در جان کندم کس نے پرسد کہ حاتمے زندہ یا مرده	
کہ رفت جان جهان و داغ ناکرودہ کہ طبع نازکش از من چہ است آزرده زمانہ تا چہ بدون آرد از پس پرده خیز شعلہ آتش ندارد افسردہ	مرا ولیست بعد گونہ در پردہ از من گذشت تعافل کمان نیدانم بدون فنا دل ز پرده شکیب ہنوز مقلدان چہ شانند داغ ہجران را
درین دور کہ تھامی بخشک سال فراق زیافت و براز گشت وصل ناخورده	
کہ نیست ہر مہ و خورشید پیچ باروزہ کن کن کن کہ نباشد ترازو داروزہ مرا عشق جمال تو ترازو داروزہ کہا تو کا فسخہ شوار کا دیکھا روزہ کہ ما براست تو داریم مہ ۱۱۱ روزہ کہ نیست ہمت از ہر ۱۱۱ سہ ہفت روزہ	نشانہ اے مہ خورشید رخ ترازو داروزہ تن تو کا چہ و جان ہزار سوختہ دل بسیہ باند کہ ساز و چو ماہ نو بار یک ہزار رختہ بود و ترازو داروزہ تو ترازو خوردن ما ہے ہزار بیم گناہ ز ہر چہ غیر تو بستیم راہ دیدہ دل
چونیت بر شکر شست و شست و شست نایب دیدہ و خوانجہ گشت روزہ	

<p>مرآشاہد شد شرم و جبر اللہ چو بست بند قبا و سکت طرف کلاہ کے بر دیسر راہ و گہ برد از راہ ز ناز و جشمت و خوبے زیر پائے نگاہ ز سر عارف عاشق خدا بود آگاہ بگفت و گوے نقلد کجاش و کوتاہ</p>	<p>زہر طرف کہ در آمد کشا و دینج آن ماہ کمال حسن از آن رجالی در دیدم غلام لطف فرام ویم کہ سالک را سریانہ بر آہش چہ بود چون نکند کس عشق تباہ عیالہاں لای شینج حدیث عشق کہ نشور دلت آمد ہست</p>
<p>شہود یار در اعیان شرب جامی است کدام غیر کہ لاشے فی الوجود سواہ</p>	
<p>پیش ماہ عارضت شمع فلک پر وائے قصہ یوسف بدر و خوبیت اخلائے صرف را دست اگر داریم درویشاں مورسکین را نشاید کشت بہر دوائے بر سر کوی بلاداریم محنت خائے بعد ازین باد فراق و گوشتاں ویرانے</p>	<p>ای ترا چون من بہر دیرانہ دیوانہ محنت یعقوب ز در دول من شہ نقد جان دل ز بہر خویش میجو ہمیں پس اگر نہ است دست بردم مشایخ عالم کن خانہ ان گزشتہیران ہنگر ز قباہ عشق بیدار نیست اندر عشرت آباد وصال</p>
<p>جامی از یک چہرہ جامت بیدل قبا و اے گر ساتھ ہجران پر و ہر پیانہ</p>	
<p>خوشامے از کف آن ماہ چارہ سالہ کہ بہر نقل و ہر یوسہ چنباں</p>	

از نروای فتح زلفت وچ ماه مده آریسته	ای بقدر یک دل حنفت سیاه آریسته
مرو چشم زور و دل آریسته	تا بفریزی عیان بی بوجو لان گاه آریسته
جز بقل دسته نگرود و برگاه آریسته	مجلس ستان بیاو آن جان لب شویسته
دسته گل را بشاخی از گیاه آریسته	ذکر طوبی کرده دل رو صفت نعل شویسته
آفتاب ز کوی زیرین آن کلاه آریسته	هست بر فرق گدایان کلاه بنه خرج
شهر وریان شد نصیت عدل شاه آریسته	بر خراب آباد و آن دانه لطف گدشت

بهر سلطان خیالت تجاهی از لعل شریک
در سود چشم تر چستر سیاه آریسته

بجمال تو که هستیم بجان نیکو خواه	آن در رخ را که ز بنیم مگر ماه براه
بر کشد آهوسه مسکین ز دل سوخته آه	گر کشی از پی نچیر که صید کسان
هست آن خال سیه نیرین جلوه گواه	جله خوبان برخت خط خلاصه دادند
چکنم کز ازلین گوشتدم رومی براه	برندارم در دست رومی اگر سر بردو
تا که از جانستج تو گسستم تیر نگاه	خواه از غصه رقیب که زید و خونم
حال خرمن من نیست جز این نه اندکاه	در شک درخ زردم نیکر گز گردون

قاسم از بهر رخ گیتب دکه آه کشید
نیست کس را بجهان حال بدنگونه تباہ

نیلای نماده رومی تفت لب نیک آه	ایک سواره میرسد آن ترک کج کلاه
--------------------------------	--------------------------------

پر ہم زرد بہ تیغ خرو قلب مسکین مخمور چشم جاودیش از خواب چاشتگاه ہر جا ز ظلم عمرہ اش آواز داد خواہ باشد کہ سوئے من تیر حم کند نگاہ اینک سر مشک سرخ و رخ زرد من گواہ	آویخته ز طوف کمر جان صد اسیر در تاب باد نمازش از باد صبح ہر سوز شوق طلقش افغان لعل زارم کشید و بر سر راہش بگینید گر لاف عشق نیز نم ای خم طبع مست
--	--

جائے ز جام غصہ چو خون جگر خورد
 نبود سرود مجلس و جز فغان و آہ

بجز زردی تو خود روئے نمودہ دل ز عشاق بے سامان بودہ ز زلفت گر شود آری کس شودہ کہ ہم خود گفت ہم خود شودہ بخلوت خانہ و حدت نمودہ شود ز آئینہ ہست نمودہ از ان یک کاستہ زمین یک خورودہ	نہ رویت زہر روئے نمودہ نمودہ روی خویش از حسن خیران فروغ روی تو عالم بگیسرد نذر اندر عشقت کس بہ از تو اگر اندہمہ اعیان عالم و گر نقش ہمہ ذرات امکان اگر دو قدس ذات لایزالیت
---	--

ثنا ہے ذات تو جائے چہ داند
 چکوید ناستودہ از ستودہ

سیب ز سخنان ترابہ زہر	یافت دلم متعہ و غنہ
-----------------------	---------------------

<p>دانه چو سر گزنای ز به گرچه بود سیوه سیه دانه به نیست بجه جاره کان راز زده قبست من پیش و در پیش نه سکه که میان لبست بچست بدین گره</p>	<p>دانه خال ز وقت چون نمود گشت به از دانه خال ن فتن گفت ز به هر که بود ابرویت غم چو دهن قبست و خستگان نیست بچال لاس که چست ز تو</p>
<p>بین لب ادخاست و بخود بفت باده خور و دست شود سر به</p>	
<p>آفت خال موش درین شده آ تو در و لبست و چین شده تجیرت لب میان چین شده نما تمهید رانگین شده سهر قسقم چو در لبست شده چون کس غرق انگین شده</p>	<p>اقد الله چه تا زین شده من چنانم ز بید که پرل کرد و رخ ز چین طره میان ز تیشین لعل آبدار لبست من بجان بنده کین تو ام گشت گم دلا لبست لبش</p>
<p>حاشیه از فکر آن دهن میان خرده دان و دقیق بین شده</p>	
<p>پیش تو رخ جانر از ان شده بال بسته بر آفتاب تابان شگین لال بسته</p>	<p>دل کان میان نازک بانو و حیا بسته چون خواسته مقصود تصویر ابرو و بی تو</p>

سے چون بزم وصلات آرم کہ غیرت تو آنکس کنج آب حیوان ہر جا سوال کر دک تادور کا بت از تو زنگین رکاب بندم صورت میگوئے بندم در خاطر تو آرمین	رہ بر صبا گرفتہ در بر شمال بستہ نوشین لب تو دیدہ لب از سوال بستہ آوایم زویدہ زنگین دال بستہ آئینہ دل تو زنگ لالی بستہ
این نظم بست حیا ہے با آزد دست گل سز بوستان سعدی طبع کمال بستہ	
میوہ باغ بہشت بلکہ اژان نیست نہ خرما نوشین چو بہ عاشق غمیدہ را شد دل خلقی سیر چند نے گرد رخ زلف چو در پاکشان بگذری از تو شکست شاہ و خوبان سپاہ شکر چین قدر و جا با قدم یافتہ رشتہ شکم بگم	سببیت رشیدان تست متعالیہ سرودہ ام از غم ہر جا ہمہ نوشین چو بہ زلف شکست پر شکن جگر گرہ برگہ سومی تو عشاق را رہ نشو و شبہ یاد سیران گین داد فقیہان بہ آوایم دست آن چو کمان این خیزہ
در بر جا ہے دلش پیدا دست تو نادش امید بست بردل و دست نہ	
ای بیہ تو زویدہ خواب رفتہ باز آکر ز رفتن تو مارا ہر جا تو سمت ناز را ندہ	وز ہر مرثہ خون ناب رفتہ از دیدہ در خوشاب رفتہ خوبان ہمہ در رکاب رفتہ

<p>از سر ہوش شراب رفتہ پیش تیغ تو ز تاب رفتہ ماہ آمدہ آفتاب رفتہ</p>	<p>درد و رنج معاشران را باز آن مہم فوراً تا بان دیر یوزہ کنان حسن پست</p>
<p>خوابِ دل کہ ریخت جامے خونست کہ از کباب رفتہ</p>	
<p>دگر بر عزم ز گل تیرہ پردہ لالہ اتک مسرعم کہ بدین گوشت کشتہ و تبالہ نیست غیر از دل آن نیز بصد پر کالہ کے بود کے کہ رسد نسیم مارا حالہ روز شہر نیے آن بوسہ مرا تبحالہ دہن غنچہ کند پارہ بدنہ ان ترالہ</p>	<p>گرفتہ دل ز دل خارہ بر آید تالہ گشتہ و ببال غم کردہ سوار سیتاوان انچہ درد و صدمہ نشید اجسم عشق مرا جان سندیہ کہ یک سہ بہا خواہم دام خوردہم از خال لب و تجمل بوسے گزشتہ بالبان غنچہ دہن لاف ز لطف</p>
<p>چار دہ سالہ مجھے پنجہ جامے برافت کر دیرون ز کفش حاصل پنجہ سالہ</p>	
<p>تفقد الالف او عادت حمامہ سعادۃ السعادۃ والسلامہ شوہ گلگون ز آب دیدہ نامہ علم بیرون ز نذر آتش زخامہ</p>	<p>سلام اللہ ماتحت حمامہ علی اکثاف را دفیہ حلت اگر در نامہ درد دل نویسم دگر با خامہ سوز سینه گویم</p>

<p>آزبان کشادہ بر من خاص و عام دلو قلنا الی یوم القیامہ</p>	<p>ہمسالم لبس عشق بزارے نیاید تھندہ دورے بپایان</p>
<p>پشیمان شد زان عشق جاوے دلکن لمیس سجدہ المدامہ</p>	
<p>خود مرد پیش تر زہ دلان ز فرستہ از تخیل ز زور دولت غمزہ بہ کیا رنگے ز نام ارادت سپردہ بہ دست ہوس بخوان نوالش نیرودہ بہ کان رشتہ از قبیل علایق شمرہ بہ در تنگنا سے توبہ و تقویٰ فشرہ بہ</p>	<p>ہر کس نیست ز زہد عشق تو مردہ بہ ہر کس نہال شوق تو در باغ جان گشت خوش فانیست عشق بکف کفایتش چون چرخ سفلہ میدہ اندر فوالہ زہر اسے شیخ بسوہ بر شمر شرارہ فقر زادہ کہ عیب بادہ فشار ان بے کند</p>
<p>تجائی خیال خال و خط نیکوان بسند کاین نقشہ از صفو خاطر سترہ بہ</p>	
<p>ارائے فیہ وجہ اللہ خبرہ شنیدم مژدہ آنے انا اللہ ز اسرار حقیقت گشتم آگہ نہا شد دعویٰ خوبے موجب مبادا دست کس زین گوشتہ کوتہ</p>	<p>کشاد از چہرہ بشکین برقع آن مہ ز قدش چون درخت اودی طور لبس کشاد بہر از حلقہ رعل برودش ماہ را از بیج و بجے بازان لب و زبانم دستہ سن سہشتہ</p>

در وں غنچہ چرن سبست تہ	تراپیش بہما آفرش گل ساخت
لطفت قدرہ جائے زود رفت زہے لطفت قدرہ عسلے اللہ قدرہ	
برگرداود از وہ بر مشک چین منہ وام فریب در وہ مردان بین منہ چشم مرا گدازشتہ پابزین منہ بر عاشقان سہ نہ داغ چہین منہ من نہ وہ ام نہ ز کف تیغ کین منہ جز زندہ کینہ و ملک کترین منہ	بر برگ گل قسم ز خطہ عین منہ چون میکنے خرام کش ز لفت زیر پا حیف ست بر زمین کف پایت خدایا گفتے تہ جان کس نہم داغ بعد ازین بر من بکد وز خم جذام رحمت کس ارباب شوق را چوستانی مرالہب
جائے گہ جو در مشہد اویجا مباحش ہر جا نشان پاست دے آنجا جہین منہ	
مشک تر پیرامن گل خستہ آب چشم نامجون آہنستہ ہر یکہ از موصیہ و گراؤ خستہ ہر کدام از گوشہ گنجستہ خاک کویت را بزرگان بنیستہ رشتہ جان از تم گنجستہ	لے خطت نقشے ز نو انگشتہ با خیال لعل ز نگاہ آہستہ در ہم از لعل تو جہد پارہ رستہ آہوان ویدہ فریب چشم تو چشم من ہر شب بیدار جوی تو آہ مر زلفت تا کہ گشت دایم

<p>جای از دست داشت قاصد گریه بر دم صد خیال انجمن</p>	
<p>بلف قدردان ز آن نه بهر وجه سخن از آن ردی گویم در آستان دبان تهریت پنهان چهارپایانده ام تیغ تو بکشد ترا دیدم بر آهش ادم از ره بیکه دیدم از راه ایاست</p>	<p>بلف قدردان ز آن نه بهر وجه سخن از آن ردی گویم در آستان دبان تهریت پنهان چهارپایانده ام تیغ تو بکشد ترا دیدم بر آهش ادم از ره بیکه دیدم از راه ایاست</p>
<p>چو طینور از تواناان بود قریا فراقست زاده الطیب بر نغمه</p>	
<p>بست بر در دل من آه ای گوا چون ندارد اینجاست رستان نخل راه گاه آب دیدم مانع میشد که در آه آن سیر و صبح رودی من میبارد زنگ غوغا گشته غیر نم دست به رستاخ گیار گر نبرد غم از آن ستم از جان غم نخوا</p>	<p>آه چشمم تا با چه رفت و آهسم تا بسا شدم غم پر در تعلیم خلق آه چه سود بیدار یا که منم غم پیش نظر خاک پایت را که میدارد از دیم قیب غم از شوق من گریان بامی مرد گل جان شیرین گفتم آن را از من تلخ اندیش</p>
<p>زان رخ نیکو خرابی حسن با قدر جزا</p>	<p>نیت تجاری را چه با این همه دعوی مهر</p>

کرہ زبرد سے دہر قعر زردی واکر دہ	رسید یا طسریق جفا را کر دہ
نہرا سپیر من صبر را بقا کر دہ	نمودہ چو گل از غنچہ پیر من ز بقا
شیم بنبل و گل ہمسرہ صبا کر دہ	فتانہ در شمع خومی از رخ و عیانہ زلف
گمان کہ را بسے صواش دین خطا کر دہ	کشید خط خطا بر من و نیا رم برد
کہ خط عفو کشد بر خطا سے ناکر دہ	ولے ز لطف عیمیش امید میدارم
کہ صد کہ در تبادیدہ وصف کر دہ	صفای مشرب آن شیمہ زلال نگر

کر دہ توبہ ز عشق تو جامی نیک
چہ جائے توبہ ز غم سر کہ کارا کر دہ

اں سازے چو نعت من آعت از کر دہ	جانا چہ شد کہ خجک جفا ساز کر دہ
جان را تکار غم نہ غماز کر دہ	دل را بدام طردہ طار بستہ
در زانکہ کر دہ نہ سر تا ز کر دہ	ہرگز نہ کر دہ بہ نیاز من التفات
مارا بعشود دست و سر اما ز کر دہ	مہوش دار و قدست نہ نگندہ ایم
گر چون مسیح دعویٰ اعجاز کر دہ	صد دہ پیش زندہ شدت از لب چہیب
در نیم وصل خویش مرا از کر دہ	خون خورده ام بے چہرہ امی کہ یکدم

جاسے روح نفست دادہ برے گل
ہر عبا چو غنچہ دستہ خود باز کر دہ

آرخ بر آتش دختہ ماہ نور شدہ
قد بر آتش دختہ ز شک منور شدہ

<p>دے کو پودے دے کو تر شدہ روح قدسے کہ بدین شکل مصور شدہ در حق ماچہ جفا جوے دستگیر شدہ جای آن دارد اگر بیدمہ سرور شدہ کہ پس از محنت بسیار مقیم شدہ</p>	<p>دے کوئے ترخ تر و زبرد افروز است نیست مددشیرین لطف راحت کہ تر است خوی تو با ہمہ عشاق دفا و کرم است پیش بالای تو سینہ ہمہ سر و قدان ازد کے سایہ فلکں بر سرم ای دو دل</p>
	<p>جہاں سے از حرف ریا پاک بشو لوح ضمیر دوسرے روزے کہ حرف حق می و ساغ شدہ</p>
<p>تا مریم پیشینہ بود و غلہ پسینہ تا دل نشو و پاک ز غلہ پسینہ زکینہ کامین در دسرسریت کند از سید پسینہ و گدگد سیر سیر ایچہ پریچ و فینہ شہر شہر ز شام این جهان پاس خزینہ چون جمع کہ آید بزین از پلچہ پسینہ</p>	<p>با دگر کم کشتن از جفا و از غلہ پسینہ بہر بارشہ کہ شایستہ نعمہا سے تو گردو پیشینہ کہ بر کمر است از طالب عشقے گنجینہ است آن کہ ز پیکان تو دارو دل جہاں غم تست نگہ دارش ز اغیار جانم سدی تنی از دوی خال تو آمد</p>
	<p>مایا رکن میل غزلہ سے تو جہاں سے از خون جگر زنگ کن از اوراق سفینہ</p>
<p>با تو یکمیت عہد من گرتو ہزار کردہ جان بلیم رسید کہ بچہ قرار کردہ</p>	<p>لے کہ مرا بعد جفا پسینہ فکا کردہ بوسہ قرار کردیم از لبہ تو چہ جان و ہم</p>

خطِ خدا ترست این یانہ کہ مشک سودہ	چشمہ آفتاب را زیر غبار کردہ
خواب گم جیدانہ خود ساختہ حریر و گل	بالش خار دادہ بستر خار کردہ
بلوہ کنان ہمیر و مرکب از زیران	غارت عقل و ہوش را فتنہ سوار کردہ
روے چو گل نمودہ سیرہ بران فزودہ	کلید محنت مرا باغ و بہار کردہ
<p>جہانمے اگر نہ عاشقے در رہنمیکو ان حیرا</p> <p>دل بدو نیم اندہ چشم حیار کردہ</p>	

باز اے و مرہجے بدل ریش خستہ نہ	چشمے بدین دودیدہ و زخون نشستہ نہ
پیشتم شکست ہجر تو گر بارش مینہ	باسے بقدر طاقت پشت و شکستہ نہ
چون دل نمیدہد ز غمت گرد و غمیت	آن ہم بیار و بردن از غم زستہ نہ
بگست دل ز رام صبور کجاے او	از زلف خویش کجہ و ستار می گستہ نہ
جان کر غمت گر سخت بدانہ آسپاہ	بندی برین شکاری از دام جستہ نہ
خون است بر زخم بگزار میمان شوے	پیش سگانت طعمہ جگر باے خستہ نہ

جائے ز دست داد دل دین تم اگر گفت

بہر طرف گل ز سنبلی سیراب دستہ نہ

شدم ز مدرسہ و منافقاہ بیگانہ	سز نیاز من و آستان میخانہ
حمد اے ذکر ریائے نمیدہد دوستی	خوشا نواے نے و نعرہ اے ستانہ
ز شیخ شہر چہ پیتر سے و محاسن او	کہ شمع آن توان بعد زبان شانہ

کجاست ساقی چای تنگبسن کہ بفر دیشم ز عشق کوسے کہ فسانہ ازین خوشتر بسوز بال و پر سے تابیا سائے	متلع تویہ و تھوے بیکد و پیمائے نگفتہ اندرین گنبد پر افشائے بپاسے شمع دل فروز خود چو پروانه
--	--

ز تن پرست محبوب بر اہل دل جامے کز نیت ہر صدمہ جامے در رنگ دارنہ
--

یارب این نشور اقبال ز کجا حاصل شدہ یارب این دیباچہ اعمال نقش ملکیت پایہ ارت از سلسل خطش ایام حیات نام فحشست نے نے ہیت معجز نشان حاصل خواہی ایت آنکہ از دیوان فضل شاہ بود افارسی کہ ہر جاقان آفاق بہا نوک رمح اور دان بکشاد ہر جانکتہ ظلم کو چون سایہ پیشین در تک چاہ عدم	کز و صولش کا رشتا قان بکام دل شدہ کا نچہ محصول مرادست از ان حاصل شدہ نگوئے آن زنجیر پائے عمر متجمل شدہ ز آسمان بہر نجات خاکیان حاصل شدہ نصرت کامل نصیب خسرو عادل شدہ قندہ راوردہ تغیش پیشان حاصل شدہ در دل دشمن نہ ہر ارجل مشکل شدہ کافآب عدل و آفاق را شامل شدہ
---	---

جامے از ہر مدح اوز بان بکشادہ است بارہا و آخر بجز خوشنقش قائل شدہ
--

اسے تراج تہ و بالا بلا زلفی از سر تا پایا آویختے	دیدہ از توفتہ بیند یا بلا ہستہ القصہ ز سر تا پا بلا
---	--

<p>یکسر مواند از مایه بلا + عافیت خواهند مردم مایه بلا</p>	<p>خفت آغاز و میدان میکند توبلای و ز تورستن عافیت</p>
<p>آنان بالا یلا شد نام تو ور و عاتقهای نخست بالا</p>	
<p>طیر جگر خوارگان صلاست جلا زان بلا شیوه تانجیم بلا کردل دودیده راز دست جلا صارتی خیال بدلا از شد دله معاشره العقلا جبه خدا غشانه و علا +</p>	<p>عشق جانان نهاد خوان بلا گزنگوید جواب پرسه بلا خط بر آینه رخسار شکست ایناش من از میان فرستم حیرت عشق راه محفل زد چاره کار ما که داند ساخت</p>
<p>فضل قیامی پسین قدر که کند خوشه چینیه ز حسن من فضلا +</p>	
<p>دیران شده عشق تو معموره تقوس چون طفل نو آموز ترا الف دبلی همسایه خورشید بدین شیوه چو عیسی آن وادی ایمن جو دین نور تجلی بمجنون طلب و خاطر مجنون جوی لیلی</p>	<p>لے صورت زیباے تو مجبوره معنی در کتب عشق تو خرد با همه دانش از فکر جهان فرد شوای دلگه توان شد در کوے تو گر پر تو سے از روی تو بشنم خوبان قیامی همه الطیف شمس المل</p>

طوبیٰ است قد باز تو دالِ لعل و لاد	کافا وہ زبالا بر میں سایہ طوبیٰ
	تجاسے زہے لعل است چاشتے یافت در یافت بسینا ہمہ دینے و عقبتے
نشانِ جامِ جسم و آبِ خضرے طبلے چہ شہزادی تو گر کید و روز نامدم دور اگر چہ پایہ قدرت فراز کیوان است شبِ فراق ز خون خوردن بنتِ چغیر گزشت صبح وصال رسید شام فراق	ترشیتہ جلے جوے و بادہ عنبے لکھن روے و قلعے ایک مفتبلے تیرس ماہ من از اہل عالمی نیم شبے بدین صفت کہ تو ہرست بادہ طبر نفا و ہے دستہ زردانے قصبے
	بیشع شہر گویا میا حکایت عشق محبوس از عجبہ ہسم نکتہ عربے
ز شہر تن گئے دل بلبک جان نرے حُصیف نفس ز میں آسانست فروہ عشق و دور وہ حبس نفس سہل شد ای بلبل زبان عشق چہ داند فقیہ شہر این حرف صد ای بابک جرس میرسد کوازد دور نشان عشق چہ پرے ز ہر نشان گیل	بدین جہان نئے پادان جہان نرے تو یای لیست زینے آسان نرے از ان تیرس کہ دیگر بوستان نرے گوئے تا بھر لیان ہم زبان نرے برو غنپ مبادا بکار دال نرے کوتا اسیر نشانے بے نشان نرے
گمان بہر کہ ازین گذری بان نرے	حجاب ہر حقیقت ہمین تویا جاسے

شور و گرا گیزے شوق و گرا فرائے در عقل نے گنجے در وصف نے آئی ہم از ہمہ پنهانے ہم بر ہمہ پیدائے دارند ہمہ خوابان سر مائے زیباے خورشید در خشان آئکے بگل اندائے گرد و ز غمت شید اصد عاشق ہر جاے	ہر لحظہ جمال خود نوے و گرا آئے عقل از چہ دریا بہر اوصاف تو اندیشد پنهانے تو پید اپید الی تو پنهان زان سایہ کہ افکندے بر خاک کہ جلوہ بے پردہ آب و گل بار آئینہ آئے لے گشتہ عیان ہر جا ہر جا کہ شوی پید
--	--

جاسے زد و گشتہ کس کی دی شود کیدل
باشد کہ گشتہ منزل در عشق نام کیاے

ناید از مرہ مجنون روان کنیسیلے زام خاطر مجنون محبس لیلے بکبیر برد بر با صد آہ و دایلیے کہ ہر دم سوے لیلے زیادہ دہیلے چہ سود از ان چو نثار و طہارت فیلے بغرض ارض مسلمات یا دیم کیلے	بہر زمین کہ نشانی ز غیرہ لیلے سکون و صبر چہ مکان چو بستان عشق پے دعائے فرغت ز عشق مجنون را گرفت حلقہ کہ یارب بحق این خانہ آب ز مزم اگر شست خرقہ زابد شہر گئے کہ بار دل خویش بر تو تیاہم
---	--

غنائ دل کہت تست پندہ جاسے را
اگر چہ صفت زد و خوابان ز ہر طرف جیلے

ہر بازین کہ پیغم جلوہ کنان بر آئے
آہے دل بر آرم بر یاد کج کلاہے

چون آن دہشتہ را بھون سہ دہشتہ	ہر ہفتہ دیدن قانع شدہم بپاسے
تسکین چگونہ یابد شو قلم کہ در گذر یا	از دور بنیم اور آن نیز گاہ گاہے
از خاک سر بر آرم گر بگذر دنیا کم	ز انسان کی روید از گلن رپای گل کیا
زین در گذشت گوئی آن عمرہ زن کہ ہر	در خون خاک سلطان افتادہ بے گناہے
صد حرف غم نوشتہم در دل جزا نہ ترا	خواہم نگند سوش ہمراہ تیرا ہے

چامے گلن بخواری خود را بجا ک کوش	بشد بچشم رحمت سویت کند نکاہے
----------------------------------	------------------------------

میز و صیف شوق خزان دیدہ بلبلے	میرفت و حقیقت حالش نہ تے
گفتار ستر نالہ من آگے یافت	جز بلبلے کہ داد کف دامن گلے
! لطف قد و گشت زلفت نیاتیم	بہر طرف جوے سروے و در باغ غنیلے
گشتم چوناک لپٹ نہ کردی چو آفتاب	ہرگز ز اوج طارم عورت نہزلے
آمد علاج علت دل بوسہ ز تو	اے دای اگر کند لب لعل لعل
چیزے بجز خیال ز من در میان ناند	آدارم از میان تو با خود تخیلے

خمش گشت پشت طاقت چامی ز بار دل	بچارہ عاشقے کہ نہ از نہ تختے
--------------------------------	------------------------------

ای نہ نہ کہ من لعل نامی گلگون کیے	شدی گلگون اور از لبت باخون کیے
مید خط نسون بہر فرب عقل و ہوش	ہست با خط لعل میگونت زین نسون کیے

ورور ورن زہر تو یک خانہ ویر ورن کیے گزنیئے در محبت بود مجنون سیکے شاہد امین حال بسے و جلایکے مجنون کیے ورن بودی روز محشر ہر دور اضمحنون کیے	ہامی کن در چشم دول کہ لعل در آہ چشم نیش لعلے غور و غول دست مجنون سیکید مردمان ز آب و چشم جز بکشتے نگذرد امد مجنون من ز آئینہ کو دیدہ شد سفید
--	---

کے کند و گوش نظم جاسے آن سلطان حسن
گر چہ آمد و رفت یاد و رکنون کیے

سینہ ام را پاک کن در آہ در آہی دل و تاق تست جان بیدہ نیز خانہ زنجین تا تا را خوش است گو میر از در و تنہائی رقیب	خلوت خاصت رکشا در آہی گردت را سجا گرفت تاجا در آہی آکیم اندر چشم خون پا در آہی پیش تنہا ماندگان تنہا در آہی
--	--

سہ روزانے شہر کشتے از سر منہ

جاسے غمیدہ کو از پا در آہے

عجب مطلوب و موزون عجیب یاد و غمائی بنمزد آفت جانی بقا است سر و بتائی دلے دارم ز غم پر خونجے دارم ز جد و اجل نزدیک شد و زانو اس آخر کیم کرد لبالب شد ز خون جگہ جام لعلت سلخ چشم	عجب شوئے و لا راجے عجب ہوا لارائی ترخ شمع شبستانے لب لعل شکر خائے درینا گرتو بر حال من بیدل شبتائے اگر روزے قدم در پیش من بنمزد زائی لب شیرین چہ باشد گرتو شکر خندہ کبشتائے
--	---

قدت یارب چه موز دست کز رفا شیرینش	قیامت خیزد اندر شهر گزناگر برون آئے
اساس عشق محکم گشت بنیاد خرد ویران	انگشتوں نے افکارے و فینوں نے جہانے
دلہ بس خلوت تار یک تنگ آید بیا بیا	درون منظر چشم کشین کیدم چو بنیائے

روای ہمدوم تو در زم طرب باد وستان سخن می
رہا کن تا میر و جامے اندر کینج تنہائے

خوش آنکوار اندام از مازمانے	روشن ضمیر سپیکر یا خوب رد جو انے
این در جمال صورت آرایش می یارے	وان در کمال مضے آسایش جہانے
خرد حضور اینان از خود امان نیابم	یارب بخشش را یکدم نہ ما امانے
ہزار عاشقان را باید زبان دیگر	در داگویت پیدا در شہر ہم نہ بانے
جز محقق ہر چہ گوید و اعطاف از منہ	از افسانہ دان و افسانہ خوانے
مجنون ناند و لیلے لیکن با نذر ایشان	از بہر عشق بازان فرخندہ داستانے

آنکو نیکو کیست جامے آشوب عقل و دینیت
اہمیت کج کلانے شوخے ست بکتہ دانے

ایسے مظهر حسن لایزالے	مرآت جمال ذوالجلالے
انوار تجلیے قدم را	رخسار تو احسن الممالے
در شان کمال تست نازل	آیات مکارم و معالے
ردیت طرف من انہارست	زلقت زلف من الیالے

<p>باد از غبارِ غیرِ خالے جز در دستانِ لا آباے مشغول بود علی التوالے</p>	<p>میںمانہ کہ سلامتِ جلالش اجرامِ مریم آن نیستند جہاے بونخائفِ قصرتِ ج</p>
<p>باشد سجوالہ عنایت روزے بر سندانِ حوالے</p>	
<p>فارغ از زابہ منا جاتے کل شے ارادہ مرا تے لیس الا عسرا و قاتے لیس الا اجل حال تے من و آن دلبرِ غراب تے نے طریقِ الہیے کما یاتے</p>	<p>عاشقِ درندہ و منہ اباتے در شہرِ کمالِ حسنِ ازل کل وقت اے محیا و کل حال اذوقِ بلو ا و در خراباتِ عاشقانِ شبِ روز جرعے کشیم و میکو کشیم</p>
<p>باخرا باتیانِ نشینِ جہاے بگذرا از صوفیانِ ظلماتے</p>	
<p>لا طیب لہا ولا راستے - انہ رقیستے و ترپاتے میثِ اجری الدموعِ آیاتے فاضِ اقداجسم کا حداتے</p>	<p>خستہ زخمِ عشقِ اے ساتے بادِ عنم زوایا گن در جام در دوشانِ چودر و من دیدند بیکہ ماندن خونِ دل زمرہ</p>

ایک با ابروی خمیدہ خویش بے توبیش از حدیثِ جاوے را ازیر این سقف نیلگون طاقے محنتِ بھر دور و دشتاے	
نیمہ بات گفتم و فرستم قسطِ ماست الباقی	
عجب بے نصیبی خاکسارے چو شمع از سوز دل شبنمِ نرہ دارے نارم غیر ازین کارے و بارے بختا بر پریشان روزگارے چو گیرے بر دل آشفته کارے ز خردان خروہ بنو عیب دارے ایخ زردی و چشمِ مشکبازے نشیند بر دل پاکتِ عبا رے	کیم من بیک بے عتبارے چو برق از آہ گرم آتشِ فروزے بر دل غمِ غمِ عشق تو کارم پریشان شد ز عشقِ روزگارم ز زلفت کار من آشفته گشتہ زمن گر خروہ آمد کن عیب شیفیع آوردہ ام پیش تو انیک کم از خاک ہم حیفست کر من
آہ سرد و خرد خوش باش جاوے کرین دے برد و احسنہ ہارے	
ہاں فرسودہ ام از تیغِ ہستم رنجہ کنے رنجش من ز تو آنست کہ کم رنجہ کنے چشمِ برداہ تو دارم کہ قدم رنجہ کنے	تا کیم خاطر آسودہ بمن رنجہ کنے گفتہ کم کنمت رنجہ چو رنجہ بسیار اگرچہ دیرست بجے رنجِ چشمِ قدست

از غم نامہ دنام تو حیرانم چه شود تنگ شد شهر وجود از تو قریبا برین ستم از دست تو باشد کرم ان دولت کو	که بخت و دوسه کیا رستم رنجہ کنے قدم آن یہ کہ بھیم اسے عدم رنجہ کنے کہ تو دتے پے قلیل ذکر م رنجہ کنے
---	---

جائے از دیدہ قدم کن چور وے بردار حیف باشد کہ با ناک حرم رنجہ کنے

از سبز و بر گل خطا میفرستے ہر دم چه آہے از دیدہ و ردول شد عمرم آخر در جست و جویت دور از تو جانم از تن جدا شد صد شعله ازل بر زوزبانہ شد روشن این برسن کہ باشد	دل میفریے جان میر بائے خود را بدوم تا کے نائے بائے عمر رفتہ آہنہ کجائے نجان زدوری آہ از ہڈائے تا با عنم تو کرد آشنائے در آشنائے صدر و شنائے
---	--

جائے کن پس از مہر غو بان چون بادل خود بسے نیائے
--

تا کے از خلایق اسیر غم بیہودہ شوے روز و شب و رطرت سوچ زمان بحر قدم خواب بگذر کہ در انجمن زخوہ دلان میں قلبیہ چه کمال کنے اکسیر طلب	از ہر رنجہ دار کہ آسودہ شوے حیف باشد کہ کبوش حدث الودہ شوے اگر شوی دیدہ و راز دیدہ لغتوہ شوے زان چه حاصل کہ تبلیس ز راز و وہ شوے
---	---

کن ای خواجہ درشتی کہ درین تیرہ مناک	آزنی چشم بہیم زیر قدم سودہ شوے
سے در کاستن ہستی خود کن کہ چو راہ	چون شوی کاستہ شک نیست کہ افزودہ شوے

جہاں از فتنہ یسے بنامست رسید

تا خوش از بودہ و غمناک ز نابودہ شوے

ای صبا گر یاد مجبوران با شادش ہے	از سن بدیل طفیل دیگران یادش ہے
جوئی شک من و ان قلمت ہے با عیان	کاش یکدم رہ با پی سوز آزارش ہے
عمر تیر و دل خستش پے قلم ہست	تا یکے در کف رقیبہ تیغ خورانش ہے
داد میخوامہ دلم از ظلم زہر اسے شاہ حسن	شوکت شایہ فردن با و بہ آرداوش ہے
آستان قصر شیرین ایسا را اسی فلک	جز بدران نگلی کہ رنگ ز خون یادش ہے
گر کند در سینہ من صبر جا محکم چو کوہ	یک مہون بر روی دمی چون ہر بادش ہے

از فراموش کاریت جاسے بفریادت کاش

کہ گمے یادش کنے تنگیں فرادش دہے

وقت گلے و مطرب و بیت تادانی	دو لے چنیں دریا بیاسی پرتو از زانی
کیش کا فرمان دار و نرگس تو کز مرگان	کہ وہ صد سلمان را از خندہ و ز مسلمان
در جہا کر بے عمد مہر شکستی	نیک نیک بد عمدی سخت سست ہوائے
جاد و شمت خوبے جاد و دان نے ماند	داد بے نوائان دہ پیش از کہ تو آستے
نے نشانم اندر دل مہر قامت لیکن	دانم این نہال خبر بد و دل شہسپائی

دو کہ فاش خواہ شد داغماے پنهانے	میکتم نہ ہجرت سیدہ جاک چون لاد
	عرصہ جهان جاے غصہ سے ارزد بہر بود و تابودش خویش را چہ رہنمانی
جا کہ چو گل فکندہ بد امان چہ میر دے از جو یار دیدہ گریان چہ میر دے ای سنگدل تو سوی بدخشان چہ میر دے تور و نہادہ سوی بیابان چہ میر دے	بازم زویدہ امی گل خندان چہ میر دے سردی و جامی سر و چہ جو بار نیست از اشک مسخ دیدہ اماکن لعل شد شہرے خراب میشود اے مشکبو غزال
	جاے فنا چون تن یکے جان نہ ہجرتو تن را چنین گذشتہ امی جان چہ میر دی
جان باز و تو پوچون ہمزو زان مدے گوئے امی گلگیر تر حالے ز گلشن آہے لے کہ بایر لاغری شکاران و کلا فلک آہے در ہمہ فنا چہ تادان یک فن آہے قاصد اگوئے بقصد کشتن من آہے پاک اسن فیتی اما پاک دامن آہے	در دل چاکم درون از چشم روشن آہے عارض ز آب لطافت از دمی منیم ترا ز استخوان ماباد آسیب پیکان ترا چون لب خود جانفز چون چشم خود ترا قصہ ناکشتن من گفتی ہے قاصد دوست ای کبوتری خوب رویان رفعت با و امان پاک
	جاے از آزادی آن سر و گلچن لب بند چون درین بہمان زبان در چو سحر آہے

تو شمع مجلسِ نئے و شاد عالم جانے عجب صبیحِ دلیحے عجب لیلیٰ و حبیبے پہرہ و صورتِ چلنے بغیرِ آفت دینے بسحرِ نرگسِ ستانِ آفتِ زن و مردی خدا کا آدہِ چرخِ از غمت ہمیکذا را نم نگویت سوے خود خوانِ بدین خوشم از تو	باز بر ہمِ خوبان کہ ازین جہانے دلے چہ سو کہ قدرِ جمالِ خویش نہ اسنے بغیرِ شورِ جہانے بخندہ آفتِ جانے لطیفِ قاسمِ بالابامی پیرو جانے گئے پر کس بے جاگوںہ میگذا را سنے کہ خوانیم سگِ خود گر چہ سو خوشِ نخوانی
--	--

صداتِ حسنِ قوغتِ چہ حدِ جاوے بیدل بہر کجا کہ رسد فکرِ او تو بر تر از آسنے	
--	--

زارم از فرقتِ شیرینِ دہنی نوشِ لبے جان کہ در موجِ غمِ افادِ جدِ از ان لبیل چون نیابد ادبِ بزمِ وصالِ از من است سختِ بالغمِ غمِ مرغِ دلمِ زانکہ تو هست سختِ از تابِ غشِ جانِ دلمِ گر چہ طلب طلبِ و زودِ عامیِ شہرِ این کرِ دائر	چارہ و صلتِ پر انگیزِ خدا یا سبے ماقتِ خواہشِ ان موجِ رسانشِ لبے دمِ بدمِ میرِ سدا ز شمعِ ہجیمِ ادبے ہرگز از لبیلِ این باغِ نواسے طربے ہمکنہ از تنِ بنجورِ من احساسِ تبے کہ نہ روزے شودم وصلِ میرِ نہ شبے
---	--

تجارتِ از راہِ طلبِ اندر زہے حسرتِ و درد گرہِ مطلوبِ و ز آید ز درشِ بلبے	
ہر دمِ بوبرتنِ من گزینے داشتے از غمِ عشقِ تو فریادِ فغانے داشتے	

بر دست بالین نهانستانی داشته گر چه بین دل در کف نامهربانی داشته نگردد گل رخسار و از غنچه دلفانی داشته طالب دهل تو بودی هر چه جانی داشته گوشه چشمی بجالان تو آبی داشته	بستر هست بخوابم سخن خوش آن شب بکامین داشته معذرت زانج بخود بهایه مرا مهر را با قدر عنای تو بودی بستی گر فقید جهان توانستی خریدن گل دست من بیماری خود خوش بودی گز که تو
---	--

با دوروزه زندگه مباحی نشد سیرت
دو چه خوش بودی که عجز به جا آوردی

نزار سالان غیر به تبت که آمد در بر و مندری نهالی در و مندر چرا این انکس فیروزه و پایش نیکند که پیش چادرشان جایش از جزا که نیکند مسلم از زاری ایدر است با هم عیش و شاد مهر ادا را دامن خشر از هر چه پستند	بمن سایه پیر فلک راسه خداوند ز باران مهر شکبار و زمندان بهر اند بایون و کب جان رسید که مرغ زنگار کله چون کج نداده سلسله خورشید بنای گونیدم که شوخ سندی چون یار او دید چو پاکانش سپید یار بامن کیش
---	--

پدر و رانیمه مهر و محبت آسکه ای حاسه
چو با دورست آرد خویان به بفرزند

عیب زندان کنی که خواجری اصفانی لایق کم زدن که از شیوه مردان خدست	باشد از سر به ریاضت پند ان صفاست لافت کم زدن که از شیوه مردان خدست
---	---

<p>اہلِ صفوت گفتندش بعبادِ صاف خاصہ وقتے کہ بقلب رسد صرافے گر بفریاد و دفغان سقفِ سما بگشایے کے بود نظم و توانے بقیان و دانے</p>	<p>آزاد صاف منیٰ الشو و صافی صاف آہنا ز سرہ و قلب جہان شوارست لب فرو بند کہ جز ذوق تو نازل نشود حاشیہ افشا چکنے در غزل ہر ارادل</p>
	<p>بر تن مجلہ نشینانِ حقانِ بگشت ہر شہادے کہ تو از شعر عمارت بانے</p>
<p>نے زیلے پائے می بینم زپے یا کرام الہی لا اسوا طے در ضیہ دم مہر لیلے آبکے اینا صا و قننا و رسل لے ست لیلے ام نہ نعم و یم نہ لیس نے قبلے سوے یلای شے</p>	<p>چند کہ دم بہر لیلے گردے گر بیزم در عنہم لیلے اخویش بر ز بانم نام لیلے آبچند لے کہ از لیلے ہمیکوئے نشان دیگران از زخمے مستند و من ہر چہ جز لیلے بروں کہ دم زول</p>
	<p>دائے حاشیہ ہمین لیلے بود گر نیابد دایہ خود داسے وی</p>
<p>کہ بہت چلے دے سر و تر چلے دے ز لاشے کہ بود پیش اہل دل لاشے کہ دو یک قدم از شاہ راہ امکان طے</p>	<p>تر شیخ چلے نشین و در باش و حیلے دے سلوک دے خود خوار فقر اید راست نشان چہ میدہد از شاہ بارگاہ قدم</p>

<p>خیال بین تو کہ سودا سے سودے دار میری حالت مستانِ زباگ ہے ہے او زخودِ کبر وہ سفرِ کید و گامِ اہامست</p>	<p>از رہِ روانِ طریقتِ زبا سے دیدہ ہے کہ مرغِ افس ہو امیکند از ان ہے ہے معارش کے از روم و دیگرے اندے</p>
<p>بیشع شہرِ نزار دارادے جاے میرِ عشق و ساقیست او دلشودے</p>	
<p>شہیدِ ام کہ در من یاد کرو جاے کہا کند چوتھے یاد چون منے مہیات ہزار ہوسہ زخمِ ز آئد جوے پاہوست و ظم زہر و وہ جانِ رغبت از ان یکاست ہزار ہوسہ و گل از باغِ طاہرست دیوِ خمار و تہنوش باغبانِ شبِ روز</p>	<p>مہشتم من بیدل جزا میں تنائے ہے پرم پے شکیں خوش سودائے چو بر در تو نشانِ یاسم از کھن پائے کہ در زمانہ اندازے بحسن مہائے ز فکرِ قامت در خسارِ سروبالائے ہدیہ دل و جانِ میکنم تاشائے</p>
<p>مردِ پیشوہ صورتِ عنانِ دلِ جاے کہ ہست در پسِ این پردہ صورتِ آراے</p>	
<p>ز چہمست چشمِ آن دارم کہ گاہے فروغِ روے تو از یاد من بود فرماند از قدرتِ در بوستانِ ہر بجز روے تو کہ دیدست چشم</p>	<p>کہند سوے گرفتارانِ گاہے کہ دتے آفتابے بود و ماہے بطولے کے رسد شاحِ گیاہے نئے بنیم ازین افزونِ گناہے</p>

<p>اگر بندیری اینک میفستیم گو آید آه سر دم محمد پس</p>	<p>از آب و درد سویت مذر خوا ہے کوید از صبح صادق تر گوا ہے</p>
<p>نرا نم در دل چاے پر سویت کہ آہے مے کشد باز و چہ آہے</p>	
<p>نرمی تو ام نہ آنکہ جان را مرادے عجب و لغز و نہی عجب خانه سوزے</p> <p>عجب کی نہ جوئے عجب تند خوئے بد او تو تا زم و دادر تو در زم</p> <p>چو در کعب رویت نہ بینم چہ حاصل</p>	<p>ایک ہستادی ملک اجتماعے کہ صد خان دمان را در نقش نهادے</p> <p>کہ جان داوم از عشق و داوم نهادے کہ سلطان داوے و شاہ داداے</p> <p>نظمے بیابان و قطع بوا دے</p>
<p>جمال تو ناوید و جان داد چاے نہے تا امیدے نہے تا مرادے</p>	
<p>بکوی می فردشان خردہ بینے کہ از جل سال طاعت مست نمودے</p> <p>بکینگے دشت جم کر بین آن بود بیا ساقے کہ ہر قطرہ مے لعل</p> <p>اگر دامن مقصودت بدست غمش را سینہ بے کی نہ باید</p>	<p>بران آزاد میکرد آفرینے بیایے غم بر آرد و ابر بینے</p> <p>بلک اس و جن مسند نشینے بود در چشم ماز انسان گینے</p> <p>پرو نشان صوفیانہ سیتے نزدید این گیاہ از ہر زینے</p>

<p>کہ کہ ہم نہ ہیے داریم دینے از سجدہ سودہ گرد و دہر جینے</p>	<p>بکار خود خوان اسے شیخ ناما گران بر دشت و محراب طاعت</p>
<p>از خاص و عام تجامے میکشد ناز وے خاص از بر اسے نازینے</p>	
<p>در دہ شراب لعل ز جام زبر جدے بر رایہ سعادت و اقبال سر مدے ساز و تمی ز دوسوہ نیکیکے و بدے مقصود منتے و تمنائے مبتدے خوش آنکشد بشارع یمانہ حتمدے بوجھل ز از مشرب عذب محسوسے نشامتہ قبول ز دوجیدہ آرزوے گلہاگ گلعداری و لاف سے قدے</p>	<p>ساتھے پاکیزہ خودی عشق و بخودی مے دہ بروے شاہد مہوش کہ این بود می چسیت جذب عشق کہ بدر او نیک یا شاہد کد ام آنکشد سود جال دوست در شیخ عشق ہر چہ بجز نے خلافت این نکستہ باقیہ چکویم کہ بہر نیست بیچارہ مے کند اظہار علم و فضل باروے چین گرفتہ و پشت و دوازندہ</p>
<p>تجامے بسوز دل و لعل کہ دختند بر قہمت تو قبائے مجرہ</p>	
<p>دلہ را خون گئے در دیدہ باشے ترا شیدی خوشا این بت ترا شے کہ چون یوسف بخوبی گشتہ فاشے</p>	<p>گمے در دل گمے در دیدہ باشے زلوح خاطر م نقش بیان را خریدار تو زان رو شد جہانے</p>

<p>اگرچہ جان میسر ہے</p>	<p>چونکہ از دست تو زمان بجز و شرم</p>
<p>چہ میسر سے کہ جاسے عاشق کیست</p>	<p>چہ گویم من تو ہم دانستہ باشی</p>
<p>ہر کہ پیدا می شود از دور بند ارم توئی واکہ خون میر تیر دوسر برے ارم توئی در زلف شد دل چغم این یکہ و لہ ارم توئی من چہ غم دارم عروقی من غم دارم توئی تابان روی چو شمع شب نام توئی اگر از صبر کم داند و سیارم توئی خود فروغی من کہ میگویم خرید ارم توئی</p>	<p>بسکہ در جان فکار و چشم بید ارم توئی آنکہ جان میبازد دوسر درے آمدنی اگر تفت شد جان چہ پاک این بسکہ جان منی گر چہ صد خوار سے صد ہر دم ز دست غم روز را در یوزہ روز از شب تا شب با کہ گویم در خود یارین شہای غم گر چہ پستانے پیچ بر سر بازار دہل</p>
<p>گفتہ یار تو ام جاسے مجو یار دیگر</p>	<p>من بے بے بار خواہم بود اگر یارم تو</p>
<p>از شوق لالہ زنی داغ بر چہ دارے ہزار عاشق دیوانہ بشیر دارے چرا نظر بکمال کسے دگر دارے کہ بار غم ز دل اہل درد و برداری خوش آن زمین کہ تو گاہے بران نظر آئے</p>	<p>شہید ام کہ بچہ ہر نظر دارے لیکن کمن کہ زخیل پرے و نشان ہر چو روی خویش در آئینہ میتوانے دید منہ عیش بدل بار غم تہا آن نشان پای تو باشد نشانہ رحمت</p>

گیرے بغیر از حال عاشقان خود را / از دغ شوق و غم عشق چون خبر داری

چو هست از ہر خرید از او شدن جامے

ز شک و حیرہ چہ حاصل کہ سیم و زور دارے

دل ز مہر دیگران برداشته	در دل با مہر دیگر گاشته
در چہ انگیزی و لم رانہ ان قرن	از بغا موسیٰ بر ان نگداشته
شع رخ کردی نہان از آہن	آہ من با دہوا انکا شته
طعن خود رائے زدی بر عاشقان	عاشقان را بچو خود پنداشته
خوش شد از جنگ تو وقت من گز	گیر مت دیر بوقت آشته
نوبت شاد ہے زدی در ملک حسن	از آتش و لما علم افراشته

جامے آخر کشتہ تیغش شدی

سروران کہے کہ در سر داشتے

باہر کہ خیر ماست چو شیر و شکر خوشے	با اچہ موجبست کہ چون آب و آتشے
با چو آب در قدمت مہر نہادہ ایم	لے مہر دہر افراز مہر از ما چہ میکشے
حال ترا زایہ ہمیت این بے ست	کا سودہ در حمایت آن روی مہوشے
میگفت شانہ با سر زلفت کہ از چہ رو	پیوستہ در کش کش دوران مشوشے
گفتا بے دلے چکنم کہ فریب دہر	بس عیش خوش کہ گشت مہل بنا خوشے
چون صاحب عامہ و قش فاش شد برق	خوشوقت بے عمارتے او بے غشے

آگہ ز تلخ کمانے تجھے کئے شوے
کز جامِ محیرِ مگر خودے جز عیشے

آفرای سر و خرامان ز کد امین مپنے
بنّا آن تن نازک ز قیاسِ بچسپن
لب بہ بستم ز سخنِ لیک بملوت گرجان
خونِ ماقور و دھچہ آزار و دلمے طبلے
کد زمر تا قدم آشوبِ دلِ دجان منے
غنجہ دیگر کند و حوے نازکِ بچنے
نگاہِ دلِ باتو دو گاہے تو بدل در سخنے
نوشِ کر دے می ناشینہ چو اے شکنے
چند آتشِ بھن سوختہ دلِ مے فنگنے
لیک شکر آہِ آفران کہ نیم زیستنے
یارِ ہمارے منِ نید و بے خاتمہ خواند

جائے آن شوخ بوزیرِ تو گرجِ کشد
ادبِ آنست کہ گردنِ نئے و دمِ نئے

ہر قطرہ مے لعل کہ ریزد بر مینے
باطلتِ شبِ مہر و ہانتِ توانِ نہت
گفتم شدم امین ز بلا اسے زمانہ
ہر دین کہ نہ عشقتہم کفر و ضلالت
از جامِ نورِ خاتمِ عیشِ ست یکنے
از نورِ رختِ گردِ مرصعِ یقینے
باگاہِ خیالِ تو دور آمد ز کسینی
باگاہِ خیالِ تو شدہ ام از ہر اینے
گردِ زلامتِ خیمِ دبر وے تو مینے
در کوے و فانیست چو من خاکِ نشینے
بسیار بہ جائے کہ چو اوست اینے
دربِ گھر آمد لبِ آبا با ناست

<p>و الله الله چه شوخ و بده کسے من ترا خواهم از دو عالم دیس از تو ام جز تو از دوسے نیست چون بچ از خوشی تنی شده ام کرد عشق تو دور ولایت دل که بغیر از این چاکس ترے کرد دو عالم مرا حسین توبے انت سہلے وانت جلتے با تو دارم ہوا ہے ہم نفسے روز ہائیکے دشب سے</p>	
---	--

<p>قائم از عشق نیکو ان بازے عمر گذشت چند بوالہوسے</p>	
--	--

<p>لے مراد عشق تو را کار خود میرانیے قصہ دشوار بچران مردن آسان شد ماند بخران غم از من آتو آنے چند پس کام عیشم تلخ شد زین گریہ ای آتو بکا بے تو تن ندان جان ای بقصد است ہرگز من چون نیست در پیشکا و بیم وصل در بیابان تناسے تو سر گردانیے باشد آسے بعد ہر دشواریے آسانیے اگر وہے فران سگانت را کنم مہمانیے زان لب شیرین کرم کن خند و نہانیے دست رحمت بر کشا آزاد کن ز زنجانیے سے نعم از دور بر خاکے رت پشانیے</p>	
---	--

<p>پیر شد قجائے زجام نیم خوردت جرے بروی خشان آکند زان جرے پیر افتانیے</p>	
--	--

<p>صدای آن غمگشت و کل آن تو بکا ز پرده البشمے میزند تو ایسکن اگر شور مجلس عشاق شد ز پریمے رسد بگوش من آواز سیمے</p>	
--	--

دیمد صبح یقین از فروغ جام ای شیخ	از زلف مشک چرا اندہ در حجاب سے
ز بعد و خمس فلک دم زند بنجر شہر	ز زم عشرت ما دور باد آن منگے
عروس عشق ترا دایہ شد نیستد انہم	کہ شیر ذوق ز پستان او چرا نکے
سحاب بکرت و آب رحمتے جبانہ	و لے چہ سود کہ برگشتہ ز آرا نچکے

بہر ارباب خوشگوست قیامی آن گلرا	یکے بال نہ آنرا از ان حسنہ اریکے
---------------------------------	----------------------------------

ایہ حبیب عربیہ بدلتے قسطنطنیہ	کہ بود دور و غمش ایہ شادی زنجی
فہم رازش مخم اوعربے من عجبے	لان مہرش چہ زخم او شوی من جیشی
فرہ دارم بہر او ارجی و قہل کمان	آشہ او شہرہ آفاق بنجر شیدوشی
کر چہ پرندہ و دست ز پیش نظر م	بہرے نظر سے کل عداۃ و عشی
صفت یادہ عشقش زہر بہت پس	ذوق این چہ شناسی بخدا نشی
صفت نیستد میر اسیر از ان آب حیات	فنا صفت اسد بہ کل زبان عشی

چاہے ارباب و فاجر رہ عشقش نہ دند	سرب مبادت کرا ازین راہ قدم باز نکند
----------------------------------	-------------------------------------

کے مہر و چشم سست مایہ دیوانہ گئے	آتش نمایان ترا از خویش ہم بگاہ گئے
شہر رخسار ترا بہر باغ فرود و زم زم مستین	از خدا خواہندہ خوابان دلت برداں
شیوہ عاشقی چہ داند ز اہم غلو تاشین	جلوہ ملاؤس کی آید ز مرغستان گئے

گزار از غم و غم کا نہ طریق عشق ہے
تا طے دیوانگے دیوانگے فزائے

بیکہ گرتے شلوہ مر دشت چہرہ زردی نوب
خیر کر جائے خواہ آمدین دانگے

ہوای نیکو ان عیش مست و شادے	مراد عشقا از ان نامرادے
تداک یا غائب البین دے	خان سعاد چند ہویت بعاوی
بصل دست لطفش بہنمون گشت	ولیکن عافے کیدالامادے
بسوسے با شیم لطف دیدے	بروے ما در رحمت کشادے
خیالک موتے نے کل داد	دو صلب مقصدی فحش کل دادے
دل صبر پارہ و ہر پارہ و داغ	نوادمی و انوادمی و انوادمی

ایں شعر یاد دار دھائے از تو
کہ جان داد از غم و داوش تو

نہ کیست چہ سے شد و از نویش تہے	چون سالکان زیر مقاماتش آگے
آز وہ کہ نالہ جانسوز سے گند	ہر جا ز پاسے تا سرش انگشت سے بنے
سورخا لبینہ نے بہر آن گسند	آدم بدم ز نالہ دل خود کند تہے
خفتہ ز بانگ سے جہد از جا تو مردہ	اگر در سماع بانگ تہے از جانے جہ
دستار تہے شدم کہ بجا لم چشد لبند	آہنگ نالہ اسم و م نے کرد کو تہے
خود تہے کہ رستہ ز خود زان ہمیر نہ	ایں لادہ بخود می کہ تو کیم نہ خود رہے

حاسی زنا دل افکار خود مگر
اگر نہ کرنا لہ خود شرح یہ

اگر نہ بے بر لب ہر چشم چنا لے
بر سحر خاں لے لب خود بہر چہ نا لے
وہ سوی اقیقت ہر چہ در چہ خیا لے
بہر نکلن جا کہ تو از عفت نہا لے
وہ اعتقاد خود لائق این پائے نا لے
چاہے نہ ز غمت چو لے از غیر تو خا لے

سر ابد مخرقہ و ریاضے نا لے
پیش لب تو صد قبح باوہ لب لب
از عالم صورت کہ ہم نقش و خیال ست
اسی خواہی عالی محل بن ویر معانی ست
از عشق سخن مرتبہ یکب بلند ست
گفتہ بچہان عاشق و محبتہ چہ وارے

حاسی سخن بہر تہلکہ چہ گوئی
ور کینہ لہ چہ نیلے عقد لہ

بچہ پایا ہمہ یہ رحمت خود رحم نا لے
کاش صد درد و گرہ سر ہر درد و فزا لے
کہ بیکہ عشوہ اگر خواہی ازین صبر آ
فکر بارے کہ تو جا کرد و درون لہ لے
کہ تو زن داشتہ تیر خود چشم رے

گر بہانی کہ چاہے کشم از درد و جد لے
در دہ درد تو نام سبب و اندیشہ دربان
دل بہ حاصل از ابرت اسی شوخ قیمت
گر چہ مارا نمود حاسی بجا کہ سر کویت
دل ز انسان بگنہ تو گرفتار شد اسی جان

یاران ہمہ کس در پستہ خود و خیال ہے
مشکبہ یاران بیکر کو ہے تو آسکے پیر آسکے

<p>مرادیں میر میدان عشقت این سہ افزای چو میر باد میر میدان اندازہا بنا زان بود گوی سہم را با خم چوگان تو حالے درین میدان فیر دزد بر آید میر دہر روز فلک میگوید اللہم سلم از قہالے تو تہنہائے لگن گولے سہم را در خم چوگان محل گشت چشم جہاے از خاک سہم بہت سہر کربت سلطان حسین آن کردل روشن</p>	<p>کر دزدی پیش چو گانت کسم چون می سہر باز ہمدن سہر شوم چون گوی از شوق مراد آزای بیک چوگان چہ باشد گر جمال کوی پر دہر بشکل گوسے زربا شبہ چو گانتین سہر ازے چو رخس تیز گام اندر قہالی گوی سہر جہی ز درین میدان بخوام دیکری را با تو سہم باز چو چشمہ انجم از گرد سپاہ و شاہ ابوالفازای کند با آفتاب وحدت چون صبح و سہار</p>
--	---

بقائش باد چندان گذرین کاغ پر آوازہ
 کند با صور محشر نوبت لکشم ہم آوازے

<p>لے وقت چشم تو جہاے پیوستہ بقصد ماند ابرو ہر کس برت آور و متاعے ہستم شگلے پر آستانے سہر شہ عشق کے تو ان یافت گرا شک چو در قبولیت افتد شدہ اذان دہان عارض</p>	<p>میکن نظرے بنا تو اے آگوش کشیدہ کدے مانیم وہمیں حقیر جہاے خرسند ز تو باستخوانے نایانہ زان میان نشانے در پاسے تو ریز مشر و دانے صاحب نظرے و کتہ دانی</p>
--	---

ایچنین خوب و نازنین کو توئے گر گلستانِ جہنم غمشند صفت جان و تن بیار و تاب ایچ مرغ دل از تو جان نبرد	بنو دیچکِ خپسین کو توئے ز دم زان کل زمین کو توئے مونسِ ہر دلِ حزین کو توئے باز زمین کو نازنین کو توئے
--	--

حارے از بدیعِ دل سوئے بایچنین آد آتشین کو توئے

سینہ روزان وزست از نادکِ صیدِ گلی دارم از آشکِ شفقِ گوشتِ درازانِ خورشیدِ نیست آن اندامِ نازکِ را مناسبِ لایک کیست گلِ تاجِ ہرہ افزہ و جنوبِ بیش تو سہمِ ترکان تو از دیدارِ بازارِ بازاریست جو رکم کن باسنِ مسکینِ کرد و زبازِ خوشست	خانہ دل را فروغِ دیگر از ہر روزتے ہمچو گردونِ ہر نازِ شامِ در خوانِ دنا بایریش از گلِ قباکے در سمنِ ہر آستان ترا نشِ رخسارِ تو یک شعلہ دزلِ خرسن ہمچو روحِ اللہ حجابِ را داشتہ سوزن چیت باشد دامنِ پاکتِ بستِ چون
---	--

حارے بے خانِ نازِ ہر دم آبد خوران ز آنکہ این مسکینِ ہجر کویت نذر دمسکنے
--

لے ز خورشیدِ جالتِ مادہ را شرمندگی پردہ از عارضِ بر آگندگی کہ من را تو ام شرکتِ شامِ ستای نیست در بازارِ عشق	باگدایانِ تو شامانِ در مقامِ بندگی وہ کہ دار و دو کہ طبعِ بدینِ خندگی نیستے سے باہر دیکھنے و افکندگی
--	--

شد خراب از گریہ بسیار چشم من پلے	قلم را آفت رسد چون پر شود باز نازگے
آسودہ ولا عال دل ارچہ دانے	تو نخواری عشاق جگر خو ارچہ دانے
ہرگز غنیدہ کہت پاسے تو خارے	آز رو گے سیدہ او گارچہ دانے
شب تاب سرخفتہ بنامت کہ تازے	بیخوابے این دیدہ بیدارچہ دانے
لے فاختہ پرواز کنان بر تیر سر دے	در دول مرغان گرفتارچہ دانے
جاسے تو وہی ہوتے و جام سے دستی	راہ دورش مردم ہنسا پرچہ دانے
کاش من میدل از رنگان بودے	ناز صفا مان شان تو بودے
آن ہم دشناما کہ داد و قہر ہم	اگرچہ بودے کہ از زبان تو بودے
ز اہر اگر قبیلہ تبال تو دیدے	از زبانش عامی جان تو بودے
غنیہ تبال ما کجا بنگفتی	اگر نہ تیرے رنگستان تو بودے
جاسے اگر یافتے قبول غلامیت	غلامیت پر دوش در خان تو بودے
سزاوارہ اگر دل سبائی نوشتیں بودے	کجا نہ گونہ رسوا گشتہ ہر انجمن بودے
کہ بد دل نبودے و اغیار از لالہ حساسے	مرا چون دیگران ہم ذوق گلشت چمن بودے

نہادی برگوی میدیخ و من بعد حسرت مراشد کہ غم جانِ نعمت جانِ میکنم اکنون زخاوشی بر آمد جانِ درد دل صد سخن نہاں اگر بوسی تو گنبد شستے بگورستان شقائقان	ہے میرم چہ بودی گر جای صیدن بود بلکہ عشقِ بایستے کہ امم کو کہن بودے چہ بودی گر مرا پشتِ مجال یک سخن بودے ز شوقِ آن چو لالہ چاکہا شان بکفن بودے
--	---

ز صبر و ہوش و عقل و دین پاہ آگینتے حاشیہ اگر نہ عشقِ خوزیر تو شاہ صف شکن بودے
--

باچین قامت و بالاکہ توئے بدے زندہ کنے صد مردہ چند گوئے کہ بگو جان تو کیست چون تو انیم کہ عاشقِ نشویم	کیست سر و چین آنجا کہ توئے عینے امر و زہمانا کہ توئے بخدا اسے بت رعنا کہ توئے باچین صورتِ زیبا کہ توئے
---	---

حاشیہ شہرہ شومی زود و عشق بچینین دار و شیدا کہ توئے
--

داند جانِ دل تو ہر یک تپلے عشاق راز ناز و تنم فرانتے اہستہ ران سمند خدا کہ در بہت اگرے کنیم نالہ ز شوقِ زخمت مرنج	اسے باو شاہ حسن خجہ اترے نازی کیں کی نیست ازین بہ تنے صد سرفادہ پیش بودیر ہرے کہ شوقِ گل خوشست ز لیلی ترے ہرگز دید از ان لب شیرین بہے
--	---

<p>کہ جز خون خوردش نبود نصیب کہ عاجز شد ز دوران ہر نصیب نیامد چون تود عالم حبیب ایکفت تیغ بجا ہر سوز نصیب</p>	<p>بشہر نیکوان بسکین غیب عجب بیمار سیہ دارم ز عشقت چون عاشق بے ایسے ولیکن ز کویت تیغ نہا ہم گر ہمہ بیستم</p>
<p>نیفت تو بہار خوبست را خوش الحان تر ز تجا سے عندی</p>	
<p>بکوی دوست کدر شکبہ ز عالیہ سہای پس از اجازت دربان مین ہوں دم ہمسای بعضی حال مین بے زبان بان بکشا سے بان میان چو موہوسے باز نہا سے تقصیر تیغ زرد دم خجاکہ آن کشت پای چو سطر بان خوش الحان شوق نہ تر آ نوشہ آمد از آب چشم خون پالا سے درون نامہ میان تروفت خود را جا سے</p>	<p>یسیم محمد امی روح بخش روح افزائی ز گردہ چو بران خاک و زرنے نفسے بہند دست بخدمت دگر مجال شود تو دست تن چون سکو خورش ضعف مرا چو در حرام ہند پای بر زمین برسان ز نا لہا سے منش با آید و ہیزم تر سپ ز مال جا سے اگر پست بگوایک ز لیکہ کاست اگر خائیش تو اند ساخت</p>
<p>پے دعا سے تو ہر دم کشد پرستہ انیسم جو ابر سحر از بھر طبع تو پر تر اے</p>	
<p>بنا از دے ہر چو مہ گاہ نگار دے</p>	<p>از نہر اہتاب تیغ امی ترک ما دوری</p>

از مہر وادہ باز چپ گویم کہ بنیت ہر جا سوارہ اسے نہ بے مہر گنیزے	ہم راہ مہر عارض ہم مہر راہ روے النداد و مہر باران خاک راہ روے
گر بے نقاب رخ بنائے چو ماہ و مہر رویت رواج حسن نہ و مہر دیگرست	کردند ماہ و مہر ز خجالت سیاہ روے خواہے بنام مہر و مہش خوان خواہد کرد
از مہر وادہ روے تو بس آہے کشیم	شداہ و مہر را سید از دود آہ روے

جاے کہ شذر مہر تو چون ماہ ز نقاب

اسے ماہ مہر طلعت از بے گناہ روے

اکہ از شافع گل لطیف ترے خاک پایت شدن چہ سود کند	روی خود بین بگل چہ می نگرے چون تو از سر کشتے نیگد زے
گر ز اغیا پوشمت چہ عجب یار با ما و ما گر دہسان	کہ مرا چشم روشن دگرے آہ ازین غافلے و عجبے
رہ بکوے وصال سانست تیر گردن نشاید مگ کوی	گر کند نور عشق را ہرے گر مرا از سگان خود شمرے

جاے از بندگان خاصہ تست

نیست زین عاشقان در بدرے

در لباس نیلگون چون جلوہ کردی پری یا لباس آسمانے ہر کہ دید اے مہ ترا	مہ دگر نمود رخ زین پردہ نیلوفرے شد بدون چون وز روشن گاہ گری
--	--

سرو آزاد دی کہ دار و رخ ز گلبرگِ طرسے	شاخِ شمشادِی کہ پچیدست نیلو فریدان
عکسِ سین کرد آن تنِ تازنِ بے صفت گرسے	بیمِ دورانست نیلو فریزیر آبِ لیک
ای گل خندانِ قیاسِ کارِ ازانِ ناز کترے	برگِ گل در غنچہ نازک باشد آادر بقا
اگر بچیمِ مرخصتِ سوے غریبانِ بگرے	چندست غنا چہ کم کرد ز جاہ و شہرت

قدِ حُسنِ حامی صاحبِ نظر دستِ دین
قیمتِ گوهرِ کنے نشناسد الا جوہرے

تو گلے باہان کہ میدا نے	لے بجا باہان کہ میدا نے
رود از جاہان کہ میدا نے	گردِ می در چمن ز رشکِ قدت
زلفِ دیاہان کہ میدا نے	آہوے دامِ حبس و ترا
مشکِ ساراہان کہ میدا نے	گلِ سوری کنایت از مخِ تست
مخِ زیباہان کہ میدا نے	سر زلفت شبِ سیاہِ منست
شگِ خاراہان کہ میدا نے	بر تو سیمِ تاب و اندر سیم

باتو جہاے نیست زندہ بجان
وز تو تنہا ہان کہ میدا نے

کہ نیست در سرِ باجتر ہو اے ساغرے	قسمِ صفتِ جامِ صفائی جوہرے
در آبِ خشکِ قحجِ ریز آتشِ ترے	بیا کہ خشکے درے طفیلِ ہستے است
کہ کرد از افقِ حسمِ طلوعِ اخترے	بہینِ بلندیِ بخت و سعادتِ طالع

<p>بہشت میگرد اولیست و کوثر سے کونست پنج ترا شربتے برابر سے تغذای روح کن از جام روح پرور سے</p>	<p>غرض طاعت عارف بہشت کو فرست اگر زور دوسر خویش رنجہ می نوش گذارد پرورش تن بہ تن پرستای دل</p>
<p>کنج میگرد سازید جائے حائے را کہ رفت خانہ او چون جاپا در سر سے</p>	
<p>دل کیے تاراج گرد و دین کیے آن کیے بر بود از من این کیے مردم از غم جانب من بین کیے عاشق و معشوق را بالین کیے کن حالت بر لب شیرین کیے اگر کشاید زلف از صد چین کیے</p>	<p>ای دوست در ستیز و کین کیے خال زلفت را نمودہ جان دل سوی ہر غمخوارہ داری صد نظر خواب خوشن باشد شب وصل ارد زان ہمہ بوسہ کہ دادی عمدہ ام ناہ گرد و خوشہ چین خرمست</p>
<p>عاشق مسکین بے داری دیت بچو حائے زان ہمہ مسکین کیے</p>	
<p>چشم بد و زرد روی تو کہ بس زیبا ئے باداد ان کہ بعد جلوہ بردن مجھے آئے ہیچکے بر من و رویش تے بخنائے کہ چون سوختہ باشے بغم تنہائے</p>	<p>ای ز خاک قدم چشم مرا بنائے ای خوش آن دیدہ کہ اول بہشتی افتد لطف و انعام تو عامست نہ انعم کہ چرا روز من و شفت آگہ شود ای شمع چہ گل</p>

چشم دارم کہ بشام زبان کشتائی تا کی طعن کشان آہ ازین سوال بیش ازین در طلبش عمر چہ میفرمائی بس بود لذت و در طلب جو یائے	گر نیزم بچو ایچو سلاست گویم چند سو دای تیان و آ ازین خون عقل گفتا زسد وصل سلاطین گدا عشق فرادو بر آرد که امی عقل نموش
--	--

قائمے از خیل گمان یاز غلامان باشد
بندۂ حلقہ گبوش ست چہ میفرمائی

بزم ماچیت کہ بر ساغر مانگ زسنے سنگ بیدا و بخت کردہ در خنگ زسنے لشکر روم کشے بر سپہ زنگ زسنے راہ بر نغمہ سریان خوش آننگ زسنے شاد چون در تنگن طرہ شیرنگ زسنے وقت آنست کہ در دامن گل خنگ نے	باہمہ سنگدان ساغر کلنگ زسنے ماہمہ بر سر صلیحہ سبب حبیت کہ تو آج نائے شکنے قدر ہمہ مشک فغان گر نو ساز و غزلخان کنے آہنگ سماع دل چو شاد شود از رنگ بصد شاخ مرا چاک ز باد مصاحب سسلی مطرب
---	---

نصرت قدس بود جای اقامت حاکم
تا کیخیمہ درین مرحلہ تنگ زسنے

در تو مایہ در مان کے نشو و بخت بفرمان کے ہیچکے کلبہ احزان کے	ای غمت آزادی جان کے گر تو فرمان نبری در مان چیت دو چہ شے تو کہ روشن بکنے
--	--

<p>نکٹے گوش افغان کسے کے فرد آئے در شان کسے اے زمر تا بقدم جان کسے جان کشم پیش تو جانان کسے</p>	<p>از تو داریم فغانہا کہ چرا آیت رحمتے اے ماہِ دلے جانِ دوسر در قدمت خواہم بخت گر تو این سرکشے از سر نبے</p>
<p>جائے ہنسنت کہ این طرز غزل نتوان یافت بیوان کسے</p>	
<p>یازنم از بوح خورشید مناشش شلے ز آفت و ہر دور ارکان معیشت نطلے باشدش قوت بجھے و مجال بدلے کہ مئے لعل بود انچہ نازد بدلے ثبت زور و فقر اعمال تو بر زینِ علی نیست این و دشمن در بغل ہر دغلے</p>	<p>نہ غزالے کہ سراہیم بنیالاش غزلے نہ کریمے کہ کنم فکر بحیث چو فتے نہ فیضے کہ برہان سخنا سے لطیف طے شد اسباب سخن ساتھے گلچہر و کجاست سے خور و روسے نکو بین کہ ملائک مکلفند جیب خاص ست کہ کینچ گہرا خلاص ست</p>
<p>جائے از عشق گوگشت خواہ کہ بود ہر محفل را سخن ہر سخن را محلے</p>	
<p>مران زین درم بردہ دیگر سے کہ با آستان تو دارم سر سے زمن پیچ جانیت بسکین تر سے</p>	<p>برومی من از لطفت بکشا دوسے سرم را کن ز آستانت جدا ز بسکینم نیست جا پیش تو</p>

شداقزون زافسوس تو سوز دل	وسیدی دے شعلہ زو افگرے
بزار و فروغ رخت آفتاب	چونہ نیست تابندہ ہر اخترے
بریدی بآن غمزہ پیوند وصل	زوی برگ جان من شترے

زمینگون لبست دور حائے دم
ز خون جگرے کشد ساغوس

گاہے ز ہجر چشم مرا تو نشان کنے	گاہے بوصل خاطر من شادمان کنے
چون نیست خمی تو کہ روی برادر کس	راغے شدم کہ ہر چہ دلت خواہد آن کنے
گفتے کہ خاک پاسے خودت میدہم بہا	جانا و رین معاملہ ترسم زبان کنے
باشد پئے حساب کہ ہمارے تو خطے	ہر رخہ ام ز تیغ کہ در استخوان کنے
جان میفر دستت کہ وہے وعدہ بوسے	لیکن بشیر طاکمہ لبست راضمان کنے
لطف لب تو مرہم ریش دلم شود	کز ہر دوش نہ آزد ز زخم زبان کنے

جہائے سگیست بردت از کشتش جہ بود
جز آنکہ تیغ خویش برد استخوان کنے

ای میخ سحر چند کنے نالہ وزاری	از در و کمرے تارے داندہ کداری
گر دست ترا شوق گلے نیز چوبل	بگذر تہاشا کہ گہاے بہارے
چون فاختہ گر شیفہ سمر دانے	انچاچہ کنے طرف چمن راچہ گذارے
نے نے غلط بہت ترا ہم غم دور ک	زان سر کہ چو گل بہر سوخت عمارے

<p>زنا کہ آئنا بگالش بسیارے خواہم کہ تو آخا بر سے یا دن آ رہے کافا و زہر تو بعد محنت و خوارے</p>	<p>نغم نامہ ہجران پر دہاں تو بستم من نیز چو تو سوختہ و غ فرقم گر قصہ جامی ز تو پر سد خبر شن</p>
<p>دار و بہت دیدہ امید گدازے باز آئے و بروے نظر لطف گامی</p>	
<p>گر دہم دل بغزائے و سرایم غم غم مرشد عشق نغمہ جز انیم عملے ہر گز نہایت درین مسئلہ با کس جدلے جز یہ جو دیکھا جس کے کنارہ و بدلے تو ان گشت شائے تو ان زو شائے اک زند طعنہ و نمائے و کدر و دغائے</p>	<p>نہ خرد است تصویر و نہ دین اخلاک و نہ علم و بہتر ز آب قلع میثوم و نہ جوے نقص ہر اوجہ بندہ رمان بود نقد عمر کے کنارے بلش صرف کن چہ نشان گویت اسی بار کہ آن نادرہ را طے کن طرز غزل جامی و اندیشہ را</p>
<p>چشم شاید تو ان بہت و موگ بہتین کہ ازان رشک بر دو کوری و زین گلے</p>	
<p>نہیم از تو تشکیں تر غزائے کشیدہ از سواد شب ہلا سائے یو و با خولیش ہر کس را چہ سائے کہ از روے تو دار و انفا سائے</p>	<p>ز رشک تر خطے و اسے و فائے رخت خورشید و از ہر جانب خطائے خیال آن میاں کج بندہ م آسائے از ان گل در نقاب غنچہ ماندت</p>

بود شوق تو افزون گرچه بسیم	ترا هر روز و گل را بعد ساله
شود عالم و گرگون هر دم از تو	دل بے تو نیم در اسبج حاله

بگوئے عشق جامی لب فرو بند	که باشد هر مقامی را مقامی
---------------------------	---------------------------

ساختم چشم رست بهر تو جاس	رست شد جا کرم ناسی در در آبی
کنند شد دور راه نوبت تست	نابر و س خود منو بے بنامه
کرده ام از دودید پا ذر شک	میر دم در رست بر آله پاس
گویم در گلو گرو شده است	تبع بردار دین گرو بکشای
فراق من تا قدم ر بود دست	صبر و هوشی که اندام هم بر باک
تیغ از خون هر که گیرد زنگ	زنگ نرا بقتل من نبرد اس
معتب نامد سمم بر دت	ریش قاضی کنید می بالاس

راه تقوی چه سان رود و جاس	
ماند از جام در و در گل پاس	

اگر چه در لب جان بخش انگین در اس	ز ناوک مرده مدش در کین در اس
بناک بات که توان از آب حیوان یافت	لطافتی که تو در نعل آتشین در اس
بهشت گلشن جنت نید هم یک شاخ	از ان بنفشه که هر طرف باسین در اس
ابروان نکلن چین خدای ازین پس	که زیر پر شکن موهر ارچین دار اس

زسعد و خمس چہ پر سے حکیم را چون تو	فروغ کو کب قبال درمہ بین داری
بخش برین مفلس کہ از دوا ساعد خویش	دو گنج سیم نہان اندر استہین داری

پاسمان کہ برو طاعت ترا آجائے	
چنین کہ پیش تہان رودی بر زمین داری	

بروم بدیدہ دگر سے خانہ میکنے	ہمنا نگے بر دم بگاندے کئے
دل را نشان بزاویہ ہجر سیدے	دیوانہ را مقام بویرانہ کئے
دستم گرفتہ غوطہ ہے در خم اپی	چون خان عالم گل پانیہ کئے
لے شمع بزم حسن تر اگر م میکنے	دل سوزیے کہ بر سر پردانہ کئے
سے پردے ز گویہ دلاہر خان	از فیض ابر تربیت دانہ کئے
کشتا گرہ زطرہ بشکینش لے صبا	تا چند بعد سنبل تر شانہ کئے

جائے دگر بدیدہ وقتن طریق نیست	
وقت است اگر عزیت مینانہ کئے	

بر سر آن کو سر من خاک بود کاٹکے	پایاں آن بت چالاک بود کاٹکے
نامہ بروے بکوسے او گر روزے صبا	قالب خاکے خس و خاشاک بود کاٹکے
چند بر چاک گزیریاں طعنہ اسے ماضع مرا	سینہ ام صد جاز تیغش چاک بود کاٹکے
جیت باشد سوختن ان سمندش ہر داغ	داغ او ہم بر دل نعمناک بود کاٹکے
اسے سوارہ آمد و صد صید بر فقر اک	بندہ چاہے ہم بران ہتر اک بود کاٹکے

مربوبست از تو چون کوه بارے وزان چشمه سارست هر دم پدید چو باشد که روزی بغیرم تا شا ز و هم رست را بترگان کدر هم خوشا آنکه تو جان من بخواهم ز راه کرم پاسی بر دیده ام نه	وزان کوه چشم بود چشمه سارے ز خون جگر گردن لال از ارے قد سوسے این لال از ارت گذارے نشیند بد امان پاکت غبارے تو نے گویم دواجواب من ارے اگر دهم برده دیدہ شکبارے
--	--

برسم مراد اکمن ز چشم جاعے
کر باشد ز تیغ تو اش یادگارے

خیل تبان بردن شمارست نمشیکے که زده عرض حسن سپاه تبان دے از لایچ اعتبار که بعد تاج خسروے خوش خویشی تو که من با فرغ دل عشق گزینہ کشور دل عقل کو برد	آرے بود سارده هزاران دهریکے چون شمسوار من نبود زان سپیکے باشد پر آستان تو با خاک ردهیکے بوسم که آن دو لعل می آلوده گریکے کمان ملک را بسند بود بادشہیکے
---	--

جاعے مرد میکرده با خالقه که هست
در کوے عشق میکرده و خالقه میکے

هر چند ز چشم مانده ای بی روی تو زیستن نه خواهم	غم نیست چو در میان جانے کمان مرگ بود نه زندگانے
---	--

<p>چون جلوہ کنان سمندر آنے داریم ہوا سے جانفشانی</p>	<p>خواہم برو تو خاک کر دم گوئیج کہ پیش رویت ابرو</p>
<p>جامے ز عنہم تو بس حراست گفتیم ترا دگر تو دانی</p>	
<p>چون قہ مار سد ہم خون جگر دے بویے پیر مہن بے نیم سحر دے از من ہزار بوسہ بران خاک دے از حال تنہگان فراقش خبر دے خیر اسے طلب چند مراد و سر دے اگر دوزخ مثل ز دوسہ جام دگر دے</p>	<p>اخیار را درام سے از جام زرد دے جانم ز شوق سوخت میاں دگر دے سے باد اگر کنے سوئی آن ستان دے دور و حریم حرمت او بار باشد دے بیارے مرا تو آند کسے علاج دے ساتے شباب کن گئے بود محنت فراق دے</p>
<p>جامے بجان سیدہ عجم کاش اسے اجل از جام مرگ شربت اوز و تود دے</p>	
<p>چشم برون تو دور کہ محبوب عالمے کاین لطف و ناز کے نو و حد آدمے شاید جرات دل مارا لبر ہے عشوہ چہ مینائے و مہون چہ میدے ہرگز بیا دجور و جھاسے ترا کے</p>	<p>اے باغ حسن راز جمال تو فرمے مورے گویے ہر خدا یا سرشتے ز حشم ترا چہ حاجت مرہم بود کہ آتن دل آتن تست دم بدم از ہر بردش اگر چرخ زانما ند و فالے چہ باک زان</p>

شکل برہم روہ لبر کو سے بے سنے	گم گشتگان بادی محنت و غم
قیامے سگ ترا بقلامے سے سترد اور اچہ بد آگہ کند با تو ہمد سے	
<p>روزین کر سب کج کلمے تنگ قبائے در مہر کشتہ و ناز چہ شوخے چہ بلائے روزے کہ شوم خاک بوسم کف پاسے جز شربت مرگش نبود سیح و دوائے یا بند ہمسہ روزہ من بوسنے دھائے با حکم تو کس راز سد چون دھائے گر از سد خاکم بدہ برگ گھائے من گرہ کمان میکنم از درد دھائے</p>	<p>دل پر روزین فتنہ کرے عشوہ نائے و حشون و ملاحیت چہ پری چہ لگائے من کجہ بوحالش رسم ابن لبکہ برائے سوزے کہ مرا بر جگر آتش عشقت روزے کہ شوم خاک و بد بادہر سو داری میر خوزین اینک کفن و تیغ باشد غم عہد تو بخونابہر ان نفس تو خندہ زمان میگذرے بے خبر ازین</p>
یار بچہ خرسد شود جامے بیدل روزے کہ نباشد ز تو تشدیف بلالے	
<p>من عاشق تو ام تو بگو یا کیستے جانم فداات در پے آزار کیستے آ خود تو مرہم دل فکار کیستے تو با کہ و سونس و غمزار کیستے</p>	<p>گفتے بہ کو بہ عاشق و بہار کیستے بیتے میان بکینہ کشیدی ز غمہ تیغ دارم دلے ز ہجر تو ہر دم فکار تر ہر شب سن و خیال تو و کج محنتے</p>

کامیاب ہو سکتے و طلبگار کیستے	کامیاب ہو سکتے و طلبگار کیستے
تجارت میں ہر قسم کے خالص زینہ عشق اندیشہ کن مبین کہ گرفتار کیستے	تجارت میں ہر قسم کے خالص زینہ عشق اندیشہ کن مبین کہ گرفتار کیستے
وہ ران در مینہ نگاران نے کئے بچوں گل جہر از زبان سننے کئے کین با یکے دگر ز ہزاران نے کئے جو قصد صید شیر نگاران نے کئے برگرتے ہاے ابر بہاران نے کئے زان جام یاد باہ گساران نے کئے	جانا چہ کہ شد کہ پرستش یاران نیکنے دامن ز قطر ہاے سر شکم نے کئے بر من ہزار تیغ جہار اندیشے و خوشم شیران ہمدست کار غزالان شوخ تو لے گل جہد خرم و خوش گرمی رحمتے جام میست لعل تو لبیک بکن بجرعہ
چامے برائے لاد صفت خوشی و اغول چون ترک عشق لاد عذاران نے کئے	چامے برائے لاد صفت خوشی و اغول چون ترک عشق لاد عذاران نے کئے
دلقب آہ دوم سر و سر گاہ تو نے گر نہ نمود و رخ از آئینہ ماہ تو نے نقشے آنکھت بر سوجب و بخود تو نے آفتاب طلک و منزلت جہاد تو نے خوش بر ان خوش کہ ہر کہ روکشہ تو نے چہ غم از محنت آہست چو ہمداد تو نے	ناز نیاز ناز شبیم آگاہ تو نے ماہ را اینہما آئین شب افروزے نیست بود و لغواہ مصور کہ کشد نقش ملک بر شکن انجمن و سر را کامروز یا تو در ملک راحت نہ و شاہ دگر ورہ عشق تو جز محنت و غم نیست لے

حاجت قبلہ صورت بنود جامی را قبلہ حاجت قبلہ لکنہ تندر توستے	
---	--

زہر عقد و محفل را شکر چراغ رخت شمع ہر محفل قول تو اقبال ہر قبیل کہ باشد حرم در ریش منزل ردان کردہ ہر گوشہ سائل کہ دار در بحر غمت ساحل	زہر درد و زلفت ہر چین دل حدیث لب و نعل ہر محفل وصال تو مطلوب ہر طالب حرم درت دار دآن منزلت پدر یوز و وصل چشم زانک از ان خشک اندست ز اہر چین
--	--

جہلم نظر کوش حاسے کنیت ز تحصیل عہد دگر حاصل	
--	--

اگر وصف نہ میکنم نہ توئے وگر قصہ نہ گویم لب نہ مرا بے عشق تست و بدان گو غیسر من کیست مقصود تو نیخواہم این کار کاو و وزنگ بیک لب ز ختم بدان عمر کش مدت دانت ز جامی پیرس	وگر قصہ نہ مقصود توئے مرا دلم قصہ کہ توئے آں رخ و سیل موج توئے کہ باللہ توئے ثم باللہ توئے اگر گاہے منم رنگ آن کہ توئے کہ ہم بنیق آنجا ہم شہ توئے کزان سر بہ لبہ آگہ توئے
--	---

<p>محبوبہ طالع شدی و درویدہ منزل سے برگزشتہ فارغ از من ہے سلام دے علیک دربرسین دل چون سنگ بیرون آدے عمراد و راز بر توبے نوا بودم چون چنگ رہست بازی بودا آن قد ہمیشہ پیش رات یعون سیک از دہان نگش ای شکر کام</p>	<p>خانہ دل راز مہر و گران پر داسختے مے ندائتم کردیم یا نشناختے سنگ دو ہنگامہ سیمین بران انداختے ہر گزم روزے ہر نگرتے و نتوانختے و اودا آچرا چرامان زلف خود کج بانختے اگر نہ زمان بہنا بخل گشتے چرا بگداختے</p>
---	--

جہا سے از دل شعلہ آہست گردون کر شید
بر سر بازار رسوائے عسک افراختے

<p>لے بر سن از سنبل بر بستہ نقابے تو تاب نظر نارسے و من طاقت دیدار دوستے ندہ عشق گرا از جانب عاشق خواہم لبہ کوئی تو زاب فرہ خون خورد گیسہم گفتائے نظر مسدودیم جہا سے کہ تحصیل نون عمر لبہ رو</p>	<p>در گردون جان ہر خم زلف او طابے اسے کاش بندی بریخ تویش نقابے بنو دگلہ دز طرت دوست عتابے تاہست درین شہر نصیب دم آہے کم زانکہ لکھے سکتے بہر ثوابے بے حاشیہ شوق تو نگذشت کتابے</p>
--	---

لے از پس عمرے سوے نا آمدنا کے
خاموش نشینے نہ سوائے نہ جو اسے

زہے از خط سبوت تازہ رسم فتنہ انگیزے
زینغ غمزات تو دم بدم آئین جزیری

وزیرِ انکوشی تو بادی مشام جانِ معطر شد	ز زلفتِ میفشانی گردیا خود مشکِ معبری
بود چونید جانِ آمیز بارانِ آیینِ نکستہ	چراہر گزنیاموزی و بایانِ نیامیز سے
تسکِ رلاغر دارم کیش پیشِ سگانِ گلشن	نہ نیم قدر آن خود را کہ از فتراکِ آویز سے
بود مجموعہ ہر قسمہ شکلِ قد و نحویت	ہزاراں نقشہ بر خیر و چو تراز جاے بر خیر سے
اگر زینام نہ ہر تزدیک دور آ جانِ بیکر تو	چہ حالِ ستانکہ چون بیخہ مرا از دورِ بگری

نہج برگشتہ جامے در خراسانِ دار و کا
رہش زو در میانہ عشوہ خوبانِ تبریز سے

بکشاے ساقیا بسرِ طلبِ بے کوش	وز خاطر کم کورت بغدادیانِ لبو سے
مہرِ ملب نہ از قیج کے کہ بیکس	زبان سے این دیار نیز و گفتِ دگوی
از ناگسانِ فام و روتِ طبعِ مدار	از طبعِ دیوِ غایتِ آدسے مجموعے
دور راہِ عشقِ زہد و سلامتِ نیم نر	خوش گزکہ با جفا و لامتِ گرفتِ جو سے
عاشق کہ نقب دہنہا خائے وصال	دار و فراغتے ز غیرِ سگانِ کوشی
بے گریستِ بے صفے و صفتِ عاشقان	این شیوہ کم طلبِ اسیرانِ کدو سے

جامے مقامِ بہت دان نیست این زمین
بر خیرِ تانیسم بجاکِ مجازِ رو سے

داسے من دلے من عشقِ تولے	من جویِ احب من حقنِ ہوا سے
شد شبِ تار روزِ منتظران	پنجویہ یک شپہ بسیارِ براسے

<p>چون در آمد ز دور بانگ و راکے سیر و دیدہ رشکم از کف پائے خاند من ز چشم خون پالائے لب شیرین بجندہ کبشائے</p>	<p>جان در آمد بہ محل نور و ان تابہ پا بیم خلیسند غار بہت شد پر از خون دل چونانہ چشم جانم از گریہ پائے تلخ بسوخت</p>
<p>جامے جامے حریم کوئے وفاست بجائے تو کے رو د از جامے</p>	
<p>کہ میر سید بگوش و لم ز عشق ندکے ہزار جان گراھے فدائش باد فداے براہل ذوق کند داستان عشق ابلی صدائے آن ز ثریا گرفت تا بترسے پلاس میکدہ ساخت طیلان روئے کنیے کو آئینہ اخولیش را انداز چلے</p>	<p>نشان بخور عہد است و قول بلے از ان نہ است کہ جانم فدست در عشق از ان نہ است کہ از شاخ سر مرغ چین از ان نہ است کہ یک نغمہ چون بردن فدا مغاسی در و کشان یافت بردن صوفی در عکس جلوئے معشوق بہرہ مند نشد</p>
<p>رموز عشق تو ان گفت ایک با محرم پرست خاطر جامے از ان رموز دے</p>	
<p>عشق میگویی و جان میدہم از لذت کردہ ام عہد کہ دیگر نکسم تو بہرے جزبان بدرقہ شکل شود ایرج مجاہدے</p>	<p>لذت عشق فردت مراد رگ و پنے ذکر تو بہ کن اسے شیخ کہ بآباد فردش ہمت پیر میان خواہ کہ از خود بہرے</p>

سیر مجنون ہوی ہر دایہ ٹیلے درے	یار در جان و دلم و در جلیش سہ گردان
این چہ دم بود کہ امر و زو میدے درے	شعلہ زو آتش ما ز دم نے لے مطرب
پیش زندان بک روح گراستے تاکے	نکے رقص کہ من کوہ و قارم لے شیخ

جائے اوصاف سے صاف یار و گفتن
گر فیض شمس رسد از باطن خم پے در پے

تم سر یار و خذ السیف و ہزار سے	لے کہ جز قتل مجاہد ہنرمی نشانی
کھا اوشنے ز ادب و استیفا سے	بکہ باد حشت عشق تو دلم خوی گرفت
قد تنفست بہا قہ عطرت افشا سے	قصہ حلقہ زلفت کہ عجیر افشاں ست
پاے تا فرق ہم تفرق و دوسوا سے	لان جمعیت دل ہیز نے اسی شیخ پے
شہرہ شہرہ شہرہ عام الناس سے	چند دعوے کہ چو خامان شدہ ام شہرہ
میر و در و در عجبم گرچہ نے آما سے	این مہربا کہ از عجب ترا در گ و پے
بند بہتر ازین کار بود کتا سے	جمع کر دے بجھے چند بجا رو ب فریب
مردہ گر بشل خضرے و گرا لیا سے	تازہ مر خیمہ عرفان خوئے آب حیات

مختب رو بہ وقت گرا ز حیلہ و کمر
حلا شیر کند جائے از دہر اسے

ما تو بودیم ازین پیش تو اکنون مائے	لے کہ در پردہ بازار جان سے آئے
چشم آن سایہ و در چشم تو لے بنائے	سایہ تست جان بر عدم افادہ و ما

از کرم ساختن چشم جان بین مارا کز گمان نشود گنج جان این چشم شخص تو سایہ تو چشم تو بنائے تو ہر ایمان جان وی ترا آئینہ است بنائیم ترا ہم تو افزون ز ہمہ	تا این چشم جان را طرے فرمائے محل گنج و بینا بسد و بنائے رشتہ صد دوست و لبہ بر صفت بکرائے تا ہر آئینہ باین و گرا رانے چون رخ خوشی در آئینہ بانہائے
--	---

دل شد از تشن تو چہاے کہ جانش ملک است
یا وہ بر جاے ازین جام بچے پائے

تکلیف تو چشم کز ستر و حریت یا ہم آگاہے کز چشم غنائ و یار تیر و پیر معان و در مجموع باطل و ہمیش زین اطلس والا شہر از دیوان نسبت ہر کسے را نامزد ہر چہ بود آتش نہر ساعت فرو زدن طلعت بقول ذرہ سان جاے چو آتش لہر تھا	خطا کیا کہ از پیر معان خواہ و چشم خواہے اگر دولت کند و مسازنی و توقین ہم آگاہے کہ دامن بر قد تدرش کند این جام کو تپا من و جانم صبورے ز ابد و دور و سحر گاہے چون خوانے کہ یک چو از وجود خوشی کن جاے فروغ آفتاب حشمت و جاہ شہنشاہے
---	---

اقبال قبول طبع شاہ آوازہ نطمت
چو صیبت عدل او خواہر گرفت از ما تا آگاہے

ارید این خواہے ایک کس لبہ رسد جاے بشرح شوق تو طبع شد تا نام نہ عمر	ولیس کل کلامے یے بعض غرامے ہنوز نامہ شوق نیرسد تباے
---	--

من از دیار کدو عانی تفرق با سہ	ات صحیفہ شوقی تقویم فیہ مقامے
بروز وصل ندانم چہ تخفہ بیش تو آرام	کہ صرن شد بفرق تو نقد عمر گراسے
تروم فرش جھونے اذ اقدست نما	و کیت از شہاد ہے بالد مع وداسے
نہ جامی چون تو لطیف ست نگنای می سن	چہ خوش بود کہ لغبت سراے دیدہ خراسے

ز جامی این جواب ست نامہ کرم را
بقاصدان درت میدہد بچمل خلاصے

تمت العیادت

<p> کہ خیل نیوان را بادشاہے کہ دور است از طریق آشنائے ہزاران جان پاکت ہمد فتراک سوارہ ہر کہ از را ہے بر اسے بالہم تیغ بخاک آستانست کہ چندین خوش نباشد خود سنائے کہ خواہد شد عیان حاکم از دست نباشد طاقت روز و جبہ اسے بعد تعجیل میرانے عمارے </p>	<p> الا اسے ماہ اوج در زبائے مکن تائید توانے بے وفائے تر ہے در زبائے شوخ و جالاک براہ تو سفت خلقے شود خاک غبے خواہم نہان از پاسبانست نگویم ہستم از خیل سگانت مکن عزیم رحیل امی ترک مسرت مرا چون رشتہ جان با تو پیوست چو گل گورابر و باد بہارے </p>
---	--

من از پی چون جبرئیل لای زاری بجایان آمد ز درد و دوریت دل بصورت گر چہ رفتے از مقابل نزد دم را دو پایدانه مرسم من و کنج فراق و گوشه غم گر از دل ناله برگردد و ناسم بود ای آشکارا و نه ساسم بر دو حاتمے بسوز و درو پیاس کے کو نامہ از دلہار خود باز	بلور سے کئے لطف نما غم سحران عجب کاریت شکل ہنوز اندر میان جاے مائے منزدگر نمودم پروا سے عالم تو با صد عشرت انگیز تا کجاے گئے از دیدہ سیل خرقہ نشا غم از حال من چنین غافل چہ اسے مکن چون عود ہر دم گریہ آغاز نزد و دغسم کجایا بدر ہائے
--	---

فی التدرج

ای بروی تو چشم جان نشن رخ براہ تو سودہ کہ چنین ہر شب از شعلہ ای آتش دل دید و بخت مقبلان نشود سوخت جان از غم و ہنوز نشد زخم تیر تو روز نیست کہ هست	دزد فروغ رخت جہان و شن آبد از اوج آسمان و شن ہمو شمع شوزبان روشن جز بران خاکستان و شن بر تو این آتش نہان و شن خائ جان و دل زان و شن
--	--

آتش و پیش ہنگام و دشمن	پردہ از پیش چہرہ یکسو
<p>کز دو عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>تا ز شد و عشق و دغ فراق نیست چون خرق تو کعبه مذاق خل عینے دو معی المہراق کمترین بند و بجان مشتاق لیس ملک الرموز فی الادراق لے بخوبے میان خوابان طاق شور و فغان بر آید از عشاق</p>	<p>لاح برق نمیسیج الا شواق شربت برگ اگر چہ جانسوزست نکد و خذہ فثا طاعے صبح تو لب جان ناز نیستے دین متر عشق از کتاب نتوان بیت چو متاع و دو کون عرضہ دہند گر تو باین جمال جلدہ کنے</p>
<p>کز دو عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>میکند ز گس تو غایت دین چند باشے چو غنچہ پر دہشین لالہ خون چکان و دزدین چون عنیم ہجر دشمنے ز کین خاک کو سے تو بودیم بالین</p>	<p>میکند غمزدہ تو خجرجین ردے بنا چو گل ز مجلد ناز بے تو ہر جامہ شک چون بریم نتوان غمزدہ شد بدلت وصل بر تو خواب عدم مرا اسی کاش</p>

من کو دوزخ دوی غلہ برین تر آنکه من دیرہ ام بچشم لبتین	منکہ وجست مجوی عیش جهان از من این شیوہ اسنے آید
کز دو عالم ہمیں وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس	
بنا آن رخ جهان را سے سوخت جانم بد غم بجان اے لیس فی ربقہ انخلوص ہو اے روی اخلاص او آن کت پاسے رو سے اخلاص او آن کت پاسے گو مراد دولت زمانہ پیاسے تو بچین کن کہ رو سے خود پاسے	حال شوقے ایک یا مولا سے رفت عزم بد و دحرمان آہ لاف عشقت پیسے زندہ دے دست امید ماو آن سر زلفت دست امید باو آن سر زلفت گو مرا عمر جاودانہ مباحش جلہ اینہا طفیل تسلیم دوست
کز دو عالم ہمیں وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس	
روی بنا کہ جان بر افتانند کہ در و کائنات حیرانند پیش تو یکد در در میاںند کر پئے خون صد مسلانند	ما شفقان بے صبر توانند این چہ جنت این چیزیا بے جان و دل روی در عدم و آن چشم چون گویم آن و خونخوارند

در دستان عشق بالست	فان از حبت و جوی در مانند
زادان با خیال عور و قصور	از دصال تو دور میمانند
با چنین نخی گزیده و سحر کن	باشد آن بر باد بجزیران دانشند
کز دو عالم همسین دصال تو بس بلکه یک پر تو از جمال تو بس	
جان فرسوده شد بر او تو خاک	و من لقلب یازد ول هواک
نتوان دخت جز برشته وصل	جگرے کز فراق گرد و چاک
بر زارم نه خاک پاسے تو سر	گر چه آید هزار تیغ بلاک
من سودای جز توئے مہیات	تو پر دایچون منے خاشاک
و امن وصلت ار بر بست آید	و د جهان گر روز دست چپا
مانخواهم جز دصال تو بس	هم تو خود دانی ای بت چالاک
کز دو عالم همسین دصال تو بس بلکه یک پر تو از جمال تو بس	
مید آن طسره دلا ویزم	مست آن چشم فتنه آگیرم
چشم تو می فروش و اصل تو می	خود بگو چون زیاده پر هنرم
خلق ریزد اشک خون هر جا	کز غمت قطره سروریزم
من غلام تو ام و لے چنان	که به بیداد و کمر بگریزم

<p>کہ بخون جگر نیا میزد مست و میخو ذفاک بر خیزم دست در دامن تو آدیزم</p>	<p>نخو دم بے تو شربت آبے گر پس از مرگ بر سرم گذرے آستین ہر دو عالم افشا نم</p>
<p>کز دو عالم حسین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>راستے در چکاند گو ہر سفت از رخت ماہ تر گلے نشگفت کہ شبے سر بر آستان تو جفت وے از صبر طاق و انجم جفت ہر کجا بسیم آشکار و سفت بعد ازین آشکار و خواہم گفتم</p>	<p>چشم گریان حدیث شوق تو گفتم باغ حسن و جمال را ہرگز بخت میدار با سببان این بس دور از ان طاق بردان ایم جلو و حسن تست در نظر ہم پیش ازین گرنہ مے گفتم</p>
<p>کز دو عالم حسین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>ردنق ماہ عارض تو شکست سکے گداریم دامن تو دست حقیقت آمد بجای آن بخت اکسیت کام در از کنتہ قرار بست</p>	<p>لے ز قد تو قدر طوبے پست اگر تو صمد بار دامن افشا نے رفت عقل از حرم خلوت دل من و تنہا اسیر زلفت تو ام</p>

ہست دل لوح سادہ کبر و چند گوئے بسہ زش کہ طمان سہ زعمد تو چون توانہ تافت	جز خیال تو هیچ نقش نیست رفت و باد لر باد و گر پیوست منکد دانستہ ام ز عہد است
---	--

کزد و عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس

ہر تہ کز سے تو کردم نوش شد بدور سے لب آلودت ایمال تو روز و شب دارم وہ چہ اقبال بود آنکہ چرا مشک ریزان و دوزخ جہنم پاس گفت از وصل من چہ بر خیزد برزبان بود این مدتی منور	آفت عقل بود و غارت ہوش پیر شد مریدہ بادہ فروش دل پر از گفت و گوی لب خاموش رخ نمودی بخواب نوشین و ش در نشان کن و صل گوہر پوش خیر جامی بفکر دیگر کہش کہ بر آمد زمین فغان و فروش
---	---

کزد و عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس

فی البقیہ

سے روئے تو ماہ عالم آرا سے	چون ماہ ز پرده روئے بنما سے
----------------------------	-----------------------------

چون طرد تو شکست حایم	بر حال شکستگان بخشایم
گنجینه سینہ دل بگزیدے	طوطی نبرد چنیں شکست خدایم
غافل تو بپای جان پندست	بر لب خط عنبرین میفرایم
اگر یو تلخ سوخت جسمم	شیرین لب خود بخند و بکشایم
تو جاسے درون جان گزشتہ	من میجویم ترا بس بر جاسے
آپاسے بود ره تو پوییم	در دره تو در آیم از پاسے

بیشتم و با عشقم تو سازم	پنهان ز تو با عشق سازم
-------------------------	------------------------

موتے شدم از غم میامنت	مردم زد و چشمه ناتوانت
جانم لب آمد و ندیدم	کاسے لب شکر فشانست
گشتم ز تو بے نشان جو ذره	یک ذره نیامتم نشانست
گشتم بسمن میا ز من تنگ	تنگ آمد ازین سخن دانست
دور از تو ز زندگے حجابم	سو گندھے نورم بیجانت
از خاک در تو گر چه ابروز	دورم ز جفا سے پاسبانت
فردا که رود بباد حاکم	چون گرد آیم بر آستانست

بیشتم و با عشقم تو سازم	پنهان ز تو با عشق سازم
-------------------------	------------------------

ای مانند وصل تو جبهه اسن راز و بر دین در مرا تو فانی چه صبا بوسه تو خوش من زده تو آفتاب تابان بالای خورشید بلا به جاناست گفته بنشین و با عنعم ساز بنشین نفس و آتش را	بجز تو بهین چه کرد صبا من جا کرده در دین جان تو من بوسه نشنیده از صبا من بیست کجا تو و کجا من جان داده بر اسے آن بلان در نه گشت بعد خفا من نشان بزال وصل تو من
--	--

بنشینم و با عنعم تو سازم
پنهان ز تو با تو عشقا زرم

از ناز بوسه از بنی از به آتو بهین بود مشرق خوشید ز غم من حالت ایام بخون من کمر بست چهره مشوه در کمان ابرو از غم و بلا سے صبر و هو چون نیست امید آنکه هرگز انشینم و با عنعم تو سازم	سبحان الله چه ناز بنی کو بر ناک و تو بر ز بنی خرسند شود بخوشه چینی بسم الله اگر تو میر چینی پوسته نشسته و ر کشیده وز عشوه فریب عقل و دین با هیچ کس چه من نشینی پنهان ز تو با تو عشقا زرم
---	---

<p>دل چسبده از آن دو چشم جادو این دوزخ را زلال کرد اشارت من هیچ نشان نخبه تر از آن خال اگر خال تو نلفد دل ز من برد بجای تو خوب خویش و در حال ز میسان که ره امید بست آن به که به کین نما امید سے</p>	<p>داود نشان مرا بار و بیهوده گر نشان دل از دج میگفت که ام دل کجا کو و زوی چه عیب بود ز هندو دل را بستان بود نیکو بر من عشقم عشق تو زهر سو پادشاهان و سر بزانو</p>
<p>بشینم و باغم تو سازم پنهان ز تو با تو عشق سازم</p>	
<p>لکه قد تو سه و ناز پر در گیرم که بده سه کشد سر و عمر بخت نشسته بودم می بود بسینه را از عشقت صبر از دل من رسید آن باز اگر بخت بهر نه سال قدت اگر نگیرد رسیده را ام گردد</p>	<p>دل داده قامت صنوبر با شد تو که شود بر ابر با نعل چو سیم در می چون ز از هر چه گمان بر من نهان تر از پرده برون فدا کی سر از نخل امید چو این نوم بر دارم سه آنکه بار دیگر</p>
<p>بشینم و باغم تو سازم</p>	<p>پنهان ز تو با تو عشق سازم</p>

بشینم

<p>ہر صبح سرود عشق کف ساز آئینہ نقشہ با شہ اسے گل خوان پیش خودم ز روان پیچ با آتش دل مرا سحر ہے است گفتے کہ بہ کنج حبس یک چند کشاے نقاب تا کہ مستم من و اگر شب و روز با خیالت در خلوت انس و پردہ راز</p>	<p>باغ سحر شوم ہم آواز چون غنچہ درون پر درود ناز پایہ روز و رے خود بردار چون شمع مرا بسوزد بگہار بنشین جاے و با غم ساز ویدہ بنظر کار خست باز در خلوت انس و پردہ راز</p>
---	---

بنشینم و با غم تو سازم
 پنهان نہ تو با تو عشق بازم

ترجمہ صبح احسن

<p>صبحدم باد شامہ زدیم گرچہ غم گشت قدما چرکان جانب باز نہ کج نگر بست کشتے دہم و عقل شکستیم مست و بخود ز کج کاشانہ وز مریم مشہر انجانہ عیلم</p>	<p>ساغر عیش جاودانہ زدیم تیرا ببال بر نشاندہ زدیم خاک در دیدہ زمانہ زدیم غوطہ در حشر بے کراہہ زدیم نقب سوئے شر انجانہ زدیم بر سب کوئے آن گمانہ زدیم</p>
---	--

بہر ایک جریر سے زساغراو	سہرند مستبر آستانہ نزدیک
کر و عزم بہا تیرا تشنہ شوق	شعلہ و درخمن بہا تیرا دیکھ
ساغر اندور عمارت شہر کر دیکھ	باد و خور دیکھ دایین و بائیں دیکھ

کرے عیش و عشق را تو لے ساقے

کلنا شمس و جہک لبابتے

بے عالم خیال سے بہینم	پر تو آئین جمال سے بہینم
دو قطر جمہل و مفصل کون	نہو آں کمال سے بہینم
ہر کجا دانہ ایست یا داسے	نقش آن خط و قال ہم بہینم
عارفان راز لعل نوشینش	غرق آب زلال سے بہینم
منکران ز جعبہ شکینش	در کند و بال سے بہینم
قوت جانم با و جز سے عشق	تو بزمین سے محال سے بہینم
سے بفتوئے شمع گشتہ حرام	وزنک او حلال سے بہینم
گرچہ پیش لب شکر بارش	طوطی نطق لال سے بہینم
منہ غیر آئین نے گوہم	آتا سخن را محال سے بہینم

کرے عیش و عشق را تو لے ساقے

کلنا شمس و جہک لبابتے

خدا و سہتا دچا یک دست	اک لپس پر وہ خیال نشست
-----------------------	------------------------

<p>در ختم حلقه ابروت بست دان دگر در تخیل بر بست تیر محکمش نیاید اندر شست و انچه با ساختیم او بکشت نیست آن گوی می نماید بست کز تماشای نقش پرده را بست پیش ازین نقش پرده را بست پیش رویش نال عاشق دست</p>	<p>رشته بختیش و سکون همه آن یکے در سکون جا دیدان کند آتش گنجد اندر عقل هر چه او منتسم او بدید غیر او هر چه در جهان بنید کسے پرده در دن پرده کسے پرده از روی کار او بردار در کش از جام حسن او می عشق</p>
<p>که بے عشق را تو لے ساقی کاسه شمس و جگر لیا ساقی</p>	
<p>ز دهر پرده در فضا سے وجود حلقه از جعد تاب دار کشود بر گل از خط نیز غالیه مود غمره را قتل عاشقان فرمود از و کاست زلفه از فرود کرد این را بوسه خوشنود هوشم از بجر غم بر بود</p>	<p>شاید عشق از شمس بود سرمد در چشم خوانا کشید برده از عقد زلف سلسله بست طره را میله پیلان آموخت هر که او هر چه بود در بایست ساخت آتزا پر سینه فرسند ساقی بزم گشت و سے در داد</p>

<p>آن چنان بے خودم ازان بڑ از زبان منش بنفہ خشک</p>	<p>کہ مدارم مجال گفت و شنود کہ کجیو مطرب این غبجہ سرود</p>
<p>کہے عشق را تو نے ساتے کاشنا شمس و چمک لہاتے</p>	
<p>نقطہ را از تصرف ادہام حرکت کرد خط بجانب عرض سطح بر بہت سہک جنبش یافت جہم ہم از تنوع اشکال اعتبارات و ہم را بگذار نقطہ بین در تعلبات شیون ساقیا در وہ آن شراب کین آفتاب برخت و ریغ بود پردہ پروار دہے خودم گردان</p>	<p>طول گشت آشکار و خط شد نام یافت از وی وجود سطح نظام ابتداءات جسم گشت تمام وصف کثرت گرفت و شد جہام آچو اول نمایندہ انجام چند بر خط و سطح و جسم آرام کہ جہاب دیت ساغر و جام در مجاہب طلاطم و ظل غمام آبہ بنید عیان پر خاص و پیر عام</p>
<p>کہے عشق را تو نے ساتے کاشنا شمس و چمک لہاتے</p>	
<p>آن کجا شد کہ عرصہ ایمکان ہمہ گھماے باغ او کیزنگ</p>	<p>بود در ظلمت عدم پنیہان ہمہ اوراق شاخ او کیسان</p>

<p> کلا اود سحاقی ریحسان دور و انجرات طبع نزان گشت از مشرق ازل ابا ان هر یک از جام خویش یافت نشان دان و گرد و جال او حیران روئے جان در نظاره جاذبان محمد را تو بدین ترانه زبان </p>	<p> سبز اود موافق سنبلی ز دور و اعتدال با و بهار تا گمان آفتاب صبح وجود هر کس از بود خویش یافت خبر آن یکے در کمال اود و ال ہے پرستان بزم وحدت را محمد را خوش بدین لطیفه ضمیر </p>
<p> کہ بے عشق را تو کئے ساقے کاشا شمس دھمک ابا ساقے </p>	
<p> یا نزدیکت دور مرد بر همان برگرفت وقت دور چون نشان ز بے بنامک دانجو بنامات عاشقان بگر و تره زرق نہ ببادہ گرد پیام حبشید و کاس کینشرو خویش را محو کن دران بر تو کہ کا نزار ابروت ہر تو </p>	<p> اے سببر دو عمر و تک و دو ہر کہ تخم دے و دوری کاشت خوشہ گندست نیاہد بار گر مقامات عشق نیست ترا جامہ زہد کن بجام بدل آن بے تاب جو کہ جرعه اوست در فند بر تو پر تو ساقے پیش رویش بخت سجدہ کنان </p>

خود گویا این حدیث و خود شنو	زنت بست از میان محابا دے
کہے عشق راتوئے سائے کاسنا شمس و جبک الباقے	
یار چون غنچہ روی خود نہفت حال من ہو موسیٰ خود آشفست در کتم ناله نیست جانے شکفت بعد ازین چشم من نخواہد خفت دامن از دست دادن نہفت غرقہ نون بنجاک پاش نہفت از دل من عبا رہستہ رفت دے از صبر طاق و با غم خفت پیش از پوست کردہ خواہم گفت	وہ کہ بازم ز نو گئے بشکفت پروہ زلف پیش روی کشید گر کنم گریہ نیست جانے عتاب سیل شکم چہین کہ ز درہ خواب بد کو نش فریدہ ام نتوان بروای تنگ و عذر خواہ مرا متے جام و شوق دیدارش میروم ست برسہ کولیش گر کشد پوست غیر تش نہرم
کہے عشق راتوئے سائے کاسنا شمس و جبک الباقے	
طبع بس سرکش و عمر عجل ستر مقصود از ان قرین بمجول عقل اینجا عقیلہ فضل فصول	فہم بس قاصرست و نقش حول آہ ازین گفت و گواگر نشود بگذرا ز لاف عقل و فضل کہ بہت

<p>کہ بود علم ازین عمل مغزول دل زانکے فخر و جود و دخول کہ ز رنگ موابود مصقول خالے از دہم اتحاد و حلول شاو بنشین بزم گاہ وصول چون نہد جانب تو سب قبول</p>	<p>راہ وحدت با پس عشق سپر در حریم دفائشین و بشوی روشن آئینہ بیدست آور وانذران آئینہ بشیر شہود خلعت دوست بین دم در کش ستہ این راز گویند عشق</p>
<p>کا سنا شمس و جہک الباتے</p>	<p>کہے عشق را تو نے ساقی</p>
<p>ز ہر دست و خود نمائے بند دل پران نہ کہ بر بناید گشت دل بران نہ کہ بر بناید گشت گردن سہرگان جسم گشت تشنہ را جان ز لعل شکر خند ہر چائے کہ او کند پسند تو ہوئے چہ گشت خرسند بادہ چایا بروے ادیک خند بسہر این تو ابانگ بند</p>	<p>چائے این ہر خود نمائے چند دام گیس بدست گیر آرام رو چنان رو کہ بر بناید گشت صید آن شو کہ بیکند زلفش بجانفشان ہر آنکہ سے بخشد ہر بلائے کہ در سہ بندیر بہر ذرات مست بادہ دوست چند ہیودہ بادہ پیائے چون شوی مست بادہ و حملش</p>
<p>کا سنا شمس و جہک الباتے</p>	<p>کہے عشق را تو نے ساقی</p>

فی شہیر

صاحبہ لالہ کو پیشتر از مرگ مرده اند اول کشید و رخت بسر منزل فنا پایند بوی فیض بہار از نسیم شان جاہل خدا می شان کہ بر اہم طاعت تو بر حرف شان چنان نہ گفت ہر فعل موج بلا کہ کوہ بود پیش او چو کماہ بر خاکیان عطیہ محض اند از خدا	آز بادی است از خلق سرگشا خوردہ اند آنگہ بدار ملک بقار ۵۱ برودہ اند انان کہ در خستہ ان طبیعت فسرودہ اند نہرودہ یکساہ دو کام دل و جان سپردہ اند چون حرف خود ز بخت ہستی سترودہ اند چون کہ دیش حسد مت او با فشرودہ اند اہل دل این عطیہ غنیمت شماردہ اند
--	---

ہر نعمت و نوال کہ مد کمال یافت
و اند زمانہ قیمت آن چون زوال یافت

روح تو مرغ سدرہ نشین ست دین نفس آن نوع زری کہ چون نخست شکند اہل سردست ہر نفس کہ نہ از ہر دوست غایت منتشین ز پاسے جہد و رین مہد پر قرب غافل مشد ز راہ درین تنگ مرحلہ کس را درین خراب امید غلو نیست	مرغ از نفس ہمیشہ پریدن کند ہوس تا روضہ جہان نکند رصے باز پس جر صبح کیت شاہ صادق ترین نفس تا یافتہ ترا نہ مرا دست دست رس کا فلاح محل آمد و بخم بران جرس ایک وفات مرشد کامل گواہ پس
--	--

	مخدوم سعدت و دین پر براہ فخر کا ترافت بر فلک ز تو واضح کاہ فخر	
پاک آئینان کہ آمدہ بود آنچنان برفت آواز طبل شاہ شینہ و روان برفت کان مرکز محیط کرم از میان برفت جانناز تن مان کہ امان مان برفت در پے نشان نشان خود بے نشان برفت از بسکہ آیم از مرہ خوف نشان برفت غم زور کرد و قوت نطق از زبان برفت	ور و اکہ پاکہ از جهان ز جهان برفت جانش کہ شاہ باز معارف خنکار بود غم شد محیط مرکز عالم ز ہر کران و لہذا بر غمین کہ امین زمین نہاند از وی و بد چگونہ نشان کس کہ ساخت چون مردمان ویدہ شد م غرق سیل شک گفتم بر ہم بشج غمش زند گے بسر	
	ہر موے بر تم شود اے کاش صندبان تامن ہر زبان عنہم دیگر کہنہ بیان	
از چشم اختران ہمہ شب خون گرہیتے تامن درین غم از ہمہ افزون گرہیتے چشم سماں شک جگر گون گرہیتے بر عالم از صواع گردون گرہیتے آدر دمن بدیدے و اکون گرہیتے گر خون دل مدد شدے چون گرہیتے	زین ماتم از سپہر بقانون گرہیتے چون ایرکاشکے ہمہ تن چشم بودے گرد و آتش جگرم بر فلک شدی آہم ز ضعف اگر شدے پست قدسیان کو آنکہ چشم خود ہمہ عمر تر ندید چشم مرا ز گریہ بسیار تم نہاند	

باران حضرت آدمی در سیل غم نہ شک	بر جامی دیدہ گردل مخزون گر لیتے
چون از میان رفت سہر با گلان اراد	گو خرقہا کیو نہ کنسہ اہل مخالفت ہ
کو آن سخن ز شیوہ تو مید راندش کو آن پیر تزل بجلوت سر اقدس کو آن رموز شوق چو یعقوب گفتش کو آن زبور شوق چو داود خواندش وز قلمکاسے عالم صورت رہاندش کجا ہے ر حیق مہر و محبت چشاندش بر باد پاسے جذب حقیقت نشاندش جاسے کہ نیست جاکہ بد اسخار ساندش	کو آن سخن ز شیوہ تو مید راندش کو آن پیر تزل بجلوت سر اقدس کو آن رموز شوق چو یعقوب گفتش کو آن زبور شوق چو داود خواندش وز قلمکاسے عالم صورت رہاندش کجا ہے ر حیق مہر و محبت چشاندش بر باد پاسے جذب حقیقت نشاندش جاسے کہ نیست جاکہ بد اسخار ساندش
ہر سا ککے کہ زخت طلب سوی او کشید	اول قدم بنایت مقصود خود رسید
اصحاب صفت ز تند ز بہر کھلے او یار بچہ مال شد کہ تھے مانہ جامی او چاک افگند حبیب بنابے بقاے او باد ابقاے جملہ خدا ہے فناے او صد گونہ عنسم ز واقعہ صد فزاے او	ہر باہر او بدور بجلوت سراے او ہر یک بیجاے خود ممکن نشست اند او نیست زان قبیل کہ دست جفا چرخ شد در بقاے ذات مقدس فانی نفس شکر خدا کہ بدول اصحاب اگر چہ بہست

بگذشت یا دگر دو فرزند از جنت	هر یک گرفته شیوه صدق و صفائی و
بادش عروج روح سجدے که بگذرد	از حد لامکان ورج ارتقائی او

فاک از نفقت بر صفت کج در برش	
جاوید باد عسر و پاکیزه گوهرش	

الیناً	
--------	--

تا که زمانه داغ غم بر جگر نهد	یک داغ نیک ناشده داغ و گزند
هر داغ کاو و قدیر و چه بهتر	ان داغ را که از داغ تر بند
زیر آزار کو دشمن است اگر دهد	دشمن هزار کوه و در بر زیند
بر خوان میمانی او حاضر شویم	پیش من از کباب جگر حاضرند
صد زهر تاب تعبیه باشد در آن	در کام عیش مثل گشت کنند
چون در نیاید از در جهان لطیف و گداز	زخم ازین سراپا چو جان بدرند
دانی که چیت بالشت است از ورا	خسته بگر روز واقعه ام نیز نهند

از بیم مرگ اگر چه دل و جان جرات ست	
در و سه امید داری صد گونه راحت ست	

در غم بنگاری قفس بود پای بست	دست قضا بطلان قفس را بهیم گشت
بگشاید بال صدق و صفا در قضای قدس	جولان کنان بنگر قصر بخت گشت

<p>تاوان که جز مفتیق نفس با نذیده بود و آنکه داشت آگهی از نصیحت حسین مرغستان جان اگر نفس این طلسم خاک مرغ تو گردیده پست این نفس حیرا خجالی شکستن نفس آسان بود اگر جلوه گوی مرغ به بنی چنانکه هست</p>	<p>در آتش بناخن اندوه چهره خست شکر نده ای گفت که مرغ از نفس پست آن مرغ پس بماند و نفس نیک پست پر خوشی نه می شنکست ای نفس پست اگر جلوه گوی مرغ به بنی چنانکه هست</p>
---	---

بیردن این نفس همه با خست و نوبهار
 مرغان صغیر زن که گذشت از حد انتظار

<p>خیم ولی که روضه قدسش نشین است منشین درین سهر آمدن که باقیست روشن دلی که با که بود و شناس گل تابگرد که هست گل سر زده ز گل تابشند که سوسن آزاد و دوزبان جامی نظر سوی چین انگن به بین گل گل را بر رفت دامن مصیقه زد دست</p>	<p>فانچ ریخ و محنت این تیر و کلنج است با به افاست بر مهر ای شمن است و از اوده کجا که زبان ان سوسن است چله د که درین گل کرده مسکن است پر فن جیج ویت کش از خاک مدفن است زینان چو با چون دل آلوده دامن است گویا غلامی که گم آن دامن نیست</p>
---	---

کجا شکفت و گلرخ را زیر خاک خفت
 مارا درین جبار گله بس عجب شکفت

<p>خیز ای سیم دره کبریم حین بر سر دزهر گلی و گیاه چمن یک سخن بر سر</p>

زبان گل کہ میر سدا کفن سبز کرده چاک	حال حریفانِ خفته درون کفنِ پیرس
نگر بازہ رویے نورستگانِ باغ	پرتزدگی عارضش از نلترنِ پیرس
چون شمع لاله زم مسرود ز دھپن شود	زان شمع نور بخشش بہر انجمنِ پیرس
مسرودی بجوے بر لب آب روان دزد	احوال ناروانی آن نارونِ پیرس
فرش حریم سبزہ چو آریے بر نیز پاے	چون ست زیر خارہ و ناز آن یکنِ پیرس
سوسن چو زبانِ نباتے کند حدیث	از فاشے آن لب شکر شکنِ پیرس

آید پس از بہارِ چمن را خستہ ان بدید

فصل بہارِ باغ مرا چون خزان رسید

من بودم از جہانِ دگر امی برادرے	در ملکِ نظم جمع گرانمایہ گوہرے
ز انسانِ برادرے کہ در اطوارِ فضل و علم	چون از زادِ مادرِ آیامِ دیگرے
در بوستانِ فضل سرانیدہ بلبلے	بر آسمانِ عیلم درخشندہ اخترے
خورشیدِ اوجِ فضلِ محمد کہ بر دودام	پیش قدم ز نورِ قدم داشت بہرے
یک شمرہ از شمالِ او گر بیانِ کنم	جمع آید از مکارمِ اخلاقِ رہبرے
ورودِ او خبر تاکہ ز باغِ جہانِ برفت	آخورده از نالِ کمالاتِ خود برے
چون او ندید دیدہ آیامِ مقرر نہا	روشن دے دقیقہ شناسی سخنِ درے

این نکتہ گوش دار کہ دگر اینہاست

نظم بدیعِ دوست دے محال است

رہنے و زور و داغ تو اسم یا دگار ماند	صد حضرت از تو و رول امیدوار ماند
بلبل کشید برج گلستان دعا بخت	گل را صبار بود و از و بستره خار ماند
دریاشد از مهر مشک کنارم دے چو دے	کان گوهر گنایت من بر کستار ماند
ای یار محسّر بان بکرم و شکیر یے	کز دست رفت کارم و دستم ز کار ماند
در میر خم که از دل رشیم اثر نماند	دین سوز دے قرار می من بر قرار ماند
آگس که بود آرزو دے جان ز دست شد	دین جان زار ماند ام چه کار ماند
خارے عے خلید مراد رول از گے	آن گل تانده و در دلم این خار ماند
حرفے که یاجم از قلم مشک باراد	سازم حامل دل و جان یا دگاراد
یارب بروح پاک امینے که درش	روح الامین سز دزد گدایان کترش
یارب بنفس ز اکیه او که کرد	ز آلود گے هر چه باید مظهرش
یارب بصفوت دل پاکش که ساخت	عکس فروغ ذات تو شکات نورش
کان مقلس غریب غریق گنه که کرد	دوران زخمت بالش دزد خاک تبرش
عاری ز طاعت آمد به پیش تو خلعے	پوشان ز جامه نامه تقال در برش
ذرا آسمان چو د و سیاح کرم بر نر	باران فیض رحمت جاوید بر برش
گستاخے که کرد ز غفلت و دین زمان	کادوده رویه سوسے تو بار و میاوش
چون نام شد محمدش از فضل سر دے	سازش مقام زیر لواءے محمدے
تمت المشریه	

عندل در مشب

<p>از دید درخت لیکن بسینه اند غش ز دیل قهر موی کند از بریم غش ناویدہ سیر بلبل تاراج کرد غش شکل کہ بیج عطریے سنگین کند غش جانے رفت کہ کس کن دن توان غش کز باد بے نیازی بے نور شد غش</p>	<p>آن لالہ رخ کہ باشد از دروغ ما غش سر و باز گے بود از باغ لطف رستہ خرم گلے بہ لبان بشکفت بعد عمرے آن کہ این شماسہ دوران زباید کن زان گم شدہ ندانم با من نشان کہ گوید دل را رہ برودن شد کہ باشد از شب غم</p>
<p>کے خواب راحت آید بہ ستر قر غش</p>	<p>ز میان کشتن مجراں شد بیخ غش جا</p>

ترکیب بند در مشب

<p>نیت یکدل کہ نازان خار نگارست درد برگ بے برگی دیوہ غم بارست درد خون افسردہ آہوے تارست درد منہ انگشت کہ صدالہ زارست درد نقش کم عمرے گل کہ دوزگارست درد خط مشکین تان مین کہ بنجارست درد</p>	<p>این کہن بلغ کہ گل پہلوے خارست درد برگ راحت مطلب میوہ مقصود مجوے نافہ مشک کہ با این ہمہ عطر افتابست بزرگ عود کہ درد اسن مطرب خفتست دوزخ غنی کش اوراق چین زنگینست بہر عبرت بکشانان زمین چون نامہ</p>
--	--

<p>چون جهان ز غم جوگان فضاگویی صفت</p>	<p>بے قرار است چه امکان فرست درو</p>
<p>بیتقاری جهان صبر و قهرم بر بود</p>	<p>کام دل و آرزوی جان کنایم بر بود</p>
<p>بگردش این خج بفا این را رخیت صد گوهرم از چشمم چو در بلبک بود از حریم منیم شاخ گل تازه شکست سیم در خاک شود سیم ندانم چه سود بے زش دیدن عالم چو تنواید دل آن بایه شادیم آن بودند انم بچه پسند حرقت فرقت او میرند از سینه علم</p>	<p>که چنان زیر وزیر کردن سکین را برو چون در صدف لطف صفی الدین را تا بیا آید از آن روضه حور العین را ساخت در خاک نهان آن بدن سین را بستم از خون جگر دیده عالم بین را شاد سازم ز غم این خاطر اندوگین را مے کشم دم بدم آب ز پیکر کین را</p>
<p>همدم آه دلاراد بعلین چو</p>	<p>بشو این نکته و در گوش صفی الدین گوی</p>
<p>گوش یک نکته ز لبهای نوشیده هنوز یک گل از شاخ امل دست تو اچیده هنوز زیر پا مورچه از تو زنجیرده هنوز فرقت از موسی و لاد و تتر ایشیده هنوز شریت شمدی ازین کاسه نوشیده هنوز</p>	<p>رفته و سیر ندیده رخ تو دیده هنوز چند دست اجل اسے غنچه نورسته ترا بر تن عاجز تو هر چه بود این مهر رخ هر مهری بفرقت ز بلا شد سینه ایمه زهر چرخینت فلک در کاست</p>

<p>تا زلف کند خاک کشا دست و بان بر سر دست خزان سوی خاکت بروند</p>	<p>وہن تنگ تو یک لقمہ نہائیدہ ہنوز ازین پای تو گامی نہ خرا سیدہ ہنوز</p>
	<p>عمر نزدیک شد از شصت بہشتا در ہرگز این واقعہ صعب نیستا در</p>
<p>ریختی خون دل از دیدہ گریان پدر صدرہ از دست قضا سیدہ تاخن کند نوبار آمد و گلہا ہمہ رستند ز خاک جان خود بداد و جان نو عوض لبستاند شد مرا دیدہ چو یعقوب خدا را بفرست ہمچو گل گرزند چاک گریان حیات خواب دیدت کہ دل جج پریشان کرد</p>	<p>رحم بر جان پدر نامت امی جان پدر گر نفا دی از ان رفتہ در ایام پدر تو ہم از خاک بر آئی گل خندان پدر گر بود قابض ارواح بعشران پدر بوی پیراہنت امی پوشت کفان پدر دست خار بر خاک تو دوامان پدر رست شد عاقبت این خواب پریشان پدر</p>
<p>چون کسی نیست کہ صورت حالت پرسم بہر تسکین دل خود ز خیالت پرسم</p>	
<p>زیر گل تمذل اسے غنیہ ر عنا چو نے سلک جمعیت ما بے تو گشت ست زہم بر سر خاک تو ام ای کہ ازین پیش ترا بے تو در در زمین تنگ شدہ بر من جا</p>	<p>بے تو ما غرقہ بخونیم تو بے ما چو نے ما کہ جمیعیم پسینیم تو کے تنہا چو نے بود و تلج سر امر و نہ تر پا چو نے تو کہ ورنہ زمین ساختہ جا چو نے</p>

خوشو دیدہ بے ناز عبا سے تیرہ خور و غما سے تو ام وہ کہ خیال تو گئے رو بصر اس سے عدم تافتے از شہر وجود	زیر خاک آمد و اسے دیدہ بنیا چو بنے سے پیر سد کہ دین خوردن غما سے چو سن ازین شہر ملولم تو بصیر اچو نے
--	--

گر چہ جان دولم از ناوک باجران هستے لبیک رو سے ازین ورطہ ہجران رستے

حیف بودی چو تو دیری بکفت بد گہران حیف بودی چو تو شستے ز سر اپودہ دنیا حیف بودی چو تو تاسے ہنگی در خور مہر آمدی پاک و شہی پاک پس پر غمیب ای خوشن تن بگر گھیرہ خوش لبہ کہ زنت نیست در کار فلک عکسے کاش قصا چو کند پیر جهان دیدہ تناسے بقا	یا چو تو آئستہ در نظر کج نظران خبر از فردختہ در انجمن بے بصران تبع کنین خوردہ ورین بحر کہ گینہ دران دست نیافتہ بر تہمت تو پردہ دران زود بر بست زہنگامہ کوران و کران افغانہ شگ درین کار کہ شیشہ گران بار رفتن جو بستند از خورد تران
---	--

جاسے آن بہ کہ درین مرحلہ آن پیشہ کینے کہ ز مرگ و گران مرگ خود اندیشہ کینے
--

شربت تلخ ز سد آخر ازین جام ترا دام تلبیس بود ہر چہ درین صید گست خاک شونہ خاک کہ از آغانہ درین در سپہر	کام نا خوش کنہ این جرعد بنا کام ترا جز فدا از زانہ کس ازین دام ترا خاک سازد بیتہ پاسے مرا انجام ترا
---	---

رقم نام خود از تحفہ ہستے برائش	کاخ از لوح بخت نمود نام ترا
بفراسوشے خود نام برادرین پیش	کہ فراموش کند گردمش ایام ترا
مے کتہ آرزوی پیشکے از ہر فاسے	چند دل رنجہ بودین طمع خام ترا
مہاد فاسے مطلب دولت فاسے بگذار	بہاد دین بس بود دولت اسلام ترا
رویدوار کن و سہیل بریاں رکش	ہر چہ بر جہتے حق دامن خود زان کوش

فی المقطعات

توخ زرد دارم ز دوی آن در	ز دوداغ و در دم درونی آن در
چوسن گاست گوی غم وقت تو	مہ تو کہ باشد بدین گو نہ لا غر
خلعت خضر و جبہ کبشت مشک بست	تنت سیم و لعل بست تنگ شکر
بجنت نعیم شید میبست	سہشت خلد نصیب محض

بلہا لیسے بگفتن فیض
بطاعت پیہ کیو مضبر

ولامشیں دین دیرانہ چون نمید	سوی مرغان قد سے بشیان پر
بود گیتہ درختے سر سبز شام	وسے جلد سوسے یک اہل بہر
زہر شاخے سوسے آن اہل دجہ	جو آزار یافتے از شاخ گذرا
بناشد رشید ہ مرغان زیر ک	نشتن ہر زمان بر شاخ دیگر

قطعه

جامی مبنه توسن همیش بیج آرز از خان خاکیان مطلب لقمه تارسد آزاد گئے گزین کہ نیز زو خبر و عقل	ہمچون خزان بر آخر آخزان میان زل بقا زائده آسمان ملک جهان بودین رو سے جانیان
---	---

ایضا

ہر سپر کو از پدر لافند از فضل و مہر شاخ بے برگ رچہ باشد از درخت میوہ چون یار دیوہ بار اندر شمار ہمست	فی لیل گردیدہ را مردم بودا مردمست
--	-----------------------------------

ایضا

پے لقمہ و خرقہ ہر لحظہ بروز سے بود خشک نانی کفاف نشاہ کشیدن ز حلقہ گزند بہر سے بود کنت دلقہ پسند

ایضا

ہر برق درخشان کہ بر آید ز بد نشان بر گوہر اشکم چو فتد گوہر آن برق صد شعلہ از آن در دل افکار من افند لعلے شود از چشم گہر بار من افند
--

ایضا

شاعری سگفت و زردان معانی بردہ دیدم اکثر شعرائش ایکے معنی نہشت ہر کجا در شعر من یک معنی خوش دیدہ بہت سگفت آنکہ منیہا شاعر دیدہ اند
--

ایضا

نہ دیوان شہرست این بگہ جاہلے	کنیدست فانی برسم کریمان
زایوان معنی دروہرچہ خواہے	بایا بے مگر مع و ذم لیسمان
ایضا	ایضا
بنا آخ کراخت چون زند دم	دش باشد پرغ عیش راقہ
تلف افکن برخ آن آخ کہ ہرگز	نیفتد زین مناستر رخ تلف
ایضا	ایضا
بہر و شام کہ گیرند وقت را تمام	قضا اگرچہ نباشند مستحق آزار
بقیہ وصل خوانند قاریان قرآن	ز حال وقت و قوتے نباشد ایشانرا
گرفتہ اند ہما قضا از ایشان باز	برسم و عادیہ خود وقفہاے قرآن را
ایضا	ایضا
برائے نعمت دینی کہ خاک بیکر آن	منہ ز منت ہر سفلہ بار بہ گردن
لیکے کہ در روزہ رد و لغتش ز دست و کس	بماند ابدا ہر عار بہ گردن
ایضا	ایضا
باتضا حامی رضا وہ گرچہ حکم اوترا	از کو سوے بد از بد سوے بد سوے بد
ازیرائے حکمت روح القدس از طشت	دست موے را بسوے طشت ازیرائے
ایضا	ایضا
ہر کہ دل بر عشق گیتے نہاد	بر حسد رباش از غرور و جہیل و

دامن او گیر کز بهت نشانند	آستین پر دینے و بر اہل ا و
ایضا	
امیج سودی کند تربیت نامل	گر چه بر تر نیے از خلق جهان مقد امیش
سبز و خرم نشود از خم باران ہرگز	فان شکے کہ نشان بسر دیوارش
ایضا	
مشو مغر و حسن خوب و یان	بزلت و گلش و روئے نگارے
کز اینا گیر دت دل سال و گر	چنین کا بسال از خوبان یارے
ایضا	
ہر چند زند لاف کرم مرد دیم و بست	در یوزہ احسان زرد و نموان کرد
درین شلے ہست کہ از فضلہ حیوان	ناہنج توان ساخت و لے یو توان کرد
ایضا	
دل درین وحشت کہ بیگانگان	یک حرف تہننا حاصل نکرد +
دردنا کو شید عمرے لیک دوزان	غیر حیران و جفا حاصل نکرد
کیسا اگر سا لہا بسر عنا	کند جان و جز عنا حاصل نکرد
حاصل خود کرد صرف کیسا	بیج چیز از کیسا حاصل نکرد
ایضا	
مشو با کم از خود و صاحب کہ عاقل	ہمہ صحبت بہتر از خود گزیند

خوابد کہ باکستر از خود نشیند	گرانے کن باکم از خود کرد و ہم
ایضاً	ایضاً
ہمہ مصر و نغز و نصرت است کرد و تعریف و اجابت شریف است کرد الفت نام بہر تعریف است	اسے سہی قد کہ عمر تو اکثر قد و زلفت ترا اگر بندہ نہو دین جنس نکتہ بر تو نہان
ایضاً	ایضاً
رسیدہ سنگ جہانیت بر آگینہ من کہ پاکہ بہ دل همچون توئے ز کینہ من گمان میر کہ رسد در صفا بسینہ من	جنگ جو صنم خویش گفتہ ام صد بار رسان بسینہ من سینہ ابرسم صفا بمشوہ گفت ترا اگرچہ سینہ صاف آمد
ایضاً	ایضاً
ترک تشبیہ نامو جہد بہ ہست صد بار از و شبہ بہ	بہ آن رخ چہد انکم تشبیہ گر چہ آمد مشبہ بہ خوب
ایضاً	ایضاً
بر خوشنقضای جہان تنگے کند ہر یکہ بصد مجلسش آہنگ میکند تسخ زبان کشید و ہم جنگ میکند	ای خواجہ عقل بین کہ بزرگان شہرا کرتے آشن مجلس صدر آورند روے بہر گرسے زمین کہ بود ملک دیگرے
ایضاً	ایضاً

<p>مرا خیال کسے روز روشن خواب گزیریم کس ز سایہ خود نے نہ آفتاب گزیریم</p>	<p>پیمان ز خلق ملولم کہ تا چشم نیاید بسیار چون روم از آفتاب یقین دان</p>
ایضا	
<p>کہ در دے گنہما سے زرد فیلہ است بہر دستش کہ زرد آن خزید است</p>	<p>بود شاہ رعیت آن حسرت زینہ عوان چون بالیشان زوید و گیرد</p>
ایضا	
<p>اہل بیت را بود قنات قناعت فرشتہ عین کفاس داس انکھ نہ کالیاس کہ الراحین</p>	<p>جامی از باب کرم نایاب چہ غفا شد نہ راہ راحت نیست در جام عم انجام طمع</p>
ایضا	
<p>بقالیب و ہر کس نشود قلب آن غیر سنگ گس نشود</p>	<p>ہر کہ ناکس بود در اصل و شہرت سنگ گس اگر کنے مقلوب</p>
ایضا	
<p>کہ ہر کسے کہ شے دل بر آشنائی او عذاب روق شود صحبت ریائی او مناق مرگ دہ شہرت جہاں کے او</p>	<p>درین نشین حسد ان کس مکن پیوند اگر غالب طبع تو باشد ادنا عش دگر موافق طبع تو باشد افنا عش</p>
ایضا	
<p>راؤ شاہ رائے شاہ جہان عقدہ عم گمبلد</p>	<p>مطرب خوش لہجہ راجسہ آبادیہ محسن</p>

در میان ہر دو لفظش از غزل ہم گنبد اور زانہار سے الہی نشانی ہم گنبد	نہ چنان کہ کثرت تحریر ذکر انہم ہر چہ بر بند و ہم ناظم بعد خون جگر
ایضاً	ایضاً
چنانچہ بود در قم زونہ ہر چہ خواست نوشت دروغ و درست و در ہر چہ بود درست نوشت	غلام خامہ آن کا تبیم کہ شہر مرا اگر چہ شعر فروغ از دروغ مے گیرد
ایضاً	ایضاً
بایسحا باش در ملک تجر و ہم نفس خانہ بیت شعر دال بیت فکر کد بس	جامی از قید تعلیل چون رہید بعد ازین غم نمودر گر خانہ ویران شد ز فتن اہل بیت
ایضاً	ایضاً
نہادنی ظلم از آنجا رخت برداشت دل تیج تراش یک لخت برداشت	ایا شایہ کہ ہر جا سند عدل بداند لیسر تو ترکے بود یک لخت
ایضاً	ایضاً
جامی انا مدت و اماں بہبودی بہت آازین دریا بر آری حید مقصودی نوشت	باز رست از پنجہ گریبان حیات سال عرت شہت شد در لچہ ہستے کوش
ایضاً	ایضاً
بہفت بیت شود نمرسانہ و قافیہ سرخ نمودہ الیت ز معنی در و نہان مدد سرخ	بہستان ستمن مرغ طبع من اکثر میہفت میگردد گنبد ہر غنہ سے

چوبیت بیت زہر جنت ازان دودھ سیراج	گرش ہر شے شائے لقب نمنہ مرغ
زہر جنت عضو کی یاد دبا دکم آن را	کہ جنت نیست مرا شش رقم زندیا پنج

ایضاً

مستحب جمعیت از خواہی دل لازم شہداء	بلکہ صحبت مرا کہ جمعیت کجی اولے بود
ظلم پرستی جو در قلعہ گر دو مغترق	جلا جز ایشان بہ ہم ہر جایہ سخی بود

ایضاً

حرص چو در زے کز سودا سودا	پنج تو شش کہ دودھ جنت تو نہ
رنج طلب را ہمہ پر نحو و گیسو	یو لایک ازرق کک تطالب

ایضاً

بدان رختہ در زانو کہ رخت	بناحق را دغا را ابروین
ذو فیض بآتش ان گونہ	ہر پاک دیدہ نار آتش را چہ چین
الفرق سہرناون مہ شہ بازار	نہ مشرق با مہب مغربہ و درین
بہرہ بر جاسمہ انسان ترمانہ	نہ باد نیست و زمان کشہ ویران

ایضاً

بشتہ پیکرے کز نمایند حسن	سپاہ نیکو ان را جو دہر تجل
سرا دحسن او دوزخ شہ شہ	تا غشی و مہب قطعاً من الیسل

ایضاً

عشوہ شاہدِ حق نے طمع آنکھیں نہ بود	جامی آن بہ کہ ازین می نشو می مست طمع
لقمہ تلخ قناعت ز جہان توت تو بس	بہر خلواے کسان کفچہ مکن دست طمع

ایضاً

شکر از دولت قناعت بست	کردن ہستم ز غسل طمع
طمع از مال دجا و سبیدیم	محت فاقہ بہ کہ ذل طمع

ایضاً

جامی ابائی زمان ز قول حق صمد و کیم	نام ایشان نیست عند اللہ بجز شکر و اب
گردن بہت کیش از رقبہ تقلید شان	ورہ آختہ عاقبت از منہج صدق و صواب
دربیاں بہدیم و ہر سر گشتہ جان	ہر کرا با شد دلیل رہہ او کان الغراب
در لباس دوستی سازند کار و خمنے	حسب امکان و امیت ز کید انیان اجتناب
شکل ایشان شکل لبان فضل و نفع ساع	ہم قیاب فی ثباب او قیاب فی قیاب

ایضاً

بیشہ فقر جاسے شیران ست	شیر این بیشہ باش تا باشی
بیشہ مرد و صیت نفی وجود	مرد این بیشہ باش تا باشی
باد و اندیشہ جمع نتوان بود	بریک اندیشہ باش تا باشی

ایضاً

جامی اگر یافت درین گشتہ زار	شکر تو بر کار زراعت مشہر ار
-----------------------------	-----------------------------

<p>بہتر ازین هیچ مذراعت دران</p>	<p>در دل خود تحتیم قناعت</p>
<p>تختیم پر اگتد اگر در گل بود</p>	<p>تختیم پر اگتد گئے دل بود</p>
<p>خوشوقت مردمان کہ تہ خاک خفتہ اند آن ہم کنون ز راحت ایام رقتہ اند ہرگز دوسے بشقی فکر تہ نسبتہ اند چون سبز و گشت خرم و چون گل شکفتہ اند ہر جانودہ باز و ہنر با نہفتہ اند بر دست چیت طعنے اگر است گفتہ اند</p>	<p>جامی بردی فباک چو یک نندہ یکتا کہوی زرد در وان رہ صدق ماندہ بود تو نے رسیدہ اند کہ در کار کا فضل مارے بجان اہل دے کہ بلیدہ است خاطر دار نخبہ اگر عیبہا ز تو از گنج چو اعتبار اگر کی نمودہ اند</p>
<p>رباعیات</p>	
<p>طوبے لمن از رضاک فخر العزہ تو خواہد کام و لم خواہد درد</p>	<p>ایمن ملکوت کل شے بیدہ ایمن بکہ و لم جز تو نہ ارد کامے</p>
<p>ایضاً</p>	
<p>خاص تو در اسے کبر یا دجیروت انت الباقے کل سے سینوت</p>	<p>لے رحمت تو شامل ملک و ملکوت جائزہ بقوت است و در ابوت و قوت</p>
<p>ایضاً</p>	
<p>سہ من از اسیر غمت جای سودر</p>	<p>لے چشم من از نور زنت چشمہ نور</p>

ظاہر تر گشت جلا و زرات جهان	خورشید صفت در ہمہ ذرات ظهور
ایضا	
یک قترہ زوڑات جهان پیدا نیست	کز نور تو قلمہ در ان پیدا نیست
از غیر نشان تو بے چشم و کس	و ابر و ز غیر تو نشان پیدا نیست
ایضا	
در دید و عیان تو بود و من غافل	در سینہ نہان تو بود و من غافل
از جلہ جهان ترا نشان مے جستم	خود جلہ جهان تو بود و من غافل
ایضا	
در صورت آب و گل عیان غیر تو نیست	در خلوت جان و دل نہان غیر تو نیست
گفتہ کہ ز غیر من پر دازد دل	مے جان جان جهان و ز و جان غیر تو نیست
ایضا	
بہر کل تباہ رہ زن عشاق حق است	لا بلکہ عیان در ہمہ آفاق حق است
خبر سے کہ بود ز روستے تقلید جهان	و الله کہ جان ز وجہ اطلاق حق است
ایضا	
بگرہ جان سبب اس کے پنهان	چون آب حیات دریا ہے پنهان
پیدا آمد ز کجسہ ہے انبوه	شد بحر در انبوه ہے ماسے پنهان
ایضا	

آن شاہد غیبی ز نشان چنان بود	ز دجلہ کنان خمیر بصیر است وجود
از زلف تعینات بر عارض ذات	ہر حلقہ کہ بست دل ز صد حلقہ ربود
ایضا	ایضا
ای صفوت روح عظم آئینہ تو	دی ظلت خاک دم آئینہ تو
روی و گریست در ہر آئینہ تو	اسے ہر وہ ہزار عالم آئینہ تو
ایضا	ایضا
یارب زدو کون بے نیازم گردان	وز افسر فقر سر فرازم گردان
دور راہ طلب محرم رازم گردان	از ان رہ کہ نہ سوی تست یازم گردان
ایضا	ایضا
یارب ہمہ خلق را بمن بد خو کن	وز جملہ جانیان مرا کیسو کن
رو سے دل من صرف کن از ہر چیز	در عشق خودم کیجبت و گیر دکن
ایضا	ایضا
یارب بر ہا نیم ز مسرمان چه شود	راہے دہیم کوی عرفان چه شود
بس کبر کہ از کرم مسلمان کردی	یک کبر و گرسنے مسلمان چه شود
ایضا	ایضا
لے حسن بتان ماہ سپہا از تو	دے جانب نشان میل دل ما از تو
خون شد دل باز دست ایشان یارب	ز ایشان نالیم باز خود یا از تو

	ایضا
وزخا خوش و عارض موش بر بان بنای دمر ازین کشاکش بر بان	یارب دلم از بان سرکش بر بان بیخه که جال خویش بر بدن زخم
	ایضا
سیرامه دام ز خویشتن دستم گیر ای تو به دزد تو به شکن دستم گیر	ای فضل تو دست گیر من دستم گیر تا چند کنم توبه و تا کے شکستم
	ایضا
چون شکستم توبه ام خواندی چیت یک دم و شکست اش گذاری نه دست	کردم توبه شکستیش روز نعمت القصه ز نام توبه ام در کف تست
	ایضا
وز عشق تبان سیم غمغب توبه زین توبه نادرست یارب توبه	از مشرب مدام دلالت مشرب توبه دل پر بوس گناه بر لب توبه
	ایضا
وز نفس مباح به به تبا ہے توبه زین توبه که میکنم ایگے توبه	از سبیل ملائے و مناسب توبه در توبه چوبست اخاذ فعل خویش
	ایضا
که دانه دگاه دام خوانیم ترا آیا یکدام تمام خوانیم ترا	که باد دگاه جام خوانیم ترا جز نام توبه لوح جان حرفه نیست

ایضاً	
بے سابقہ تخیل ازل نتوان یافت تو بے بدلے ترا بدل نتوان یافت	آزاد تو با سبب و علل نتوان یافت بهر چه بود توان گرفتن بدست
ایضاً	
تو بے گشت جسم سال و به مطیع جان و نملیات شوق او مستغرق	نیک باشد و نیک باس هستی شد عشق دل در سطوت عشق او مستغرق
ایضاً	
ناشیر ز آلت از محالات بود بسته همه او با هم و خیالات بود	حق فاعل و هر چه جز حق آلات بود هسته که مؤثر حقیقیست یکبیت
ایضاً	
گوید عالم خیالے اندر کد رست جاوید در و حقیقی جلوه گریست	سوقطاسے که از خرد و تجربه است آرے همه عالم خیال است و سلی
ایضاً	
را بهیت ز خلق سوی حق پر کم و کاست و آنکس که درین بهش ننگ زندگناست	بهمیست ز حق بخلق پس و نش و رست هر کس که در ان رهش رساند رسید
ایضاً	
آتشکد شود آسوده ترا دل ز بهر	لئے درد دل تو نبرد از مشکل ز بهر

چون نقرۂ دل ست مائل زہم	دل را بیکے سپار و گسل زہم
ایضاً	
ہر صورت دلکش کہ تراز دے نمود	خواہ فلک کش ز دور چشم تو ربود رؤ دل کیسے وہ کہ در اطوار وجود بود ست ہمیشہ با تو و خواہ بود
ایضاً	
تا چند بے نفس و غا باز روم	تا کہ رہ عقل حبیبہ پرداز روم از تنگ وجود خود پتنگ آمدہ ام یارپ کرے تا بدم باز روم
ایضاً	
نایم ہوج خیر مران شدہ غرق	چنیرے نہ بجز عنوت و حیلہ در زرق اے کاش نے یافت زہ از لہجہ مع کشتے وجود اسوے مائل فرق
ایضاً	
خوش آنکہ ز قید خود پرستے برہیم	از تنگ دے و تنگ دستے برہیم بنیم فضاے رامت آباد عدم وز عنوت تنگناے ہستے برہیم
ایضاً	
نے غنچہ باغ من طراوت گیرد	لے شربت عیش من علادت گیرد از حنم سعادت تم اگر بادہ دہند در ساغر من رنگ شقاوت گیرد
ایضاً	

ایم براد عشق پویان هست عمر یک چشم زدن خیال تو پیش نظر	وصل تو بجد و جهد جریان هست عمر بہتر ز جمال تو بر دیان هست عمر
ایضاً	ایضاً
خواہے بہ بہار گیسو و خواہے بجز ان آردے و تیش بجاوت رنگ زان	کس نیست بجز چار مباح زان اگر سبز و گیسو زرد از ان ست از ان
ایضاً	ایضاً
زمین پیش رہے بود ز بعد دنیا داریم ز شاہ ہمدان چشم کہ باز	سو منل بکسریم وصل آن کعبے ناز امین شود از حرامے آن راہ و راز
ایضاً	ایضاً
بہریت کف جو دشبہ کوہ و تار موجش بھراق چون گہر کہ وہ تار	بہرگز نہ رفت بغیر گوہر بکشتار جامے بہرات از ان گہر چیدہ ہزار
ایضاً	ایضاً
شبہ چون بہ چار و دشبہ آمد ز سفر دین طہر کہ سال و ماہ این فتح شود	بر فتح ہرے یافت دم صبح ظفر روشن چو تامل کئے اند شہر صفر
ایضاً	ایضاً
جانا ز تو آئینہ من اندوہ کشم دلدار اگر تو مئے و دلدادہ منم	دین بار عنم گران تر از کوہ کشم اندوہ کشم از تو داندوہ کشم

	ایضاً	
وانگہ گلہ میکنی کہ رفتی ز برم کر عهد وفا سے تو پیا یان نبرم		خدیغ جفا ز دی و راندی زورم با اینہم خاک باد بر فرق دسرم
	ایضاً	
از خاک درش در و سر خود برم صد بار گرفتار ترا ز پیشترم		گفتم کہ ہوا سے او برون شد ز سرم لیکن جو بجال خمیش در سے نگرم
	ایضاً	
صد گوہر از سنت باد گران در گوش من اسچہ گفتہ باد گران		بر سندان خفتہ باد گران با من سخن از کونے این میں کہ رسد
	ایضاً	
زان شیوہ نیامدش سخن باد بست وز دوستی و دشمنی خلق بست		جامی عمر بخلق عالم پرست فارغ رہم کنون بچرخ بخت
	ایضاً	
دارم مہر اسباب جہان آمادہ و فرود و کلک نے سیاہی دادہ		بستم ز عمالق جہان آژادہ اسباب مریم و کتب دانش معشوق
	ایضاً	
و انقاس ترا بود بران حرف لاس		باغبان بیت آہ سے حرف شناس

باشی اگر از آن حرفی در امید ویرا	حرفی گفتم شگرت اگر داری پاس
ایضا	ایضا
در دعوے لاف معنی از من بگرفت	خوش آنکه ز مدعی ز بهرن بگرفت
سهر جاز و برقانه در آمد دعوے	معنی بشتاب از ره روزن بگرفت
ایضا	ایضا
در سی و خالفه بے گردیدیم	بس شیخ نو میر را که پابو سیدم *
نیکساعت ز هستی خود رستم	من آنکه ز خویش رسته باشد دیدم
ایضا	ایضا
حیران شده ام که میل جان یان چیست	داند رگل تیره این دل روشن چیست
عمر نیست که با بیزار من هستی من	من سگ و گیم دے ندانم من چیست
ایضا	ایضا
ای یافتن مرسم خود انداخ میسر	نظاره طاوس کن از باغ میسر
گفتار نکوش و بغافل منگر	انگور خوراس سادہ دل از باغ میسر
ایضا	ایضا
از دعوے یاد نامه بگرفت دلم	وز گفت و شنید عامه بگرفت دلم
ای شاه قلندر ان خدا را نظری	کز ریش و فیش و عمامه بگرفت دلم
ایضا	ایضا

دانی چو کسم ز ناکان ناکس تر	دو جزو خیمان ز خیمے حسن تر
دور راہ طلب کہ واپان بیا تر	ہستم ز ہمہ مرعلی واپس تر
ایضا	
سرخے ز لب لعل بشنگ آوردن	دیزگل بگیاہ یوسے وزنگ آوردن
مقصود دل از کام ننگ آوردن	توان توان ترا بہ چنگ آوردن
ایضا	
جایار و درسم دلیری را در یاب	آہن شگستہ پرورے را در یاب
شد مشتری نام تو خورشید بد ہر	کو دہر بیا د مشتری را در یاب
ایضا	
این کاسہ کا من بے تو لب بے آرم	نے از پئے شادی و طرب بے آرم
چشم سید تو ز من کرد سیاہ	روز سید خویش بشب بے آرم
ایضا	
درد و ہزار بار درد و درد و	کام و زندارم خبر سے از فردا
نشد کہ شوم فرد ز بگیاہ و خویش	ربا از حسم بے دلائد ز نے فردا
ایضا	
جائی ہم گفت و گو نہ د بند دگر	دل شفته خیال پسند دگر
در شغہ مدہ شکر انسایہ بباد	انگار سید شد دوستی چہ دگر

ایضاً	
عاشاکر نسیم من از سعادے	تاقید کسم ز نامجولے کاے
پنچتم ہوسے بود چون من خاست	بر صغیر ایام بسا نہ نامے
معاذ اللہ	
لے کردہ نہان رسالت خوان عطا	دیر یوزد ارجان و تناسے عطا
چون است دلت بکر عدل عطا	زان صورت حیث را خطے خواند خطا
شاہ بابر	
در نسرد و با گرفتہ اجاب ستر	یک جاے یکے و دیگر ان جاے دگر
عاسد ز میان نشان چو گیر دسر خویش	بابک دگر از نام تو گویند خبر
علی	
آہر دون آن نگار برقع بستہ	وز نام خود سوال کرد آہستہ
گفتہ کہ سر حرف ست ز تسبیح سجود	زاغیر بعد ایک دگر پوچستہ
حسن	
ہر چند کہ در دل غم بھران انگند	بان پر تو حسن بیان آن انگند
حسن را چو فردن نمود یک نقطہ دگر	از خون جگر قطرہ ہرمان انگند
بابر	
آن آنام کہ دل در طلبش سے پوید	گاہے ز غرب گہ ز عجم میجوید

دور از لب یا قوت تو بیچارہ سہرا	مار از زبانِ فار سے میگوید
اسحق	
آہنا کہ در آفاق بہم پیوستند	آہرز میاتہ پائے رفتن بستند
مہوس کہ حاسدانِ نادان پئے نام	بر وضع و گریحائے شان نشستند
صفی	
ای بوالہوس از عشقِ خبیثی چہ	دے تلخ سخن نامِ شکر عینِ چہ
بر ساحلِ دریا صدف دیدہ تھتہ	لاف از تک دریا دگر عینِ چہ
عبد اللطیف	
زربا چنان دست چوکان چو نفلِ لاکت از ان	در دی رخ آرمند از طمع پیوستہ تا بان جان
عبد اللطیف	
چہ جوئے چارہ در عالم زدانش کیے مجلس	در دل گہر دیس کا بنایا بے چارہ غیر از دل
سلطان عبد اللطیف	
کیے در سلطنت تابندہ بین خورشید فراٹے	کر مٹی دیدہ دور روی چو ہر شمسِ حسن ہر شام
میرزا ملک محمد	
سیر من باز کہ تا بروے گل گہریمے	بمچو ختم در خون دل ز رنگینہ بودن آبکہ
ملک محمد	
اگر چہ بر رخ گل بادہ نیکو ست	بماحم نیست جز زہرِ خار حق دوست

ملک محمد

در ملاحظہ کیجئے کت چود دوست | آتہاں وی مابجا اب دوست

ملک محمد

نیم بیل پر سران کوی دارم مقص | گوشہای چشم گوہر بار غرق خون دل

ملک محمد

چو محفل شد تہ کم جو بہانہ | ز در دے مدرم بر کرانہ

ملک محمد

باد آمد و مرز و گل در میان داد | برہن در دشا دمانے و عیش و کشا د
چون بہت مراد و گل اکنون برداد | راسم بید و ج پرور ساقے باد

خلیل

وردا کر در خیمہ آغوش ب رسید | در سنجہ فراق مرا جان لب رسید

عبد القادر

در عشق تو آدمہ در حد گدشت | نغمہای بردے زردم از حد گدشت
لے آمد بے تو چشم بیدار پرد | بناسے تقا کہ در دم از حد گدشت

عبد القادر

نغمہ غزال لب بخت زان بید زوہاں | اگر باشد بقا دریا بشو زرسنی زوہاں

نور

۱۰۰ لیلے صفت تا بفر بردن شد سوخت از دل غم مجروح من مجنون شد

صفی صدر

بہر بوی ز صحبت حباب میر و دجان من صبا و ریاب

شمس

سوختم ز آتش حبران و ز شوق بر سر سوختگی نیچو شدم

حمزہ

ز رحمت از لے تازہ شد بجد اللہ نہال عیش کہ بود از سموم ہجران خشک

کمال

و دغے کہ زوہرست مرا بدل بیار یا بد بوصال قدور لست تو بد او

میر نظر

ہے پریم پر طرفہ آشفقت شک ای پریم اگرچہ او ہمسایہ شد با آفتاب دلیری

ایاز

از من یہ کیے دو گمانہ یاد آرد در یار سے گوش یاد آزار

میر علی

بر کر اینیم مہر و اور دیت نالست بلکہ ماہ و مہر ہم ہر دن نیلے نیستند

کابوس یا کوس

آن کمان بروچ دشمن شد کہ میا ز تیر دست را آرک دینیم آنکہ ز پائے فکند

	پایوس	
چون در لباسِ سن کند جلوہ شکل تو	ماہ از خجالت تو در افتد ز اوج خویش	
	خواجہ جان	
دل صافے بمسام در خواہ و انگہ	بکش تا ز جانان کنائے بر آریے	
	روح القدس	
گرچہ روح القدس از شکل قدس مسیح بنید	گفت ملبے لہ دینے احوال ز طوبے برید	
	فتح اللہ	
در صورتِ قبلہ جانش	حالیست کہ سجد و سیر ندیش	
	شکر اللہ	
چو یافت از شکرت دل بکون پیوستہ	المطعمے کن و ضم کن کنار ہر خدا	
	ملک	
ماخیمہ از ملک بستی بر دین زدیم	در عالم وجود ہمین دوست ماند و بس	
	ملک	
مکن فر از ملک جلوہ دوم بر دم ایاد	کہ از رخس تو کہہ بے تمام یاد برداد	
	ملک	
مساعدا عارضِ مزلت مشکین	کہ شد سالک زائقِ ناز بے دین	
	ملک	

نام یا رسم بدو سحر و ازان	چشم لائق بدو سابق کم
احسن دولت او سلطان	قد اشدرناک با سمن فاسم
تجاسع	
چون نیسی پی شد آفتون بالایش چشم	ارنتم صد کوهر سیراب در پایش چشم
سردار	
عبان زیبا فتادہ بدون آید از سر دور	لکھا ہے کہ ہر دو رنگ تو ذرا سی دل زند
سلطان حسین	
چون در سخن آدلب میل تو خطاست	در سخن ترا شتمی آمد خور و کاست
گفتن ز شکر	دین ز شک تر
در بسج مختوران بر آور و کنون	چون طبع وی از گوہر است آراست
جائے نامی	این عقد گہر
علی	
لے آگہ ہمیشہ بر سر آزار سے	کیدم ستم و جور و جفا نگہ دار سے
یر بر لے منت اگر افتد چشم	خاک خلافت از میان بردار سے
سیح موسیٰ	
اسی مہر تو گویا سے و جو یا لے	مصر و ہند تو تو آواز سے
گوئیہ خوشنیت بے خوش لیکر	بہر ز خوشنیت گریا سے

	بات	
گرچہ دل ابرو بھد میرا ہے	داد میرا ہے کہ نزار و تاسے	
	ریہ	
ہر لحظہ دمند جلوہ زیبائے را	کز رہ بر بند بے سر دپائے را	
	ہا	
انجیدار و دیر شکوفہ نو ہوا	امر یار است گفتیم آشکار	
	شیخ احمد	
بکوسے میکہ گفتند کیون از لبش گویا	کہ سے دھم زہر بیرون شد دھم در فقا دازا	
	ہا	
لے یافت دریا با ما طلبیم	لیک قطر و بر افشان کہ قوی تشنہ لبیم	
	عمر امین	
مے کر پیش نامش نے تو ہستم	ہمین کہ زلف زنج بر گرفت داستم	
	حسن	
رستہ دندان چو از لہاسی نغدنش تابست	زان لب ہر نشان جاے در مقصود یافت	
	حضر	
دبا گو جنبہ عند لب گم شدہ را	کہ جست گم شدہ خوش را گل از ہمہ جا	
	خواجہ کا	

یار بچہ دار و ذوق آن خود کام کر بخت	اک بہت ساز و زلف لاکھ ہے و ان نہان
میث	
گر باہر خود کہ رونق از گل بسپرد	گویم عنم دل حدیث از حد گذرد
وید	
فتح گیر و دست و فراغ نشین	بجائے قدش پائے سر دی گزین
طاہر	
کے رو نام آن بت از خاطر	کز یکے نقطہ سے شود طناہر
لقمان	
بنامے لب لعل کہ در قالب	جا کر دو جان نئے یا بدجا
محمد	
غم چو بگون گشت و یکے قطرہ رنجیت	ہوش زد ہوش محبت گر بجیت
عماد	
بت من راہ عقل و صبر و جان زد	چو عماد امن خود در میان زد
جنید	
خردہ زرج کہ ہر دولت کہ ہست +	خردہ داران جان را و دست
جامے	
جامے کہ مہر کردہ بودے خوش	بردار دل تجھاوے بین سوش

طاحسہ	
شہسوار کی دھڑکیاں نہ مٹا سکر	چو ایشیہ پر آنکھ خوار کی خوار نہ ہو
ایست	
طالع بچہ نہ دوا دیا تھا اسی بت ہوش	کہ وہاں بھڑکناں نہ کشتہ دھوم دلاؤں
نعت اللہ	
ای قامت دلزن تو دلا زینہا	ہے خال و خوار تو فرستہ کشتہ سترہا
شہد ز قلم آخر ای دوست ترم	از بلبل صاف سے منہ در زینہا
نعت اللہ	
بالای خور آن ہمال بر دچہ خوش است	بر طرف مر آن خال ہند و چہ خوش است
آن سر و نگار کہ چو گل پر سبز	بلفین خمیدہ ہر رخ او چہ خوش است
کریم	
بنشین نفسہ خاطر بجا سے دریا	یک شاگرد از کمر گردان سے ناب
ماج	
ایک روز جو کہ آفتاب بن لب	جوی از صبح جان آواز صبا جاں طلب
نعت اللہ	
نظار آن چشم را بیاں بکود	کہ بچہ نہ کشتہ و زار نہ دہ سے دوست
نعت اللہ	

۱۱

نشا کل میکند بر طرف جو دامن دویم	زین بوس کائن سرور در دامن گزیده
	یا پر
گشته چاه می بسوی بحر شافت	آنچه در بحر نیست در بر یا شسته
	یا پر
مانند که اندر انفسر خود با خبر نبوده	چاه می بجز کز نام شمع خبر ویر نبوده
	یا پر
بواسی قد و رخسار تو رستم در باغ	سرور ای سرور یاد دیدم گل بچسب سر دیا
سلطان یا پر	
مهر و مہ اطلب نیست که جا کرده درین در	ماه رخسار تو بنیذری که ماه در سپه خور
	یا پر بهادر
ماوریا روز ابد می سرور و پا	از روز و فراق در بدر میگرد
	سلطان یا پر
سپید بچہ که نشد یافت ز سلی طلبان	دگر ما بری و از جانب سلی طلبان
خواجہ کلان	
سیر و کز نہ سبیل فطیش ریحان شد	دردا که ز عاشقان بے سامان شد
در باره بانجیل	چو تندرست

دل خوشتر بچید آرد او را بکشتار	افزا و زیاده است آخر ذمالان شد
چون دست نیافت	ای نیکین دل

شاه جمشید

چون از مسیر ماه من لب بکشد	در جمع تیان بجای خورشید نمود
----------------------------	------------------------------

بیا

چون نوشتم در شکوفه نام مار	تا مل آرد از شکوفه نو بهار
----------------------------	----------------------------

بیا

از بونه آن طلب لب زوی لبید	ازینا خوشتر جامی اگر بلیبید
----------------------------	-----------------------------

ملک شاه حسین

عکس شکل خوب تیر گردد دل ده افند	با مهر درگاه تو مه چون سایه راه افند
---------------------------------	--------------------------------------

لطیف

بے گفتم لطافت بهر ناش	ولیکن لیس ما قدر قلت یکنف
-----------------------	---------------------------

حسام	
ان زربادہ نو شمع کر نیم سا غرم شد	شمع فلک چنان پر کز لب چکبدر قطرہ
مقصود	
نیست از ضعف ز اہر کم خوار	نصف صوفی شہر در مقدار
دلہ	
خوابزیا صورتے بردن مال از خلق چنان	آسرو خورشید فہرہم ز دطف دہن میان
نویان	
دو در دارہ دلم از دیدہ دوست	زہر جانب عیان مغزیست بی پوست
نویان	
لے دل دریائے بازو دریاب ای دل	تاہ من کہ مشکل آ مشکل -
بہادر	
ستم زہر سو یاہ دامن چاک را	یا فقم صہ چاک دہ دامن از صہ چاک را

حاشیه الطبع

بسم الله الرحمن الرحيم واین فرنی توانان کلیات نادر الوجود و جادوی غریبات شریک در بیان و تفسیر
 معنی کلیات جامعی که نظم آبدارش مدو و نظایر خود ندارد و نیز نگارگری خامه شریک در بیان و تفسیر
 شرف اثنایین عارف حقانی سالک سالک خداوانی علامه فحاشی ملا عبدالحسین
 ابن احمد الحامی قدس سرها الشامی است و سابق ازین دربار در مطبع او و در حصار
 واقع لکنه مملو که مشتمل بر روزگار عیالیه علی قاضی شری لول شری و صاحبی - آئی - ای -
 زینت اندازیم لطیف و گوییده بود اکنون با درج سایر اشعیر در شاخ مطبع مرصوف اند
 واقع کانپور با تمام قسم کامل نشی بگواندیل محافل اینجانب مطبع بار اول بهاء زمهریر
 بحلیه طبع محلی گردید

تاریخ طبع از مویخ کامل نشی بگواندیل صاحب قتل

این جهان یوان شد مطبوع محافل کاندان	جند افکار هر کلام حضرت حجامی بود
کلمکین نبوت شعاعی بجز تاریخ طبع	اینچنانا در کلام حضرت حجامی بود

تاریخ طبع از ابو ناظم النجاشی علی شاه آبادی تاریخ مطبع هنر

کلامش نباشت چراغ خاص	که قیامی بنجامان حق خاص بود
منقو حاسم دوم طبع او	دلم منکر تاریخ طبعش نمرود
نورسینج شد بلبل طبع من	گل بهر بر آمد سباز شمع

دیوان مخفی - استاد اہل زبان کا کلام ہر واقعہ کلام پر ایسا کتے ہیں نادرست ہے۔	دیوان حافظ - مخفی خوشنما خوشنمائی صاحب الملقب لسان العیب حضرت خواجہ شمس الدین حافظ شیرازی رحمہ اللہ۔	۲۷۔ دیوان نصیر کلام کلام پیری خاندان شہزادہ کامل الملقب طوسی ہند حضرت امیر خسرو دہلوی کلیات نظیری نیشاپوری از ملا نظیری نیشاپوری۔
دیوان غنی - درسی دیوان مصنفہ علامہ طاہر غنی کشمیری دیوان موزون۔	ایضاً - مطبوعہ جدید ہشتنگ شرح دیوان حافظ - باجل بیانی و مصطلحات فقیر دیوان شمس تبریز - مشہور	کلیات ظفر قاریابی - س دیوان صدر الشہداء ابو نصر فارابی کلیات مرزا جلال امیر استاد کامل اسناد کا کلام ہر۔
دیوان ناصر علی - شاعر نامور کا کلام ہے۔ جو بحر معظم - یعنی دیوان مرزا گل محمد کلدانی اہل وطن اور آپ کے ساتھ نشی ہوا ہر سنگ کا کلام ہے جو علامہ مرزا صاحب سکرتھے۔	دیوان حضرت خواجہ قطب الدین - بنیاد کاکی رحمہ اللہ۔	دیوان صاحب کامل - از مرزا محمد علی مصائب تبریزی ایضاً - انتخاب دیوان۔
دیوان کشفی - از مولانا حضرت شاہ سلامت اللہ رحمہ اللہ۔	دیوان حضرت احمد جام ژندہ پیل بہر فیل عارفان دیوان خواجہ معین الدین چشتی - یہ دیوان نایاب محض حنایت ایزدی سے اس مطبع	کلیات انوری - بڑے مستند استاد کا کلام ہے۔ کلیات عونی - بڑے استاد کامل کا کلام ہے۔
دیوان ہلالی - خیال بخودی - دیوان قاسم - دیوان نویدی -	دیوان خواجہ معین الدین چشتی - یہ دیوان نایاب محض حنایت ایزدی سے اس مطبع کو ملا تبرکاً طبع ہوا۔	دیوان غنی - ایضاً دیوان تلاموز الدین طہوری شہرہ آفاق تھے۔
رباعیات عمر خیام - مخفی ایضاً - مجلد مطبوعہ بی بی عابدہ	دیوان حضرت شوخ الامام کو ملا تبرکاً طبع ہوا۔	دیوان کلیم - استاد کامل کا کلام ہے۔

8/11/03
0701

DUE DATE

19150111

--	--	--

۸۹۱۵۵۱۳۱ ج ۱۱ ک
۵۹۸
کتابت جامع